

shelve as

Gerefor-
meerde
Kerken in
Neder-
land.
Het zend-
ingsblad

1920

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: „Op den berg des Heeren zal het voorzien worden“. — Van Zendingsaangelegenheden: Enkele lichtpunten in de tegenwoordige Zendingsbeweging; Christelijke boeken in het Javaansch; De Nederlandsche Zendingsraad. — Zending van de Kerk te Amsterdam en de andere Kerken van Noord-Holland: Dr. en Mevr. Zuidema-Van der Kooi; Propagandatocht Goenoeng-Kidoel; Zendingscommissie te Weesp; Terug in Djokja. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord: Het jubileumfeest te Solo; Mej. P. v. d. Kruit; Solo-kring. — Zending van de Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken in Zuid-Holland-Zuid: Hinderlijk. — Zending van de Gerel. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Hoog bezoek aan de Armenkolonie te Blondo; De Zendingsgroep te 's-Gravenmoer. — Zending van de Gerel. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland: Verslag over 1936-'37; Afscheid Ds. A. F. Keuchenius; De Zendingscollectantjes te Wezep. — Zending van de Gerel. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; De Helpers-conferentie op Soemba; De Zendingscommissie te Grijskerk; Medan; Ter Apel's collectantjes voor de Soemba-Zending; De Zendingscollectantjes met hun leider te Oudehorne. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: Een tekort aan Bijbels; Zending in Korea. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

„Op den berg des Heeren zal het voorzien worden“.

1938
En Abraham noemde den naam van die plaats: De Heere zal het voorzien! Waarom heden ten dage gezegd wordt: Op den berg des Heeren zal het voorzien worden.

Genesis 22 : 14.

„De Heere zal het voorzien“, zoo noemde Abraham de plaats, waar hij beproefd is geworden, zwaarder dan ooit iemand beproefd werd, de plaats waar hij door het geloof vasthield aan de belofte des Heeren, dat in Izak hem zijn zaad zou worden genoemd, en tegelijk in gehoorzaamheid aan Gods eisch Izak geofferd heeft, de plaats, waar hij is geworden de Vader der geloovigen. Ja, dat had Abraham heerlijk ervaren, daar, op den berg Moria, dat de Heere het voorziet.

En gedachtig aan dat woord van Abraham heeft Gods volk onder het Oude Verbond in dagen van zware beproeving en bange zorgen het tot elkander gezegd en elkander bemoedigd: „Op den berg des Heeren zal het voorzien worden!“ En ook dat zeggen was innig waar.

En dat woord blijft waarachtig ook in 1938.

In bange onzekerheid zijn den laatsten tijd telkens de jaren begonnen. Maar bij den aanvang van 1938 is toch die onzekerheid wel bijzonder groot en angstig.

De groote wereld-malaise, die het laatste jaar iets luwde, schijnt weer op te leven. De spanning tusschen de volken neemt hand over hand toe. De Volkenbond, met zijn te waardeeren bedoelingen, lijdt telkens fiasco. Het onrecht struikelt allerwege op de straten. Almeer regeert alleen de sterke vuist. En elk volk maak maakt zijn vuist zoo sterk als men kan. De menscheit leeft als op een vulkaan, waar hier en daar, als in Spanje en China de vlammen hoog uitlaaien. En in tienduizenden harten rijst de angstige vraag: Waar gaat het toch heen? Wat staat ons te wachten op het wereldtooneel?

En er is niemand die het ons zeggen kan.

En de vrees voor een geweldige uitbarsting neemt steeds meer toe.

Ook voor de Kerk des Heeren zijn de tijden donker.

De massa der oude christen-volken zinkt al meer weg in ontkerstening. De Christelijke Kerk schijnt in tal van landen haar invloed geheel te hebben verloren. In Rusland is voor de Kerk bijna geen plaats meer. En in Duitschland houdt de Staat de Kerk onder zijn smadelijk juk.

En met ernstige bezorgdheid vragen velen zich af: Waar gaat het toch heen? Wat staat in de nabije toekomst de Kerk te wachten?

En niemand is er, die met zekerheid het antwoord geven kan. En duizenden vreezen met groote vrees.

Misschien ook is voor velen in hun persoonlijk en huiselijk leven 1938 in angstige onzekerheid begonnen; dreigend gevaar voor ruïnering van alle welvaart, voor verscheuring van teedere banden in leed en rouw of voor andere aangrijpende smart.

Waar gaat het met ons heen? Wat staat ons in ons persoonlijk leven en in onzen kring te wachten?

En niemand is er, die het antwoord kan geven.

En voor menig oog is het uitzicht donker en zwart.

Ja — het jaar 1938 is wel zeer bijzonder in angstige onzekerheid geboren. Waar gaat het heen? Niemand weet het.

En toch, ja, wij hebben antwoord; een antwoord niet twijfelachtig, niet onzeker, maar volkomen gewis. Dit is het antwoord: „Op den berg des Heeren zal het voorzien worden“. Omhoog in de hemelen, op den troon in het paleis, gebouwd op den berg van 's Heeren heiligheid, daar zal de Heere, de trouwe Bondsgod, die in Christus Jezus de Vader is van Zijn volk, het in alles voorzien.

Dat is de gewisheid des geloofs te midden van angstige onzekerheid.

Waar gaat het heen op het wereldtooneel? en met 's Heeren Kerk? en met ons zelf en de onzen?

Wij weten het niet. Maar wij weten dit: Op den berg des Heeren zal het voorzien worden.

Ook op alle zendingsvelden.

Als we maar door het geloof kinderen Abrahams zijn, dan is het rustig in ons hart te midden van alle onzekerheid, want wij weten:

„Geen ding geschiedt er ooit gewisser,

Dan 't hoog bevel van 's Heeren mond;

Zijn Godd'lijk almacht spreekt en 't is er,

Zijn wil gebiedt, en 't wordt terstond;”

dan is het vrede, hoe bang het ook wordt, want de psalm heeft weerklink in eigen hart:

„Doch gij, mijn ziel, het ga zoo 't wil; Stel u gerust, zwijg Gode stil. Ik wacht op Hem, zijn hulp zal blijken. Hij is mijn rots, mijn heil in nood, Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot; Ik zal noch wankelen, noch bezwijken.”

Van Zendingsaangelegenheden.

Enkele lichtpunten in de tegenwoordige Zendingsbeweging.

Als onze Heiland Jezus Christus in Matth. 24 ons de teekenen zijner toekomst noemt, spreekt hij eerst van een zestal ontzettende weeën, die als gerichten Gods zullen komen over de volken der wereld, en waaronder de wereld schier een puinhoop zal worden; gerichten Gods, die voorspel en voorbereiding zullen zijn van het groote eindgerichte waaronder de gedaante dezer wereld geheel zal voorbijgaan.

Daartegenover noemt hij een zevende teeken, dat volkomen tegen al die weeën opweegt; dit teeken: „En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis aller volken.” Dat is de groote gang der Zending door de geheele wereld tot op den jongsten dag.

We kunnen natuurlijk niet zeggen in hoeverre die zes bange teekenen zich in onze dagen reeds gaan vertoonen.

Als we letten op wat de pers ons bericht van wat er omgaat in de wereld, zooals in Rusland, in China, in Duitsland, in Spanje en elders, dan schijnt het ons wel alsof we van die ontzaglijke weeën al iets beginnen te zien. Maar zeker is, dat het laatste teeken van 's Heeren toekomst, dat heerlijk Zendings-teeken zich allengs meer gaat toonen in wat er gebeurt in de zendingsbeweging te midden van de verbijsterende verwarring, die we aanschouwen op het wereldtooneel.

Op enkele lichtpunten in de Zendingsbeweging van onzen tijd willen we met een enkel woord wijzen.

En dan noemen we in de eerste plaats het besef der Zendingsroeping, dat allengs meer ontwaakt in de kerk des Heeren. In vroeger tijd zag men de zending vaak slechts als een liefhebberij van enkele personen en kringen, maar het oog was er bijna niet voor open, dat het heel de Kerk des Heeren is, aan wie de Heere het Zendingsbevel gaf en dat dus de Zending een zaak der kerken is en wezen moet. Dat is de laatste vijftig jaren, wat onze Kerken betreft, sterk veranderd. Het is al meer tot de kerken doorgedrongen, dat de Heere haar tot de zending verwaardigt en roept. En sinds de kerken zelf zich van die roeping meer bewust zijn geworden, is de zendingsactie zoowel op onze zendingsterreinen als in onze kerken omstreeks vervijftienvoudigd. Niet alsof er al zouden zijn, waar we wezen moeten. Nog veel te weinig heeft de zending in ons kerkelijk leven de plaats, die haar toekomt. Wij maken ons vaak nog zoo druk over veel en velerlei, dat wel niet zonder eenige betekenis is, maar toch niet haalt bij de groote, wereld omvattende betekenis der zendingsroeping. Toch mag het een lichtzijde worden genoemd, dat het besef der Zendingsroeping veel sterker leeft dan vroeger. En dat geldt ook buiten onze kerken. Al meer ontwaakt door heel ons land en ook wel in andere landen, het besef, dat het de kerk des Heeren is, die van 's Heeren wege is geroepen zijn Evangelie te brengen tot de volken. Wel zijn bijna overal in de laatste jaren de inkomsten voor de zending gedaald. Maar dat is alleen geweest tengevolge van de geweldige wereldmalaise en die daling was nog het minst juist bij die zendingen, die rechtstreeks van

de kerken uitgaan.

Dat groeiend besef der zendingsroeping in de Christelijke kerk mag stellig als een lichtzijde in de zendingsbeweging van onzen tijd worden aangemerkt.

Als tweede lichtzijde willen wij noemen de in de laatste jaren krachtig oplevende activiteit der Inheemsche kerken op de zendingsterreinen. Vroeger waren de Inlandsche kerken nog zoo veelszins passief. Men liet haast alles aan de zending over en was zelf nog zoo weinig actief. In de laatste jaren kwam hierin zeer merkbare verandering. Wellicht hebben onderscheiden factoren daartoe medegewerkt. Allerechter, op bijna alle zendingsterreinen, doet zich het zeer merkwaardig verschijnsel voor, dat de jonge Christelijke kerken opwaken tot vroeger nooit betoonde activiteit. in verschillende waardevollen arbeid, niet het minst in de poging om zelf de zending ter hand te nemen. Die jonge kerken worden zich bewust wat onschatbare waarde het Evangelie van Christus heeft te midden van den nood en de verwarring, die de volken beroeren. Ook op Java zien we die allengs opwakende activiteit der Inheemsche kerken. De kerken op Oost Java hebben de zending op Bali aanvaard. En op Midden Java maken de Javaansche kerken zich op om op Zuid Sumatra te gaan werken onder de Javaansche kolonisten.

Zoo is er bijna overal bij de jonge kerken een ontwakend van activiteit.

Dit uitermate belangrijk verschijnsel is een veelbelovende lichtzijde in de zendingsbeweging van onzen tijd.

Ten slotte willen we nog een derde lichtzijde noemen.

Die lichtzijde is de rijke zendingszegen, die op bijna alle zendingsvelden der wereld de laatste jaren wordt aanschouwd.

De oorlogsjaren en later de crisisjaren zijn voor de zending bange jaren geweest. Van tal van zendingsvelden zijn de zendelingen verjaagd. En de crisis deed voor menige zending de inkomsten onrustbarend dalen. Men zou hebben verwacht dat onderscheiden zendingsvelden aan hopelooze verworping ten prooi zouden zijn geworden. Maar het omgekeerde is geschied. Wel heeft het werk der menschen geleden. Maar de Heere heeft zijn werk voortgezet. De duizenden zijn en worden gewonnen. Ondanks de spanning tusschen de volken, ondanks de woeling van nationalisme en communisme, ondanks alle beroering, gaat de zending voort met groote schreden. Het gaat goed met de zending.

De Heere stelt de poorten wijd open. En het Evangelie heeft voortgang zooals voorheen nimmer aanschouwd werd.

Tegenover al de bange weeën, die de volken al meer beroeren, teekent de Heere al meer dat schoone teeken, dat hij zelf ons beschrijft:

„En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.”

Dat zijn enkele lichtpunten in de tegenwoordige zendingsbeweging.

Christelijke boeken in het Javaansch.

Het ligt voor de hand, dat het voor de Inlandsche kerken op het zendingsterrein en voor het werk der

zending op Midden Java van het grootste belang is wanneer er goede Christelijke boeken in de Javaansche taal verschijnen. Dertig jaar geleden was er in het Javaansch nog bijna geen Christelijke lectuur. De behoefte werd toen ook nog niet zoo sterk gevoeld, omdat nog slechts een klein percentage van de Inheemsche bevolking de kunst van het lezen verston, het getal christenen nog slechts zeer gering was en de zending nog slechts enkele gemeenten had.

Dat is thans geheel veranderd. De ontwikkeling der Inlandsche bevolking is met rassche schreden vooruit gegaan. Een belangrijk deel der Inlanders verstaat tegenwoordig wel de kunst van lezen en schrijven. Het getal der Inl. Christenen is vertienvoudigd en evenzoo dat der Inl. voorgangers. De behoefte aan goede Christelijke boeken is sterk toegenomen.

Natuurlijk is die behoefte aan lectuur wel steeds gezien. Sommige Miss. predikanten hebben van hun zeer bezetten tijd nog een deel kunnen wijden aan persarbeid.

Inzonderheid heeft ook wijlen Ds. D. Bakker, de eerste docent der Opleidingschool te Djokja onderscheidene boeken en dictaten in het Javaansch geschreven.

En ook de tegenwoordige docenten laten zich niet onbetuigd. Van Dr. F. L. Bakker is in den loop van het jaar een Javaansche uitlegging van het Evangelie van Johannes verschenen. En Dr. F. L. Bakker en Dr. J. H. Bavinck hebben met elkander een Bijbelsche Geschiedenis geschreven in het Javaansch. Het O. T. is behandeld door Dr. Bakker en het N. T. door Dr. Bavinck. Dit boek, dat in het Javaansch gereed is, zal ook in het Hollandsch verschijnen onder den titel „De weg van Gods Koninkrijk”.

In de nieuwe spelling, die op Java algemeen in gebruik is, wordt het uitgegeven op Java, waar aan dit boek voor hen, die Hollandsch kennen, groote behoefte bestaat, terwijl naar wij vernamen, bij Kok te Kampen een bewerking in de gewone spelling zal verschijnen.

Ds. A. Pos heeft op zich genomen in aansluiting aan dit handboek voor Bijbelsche Geschiedenis een Inleiding te zullen schrijven in het Javaansch en Hollandsch. De drie docenten te samen zijn voornemens een Elenctiek te geven. En de uitgaven van exegetische werken zal worden voortgezet.

Dit zijn zeer verblijdende dingen. Er komen alrems meer degelijke christelijke boeken, waarvan de helpers en alle wat meer ontwikkelden zich kunnen bedienen. De beteekenis van goede studie-boeken in het Javaansch wordt niet gemakkelijk te hoog aangeslagen.

Over alle pogingen om in die behoefte te helpen voorzien mogen we ons van harte verheugen.

De Nederlandsche Zendingsraad.

Gewoonlijk vergadert de Ned. Zendingsraad tweemaal in het jaar. Bijna alle Nederlandsche protestantsche zendelingen zijn in dit college vertegenwoordigd. Met goedvinden van de Generale Synode hebben twee personen uit den kring der deputaten voor de zending op uitnoodiging van het Ned. Bijbel Genootschap als buitengewone leden zitting in den Ned.

Zendings-raad. In de vergadering van de Ned. Zendings-raad worden alleen algemeene voor alle zendingen geldende zendingsbelangen besproken.

De laatste vergadering is gehouden 25 Nov. j.l. in het Bijbelhuis te Amsterdam onder de leiding van den Voorzitter Dr. C. W. Th. Baron van Boetselaer van Dubbeldam.

Deze vergadering hield zich inzonderheid bezig met de internationale conferentie, welke van 10 tot 30 December 1938 te Tabaram bij Madras zal worden gehouden. Enkele leden vroegen, of het wel veel zin had deze conferentie te Madras te houden, als het vrijwel zeker was, dat op de deelname van China en Japan niet kan worden gerekend. Een antwoord op die vraag was juist ingekomen van den Internationalen Zendingsraad, die 2 November te New York vergaderd heeft en dit bezwaar blijkbaar had zien aankomen. Men meende, dat de problemen, waarmee verschillende jonge kerken in het Oosten hebben te worstelen, van dien aard waren, dat men niet langer kon uitstellen. Begon men eens met uitstellen, waar zou de grens zijn? De voorbereiding was reeds in een zoover gevorderd stadium, dat groote verarring zou ontstaan. Te Madras kon men buiten de directe Chineesch-Japansche kwesties blijven. Wachtte men op een conferentie in China zelf na het eindigen van den oorlog, dan zou de conferentie geheel in beslag worden genomen door het dan noodzakelijke reparatie-werk, waardoor andere wereldbelangen in het gedrang zouden komen. Na dit antwoord achtte de Nederlandsche Zendingsraad eenige oppositie tegen het plan niet noodig.

Tot afgevaardigden van Nederland zijn benoemd dr. C. W. Th. Baron van Boetselaer van Dubbeldam, ds. Crommelin uit den kring der samenwerkende zendingscorporaties te Oegstgeest en dr. W. G. Harrenstein uit den kring van de zending der Gereformeerde kerken.

Het tweede belangrijke onderwerp was de houding, welke de Nederlandsche zending heeft aan te nemen ten opzichte van een mogelijk voorstel om art. 177 I. S. te doen vervallen of te wijzigen. Het vorige ministerie heeft daaromtrent geen voorstel gedaan, omdat het zich niet over principiele kwesties kon uitspreken. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de tegenwoordige minister van koloniën wel een voorstel zal doen. In de vergadering bleek, dat alle corporaties het er wel over eens zijn, dat men dit artikel zou kunnen missen. Het heeft weinig zin meer. Het had trouwens alleen beteekenis niet door zijn inhoud, maar door zijn toepassing, waardoor men langen tijd „dubbele zending” heeft willen weren. In den laatsten tijd was het criterium alleen het verstoren van orde en rust. Een der leden noemde het artikel „een wassen neus”; een ander „een slecht werkende rem, die toch in den steek liet”. Mocht de regeering eventueel wenschen de tegenwoordige formuleering door een andere te vervangen, dan werden enkele wenschen hieromtrent kenbaar gemaakt, maar hierover zal nader overleg noodig zijn.

Een derde belangrijk onderwerp was de medische arbeid en de mogelijke subsidieverruiming voor de zendings-ziekenhuizen

Zending van de Kerk te Amsterdam en de andere Kerken van Noord-Holland.

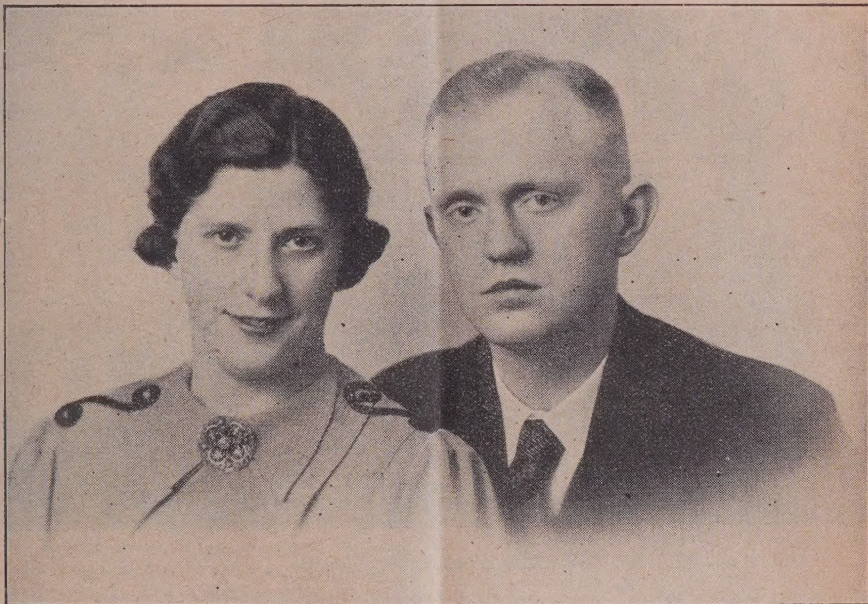
Dr. en Mevrouw Zuidema—Van der Kooi.

De Gereformeerde Zending groeit. Er zit leven in.

Na zijn promotie is hij assistent geworden van Prof. Dr. J. Snapper in de afdeeling voor Inwendige ziekten van het Wilhelmina Gasthuis, waar hij van 1934 tot November 1937 gewerkt heeft.

In November l.l. is hij ingeschreven als specialist internist bij de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunde.

Toen eenige maanden geleden een arts gezocht werd

Dr. en Mevr. Zuidema—v. d. Kooi.

Wij mogen er den Heere voor danken. En omdat de zending groeit, zijn er ook telkens weër nieuwe arbeidskrachten noodig en worden er ook gedurig nieuwe arbeiders uitgezonden. En dat volstrekt niet alleen uit hen, die hier in Holland „ledig aan de markt staan”, maar ook uit hen, die hier te lande een beste positie hebben of gemakkelijk kunnen krijgen.

Zoo gaat er ook nu weër een zeer begaafd jeugdig arts naar Java, om later aan het Petronella Hospitaal te Djokja als missionair arts de zending te dienen. Zoodra dit No. van het Zendingsblad uitkomt, zijn Dr. en Mevr. Zuidema-v. d. Kooi, als er zich geen verhindering heeft voorgedaan, reeds naar Java vertrokken.

P. J. Zuidema is geboren te Kampen 4 Aug. 1907. Hij bezocht de H.B.S. te Apeldoorn, waarheen zijn ouders waren verhuisd, en deed eindexamen in 1925. Daarna ging hij in de medicijnen studeeren aan de Universiteit te Amsterdam, deed in 1928 cum laude candidaatsexamen in de geneeskunde en in 1930 zijn doctoraal eveneens cum laude. In Maart 1933 behaalde hij zijn diploma als arts. Als student was hij gedurende enkele jaren assistent op het ontledkundig laboratorium. In den zomer van 1933 heeft hij als scheepsarts een reis gemaakt naar Indië en ook Djokja bezocht. Daarna was hij weer assistent van Prof. Woerdeman, onder wiens leiding hij in het najaar van 1934 promoveerde en den doctorstitel verwierf.

voor het Petronella Hospitaal, bevoegd om als specialist-internist op te treden, viel de aandacht op Dr. P. J. Zuidema. Hij werd benoemd, nam de benoeming aan en is kort geleden nog een maand op studie geweest in een hospitaal te Londen, alleen voor longziekten.

Tijdens zijn studie leefde hij sterk mede met de vereniging van Gereformeerde studenten, de bekende S.S.R. Van 1930 tot 1931 was hij voorzitter van de afdeeling Amsterdam en van 1932 tot 1933 voorzitter van de Unie der S.S.R. Met andere collega's heeft Dr. Zuidema eenige artikelen geschreven in het „Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde”.

Dr. Zuidema is getrouwd met Mej. A. T. S. R. van der Kooi, een dochter van het bekende Hoofd der Christ. M.U.L.O.-school te Apeldoorn. Zij is geboren 19 Maart 1907 te Apeldoorn, behaalde in 1922 Mulo-diploma B, deed in 1925 eindexamen aan de Kweekschool te Zetten, verwierf enkele taalacten, was eenige jaren werkzaam bij het M.U.L.O.-onderwijs en slaagde in 1930 voor de hoofdaacte.

Tot heden is het huwelijk van Dr. en Mevr. Zuidema nog kinderloos.

Zij zijn 14 Januari van Genua met de „Chr. Huygens” vertrokken naar Java.

De vader van Dr. Zuidema zag nu zijn derde kind uitgaan in den dienst der zending. Een dochter van hem werkt te Poerbolingo bij het Christ. onderwijs.

In 1936 is zijn zoon Dr. S. U. Zuidema als miss. predikant uitgegaan naar Solo. En nu gaat deze zoon. Het was de bede van hem en de in Febr. '36 overleden Moeder, dat deze zoon den Heere in de zending als arts mocht dienen. De oude vader dankt God, dat Hij die gebeden heeft verhoord. Hij acht het een voorrecht zijn kinderen te mogen geven voor den dienst in het koninkrijk Gods.

plaatsen grotere samenkomsten belegd. Men ging nu in 4 groepen van 4 uiteen. Het samengaan met zijn vieren trok de aandacht. Er was dan ook een dessahoofd, die zijn 8 medebestuurders samenriep en een groep van vier in verhoor nam. Communistische bedoelingen werden verondersteld. Het gevolg van het verhoor was, dat er meer belangstelling was voor het te spreken woord.

Zendingcommissie Weesp.

En — zoo schreef hij ons — al mogen zij elkander op aarde niet weer ontmoeten, „voor Zijn troon ontmoeten wij elkander in den gebede iederen dag”.

W. B.

Propagandatocht Goenoeng-Kidoel.

In de October-vacantie hebben de Zendingshelpers, die in dit berg-ressort van Jogjakarta werkzaam zijn, zich zooveel mogelijk op één punt samengetrokken, om daar gedurende twee dagen de aandacht van de bevolking voor het Evangelie te trekken. Goeroes Indjil, Onderwijzers, een mantri verpleger en de Colporteurs, tezamen een 16 man. Als punt van uitgang was gekozen de dessa Kalongan, waar een kleine Christengemeente is, groot en klein een 32 leden tellend.

12 October werd 's avonds met de gemeente een samenkomst gehouden, waarin de voorgestelde arbeid in het gebed werd gedacht. Men verdeelde zich in 6 groepen. Aan elke groep werd een lid van de gemeente te Kalongan toegevoegd.

Nadat men den volgenden morgen den dag gemeenschappelijk was begonnen met schriftlezing en gebed, ging elke groep op weg. De vrouwen bleven achter en kwamen nog eens samen in gebed. Bij de terugkeer bleek, hoe elke groep ongeveer in 3 huizen geweest was om nieuwe aanrakingspunten te zoeken. Over en weer deed men elkander verslag van zijn ontmoetingen en wederwaardigheden. Hierbij ontbraken de vroolijke momenten niet. Een groep was bijvoorbeeld gehouden voor speurders, die op zoek waren naar smokkelwaar.

Voor 13 October 's avonds waren op verschillende

Een andere groep ondervond de teleurstelling, dat de gemaakte afspraak vergeten was en niets was voorbereid. Het dessahoofd wist raad en sloeg op de tong-tong met als gevolg dat heel wat nieuwsgierigen op dit geluid afkwamen.

Een derde groep kreeg aanvankelijk slechts kinderen onder het gehoor. Deze kinderen moesten blijkbaar eerst de kat eens uit den boom kijken. Al gauw kwamen de ouderen, en de samenkomst slaagde.

De verschillende groepen kwamen opgewekt tegen middernacht op het punt van uitgang terug en praatten nog lang na.

Den volgenden morgen besteedde men aan huisbezoek. Men moest dien dag nog naar huis terug, derhalve werd de tocht niet te ver uitgestrekt.

Nog éénmaal kwamen alle groepen samen om te constateeren, dat het resultaat verblijdend was geweest. Aanstonds werd ook een plan voor een volgende tocht ontworpen in een heel andere uithoek van het terrein.

Het mooie van deze tocht is onder meer, dat deze tocht door de Zendingshelpers zelf werd belegd en zij zelf ook de kosten hiervan wilden dragen.

Het is een genot voor de Zending om zulk eigen initiatief te stintleeren en voorzichtig te steunen.

Gedenkt de strijders in de voorposten!

30-11-'37.

D. J. B. A.

Zendingcommissie te Weesp.

Deze foto werd genomen bij het dertigjarig jubileum van Br. D. Breeuwer als Secretaris der Zendingcommissie te Weesp. Deze bejaarde broeder is

bijzonder actief en besteedt op zijn ouden dag al zijn tijd aan den arbeid tot uitbreiding van het Koninkrijk Gods in Zending en Evangelisatie.

De Kerk te Weesp brengt elk jaar omstreeks f 900 voor de Zending bijeen. Een twaalfstal jonge dames innen maandelijks de vaste bijdragen. Br. Breeuwer zit in het midden van de Commissie. Enkele dames waren afwezig toen de foto genomen werd. Geve de Heere den bejaarden Br. Breeuwer, dat hij nog enkele jaren mag arbeiden in het werk, dat hem zoo lief is.

W. B.

Terug in Djokja.

Op den 8sten November kwamen mijn vrouw en ik op Java terug. Het bezoek aan de Javaansche gemeente van Medan had ons tien dagen opgehouden. Het waren geen verloren dagen, zooals ik u in een vorigen brief schreef, ook in dit opzicht niet, dat het ons de gelegenheid gaf ons weer op de Indische warmte in te stellen, en ons weer te oefenen in het Javaansch. De eerstvolgende boot was een vrachtboot, die pas tien dagen na de gewone mailboot uit Medan vertrok en in Priok aankwam. We hadden het genoegen nog een dag bij de familie Offringa in Batavia door te brengen, waar we ons niet alleen thuis gevoelden bij goede vrienden, maar, hoewel Dr. Offringa in Gouvernementsdienst is overgegaan, we gevoelden ons daar ook in een zendingsmilieu.

Dinsdag 9 November, des middags om twee uur, kwamen wij op het station in Djokja. Velen uit den Javaanschen en Hollandschen kring waren daar gekomen om ons te begroeten. Het was een ontroerend oogenblik daar alle vrienden, alle medearbeiders in het werk der zending, weer samen te zien. Hoe vaak heb ik in Holland naar dit oogenblik verlangd. In de dagen, dat ik in Holland gedwongen was tot werkeloosheid door mijn ziekte, heeft deze dag mij vaak als iets heerlijks voor den geest gestaan. Dat nu inderdaad te mogen beleven, daarvoor hebben we uit den diepsten grond des harten God gedankt.

Het is hier alles zoo bekend en vertrouwd, een eigen huis, eigen werk en eigen levenskring. Hier hebben we zoo velerlei blijdschap in het zendingswerk doorleefd, blijdschap om groei van het werk, om nieuwe mensen die zich tot God bekeerden, om heerlijkheid voor den Heiland; al ging dat ook wel met droefheid om teleurstellingen gepaard. Hier groeit iets nieuws, hier wordt een nieuwe provincie voor het rijk Gods veroverd, hier worden de fundamente gelegd voor de kerk Gods onder het Javaansch volk. En nu ging weer die spanning der ziel door ons heen, dat we mogen staan aan de frontlinie, niet van de aanraking van Oost en West, daartoe heeft God ons niet geroepen, Hij kent geen Oost en West; maar aan de frontlinie van zondaar en Evangelie, verlorenen en de Redder, mensch en God. Hier is een Javaansch (en ook zeer vaak een Europeesch) leven, dat God niet kent, en den weg door het leven niet weet. Wij, die het Woord Gods en Zijn genade ontvangen hebben, die mogen genieten in Zijn liefde, die mogen leven door Zijn kracht, zouden wij niet luisteren naar Gods roeping om Zijn boodschap te brengen in deze geestelijke duisternis en nood.

De eerste dagen waren gevuld met al die bezigheden, die den teruggekeerden verlofganger wachten. Menschen ontvangen, kisten en koffers uitpakken,

opnieuw beginnen aan het werk. Temidden van dit alles hadden wij een ontmoetingsavond in de Opleidingsschool met docenten en leerlingen. Bij gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de Opleidingsschool was door de Gen. Synode een bedrag van f 500 aan de school geschonken, dat o.a. bestemd was voor het inrichten van het lokaal waar de morgengodsdienst oefeningen van docenten en leerlingen worden gehouden. Dit lokaal was thans gereed. Eenvoudig ingericht met een behoorlijke kathedraal, stoelen, enkele platen van Burnand aan de wand, biedt het een passende sfeer voor de morgenbijekomsten, voor Bijbellezen en gebed.

Dr. Bakker sprak ons toe en wees op het groote voorrecht, dat wij samen God mogen dienen in het brengen van het Woord Gods aan het Javaansche volk. Wat mij betreft, het was mij een groote vreugde mijn vrienden in den arbeid hier weer terug te zien, en dan een schare van veertig jonge mensen, bereid om den Heiland in de prediking van het Evangelie te dienen, namelijk 24 in den Javaanschen en 16 in den Hollandschen cursus, waaronder 5 Chinezen. Bij den aanblik van deze veertig jonge mensen zag ik opnieuw de betekenis van deze school voor de toekomst van de Christelijke kerk en het werk der zending op Midden-Java, en dankte ik God voor de genade, dat ik hier werken mag. Wat mij opvalt in dezen Javaanschen en Hollandschen cursus is het groote aantal jonge mensen, terwijl het vroeger meest ouderen waren. Er blijkt bekoring uit te gaan van de Opleidingsschool, er is geestdrift voor de studie hier en voor de prediking van het Evangelie, speciaal onder de jongere mensen, en dat is een rijke belofte voor de toekomst van een Christelijk Java.

Holland ligt thans weer ver achter ons. Toch blijven wij verbonden door den band van één geloof en één belijdenis, zijn wij arbeiders in hetzelfde werk. Gij hebt ons geroepen, krachtens uw roeping, waarin Gods roeping tot ons kwam, arbeiden wij hier. Gij arbeidt mee, daar rekenen wij op. Het is ons door velen beloofd, en de geschiedenis der zending is er waarborg voor tot dusver, dat er in Holland een volk Gods is, dat het werk der zending draagt in het gebed en met hartelijke liefde. Wat is het heerlijk samen te mogen arbeiden in den dienst van dien Heiland, Die ons liefgehad heeft en Zichzelf voor ons heeft overgegeven, en aan wiens voeten wij nu in aanbidding willen saambrengen alle volkeren der wereld.

In de zekerheid, dat alleen het Evangelie van Christus het Javaansche volk waarachtig zegenen kan, beginnen wij samen deze nieuwe arbeidsperiode, opdat ook hier Christus een gestalte hebbe in het leven van Zijn verlost.

Djokja, November 1937.

A. POS.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Het jubileumfeest te Solo.

Zooals te verwachten was is het zilveren jubileum der zending te Solo zeer feestelijk gevierd.

Dr. Verhagen, de directeur van het Zendingshospitaal, heeft daarvan één en ander medegedeeld aan zijn Zendingsdeputaten, die zoo vriendelijk waren dit ons te zenden om er iets van op te nemen in het Zendingsblad.

Wij laten dit hieronder volgen.

Dr. Verhagen schrijft:

Maandag 1 November, de eigenlijk groote dag waarop in 1912 het Ziekenhuis werd geopend, was een feestdag bij uitnemendheid.

Om half 9 samenkomst in de Kerk waar Dr. v. Andel z'n feestrede uitsprak en daar door allerlei menschen toespraken werden gehouden.

Om 10 uur was dit afgeloopen en toen gingen we naar het Ziekenhuis, waar al heel wat gasten aanwezig waren, want officieel zou de plechtigheid daar 10¼ uur beginnen. Het liep eenvoudig weg storm en al heel gauw bleek de vergaderruimte in de wachtkamer van onze polikliniek veel te klein. Velen moesten zich met een staanplaats tevreden stellen. en deden dat dan ook met het meeste genoegen, want er heerschte een zeer genoeglijke en prettige stemming. Wie er zoal waren van de officieele personen uit het Gewest Soerakarta?

Ik noem U dan de Gouverneur van Soerakarta, de Ass. Resident van Soerakarta en verder het heele B. B. corps, Pangeran Ario Mataram als vertegenwoordiger van Z. V. H. den Soesoehoenan van Soerakarta, die mij namens z'n Vader complimenteerde, met hem nog 3 zonen van den Soenam, de Rijksbestuurder, Zijne Hoogheid P. A. A. Mangkoenegara VII et z'n vrouw, de Ratoe Timoer, verder vele Regenten en andere Inlandsche grooten. Dan was tot ons overgekomen Dr. J. Offringa Hoofd van den D.V.G. in N.O.I. en de Inspecteur in dit Gewest, verder vele vrienden van ons werk uit onze stad en gewest maar ook van buiten. Het totaal aantal gasten wordt geschat op 275—300.

Om ruim kwart over tien, kwam ik aan het woord en hield een korte herdenkingsrede. In aansluiting daaraan was ik in staat bij monde van de wed. van wijlen Dr. W. L. Vogelesang, hem als de pionier van ons werk het woord te geven, door een brief van haar voor te lezen die ik net met de vliegmail had ontvangen en die er zich bijzonder goed voor leende.

Daarna nam de Gouverneur van Soerakarta het woord en hield een keurige geestige toespraak vol waardeering voor ons werk, die hij beëindigde met de mededeeling dat het de Ned. Ind. Regeering had behaagd 4 van mijn oude getrouwe medewerkers te decoreren 3 met de zilveren en 1 met de bronzen ster van trouw en verdienste. Het was voor mij een groot genoegen aan het verzoek van den Gouverneur te voldoen en hun het mooie onderscheidingsteeken op de borst te spelden. Het was een indrukwekkend moment.

De Gouverneur deelde verder als eere-voorzitter van een comité opgericht door oud-patiënten in stad en gewest nog mede dat er op de Java Bank nog een aardig bedragje was gestort voor ons nieuwe operatie-gebouw. De hoegroothed van het bedrag stond nog niet vast. Dat moet nog een verrassing blijven.

Daarna een keurige speech van Dr. Offringa namens de Regeering van N.O.I. met als slot een aandoenlijk persoonlijk woord.

Dan Dr. Groot op de hem eigene wijze ook een

woord uit het hart tot het hart.

Verder sprak nog op zeer sympathieke wijze de Hr. v. Goudoever namens de Stichting van de Chr. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool, die me tegelijk een enveloppe overhandigde met een gift van f 200.— voor ons nieuw operatie-gebouw.

Dr. v. Leussen namens de medische dienst van de Salatiga Zending, Dr. Soerodja namens het Zendingsziekenhuis te Malang, Dr. de Jonge namens het Zendingsziekenhuis te Modjowarno.

Hierna dankte ik allen voor het vele goede ons in woord en daad geschonken en verzocht te mogen voorgaan in gebed om Onzen Algoeden Hemelschen Vader te danken voor de grootheid en veelheid van Zegeningen, die Hij ons inzonderheid op een dag als deze wilde schenken.

Hierop volgde een rondgang door het geheele Ziekenhuis, die eindigde in het Zusterhuis waar ververschingen werden aangeboden. Hier bleven de gasten nog eenigen tijd erg gezellig bij elkaar, om tegen half één een begin te maken met het vertrek.

Als aardige bijzonderheid zij het mij vergund te melden dat aanwezig waren: een dochter van Dr. Scheurer, Mevr. Allaart; een dochter van Dr. W. L. Vogelesang, Mevr. Kleijn; een dochter van Dr. Groot, Geertje en ons dochttertje Marianne. Dr. Offringa, Dr. Groot, Greetje, Mijnheer en Mevrouw Kleijn bleven die middag bij ons eten.

't Was voor ons een onvergetelijke morgen, waarover U zich met ons zult verblijden.

's Middags om 5 uur weer een feestvergadering met ons Javaansch personeel met vele genoodigden, waar ik weer een speech hield nu in het Javaansch en de brief van Mevr. Dr. Vogelesang, in het Javaansch vertaald ook werd voorgelezen en waar ik de gedecoreerde broeders bij de onderscheidingsteeken behorende diploma's uitreikte. Daarna een lange reeks van toespraken in het Javaansch van afgevaardigden van allerlei corporaties, andere Ziekenhuizen enz. enz.

Hierna volgde een gemeenschappelijke maaltijd, waaraan we met z'n 250en aanzaten en die werd gevolgd door een feestvergadering in de boven reeds genoemde feestloots. Dit duurde nog tot over 12 uur, maar zoolang heb ik het niet kunnen uithouden, en ben om 11 uur naar bed gegaan, zeer vermoeid maar nog meer dankbaar voor den schoonen dag, dien God ons had geschonken. Hadden we 's Maandags het werk geheel stopgezet, Dinsdagmorgen begonnen we de nieuwe kwarteeuw weer met nieuwen moed en opgewektheid, hopende op den voortdurenden zegen Gods ook voor deze nieuwe periode.

D. VERHAGEN.

Solo, 6 October 1937.

Waarde Broeders en Zusters, -

Mede namens m'n collega's mag ik U over enkele dingen van ons zendingswerk iets mededeelen. Vooraf moet ik U evenwel iets over den vorm van deze publicatie zeggen. Wijn ons zendingsblad toegankelijk is voor ieder, die Hollandsch verstaat, en toch deze mededeelingen niet voor alle Hollandsche ooren bestemd zijn, zal ik mij o.a. van aanduiding van plaatsnamen onthouden, hoe gaarne ik U anders ook „man en paard” zou willen noemen.

Een heuglijk verschijnsel uit de laatste drie maanden

den was wel, dat ons zendingskantoor het in de vacantiemaand Juli ontzaglijk druk heeft gehad. Want deze drukte was het gevolg van den enormen toevloed van nieuwe scholieren voor den cursus, welke 1 Augustus is aangevangen. Het aantal leerlingen steeg van 7000 tot 8000. Men hoeft maar weinig begrip van schoolzaken te hebben, om in te zien, dat een toename van 1000 leerlingen heel wat werk aan den winkel brengt. En voor wie de taal der cijfers verstaat, spreken deze cijfers van de sympathie, welke ons zendingsonderwijs in de afgelopen 25 jaar onder de inheemsche bevolking heeft verworven. Aanpassing aan dezen toestand kan niet anders beteekenen dan verhooging van zendingsuitgaven. Aan de broeders in Holland de vraag, of ze met deze zendingswinst blijde zijn, dan wel, of ze er bang voor zijn. En U zult wel met ons van oordeel zijn, dat de beantwoording van deze vraag geheel bepaald wordt door het antwoord op een andere vraag, n.l. of de Heere verlegen is met de uitbreiding van Zijn Koninkrijk, en met de roeping, welke Hij aan Zijn kerk oplegt.

Ik mag deze gelegenheid wel aangrijpen, om U deelgenoot te maken van mijn ervaringen, opgedaan op mijn eerste expeditie. Van 13 tot 17 September ben ik n.l. met mijn ouderen broeder, Ds. van Eijk, en onder zijn leiding, naar het Wonogirische geweest. Tweemaal per jaar wordt deze streek door ons bezocht. In alle gemeenten wordt dan godsdienstoefening gehouden. De diensten zijn meestal lang, omdat beide sacramenten bediend moeten worden, en bevestiging van ambtsdragers en huwelijksluiting tevens aan de orde komen. U begrijpt, dat in die diensten voor verkondiging des Woords niet veel ruimte over is. En daarmee kan ik U tevens illustreeren, dat de eigenlijke opbouw dezer gemeenten niet meer het directe werk der zendelingen kan zijn. Deze opbouw moeten we geheel toevertrouwen aan onze goeroe's indjil (evangelieleeraren). Het welzijn eener gemeente is dan ook ten nauwste verbonden aan den persoon en het werk van haar goeroe-indjil. Dit bleek ons ook nu wel weer. De sergeant-majoor in het Hollandsche leger is de goeroe-indjil in het zendingsleger. Vandaar, dat de toerusting van den goeroe-indjil tot zijn taak voor onze zendingsarbeid van het hoogste gewicht is. Hij vormt de schakel tusschen inheemsche kerk en zendeling. De zorg voor, en de bearbeiding van de gemeente ligt geheel in zijn handen. Op dezen tocht zag ik opnieuw het waardevolle in van de maandelijksche bijeenkomsten van deze goeroe's-indjil ten huize van Ds. van Eijk. Eén van hen houdt dan een preekvoorstel, waarop een bespreking volgt, welke minstens zoo belangrijk is als het preekvoorstel. Tevens blijft op deze wijze het contact met de gemeenten levendig.

Onder deze goeroe-indjil zijn er, die mooi werk leveren. Ik denk b.v. aan een avond, dien wij ten huize van één hunner hadden, waar de gemeente bijna voltallig opgekomen was. De goeroe-indjil stelde ons vragen over de Heilige Schrift, welke vragen intusschen ten nauwste verband hielden met den toestand der gemeente. Zoo gaf hij aan ons ongemerkt de gelegenheid, om hierover het onze te zeggen, zonder aan de gemeente den indruk te geven, dat wij nu eens even kwamen, om daar richtlijnen uit te stippelen, of orde op zaken te zetten. Wat mij ook

opviel was, dat zijn vragen zoo gesteld waren, dat we niet anders dan gereformeerd-schriftuurlijk konden antwoorden. In deze verafgelegen dessa werd de wijsheid van Prof. Woltjer bevestigd, die ons op propaedeutisch college meer dan eens onderwees, hoe een juiste vraagstelling ook het goede antwoord reeds in zich sloot. Toen ik na afloop van deze samenkomst met mijn reeds genoemden ouderen broeder hierover sprak, wees hij mij op een woord van Dr. Bakker Sr.: Hij had ervaren, dat onze Gereformeerde belijdenis het best weergeeft wat er leeft in het wedergeboren hart. De Bergrede kwam op tafel, en we vonden gelegenheid om het onderscheid tusschen een adat, welke niet gedragen werd door liefde tot den Christus en een adat, welke daaruit geheel opkwam, te laten zien. En het werd ons heusch niet gemakkelijk gemaakt, toen ons gevraagd werd, hoe wij nu eigenlijk beleven konden, dat de Christus bij ons is tot het einde der dagen. Tenslotte gaf het ons een prettig gevoel, te hooren, dat onze antwoorden hen bevredigden. En wanneer ooit door één van ons hierover eens een brochure zal geschreven worden — desneen! — dan kunnen we alvast in het voorwoord schrijven, dat we haar op *veler* verzoek het licht doen zien. En, wie der Hollandsche brochure-schrijvers heeft vooraf zulk een vereerend verzoek vanuit een Javaansche dessa gekregen?

Bij een anderen goeroe-indjil was het niet zoo gemakkelijk den juistten weg te bewandelen. Een eenvoudige, vrome broeder, maar die dientengevolge wel eens wat te gauw klaar is met zijn antwoorden, en die niet vrij is van lijdelyken inslag. Waar ter wereld heeft hij zich dien verworven? Maar, me dunkt, de vraag: Hoe kan hem aangetoond, dat deze houding niet schriftuurlijk is, roept dringender om beantwoording. En ik kan U verzekeren, dat mijn oudere broeder al de sluizen zijner Javaansche welsprekendheid ter beantwoording geopend heeft. Laat mij terloops mogen bekennen, dat ik op dezen tocht nog al eens last van jalouzie had. Natuurlijk op mijn collega. Ja, en ook op menig kind Gods, dat we in het Wonogirische ontmoetten.

Om U het Wonogirische wat dichter bij te brengen, wil ik U vertellen van den... voetbalwedstrijd in één der dessa's. Duizenden gingen er heen; van al de vier windstreken stroomde het menschen, van klein tot groot. Brood en spelen zijn ook daar het volksvoedsel. Tout comme chez nous. We verzuchtten: Denk je eens in, dat dit een kerkgang was. Gods volk is een klein kuddeke.

Over het algemeen kan gezegd, dat we de gemeenten in goeden welstand aantroffen. We mochten 48 personen doopen, en twee huwelijken sluiten. Het laatste is voor mij nog steeds een gedeeltelijke kwelling. Omdat ik een Westerling ben. Want denk U in bruid en bruidegom nemen zulk een houding aan, dat vooral niemand denken mag, dat zij elkander hun hart verpand hebben; en ook niet, dat zij nu, op dezen hoogtijdag, blijde zijn. Interesseloosheid ligt op beider gelaat. En ook bij de beantwoording der vragen uit het huwelijksformulier laten ze zich niet uit deze kunstmatige narcose opwekken. Feliciteer ik ze dan na afloop van de plechtigheid, dan trek ik ongemerkt ook al een gezicht, dat meer condoleantie dan felicitatie uitdrukt. En ik ben blijdig op mezelf, dat Oost en West zoo dicht bij elkaar liggen, dat ik

mij binnen een uur de allures van Oost al aangemeten heb.

Een gevoel van bevoorrechtting leeft in me, nu ik U over nog iets meer mag schrijven. Want we hebben nog niet vermelding gedaan van onze mooiste avond in het Wonogirische. Wat had ik graag gezien, dat alle leden onzer kerken dit meegemaakt hadden. We gingen samen naar de ruime pendopo van één der inlandsche bestuursambtenaren, begeleid door den plaatselijken goeroe-indjil. Hier wachtte ons een ongedachte verrassing. Niet alleen de bestuursambtenaar, maar ook een zestal schrijvers waren aanwezig. Terwijl wij naar goede inheemsche zede in het midden naast den bestuursambtenaar hadden plaats genomen, en de andere aanwezigen in één van de vier hoeken van het vertrek zaten, spraken we eerst over de „dingen van den dag”, onder het genot(!) van zoete, zoete thee. We hadden tegen dit bezoek opgezien. Maar hoe werden we beschaamd. Al spoedig kwam het gesprek op den godsdienst, en even spoedig kreeg Ds. van Eijk gelegenheid, om het verschil tusschen den Mohammedaanschen en den christelijken godsdienst uitéén te zetten. Eén van de schrijvers kwam naar voren met de gangbare bezwaren van Mohammedaansche zijde. 't Was een genot voor me te zien, hoe Ds. van Eijk deze bezwaren ontzenuwde. Eerst werd het verschil tusschen Mohammed den profeet en den Christus, Die meer dan Profeet, immers Middelaar der Verzoening was, onder oogen gezien. En toen gevraagd werd, of de Christus niet ook Zoon van God was, en of dat niet vreemd was, dat God een Zoon heeft, werd het Zoonschap van den Christus op zulk een wijze uiteengezet, dat de lust tot tegenspraak wel moest vergaan. Tenslotte hielp de tegenstander ons nog, door op te merken, dat naar het Mohammedanisme Allah eigenlijk een God van uiterste willekeur was. Lang niet ieder Mohammedaan weet dit. Maar daardoor werd ons de gelegenheid geboden, om aan te toonen, hoe onze God integendeel de God des Woords en des Verbonds is, de Getrouwe, op Wiens Woord Zijn volk staat mag maken tot in eeuwigheid. Toen gezegd was, dat dientengevolge zeker de ongeloovige verdoemd zal worden, viel de bestuursambtenaar ons, hoogst geïnteresseerd, bij, dat dan ook even zeker de geloovige volgens het christendom zalig zal worden. Na daar twee uur gezeten te hebben, konden we eindelijk „vragen of we mochten vertrekken” (naar Javaansche adat). We hadden het zaad des evangelies ruimschoots mogen zaaien. En dat, terwijl we bijna zwaarmoedig op weg gegaan waren. Wij hadden hier, terwijl terzelfder tijd onze Hollandsche broeders hun dagtaak volbrachten, onze roeping mogen vervullen. Moge deze avond ook een vrucht van Uw gebed geweest zijn.

Op onze terugweg spraken we met elkander over het voorrecht, waarin wij op ons' zendingsterrein deelen. Hoeveel gemeenten hadden we niet in vijf dagen kunnen bezoeken. Vergelijk daarmee eens de moeizame en langdurige tochten van vele onzer medezendingelingen, vóór zij één enkele gemeente hebben bezocht. Al is het verblijf in deze dessa's nog veelszins primitief, de intensiviteit van onze arbeid behoeft niet te lijden onder het bezwaar van tijdroovende en afmattende tochten.

Laat me dezen brief mogen besluiten met U allen

Mej. P. v. d. Kruit.

Gode en Zijn genade aan te bevelen, niet het minst ook in Uw zendingsarbeid; en houde onze God ons vereenigd in het gebed en de arbeid om de bevestiging en uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Mede namens mijn collega's,

Uw broeder in den Christus,

S. U. ZUIDEMA.

Mej. P. v. d. Kruit.

Het was in Augustus 1930, dat Mej. v. d. Kruit voor het eerst uitging in den dienst der Zending, om in het Zendingshospitaal te Solo als hoofdverpleegster werkzaam te zijn. Zij had toen veel lust om de Zending te dienen. En die lust is in de ruim zes jaar, die zij te Solo gewerkt heeft, niet verminderd. Integendeel. Ofschoon zij natuurlijk in de maanden van haar verlof hier te lande veel genot heeft mogen smaken, en het afscheid van haar al bejaarde moeder, die weduwe is, haar niet gemakkelijk valt, is zij toch met veel opgewektheid teruggekeerd. Zij vertelde ons, dat zij weer zeer verlangde naar het mooie werk in Solo's zendingsziekenhuis. Trouwens zoo is het met verreweg de meesten, die de Zending dienen. Zij komen, wat te begrijpen is, gaarne eens met verlof naar Holland, maar zij gaan niet minder gaarne weer terug naar hun werk.

Mej. v. d. Kruit kwam in Mei '37 met verlof in Holland. En als er geen verhinderende tusschenbeide gekomen is, is zij 5 Januari met de „Christiaan Huygens” weer uit Amsterdam naar Indië teruggekeerd. Zij geniet een goede gezondheid en hoopt zich weer met volle kracht te geven aan het werk, dat haar zeer lief is geworden.

W. B.

Solo-kring.

Ook in het afgeloopen jaar mocht ons werk rustig doorgaan. IJverig werd er overal gewerkt, zoodat wij 6 kisten, inhoudende meer dan 2500 stuks, naar ons Zendingsziekenhuis konden verzenden.

Moge God in 1938 ook wederom ons werk met Zijn zegen kronen.

J. B. VAN BAREN—

v. d. VOORN GROOTENBOER.

Delft,, Dec. '37.

Zending van de Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken in Zuid Holland Zuid.

Hinderlijk.

Eenige weken geleden werden in Poerwokerto een 14-tal volwassenen en 9 kinderen gedoopt.

Dat was weer groote blijdschap, maar helaas was daar een schaduw over de vreugde.

Niet alleen omdat van een 4-tal volwassenen de doop wegens ziekte moest worden uitgesteld. Zelfs niet in de allereerste plaats daarom. Er ontbraken ook een paar die al toelating van de Kerkeraad tot de openbare belijdenis en doop hadden ontvangen en die op het laatste oogenblik zich teruggetrokken hadden.

Zij hadden de „tegenwoordige wereld liefgekregen”. Zij waren Roomsch geworden.

Diegenen namelijk, die onder invloed staan van onze bearbeiding zijn het geliefkoosd object van de jacht naar zielenwinst, waarin de evangelisatie van die zijde ontaardt.

Velen bieden daaraan weerstand. Maar sommigen bezwijken, zooals nu.

Ge moet U maar eens indenken, dat ge als het geloof nog niet in staat is recht te onderscheiden te hooren krijgt, dat de Roomsche Kerk precies hetzelfde is en dan nog in vele andere opzichten beter. En als ge dan, behalve dat nog kleeren krijgt en geld en een goede betrekking in uitzicht, nu dan moet ge sterk staan. En het verbaast U dan niet, dat er zijn die bezwijken voor die ontijdige zware proef; meer verblijdt het dat vele anderen staande blijven.

Er is zelfs iets verblijdends in; want kaf en koren worden gescheiden.

Maar hinderlijk is het wel.

In hoever deze vorm van propaganda officieel gewettigd is, hoeft ons niet te interesseeren. De nuchtere feiten spreken.

Wij misgunnen de winst niet, op deze wijze behaald.

Maar wij betreuren deze toestanden wel.

Deze „concurrentie” brengt het Christendom ernstig in discrediet.

Deze moeilijkheid is, dat onze menschen in de verleiding komen ter verdediging naar dezelfde wapenen te grijpen.

Dat zou verzwakking zijn.

Laatst zei mij een goeroe: „Hoe komt het toch, dat ik als ik een Roomsche propagandist ontmoet altijd „warm in mijn hart word?”

Daarin schuilt het gevaar.

Daarin werkt ook de prikkel naar eigen beginsel in de weg van gehoorzaamheid, geloof en gebed de ijver te verdubbelen.

R.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Magelang, 22 November 1937.

Hoog bezoek aan de Armenkolonie te Blondo.

Eind September heeft de Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië, Jhr. Tjarda Stachouwer van Starckenborgh, bij zijn tournee over Midden-Java, ook een bezoek gebracht aan Magelang.

Op den dag van zijn aankomst werd Midden-Java opgeschrikt door de hevige aardbeving, waarover de kranten reeds veel hebben geschreven. In Magelang was het de hevigste aardbeving sinds menschenheugenis. 't Was een angstig gevoel zoo de grond onder ons te voelen deinen als een zee en te zien hoe alles heftig heen en weer wiegelde, vooral de muren en daken der huizen waggelden als kaartenhuisjes.

Dat de spoedig tot bijgeloof geneigde bevolking aanstonds deze aardbeving met de komst van den Gouverneur-Generaal in verband bracht, behoeft natuurlijk niet te verwonderen.

Den anderen morgen brachten Mevrouw van Starckenborgh en haar dochter Freule van Starckenborgh een bezoek aan onze Armenkolonie te Blondo.

Zulk hoog bezoek was voor onze armen natuurlijk een gebeurtenis van geweldig belang!

Java is een buitengewoon arm land. Ook de Residentie Kedoe deelt in die armoede. We kunnen gerust zeggen dat meer dan de helft der gezinnen een gemiddeld inkomen heeft van minder dan twee gulden per week. En dat zijn nog dikwijls heel groote gezinnen ook. Deze menschen worden nog niet eens tot de armen gerekend. Wat dus de werkelijke armen op Java zijn, kan men zich in Holland niet voorstellen.

Die volkomen uitgeteerde machteloze menschen, ellendig naar lichaam en ziel, veelal kreupel, mismaakt of blind, de ellendigste der ellendigen, vindt men in onze Armenkolonie. Meer dan drie honderd zijn er daar bij elkaar.

Men begrijpt hoe het gewaardeerd wordt, wanneer de Gouverneur-Generaal of Mevrouw de armsten der armen bezoeken wil.

Het bezoek duurde helaas maar kort, veel te kort naar den zin der bewoners der kolonie.

Bij den ingang stonden de kinderen van de Blondoschool opgesteld en zongen welkomstliederen.

De dames met haar gevolg werden ontvangen door de beide missionair-predikanten van Magelang.

Terwijl het gezelschap langs de groote werkloos liep naar de woning van den Javaanschen beheerder, Sadi-Martowiardjo genaamd, zongen de verzamelde armen het Wilhelmus (in het Javaansch!).

Op de voorgalerij van de eenvoudige woning van Sadi-Martowiardjo heette Ds. Merkelijn de dames hartelijk welkom met enkele woorden en vertelde van den arbeid in de kolonie. Hier werd ook aan Mevrouw Starckenborgh een exemplaar van het Gedenboek in leeren omslag, (op onze Chr. Huishoudschool vervaardigd) aangeboden. Daarna zongen de armen de beide hooë bezoeksters Psalm 134 : 3 toe (in het Javaansch natuurlijk). Ondertusschen hadden twee kleine Javaansche meisjes met Javaansch eer-

De meisjes te Blondo, die aan Mevr. Tjarda Stachouwer van Starckenborch en haar dochter verspreiden aanboden.

betoont den dames een bouquet orchideeën en rozen aangeboden.

Vier andere Javaansche meisjes boden daarop verspreiden aan.

Zij waren gekleed in klimbi's (baadjies), die geheel op Blondo waren vervaardigd. De draden waren er eerst gekleurd, daarna de stof geweven.

Hierbij ziet U ze op de foto. Later bracht Mevrouw van Starckenborch nog haar compliment uit, over de keurige wijze waarop die aardige meisjes met sembah en andere Javaansche hormat (= eerbetoen) haar en haar dochter hadden gediend.

Zoodra waren niet de verspreiden rondgediend of daar nadert, tastend met z'n stokje, één der vele blinden der kolonie. Deze las in blindenschrift een welkomstgroet voor de bezoekersters. Want op de kolonie leeren de blinden ook brailleschrift lezen en wordt brailleschrift gemaakt.

Deze oorkonde, kunstig gecalligrafeerd in brailleschrift, daarna in 't Javaansch, daaronder in 't Hollandsch, werd mede Mevrouw overhandigd.

Toen begon de rondgang. 't Ging alles wel wat te snel, omdat de toegemeten tijd zoo beperkt was. En toch wilden de dames zoo graag goed zien, en gaarne van alles uitvoerig op de hoogte gesteld worden.

Eerst werd de werkloods bezocht. Daar zag men, hoe de bekende Blondomatten worden gemaakt. Eerst wordt de cocosvezel die in de bolster van de kokosnoot verkleefd zit, losgeklopt en uitgeplozen. Dat is een werk, hetgeen ook onze blinden goed kunnen doen. Ze zitten daartoe in een groote groep bij

elkaar, zingende te werken. Trouwens waar men ook komt en waar maar gewerkt wordt, overal hoort men zingen.

Die blijde geest, die op de kolonie heerscht, maakt dan ook op de bezoekers een diepen indruk. Onder de blinden treffen we ook de oude Ibrahim, de man die blind is, en toch ziet. Want hij heeft nu zieleoogen gekregen en heeft den Heere Jezus lief en vertelt het aan iedereen dat het nu licht is voor hem.

Van de losse gedroogde kokosvezels wordt daarna touw gedraaid. Eén draait er aan 't groote wiel, terwijl er ongeveer 6 een draad spinnen. De draden worden geveerd en daarvan worden dan de vermaarde matten gevlochten met allerlei fraaie patronen. In de werkloods zien we ook anderen die bezig zijn manden te vlechten. Fraaie sier- en bloemenmandjes zien we daar staan.

Van de loods mogen we de hooge bezoekersters begeleiden naar de „Zeepfabriek", een nederig huisje, waar de „Blondo-zeep" gemaakt wordt. Een groot stuk van 75 kilo wordt juist in staven gesneden. Daarnaast zijn anderen bezig de zeep te mengen en te draaien.

Langs de keuken en eetzaal gaan we vervolgens naar de weverij. In de eetzaal waren de vrouwen juist bezig de maaltijd aan te richten en de bezoekersters waren verbaasd over de groote hoeveelheden rijst, die elken maaltijd door de bewoners der kolonie worden verorberd.

Vooral de weverij heeft in hooge mate de belangstelling der bezoekersters. Daar is ook veel moois te zien. Niet alleen hoe de garens worden geveerd en op de spoelen gedraaid, maar ook allerlei weeftoestellen, bijna alle op Blondo zelf vervaardigd. Naast handdoeken, theedoeken en allerlei andere nuttige artikelen van allerlei soort en dessin worden ook kleedingsstoffen geweven voor baadjies, sarongs en kains. Prachtige gordels met gouddraad doorweven stonden in de getouwen!

De bezoekersters konden er niet over uit, dat de bewoners van Blondo nog zooveel moois konden presteeren! Wij hebben hen verteld hoe deze menschen, die nog nooit gewerkt hebben, op de kolonie leeren arbeiden, en hoe ze dat doen met vreugde!

De weverij te Blondo. Geheel links Ds. Merkelijs; achteraan Abraham, de chef van de afdeling en in het midden met hoofddek Sadi Hartorviardjo, de beheerder der kolonie.

Langs de slaapzalen bezochten we vervolgens de school. Tijd om ook nog te gaan naar de steenbakkerij, was er helaas niet meer.

Aan dit bezoek hebben wij de prettigste herinneringen. De bezoekersters waren zoo hartelijk meelevend

De Zendingsgroep te 's Gravenmoer.

Elke kerk, die wat actief is voor de Zending, heeft natuurlijk haar zendingscommissie. Ook de kerk te 's Gravenmoer heeft die. En die commissie heeft natuurlijk een partijtje collectantjes, die met de busjes

Zendingcommissie met collectanten te 's-Gravenmoer.

en belangstellend. Zij betreurden het ook later nog zoo, dat zij niet veel langer hadden kunnen blijven om alles nog veel beter in zich te kunnen opnemen.

En deze hoge belangstelling in het werk der barmhartigheid van onze Zending deed zoowel onze armen als ook den Zendingsarbeiders goed.

De arbeid op Blondo gaat zeer gezegend voort. 21 November werden er weer een 9-tal menschen gedoopt! Het aantal armen, dat daar een toevlucht zoekt, neemt toe. Een nieuwe slaapzaal voor vrouwen, ruimte biedend aan \pm 100 bedden, is zeer noodig en wij hopen die ook spoedig met den geëerde steun van ASIB te kunnen neerzetten.

Ook zou voor de vele zieken, die er altijd in zoo'n Armenkolonie komen en zijn, een hulphospitaalje zeer gewenscht zijn.

Wij hebben een kleine hoop, dat dit er nog eens zal mogen komen.

Deze maand wordt begonnen met den bouw van het kerkje. Een volgend maal hopen we daarvan een teekening te sturen! Hoezeer wordt daarnaar met verlangen uitgezien! De zelfgebakken steenen wachten al zoo lang. En straks is 't weer feest op Blondo. 't Blijde Kerstfeest! Dank zij de giften, die Mevr. Hey-Goslinga (Giro 169757) te Koudekerke daartoe telken jare inzamelt, kunnen wij dien dag weer voor onze zoo gelukkige armen tot een blijden feestdag maken.

Blondo blijft altijd de bijzondere liefde behouden van de Zendingsarbeiders op Uw Zendingsveld.

C. VAN NES.

rondgaan. Over de collectantjes — alweer altemaal meisjes — is de commissie uitnemend tevreden. Zij doen hun best en zijn blij, dat zij wat voor de Zending mogen doen.

Op de foto zien we de leden der commissie zittend in het midden. De derde van links is Ds. Koenekoop, onder wiens leiding allen medewerken om de Zending te dienen.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Verslag over 1936-'37 van den Hoofd- en School-dienst te Poerworedjo. Aangeboden aan de Zendings-synode 1937.

Hoofddienst.

Helaas kan wat hier volgt geen werkelijk jaarverslag heeten, aangezien uit Indië geen voldoende gegevens werden ontvangen. Het is samengesteld uit berichten die voor en na in het verlof werden ontvangen in brieven.

Allereerst past ons wel groote dank aan onzen God, die het werk niet alleen in stand hield, maar bovendien heeft willen zegenen met verblijvende en moedgevende vruchten.

Doch dan vlak daarop moet ik met veel waardeering melding maken van den grooten steun, dien

onze beide Jav. Predikanten hebben geboden in de afgelopen werkperiode. Met de grootste bereidwilligheid hebben ze ieder 20 Avondmaalsbeurten voor het jaar 1937 op zich genomen. Ik zou U willen voorstellen hun beiden den hartgrondigen dank der Synode schriftelijk te melden.

Nu overgaande tot de mededeeling van enkele niet-onbelangrijke gebeurtenissen, kan ik U met blijdschap melden, dat omtrent Poerworedjo en Temon bericht werd ontvangen, dat er toename was van het ledental, van Temon geregelde toename.

Van Temon, Dermosari en Semajoe toename van het aantal, dat in dooponderricht was, hetgeen voor Temon de regel en voor de beide anderen een zeer hoopvol teken is. Wat zal dit voor den trouwen G. I.¹⁾ van Semajoe een echte verkwikking zijn in zijn werk.

Er is op één plaats groote moeite met den aldaar wonenden Colporteur, die op grond van zonde tegen het 8ste en 9de gebod in rechtstreeks verband met elkaar, werd geschorst, en daarop stemming maakte tegen de voormannen der gemeente.

In Kleben wordt last ondervonden van stille tegenwerking van het dorpshoofd, hoewel dit gelukkig geen terugslag heeft op het schoolbezoek.

Bijzonder verblijdende dingen worden gemeld van Koeto-ardjo en Tlepok. Aangezien hierover ook reeds in onze kerkelijke pers werd geschreven, kan ik met het voornaamste hier volstaan. In zijn eersten brief prijst Ds. Merkelijn zeer den ijver en de toewijding van den medio 1936 benoemden G. I.¹⁾ van Koeto-ardjo: Raden Mardojo. Door uitbreiding van het werk moest in den loop van het verslagjaar een 2de G. I. worden benoemd.

Gelukkig, dat dit mogelijk was.

Bijzonder prijst Ds. Merkelijn in denzelfden brief de goede hoedanigheden van de dappere gemeente te Tlepok, die een voorbeeld mag worden genoemd voor heel het terrein, van: offervaardigheid, gezond geestelijk leven en organisatie-vermogen, wat in den middelijken weg te danken is aan de eminente leiding van Ds. Wirjotenojo. Door de berichten in de kerkelijke bladen is U reeds bekend de ramp, die Tlepok heeft getroffen in de ineenslorting door een aardbeving van het Kerkgebouw. Gelukkig is door vele mooie spontane giften, zoowel hier als in Indië, het benodigde geld voor herbouw bij elkaar gebracht en zal binnenkort via de bank een bedrag van ongeveer f 1200²⁾ naar Java worden overgemaakt.

Wat betreft de kring der Christen-Chinezen te Poerworedjo moet gemeld, dat de voorgenomen institueering door interne moeilijkheden niet kon doorgaan, doch dat Ds. Merkelijn hoopte, dat op den duur de moeilijkheden wel overwonnen kunnen worden. De ontwikkeling, die de kring der Christen-Chinezen te Koeto-ardjo te zien geeft, is zeer verblijdend: er is een met dankbaarheid genieten van de leiding der Zending en een zeer hartelijke verhouding en samenwerking in de Evangelie-verkondiging tusschen Jav. Kerkeraad en Voorganger enerzijds en de Chin. Comm. en den Chin. G. I.¹⁾ anderszijds.

Schooldienst.

Hier mag gesproken worden van zeer verblijdenden groei. Het per 1 Aug. 1937 ingeschreven totaal aantal leerlingen van al onze Zendingsscholen in engeren zin heeft de 2200 (twee en twintig honderd) overschreden, dat is, op nog geen 1700 (zeventien honderd) verleden jaar, een toename van 500 ruim, en dus 30 %.

In Temon kon de zesde leerkracht worden benoemd. Dat is wel zeer mooi. In Semajoe kwam de derde Goeroe aan de school en in Kleben de 2de. Wat Kleben aangaat, na een sukkelperiode van drie jaar. Jammer dat de desaschool te Redjosari zoo zeer in leerlingental achteruit ging, dat Ds. M. bijna den tweeden onderwijzer van daar had verplaatst. Deze achteruitgang is m.i. te wijten aan de verplaatsing van het vroegere hoofd der school naar Dermosari, waarvan de ouders der leerlingen vreemd zullen hebben opgekeken (de Javanen zouden zelf zeggen: geschrokken zijn). Misschien hebben ze verkeerdelijk aan een strafverplaatsing gedacht. Het nieuwe schoolhoofd te Redjosari heeft echter zulk een staat van dienst, dat deze achteruitgang wel weer zal worden ingehaald. Gelukkig, dat de school te Dermosari door de plaatsing daarheen van het voormalige hoofd der school te Redjosari juist in leerlingenaantal is toegenomen.

Hoewel de gesubsidieerde Chr. Schakelschool te Koeto-ardjo geen Zendingsschool is in engeren zin, kan ik niet nalaten U te melden, dat men, door den grooten toeloop van leerlingen voor de eerste klas, voor deze een parallelklas heeft moeten instellen. Hoofd dezer school is de heer W. F. Hartman. Ook de Chr. ongesubsidieerde Schakelschool tevens H.J.S.³⁾, die van een Jav. vereeniging uitgaat, bloeit en telt reeds ver over de 100 leerlingen.

Wat onze Chr. Huishoudschool betreft mag ik volstaan met te verwijzen naar den brief van het bestuur dezer school aan U gericht, met de daarin vervatte zeer verblijdende berichten.

Jeugdwerk.

Het jeugdwerk ging gezegend voort, wat blijkt uit het feit, dat in Tlepok een der afgestudeerde jongedames van de eenjarige cursus aan de Opl. School te Djocja voor het werk onder de meisjes werd aangesteld voor f 750 (zeven gulden vijftig) per maand. En verder dat te Koeto-ardjo een eigen Jav. Chin. Jeugd Comm. is ingesteld om intensiever, dan dit door een met Poerw. gecombineerde Comm. kon, het plaatselijk jeugdwerk te leiden.

In Temon en in Palihan werken twee andere der afgestudeerde jongedames tegen vergoeding van kleedgeld, dat is één rijksdaalder per jaar. Dit was althans zoo, toen ik met verlof ging.

Colportage.

Hierover valt te rapporteeren, dat het nieuwe Zending-colportageblad voor den meer ontwikkelden Javaan: „Marga-Joewono” in een duizendtal in het ressort wordt verspreid door de verschillende plaatselijke „Bebadan panjebar” (letterlijk vertaald: Zaalichamen) in samenwerking met de Colporteurs der Zending. Het oude blad „Mardi-Rehardjo” wordt, gelijk reeds lang, in 6000 exemplaren per maand verspreid en deze verspreiding is veel meer geïntensi-

¹⁾ G. I. = Goeroe Indjil, Evangelie-prediker, ook voorganger der gemeente.

²⁾ Zie de verantwoording van de giften in dit blad.

³⁾ Holl. Javaansche School.

veerd dan vroeger, waarvan het gevolg is, dat er meer vraag naar komt. En hiermede eindig ik dit verslag, daarbij de hoop uitsprekend, dat in de arbeidsperiode, die voor ons ligt Gods rijke zegen U allen broeders vergezelle in alle opzichten en in al den arbeid voor Gods Koninkrijk en dat nog veel rijker vrucht worde gezien in en over ons gezamenlijk werk.

Met hartelijke broederlijke groeten

Uw dienstwillige dienaar in Christus,
A. F. KEUCHENIUS.

Afscheid Ds. A. F. Keuchenius.

Ds. A. F. Keuchenius, miss. dienaar des Woords van de Geref. Kerken te Utrecht en Gelderland, die met verlof hier te lande is geweest en nu weer vertrok naar het arbeidsveld te Poerworedjo, heeft te Utrecht afscheid genomen.

Hij ging daartoe voor in de morgengodsdienst-oefening in de Oosterkerk. De miss. predikant werd door Ds. Alkema, van Soest, naar den kansel geleid.

Ds. Keuchenius had als tekst gekozen 2 Thessalonicenzen 3 : 1 en 2. In dit Schritwoord wordt gevraagd om de voorbede. Ds. Keuchenius vroeg deze voor zichzelf, zijn gezin, zijn medewerkers in al den arbeid, opdat het Woord des Heeren zijn loop hebbe. Gedenk de 23 gemeenten op het zendingsveld! Ds. Keuchenius vroeg gebed om verlossing van den tegenstand van den Islam op het Zendingsveld, opdat het Evangelie voortgang moge hebben.

Aan het eind van den dienst zong de gemeente den missionairen dienaar toe: „De Heer zal u steeds gadeslaan....”

Zendingscollectantjes te Wezep.

De Zendingscollectantjes te Wezep.

Als alle collectantjes op de foto zijn gekomen, heeft de Kerk te Wezep 14 collectantjes, die voor de Zending werken.

Men heeft ons van deze collectantjes iets moois verteld. De secretaresse der Commissie schreef ons: „Onze collectantjes werken hard, gaan iedere week de Gemeente door en de busjes hebben tot nog toe ieder kwartaal meer opgebracht dan het voorgaande”. Dat is prachtig. En nu het Zendingsblad dit publiek maakt, zullen deze beste collectantjes wel zorgen, dat de opbrengst der busjes in het vervolg blijft stijgen.

Achter de collectantjes staat de voorzitter der commissie, Ds. Kerssies. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

XXXVIII.

Eerste huisbezoek.

Bij een vader en moeder met vijf kinderen. Maar van die kinderen was de oudste niet thuis. Bij navraag bleek het, dat het kind gegeven was aan een oom in een andere kampong. Waarom dat kind aan dien oom gegeven was? Omdat die oom het vroeg, en verder voor de opvoeding zorgen zou.

Daarom vermaande ik hen hun kind zelf te verzorgen, en niet omdat de familie het vroeg, het kind zoo maar weg te geven.

Bij het naar huis gaan dacht ik er over, hoe gemakkelijk men zijn kinderen afstaat aan anderen ter verzorging in deze meer communistisch gezinde maatschappij; het is net of men weinig gevoel heeft voor zijn eigen kinderen, dat men hen zoo maar afstaat, en niet zelf opvoedt.

Tweede huisbezoek.

Wij hadden het over de kinderen; en het hoofd van het gezin sprak nog over onze oudste dochter, de vriendin van allen in de kampong. Zij was pas naar Holland vertrokken, omdat zij al te groot werd om nog verder op Soemba te blijven voor haar opvoeding. En hij maakte de opmerking: „de Hollanders kunnen tech makkelijk hun kinderen ver weg sturen; als wij dat zouden moeten doen, dan zouden wij het niet kunnen”.

Derde huisbezoek.

De vrouw des huizes werd vermaand om zich netjes te kleeden, vooral als zij naar de kerk gaat. Want het komt toch niet te pas, dat men zich half kleedt, en dan zoo verschijnt in de samenkomst der gemeente. Telkens verwonderde ik er mij over, dat speciaal de vrouwen zonder zich te schamen met alleen een sarong gekleed zich kunnen vertoonen.

Vierde huisbezoek.

De vrouw des huizes had het over de kleding, en zij verwonderde er zich over, dat de Europeesche dames op de hoofdplaats, als zij gaan tennissen, zich kleeden in een kort broekje met bloote knieën, „Zoo

iets vinden wij schaamteloos, zoo maar de knieën te laten zien”.

Gelukkig kon ik constateeren, dat de Zendingsvrouwen zich nooit zoo vertoonden.

Vijfde huisbezoek.

Bij een Chinees. Hartelijk werd ik verwelkomd, en als bijzondere tractatie werd mij een glas voor-

praten en lachen waren en niemand luisterde.

Ik maakte de opmerking, dat het toch niet eerbiedig was, als men aan het bidden was, om dan maar zoo veel lawaai te maken.

Maar ik kreeg de opmerking terug: „als de Christenen bidden, dan offeren zij aan hun God niet eens een kippetje; het is wel makkelijk te bidden zonder een offer te brengen, dat kost niet veel. Maar wij

Conferentie van Helpers bij den Dienst des Woords op Soemba, gehouden 23—26 Aug. 1937 te Lewa Pakoe (Midden-Soemba).

gezet met een glibberige inhoud. Dat waren nu gekookte, eetbare vogelnestjes. Ik had er weinig zin in, maar om de vriendelijke gevers niet te beleedigen, zette ik het glas met mannenmoed aan de mond, en heb het tot drierivierde van de inhoud gebracht. Het laatste kwart heb ik stil laten staan. En thuis gauw een pepermunt genomen, om de smaak te verdrijven.

Hoe is het mogelijk, dat menschen zoo iets lekker vinden!

Zesde huisbezoek.

Een der kinderen zag er zwak en bleek uit. Ik raadde de moeder aan het kind veel melk te drinken te geven, dat zou goed zijn en het zou er van opknappen. Maar dit ontlokte aan de moeder de opmerking: „de Hollanders zeggen altijd, dat wij melk moeten drinken, maar wij kunnen maar niet begrijpen, dat die Hollanders zoo maar dierenmelk drinken. Wij worden er altijd onpasselijk van”.

Zevende bezoek.

Nu bij een heiden. Zij waren juist aan het bidden tot den Marapoe. Er was een offer gebracht, een varken, en de voorbidder zat bij de groote huispaal hardop te bidden, terwijl alle aanwezigen aan het

offeren altijd en dan vindt de Marapoe het niet erg als anderen praten; het is veel erger om stil te zijn en niets te offeren”.

Achtste bezoek.

Ik dorst geen aanmerking meer te maken.

P. J. LAMBOOY.

De Helpers-conferentie op Soemba.

Reeds gedurende eenige jaren bestaat op Soemba de goede gewoonte, dat omstreeks eind Augustus een algemeene Evangelisten-conferentie wordt gehouden, die gewoonlijk duurt van Maandagavond tot Donderdagmorgen.

Daartoe wordt een tijdelijk bivak opgeslagen, een soort „loofhutten”, dicht bij een riviertje en wat bosch en liefst wat ver van de kampoengs. Een paar dagen zijn we dan met z'n allen eens heerlijk heelmaal uit, en hebben dan juist een goede gelegenheid rustig met elkander over ons gezamenlijk werk te spreken. Er pleegt zwaar geboemd te worden, maar er zijn ook momenten, dat er daverend gelachen wordt!

Dit jaar werd de conferentie geleid door Ds. P. J. Lambooy. Verschillende onderwerpen, als b.v. „het

„karakter van het heidendom”, „het huisbezoek”, „de opvoeding der gemeente tot zelfstandigheid” e.a. werden besproken. De avond werd gesloten met een gezamenlijke Bijbelbespreking.

Een deel der Helpers was helaas verhinderd te komen. Behalve de Evangelisten, wier namen ik niet alle vermelden zal, ziet U op deze foto in het midden

der Javaansche gemeente geen doop en avondmaal bediend. Kinderen der gemeente waren in dit jaar ongedoopt gestorven. Volwassenen, die den naam des Heeren wilden belijden en om den doop vroegen, ontvingen daarvoor geen gelegenheid.

Zonder „zin” kwam ik in Medan, begeerig om door te reizen naar eigen huis en eigen werk, maar nu

Zendingcommissie en collectantjes te Grijpskerk.

op den voorgrond Ds. W. van Dijk; voorts op de achterste rij v.l.n.r. Ds. P. J. Lambooi, Dr. L. Onvlee, de Zendingsschoolopziener T. van Dijk. Op den achtergrond een deel van ons bivak.

P. J. LUIJENDIJK.

De Zendingcommissie met haar Collectantjes te Grijpskerk (Gr.).

Hier zien we de Zendingcom. van Grijpskerk met de meisjescollectantjes, die de Commissie helpen met het rondbrengen der Zendingen en die ook getrouwd 2 keer per maand met het Zendingsbuysje rondgaan, en zeer tot tevredenheid der commissie de kleine giften bijeenbrengen, die tezamen belangrijk meehelpen om het noodige bedrag voor de Zending bijeen te krijgen.

Geve de Heere ons allen, hier en op het Zendingsterrein, lust en kracht om deze arbeid voort te zetten tot Eere van Zijn Heiligen Naam.

Namens de Commissie,

W. v. d. LAAN, Secr.

Medan.

Kort voor ik Holland verliet, kreeg ik van de Holl. gemeente in Medan het verzoek om een week in Medan over te blijven en daar eenigen arbeid in het midden der Javaansche gemeente te verrichten. Het sprak mijn vrouw en mij weinig toe om, terwijl we verlangden naar Djokja, eerst nog, in den warmsten tijd van het Indische jaar, eenigen tijd in Medan te moeten doorbrengen. Maar het verzoek was zoo dringend, dat er niet aan te ontkomen viel. Sinds ik het vorig jaar Juni in Medan was, was er in het midden

ben ik zeer dankbaar voor de genade die God mij gegeven heeft om in het midden van deze Javaansche gemeente Zijn Evangelie te mogen prediken, en de geestelijke verkwikking te mogen brengen, die in de bediening der sacramenten opgesloten ligt. Ik heb daarin ook zelf een rijken zegen genoten.

De Javaansche gemeente in Medan draagt een geheel ander karakter dan de Javaansche Christelijke kerken in Midden-Java. Het is een vreemdelingenkerk, en ze neemt een sociaal zeer geringe plaats in. Ze is eigenlijk koeli-kerk.

In het midden van de Javaansche Christelijke kerken op Midden-Java zijn een aantal min of meer ontwikkelden, onderwijzers, verplegers, tegenwoordig zelfs een enkele Javaansche dokter. Voorts leven deze gemeenten in het midden van andere ontwikkelde Javanen, waarvan een belangrijke prikkel op hen uitgaat tot bezinning op de beteekenis van hun Christelijk leven. Voorts is er in contact met de zendingsgemeenschap een sfeer, waarin zij zich min of meer thuis gevoelen. Zoo ontstaat er in dit Javaansch Christelijk leven allerlei kerkelijke en culturele bezinning en groeit er Christelijke activiteit op allerlei gebied, hoezeer dat alles zich nog in het beginstadium bevindt.

Hier in Medan is de kerk een toevluchtsoord voor de menschen, die losgelaten zijn van hun bodem en zich in een vreemd land gevoelen. Het is een stukje thuis in een omgeving die vreemd is en ze tot vreemden maakt. Het Javaansch van deze menschen wordt langzamerhand minder, vele kinderen leeren geen Javaansch meer. In deze sfeer is er weinig gelegen-

heid voor een eigen bezinning op de levenstaak der Christelijke kerk.

Dat wordt nog versterkt door twee factoren. Doordat Holl. predikant en gemeente het Javaansch niet kennen, blijven zij altijd vreemden voor de Javanen. De Holl. gemeente kan hier moeilijk een sfeer scheppen, waarin de Javaansche gemeente zich werkelijk thuis zou gevoelen. Dat neemt niet weg, maar versterkt juist de roeping om alles te doen wat het gevoel wekken en bevorderen kan, dat er een Christelijke eenheid is, die nationale verschillen ver te boven gaat.

Een tweede factor, die het gevoel van vreemdelingschap en verdrongenheid versterkt, is de sterke Mohammedaansche tegenstand. De Christenen worden hier vaak belachen, fel bestreden, soms weggejaagd uit hun omgeving. In de kampoengs van het Sultanaat is het wonen voor de Christen met het oog op deze dingen practisch onmogelijk. De goeroe wordt soms weggejaagd, als hij ergens een bezoek wil brengen. Voor den colporteur is er alleen maar kans om zijn boeken te verkoopen en zijn bladen uit te deelen, zoolang hij ergens een onbekende man is. Zoo spoedig men hem als Christelijk man kent, is het met de boekenverkoop uit. Men verscheurt voor zijn oogen de Christelijke bladen die hij verspreidt, en als hij een wandalmanak verkoopt, ziet hij die later aan den wand hangen met de Christelijke plaat eruit geknipt. Met het oog op den tegenstand der Mohammedanen, en vooral ook om den overgang uit het Mohammedanisme tot den levenden Christus niet al te zwaar te maken, zouden de Christenen hier gaarne een stuk grond ontvangen, waar de Christenen die het al te moeilijk krijgen, bij elkaar kunnen wonen, een Christelijke kampoeng dus. Kerkeraad en zendingscommissie beijveren zich om zoiets te krijgen.

Heel deze situatie kweekt in het midden der Javaansche gemeente een stemming van passiviteit, van geduldig aanvaarden van al de sociale en godsdienstige moeilijkheden, die in hun positie hier opgesloten liggen. Gij vindt die stemming het best weergegeven in de brieven van Jacobus en Petrus.

In deze omstandigheid heeft de goeroe Samuel zijn werk te doen, een werk dat hij hoofdzakelijk alleen heeft te doen en waarvoor hij eigenlijk ook alleen de verantwoordelijkheid heeft te dragen. Overleg is in de hier gegeven omstandigheden moeilijk. Hij doet dit werk met ijver en liefde. Behalve de gemeente in Medan is er een groot aantal op de ondernemingen verspreid wonende Christenen op honderden K.M. van Medan. Des Zondagsmorgens houdt hij koempoe-lan in Medan, maar 's middags en 's avonds heeft hij op een tiental plaatsen buiten Medan in kleine kringen van verstrooiden het Evangelie te prediken. Behalve Javanen komen daar ook Bataks, Ambonneezen, Menadoneezen.

Het zendingsveld van Medan is zeer uitgestrekt en omvat veel menschen. Het aantal Javanen in de stad is ongeveer 30.000, in den onmiddellijken omtrek 40.000, en in Deli niet minder dan 300.000. Wat een onafzienbaar zendingsveld. Voor dit alles staat één goeroe en twee colporteurs. De gewone zendingsmiddelen van scholen en hospitalen zijn hier niet aanwezig. De contacten die men op het oogenblik krijgt, bestaan in „toevallige” ontmoetingen. Veelal blijken dat zulken te zijn, die op Midden-Java of op Java in het algemeen iets gehoord hebben van de prediking

van het Evangelie, vaak oud-leerlingen van Christelijke scholen. Zoo draagt hier het werk op Java gedaan, weer eenigszins vrucht. Hadji Doelrahman, wiens bekeering tot Christus zooveel beweging in Medan gegeven heeft, had het eerst de prediking van het Evangelie gehoord van goeroe Eljadah in Djokja. Indien nu deze „toevallige” aanrakingen nog zooveel vrucht dragen, wat mogen we dan verwachten, wanneer dit zendingsveld systematisch en intensief bea-rbeid wordt? Daar het beroepen van een Holl. Miss. predikant te duur is voor Medan, zal het wenschelijk zijn een goeroe van den Holl. cursus in Djokja te zoeken, die eventueel beroepen kan worden als pandita ten behoeve van de Javaansche gemeente en aan wien de leiding van het zendingswerk kan worden toevertrouwd.

Zondag 31 October was een feestdag voor Javaansche en Hollandsche gemeenten beiden. In het midden der Javaansche gemeente werden 11 volwassenen door den doop opgenomen, en werd na een jaar weer de doop aan de kinderen bediend en het avondmaal gevierd. Verschillende Holl. broeders en zusters waren getuigen van de vreugde van de Javaansche Christenen op dezen dag. Op den Hervormingsdag en den gedenk-dag van Dr. A. Kuyper's geboortedag in het midden der Holl. kerken, werd ook in Medan in de Jav. gemeente het Evangelie der vrije genade van God gepredikt en beleden. Het werk der Reformatie en de levensarbeid van Dr. Kuyper draagt ook hier vrucht. Het zendingswerk in Medan draagt in zijn kleinheid het karakter van een mosterdzaad, maar hier ligt de aanvang van de komst van Gods koninkrijk in het midden van de Javaansche wereld in Deli. Dit werk vraagt de liefde, de gave, het gebed van de broeders en zusters in Medan, het vraagt ook het hartelijk meeleven van de broeders en zusters in Holland.

Medan, 3 Nov. '37.

A. POS.

Ter Apel's collectantjes voor de Soemba-Zending.

De kerk te Ter Apel is niet groot, zij telt ruim 560 zielen en bracht in 1936 ruim f 400 voor de Zending

Ter Apel's collectantjes voor de Soemba-Zending.

bijeen. Daarmee maakt zij onder de kerken, die de Soemba-Zending vormen, een goed figuur. En dat dankt zij voor een groot deel aan het werk harer collectantjes.

Men schreef ons: „De meisjes verrichten hun arbeid met ijver en liefde. Wij zijn dus over hun arbeid zeer tevreden”. Natuurlijk zijn ze van plan hun best te blijven doen.

W. B.

en Mentawai telt 15000 bewoners, waaronder 1500 Christenen; het Oude Testament in het Karo-Bataksch is in vertaling gereed; de druk wacht op de noodige middelen; dit taalgebied bestrijkt 180000 menschen, waarvan 4300 Christen zijn; 500 kinderen gaan hier ter school; van de bevolking kunnen 20000 lezen; het Angkola Nieuwe Testament is reeds 3 jaar uitverkocht; dit spraakgebied omvat 10000 menschen, waarvan 17000 Christenen! Deze vertaling is 40 jaar

De Zendingscollectantjes met hun leider te Oudehorne.

De Zendingscollectantjes met hun leider te Oudehorne.

Ook te Oudehorne had men wat moeite om het noodige bedrag voor de zending bijeen te brengen, zooals op meer plaatsen het geval is.

Eenigen tijd geleden heeft men toen een flink getal collectantjes aan het werk gezet. En dat gaat goed. Onder de zeer actieve leiding van den heer M. Apperloo, het hoofd der Christ. School, doen de kinderen uitstekend hun best. Zij gaan elke 14 dagen door heel de Gemeente heen en halen in hun busjes een beduidend bedrag voor de Zending op. Naast de collectantjes staat de heer Apperloo op de foto. W. B.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

Een tekort aan Bijbels.

Dr. H. C. Rutgers, secretaris van het Nederlandsch Bijbelgenootschap, schrijft over het tekort aan bijbels in Indië het volgende:

Wat de bijbelverspreiding betreft, er blijkt veel noodig te zijn voor de uitgave van het Evangelie naar de beschrijving van Lukas in het Simaloengoensch, een Toba-Bataksch, is de tekst gereed, maar voor den druk ontbreken de middelen; het Markus-Evangelie in het Mentawai is uitverkocht — totaal niet meer te verkrijgen; alleen nog het bijbelsch leesboek;

oud en moet beslist herzien worden; het Nieuwe Testament in het Toba-Bataksch is uitverkocht en dient onmiddellijk herdrukt te worden, maar... de Psalmen in het Niassisch zijn uitverkocht; een nieuwe druk is zeer noodig. Zes uitgaven alzoo, die dringend noodig zijn en waarbij prijsverlaging evenzeer dringend noodig is, om ze te brengen binnen de grenzen van de koopkracht der bevolking! En dit alles betreft dan slechts een bescheiden deel van het eiland Sumatra!

Zending in Korea.

Le Christianisme au XXe siècle beschrijft hoe het evangelie in Korea door Koreanen zelf gebracht is. Het waren zoowel Protestantsche als Roomsche Katholieke Koreanen, die in Japan en China het Christendom hadden leeren kennen, welke het nieuwe geloof in Korea introduceerden. De Protestantsche kerk was er zodoende reeds 25 jaar voordat er de eerste zendeling kwam, de Roomsche-Katholieke kerk zelfs 66 jaar. Het Christendom heeft in Korea, misschien sterk geholpen door deze eigen Koreaansche wijze van introduceering, een uitnemenden ingang gevonden en de kerken hebben zich er zeer voorspoedig ontwikkeld. Dit merkt men het meest daaruit, dat deze kerk op haar beurt zendende kerk is geworden; ze zendt thans ruim 500 zendingen uit, die vooral onder de Koreanen in Mandschowko, Shanghai, China en Japan werken, doch ook verder weg trekken.

Korte berichten.

Ds. H. Bergema.

Ds. H. Bergema, die voornemens was in Januari te vertrekken naar Soemba, is ongesteld geworden, tengevolge waarvan hij eenigen tijd rust moet nemen, zoodat zijn vertrek naar Indië moest worden uitgesteld.

Dr. K. P. Groot.

Om Mevrouw, die wegens ongesteldheid op medisch advies der missionaire artsen te Djocja, zich in Holland onder de behandeling zal stellen van een specialist, hierheen te brengen, is Dr. K. P. Groot, de directeur van het Petronella hospitaal, met kort verlof naar Holland gekomen.

Hij is voornemens in Maart weer terug te gaan naar Djokja, om dan in November met gewoon verlof naar Europa te komen.

Mej. J. Prins.

Mej. J. Prins, hoofdverpleegster te Djokja, die daar aan het hoofd staat van de kraamvrouwenkliniek, is met verlof in Holland. Haar adres is: Andijk West 244.

Mej. M. Looijenga.

Aan Mej. M. Looijenga is op haar verzoek om gezondheidsredenen op de meest eervolle wijze ontslag verleend uit den dienst der Zending. D.V. gaat zij echter wel naar Djokja terug en zal dan nog naar haar wensch eenig werk in het Petronella-hospitaal verrichten.

Ds. I. Siagian.

De predikant van de Maleische Gemeente te Batavia — de Zending-gemeente van de Geref. Kerk aldaar — Ds. I. Siagian, is benoemd tot buitengewoon ambtenaar van den Burgerlijken stand, zoodat hij nu, naar het te Batavia geldend recht, het huwelijk van Inheemsche Christenen mag voltrekken.

Ds. J. H. Sillevs Smitt.

Ds. J. H. Sillevs Smitt, Geref. predikant te Semarang, is met verlof hier te lande aangekomen. Zijn adres is: Platolaan 68 te Zeist.

De Roomsche Zending op Flores.

Op Flores, een der eilanden van Ned. Indië, met een bevolking van ruim 700.000 zielen, dicht bij het eiland Soemba, werkt de Roomsche missie zeer voorspoedig. Het aantal Roomsche-Katholieken bedraagt thans 257.354 zielen. De winst van het afgelopen boekjaar was 22.520 zielen. De Floresmissie heeft 152 kerken, 390 kapellen en 216 scholen met 26.729 leerlingen.

Hernhutter Zending.

Het kleine Hernhutter genootschap, dat een zeer groote zending drijft, werkt thans op 13 terreinen, a.o. Labrador, Alaska, West-Indië, Zuid-Afrika, Hi-

malaya, Suriname, met 205 Europeesche zendelingen, 172 inheemsche zendelingen en 2613 hulpkrachten op 140 hoofd- en 671 nevenstations. Bovendien heeft zij 626 scholen met 51926 leerlingen en 1443 leerkrachten.

Zendingen in China.

Het Engelsche Zendingsgenootschap, dat een zeer groot aantal zendelingen aan het werk heeft in de gebieden van China, waar thans de oorlog woedt, ontving een groot aantal brieven en publiceert op grond daarvan, dat in de omgeving van Kanton alle zendelingen nog aan het werk zijn en hun werk voortzetten zoo goed en zoo kwaad als het gaat. Het vertrek van een groot deel der bevolking heeft echter noodig gemaakt om de scholen te sluiten. Bijzonder druk heeft men het te Hangchow, het bekende oord, waar de wereldzendingconferentie oorspronkelijk zou worden gehouden; daar staat een zendingshospitaal, dat het grootste in de wereld moet zijn; hier is uiteraard ontzaglijk veel werk.

Het getal der Mohammedanen.

Het aantal Mohammedanen in de wereld is thans naar berekend wordt, als volgt: Europa 22.435.000, Azië 154.150.000, Afrika 53.850.000, Amerika 120.000 en Australië 29.750.000, samen 260.305.000 zielen. Landen waar het Mohammedanisme zeer sterk vertegenwoordigd zijn, zijn Britsch-Indië met 70 miljoen en Nederlandsch-Indië met 40 miljoen Mohammedanen.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
- d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10. Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovensstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Het wezen van het Christendom, door Ds. B. Wielenga, bij Kok te Kampen. f 3.50, geb. f 4.50.

De fijne pen van Ds. Wielenga gaf ons weer een fijn boek. In een tiental opstellen teekent de gevierde schrijver, in keur van taal en stijl, het wezen van het Christendom, met het doel om vooral bij de belangstellende zoekers onder de jongeren belangstelling voor de waarheid van het christendom te wekken. Voor dat doet is het uitnemend geschikt. De titel voldoet ons slechts matig, maar wij weten geen beteren. Het is geheel een boek voor onzen tijd.

Mogen vooral vele jongeren het lezen!

Kok zorgde voor een mooie uitgave.

Brandende Harten, door Mevr. Gera Kraan v. d. Burg, bij Kok te Kampen. f2.90, geb. f3.75.

De bekende schrijfster, wier boeken gewild zijn, verhaalt in dit boeiende boek de geschiedenis van Maurits en Suze van Hall. Het geeft ons daarbij een helderen blik in den tijd van het Reveil en de Afscheiding. Het is een zeer mooi boek, dat stellig veel opgang zal maken.

De boer uit Tekoa, door Ds. H. Veldkamp, bij Bosch en Keuning, Baarn. f 1.35, geb. f 1.70.

De origineele exegete uit Sneek, geeft in dit boek een levendige, zeldzaam boeiende uitlegging van het boek Amos. Ds. Veldkamp weet de dingen op geheel eigen wijze te zeggen, in glasheldere taal en met rake toepassing op het heden.

De wortelen van het Syncretisme, door Prof. Dr. H. Kraemer.

Prof. Dr. H. Kraemer heeft de doorwrochte rede, waarmede hij zijn hoogleeraarsambt aanvaardde, in druk gegeven. Ook deze rede geeft blijk van zijn groote kennis en breeden blik. Men proeft er den Zendingsman in. In zijn toespraken geeft hij geen onzeker geluid.

De absoluteitheid van Gods Openbaring in Christus, door Ds. J. Verkuyl, bij J. N. Voorhoeve, den Haag. f 0.55.

Een kostelijk boekje, dat een veel besproken vooral ook voor de zending belangrijk onderwerp, echt fris en boeiend behandelt. Moge het door velen worden gelezen.

Een gezonde cel aan de grens van Sovjet-Rusland, door Ds. F. Dresselhuis. Afd. 4 en 5 in de serie „Lichtstralen op den akker der wereld.”

De pleitbezorger voor de Gereformeerde beweging onder de Oekraïners laat ons in dit zeer oriënteerend boekje die beweging zien, zooals deze zich de laatste jaren in Polen aan de grens van Rusland ontwikkelt.

Het Groote Boek voor de kleinen verteld, door J. C. de Koning, bij Kok te Kampen, 2e druk. f 1.90, geb. f 2.50.

De Koning kan zeer smakelijk vertellen. En hij doet het, zeer getrouw zich houdend aan den Bijbel. Het verwondert daarom niets, dat dit boek zijn tweede druk beleeft.

De Marchantsche spelling, die hij gebruikt, is voor oudere menschen wel wat onwennig, maar voor de kinderen hindert dat al niet meer.

Lichten in de wereld, door Ds. W. A. Wiersinga. No. 226 in de Libellen-serie bij Bosch en Keuning, Baarn. f 0.45.

Een schoon boekje, dat op ernstige wijze ons de roeping der Christenen in de wereld teekent.

Jong in het volle leven, door Ds. J. H. Scheurer en anderen, bij H. A. van Bottenburg, Amsterdam. f 1.80, geb. f 2.40.

De schrijvers bedoelen een boek te geven voor de rijpende Christelijke jeugd. En daarin zijn ze uitnemend geslaagd. In acht hoofdstukken worden belangrijke onderwerpen zooals: Dagelijksch beroep en studie; ontspanning; aan politiek doen, enz., op gezonde, boeiende wijze behandeld. Een best boek.

Tom's avontuurlijke jeugd, door Nelly van Dijk—Has, bij Kok te Kampen. f1.70, geb. f2.25.

Een mooi meisjesboek, dat onze meisjes met heel veel genot zullen lezen. En anderen ook wel.

Mevr. van Dijk vertelt eenig.

Kleine wereld, een blik in de intieme sfeer en de veilige beslotenheid van het gezin. f 4.90.

Dit boek, waarvoor acht bekende auteurs een bijdrage leverden, vormt het eerste deel van de Spiegel-serie. Het is een mooi boek, mooi van inhoud, mooi door 40 kunstfoto's geïllustreerd en mooi uitgevoerd. Abonnés van de spiegel-serie betalen slechts f1.40.

„Het gemengde Huwelijk”, door Ds. C. v. d. Woude, bij D. H. Littooy, Terneuzen. f 0.60.

De schrijver geeft over dit oude, maar altoos aan de orde blijvend onderwerp, een betrouwbare beoordeeling naar „Schrift en practijk”.

Gerechvaardigd door het geloof, Catechismuspredikatie over Zondag 23, door Ds. J. C. Brussaard. Uitgave van de Radio-Commissie der Geref. Kerk te Bloemendaal.

Naar deze zeer ernstige preek, die de gevierde predikant van Bloemendaal 12 Sept. i.l. gehouden heeft, werd met bijzondere belangstelling geluisterd.

De wereld een Chaos? door Dr. J. Nederbracht, Christelijke beschouwingen over het leven van dezen tijd, bij Kok te Kampen. f 2.05, geb. f 2.90.

In dit boek geeft de om zijn diepen, breeden blik en zijn trouw aan Schrift en belijdenis, onder ons zeer bekende auteur, in twaalf hoofdstukken zijn kijk op het gebeuren in onzen tijd, en beantwoordt daardoor de vraag, die zich aan duizenden opdringt of de wereld een Chaos is.

Een zeer merkwaardig boek, waarvoor schrijver en uitgever, dank toekomt.

Jonge mensen, door Nel van der Vlis, bij Kok te Kampen f 1.50, geb. f 2.25.

Een boeiend Christelijk verhaal over Jonge mensen en vooral voor jonge mensen.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van Mej. G. Schachuys, verpleegster, Schiedam f25.—. Via Zendingsbureau van Chr. School te Nieuwerbrug f7.50. Van N. N. te M. f5.—. Via Zendingsbureau aandeel collecte Chr. Nat. Zendingsfeest f60.—. J. Krüger.

Castricum, 27 Dec. 1937.
Giro no. 35811.

Collecte Geref. Kerk te Rijswijk voor Wonosobo f22.13. Door J. Breckveld uit het schoolbusje te Benschop f1.75. Gift Geref. Kerk te Ouderkerk aan den IJssel f5.—. Door G. A. Goldschmidt van den hulpraad voor zendingsstudie te Arnhem f10.—. Door D. Romijn van de hulpzendings-vereeniging te Barneveld f12.50. Van 11—11 f1000.—.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 27 Dec. 1937.
Giro no. 32806.

Kerkbouw Tlepot.

Zoals reeds in het vorige Zendingsblad werd medegedeeld, (bl. 254) ontvingen we een belangrijk bedrag aan giften voor den herbouw van het door een aardbeving verwoeste kerkje te Tlepot.

Ziehier de verantwoording der bijdragen.

Uit de stad Utrecht werd ontvangen f466.60; Uit de Provincie Utrecht f375.04; Uit de Provincie Gelderland f216.45; Diversen f95.53. Totaal f1153.62.

Over de drie eerste bedragen verscheen in de plaatselijke Kerkbodes en in „Uit Poerworedjo” een uitvoerige specificatie.

Hier wordt slechts vermeld, hoe we aan het bedrag „diversen” gekomen zijn.

Uit Almelo f0.50; Amsterdam f3.50; 's-Gravenhage

f5; Haarlem f10; Heemstede f55.03; Hilversum f17; Groningen f2; Wassenaar f2.50. Totaal f95.53.

Nog steeds komen er giften binnen. We hopen daarvan spoedig nadere verantwoording te doen.

Te Tlepot hebben ze, evenals wij hier, veel offervaardigheid noodig om hun gewone kerkelijk leven te verzorgen. En ze doen dat met blijmoedigheid, zooveel in hun vermogen is.

Maar die kerk weer op te bouwen, dat ging hun krachten ten eenenmale te boven.

En zie, nu is die last van hen afgenomen. Den Heere zij dank, dat Hij zooveel in het hart gaf, om de naaste toekomst van Tlepot door hun liefde zoo ongedacht helder te maken.

L. NETELENBOS.

Hilversum, 23 December 1937.

Verantwoording van Jubileumgaven voor Kerkbouw op het Zendingsveld.

Uit Oostburg (75 ex. Gedenkboeken) f15.50. Uit Wisserkerke (35 ex. Gedenkboeken) 2e storting f4.69. Uit 's-Gravenmoer (100 ex. Gedenkboeken) 2e storting f15.09. Uit Wolfaartsdijk (107 ex. Gedenkboeken) 2e storting f7.50. Uit Middelburg (100 ex. Gedenkboeken) 2e storting f20.—. Uit Colijnsplaat (90 ex. Gedenkboeken) f13.80. Uit Arnhem (150 ex. Gedenkboeken) 2e storting f18.06. Uit 's-Hertogenbosch (150 ex. Gedenkboeken) 2e storting f8.50. Uit Oudvorsemeer (150 ex. Gedenkboeken) f19.35. Uit Sleswijk (180 ex. Gedenkboeken) 2e storting f4.50. Uit Willemstaal (60 ex. Gedenkboeken) f28.15. Uit Goes (390 ex. Gedenkboeken) 4e storting (totaal nu f433.61) f29.61. Uit Melis-kerke (160 ex. Gedenkboeken) f30.—.

Verder: Uit Harderwijk door den Heer P. J. Schuil een 3e gift f2.—. Mevr. de Wed. S. te G. f0.50. Boeken-centrum te Haag f0.30.

In totaal met de vorige verantwoordingen uit Holland ontvangen f3.323.95, waarvan f1800.— voor 't Gedenkboek en f1.523.95 voor Kerkbouw op Blondo.

Waar blijven de 15 Kerken, die nooit Gedenkboeken verspreiden en ook geen gaven zonden voor Kerkbouw?

En waar blijven de 15 andere Kerken, die wel Gedenkboeken verspreidden maar die nog nooit gaven voor Kerkbouw zonden.

Het bedrag in Indië ontvangen is in z'n geheel bestemd voor Kerkbouw (± f1800.—). We wilden daarvan graag een kerkje bouwen in *Grabak*, waar dit jaar een gemeente ontstond, die snel groeit. Zeer graag zouden we dus willen dat de nagiften die uit Holland komen, toereikend zouden zijn voor de bouw van het Kerkje in Blondo. Een bedrag van ± f15.00.— ontbreekt nog. Maar vele Kerken zonden ook nog niets.

De Zendingsarbeid laat niet toe ook maar één cent te leenen voor Kerkbouw.

Tomanggoeng wacht ook nog steeds op een Kerkgebouw en er is eenige hoop, dat ook dat Kerkje spoedig met hulp van de broeders in Indië zal kunnen verrijzen.

Het zou ons echter zeer teleurstellen als de broeders en zusters in Holland, die 50 maal meer in aantal zijn dan de broeders en zusters in Indië, ons nog niet eens in staat stelden één Kerkgebouw te laten bouwen, terwijl de weinige broeders in Indië er twee voor hun rekening namen.

Wij hopen zeer, dat onze verwachting niet beschaamd worden mag.

Die Kerkgebouwen zijn nog maar zeer weinig in dit land met zijn honderden dorpen en steden en z'n miljoenen-bevolking.

Maar 't is toch een belangrijke aanwinst.

En de ervaring leert dat van een mooi Kerkgebouw ook een aantrekkingskracht uitgaat op de schuchtere bevolking.

God moge zoo die nieuwe gebouwen gebruiken voor de uitbreiding van Zijn Rijk en daarmee al de gevers en hun gaven zegenen.

Magelang, 13 December 1937.

C. VAN NES.

P.S. Met heel veel dank ontving ik van Mevr. Heij een bedrag van f127.98 voor de kerstfeestvieringen.

Kerstfeestviering Solo.

Ontvangen van W. K. te A. f5.—. Mej. V. te 's-Gr. f1.—. Kinderzandvereen. te V. f5.84.

„Ben ik te laat met mijn gift?” werd mij gevraagd. Natuurlijk niet, geachte geefster, wellicht leverde de viering 1937 een tekort op, en zoo niet, dan is U de eerste met een gift voor de Kerstfeestviering 1938.

H. DE LANGE,

Postrek. 245952.

Zwanenlaan 17.

Ontvangen van de Zendingscommissie der Geref. Kerk te Wassenaar f1.75 zijnde door Sybrand Hajo v. d. Veen te Wassenaar voor de Armenkolonie te Blondo gespaarde halve centen. Vriendelijk dank hiervoor.

Middelburg, Dec 1937.

C. J. HARDIUS.

Correctie: In het Zendingsblad No. 10 van Oct. '37 wordt in de verantwoording van giften en contributiën door Ds. Munnik, den pennm. van het Comité voor M.O. op Soemba, een rij kerken vermeldt, die in de periode 1 Sept. '36 tot 31 Aug. '37 f2.— gecontribueerd hebben. Dit cijfer moet echter f2.50 zijn.

Ds. H. A. MUNNIK.

Comité tot steun der Rijnsche Zending in de Bataklanden.

49e verantwoording van 22 Nov.—22 Dec. 1937.

Met hartelijken dank ontvingen wij: rest. giften te U. f13.87; J. F. d. J. te A. f3.—; J. J. A. S. te H. (3 mnd.) f2.50; Mevr. A. E. E. te E. f1.25; H. v. W. te L. (mnd.) f0.25; K. D. G. te H. f3.—; Ger. Zend. Comm. te A. f25.—; J. W. W. te D. (mnd.) f0.25; Ger. Kerk te N. A. f2.—; F. G. H. te Z. f5.50 en J. R. S. te A. f2.50. Tezamen f59.12. Totaal met vorige verantwoording f11443.88.

Een klein bedrag dit keer en het aantal giften nog kleiner, slechts 11, haast de moeite niet om te vermelden, doch wij plaatsen het als voorbeeld, dat het zoo niet moet. Het is te begrijpen dat het op deze manier ang duurt eer wij weer f1000.— kunnen zenden naar het zendingsveld, waar zoo velen er naar uitzien.

Galileistr. 139, den Haag. Namens het Steuncomité

J. N. MUNNIK, pennm.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 22 Nov. November 1937 tot en met 21 December 1937.

Giften. Geref. Kerk te Ruinerwold-Koekange f10.—; idem te Harderwijk f2.50; idem te Holten f1.—; idem e Waarder f1.—; idem te Oenkerk f5.—; idem te Spijkenisse f1.—; idem te Thesinge f2.50; idem te Tzum 1.—; idem te Westeremden f1.—; idem te Tienhoven 1.—; idem te Naarden f2.—; idem te Noord-Scharoude f2.50; idem te Rotterdam-Charlois f5.—; J. v. L. te Z. f1.—; A. S. te Z. f10.—; J. de G. te H. 2.50; D. K. te A. f1.—; Zendingscommissie Geref. Kerk te Bodegraven f10.—; door E. K. te U. collecte Iuziekavond te Roodeschol f14.40; leerl. klasse 4 en ed. 5 van de Oranjeschool te Alphen a. d. Rijn f10.—;

A. C. O. te 's-Gr. f7.50; gevonden in een collecte in de Geref. Kerk te Meliskerke f10.—; idem in collecte Geref. Kerk te Delfzijl f10.—; giften uit Vianen f2.50; giften uit Reeuwijk f4.—; J.M.V. te Z. f1.—; Geref. Kerk te Vrouwepolder f1.—; idem te Dalfsen f2.—; idem te Gramsbergen f2.50; idem te Reitsum f1.—; idem te Holwerd f1.—; idem te Woerden f2.—; idem te Steenwijk f5.—; idem te Barchum f1.—; idem te IJsselstein f1.—; idem te Suawoude f1.—; idem te Stadskanaal f7.50; idem te Nederhorst den Berg f5.—; idem te Hoogkerk f2.50; Th. E. te E. f0.50; door den heer Streefkerk te Alphen a. d. Rijn van de Vereen. Van Chr. Onderwijzers, afd. „De Rijnstreek”, collecte f6.28 en gift f10.—; A. de J. te Z. f2.—; Mevr. H. W. v. d. Z.—E. te Z. f1.—; Geref. Kerk te Ulrum f1.—; gift uit Vlaardingen f3.—; giften en contr. uit Oldenzaal f23.25; idem uit Vriezenveen f17.25; giften uit Enschedé f29.30; idem uit Groningen f16.80; gift uit Gorinchem f5.—; A. N. te Z. f10.—; M. J. K. te V. f10.—; L. B. te O. op T. f1.50; Jac. M. te A. a. d. R. f25.—; W. H. van S. te Z. f5.—; J. H. te G. f1.—; van de Geref. Kerk te Ten Post f2.50; idem te Capelle aan den IJssel f1.50; idem te Waddinxveen f2.50; idem te Marum (Gr.) f2.50; idem te Coevorden f2.50; idem te Amerongen f2.50; idem te Oudega (Sm.) f2.50; idem te Watergraafsmeer f2.50; idem te Baarn f2.50; P. R. te H. f10.—; N. N. te A. f0.75; Geref. Meisjesvereen. „Bid en Werk” te Oldekerk f8.75; N. N. te N. f37.50; A. M. te Z. f2.50; Zendingscommissie Geref. Kerk te Alphen (aan den Rijn) jaarlijksche bijdrage f40.—; Geref. Kerk te Zuidland f1.50; idem te Delft f10.—; idem te Dordrecht f5.—; idem te Muiden f1.—; idem te Hardenberg f2.50; idem te Driebegren f1.—; idem te Numansdorp f1.50; idem te Hoogeveen f5.—; idem te Kralingen f2.50; Zendingscommissie te Amsterdam Zuid, opbrengst van een jaarlijksche rondgang in de gemeente f356.47; M. L. te W. f2.50 en giften uit Dieren f7.50.

Contributies uit: Zeist f1.—; Aerdenhout f1.—; Leersum f1.—; Lunteren f2.50; Oosterbeek f2.—; Heeg f9.—; Hilversum f59.75; Naarden f14.—; Bussum f6.—; Huizen f12.50; 's-Graveland f0.25; Muiden f0.75; Weesp f2.—; Nederhorst den Berg f3.—; Laren f12.75; Loenen aan de Vecht f0.50; Driebergen f5.45; Vlaardingen f4.25; Enschedé f6.25; Groningen f30.50; Gorinchem f11.75; Amsterdam-West f7.50; Reeuwijk f1.50; Steenwijk f1.50; Nieuwdorp f2.50 en Dieren f3.25.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. J. C. v. S. t. 's-Gr. f1.—.

K. R. HUMMELEN,

Secr. Penningmeester van het Idenburgfonds.

Postrekening no. 19692

Kampen, 21 December 1937.

1e Ebbingestraat 39I.

Suriname.

Zr. Nely de Borst, de Haagsche verpleegster, woon nog steeds alleen als eenigste blanke in Suriname's binnenland. Veertien miljoen H.A. oerwoud omringt haar; honderden boschnegers beleggen dagelijks haar deur; talloze zieken zoekt zij op en bij vele bevallinge biedt zij hulp; haar taak is bovenmenselijk! O, waar er eens een jonge dokter, die alles voor zijn Heiland over had en op eigen initiatief en eigen risico de taal van deze dappere zuster kwam verlichten! Of wordt het Idenburgfonds eens zóó sterk, dat 't niet alleen geld gaf, om bestaande zending voor afbraak te bewaren, maar ook om een begin van medische zending mogelijk te maken! Broeders en zusters; brande in uw zielen gironummer: 196921!

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

11e Verantwoording van 25 Nov. tot 25 Dec. 1937

Prov. Groningen:

J. Knol, Overschild, busje f 14.90; idem Nikk. Chr. School f 7.90; idm busje Knapenver. f 2.20; N.N. te Bedum f 2.50; Emke Faber, Lutjegast, busje f 1.50; P. Pel, Stroobos, busjes kinderen f 32.90; Per J. Jonkman, Baflo, zend.comm. f 60.—; Per O. v. d. Wal, Groningen, contrib. f 501.10; idem, idem, f 400.—; Per J. Brouwer, Nieuw Buinen, schoolbusje f 4.40; K. Meijer, Munnekezijl, schoolbusje f 63.40; Mej. M. Olijve, Nw. Weerdinge, zend.bl. f 100.—; D. Smits, Zuidwolde Gr. coll. gift f 10.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, zend. kas f 70.—; idem, busje G. Moorlag f 11.92½; idem, busje Knapenver. f 3.58½; W. Ronda, Schouwerzijl, Jongel.ver. f 1.65; Vrouwenv. Lydia, Bellingwolde f 4.17; G. Rozendal, Haren, Chr. School f 5.—; E. v. d. Veen, Ulrum, leerl. H. de Cocksch. f 47.—; O. v. d. Wal, Groningen, contrib. f 91.25; J. A. Roukema, Harkstede, kalend. f 12.50; Kl. Meisjesver. Schouwerzijl f 5.50; Geref. School, Zuidhorn, Kl. 5 en 6 f 7.—; J. van Dijken, Winsum, Nikk. Geref. School f 20.—; A. Kaspers, Winsum, gift f 1.90; A. S. Tolbert, halve ct. f 0.57; Geref. School, Oude Pekela f 19.—; Mej. A. G. Beintema, Zuidhorn, Kl. I en II Chr. Sch. f 5.—; J. Sikkema, Boerakker, zend. comm. f 10.—; idem, Schoolkind, f 1.20; Per O. v. d. Wal, Groningen, contrib. f 756.45; Per F. Berghuis, Helpman, bijdragen f 234.40; A. Bosman, Sebaldeburen, Nikk. Chr. Sch. f 30.—; J. Meindertsma, Kommerzijl, Zend. comm. f 75.—; Per J. Klok, Oude Pe. el. f 63.—; Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes Warffum f 42.32; idem, busje Chr. Sch. f 3.56; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busje G. v. d. Heide f 6.60; idem, busje G. Wubs f 6.32; F. Visser, Gerkeskl. Stroobos, Zend.bl. f 70.—; H. Witkop, Ter Apel, busjes f 30.62; J. Boekhold, Nieuwe Schans, kalend. f 3.50; E. Stamhuis, Loppersum, kalend. f 11.82; idem, gift N.N. f 5.—; A. Visscher, Bierum, busje Chr. Sch. f 9.39; J. Boersma, Bedum, Zend. comm. f 375.—; Meisje Landstra, Groningen, halve ct. f 0.50; Per Ds. D. v. Dijk, Gron. halve ct. f 4.43; Ella en Anny Wiersema, Oldehove, halve ct. f 1.—; Bé Ritsma, Haren, halve ct. f 1.—; Grietje en Gertie Westra, Grnngen, halve ct. f 0.50; Fennie v. Dijk, Groningen, halve ct. f 0.75; Per Ds. D. v. Dijk, Groningen, halve ct. f 0.50.

Prov. Drenthe:

J. Helsloot, Koekange, J. V. Tichicus f 11.—; B. Nijmeijer, Nieuweroord, busjes Juni—Nov. f 58.61; P. v. Rotterdam, Klazinaveen, ged. inhoud busjes f 50.—; Ds. J. F. de Gier, Zuidwolde, Dr. kalend. f 2.77; Per Ds. M. Uytendhout, Coevorden, gift „uit dankbaarheid” f 25.—; Per C. Meijer-Boven, Oostwold f 63.30; Mej. J. . . Mulders, Meppel, Coöp. Eendracht f 10.—; idem, Van Orgelfonds f 10.50; idem, per Ds. Vellinga f 1.—; idem, kalenders, f 19.40; idem, andere giften f 5.75; Ds. S. Hania, Schoonoord, busjes Hendrikje Schipper Jd. Hendrikje Schipper Hd. Willemten Oving f 17.11; Geref. Kerk, Dwingelo, coll. giften f 2.—; G. B. H. Nieuw Amsterdam f 9.80; Per Ds. D. Drenth, gift Borger f 2.50; idem, busje A. en R. de W. Oosterwolde f 8.90.

Prov. Overijssel:

Ds. A. A. de Croes, Goor, busjes f 8.43; L. Oosterhof, Daarle, coll. gift f 10.—; J. de Vries, Nijverdal, Zend. comm. f 300.—; R. Borst Rzn., Langeslag, coll. gift f 0.50; H. Hopman, Deventer, Zend. ver. f 100.—; G. Bolhuis, Vroomshoop, Zend. busjes f 53.37; J. A. v. Klaveren, Rijssen, Zend. comm. f 50.—; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes tot 11 Nov. f 29.53; idem, kalenders

f 3.87; J. W. Groeneveld, Witharen, Nikk. Chr. Sch. f 5.—; P. E. Visser, Zwolle, bijdragen 4e stort. f 150.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, bijdr. f 85.—; Per J. Kassies, Azn. Daarlerveen, coll. gift f 2.50; Per R. Borst, Rzn., Langeslag, f 58.94; Geref. Kerk, Berkum f 12.36; J. F. Fleurke, De Krim, Zend.ver. f 256.61; P. Yspeert, Vollenhove, kalend. f 3.90; W. van Zanten, Kampen, bussen f 70.23; idem, contrib. f 67.50; idem, giften f 68.47; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. School f 31.—; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f 150.—; idem, Knapenver. f 3.67½; idem, M.V. D. d. H. f 10.57½; idem, M.V. Eunice f 3.83; D. Ypma, Den Ham, Zend. comm. f 46.—; Per J. A. v. Klaveren, Rijssen, f 75.—.

Soembawcken Groningen:

Zuidwolde Gr. nagift f 4.75; Wagenborgen f 178.90; Kornhorn f 50.75; Ten Bost f 109.50; Loppersum f 226.25; Sappemeer f 139.65; Garrelswier f 175.64; Enumatil f 67.45; Onnen f 51.25.

Soembaweken Drenthe:

Hijken f 70.25; Klazinaveen f 66.95; Nieuwlande f 106.95; Schoonoord f 78.35; Emmen f 227.40; Ruinerwold-Koekange f 230.25.

Soembaweken Overijssel:

Wilsum f 6.25; Langeslag f 67.05; Zwartsluis f 90.—; Den Ham, nagift f 5.—; Daarle f 55.—; Gramsbergen f 124.10; Zwolle, gedeeltel. f 300.—.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Meeden f 19.23; Appingedam f 87.51; Kielwindweer f 18.18; Onstwedde f 44.60; Oude Pekela f 24.75; Munnekezijl f 20.72; Winsum f 87.38; Oldehove f 31.82; Ulrum f 52.62; Boerakker f 9.65; Ter Apel f 37.62; Niezijl f 16.10.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Dwingelo f 36.37; Assen f 103.05; Klazinaveen (Nw. Dordrecht) f 14.47; Appelscha f 11.04; Vries f 13.15; Roden f 22.96; Gass. Nijeveen f 69.32; Een f 8.15.

2e Algemeene Collecte Overijssel:

Langeslag f 18.39; Enter f 8.—; Wierden f 15.70; Kampen f 93.80.

Diverse ontvangsten:

Per Ds. S. Hania, Schoonoord, opbrengst Classic Zendingsdag f 100.—; N.N. f 40.—; opbrengst zilverpapier en theelood f 25.05.

Totaal 11e verantwoording f 8664.96
1ste tot en met 10e verantwoording „ 70483.02½

Totaal tot op heden f 79147.98½

Aan Kerkeraden en Zendingscommissies een vriendelijk maar dringend verzoek!

Op 8 Januari zal de laatste verantwoording voor dit jaar worden opgemaakt en zullen de boeken over 1937 worden afgesloten.

Wilt ge gelden, die nog geboekt moeten worden op 1937, zooals Kerstcollectes voor Soemba, laatste lichting der busjes, etc. etc. zenden vóór 8 Januari aanstaande?

Voor aller medewerking in dit opzicht bij voorbaat vriendelijk dank!

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 24 December 1937.

Hofstede de Grootkade 34.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Het licht der wereld. — Van Zendingsaangelegenheden: Zendingszegen en Zendingsroeping. De benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken. De Christ. Holl.-Ind. en Holl.-Chin. Kweekschool te Solo. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezers in ons land; Onze Kerstfeestvieringen. — Zending van de Geref. Kerk te Leiden en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de studeerende Oosterlingen. — Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba (XXXIX); De Zendingscommissie te Nijveveen; Vervolgschool met practisch landbouwonderwijs; De collectantjes voor de Zending te De Krim. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Oppenhuizen's Collectantjes voor de Zending; Brief van Ds. Korvinus; Verslag van de Vergadering van Missionaire Predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 22 en 23 November 1937 te Djocja; De Zendingscollectantjes met hun leider te Apeldoorn; De Zendingscollectantjes te Elburg. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Mej. M. Looijenga; De drielingen te Djokja. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord: De Zoetermeersche jongens en meisjes met hun Zendingsbusjes; Ingezonden stukken; Indische Ontmoetingsdagen; De Zendingscollectantjes te Schoonrewoerd. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

HET LICHT DER WERELD

Gij zijt het licht der wereld.
Matth. 5 : 14.

Indien de geloovigen het licht der wereld zijn, volgt daaruit vanzelf, dat buiten hen en zonder hen de wereld in duisternis ligt. Dat stemt ieder aanstonds toe. Maar bedenken we ook wel, welk een verantwoordelijkheid daarin ligt opgesloten? Die wereld is evenzeer duisternis, wanneer wij ons licht niet laten schijnen.

Wanneer Christus zegt: gij zijt het zout der aarde, dan wordt daarin een feit geconstateerd. Zijn woord luidt niet: gij moet het zout der aarde zijn. Maar: door uw aanwezigheid, als kinderen Gods, zijt gij het. Toch zal niemand ontkennen, dat in dit woord ook een roeping voor den christen opgesloten ligt.

Zoo ook hier: daar wordt een feit geconstateerd: gij zijt het licht der wereld. Doch dat geschiedt niet om u gelukkig te prijzen boven anderen of om uw bevoorrechte positie te tekenen, maar ook hier om uw roeping in die wereld aan te wijzen, om u duidelijk te maken, welk een belangrijke taak gij in die wereld hebt.

Ge ontvangt hier weer een anderen blik op uw roeping dan bij het beeld van het zout. Dat beteekent niets op zichzelf. Dat moet opgelost worden en ontvangt eerst beteekenis, wanneer het in de spijs is. Zoo moeten Gods kinderen de wereld van hun geest doordringen en zoo voor bederf vrijwaren.

Dat nu wordt aangevuld door het beeld van het licht. Dit dringt ook in de duisternis in, maar het vermengt er zich niet mede. Door de verschijning alleen van het licht verdwijnt de duisternis. Zoo nu moet de christen zijn roeping vervullen. Hij moet *in* de wereld, maar niet *van* de wereld zijn. Zijn optreden moet haar duisternis verdrijven.

* *

Zonder u, dat is: zonder het licht, dat gij door Gods genade in u draagt en van u doet uitstralen, is de wereld duisternis. Dat zegt onze Heiland tot ons in dit woord, hetwelk ons werkelijk niet een gevoel van zelfvoldaanheid behoeft te geven. Het drukt ons juist neer door de zwaarte van verantwoordelijkheid, die het op ons legt.

Wij weten het nu: buiten de Godsopenbaring, die de Kerk door het Woord tot de wereld brengt, is het daar zwarte nacht. Daar heeft men geen antwoord op de raadselen van het leven. Daar is angst en vreeze en verwarring. Daar is de duisternis van den dienst der zonde. Daar leeft en sterft men, en dat is het ergste, in de schaduw van den eeuwigen dood. En het licht van het menselijk denken, dat er nog

ontstoken wordt, blijkt niet anders dan dwaallicht te zijn. Velen bekommeren zich daar niet om. Ze leven maar voort. Anderen echter denken en zoeken, maar blijven in duisternis rondtasten. Ze komen het antwoord op hun vragen niet te weten. Ze hebben geen licht.

Gij christenen hebt het echter wel. Gij hebt de zalving van den Heilige en gij weet alle dingen. Voor u is, uit 's werelds duistre wolken, in Christus, het licht der lichten opgegaan. Hij heeft het schijnsel des Geestes doen vallen in uw hart. Hij doet u door het Woord het antwoord op al die vragen weten. Gij hebt het licht, terwijl anderen in duisternis gaan.

Daardoor zijt ge boven hen bevoorrecht. Maar gij hebt het ontvangen om hun tot een licht te zijn. Hoe vreeselijk, wanneer gij het dan voor u houdt en de anderen in ellende en duisternis doet omkomen.

Gij hebt het licht ontvangen. De wereld ligt in het duister. Welnu, dan zijt gij het licht der wereld.

* *

Zwaar is die taak, maar niet te zwaar. Gij behoeft zelf niet voor dat licht en zijn werking te zorgen. Ge zijt niet een lichtbron, maar een lichtdrager. Eertijds waart gij duisternis, zegt de apostel, maar nu zijt gij licht in den Heere. Indien het licht van den Heiligen Geest schijnt in uw hart, ontdekkend en tot Christus leidend, dan hebt ge kennis aan de zaligheid. Dan hebt ge een licht, dat u den weg ten hemel wijst.

Maar dan zijt ge ook in staat een licht voor anderen te zijn. En dat moet ge als een heilige roeping betrachten. Wie uit het geloof leeft, wil dat ook niet anders. Hij doet het vanzelf. Want hij behoeft geen voortbrenger, maar alleen drager van het licht te zijn. Het licht moet maar stil uitschijnen in de wereld.

Laat ons dan den nood van de wereld onzer dagen verstaan. Wie een christen is, die is het licht der wereld op de plaats waar God hem stelde en in de taak die hem werd opgelegd, gelijk de Kerk als geheel voor heel de wereld tot een licht werd gesteld.

Er is reeds veel licht van de Kerk in de wereld uitgegaan. Maar er is nog veel duisternis te overwinnen. Laat uw licht dan schijnen op alle terrein van het leven, opdat de duisternis in de wereld wijke. Te vaak helaas, verbergen we het ons geschonken licht. Dikwijls laten we het weer verdringen door onze geestelijke duisternis. Menigmaal verlaten we Hem, die onze lichtbron is. Soms tasten we zelf in duisternis rond, in plaats van anderen met het genadelicht te bestralen.

Laat het anders mogen worden. Hoe kan het anders worden? Indien we ons eigen licht deden schijnen, zou het een wanhopige zaak zijn. Maar we hebben slechts terug te keeren tot de lichtbron, den grooten Christus, het eeuwige licht, die ons bestraalt waar wij ook gaan.

Dan komt er weer blijdschap en kracht bij allen arbeid in Gods Koninkrijk, ook in het werk der Zending. Dan zullen we meer, veel meer doen dan tot nu toe in den strijd tegen de duisternis. Dan is geen offer ons te groot, wanneer het maar zoo mag worden dat heel het bestaan en al de arbeid van de Kerk kan worden samengevat in dit ééne: het licht schijnt in de duisternis.

A.

de B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Zendingszegen en Zendingroeping.

Alle zendingszegen verhoogt steeds de zendingsroeping. De zendingsroeping rust natuurlijk alleen in het bevel des Heeren. Heel de Heilige Schrift is vol van de Zendingsgedachte. Wij vinden ze al, als de Heere tot Abraham zegt: „En in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden”. En op de laatste bladzijde lezen we dat „de heerlijkheid en de eer der volken” ingebracht zal worden in het heilige Jeruzalem. En toen onze Heiland ten aanhoore zijner discipelen op den berg in Galilea zijn arbeidsprogram voor alle eeuwen ontvouwde, heeft hij, na het woord zijner majesteit: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op aarde”, aan zijn discipelen en in hen aan de kerk van alle tijden de hooge opdracht gegeven: „Gaaf dan heen, onderwijst alle volken, dezelve doopende in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.”

In die opdracht ligt de groote zendingsroeping voor alle eeuwen. De zendingsroeping is door den Heere Christus zelf aan zijn kerk als haar eerste last voor oogen gesteld. De plicht tot het zendingswerk rust dus in het bevel des Heeren. Ook al geeft de Heere jarenlang geen zichtbare vrucht, dan blijft de Zendingroeping toch evenzeer van kracht.

Maar wel ter dege wordt die zendingsroeping met des te meer klem ons op het hart gebonden, wanneer het werk der Zending bijzonder gezegend wordt. En dat geschiedt den laatsten tijd in zeer rijke mate. Verrassend zijn de berichten van Zendingszegen op bijna alle Zendingsvelden der wereld. Zelfs uit landen, waarvan men verwachten zou, dat de Zending lam geslagen en bijna vernietigd zou zijn, zooals in Abessynië en China, hoort men den laatsten tijd verrassende berichten van Zendingszegen. Niet alleen, dat er duizenden en nog eens duizenden uit het Heidendom of het Mohammedanisme worden gewonnen voor de Kerk des Heeren, maar ook, dat de deuren voor het Evangelie van Christus geopend worden, zooals bijna nooit te voren. Want dat is steeds de eerste zendingszegen, als de Heere belangstelling wekt en gelegenheden biedt om ingang te vinden. En dat nu is den laatsten tijd de rijke zegen, dien de Heere op tal van Zendingsvelden geeft. Hij zet de deuren wijd open. Niet alsof er geen vijand-

schap en bestrijding zou wezen. Zeker, die is er. Soms heel sterk. Maar ondanks dat, en ten deele zelfs mede daardoor, opent de Heere bijna allerwege de kansen voor het Evangelie.

Dat geldt ook Midden-Java en Soemba, waar onze Kerken haar zendingsterreinen hebben. Niet alleen worden aan den Zendingsarbeid op onze terreinen tientallen, zelfs honderdtallen toegebracht, maar ook geeft de Heere al meer open deuren en gelegenheden voor het Evangelie van Christus.

Maar die Zendingszegen, die de Heere ook aan onze Zending op bijna alle terreinen geeft, verhoogt ook voor ons de Zendingroeping. Wij vreezen echter zeer, dat dit in onze Kerken veel te weinig verstaan wordt. De Zendingszegen, die de Heere op onze Zendingsterreinen in zoo rijke mate ons geeft, moest bij ons de belangstelling, de liefde, het gebed, de offervaardigheid en de toewijding voor de Zending versterken. Ja, zoo moest het. Maar is het zoo? Wij zouden daarop zoo gaarne een bevestigend antwoord geven. Maar wij durven het niet. Zeker, er is nog wel belangstelling, er is nog wel liefde en offervaardigheid, er zal ook nog wel gebed wezen. Meermalen hebben we daarvan treffende ervaring. We willen dat dankbaar erkennen. Maar dat in onze Kerken over het algemeen de belangstelling, de liefde, het gebed en de offervaardigheid voor de Zending toeneemt, kan, helaas, niet gezegd. Het blijkt althans niet. Enkele jaren geleden leefde in onze Kerken de Zending krachtig op. Het groeide overal. De activiteit steeg van jaar tot jaar. Maar zoo is het niet meer. Er is stilstand. Zelfs hier en daar achteruitgang. In onderscheidene kerken daalt de offervaardigheid op bedenkelijke wijze. En dat, naar te vreezen is, niet alleen ten gevolge van de malaise, maar ook omdat de belangstelling daalt. En dan daalt ook de liefde en het gebed. En dat is het ergste. De Zendingroeping wordt, niet alleen buiten onze kringen, maar ook in onze eigen Kerken veel te weinig verstaan.

En het kan niet anders, — daardoor begint de Zendingsarbeid schade te lijden. Hier en daar wordt reeds zeer gezegende arbeid stop gezet of ingekrompen, dringend werk blijft op sommige terreinen al ongedaan en kostelijke gelegenheden blijven al ongebruikt. En de oorzaak ligt alleen in het ontbreken der middelen. Meermalen hooren we zeggen: „de Kerken kunnen niet meer”.

Maar zou dat waar zijn? Zouden onze Kerken machteloos zijn om den zegen te aanvaarden, dien de Heere haar geeft? Zouden we het metterdaad voor den Heere kunnen verantwoorden, dat gezegend werk wordt losgelaten of ingekrompen en zeer dringend werk wordt nagelaten, omdat de middelen ontbreken? Zouden we het aandurven den Heere te vragen, dat Hij zijn zegen op onze Zendingsvelden verminderde, omdat wij de roeping, die dat medebrengt, niet kunnen dragen? Neen, dat willen onze Kerken niet. Er is, Godé zij dank, in onze Kerken nog wel liefde voor den naam en de zaak des Heeren. En geen zaak is meer de zaak des Heeren dan de Zending.

De groote fout is, dat men niet genoeg den zegen kent, die de Heere op onze Zendingsterreinen geeft, en niet genoeg de nooden weet.

Laten wie met de Zendingleiding in onze Kerken belast zijn en ook de Kerkeraden maar zorgen, dat

de Gemeenten metterdaad met den zegen harer Zending en met hare noden bekend worden, dan zal stellig de liefde toenemen, de belangstelling vermeerderen en het gebed verlevendigen. En dan komt het met de offervaardigheid vanzelf in orde.

De Zendingzegen, die onze Zending zoo rijk mag genieten, verhoogt de Zendingroeping.

De benoeming van een hoogleeraar in de Zendingvakken.

Gedurig vraagt men ons, hoe het toch staat met de zaak der benoeming van een Zendingshoogleeraar en of mag verwacht, dat de Generale Synode voor deze zaak nu weldra weer zal worden samengeroepen.

In de pers deden onderscheidene berichten de rondte, die deels onjuist en deels zeer voorbarig waren.

Tot heden kon te dezer zake nog niets met zekerheid worden medegedeeld. De weg, die naar de bepaling der Synode voor deze aangelegenheid moet worden gevolgd, is vrij lang. Onderscheidene instanties moeten hiervoor gepasseerd. En dat heeft heel wat tijd gevraagd. Kerkelijke molens malen soms erg langzaam, wat ook ditmaal het geval was.

Zeer tot onze blijdschap kunnen we nu echter melden, dat er schot in de behandeling dezer aangelegenheid is gekomen.

Met stelligheid mag thans worden verwacht, dat binnen zeer korten tijd de curatoren der Theol. Hoogeschool met het moderamen der Zendingdeputaten gereed zullen zijn om een voordracht ter benoeming van een Zendingshoogleeraar in te dienen en dat daarvan kennis zal worden gegeven aan het moderamen der Generale Synode, die dan weer moet worden samengeroepen.

In een volgend nummer hopen we van deze belangrijke zaak meer te kunnen mededeelen.

De Christ. Holl.-Inl. en Holl.-Chin. Kweekschool te Solo.

Het doet ons veel genoegen, dat we weer eens iets kunnen mededeelen van de Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo. Te meer, omdat het gelukkig verblijvende berichten zijn.

Gelijk men weet moest in 1934 de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, die uitging van de Zending onzer Kerken, ten gevolge van de krachtige bezuinigingsmaatregelen der Regeering vereenigd worden met de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Probolinggo, die uitging van de Zending der Samenwerkende Corporaties te Oegstgeest.

Niemand begeerde die samensmelting. Maar het moest. Er is toen een Stichting in het leven geroepen, waarvan de bestuursleden voor de helft worden aangewezen vanwege de Gereformeerde Zending en voor de helft door of vanwege Oegstgeest.

In de gebouwen der oude Kweekschool te Solo is de nieuwe Kweekschool gevestigd, die feitelijk de voortzetting is van de beide oude Kweekscholen. Personeel en leerlingen der oude Kweekscholen zijn in de nieuwe opgenomen.

Bij het begin werd wel eens gevreesd, dat de samenwerking en de onderlinge verhoudingen nog wel eens wat wrijving zou kunnen veroorzaken. Dat zou trouwens volstrekt niet onnatuurlijk zijn geweest. Maar

die vrees is gelukkig geheel beschaamd. Het wordt dit jaar al vier jaar, dat de vereeniging van beide scholen plaats had. Er is nu al gelegenheid genoeg geweest om te zien hoe het gaan zou. En dan mag, Gode zij dank, gezegd, dat ondanks niet te miskenen verschil van opvatting, de samenwerking niets te wenschen overlaat en de onderlinge verhouding uitnemend is. Men verstaat elkander en werkt met elkander eensgezind aan de vorming van de leerlingen, die worden opgeleid voor het Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. onderwijs in Ned. Indië.

De directeur, de heer J. van Goudouwer, zond dezer dagen een uitvoerig rapport, waaraan het volgende ontleend is:

Leerlingen. Met ingang van den nieuwen cursus 1937—1938 was de formatie als volgt:

een eerste klas;
twee tweede klassen;
twee derde klassen;
een vierde klas;
twee zesde klassen.

De verdeling over de landaarden was als volgt:

Chinezen	60 jongens + 26 meisjes,	86 leerlingen
Bataks	43	43
Javanen	44	52
Minahassers	6	8
Ambonneezen	6	16
Soendaneezen	3	3
Andere		
landaarden	10	10

Totaal 172 jongens + 46 meisjes, 218 leerlingen

Zelfs met dit groote aantal Chineesche leerlingen kunnen wij voorloopig niet voldoen aan de behoeften van het Christ. Holl. Chin. Onderwijs, te meer niet, daar het verloop zeer sterk is, ook na het behalen van het diploma.

Een min of meer verontrustend verschijnsel is het feit, dat wij de laatste twee jaren weinig leerlingen uit Ambon en Oost-Java krijgen. Ook komen er nog steeds te weinig Soendaneesche kandidaten. Mocht dit verschijnsel aanhouden, dan zal dit ongetwijfeld van invloed zijn op den verderen groei van het Christelijk Onderwijs in die streken, in het bijzonder op Oost-Java en in de Soendalanden.

De gezondheidstoestand der leerlingen was vrij gunstig. Geen enkele leerling ontviel ons in dit cursusjaar door den dood.

Gedrag der leerlingen. Twee leerlingen werden wegens wangedrag verwijderd. Zulk een besluit blijft altijd zwaar, in het bijzonder omdat ook de ouders er zoo zeer door getroffen worden; de onvermijdelijkheid van zulke besluiten staat echter vast.

Vrije jeugdvorming. De Jeugdclubs blijven een bloeiend bestaan voeren, evenals de Clubjes van Vijf. De onderlinge band tusschen de leerlingen van verschillende rassen en nationaliteiten is goed. De Chineesche groep is in dit opzicht wel het moeilijkst.

De schoolkrant, C.K.S.-krant genaamd, onderhoudt sterk het contact met de oud-leerlingen. Dit wordt op hoogen prijs gesteld. Dit contact geschiedt even-

zeer door persoonlijke briefwisseling. Een bijzondere vorm van dit contact vormt onze jaarlijksche Kerstdienst, die door den zender van de Solosche Radio-vereiniging wordt uitgezonden. Talrijke oud-leerlingen luisteren dien avond en wij krijgen daar steeds opgewekte, dankbare brieven over. De dienst wordt in zijn geheel na afloop gestencild en aan alle oud-leerlingen toegezonden.

De cursus 1938—1939. Van de Regeering is bericht ontvangen, dat de nieuwe cursus 1938—1939 zal mogen worden aangevangen met de volgende formatie:

twee eerste klassen;

één tweede klasse;

twee derde klassen;

één eindklasse (Kweekschool-klas).

Voorts de bovenbouw:

één vierde klasse (1e klasse bovenbouw);

één vijfde klasse;

één hoofdacte-klasse.

Tot zoover de mededeelingen, ontleend aan het rapport van den directeur.

Heel dit rapport stemt tot dankbare tevredenheid. Vooral dat laatste bericht is verblijdend. Het teekent dat er weer groei komt in het werk der opleiding van onderwijzers voor de Holl. Inl. scholen.

De laatste jaren stonden in het sombere teeken van afbraak. Maar er komt verandering. De tijdsomstandigheden stellen weér opbouw in uitzicht.

Dit zal er wel toe leiden, dat de gebouwen moeten worden uitgebreid en het personeel vermeerderd. Reeds worden er plannen in deze richting overwogen. Het gaat goed met Solo's Kweekschool.

Santpoort, 29 Januari 1938.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Zending onder de Chineez en in ons land.

Dankbaar blij zijn wij, dat onze Ds. Pieron bijna alle Kerstfeestvieringen heeft kunnen meemaken. Ds. P. werd in Dec. ziek; ze noemen „gordel” een gezonde ziekte, maar hij had arrest en dat vonden de verschillende plaatsen, waar de kerstfeestvieringen voorbereid en de datums vastgesteld waren, erg onaangenaam. Zeldzaam vlug is het verloop geweest en op Eindhoven en Utrecht na heeft Ds. P. de kerstfeestvieringen kunnen bijwonen. Op beide genoemde plaatsen heeft de Heer Dols Ds. P. goed vervangen.

Over Amsterdam verheugen wij ons bijzonder en wij hopen, dat het ernstig voornemen om maandelijksche bijeenkomsten te houden, in daden overgaat. Zelf woonden wij de kerstvergadering met de volwassen Chineez en in Rotterdam-Zuid bij. Omdat Ds. Popma, Ds. den Boeft en ondergeteekende het eerste kerstfeest, een paar jaar geleden, daar hadden te organiseren en te leiden, konden wij het groote verschil bij toen en nu constateren.

Wel, wel, wat heeft de Heere groote dingen gedaan. Wij durven niet denken, dat het uit het stekje, dat wij met ons drieën, namens de Classis Rotterdam mochten planten, zoo is gegroeid. De Heere heeft het gedaan en wij aanschouwen Zijn werk en hopen bid-

dende, dat Hij ons nog grotere dingen zal doen hopen en zien. Zullen wij er vooral samen om bidden?

U woont wellicht op plaatsen waar geen Chineez en wonen, waar U dus geen Kerstfeest hebt kunnen helpen voorbereiden en bijwonen. Daarom deelen wij er U wat van mede om Uw belangstelling te wekken, om Uw gebed te durven vragen en, als het kan, zendt onzen Penningm. Ds. Popma dan een gift; wij hebben het erg noodig. Want, hoe meer werk, hoe meer onkosten. Over Amsterdam verblijden wij ons zeer, maar lokaalhuur is noodzakelijk aan de uitbreiding verbonden.

Maar als wij er weer eens op wijzen in ons Zendingsblad, dan vertrouwen wij dat het heilzaam werkt. De verkondiging van het Evangelie aan de heidenen, die, naar Gods beschikking, onder ons wonen, behoort tot het werk in de wijngaarden van Christus. Dat zijn wij goed met elkander eens. En de zaak van Christus is de zaak der Gemeente.

Onze Kerstfeestvieringen.

„In Christus is noch Oost noch West. Zijn glorie komt. Zij zal de aarde bedekken zooals het water den bodem der zee”. Nog klinkt het stage rhythe van dit refrein me in de ooren. En, naar ik vermoed, ook den anderen Hollanders, die het Kerstfeest met de Chineez en van Amsterdam hebben bijgewoond. 't Klonk droefgeestig, maar, als je goed toelusterte, was het zingen toch vol van ingehouden verlangen en stijgende geestdrift.

Ja, 't was een mooi Kerstfeest met ongedacht groote opkomst en door de intensieve actie van onze Commissie ook 'n royaal feest. Er waren weinig Kantonneez en verschenen, maar des te meer Shanghaiers. Zoodat mijn pas-geleerde Noord-Chineesch de vuurproef heeft moeten doorstaan.

Als vrucht van dit welgeslaagde feest is nu ons ideaal: maandelijksche bijeenkomsten te Amsterdam zijn werkelijk nabij gekomen. Wanneer U dit artikeltje onder de oogen komt, hopen we de eerste samenkomst reeds achter den rug te hebben.

En zoo hebben we in December '37 door het heele land onze Chineesche Kerstfeesten gevierd. Te Dordrecht, waar de actieve Commissie een grootsch Chineesch diner had aangericht. Ook hier verblijdend groote opkomst. Zelfs uit Breda waren tal van Chineez en per fiets naar Dordt getogen. Op bijgaande foto ziet U onze gasten aan de keurig gedekte tafel. Op den achtergrond temidden van Chineez en de leden van de Dordtsche Cie. Aan het hoofd van de tafel de heer Dols.

Ook te Katendrecht waren de Chineez en tot een maaltijd genood. Boven verwachting was de opkomst. Aan de twee lange tafels was nauwelijks plaats genoeg. Aan de ééne tafel zaten onze Shanghaiers veilig bij elkaar, aan de andere de Kantonneez en, die voor dit keer hun achterdocht hadden overwonnen. In twee dialecten is hier het Kerstevangelie verkondigd. Door br. Dols in het Noord-Chineesch, door mij in het Kantonneesch. Na de heerlijke maaltijd wachtte den Chineez en nog een verrassing: de komst van de dames van het Rotterdamsche Comité, die zwaar beladen met kostelijke geschenken moeizaam binner kwamen.

Ook bij de Kerstfeestviering van onze Zondags

Kerstfeestviering met de Chineezen van Dordrecht.

school hebben deze dames zich niet onbetuigd gelaten. Hoe welkom waren ook daar de smakelijke cadeaux. Dit Kerstfeest droeg weer 'n heel ander karakter. Intiemmer, zou ik haast zeggen. Al die kleine zwarte kopjes, die in gespannen aandacht gericht waren op den meester, die het Kerstverhaal zoo spannend wist te vertellen, u hadt ze eens moeten zien.

Als van ouds was de viering te Utrecht „af”. Door ziekte verhinderd kon ik daar helaas niet aanwezig zijn. Maar het verslag van br. Dols was alleszins geestdriftig. Ondanks de zorgvuldige voorbereiding door de plaatselijke Cie was het Kerstfeest te Eindhoven door de geringe opkomst ietwat teleurstellend. Toch heeft br. Dols ook daar met een klein groepje Chineezen een goede ure gehad.

Zoo is het zaad des Woords ook dit jaar weer wijd gestrooid. Geve de Heere ons 'n rijke oogst te aanschouwen. Van Hem is onze verwachting. En deze verwachting kan niet ijdel zijn. Want eens zal Zijn Heerlijkheid „de aarde bedekken zooals het water den bodem der zee”.

PIERON.

Zending van de Geref. Kerk te Leiden en de met haar samenwerkende Kerken.

Zending onder de studeerende Oosterlingen

Ds. Verkuyll had zooveel te vertellen en als U zoo tegenover ons zat als Ds. V. en wij aan mochten nemen, dat U het voor U zelf zoudt houden, dan, ja dan vertelden wij wat meer, om met ons te danken en blij te zijn. In ons Zendingsblad mag ik daar niet over schrijven en als U de heeren kende onder wie Ds. V. werkt, dan zoudt U dadelijk erkennen: zwijgen, anders staat U het werk tegen.

Er was een bijzonder Kerstfeest: Mohammedanen en... nu zou ik toch gaan vertellen. Het is ook zoo heerlijk. Laat het genoeg zijn om met ons te danken en te smeeken om verdere belangstelling bij die heidenen. En.... vergeet U ook voor dit belangrijke werk Ds. Popma niet?

Vriendelijk dank, bij voorbaat.

V.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

XXXIX.

Tanga was teruggekomen uit de gevangenis. Want hij had drie jaar gezeten wegens diefstal van een paard; of liever gezegd: hij had drie jaar gewerkt aan de wegen voor straf. In de gevangenis had hij een beetje Maleisch geleerd, elken dag voldoende eten gehad; en hij keerde zelfs naar huis terug met een jasje aan, een hoed op, schoenen aan de voeten, en een tand, die door een Chinees in goud gevat was.

Tanga was nu een groote mijnheer in de kampong, omdat hij nu iets van de beschaving afwist, en zelfs Maleisch kende. Moest er nu een vreemde de kampong bezoeken, dan moest Tanga voortaan de menschen ontvangen; want hij alleen wist hoe het moest.

Daarom werd hij bij zijn terugkeer uit de gevangenis met groote eer ingehaald. Men slachtte varkens, kocht siriïh en pinang, en maakte schuld, om Tanga toch maar met de noodige eer binnen te halen.

En Tanga wist wat hem toekwam, en aanvaardde al die eer als vanzelfsprekend: trouwens hij voelde

zich na die drie jaar straf verre boven zijn kampong-genooten verheven.

Toen ik de kampong bezocht, en Tanga het woord voerde en bliken liet, dat hij ook met Maleisch op de hoogte was, en stelselmatig als ik iets zei in het Soembaneesch in het Maleisch antwoordde, vroeg ik hem, of hij misschien vroeger in de gevangenis geweest was. Vol trots, dat ik dat zoo maar wist, antwoordde hij: „Ja, mijnheer, drie jaar.

„Zoo! Waarvoor?”

„Paard gestolen.”

„Dat is niet mooi.” Hij keek mij aan met verbaasden blik: „Niet mooi?”

„Nee, want dat is toch zonde, om te stelen?”

„O ja, dat is zonde; maar als ik voor den rechter een beetje anders had geantwoord, was ik vrij gesproken; maar ik heb mij versproken, zoodat de rechter merkte, dat ik loog.”

„Dus je hebt nog gelogen ook; vind je dat niet erg?”

„Erg? Waarom? Als ik daar nu vrij mee kon komen!”

„Maar liegen is toch ook zonde?”

„Ja, dat is zonde, want ik was zoo dom om mij niet vrij te praten!”

„Maar zonde is toch niet hetzelfde als domheid?”

„Ja, maar als ik toch slimmer was geweest, dan had ik toch geen straf gekregen?”

„Misschien niet; maar dan blijft zonde toch zonde?”

„Nee, dan was het geen zonde, als ik toch geen straf kreeg?”

„Is stelen en liegen dan geen zonde ook, als je geen straf krijgt?”

„Het is alleen zonde, als je tegen de adat en tegen de regels ingaat.”

Is stelen en liegen dan niet altijd zonde?”

„Nee, dat hangt er van af.”

„Hoe dat zoo?”

„Dat zal ik aan mijnheer vertellen: Wij, domme menschen, weten niet wat al de regels zijn, die door onze voorouders gesteld zijn, en de regels, die gesteld zijn door de geesten. Als ik bijvoorbeeld in een bosch wandel, en ik kan plotseling niet meer verder, dan is dat zonde. Want dan ben ik een verkeerd pad ingeslagen; dan moet ik terug en het goede pad weer zoeken. Voor straf moet ik dan weer terug loopen.”

„Nu begrijp ik het: zonde is alleen, als je straf krijgt.”

„Ja, als alles goed gaat, dan heb je de regels niet overtreden, en dan doe je dus ook geen zonde.”

„Als je dus een paard steelt, maar je wordt niet gepakt, dan heb je dus geen zonde gedaan?”

„Nee, natuurlijk niet, als je zonde gedaan had, dan zou je wel gestraft worden.”

„Dus zonde is eigenlijk hetzelfde als verdwalen?”

„Precies, mijnheer; als je den weg maar weet met praten, dan verdwaal je niet en dan doe je geen zonde en dan krijg je ook geen straf. Maar ik wist voor den rechter niet juist te praten, zoodat ik gestraft werd. Als ik nu maar precies geweten had, wat de rechter wilde, dat ik antwoordde, dan zou ik vrijgesproken zijn. Iemand, die alle regels weet, doet nooit zonde. Maar wij zijn zoo dom; wij kunnen niet lezen en weten niet wat er in het rechtsboek staat.”

„Nu, mijn vriend, dan heb ik een andere opvatting van zonde; nu begrijp ik best, waarom jij zoo geëerd wordt in de kampong; ze vinden jou geen boosdoener.”

„Nee, waarom, ik was alleen maar een beetje dom; ik ben er door mijn praten ingevlogen; ze hadden allemaal medelijden met mij.”

„Maar wij Christenen zien dat heel anders. Of je straf krijgt of niet, als je steelt, doe je altijd zonde, en heb je schuld; ook al komt het niet uit.”

„Dat begrijp ik niet.”

„God, de Menschenmaker, heeft gezegd: „gij moogt niet stelen”, dus als iemand steelt, dan doet hij iets, wat de Menschenmaker niet wil; dat is zonde.”

„Als de Menschenmaker het zonde vond, dan zou Hij wel straffen.”

„Dat doet Hij ook, maar niet altijd dadelijk.”

„Dan moet u ons kamponghoofd eens zien: hij heeft twee menschen gedood vroeger en heel veel paarden gestolen van een andere stam, en hij is toch erg oud. Daaruit blijkt dus, dat hij geen zondaar is. Hij wist precies de regels, zoodat hij nooit overtrad, en altijd vrij bleef.”

„De Menschenmaker straft niet dadelijk, maar als iemand Zijn gebod overtreedt, dan is de Menschenmaker boos.”

„Nu, ik zeg maar: als je den weg maar weet, dan hoeft je niet bang te zijn.”

„Dus je vindt je heelemaal geen zondaar, omdat je een paard gestolen hebt?”

„Ja, ik ben wel een zondaar; maar de volgende keer zal ik beter oppassen, dat ik niet verdwaal in mijn woorden.”

„Zonde is heel wat anders dan verdwalen of domheid; zonde kan iemand doen ook al weet hij den weg. Zonde is niet willen doen, wat de Menschenmaker wil dat wij doen.”

„Dan moet Hij ons maar straffen, als wij niet doen, wat Hij wil; dan zullen wij wel merken of wij verkeerd gingen of niet.”

„Nee, vriend, dat kan je wel merken van te voren of je verkeerd doet of niet. Dat is het verschil tusschen jou en ons Christenen, dat wij van te voren weten of iets niet mag en jij het van achteren pas vaststelt. Het is net als het bevel van den Radja je roept om aan den weg te werken, en je komt niet, is dat verkeerd of niet?”

„Als je maar zóo praten kan, dat ze je niets kunnen doen, dan is het geen zonde.”

„Als je het huis van den Radja in brand steekt, is dat dan zonde of niet?”

„Als je maar oppast, dat niemand het merkt, dat je het doet, dan is het geen zonde.”

„Waarom is er soms groote ziekte onder de menschen?”

„Omdat ze zonde deden tegen de regels van de voorouders.”

„Nu moet je hier eens over denken: De Menschenmaker heeft gezegd, dat wij niet tot de Marapoe's mogen bidden; dat wij Hem moeten eeren, naar Zijn Boek luisteren; dat wij gehoorzaam moeten zijn, niet doden, stelen enz. En als wij het toch doen, dan is dat zonde; ook al zouden wij ons er uit praten, dan blijft het toch zonde. Omdat wij ongehoorzaam zijn. Ook al worden wij niet gestraft, dan is er toch zonde. Dan is de Menschenmaker toch boos. Denk daar eens aan; iederen keer als je de bevelen van den Menschenmaker overtreedt, dan is Hij boos; en als je dat dikwijls bedenkt, dan kom ik later nog eens praten.”

P. J. LAMBOUY.

Zendingscommissie te Nijveen.

De Zendingscommissie te Nijveen.

Bij de foto.

Hierbij geven wij een foto van de Zendingscommissie van de Geref. Kerk te Nijveen (Dr.) Op den voorgrond ziet ge een aantal ijverige jongens en meisjes, die het Zendingsblad verspreiden en met de Zendingsbusjes rondgaan.

Jong en oud werkt zoo samen om de Geref. broeders en zusters mee te laten leven in de groote dingen, welke de Heere doet op Java en Soemba.

Telkens wanneer het Zendingsblad in Nijveen wordt rondgebracht, vermeerderd de belangstelling voor het Zendingswerk weer. De liefde en het gebed nemen toe.

En het noodzakelijk gevolg is dan weer, dat de offervaardigheid stijgt.

Al werkende leeren de jongens en meisjes in Nijveen zoo hoe heerlijk het is om in Zendingswerk bezig te zijn.

Vóór ze het Zendingsblad rondbrengen, lezen ze het eerst zelf. Inzonderheid nu hun foto in dit blad staat, gevoelen zij zich nog nauwer aan het mooie Zendingswerk verbonden.

Werk maar flink, jongens en meisjes!

De band tusschen Nijveen en Soemba kan en moet nog sterker worden.

Er is nog veel voor jullie te doen.

Ds. C. SPEK.

Vervolgschool met practisch landbouwonderwijs.

Lewa (eiland Soemba), 20 Oct. 1936.

Hooggeachte Heer,

Laat ik U weer enkele mededeelingen mogen doen aangaande de school voor maatschappelijk onderwijs op Soemba, die U mee hielp stichten.

Officieel draagt onze school dien naam niet meer.

Om zoo ongeveer de plaats aan te geven, waarop wij haar in 't geheel van 't onderwijs, zooals dat in Indië georganiseerd is, gezien willen hebben, heb ik me bij de officieele naamgeving aangepast bij de onderscheiding, die 't Gouvernement maakt voor zijn scholen. Zoo kwam ik tot den naam: „Vervolgschool met practisch landbouwonderwijs”.

Vervolgschool, d.w.z. dat het schoolonderwijs steunt op en voortzetting is van het onderwijs op de 3-klas-sige volksschool.

Met practisch landbouwonderwijs. Dit wil tot uitdrukking brengen, dat niet de voortzetting van 't schoolonderwijs hoofdzak is, doch de vorming van den leerling voor zijn plaats in de eigen Soemba-eesche samenleving. Dus bij dat landbouwonderwijs valt niet de nadruk op „onderwijs”. De school bedoelt te geven, wat de leerling straks als landbouwer te midden van zijn eigen volk noodig heeft.

Dat ik naar Lewa verhuisd ben is toch nog een maand later geworden dan ik U schreef. Begin Maart konden wij, de Amboneesche goeroe en ik, er voor goed gaan wonen. In den loop van Maart kwamen de leerlingen, een twaalfstal, zoodat we in April het werk konden aanvatten. Zooals ik in mijn vorigen brief schreef had ik van tevoren al een stuk grond laten bewerken en bezaaien. Daarvan is echter maar weinig terecht gekomen. Die aanplant is het slachtoffer geworden van de wildernis. In deze vlakke loopelen in het wild groote kudden paarden en buffels. Het spreekt vanzelf, dat die op dat jonge groen van een rijstaanplant afkomen. Het is dus noodig er een sterke omheining rondom heen te zetten. En dat had ik niet gedaan. Ik had het materiaal, American fence, wel tijdig besteld bij een firma op Makassar, doch die had het niet voorradig, zoodat het eerst nog uit Amerika moest komen. Gevolg, dat het twee maanden te laat kwam, zoodat de aanplant enkele malen werd afgegeten. Ik had wel een paar wakers aan-

gesteld, doch die konden zich niet wennen aan de gedachte, dat de nacht er voor hen was om te waken.

De opbrengst van het eerste zaaisel was dus niet veel.

Het zaaizaad kwam er weer uit en een bijdrage in de kosten van bewaking.

Toen de leerlingen in Juni die oogst binnengehaald hadden, zijn ze onder leiding van den landbouw-onderwijzer direct begonnen met de bewerking van den grond, om straks in October opnieuw te kunnen planten.

Wat hebben ze gewerkt! En met welk een animo!

Er was daarbij voor hen ook de bekoring van het nieuwe. Ploeg en eg, schop en vork kenden ze niet! En nu mochten ze er zelf mee werken. Wat stapten ze trotsch achter hun span buffels!

En dan de methode van werken! De Soembanees breekt met puntige stokken de harde aardkorst open. Aan weer en wind laat hij het over om de groote aardschollen te vermurwen. 't Eerste jaar lukt dat nog niet. En dan plant hij er op en er tusschen maar zijn mais of zijn rijst, waar niet veel van terecht komt natuurlijk.

Zulk een manier van werken waren de leerlingen ook gewoon. Doch nu moesten ze den grond effen en fijn maken. Nu moesten ze hier greppels graven om het water bij zware regens af te voeren, daar dijkjes aanleggen om te voorkomen, dat door de kracht van het water de aarde meegesleurd en de planten ondergraven zouden worden. Dat ze stalmest op den akker moesten brengen, dat begrepen ze nog wel, hoewel dat ook al niet gewoon was, maar dat ze den grond medicijn — zoo beschouwden ze kunstmest — moesten toedienen, dat ging hun verstand te boven.

Doch ze aanvaardden dat alles maar en ze werkten met een ijver, als we niet verwacht hadden.

Want druk hadden ze het! Ze werkten op het veld van 's morgens half zes tot elf met een uur onderbreking. Dan hadden we ons bijbeluurtje. Daarna rust tot twee uur, in welken tijd ook de maaltijd werd gebruikt. Van twee tot drie waren ze weer op den akker bezig of verrichten een of ander karweitje. Om drie uur gingen de schooldeuren voor hen open. Dan gaf ik ze les tot vijf uur, enkele dagen tot half zes. In dien schooltijd vielen ook de lessen van den landbouwonderwijzer over de theorie van den landbouw. Tot kwart over zeven hadden ze dan vrij. Daarna kwamen ze weer in het schoollokaal bijeen om onder leiding van een onzer hun huiswerk te maken. Om negen uur was alles in de rust.

Behalve hun tuinarbeid en hun lessen waren er dan nog de huishoudelijke werkzaamheden. De leerlingen waren verdeeld in twee groepen van zes. Elke groep had haar eigen woning en haar eigen huishouding. Voor elke groep werd er elken dag één aangewezen, die voor de huishouding zorgde. Dat hield in het schoonhouden van woning en erf, het ontbolsteren van de rijst door ze in een blok te stampen, het koken en opdienen van het eten en wat daar verder bij te pas komt. Zoo'n jongen had dus zijn dag ook goed bezet. Hij was daarom vrijgesteld van den veldarbeid, doch de lessen moest hij wel volgen. Wat hebben we nu met dien arbeid van het eerste cursusjaar bereikt? Dat is natuurlijk niet nauwkeurig te zeggen. Voor zoover het opvoedend werk was, was het zaaien en kan er dus van vruchten nog geen

sprake zijn. Voor het oogsten van deze vruchten is langer tijd noodig dan één seizoen.

Dat in het oog houdend, zou ik enkele dingen als resultaat durven noemen.

Het gewinnen aan een orderlijk, arbeidzaam leven.

Wat is dat een verschil het leven van die jongens hier en dat van huns gelijken in de kampong.

Het opengaan van hun oogen voor de verhoudingen waarin ze leven, hun verhouding tot God, tot Zijn schepping, tot hun land en volk, tot hun naaste.

Het zich gewillig stellen onder de tucht van Gods Woord.

Uit wat ik zoo noemde kan duidelijk zijn de aard van de stof, die wordt onderwezen. Bijbelsche Geschiedenis is openbaringsgeschiedenis, Christus steeds in het middelpunt van elke bespreking.

Het vak natuurkennis werd dit eerste jaar onderwezen door te bespreken de plaats, waarop God den mensch gezet heeft temidden van zijn schepping; als er van afhankelijk, als ze beheerschend, als ze ontsluitend als het wonderwerk van Gods almacht en wijsheid.

Dit alles natuurlijk voor deze leerlingen op eenvoudige wijze, ze sprekend over hun voedsel, hun woning, hun kled, hun gereedschap. Zoo sluit het landbouwonderwijs hierbij aan.

Wat als aardrijkskunde werd onderwezen hangt daarmede ten nauwste samen. De verhouding van den mensch tot den grond waarop hij woont. De taak, die die grond hem van Godswege stelt en de middelen, die hem daarbij helpen. Zoo kwam dan ter sprake: keuze van woonplaats (vruchtbare grond, water), bosschen, bergen, rivieren.

En zoo kwamen we tot de producten, uitlevering van producten, andere stammen en hun woonplaats, andere eilanden, zeeën en scheepvaart, groote handelscentra.

Dit jaar bepaalden we ons alleen tot Soemba en naaste omgeving met aan den horizon Makassar en Soerabaja en Batavia, Balikpapan (onze petroleum!), Minahassa en Ambon (Menadoneezen en Amboneezen op Soemba).

Dat kan weer niet behandeld worden zonder van de geschiedenis te spreken. De ligging van de kampongs op hooge, bijna ongenaakbare punten, spreekt er van hoe vroeger steeds een overval van een vijand dreigde. Tengevolge van het voortdurend met elkaar in oorlog leven, was er geen onderling verkeer van de verschillende stammen mogelijk. Dus een zelfstandige ontwikkeling, wat uitkomt in de producten, die aan een bepaalde gemeenschap eigen zijn. Verder kwam zoo vanzelf ter sprake de invloed van het optreden van het Nederlandsch Gouvernement, waardoor betere productie, onderling verkeer en handel, mogelijk wordt. Ook dat de arbeid van de Zending daarop niet zonder invloed blijven kon.

Behalve die hoofdvakken werd onderwezen: rekenen, wat bedoelde vaardigheid in het rekenen voor zoover dat te pas komt in het toekomstig bedrijf.

Lezen, het in aanraking brengen met velerlei lectuur en leiding geven bij het verstaan daarvan.

Maleische taal, welk onderwijs zich in de eerste plaats richtte op het opstel en zuiver schrijven.

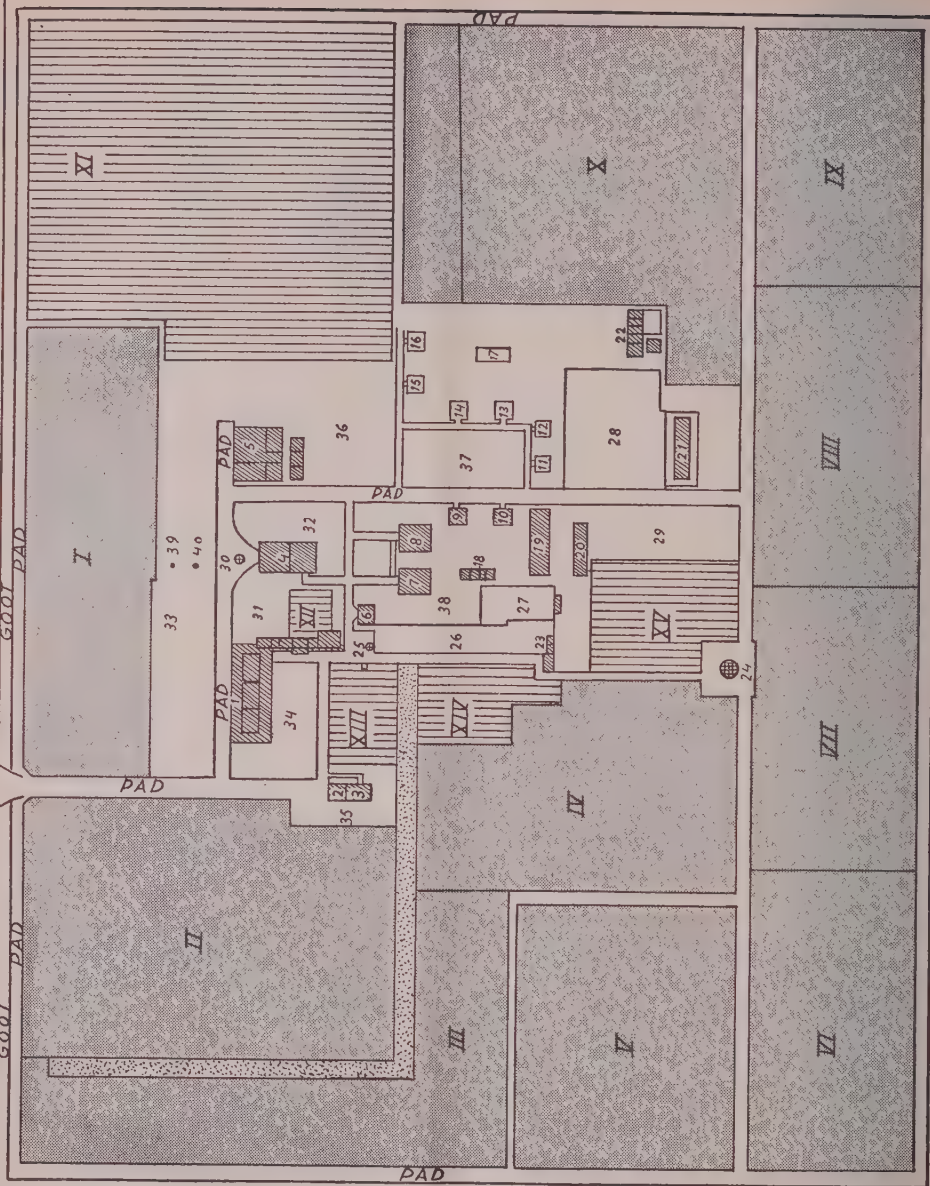
Dat onderwijs is een moeilijke taak geweest.

In de eerste plaats omdat ik zelf de stof moest ver-

PLATTEGROND SCHOOL ZENDINGSPPOST LEWA.

SCHAAL 1:1500

WAIKABOEBAK 80 K.M. ← WEG → WAINGADOE 60 K.M.

VERKLARING:

- I t/m. IX Padi-tuinen.
- X Maisveld.
- XI Koffietuin.
- XII en XIII Groentetuin.
- XIV Groentetuin v/d. meisjes.
- XV Groentetuin v/d. jongens.
- 1 Huis v. Dijk.
- 2 en 3 Garage en Logeerkamer.
- 4 School met 2 lokalen.
- 5 Huis en bijgeb. v/d. Landbouw-
onderwijzer.
- 6 Padi-schuur v. Dijk.
- 7, 8, 9, 10 en 11 Jongenshuizen.
- 12, 13, 14, 15 en 16 Plan te bouwen
Jongenshuizen.
- 17 Keuken voor Plan te bouwen
Jongenshuizen.
- 18 Keuken voor huizen 7, 8, 9, 10 en 11.
- 19 Stallen.
- 20 Varkenshok met 10 afd.
- 21 Voorraadschuur v/d. jongens.
- 22 Bijgebouwen v/d. jongens.
- 23 Bijgebouwen v/d. meisjes.
- 24 en 25 Putten.
- 26 Droogplaats wasch.
- 27 Kippenren.
- 28 Droog- en Dorschplaats voor Padi.
- 29 Drukkerij (in aanbouw).
- 30 Bloemperk.
- 31 en 32 Grasperken.
- 33 en 34 Bloemperken.
- 35 en 38 Vruchtboomen.
- 36 Groentetuin Fam. Tomasauw.
- 37 Plein.
- 39 Vlag.
- 40 Regenmeter.

zamelen en uitwerken. Er stond me geen enkel boekje ten dienste, dat ik kon volgen, laat staan in handen van de leerlingen geven. Ik moest dus alles op laten schrijven. Als een groot bezwaar voelde ik daarbij, dat ik hier geen bibliotheek tot mijn beschikking had tot mijn eigen voorlichting.

In de tweede plaats omdat ik zoeken moest — en nog steeds moet! — naar de aansluiting. Van waaruit moest ik bij dat onderwijs mijn uitgangspunt nemen. Wat weten we er nog weinig van, wat er in die kinderen leeft en waarvoor ze belangstelling hebben en hoe dus hun belangstelling wordt gewekt. Hoe vaak komt het voor, dat me blijkt, dat het besprokene niet is opgenomen, hoewel ik naar mijn meening de zaak zoo eenvoudig had verklaard en zoo interessant mogelijk had gemaakt. En dan moet ik mezelf bekennen, dat ik uitgegaan ben van een feit, dat voor ons zonder meer vaststaat, terwijl het noemen van dat feit jonge Soembaneesche heidenen als een absurditeit in de ooren moet klinken. Zoo b.v. de uitdrukking: God geeft ons ons eten en drinken. Voor ons heel gewoon. Maar niet voor een leerling die van Gods arbeid in en Zijn verhouding tot de schepping niet het minste begrip heeft. 't Spreekt van zelf, dat een les, die op die waarheid berust, er niet in gaat.

Laat ik op die speciale onderwijskwestie niet verder ingaan. Het was er me alleen maar om te doen om iets te doen gevoelen van de moeilijkheden en de teleurstellingen, als men het onderwijs inderdaad opvoedend wil doen zijn en zich niet tevreden stelt met het inpompen van bepaalde leerstof.

Zooals U bekend kan zijn was mijn bedoeling, dat die practische arbeid de leerlingen niet alleen zou gewennen aan geregelde arbeid, maar dat ze ook van de opbrengst zouden leven. Ook in dat opzicht was dit eerste cursusjaar dus een belangrijke proef. Van die proef nu kan gezegd worden dat ze ten deele geslaagd is. Het door die twaalf leerlingen bebouwde stuk grond heeft voldoende voedsel opgebracht voor die twaalf gedurende een jaar. Maar dan is de opbrengst natuurlijk niet genoeg. Ze hebben kleding en ligging nodig, ze moeten gereedschappen en boeken hebben, hun woningen moeten onderhouden worden, er moet licht branden, eigenlijk zouden ze voor het onderwijs moeten betalen. Ze moeten zich bewust worden, dat al wat ze nodig hebben uit hun bedrijf moet komen. Het pas aangevangen tweede cursusjaar staat dus onder den druk dat de opbrengst opgevoerd moet worden. Deze gedachte wordt weer als opvoedingsmiddel aangewend.

Doch het is niet alleen daarom dat we een grootere opbrengst nodig hebben dit jaar. Het aantal leerlingen is n.l. vermeerderd. We hebben een nieuwe eerste klas aangenomen van 20 leerlingen. Daarvoor zijn weer drie woningen bijgebouwd.

De twaalf leerlingen van het vorige jaar, die nu dus tweede klas zijn geworden, eten van de voorraad die ze in dat jaar gewonnen hebben en die ze in eigen voorraadschuur hebben opgeslagen. Bij dat „leven van” hebben ze natuurlijk nog dagelijksche leiding en streng toezicht nodig, evenals bij de zorg voor hun woning, het wasschen en strijken van hun kleding. Dat is alles de taak van mijn vrouw.

Aan de nieuwe leerlingen moet dit jaar nog alles weer worden verschaft. Maar direct zijn ze in het bedrijf ingeschakeld, opdat ook zij het tweede jaar weer uit de opbrengst kunnen leven.

Bij het te bebouwen terrein is daarom een nieuw stuk bijgetrokken. En bovendien hebben we op een K.M. afstand ongeveer van onze nederzetting een stuk sawah in gebruik genomen. Dat wil zeggen een akker, die bevoeid kan worden uit de rivier, om dan in dat water rijst uit te planten. De leerlingen moeten behalve de rijstbouw op droge, ook die op natte gronden leeren beoefenen.

Zoo zijn we nu met Augustus het tweede jaar ingegaan. De lessen loopen dus al weer een paar maanden. En de akkers liggen gereed om opnieuw of voor het eerst bezaaid te worden.

En ons opzien is tot Hem, van Wiens Vaderlijke hand regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijsz en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede en alle dingen ons toekomen.

Dat wij zelf in dezen arbeid steeds op onzen God en Vader in Christus zóó mogen zien, en dat onze jongens vóór alles dat mogen leeren, bewust alles uit Gods Vaderhand te ontvangen, o, wil met ons daarom bidden.

Met broedergroeten en heilbede,

T. v. DIJK.

Onderschrift.

Bovenstaand schrijven van den Heer T. van Dijk te Lewa, eiland Soemba, is 20 Oct. 1936 verzonden aan degenen, die in het stichtingskapitaal bijdroegen. Sindsdien is het werk vooruitgegaan. 28 Juli 1937 werd een schrijven ontvangen, waarin de Heer van Dijk mededeelde dat hij bezig is de laatste 5 woningen voor de leerlingen te bouwen en dat voor de nieuwe cursus de leerlingen zich reeds aanmelden.

Helpt U mee de verdere exploitatie mogelijk te maken? Zie in het Soembarapport 1937 hoe Deputaten dit werk beoordeelen.

Het Comité voor Maatschappelijk Onderwijs:

T. H. HUMMELEN, Voorz.

J. MULDER, Secr.

Ds. H. A. MUNNIK, Zwolle;

postgiro 107388, Penningmeester.

Ds. v. DIJK, Groningen.

J. H. KOK, Kampen.

De collectantjes voor de Zending te De Krim.

Te De Krim is er een flinke Geref. Kerk. Onder de Kerken, die voor de Zending op Soemba werken, maakt deze Kerk een goed figuur. Bij tal van Kerken blijft de bijdrage voor de Zending beneden het be-

De zendingscollectantjes te De Krim.

drag, dat, gerekend naar de draagkracht, van haar mag worden verwacht. Maar De Krim heeft in 1936 nog iets meer bijgedragen dan het bedrag, dat voor haar was bepaald. Voor een niet gering deel is dat te danken aan de opbrengst van de busjes waarmede hun collectantjes elke 14 dagen door heel de Gemeente gaan om giften voor de Zending te verzamelen. Zij brengen elk jaar een beduidend bedrag bijeen. Natuurlijk is men dus over hun werk zeer tevreden.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland. Oppenhuizen's Collectantjes voor de Zending.

Deze foto laat ons maar een klein groepje meisjes zien. Maar zij zijn bijzonder actief. Het zijn de vierjarige meisjes-collectanten voor de zending van de Kerk te Oppenhuizen. Zij willen medehelpen, dat er geen tekort meer is in de Zendingskas.

W. B.

De meisjes-collectanten van de Zending te Oppenhuizen.

Brief van Ds. Korvinus.

Aan een schrijven van Ds. L. W. Korvinus, waarin

hij mededeeling doet van de op zijn arbeidsveld gehouden zaaiweek, is het volgende ontleend, dat we willen doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad.

W. B.

Waarde Broeders en Zusters!

Het is zeer verblijdend hoe zelfs de zwakste en kleinste kringen van Jav. Christenen hebben bijgedragen voor dit werk, zoodat van het totaal ontvangen bedrag ad f 122.74½, door onze Jav. brs. werd gegeven f 70.37½, door de Zending maar f 30.— en door de Holl. Christenen in Keboemen en Gombong f 22.37. Wanneer ik alleen maar zie naar het feit, hoe de begeerte tot evangelisatie bij de Kerken zelf nu verlevendigend is, dan is dáárin al een grooten Zegen verkregen op de zaaiweek. Hoe meer de Jav. Kerken zelf actief worden, des te breeder kan het Zaad uitgestrooid worden. Heel de nazorg, b.v., van de gehouden zaaiweek: al het bezoeken van de dorpen en de menschen waar ingang gevonden werd, is nu door den Kerkeraad van Wéra op zich genomen, zoodat de Zending daarvoor geen extra-krachten hoeft in dienst te stellen, terwijl toch de verkondiging van het Evangelie geen vertraging ondervindt, maar integendeel gestadig blijft voortgaan. De fijne samenwerking met Ds. Sastrasoewirja en Ds. Reksadihardja is me voorts een reden tot diepe dankbaarheid en heeft de belofte in zich van des Heeren zegen.

Doordat ik nog te weinig de Javaansche taal machtig ben, leek het mij beter des avonds niet de dessa in te trekken en dan slechts als toehoorder of ornament aanwezig te zijn. Daarom heb ik de avonden tijdens de zaaiweek gebruikt om met de „Protestantsche” inwoners van Gombong kennis te maken, een Hollandsch-sprekende Javaan (een prijaji) te bezoeken en een Kerkdienst te houden, waarin ik ook het kind van een Bataksch ouderpaar, dat inwonend lid is van de Kerk van Djokja, gedoopt hebt. De bovengenoemde Javaan had mij in Augustus een briefkaart gestuurd om mij te verzoeken, of ik zijn kindje bij hem aan huis wilde komen doopen. Ik had hem geantwoord, dat ik dat zomaar niet doen kon, dat de Doop niet in huis kon geschieden maar in de Kerk hoorde, dat ik echter bij de eerstvolgende gelegenheid eens aan zou komen om met hem daarover te spreken. Daarom ging ik er nu naar toe, ofschoon in Gombong het gerucht ging, dat hij Roomsch was geworden. Het bleek me, dat de vrouw vroeger R.K. was geweest, van haar eerste man was gescheiden, daarom haar godsdienstige plichten volgens Rome niet meer kon waarnemen, en toen bij haar huwelijk met dezen man zich maar had laten overschrijven in het register van de Prot. Indische Kerk(!). De man ontpopte zich (oud-leerling van de H.I.S. te Gombong) als rasecht theosoof. Hun kindje was echter betreffelijk kort voordat ik kwam door den pastoor van Gombong „Roomsch gedoopt”. Bij mijn informatie naar de beweegredenen, kreeg ik het antwoord: „Ja ziet u, ons kindje was telkens zoo ziek, en, toen u niet gauw kwam, hebben we het maar door den pastoor laten doopen, want we waren bang, dat het ongedoopt zou sterven”. Met den man heb ik nog eenigen tijd gesproken over het verschil tusschen theosofie en het Christelijk geloof en hem beloofd het boek van Dr. Bavinck over „Christus en de Mystiek van het Oosten” ter lezing te zullen geven.

Des morgens ging ik natuurlijk wel met de zaaiers

mee de dessa's in om te trachten van het dorpshoofd (loerah) toestemming te krijgen, (bij voorkeur in zijn huis), een vergadering te beleggen. Dit stuitte soms op allerlei bezwaren bij den loerah. Zoo kwamen we b.v. bij een loerah, die het persé niet wilde, omdat hij van hoogerhand geen bericht had ontvangen, dat het van overheidswege geoorloofd was. Er zat toen voor ons niets anders op, dan te trachten zulk een bewijs van hoogerhand te verkrijgen. Daartoe moesten we vele kilometers verder fietsen, het gebergte in, naar de woning van zijn onmiddellijken superieur, den Assistent-wedana van Sempor. Deze bestuursambtenaar (een broer van de Regent van Demak), sprak vloeiend Nederlandsch en ontving me bijzonder vriendelijk. Hij was dadelijk bereid naar de loerah bericht te sturen, dat er geen bezwaar bestond tegen onze vergadering. Toen begon hijzelf over de godsdienst te spreken. Wel twee uur lang raakten we zoo in gesprek over den Bijbel. Toen ik sprak over Christus' wederkomst om te oordeelen over de levenden en de dooden, zei hij tegen me, dat hij een bijbel in huis had, hij haalde deze tevoorschijn en we lazen samen enkele gedeelten uit Gods Woord, Matth. 16 : 24—28, I Kor. 15 : 50—54, en I Thess. 4 : 13—18. Het was opvallend hoe hij telkens de woorden der Schrift las in zijn eigen sterk-theosofische gedachtenklimaat. Alle godsdienst waren toch in zekeren zin te waardeeren en feitelijk hetzelfde omdat ze allen het zelfde doel zich stellen. Het Nirwana van den Hindoe, het Paradijs van den Mohammedaan en de Hemel van den Christen waren toch enkel maar verschillende woorden voor dezelfde zaak. Ondanks alles kreeg ik de indruk, dat deze man nog niet klaar was met zoeken, daarom beloofde ik, hem nogmaals te zullen bezoeken, hetgeen hij aannam met de betuiging, dat ik te allen tijde bij hem welkom zou zijn. (De pastoor van Gombong kwam hem ook dikwijls opzoeken, vroeger zelfs bijna om den anderen dag, en evenals hem zou hij ook mij graag hooren!) Veel hield hij van lezen, en daarom heb ik hem gestuurd „Mensen rondom Jezus” van Dr. Bavinck. Op ongedachte wijze kreeg ik zoo dus gelegenheid iets van mijn zendings-taak te verrichten en dat door de weigerachtigheid van een loerah.

Ds. Soepardi Sastrasowirja had een dergelijke ondervinding. Door de weigering van een andere loerah moest hij zich wenden tot de Assistent-wedana van Koewarasan. Door dezen werd hij zóó vriendelijk ontvangen, dat hij van dezen Assistent zelfs een brief meekreeg om te laten lezen aan alle loerahs van zijn district, waarin hij hen verzocht hun hulp te willen verleen en bij het beleggen van de samenkomsten. Den volgenden dag hebben we dezen brief laten vernienigvuldigen en zoo heeft hij ons onschatbare diens-ten bewezen, zulks onder de leiding des Heeren.

L. W. K.

Hieronder nemen we over een brief van Dr. K. v. Dijk aan den Kerkeraad te Heeg.

W. B.

Wonosobo, 7 Dec. 1937.

Zeer geachte Broeders,

Hierbij mijn financieel rapport over de maand November. Door Gods goedheid mogen wij U hierbij berichten, dat het ons wel gaat. Ook onze Helpers en de Gemeenten mogen zich door de goede gunst van God verblijden.

Onze Helper Koemina (voortaan Hardja darsana) trad de vorige maand in het huwelijk met een meisje, dat als verpleegster gewerkt heeft te Djogja. De Gemeente van Ketjis is zeer verblijd, dat ze voortaan een getrouwd vooranger zal hebben. De Gemeente, die tot dusver in een „karbouwenhok samenkwam, heeft ook een nieuw kerkje gekregen; waarvoor ons kerkbouwfonds f 15.— heeft bijgedragen. Voor het overige zorgde de Gemeente. Koemina kreeg ook een huis, waardoor de bouwsom door mij werd voorgeschoten. Hij moet het afbetalen met de huur (ad f 2.— per maand) die de getrouwd volgens de nieuwe salarisregeling ontvangen. Ook Siswa te Proemasan heb ik op die wijze geholpen. Het duurt lang voor ze met zoo'n afbetaling gereed zijn.

Ketjis is een echte bergdesa. Het zal er een vrouw, die in Djogja in het Zendingshospitaal gewoond heeft, zeker niet meevallen. De toestanden zijn er nog ongelooflijk primitief. De menschen wonen in krotten. Geen sprake van vloeren of zolderingen in de woningen. Geen sprake van steenen huizen. Geen enkele begaande weg. Alleen paden, dikwijls slecht begaanbaar, wegens het stijgen en dalen en het gebruik, dat ook koeien en buffels van die paden maken. Het land in de omgeving is tamelijk onveilig door apen en wilde varkens; in het bosch, vlak boven de desa, huizen ook wilde honden en groote slangen (pythons). Putten voor drinkwater zijn er niet. De menschen halen hun water bij een plaats, waar een stroompje, dat langs de desa naar beneden komt, een vijvertje gevormd heeft, of, iets verder naar beneden, uit de rivier. Het vijvertje is ook de gemeenschappelijke wasch- en badplaats. Het huis van Koemina staat een heel eind van het vijvertje af, en een heel stuk hooger. De menschen, die in zoo'n desa geboren en getogen zijn, hebben zich aan dergelijke toestanden aangepast. Zij weten niet beter of het hoort zoo. Iemand, die het anders gewoon geweest is, (in Djogja is overal waterleiding) zal het er niet gemakkelijk mee hebben. Het is voor onze Helpers, en vooral voor hun vrouwen geen geringe opoffering, als ze in zoo'n desa moeten wonen. Het ging mij voor Gijem (zoo heet het jonge vrouwtje) wel wat aan mijn hart, toen ze meth aar man even kwam groeten voor ze samen afreisden naar Ketjis.

Evenals ik U van Taloenamba heb gemeld, mocht ik ook te Ketjis de vorige maand enkele menschen doopen. Vier volwassenen met twee kinderen kwamen bij de Gemeente. Juist van die oude Sadrachgemeenten vind ik het zoo verblijdend, dat ze weer beginnen te groeien, terwijl ze vroeger steeds achteruit gingen.

Siswa, de Helper te Proemasan, ontdekte deze maand in de desa Siwadas, waar vroeger een Gemeente was, die geheel verdwenen is, een vrouw, die verklaarde, dat ze, hoewel daar reeds sedert 1905 geen Gemeente was, en zij van alle gemeenschap was uitgesloten, toch Christin was gebleven. Zij bad nog; ook hield ze den Zondag, en deed nimmer mee aan Mohammedaansche godsdienstige plechtigheden, hoezeer het haar kwalijk werd genomen. Ze was uitermate blij, dat er een Evangelieboek tot haar kwam, en — ze nam zich vast voor ook de reis naar Proemasan eens te ondernemen. Siswa was ook blij met deze ontdekking.

Met hartelijke groeten en heilbode verblijve

Uw dienstw. dienaar in den Heere
(w.g.) K. v. DIJK.

**Verslag van de Vergadering van Missionaire Predikanten op Midden-Java ten Zuiden,
22 en 23 November 1937 te Djocja.**

Onze „winter”-vergadering! Maar gelukkig waren de treinen niet electrisch verwarmd, en in feite reden we tusschen hevige onweersbuiën geëscorteerd door onophoudelijk weerlichten en donderslagen naar de stad onzer vergadering. Daar hielden we des Maandagavonds onzen bidstond: ditmaal een Hollandsche dienst. Het lijkt bijna op bravour, en toch moet het heusch waar zijn, dat er onder ons zijn, die liever een Javaansche dan een Hollandsche bidstond leiden. Aan den lezer de vraag, wat hiervan wel de reden mag zijn. Maar die ons nu in dezen dienst voorging, hield toch liever een Hollandsche dienst, omdat hij de Javaansche taal nog „veel geweld aandoet”.

En zoo begonnen we dan des Dinsdags onze vergadering, nadat de algemeene vergadering al spoedig beëindigd was. Op Ds. Keuchenius na was de vergadering voltallig. Ds. van Reenen was weer hersteld, en Ds. Pos zat in ons midden als was hij niet weg geweest. Alleen uit zijn woorden bleek later, dat hij veel bereisd was, en onderweg nog heel wat zendingswerk had verricht. Zoo vertelde hij ons van zijn bezoek aan de Javaansche gemeente te Medan. En wat hij er ons van vertelde, was behalve zakelijk ook ernstig. Deze gemeente toch heeft geen eigen predikant: een goeroe indijl verricht daar het gemeentewerk, en indien daartoe dan nog gelegenheid bestaat, ook zendingswerk. Maar deze volijverige goeroe verstaat maar weinig van de Nederlandsche taal, zoodat het contact tusschen deze kolonistengemeente en de Hollandsche kerk van Medan, welke deze Javaansche kerk steunt, moeilijk is, en moeilijkheden oplevert. Van de Hollanders weet alleen Mevr. Allaart zich van de Javaansche taal te bedienen, maar overigens moet de internationale gebarentaal tot communicatiemiddel gebruikt. Het werk neemt er toe. De uitzending van een tweede goeroe-indijl is dringend noodig; en dan liefst één, die ook Hollandsch spreekt en verstaat. En nog wenschelijker ware het, dat een inheemsch predikant zou kunnen worden beroepen. Maar deze laatste weg zal zoo spoedig nog wel niet kunnen bewandeld. Per circulaire zal nu aan de goeroe's indijl van onze terreinen gevraagd, of onder hen er niet zijn, die zich voor dit werk beschikbaar willen stellen. Geen gemakkelijke vraag. Want eerder en met minder moeite trekt een Hollander naar de overzijde van den evenaar, dan een Javaan uit zijn Java naar het voor hem vreemde Sumatra.

Ds. Pos was ternauwernood uitgesproken over zijn bevindingen te Medan, of Dr. Bakker wist ons uit een schrijven van Palembang te berichten, dat de behoefte aan een goeroe, om te arbeiden onder de christen-kolonisten in de Lampongsche districten, en verder onder de niet-christen kolonisten aldaar, groot was. De vergadering had het er niet moeilijk mee, met in de bewuste circulaire ook voor Palembang om een goeroe-indijl te vragen, maar of er twee te vinden zijn? En zoo stelt de Heere onze goeroe's indijl eigenlijk voor dezelfde vraag, waarvoor onze predikanten en kandidaten in Holland gesteld worden: Wie hoort de roepstem Gods naar de zendingsvelden en naar de kolonistenoorden? Mogen er maar onder onze goe-

roe's indijl gevonden worden, die zich voor dit moeilijke werk bereid verklaren, en gaan, nauwelijks wetende, waarheen.

En ook onze derde docent, Dr. Bavinck, riep ons tot ver buiten de grenzen van Java, toen hij onze aandacht vroeg voor de vele afgestudeerde leerlingen van onze christelijke kweekschool te Solo, die over den ganschen Archipel verspreid, dikwijls en meestal nog maar weinig gelegenheid tot verdere studie — of, om het leelijke woord éénmaal te noemen, tot zelfstudie — vinden. Geen stimulans, geen materiaal, geen leiding, geen leiddraad. De toestand in Nederland is toch ook om te watertanden. Welke onderwijzer heeft daar niet studiemateriaal in zijn onmiddellijk bereik? Ook, indien hem de gelden tot aanschaffing ontbreken, de uitleenbibliotheken staan hem ter beschikking. Maar zooals hier in de dessa's een landbouwer reeds voor een richard gehouden wordt, die, in Holland overgezet, geen zweem van kans had, om door een communist voor een kapitalist, of door onze menschen niet voor één der „kleine luyden” te worden gehouden, zoo is een goeroe hier in de oogen der omgeving al een geleerde en een volleeerde. En gelukkig die goeroe, die zich door deze wel eenigszins voorbarige bewondering niet verleiden laat, maar de behoefte aan voortzetting zijner studie blijft gevoelen. Nu komen er geleidelijk al meer van zulke „Inheemsche jongeren” (de naam misleide den lezer niet; hij is meestal de vijf en twintig al gepasseerd, en niet zelden te oud voor een J.V. in Nederland), die besef hebben van deze geestesarmoede, en om wat liefs niet zouden willen rusten op verworven lauweren. Welnu, gezien dezen toestand, waarin zich onze goeroe's over heel de Archipel bevinden, is het plan gerijpt op een dit jaar gehouden jeugdleidersconferentie, om te komen tot de oprichting van studieclubs, te vormen uit oud-kweekscholieren, onder leiding van een centrale studiecommissie. Dr. Bavinck gaf ons een exposé van de wijze, op welke men van zins is, dit werk aan te vatten, en onze praeses sprak namens de vergadering zijn blijdschap over dit plan uit. Nu doet men goed, een broedende kip niet te storen, zoodat onze vergadering nu maar, vol goede verwachting, stil afwacht wat hieruit komen zal. We hebben hier weer een mooi stuk Indisch pionierswerk, waarvoor de kerk zich geplaakt ziet, en dat ze met toewijding ter hand gaat nemen.

Niet alleen Sumatra, ook de Groote Oost vroeg voor zich speciale aandacht. Grootsche plannen heeft men op Makassar. De vergadering, welke den wijschen titel van „Localen Zendingsraad” voert, heeft plannen, welke bij zulk een titel passen. Ook hier is de behoefte bij de goeroe's naar kennisvermeerdering er verdieping de inzet. Germanistisch gezegd: de „nood” des tijds. En Makassar's Locale Zendingsraad wil nu door een christelijk-maleisch persbureau eenigszins bijdragen tot stilling van dezen nood. Het zou ons hier heel niet verwonderen, of het Nederlandsch Christelijk Persbureau, i.c. Dr. v. d. Vaart Smit, zal, zoodra hem dit ter oore komt, aan Ds. v. d. Brink gratis een abonnement op zijn dagelijksche persvoorlichtingen geven. En evenmin, wanneer wij hooren, dat Ds. v. d. Brink aan dit water al lang gezaaid heeft. Onze vergadering besloot in dezen geest ook het hare te doen, en gratis al die inlichtingen te geven, welke onze zending op Midden-Java betreffen.

Verder vroeg Makassar nog onze aandacht, wijl daar gezocht wordt naar een bekwamen goeroe indjil, die den Miss. Pred. van Soerabaia kan vervangen tijdens diens verlof.

De billijkheid en uitvoerbaarheid van dit verzoek vormden voor enkele minuten een onderwerp van discussie, waaraan onze senioren deelnamen was het niet ook om de jongere collega's eens te toonen, hoe ernstig, grondig en uitvoerig zulk een verzoek dient getraceerd te worden; en hoe men, als men maar eenmaal de waren instelling heeft, ook hier 'n principieele en een niet- of minder principieele oplossing kan voorstaan? Zoo werd het debat waardevol om zichzelf, en — de kwestie is eigenlijk op den achtergrond geraakt: de scriba kon niet noteren, wat aan Makassar geantwoord dient te worden, wijl de vergadering in de hitte van den discussiestrijd vergat, een beslissing te nemen.

Aan deze zucht tot discussie gaf de vergadering intusschen in het geheel niet toe in een andere zaak.

Van Soemba lag n.l. het verzoek ter tafel, om nog verder met Soemba te corresponderen over de voorstellen tot wijziging der zendingsorde, welke evenwel reeds vóór 1 October door hen en ons bij Generale Deputaten waren ingediend. O, groot was de verleiding, hierop in te gaan, en in de pen te klimmen; maar onze vroede senioren ontrieden het ons, wijl zulk een correspondentie zinloos „nakaarten” was. En alleen al deze term maakte ons kopschuw: nakaarten is nog erger dan kaarten, en het laatste is toch al erg genoeg! Dit zal aan Soemba geschreven.

Jeugdwerk en leetuurvoorziening vormen enkele belangrijke takken van arbeid in den hoofddienst. Dr. Bavinck sprak vol lof over de dit jaar gehouden jeugdleidersconferentie, over de snelle uitbreiding van het Tridarmawerk, waarvan alleen al op M. Java 22 groepen zijn. Een conferentie voor leiders van de clubjes van vijf kondigde hij aan, te Djocja te houden.

Onder het leetuurwerk dient vóór alles genoemd de arbeid tot verspreiding der Heilige Schrift of van Schriftgedeelten. Dr. Bakker deelde ons iets mede van de voorstellen, welke Dr. Rutgers, na zijn bezoek aan ons Indië, bij de besturen van het Nederlandsch- en het Britsch- en Buitenlandsch Bijbelgenootschap hoopt te doen, welke reorganisatie van het werk in Ned. Indië beoogen, het invoeren van eenheidsprijzen voor het Nieuwe Testament, en wijzigingen in de subsidie voor den verkoop bedoelen. Dan verder had onze vergadering een rapport te behandelen van een daartoe benoemde commissie, welke het werk der leetuurverspreiding eens nader bestudeeren zoude. Op voorbeeldig Hollandsche wijze verliep de behandeling van dit rapport. Immers, onze vergadering heeft het van commissie naar commissie verwezen. Zij ontdekte n.l., dat eertijds uit ons midden een leetuurcommissie benoemd was, welke de gemeenschappelijke zaken betreffende uitgave en verzorging van christelijke leetuur behartigde. Toen wij eenmaal het stof wat van deze commissie hadden afgeschud, en als haar leden de waardige figuren der heeren Ds. van Dijk, Pos en Dr. Bakker begonnen te onderscheiden, benoemden wij ter completeering nog Dr. Bavinck in dit quartet, om na deze zware arbeid, het rapport van de commissie ad hoc in z'n geheel te aanvaarden, en de uitvoering aan de aloude en

verjongde leetuurcommissie op te dragen. Het wachten is nu op de commissie!

Waarschijnlijk mag binnen afzienbaren tijd een Mailesche uitgave van „Damaring Gesang” worden tegemoet gezien. De Javaansche uitgave heeft gestadigen voortgang. Veertig leerlingen bezoeken de opleidingsschool. Eén leerling, die om gezondheidsredenen de school verlaten moest, werd vervangen door den huidigen leider van het clubhuis te Solo.

De feestklanken van de zendingsjubilea der Zeeuwsche kerken en der kerken van Zuid-Holland ten Noorden vonden op onze vergadering nog even resonantie. Zoo deelde Ds. Merkelijn mede, dat er een kerkje te Blondo zal gesticht zijn de jubileumgiften. Solo vermeldde den goeden afloop der examina van de heeren Atmawidjana en Mitrotennaja, en hun bevestiging en intrede resp. te Manahan (Solo) en Wogiri met Gemantar. Ook op de terreinen van Djocja en Magelang zijn plannen tot beroeping van een predikant. Wij namen met droefheid kennis van de ziekte van Ds. Soepater, die nu in het sanatorium te Pakem verpleegd wordt; zoo ook van het feit, dat mej. Stoett, die jarenlang administratrice van den hoofddienst te Poerbolingo was, voor goed voor de tropen is afgekeurd. In haar plaats is nu de heer Bommas benoemd. Ook ontving het ziekenhuis bij Poerbolingo weer een Europeesche verpleegster in mej. Koene, die reeds gearriveerd is. Wij hoorden tot ons leedwezen het bericht, dat het beroepingswerk van Zuid-Holland ten Zuiden, om te komen tot een derden missionair-predikant, faalde, en opnieuw moet aangevat, en dat dientengevolge Ds. Rullmann onmogelijk met verlof kan, hoe noodig dit verlof ook voor hem en de zijnen moge zijn.

Op het Magelangsche kon men beginnen met Hollandsche preekdiensten te Moentilan onder gepensioneerde militairen, en te Sétjan: op de laatste plaats als vrucht van huisbezoek, door Magelangsche onderwijzers bij de bevolking afgelegd. Voor de eerste helft van het volgend jaar staan een zendingsdag en een samenkomst der goeroe's indjil onzer terreinen op het program.

Op alle terreinen is rustige voortgang van het werk: een niet geruchtmakend, wél verblijvend verschoijnsel.

Tenslotte zal het onze broeders en zusters in Holland stellig interesseeren, te vernemen, dat wij — in miniatuurvorm — dikwijls voor gelijke vragen staan, hiertoe door de praktijk van ons werk genoopt, als waarvoor de groote theologen in hun midden aldaar ons Gereformeerde volk stellen. De kwestie van den ketterdoop werd bij ons ter sprake gebracht, toer namens één der terreinen over de geldigheid van der doop uit den kring der Pinkstergemeente geïnformeerd werd. Mocht ons besluit onjuist geweest zijn welnu, dan zou deze dwaling toch nog één lichtzijde vormen: zij zou immers welkome stof bieden voor een stelling achter een proefschrift van één der Hollandsche theologen, en voor artikelen van zijn hand in menig tijdschrift en weekblad. Is al beslist, dat d Kerkenorde der Javaansche kerken op Midden-Java indendentistische elementen bevat, of vindt die stelling nog gegronde critiek? Misschien ware het niet onjuist indien men eens bij onze vergadering informeerde hoe deze ernstige afwijkingen onder het oog der miss predikanten hebben kunnen ontstaan, en — misschien

De Zendingscollectanten met hun leiders te Apeldoorn.

kunnen wij nog een toelichting geven op genoemde kerkenorde, waaruit zou kunnen blijken, dat genoemde academische stelling ietwat praematuur is.

Het jaar 1937 loopt ten einde. Wij bidden onzen God en Zender om Zijn genadige vergeving over onze zendingsarbeid en danken Hem voor zooveel zegeningen, welke Hij op ons Zendingsterrein op Java aan Zijn knechten, zoo in Holland als op Java, in dit jaar geschonken heeft.

Solo, 27 November 1937.

S. U. ZUIDEMA.

De Zendingscollectanten met hun leider te Apeldoorn.

Van geheel Gelderland heeft Apeldoorn de grootste Gereformeerde Kerk. Het spreekt van zelf, dat deze bloeiende Gemeente heel wat voor de Zending behoort te doen en ook metterdaad doet.

Deze foto laat ons zien het flink getal collectanten, dat elke maand met de busjes de Gemeente doorgaat om de gelden voor de Zending op te halen. De leider der jonge dames, die één en ander regelt, zit in het midden.

Hoeveel de zendingsbusjes opbrengen heeft men ons niet gemeld. Maar stellig is het een groot bedrag.

W. B.

De Zendingscollectantjes te Elburg.

Ook te Elburg zijn het wéér alleen meisjes, die de Gemeente doorgaan, gewapend met hun zendingsbusjes om van huis tot huis giften voor de Zending te verzamelen. Deze vijf meisjes doen het best. Men is over hun ijver zeer tevreden. De busjes brengen heel wat op.

W. B.

De Zendingscollectantjes te Elburg.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Mej. M. Looijenga.

Mej. M. Looijenga heeft met groote toewijding de Zending te Djokja als dame voor de huishouding in het Petronella-hospitaal mogen dienen. Haar arbeid werd zoowel hier te lande als in Djokja zeer gewaardeerd. Zij diende in vollen zin de Zending. Er ging

Meij. M. Looyenga.

aan haar een gezegende invloed uit op den kring, waarmede zij samenwerkte.

De eerste maal ging zij uit den 5den Juli 1924. In 1930 kwam zij voor de eerste keer met verlof en ging in Febr. 1931 weer naar Djokja terug. Zij gaf zich weer ten volle aan haar werk, dat haar zeer lief was geworden.

Meij. Looijenga heeft echter geen sterk gestel. Haar aankele gezondheid noopte haar in Febr. 1936 met een te vroeg verlof naar Holland te komen. Wel heeft de Heere in de geneeskundige behandeling haar onder den geleide des Heeren eenig herstel gegeven, maar toch niet in die mate, dat zij weer in vollen actieven dienst kon terugkeeren tot hervatting van haar werk. Zij heeft daarom besloten ontslag uit haar dienst te vragen. Op daartoe strekkend medisch advies van de Heere is haar verzoek voldaan. Natuurlijk is haar dit ontslag verleend op de meest eervolle wijze, met hartelijken dank voor haar zeer gewaardeerden arbeid. Zij is thans dus naar haar wensch gepensioneerd.

Meij. Looijenga hangt echter met heel haar hart aan het werk der Zending. Zij wenschte niets liever dan toch naar Djokja terug te gaan om met de krachten, die de Heere haar nog mocht willen verleen, een deel van haar vroeger werk te mogen doen.

De directeur, Dr. Groot, had in het Zusterhuis wel een beperkte taak, die voor haar zeer geschikt wezen zou, als haar kracht de waarneming daarvan toeliet. De geneesheeren Dr. Rijk, Kramer en Dr. W. H. Meijers waren van oordeel, dat haar gezondheid nog wel toeliet naar Djokja terug te gaan om dat werk te doen.

Met groote blijdschap en dank aan den Heere is

Meij. Looijenga 14 Januari l.l. te Genua aan boord gegaan van de Christ. Huygens tot vertrek naar Djokja.

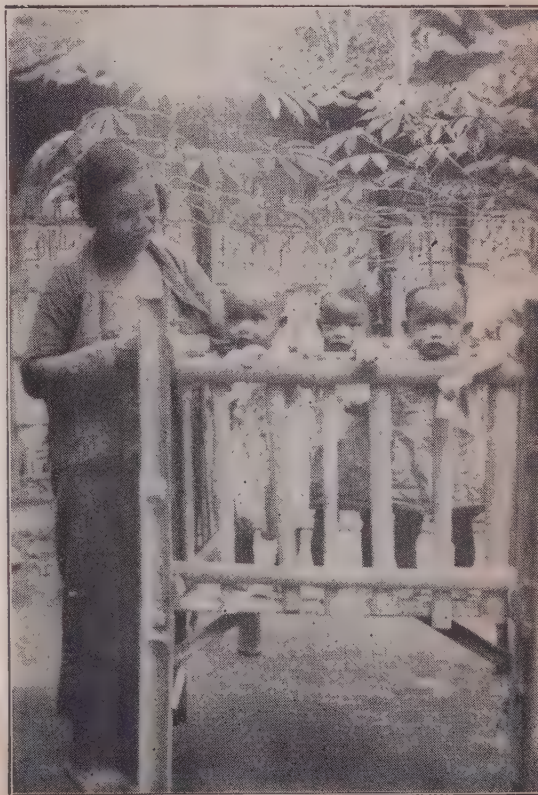
Moge de Heere haar nog sterken om naar den wensch van haar hart Hem in het werk der Zending nog onderscheidene jaren te dienen. W. B.

De drielingen te Djokja.

Meij. Bijl was zoo vriendelijk ons een paar foto's van de drielingen te Djokja te zenden voor het Zendingsblad. Wij zeggen haar daarvoor dank. De brief, dien zij er bij zond, laten we hieronder volgen.

W. B.

Hierbij zend ik een paar kiekjes van de drielingen. Telkens wordt ons in de brieven uit Holland gevraagd, hoe de drielingen het maken. Daarom dachten we, dat de menschen in Holland nog wel graag eens iets van ze wilden zien. 't Plan was dat ze 22 Oct. op hun 1ste verjaardag naar huis zouden gaan, maar twee dagen daarvoor kregen Zwanka en Jantje bac. dysenterie, zoodat die nog een paar weken moesten blijven. Nu zijn ze allen echter al ruim 2 maanden thuis. Af en toe gaan we eens kijken. De moeder zorgt goed voor ze. Ze behandelt ze zooals ze dat in 't hospitaal heeft geleerd. Deze kiekjes hebben we gemaakt toen we in de dessa op bezoek waren. Op No. 1 ziet U de kinderen in een, door den vader zelf gemaakt ledikantje van bamboe, precies het model dat wij in 't hospitaal hebben. No. 2 het heele gezin,

De drielingen te Djokja.

De drielingen te Djokja.

met Zr. Heidema en mij er bij. Op beide kiekjes ziet gij van links naar rechts: Zwanka, Antje, Jantje. Met vriendelijke groeten uw dw.

J. BIJL.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Naar aanleiding van het art. „Een avondmaalsviering in een kleine dessa” onder hoofdstuk „Zending van de Ger. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende kerken van Zuid-Holland-Noord” in „Het Zendingsblad” van Sept. 1937, besloten 9 broeders en zusters leden der Ger. Kerk te Bloemendaal f 8.— per maand bij elkaar te brengen gedurende het jaar 1938 ten behoeve van den colporteur in bovenbedoeld stukje.

De meesten van hen geven niet van hun overvloed, maar omdat de liefde tot Christus' werk hen dringt om te geven. O.a. zijn er broeders bij, die f 1.— per maand op hun rooken bezuinigen.

Allen hopen dat nu ten spoedigste een colporteur zal worden aangesteld en dat hij daar tot grooten zegen werkzaam mag zijn. De giften zijn afkomstig van: F. f 1.—; G. S. f 0.70; H. f 10.— (per jaar); v. d. L. f 1.—; R. f 1.—; R. f.—; S. f 1.—; d. V. f 1.—; N. N. f 0.50. Totaal f 8.—.

J. C. d. V.

Zendingcollectantjes te Zoetermeer.

De Zoetermeersche jongens en meisjes met hun Zendingsbusjes.

Elke week gaan deze jongens en meisjes met hun mooie busjes door heel de Gemeente te Zoetermeer om giften voor de Zending te verzamelen. En dat gaat best. Elk heeft natuurlijk zijn wijk.

„Het zijn”, zoo schreef men ons, „flinke werkers en werkers”. En dan spreekt het van zelf, dat er goed wat in de busjes komt.

W. B.

Ingezonden stukken.

Koetoardjo, 18 December 1937.

Geachte gevers van boeken aan oud-leerlingen der Theologische School Djokjakarta.

In naam der oudleerlingen van de Theologische School afdeeling Hollandsche Cursus 1933—1936, zeg ik U allen hartelijk dank voor de boeken, die U ons hebt gegeven door tusschenkomst van den weleerwaarden heer Ds. A. Pos. Het is voor ons onmogelijk om U allen één voor één bij name dank te zeggen.

Het is de uiting van Uw medeleven, wat U ons gegeven hebt. Hieruit kunnen we zien, dat U allen veel belang stelt in het zendingswerk op Java.

Onze dankbaarheid gaat via U allen tot onzen Heere, Die de Zijnen niet vergeet, die in moeilijkheden verkeerden. In naam der oudleerlingen van de Theol. School zeg ik U allen nogmaals dank.

D. Lanoepranata.

Indische Ontmoetingsdagen.

Den vorigen zomer zijn op Woudschoten in weekend saamgekomen oud-Indische-gasten, die indertijd in Indië hebben deelgenomen aan, of sympathiseerden met christelijken arbeid op een of ander gebied.

Een toen aangewezen comité heeft dezer dagen te 's-Gravenhage vergaderd en besloten ook dit jaar een ontmoetingsdag te organiseren, en wel van 16—18 Juli D.V., weer te Woudschoten.

Aan de deelnemers zal worden voorgesteld over te gaan tot institueeren van een vereniging; ontwerpstatuten en -huishoudelijk reglement (van minimalen omvang) worden saamgesteld.

Niet alleen oud-gasten, ook verlofgangers zijn zeer welkom op Woudschoten. Een predikant van de Indische kerk, en een uit de Gereformeerde kerken, met verlof hier te lande, zullen worden uitgenodigd, op 17 Juli de samenkomsten in de kapel te leiden.

De voorloopige secretaris van de organisatie in oprichting, de heer P. de Zeeuw, Prof. Pullolaan 11, Utrecht, zal gaarne de aanmeldingen ontvangen van hen die zich voorstellen present te kunnen zijn.

Behalve uit den heer De Zeeuw is het voorloppig bestuur saamgesteld uit de heeren W. de Vries Gzn., voorzitter, Ds. H. J. van Rooyen, vice-voorzitter, H. Nunnikhoven, penningmeester, P. Bergmeyer, W. C. J. Bins, C. A. Crayé, dt. J. C. Flach, P. L. de Gaay Fortman, I. W. de Grootte en ir. M. B. Smits.

De Zendingcollectantjes te Schoonrewoerd.

De Zendingcommissie te Schoonrewoerd heeft 7 collectantjes in dienst. Zes meisjes en één jongen, die in het midden staat. Maar hij laat er zich niet tusschen nemen. Dat kan men hem wel aanzien. Dit zevental kan het best met elkaar vinden. Men schreef

De zendingcollectantjes te Schoonrewoerd.

ns: „De collectantjes doen heel goed hun best, zoo-
at de Commissie over hun arbeid zeer goed tevreden
s. Trouw gaan zij wekelijks rond en brengen pl.m.
60.— per 3 maanden bijeen”. W. B.

Korte berichten.

Dr. J. Berg.

Dr. J. Berg, de Geneesheer-directeur van het Zen-
gshospitaal te Waikaboebak, Soemba, is met ver-
f in het land. Zijn adres is: Kraneweg 115, Gronin-
en.

Ds. H. Bergema.

De ongesteldheid van Ds. H. Bergema nam een
nstige wending. De Heere gaf aanvankelijk herstel.
e datum van zijn vertrek naar Soemba is echter nog
et bepaald. Ds. Bergema hoopt in April naar Soemba
kunnen gaan.

Ds. J. A. C. Rullmann.

De missionaire predikant van Rotterdam, Ds. J. A.
Rullmann, die Poerwokerto tot zijn standplaats
eft, is met vervroegd verlof in Nederland. Zijn
res is Hildebrandlaan 6, Soest.

Dr. H. Slettenaar.

Utrechts missionaire arts te Poerwokerto, Dr. H.
ettenaar is ongesteld. Een zenuwontsteking na een
tep-aanval noopt hem eenige weken rust te hou-
n. Gelukkig is er alle hoop op volledig herstel.

Mej. G. B. Wiggers.

En der verpleegsters uit Keboemen, Mej. G. B.
ggers, is met verlof in Nederland. Haar adres is:
rpstraat 15, Winterswijk.

Mej. P. Strijker.

Mej. P. Strijker, één der hoofdverpleegsters in het

zendingshospitaal te Poerworedjo, is met verlof in
Nederland.

Ds. G. D. Kuiper.

Met goedvinden van de kerk te Delft en de andere
missionaire predikanten te Solo, is Ds. G. D. Kuiper,
missionair dienaar des Woords te Solo, naar Poerwo-
kerto gegaan om den arbeid van Ds. Rullmann tijdens
diens verlof waar te nemen.

W. Bomas.

De heer Bomas, die vroeger werkzaam was bij de
suikerfabriek Badjong dicht bij Poerbolinggo, heeft
sinds eenige jaren voor zijn verlof de administratie
gevoerd van het Ziekenhuis Trenggiling.

Nu is hij benoemd als administrateur voor den
Hoofddienst, als opvolger van Mejuffrouw Stoett en
voor verder overeengekomen administratief werk.

De Heer Bomas heeft zijn werk nu in twee plaatsen
namelijk Poerwokerto en Poerbolinggo. Na eenig be-
raad heeft hij zich nu gevestigd te Poerwokerto.

De deputaten voor de Makassar-Zending.

Van de kerk te Soerabaja: Ds. H. G. Meijnen en
W. Peek. Secretaris Ketabang-Boulevard 46, Soera-
baja.

Van de kerk te Magelang: Ds. F. J. Jonkhof en R.
Rijksen Gzn.

Van de kerk te Semarang: A. Ferhout en Mr. A.
H. Douwes.

Voor Nederland: G. M. B. Laernoës te Koudekerke
(Zeeland). Penningmeester-Administrateur: C. van
Schelven, Ketabang-Boulevard 24, Soerabaja.

Rectificatie:

In het Zendingsblad October 1937, pag. 215, schreef
ik: „Deze kleine gemeente (Magelang), die slechts 30
gezinnen omvat, had niet minder dan f 1600 samen-
gebracht.” Dit is onjuist. Geheel Indië heeft meege-
holpen om dat bedrag te verzamelen en de vele
gaven niet uit Magelang verdienen ook een woord
van hartelijke dank voor hun bewijzen van meeleven.

C. v. N.

Chineesche kerk op Java.

De eerste classicale vergadering van de Chineesche
gemeente op West-Java werd dezer dagen plechtig
geïnstalleerd. Een classicaal reglement zal op de vol-
gende vergadering worden vastgesteld. De classis van
West-Java zal nu onderhandelen met de Chineesche
classes van Midden- en Oost-Java om zoo mogelijk
tot een algemeen kerkverband op geheel Java
te komen.

Leestafel

Met Moeder bij Jezus. De godsdienstige op-
voeding in de schooljaren, door Dr. J. Wate-
rink, bij N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wage-
ningen f 1.90.

Dit boek is een vervolg op „Aan Moeders hand tot
Jezus”, waarvan reeds de tiende druk verscheen.

In zoo korten tijd een tiende druk, — dat zegt
meer dan de mooiste recensie.

En met dit tweede boek, dat een zelfstandig geheel vormt, gaat het weer evenzoo.

Enkele dagen na de verschijning was de eerste druk al uitverkocht. Ook dit is weer een juweeltje van groote waardij voor alle moeders bij de godsdienstige opvoeding harer kinderen.

Menigerlei genade. Wekelijksche predikatiën onder redactie van Dr. K. Dijk en Dr. B. Wielenga met medewerking van vele Gereformeerde predikanten, per jaargang f 8.—, bij Kok te Kampen.

Gaarne vestigen we nog eens weer de aandacht op deze doorgaans uitnemende preeken, waarin zoo nu en dan ook aan de zending gedacht wordt.

Verbondsgeschiedenis, schetsen voor de vertelling der Bijbelsche geschiedenis, door Ds. S. G. de Graaf. 2de deel „Het Nieuwe Testament”, bij Kok te Kampen.

Met bekwamen spoed zetten schrijver en uitgever de uitgave van dit zeer belangrijk werk voort. Ds. de Graaf heeft een eigen visie, en geeft tal van frissche gedachten en merkwaardige opmerkingen, die, ook al is men het niet altoos met hem eens, zeer de overweging waard zijn.

Het Schriftbewijs, door Ds. W. F. Grosheide, bij Kok te Kampen. f 1.25.

Een zeer belangrijk onderwerp wordt in dit werk, dat van breede, diepgaande studie getuigt, door Prof. Grosheide zoo glashelder behandeld, dat men hem zeer gemakkelijk volgen kan. Een zeer leerzaam boek.

Christelijk vrouwenleven. Maandblad bij H. A. van Bottenburg, N.V., Amsterdam.

Dit bekende tijdschrift is zijn 22e jaargang begonnen. Het staat onder de eindredactie van Mevr. A. van Hoogstraten-Schoot. Met haar zitten in de redactie Johanna Breevoort, W. Cremer-de Vries, Dr. G. H. J. v. d. Molen en W. Kleistraat. Voorts leveren tal van medewerksters zoo nu en dan bijdragen.

De inhoud is zeer gevarieerd en ook goed verzorgd. Ook de illustratie is goed. Een mooi Christelijk tijdschrift, zeer geschikt voor het doel.

Prijs per half jaar f 2.45.

Het Schouwvenster. Christelijke weekillustratie. Uitgave van H. A. van Bottenburg, N.V., Amsterdam.

Het Schouwvenster is zeer in trek. En terecht. Inhoud, illustratie en uitvoering zijn steeds goed verzorgd. Het Kerstnummer was bijzonder mooi.

Moeder. Practisch tijdschrift voor de vrouw in het gezin. Adres voor redactie en administratie Bureau „Moeder”, Wageningen. Tel. 2345 en 2346.

Zoo vaak we een moeder over „Moeder” hooren praten, hooren we niets dan lof.

Dit tijdschrift, dat zijn vijfden jaargang begon, is er ingegaan. En dat verwondert niet. Want het is een echt Christelijk en tevens een door en door practisch tijdschrift, waar elke moeder wat aan heeft. Ook het Januari No. deed het weer best.

De Spiegel. Christelijk nationaal weekblad, bij Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen, per kwartaal f 1.—.

Aan de illustratie wordt steeds alle zorg besteed. De foto's zijn schitterend van week tot week.

En de zeer verscheiden inhoud, waaraan tal van schrijvers medewerken, is in den regel frisch en boeiend.

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland, jaargang 1938, bij Oosterbaan en Le Cointre te Goes. f 1.—, gecart. f 1.25.

Naast Prof. Dr. K. Schilder is in de plaats van wijlen Dr. Rullmann, Ds. F. C. Meister in de redactie opgenomen. Ook nu weer hebben redactie en uitgevers alle moeite gedaan om de volmaaktheid te benaderen. Het jaarboek voldoet aan alle redelijke eischen. De zending heeft er een vrij ruime plaats, zooals het behoort.

De Indringer, door M. C. Fallentia, bij Kok te Kampen. f 1.25, geb. f 1.90.

Een boeiend verhaal van Christelijke strekking.

Jaarboekje van het verband van Evangelisatiecommissie van Gereformeerde Kerken in Nederland, bij N.V. W. D. Meinema, Delft. f 0.25.

Een uitnemend geslaagd jaarboekje. Het geeft een duidelijk overzicht der organisatie van het verband en biedt voorts een elftal korte, zeer lezenswaardige referaten over actueele onderwerpen betreffende de evangelisatie.

Destructivisme, lezing gehouden op de jaarvergadering van het verband van Christelijke letterkundige kringen door Seerp Anema, bij Kok te Kampen. f 0.60.

Een lezing, die onderscheidene belangrijke opmerkingen ten beste geeft.

Een groot succes!

De Spiegel-Serie, die voor weinig geld aan zijn abonnees prachtige boeken geeft, is een groot succes geworden.

Van het eerste deel: „Kleine Wereld”, is nu reeds 6 weken na verschijning, de derde druk gereed gekomen. Duizenden abonneerden zich dan ook op deze goedkoop en goedverzorgde serie.

Binnen enkele weken komt nu het tweede deel uit. Een spannende roman van een jong-auteur. Dit is de titel: „De mensch wikt”... door Ab. Visser.

Giften

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

Door Ds. M. A. van Pernis 10 % der ontvangsten in de classe Zutphen over 1937 f 483.20. Door Ds. v. Dijken 10 % der ontvangsten in de classe Harderwijk 3e kw. 1937—'38 f 192.50.

Castricum.

J. KRÜGER.

Giro No. 35811.

Door S. v. d. Berg uit het busje van de Wilh. U.L.O. school te Voorburg f 14.18. Door Mej. K. Neijens uit het busje van het Juliana-Ziekenhuis te Amsterdam f 17.85. Door D. Stroomman collecte Geref. Kerk te Soestdijk voor Wonosobo f 31.86. Door Ds. A. Schweit

er: uit de samenwerking voor het gemeenschappelijk ragen der pensioenlasten Hoofddienst f 3515 en Med. dienst f 970.—

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 17 Januari 1938.

Giro no. 32806.

Voor de Zending te Djokja: van H. W. te W.W. 100.— Door B. H. Bulten uit de bus van het Oranje Nassau-instituut te Haarlem f 23.25.

W. BREUKELAAR.

Zending onder de Chineezzen hier te lande.

Met hartelijken dank aan de gevers verantwoordt onze Penningmeester Ds. H. Popma, Strevelsweg 5, otterdam-Z. (giro 92886) de volgende giften:

Spreekb. Ds. V. Class. Zendingsdag f 10.—; Spreekb. s. V. f 14.—; Spreekb. Ds. P. te Sch. f 10.— en f 13.— (collecte); Wed. R. te B. f 5.—; via De Standaard f 1.50; preekbeurt Ds. P. te L. f 18.62; Zendings-Cie. te K. 5.—; Mevr. v. d. L. te M. f 1.—; Mevr. M. te H. 2.50; Spreekbeurt Ds. P. te U. f 10.—

Deze verantwoording loopt tot 11 Jan. '38. Giften bestemd voor het plaatselijk werk der Commissies worden hier niet verantwoord.

Rekening en Verantwoording der Vereeniging

„Medische Zending” te Rotterdam.

1 November 1936—31 October 1937.

[Mej. A. v. Ooyen, Asperen, 1e halfj. f 8.50; 2e halfj. 3.50; Mej. M. C. v. d. Pols, Barendrecht, 1e halfj. 25.50, 2e halfj. f 7.—; Mej. J. v. Rij, Brielle, 2e halfj. 3.50; Mevr. Rietveld-v. d. Voort, Berkel-Rodenrijs, 1e halfj. f 54.—, 2e halfj. f 53.25; Mej. A. Bos, Bleiswijk, 1e halfj. f 18.60; Mej. T. v. d. Kaaden, Bergschenhoek, 2e halfj. f 12.75; Mevr. J. A. v. d. Bie-Vos, Zuid-Nederland, 2e halfj. f 7.—; Mej. N. v. Vliet, Delfshaven, 1e halfj. f 130.—; 2e halfj. f 71.61; Mej. M. W. v. d. Meg, Dordrecht, 2e halfj. f 87.75; Mevr. M. W. v. d. Mel-IJzerman, Feyenoord, 1e halfj. f 12.25; 2e halfj. f 2.25; Mevr. J. Zwaan-de Kok, Gorinchem, 2e halfj. f 8.—; Mevr. H. v. Buuren-Barkman, Hillegersberg (straatweg), 1e halfj. f 157.55, 2e halfj. f 103.05; Mej. v. Baarle, Hillegersberg (Terbr.), 2e halfj. f 33.—; Mevr. Oranje-Kramer, Hellevoetsluis, 1e halfj. f 3.—, 2e halfj. f 1.—; Mevr. Broekstra, Katendrecht, 2e halfj. f 12.40; Mej. A. E. Koster, Katendrecht, 1e halfj. f 5.—, 2e halfj. f 50.—; Mevr. H. v. Randen, Katendrecht, 2e halfj. f 18.—; Mevr. A. Willemse, Katendrecht, 1e halfj. f 18.70, 2e halfj. f 22.20; Mej. A. van Linschoten, Kralingen, 1e halfj. f 116.15, 2e halfj. f 2.25; Mevr. H. de Laat-Vos, Kralingen, 1e halfj. f 4.75, 2e halfj. f 59.—; Zendingscomm. Lexmond, 1e halfj. f 32.54, 2e halfj. f 31.25; Mevr. H. Huisman, Hasland, 1e halfj. f 40.—, 2e halfj. f 40.—; Mevr. Ned. A. Luyendijk, Maassluis, 1e halfj. f 73.55; 2e halfj. f 72.37; Mevr. Oranje-Kramer, Nieuw-Helvoet, 1e halfj. f 2.60, 2e halfj. f 3.10; Mej. R. Pierhagen, Stoland, 1e halfj. f 49.78; Mej. A. Spee, Ouddorp, 1e halfj. f 4.—; Mej. Schaberg, Rhoon, 1e halfj. f 19.25, 2e halfj. f 19.68; Mej. C. Berkman, Rozenburg, 1e halfj. 5.55; Mej. T. S. v. d. Linden, Rijsoord, 1e halfj. 0.75; Mej. K. v. d. Ploeg, Rotterdam, 1e halfj. 33.75, 2e halfj. f 111.45; Mej. D. P. Vermeer, Rotterdam, 1e halfj. f 23.85, 2e halfj. f 46.40; Mej. J. Reitsma, Rotterdam, 1e halfj. f 63.10; 2e halfj. f 28.60; Mej. J. H. Warmenhoven, Rotterdam, 1e halfj. f 52.—, 2e halfj. f 35.—; Mej. C. J. Schoonneveldt, Rotterdam, 1e halfj. f 40.60, 2e halfj. f 42.85; Mej. N. Buitenhuis, Rotterdam, 1e halfj. f 11.25, 2e halfj. f 12.50; Zen-

dingscomm., Slidrecht, 1e halfj. f 33.—; Mej. W. E. v. d. Nadort, Strijen, 1e halfj. f 35.40; Zendingscomm., Slikkerveer, 2e halfj. f 5.—; Mej. A. Kwakkelstein, Vlaardingen, 1e halfj. f 91.—; Mevr. A. Mulder-v. d. Weff, IJsselmonde, 2e halfj. f 12.50; C. W. v. Lummel, Zuidland, 2e halfj. f 9.—; Mej. W. Hogerwerf, Zwijndrecht, 2e halfj. f 37.— Na afsluiting van het finantieel verslag nog ontvangen van Mej. C. Rozeboom, Pernis f 53.—

Ontvangen giften Nov. 1936—Nov. 1937.

Vlaardingen: Door Mej. A. Kwakkelstein van de kinderen der Geref. Zondagsschool „Jachin” f 65.—. Kralingen: Van den heer A. v. Z. f 7.50, door den heer Allaart van schoolbusjes f 11.— en f 16.—, Mevr. V. 50 halve centen, Mej. T. boven contributie f 2.50, den heer N. N. f 0.50, Mevr. Wed. T. de Z. f 3.50. Rotterdam: Door Mej. Hoogerwerf van familie S. aan h.c. f 1.45⁵, uit collecte van B. P. f 15.—, Mej. K. f 10.—.

Ontvangen giften Linnenkast Nov. 1936—Nov. 1937.

Asperen: Mej. v. Ooyen van naaikrans Dorcas f 4.25. Hoogvliet: Mej. Beversluis, busje Zendingskrans f 33.34. Brielle: Mej. C. Hartog van Zendingskrans f 9.48 en f 12.78; Zuidland: Mej. Poldervaart van Zendingskrans f 7.40⁵. Feyenoord: Mevr. v. Bakkum-Velders van Zendingskrans f 13.50. Vlaardingen: Mevr. Kwakkelstein van Zendingskrans f 10.—. Rozenburg: Mej. M. v. d. Houwen van Zendingskrans Tryfosa f 5.— en f 3.50. Rotterdam: Mevr. Bavick van Mej. E. de Z. f 3.—, Mevr. v. d. Nagel van den heer v. d. B. f 10.—, Mej. E. f 1.—, Mej. S. Hoeneveld uit Zendingsbusje f 5.—, Mej. J. Reitsma van Zendingskrans f 13.45. Schiedam: Mej. A. Bos van Zendingskrans f 180.—. Brandwijk: Mevr. A. Korevaar-v. Gils van Zendingskrans f 46.60. Barendrecht: Mej. v. d. Pols van Zendingskrans f 12.—. Kralingen: Mevr. A. J. Heckman van Zendingskrans f 20.50, Mej. v. Linschoten van Zendingskrans f 14.25. Vlaardinger-Ambacht: Mevr. S. Brüning-de Jong, Zendingskrans f 12.—. Vlaardingen: Mej. Hoogewerf, krans Tabitha f 12.50. Slidrecht: Mevr. de Jong, Zendingskrans f 10.—.

Overzicht.

Ontvangsten: Saldo giro f 3.21; in kas f 64.28; contributie 1e halfjaar f 1332.19; contributie 2e halfjaar f 1242.99; giften f 132.70⁵. Totaal f 2775.37⁵.

Uitgaven: Deputaten f 450.—; linnenkast f 1406.63⁵; drukwerk f 102.67; diversen f 7.40; giro f 422.51; kas f 386.16. Totaal f 2775.37⁵.

Overzicht Linnenkast.

Ontvangsten: Giften f 409.55⁵; tekort f 1406.63⁵. Totaal f 1816.19.

Uitgaven: Goederen f 1589.13; onkosten f 227.06. Totaal f 1816.19.

Makassar-Zending.

Onder vriendelijke dankzegging ontvingen we onderstaande giften voor de Zending te Makassar: J. V. te De B. f 2.50; P. de Z. te f 2.50; P. J. van L. te U. f 1.—; Zend.Comm. te Wassenaar f 15.—. Totaal f 21.—.

G. M. A. LAERNOES.

Koudekerke (Zeeland), B 386.

Chr. Perswerk in Ned.-Indië.

Onder vriendelijke dankzegging noteerden we de stortingen op onze giro-rekening van onderstaande giften:

Hillegersberg-Terbregge 1500 halve centen of f 7.50; Kerkeraad of Zend. Commissie te Anjum f 1.—; Augustinusga f 1.—; Akkerwoude f 1.—; Appingedam f 1.—; Alblasserdam f 1.—; Barendrecht f 2.50; Borger

f 1.—; Boskoop f 1.— Beesterzaag f 1.50; Britsum f 1.75; Culemborg f 0.50; Dedemsvaart f 2.50; Dwingelo f 1.—; Drimmelen f 0.50; Dronrijp f 1.—; Garenen f 1.—; Den Haag (W.) f 10.—; Grijskerk (Z.) f 1.—; 'sGravendeel f 0.50; Den Hem (O.) f 1.50; Holwerd f 1.—; Herwijnen f 1.—; Hoogersmilde f 1.—; Hardenberg f 1.—; Holten f 1.—; Hilversum f 2.50; Harderwijk f 10.—; Klundert f 5.—; Kampen f 2.50; Loppersum f 2.50; Lisse f 2.50; Lioessens f 2.50; Maasdijk f 1.—; Marken f 1.—; Nijverdal f 1.—; Nunspeet f 1.—; Pingjum f 1.—; Raamsdonk f 0.75; Raard 2 x f 1.50; Rijnsburg f 2.—; Schipluiden f 1.—; Schoonoord (Dr.) f 1.—; St. Pancras f 1.—; Steenwijk f 2.50; Serooskerke f 1.50; Sellingeren f 1.50; Slikkerveer f 1.—; Tzummarum f 1.—; Tzum f 1.—; Tiel f 1.—; Uithuizermeeden f 5.—; Woerden f 1.—; Wissekerke f 2.50; Wassenaar f 5.—; Waddinxveen f 1.—; Willemstad f 1.—; Westereinden f 1.—; Warffum f 1.—; Winsum f 2.50; Woubrugge f 1.—; Wilnis f 2.50; Zandvoort f 1.10; Zuidbroek f 0.50.

De macht van het kleine bleek weer uit een der bovenstaande giften. De Kerkeraad van Hillegersberg-Terbregge had vorig jaar na ontvangst van de kerkenkalender gevraagd, wie daarvoor iets wilde doen. Een der broeders verklaarde zich bereid de halve centen in de gemeente te willen verzamelen. Aan het einde van 1937 kon deze broeder 1500 halve centen inzenden: Zeven en een halven gulden! Hartelijk dank er voor!

De kalender voor 1938 is weer verzonden. Vorig jaar werd bij de verzending gevraagd een halve cent per lidmaat te mogen ontvangen voor het perswerk in Indië, dat niet alleen van belang is voor de Evangelisatie, maar evenzeer voor de Zending in het algemeen. Vele Kerken zonden toen een bijdrage, welke bedoeld was als jaarlijksche *contributie*. Nu doet zich het geval voor, dat verschillende Kerken een gift zonden, die belangrijk *minder* is dan vorig jaar wat we erg jammer vinden. Is dit misschien bij vergissing gebeurd? We zouden vriendelijk willen vragen: Kijkt dat nog eens na en... voor het verschil houden we ons vriendelijk aanbevolen.

Beleefd herinneren we ook aan de toezegging van vorig jaar, zoo deze nog niet werd voldaan voor 1938. Bij voorbaat vriendelijk dank.

G. M. A. LAERNOES.

Koudekerk (Z.), B. 386.
Giro 289929.

Comité tot steun der Rijsche zending in de Bataklanden.

50e Verantwoording van 22 Dec. 1937—22 Jan. 1938.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van J. J. B. te den H. f 2; leerl. El. sch. te 's-Gr. f 11; R. B. te U. f 1; Ds. P. N. K. te H. (j.l.) f 1; Zend. Comm. Gerer. K. te S. f 5; N. N. te N. f 5; Ger. K. te Z. f 3; Ger. K. te Z. f 5; rente Boazb. '37 f 6.12; J. H. v. d. W. te 's-Gr. f 2.50; T. v. d. K. te 's-Gr. f 1; J. v. d. S. te R. 2 x f 5; Chr. Sch. te Z. f 7; W. M. te B. (extra) f 5; J. v. D. te Mej. A. H. te Sch. f 5; H. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.15; H. f 5; L. B. te M. f 10; H. E. V. te 's-Gr. f 5; G. v. D. B. te A. f 1; W. B. te den H. f 2; W. B. te R. f 5; S. D. B. te U. f 2; A. H. te 's-Gr. f 1.50; J. J. R. te B. f 2.50; J. S. te A. f 2.50; Mevr. Wed. F. B. S. te A. f 1.50; Ds. F. de V. te 's-Gr. f 2.50; G. J. te S. te W. f 10; N. v. d. S. te U. f 4; H. J. T. te H. f 5; G. K. te A. f 2; Mej. H. B. te O. f 2.50; L. Chr. v. d. S. te A. f 1; D. v. D. te T. f 1; Dr. T. B. te H. f 25; Mej. G. v. d. S. te W. f 1; J. G. te Z. f 1; E. de G. te K. f 2.50; Dr. E. R. te 's-Gr. f 10; Mr. J. P. Gr. v. L. S. te W. f 10; W. v. d. W. te T. f 2.50; W. G. S. te 's-Gr. f 1; Mevr. G. v. d. B. te 's-Gr. f 2.50; Prof. Dr. A. G. H. te K. f 1; Mej. H. P. te

H. f 2.50; Mevr. Wed. S. W. v. S. te Z. f 10; M. de B. te G. f 2; W. M. H. te A. f 1; J. J. A. K. te B. f 1; G. C. te A. f 1; Mej. C. V. te L. f 1; H. IJ. S. te Gr. f 1; Ger. K. te L. a. d. D. f 3; K. V. te L. f 28; Mej. M. E. v. d. K. te N. f 2.50; G. v. M. te L. f 1; H. A. te 's-Gr. f 1; Ds. J. v. d. S. te G. f 1; A. B. te 's-Gr. f 2.50; J. G. v. d. W. te B. f 1; P. M. v. d. S. te H. f 1; F. S. te B. f 2.50; Mevr. G. te H. f 3.50; J. W. te W. f 1; E. S. S. te Gr. (j.l.) f 5; J. W. te A. f 1; Ds. E. B. te K. a. d. L. f 1.50; G. P. te 's-Gr. f 1; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; G. J. F. te V. f 2; D. M. P. te V. f 0.50; Ds. W. M. le C. te B. o. Z. f 1; Ds. L. N. te H. f 5; Mej. S. H. te G. f 1; Mej. v. B. C. te U. f 25; Zend. comm. Ger. K. te W. f 15; N. N. te R. f 2.50; Chr. Sch. te U. f 5; Mevr. A. E. S. te Z. f 5; Ds. B. v. d. W. te H. f 1; Mej. A. K. te W. f 1; G. J. S. te G. f 4; T. M. te V. f 5; H. v. W. Jr. te L. f 0.50; Ds. G. E. te 's-Gr. f 2.50; H. N. te 's-Gr. f 1; Mej. M. v. d. B. te S. f 2.50; Mej. v. B. C. te U. f 15; Ds. C. G. B. te R. f 1; W. v. d. B. te N. f 1; Dr. C. W. Th. Bar. v. B. v. D. te B. f 25; F. H. H. te H. f 2.50; Mej. T. V. te H. f 2.50; S. J. de B. te W. f 2.50; Dam. v. B. te S. f 5; Jonkvr. C. P. te Z. f 5; Mevr. M. S.—I. te A. f 5; Dam. de S. te 's-Gr. f 2.50; B. A. te Gr. f 2.50; C. A. L. de Gr. te K. f 1; J. G. H. te A. f 1.12; Ds. H. M. te K. f 0.50; C. S. te W. f 2.50; Mej. A. J. P. te S. f 1.

Tezamen f 420.64. Totaal met vorige verantwoording f 11.864.52.

Deze groote lijst met dit mooie eindbedrag doet weldadig aan na de vorige kleine lijstjes.

Er blijkt weer uit, dat als de noodklok weer geluid men wel tot geven bereid is. Wanneer deze lijst onder de oogen der lezers komt, hebben we weer f 1000 naar het Batakland gestuurd.

Er waren ook weer mooie groote giften onder, neen niet van f 100 en f 250, zooals wij in de eerste maanden van onzen arbeid mochten ontvangen, doch wij vinden giften van f 10 en f 25 nu ook reeds groot. Wij houden ons aanbevolen voor meerdere van zulke groote giften al stellen wij ook kleine giften zeer op prijs, vooral van de kleine luiden, waaruit zoo kennelijk de offervaardigheid blijkt.

Zou die giftenstroom nog niet een poosje zoo kunnen aanhouden? De arbeiders aan het front rekenen op de steun van ons achter het front, en God heeft den blijmoedigen gever lief.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Galileistr. 139, Den Haag.

Porstgiro 6104.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak

22 December 1937 tot en met 22 Januari 1938.

Giften: uit Apeldoorn f 5; J. J. R. te B. f 2.50; giften uit Lopik f 21.90; uit Vleuten-de Meern f 5.75; S. J. W. te W. f 1; H. C. M. te A. f 12; leerlingen Orangeschool te Alphen a. d. Rijn, kl. 1 f 2.33; kl. 2 f 1.81; kl. 3 f 2.90; kl. 5 en 6 f 6.74, samen f 13.78; J. J. B. te Den H. f 2; Loeki en Hans O. te B., opbrengst van verkochte bloemen 12.—; giften uit Drachten f 11.75; uit de Uniecollecte te Zuidlaren f 5.—; G. v. d. W. te D. f 50; D. D. te V. f 1; H. H. N. te A'dam f 5.25; leerlingen Chr. Nat. school H. W. Mesdagstraat, Groningen f 10; leerl. Geref. school te Dedemsvaart f 5; giften uit Nieuweroord f 10; uit Meppel f 3; familie J. te S. gecollecteerd op zilveren huwelijksfeest f 3.40; v. d. D. te B., „Iorrencenten" f 0.20; leerl. Chr. Nat. School te Witmarsum f 1.25; J. v. D. te H. f 6; Mej. H. B. te H. f 2.50; giften uit busjes te Eter f 30; gift uit De-

venter f 0.50; uit Nijverdal f 4; uit Enschede f 4.75; uit Borne f 3.20; nagiften rondgang Amsterdam-Zuid (zend.comm.) f 7.25; N. N. te Zaandam f 1; Jhr. Mr. de J. te V. f 10; gevonden collecte Geref. Kerk te Hoofddorp f 2.50.

Van de Geref. Kerk te: Gouda f 5; IJmuiden f 2.50; Blokzijl f 3.75; Maassluis f 2; Nieuw-Amsterdam f 2.50; Dirksborn f 1; Rotterdam-Centrum f 5; Sellingen f 1.50; Breukelen f 2.50; Serooskerke (W.) f 2; West-Terschelling f 1; Den Ham f 2.50; Uithuizen f 2.50; Uithuizen f 2.50; Eefde f 2.50; Emmer-Compascuum f 1; Arnhem f 2.50; Oude- en Nieuwe Wetering f 1; Ommen f 5; Hollandscheveld f 2; Leens f 2; Maasdiijk f 2.85; Opende (Gr.) f 1; Beilen f 1.50; De Krim f 4; Ouderkerk a. d. IJssel f 5; Willemstad f 1; Doorn f 2.50; Slidrecht f 1; Vlaardingen f 5; Nieuw-Vennep f 4.—; Zetten f 5; Breskes f 2; Dronrijp f 1; Aduard f 2; van de zendingscommissie der Geref. Kerk te: Berlikum f 8; Den Haag-West f 100; Santpoort f 5; Workum f 5; Bergentheim f 10; Borsselen f 1 en Wasenaar f 15.

Contributies uit: Apeldoorn f 3.50; Vlaardingen f 1; Lopik f 33.25; Doorn f 0.25; Vleuten-De Meern f 8.25; Loenen aan de Vecht f 0.50; Drachten f 4; Amsterdam f 5; Harderwijk f 5; Deventer f 5.25; Zeist f 6.75; Haarlem f 0.25; Bilthoven f 2; Hilversum f 0.25; Driebergen f 0.50; Kampen f 12.25; Zwolle f 12; Meppel f 50; Nieuweroord f 4.75; Hollandscheveld f 1.50; Hoo-geveen f 1.50; Eindhoven f 0.50; Assen f 6.25; Bergambacht f 0.25; Holten f 5; Wijhe f 16; Goor f 5.75; Nijverdal f 0.75; Olst f 1.50; Zaandam f 9; Krimpen aan de Lek f 3; Nieuwerkerk a. d. IJssel f 1.50; Hoofddorp f 3.50 en Zandvoort f 4.25.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: Mevr. Sch. te Z. f 6; F. te N. f 0.50; Pers. Geref. School te H. f 4.20; P. M. v. d. S. te H. f 1.25; B. J. M. te S. f 3; J. C. v. S. te Den H. f 1; J. H. v. d. W. te id. f 2.50; L. M. O. te H. f 5; Mej. K. te Z. f 4.50.

Penn. van het Idenburgfonds.

K. R. HUMMELEN,

Postrekening no. 196921.

Kampen, 22 Januari 1938.

1e Ebbingestraat 39 I.

Suriname.

Duizenden kinderen in Suriname komen op bloote voetjes naar school. Da's niet zoo erg: het klimaat is toch warm! Maar ze stooten zich wond en honderden kleine vliegjes nestelen zich in de wonde plekken; dat geeft langdurige infectie! Voeg daarbij, dat op vele scholen de leerlingen met de voeten in stof en zand zitten, omdat voetenplanken en vloeren ontbreken en u voelt de noodzaak van een verbandkastje in elke Sur. school. Maar eilacy! Nog niet één gulden per leerl. voor leermiddelen! Verband! 't Kan eenvoudig niet! Wat hebben we 't dan in Holland goed!! Br. en Zr.!

Laat u verteederen en denk aan gironummer 96921!

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

2e Verantwoording van 25 tot en met 31 Dec. 1937. *prov. Groningen:*

Geref. Kerk, Ten Boer, kalend. f 14.15; Ds. N. Postema, Veendam, 2 giften a f 2.50 is f 5.—; 250 halve ct. f 1.25; C. Kroeske, Den Andel, Gr. busje Jer. Sch. f 10.—; A. v. d. Velde, Kielwinderwee, kalend. f 6.25; K. Gunnink, Zevenhuizen, busjes kerk f 36.97; id. kinderzend.ver. O. I. f 3.75; id. Nikk. Sch.

Evertsw. f 5.24; id. Zend.ver. f 29.62; A. Ruuls, Groningen, bijdrage f 2.—; B. Th. Mulder, Schouwerzijl, Nikk. Ger. Sch. f 7.90; J. D. Stuurwold, Schildwolde, gift f 2.—; T. Postma, Kornhorn, busjes kinderen f 26.43; J. Wildvank, Delfzijl, coll. gift f 2.50; idem van N. N. f 5.—; idem busjes Klompjen f 2.—; idem coll. spreekbeurt f 14.56; idem coll. gift f 10.—; F. Klaassen, Sappemeer, contrib., kalend., schoolkinderen f 126.30; Ds. H. Wiersema, Oldehove, filmav. f 18.72; Mej. A. J. Ubbens, Groningen f 1.—; K. ter Laan, Schildwolde, coll. gift f 2.50; D. A. Koebrugge, Onstwedde, Kerstfeest kinderen f 4.48; K. Bosma, Middelstum, halve ct. Pie Fiat f 0.57; idem busje J.V. A. f 9.34; idem busje J.V. B. f 5.45; idem busje J.V. C. f 3.34; idem busje Meisjesveren. f 7.75; idem Nikk. Chr. School f 7.29; idem Zend.comm. f 170.—; J. Kooster, Scheemda, kalenders f 13.42; L. Boer, Winschoten, busjes f 140.—; Geref. Kerk, Uithuizen, schoolbusjes f 31.—; Ds. W. Reinders, Sellingen, busjes f 53.52; P. Teune, Onderdendam, zend. veren. f 39.—; Ds. W. Reinders, Sellingen, nagek. uit de busjes f 2.—; E. Warringa, Nw. Buinen, saldo kalend. f 8.29; idem busjes f 70.55; W. Mulder, Sellingen, kalend. f 3.10; Geref. Kerk, Gerkesl. Stroobos, busjes f 14.05; N. Zevenbergen, Musselkanaal, film f 9.45; idem schoolbusjes f 5.26½; idem Jannie Br. en Roeli M. f 0.54; idem busjes f 101.44½; P. W. Omta, Oldekerk, Meisjesver. f 17.58; idem busjes f 43.72; W. Kloppenburg, Valthermond, busjes kind. f 48.33; idem Jong.vereen. f 7.44; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, coll. giften f 27.—; K. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 100.—; D. Eeuwema, Westerlee, busjes f 33.85; K. Buist, Hoogkerk, zend.busjes f 86.23; idem, bruiloft busjes f 12.74; E. ten Have, Siddeburen, zend. comm. f 29.50; E. Warringa Jzn., Nieuw Buinen, busje J.V. f 8.30; A. Kaspers, Winsum, zend. comm. f 70.—; idem, coll. gift f 30.—; idem, halve ct. H. Korf f 0.30; W. Boelema, Scheemda, Nikk. Sch. m. d. B. f 5.—; Geref. Kerk, 2e Exlmond, busje L. Barelds f 13.75; idem, kalenders f 4.49; G. Rozendal, Haren, kinderen Chr. School f 3.—; Tr. Bos, Spijk, bruiloft L. B. en A. P. f 2.70; idem, busjes Spijk, Godlinze en Losdorp f 52.51; W. de Haan, Pieterburen, busjes Geref. Kerk f 14.15; idem, kalenders f 16.70; idem, busje Sch. Pieterburen f 5.81; idem, busje Sch. Westernieland f 9.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, nagek. uit busjes f 1.10; idem, busjes langs de huizen f 16.60; idem, kalenders f 35.—; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f 10.81; F. Berghuis, busjes 4e kwart. f 40.70; idem, halve ct. f 1.86; Geref. Kerk, Meeden f 15.35; H. Timmer, Niezijl, busjes f 40.—; D. Boerema, Midwolde, gift f 15.10; idem, schoolnikk. f 12.94½; E. Stambuis, Loppersum, busjes kinderen f 34.89; M. v. d. Veen, Houwerzijl, Nikk. School f 29.80; idem, R. Spoelstra h. ct. f 0.25; idem, R. Verbeek, h. c. f 0.25; D. Smits, Zuidwolde Gr. kalenders f 70.—; idem, Catech.bus f 7.04; H. Boskma, Uithuizen, kerkbusjes f 23.03½; idem, saldo zend.bl. f 60.35½; L. Boer, Winschoten, busjes f 165.—; J. Wildvank, Delfzijl, batig saldo '37 f 146.98; Ds. J. v. Harmelen, Harkstede, Nikk. School f 9.40; K. Kladder, Leens, restant f 125.—; Geref. Kerk, Oldehove, bijdr. f 16.25; Geref. Kerk, Ten Boer, kerkbusjes f 35.61; idem, busjes langs de huizen f 32.54; Mej. N. Busz, Holwierde, kalenders f 11.90; Per O. v. d. Wal, Groningen, contrib. f 372.46; idem, idem f 239.82½; Per Dr. L. v. d. Zanden, Groningen, halve ct. f 8.50; Per Ds. D. v. Dijk, Groningen, halve ct. f 1.50; idem, Dr. Kuypersch. f 0.63; Per O. v. d. Wal, Catech.busjes f 31.85; P. Pilon Pzn., Stedum, Zend.ver. f 35.—; idem, schoolkinderen f 15.—; Geref. Kerk, Pekelderweg, bijdragen f 75.69; K. Meijer, Munnekezijl, zend.kas f 30.—; idem busjes schoolkinderen f 19.72; A. Algra, Stadskanaal, zend.kas f 109.35;

K. Eisses, Haren, Jongel.ver. f 13.43½; idem, coll. bruiloft J. H. f 2.70½; idem, coll. bruiloft J. K. E. f 4.33; idem, gift N. N. f 1.—; idem, bijdragen f 137.69; idem, gift N. N. f 2.50; Tr. Veen, Groningen, halve ct. f 0.50; J. L. Zijlman, De Wilp, busjes Oct.—Dec. f 14.28; idem, saldo kalend. etc. f 15.—; F. ten Have, Meeden, busjes 1937 f 60.—; Ds. A. Kuiper, Onnen, Zend.comm. f 43.10.

Prov. Drenthe:

Ds. T. H. Hoeksema, Zwartemeer, gift S. H. D. V. f 2.—; Ds. D. W. v. d. Laan, Sleen, busjes f 20.—; A. Sliemers, Nieuwlande, bruiloft J. v. d. V. en H. V. f 6.65; Geref. Kerk, Eerscheidenveen, saldo kalenders f 9.16; idem, zendingsbusjes f 30.48; K. Scholing, Hollandscheveld, coll. gift f 10.—; idem, extra gift f 10.—; Mej. J. H. Mulder, Meppel, nagiften f 12.—; idem, zend.bl. f 9.21; idem, catech.bus f 15.27; idem, nagift per Ds. Engelkes f 1.—; B. Roosjen, Diever, schoolbusje f 11.—; idem, kalenders f 6.81; H. ten Napel, Borger, busjes 2e halfj. f 65.—; idem, kalenders f 4.94; Joh. G. W. Kuiper, Een, saldo kalend. f 9.18½; idem, saldo zend.bl. f 7.58; idem, busje kerk f 6.69½; idem, busje Knapenver. f 1.94; idem, Nikk. School f 4.81½; B. Nijmeier, Nieuweroord, kerstcoll. f 40.11; idem, filmavond f 15.50; idem, bijdragen f 44.39; J. Bos, Ruinerwold, bus J.V. „Nath.” f 9.45 Ds. D. Vreugdenhil, Appelscha, overschot kalenders f 6.30; idem, busje Rusthuis „Bosch en Duin” f 5.—; Geref. Kerk, Emmercompascuum, busjes f 36.93; per Dr. D. Drenth: busje Aukje Geertsema, Oosterwolde f 2.73; D. Nijmeier, Nieuweroord, bijdr. f 33.07; Mej. A. Klingenberg, Schoonebeek, Nikk. School f 6.63; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, busje M.V. f 3.90; Zend. Commissie, Hijken f 100.—; Ds. J. D. v. Ginhoven, busjes Vledder f 17.11; Geref. Kerk, Ruinerwold, kerstcoll. f 112.60.

Prov. Overijsel:

R. Fennema, Ommen, zend.kas f 50.—; idem, schoolbusje f 4.12; idem, gift kerkcoll. f 4.—; idem, zusje Bouwman f 0.50; H. Bolhuis, Vroomshoop, kalenders f 10.20; idem, coll. gift f 5.—; J. J. Beukenkamp, Den Ham, gift f 20.—; S. Malda, Lutten, Geref. Sch. f 90.—; D. P. Bierma, Bruchterveld f 40.—; D. de Vries, Steenwijk, Geref. Sch. f 25.56; L. Oosterhof, Daarle (Ov.) f 50.10; N. N. Haaksbergen f 1.50; R. v. Dieren, Wilsum, Ov. Zend.ver. „W. en Z.” f 47.35; D. de Vries, Steenwijk f 140.—; Geref. Kerk, Genemuiden f 10.55; Ds. J. W. Dragt, Holten, busje school f 55.—; per S. Dwarshuis, busjes Geref. Kerk, Avereest f 138.95; per H. Munneke, Ommen f 25.—; R. Wijma, Glanerbrug, uit de busjes f 23.12; S. Malda, Lutten, bijdragen f 50.—; W. F. Eugster, Hengelo, bijdr. 4e kwart. f 74.50; idem, busjes f 19.43; J. Olthoff, Hardenberg, zend.comm. f 65.—; Zend.commissie, Marienberg, schoolbusje B'veld f 13.20; per Ds. J. H. Broek Roelofs, busjes 2e halfj. Dalfsen f 88.—; S. Kok, Dedemsaert, Nikk. Ger. School f 5.—; per Ds. J. H. Broek Roelofs, van Dalfsen f 25.40; Zendingcomm. Wierden, saldo kalenders f 40.78; idem, Geref. School f 6.—; B. A. v. Marle, Nieuwleusen, busjes f 10.—; J. Klumpje, IJsselmuiden, busje A. Aalbers f 5.21; idem, zend.busjes f 6.68; idem, bijdragen f 30.75; idem, coll. spreekbeurt Ds. de Waard f 10.20; H. Hofsink, Bergentheim, bijdragen f 38.45; Geref. Kerk, Borne f 37.19; Geref. Kerk, Gramsbergen, 2e halfj. f 52.65; J. Olthoff, Hardenberg, zend.comm. f 25.—; A. A. de Croes, Goor, busje f 5.73; H. J. Peerik, Berkum, busjes ijverige collectantjes f 113.—; Geref. Kerk, Heemse, bijdragen f 100.—; per L. Oosterhof, Daarle f 10.—; G. Gerding, Oldenzaal, busjes 2e halfj. f 26.—; idem, overschot kal. etc. f 11.50; Geref. Kerk, Cadoelen, extra gift f 10.—; P. E. Visser, Zwolle, bijdr. f 100.—; Mevr. H.

Kottier-Mulder, Almelo, bijdr. f 200.—; W. van Zanten, Kampen, saldo 1937 f 131.95.

Pinkstercollecten Overijsel:

Borne f 17.50.

Soembaweken Groningen:

Stadskanaal f 130.65; Haren f 219.55; Grootegast f 275.74; Uithuizen f 512.10; Zevenhuizen f 27.83; Wetsinge-Sauwerd f 126.45; Zuidbroek f 32.94; Thesinge f 76.56; Ten Boer f 168.35; Schildwolde f 190.—; Winschoten f 110.64; Uithuizen, nagift f 2.—; Selligen f 52.45; Aduard f 210.15; Nieuw Buinen f 34.—; Westerlee f 33.75; Siddeburen f 276.70; 2e Exloërmond f 63.39; Overschild f 83.20; Harkstede f 70.—; Pekelderweg f 32.87.

Soembaweken Drenthe:

Emmercompascuum f 96.30; Zwartemeer f 19.45; Gees f 40.03; Sleen f 58.—; Hoogeveen f 214.83; Emmererfseidenveen f 45.90; Een f 12.58½; Borger f 115.—.

Soembaweken Overijsel:

Hardenberg f 14.32; Haaksbergen f 19.15; Lutten f 76.70; Genemuiden f 30.—; Staphorst f 10.40; Marienberg f 76.57; Lemelerveld f 36.22; Vroomshoop f 143.80; Nieuwleusen f 21.60; IJsselmuiden f 43.05; Bergentheim f 40.50; Borne f 25.—; Berkum f 52.—; Rouveen f 194.33; Cadoelen f 16.79.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Zevenhuizen f 70.80; Valthermond f 17.80; Baflo f 93.40; Scheemda f 27.61; Delfzijl f 126.36; Oostwold f 80.97; 't Zandt f 109.70; Selligen f 16.42; Onderdendam f 26.15; Pieterburen f 31.72; Midwolde f 51.44½; Groningen f 665.19; De Wilp f 3.35.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Nijeveen f 73.04; Sleen f 15.37; Hollandscheveld f 15.—; Meppel f 160.15; Vledder f 7.89.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Kampervveen f 7.52; De Krim f 51.31; Balkbrug f 58.07; Gramsbergen f 36.25; Goor f 8.78; Daarle f 34.—; Den Ham f 116.76; Glanerbrug f 21.88; Bruchterveld f 21.40 Hardenberg f 212.80; Dalfsen f 56.—; Steenwijk f 47.18; Daarlerveen f 11.20; Berkum f 60.—; Almelo f 130.52; IJsselmuiden f 11.46.

Totaal 12e verantwoording f 13225.83½
1ste tot en met 11e verantwoording 79147.98½

Totaal ontvangen in 1937 f 92373.82

Met groten dank valt te constateeren, dat de inkomsten voor de Soemba-Zending, in vergelijking met een vorig jaar, weer een stijging vertoonen. Weliswaar is de groote daling van 1936 nog niet geheel weer ingehaald, maar de verbetering, die in 1937 werd bereikt, getuigt er toch van, dat in onze kerken de hartelijke hegeerte leeft, dat het werk der Zending op Soemba voortgang hebbe. Den Heere zij daarvoor dank gebracht.

Ik moge voorts deze laatste verantwoording over 1937 besluiten met een woord van dank aan allen, die bij de verzameling en de toezending der gelden hun medewerking hebben willen verleenen.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000..

Groningen, Januari 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Door verzoening vergeving. — Ds. C. Zwaan †. — Ds. A. H. van Minnen. — Van Zendingaangelegenheden: De benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken; Prachtige giften van Simavi. — Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; De Zendingscollectantjes te Dedemsvaart. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De jaarvergadering van de Javaansche Kerk te Jogja; De feesten voor Prinses Béatrix; Het contact tusschen den schooldienst en den medischen dienst; De Zendingsmeisjes te Hornhuizen-Kloosterburen. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland: Welkom te Poerworedjo; De Christ. Huishoudschool te Poerworedjo; Korte mededeelingen; De Zendingscommissie te Hollandscheveld. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De Geref. Gemeente op Curaçao; Tekort te Oegstgeest; Zuidland's collectantjes voor de Zending. — Zendingsbibliotheek. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

DOOR VERZOENING VERGEVING.

Lev. 4 : 26b: Zoo zal de priester voor hem verzoening doen van zijne zonde, en het zal hem vergeven worden.

Zoo Gij in 't recht wilt treden,
o Heer, en gadeslaan
onze ongerechtigheden:
ach, wie zal dan bestaan!

Wij, die in het ontdekkend licht van Gods waarheid onszelf hebben leeren kennen, hebben die klacht verstaan.

En door de noodiging des Evangelies hebben we in die zelf-veroordeeling onze toevlucht genomen tot de gerechtigheid van Christus Jezus, om daarin verzoening voor onze ongerechtigheden te vinden en vergeving en vrij-spraak voor den eeuwigen Rechter.

Daarom gaat ons hart weer open in aanbiddenden lof, wanneer we in de Lijdensweken met de gansche Kerk weer staan aan den voet van het kruis, waar het Lam geslacht werd, dat onze zonden verzoende en alzoo ons den weg tot de vergeving van al die zonden heeft geopend, zoo dikwijls wij die genade-gaven met geloovige harten aannemen.

Daarin genieten wij de volle werkelijkheid van wat de Heere Israel in schaduwen had geteekend in de wet van het zondoffer, dat de schuldige zoon van Israël brengen moest, opdat na verzoening door dat offer de zonde hem vergeven werd.

Gods gerechtigheid eischt immers het oordeel des doods voor den zondaar. Daarom kan de schuld niet worden weggenomen zonder verzoening.

En Gods genade wil het verzoenende offer den overtreders, voor wien het gebracht wordt, toerekenen, opdat zijn zonde daarmede bedekt en zijn schuld uitgedelgd wordt.

Door verzoening vergeving!

Op Golgotha's kruis is het ware zondoffer gebracht, dat alleen de zonden der menschen verzoent; het bloed van Gods Zoon alleen reinigt van de zonde.

Daarom is er vergeving van zonde ook alleen voor den zondaar, die door het aanbod van het Evangelie en door de toeëigening des Heiligen Geestes in hartelijk geloof de verzoening in Christus Jezus aanneemt, en die in dat geloof met zijn zonden vlucht tot Gods genade en vergeving smeekt, pleitend op het offer van Christus.

Dat genade-rijke Evangelie ruischt in deze Lijdensweken weer rondom u!

En die onwaardeerbare schat van heil moogt

gij helpen brengen aan de wereld der heidenen: door uw dienst wil de Heere zijn Evangelie aanbieden aan de velen, die het nooit hebben gehoord! — door uw Zendings-arbeid wil de Heilige Geest het zondoffer des kruises toe-eigenen aan de uitverkorenen, die nog dwalen in donkeren nacht! — door uw gebed en uw gaven wil uw Heiland roepen tot geloof en zonde-vergifenis wie in voortdurenden angst zich vermoeien met ijdel en zinloos arbeid!

Ze zijn zondaren, als gij!

En er is ook voor hen alleen verzoening in het zondoffer van Golgotha!

Maar zij kennen dien weg van verzoening niet.

Geniet dan in deze Lijdensweken uw onwaardeerbaren rijkdom in de geloovige toeëigening van het bloed van het Lam Gods, om straks op uw Paascheest te jubelen van vergeving van al uw zonden door de verzoening in Christus Jezus!

Maar laat uw zalig genieten u dan ook dringen en sterken, om die vreugde van den vrede Gods, die verlossing van de zonden ook te vragen en te bidden voor de heidenen.

Dan zult ge ook niet achterblijven om naar uw vermogen mede te arbeiden in het werk der Zending, om ook de heidenen te roepen tot het kruis, waar verzoening en vergeving is ook voor hun zonden.

N. A'dam.

N. DUURSEMA.

Ds. C. ZWAAN.

26 NOVEMBER 1871—12 FEBRUARI 1933.

De eerste missionaire dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam is heengegaan. Zaterdag 12 Februari heeft de Heere Zijn dienstknecht Ds. C. Zwaan tot zich genomen in de eeuwige heerlijkheid.

Cornelis Zwaan is geboren 26 November 1871 te Den Helder. Reeds vroeg was het zijn begeerte den Heere in het Evangelie te dienen. Hij ging studeren aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. De studie kostte hem weinig moeite. Op zes-en-twintig-jarigen leeftijd, in 1898, deed hij met goed gevolg zijn candidaatsexamen in de theologie en nog datzelfde jaar deed hij zijn intrede als dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk te Zevenhoven, na vooraf gehuwd te zijn met Mej. C. H. Adriaanse.

In hetzelfde jaar, toen Ds. Zwaan predikant werd te Zevenhoven, had de Kerkeraad te Amsterdam besloten „de uitzending van een dienaar des Woords „naar Djokjakarta onder biddend opzien tot den „Koning der Kerk en onder inwachting van Gods „zegen te ondernemen”.

Ds. C. Zwaan.

Het viel echter niet gemakkelijk in die dagen een dienaar des Woords te vinden, die bereid was naar Indië te gaan. Eindelijk werd de aandacht gevestigd op den jeugdigen predikant van Zevenhoven. En Ds. Zwaan was gelukkig bereid zich daarvoor te willen geven. Hij werd door de Kerk te Amsterdam beroepen en nam dit beroep aan. In de Heidenbode van Juli 1900 berichtte de Kerk van Zevenhoven:

„Zondag 24 Juli maakte onze geachte en beminde „leeraar Ds. Zwaan aan de Gemeente bekend, dat „hij in gehoorzaamheid aan des Heeren bevel de „roeping van de Kerk te Amsterdam om uitgezonden te worden naar Midden-Java wenschte op te „volgen”.

In dien tijd was er nog geen zendingsexamen, dat men moest afleggen eer men mocht uitgaan. De voorbereiding hier te lande duurde nog slechts kort. Reeds in October vertrok Ds. Zwaan met zijn gezin en landde 20 November te Tandjong Priok, de haven van Batavia, waar hij door Ds. Weijers werd verwelkomd.

Eerst ging Ds. Zwaan eenigen tijd naar zijn zwager Ds. Adriaanse te Poerwodjo om zich te bekwamen in het Javaansch. Spoedig had hij de moeilijke Javaansche taal zich voldoende eigen gemaakt om zijn arbeid te Djokjakarta te kunnen beginnen.

In Juli 1901 ontving Ds. Zwaan van de Regeering zijn toelating om als zendeling te Djokjakarta te mogen arbeiden, waarna hij weldra met zijn werk begon.

Mede als vrucht van den arbeid van Dr. J. G. Schreurer, den bekenden zendelingarts, die zich in 1897 te Djokja had gevestigd, waren er, toen Ds. Zwaan zijn werk aanving, reeds enkele kleine Christen-gemeenten op zijn terrein. Te Djokja zelf telde de Gemeente 35 zielen en ook op enkele andere plaatsen,

zoals in Toeren en Kalipenten, bestonden er kleine kringen van Christenen.

Met voorzichtigheid vatte Ds. Zwaan het toen nog zoo moeizaam werk der zending aan. In den eersten tijd arbeide hij in zeer nauw contact met het Petronella-hospitaal. Allengs echter breidde het werk zich uit. En de Heere heeft zijn arbeid met rijken zegen gekroond.

Ds. Zwaan werkte rustig en kalm, zonder eenig ophêr naar buiten, meer in de diepte dan in de breedte, vooral ook door de toegebrachte Christenen te bevestigen in de kennis der waarheid. Van alle oppervlakkigheid was hij wars.

In 1909 kwam hij voor het eerst weer met verlof naar Holland. Tijdens zijn verlof verzorgde Ds. D. Bakker, de docent der Opleidingsschool, het zendingswerk te Djokja. In 1910 werd op verzoek van Ds. Bakker Soerakarta of Solo opengesteld voor het Evangelie. En toen Ds. Zwaan in Sept. 1910 naar Java terugging, had hij naast Djokjakarta ook Soerakarta te verzorgen, totdat Dr. H. A. van Andel dit terrein van hem overnam.

Door den rustigen arbeid van Ds. Zwaan zijn tientallen, zelfs honderdtallen uit de Javanen onder den zegen des Heeren gekomen tot de kennis van Jezus Christus als hun Heiland.

In 1919 ging Ds. Zwaan voor de tweede maal met verlof terug naar Holland. Het getal Christenen op zijn arbeidsterrein was toen gestegen tot omstreeks 800; onderscheidene scholen waren er gesticht en de Javaansche Gemeente te Djokja had een voor dien tijd zeer aardig kerkgebouw gekregen. Toen Ds. Zwaan de tweede maal met verlof in Holland was, werd het weldra 20 jaar dat hij voor het eerst uitging naar Java, zoodat hij met het oog op zijn dienstjaren emeritaat kon vragen. Door de groote uitbreiding, die het zendingswerk te Djokja had verkregen, zou, als Ds. Zwaan weer teruggegaan was, steeds meer van zijne door zijn verblijf in Indië reeds verzwakte krachten zijn gevorderd. Zijn wat wankele gezondheid maakte het niet raadzaam, dat hij weer terugkeerde. Dit noopte hem emeritaat aan te vragen, wat hem op de meest eervolle wijze werd verleend. Zijn arbeid kon overgenomen worden door Ds. A. Pos, die in 1920 was uitgezonden. Het emeritaat van Ds. Zwaan ging in 1 April 1921.

Te Den Helder, waar hij zich metterwoon had gevestigd, heeft hij nog onderscheidene jaren de Gemeente als ouderling gediend, terwijl hij den eersten tijd ook nog daar of elders gedurig preekte. Zijn gezondheid bleef echter wel wat zwak. Enkele jaren geleden moest hij op uitdrukkelijk medisch advies Den Helder verlaten en is hij gaan wonen in Zeist, dat voor zijn gestel beter was.

Met zijn hart bleef Ds. Zwaan meeleven met het zendingswerk te Djokja. Het was hem gedurig een blijde verkwikking te mogen hooren van den rijken zegen waarmede de Heere den zendingsarbeid kroonde, die door hem met zooveel moeite en zorg was begonnen.

Uit tal van brieven en andere blijken van belangstelling kwam, vooral in de eerste jaren van zijn emeritaat, treffend aan het licht, dat Ds. Zwaan een goede plaats had in het hart der Gemeente te Djokja. Velen hadden hem lief.

Ook in zijn gezin is Ds. Zwaan zeer bijzonder ge-

zegend geworden. Het echtpaar Zwaan-Adriaanse heeft zich mogen verheugen in de geboorte van een zevental zonen, een prachtsel jongens, die allen den weg der studie hebben gekozen, voorspoedig hun diploma's haalden en hun studie reeds voltooiden, behalve de jongste, die nog student is.

En in het voorbeeldig gezin van Ds. Zwaan werd warm voor de zending gevoeld.

Het was voor Ds. en Mevr. Zwaan een weelde, dat zij twee van hun zoons hebben mogen geven voor den arbeid der zending. De oudste zoon is directeur van het Zendingshospitaal te Poerwokerto en de tweede is missionair arts te Djokja, zijn geboorteplaats, waar zijn vader zooveel arbeid in het Petronella-hospitaal heeft mogen verrichten. De naam Zwaan leeft met eere voort in de zendingswereld van Midden-Java.

Hoog is de leeftijd niet geworden, die Ds. Zwaan heeft mogen bereiken. Slechts 66 jaren. Een zwaar langdurig ziekbed is hem gespaard. Na een krankheid van vier weken ging hij de eeuwige ruste in. In de volle zekerheid des geloofs is hij in Jezus ontslapen.

Woensdag 16 Februari heeft de begrafenis plaats gehad. Aandoenlijk was het dat Mevrouw door krankheid aan haar ziekbed was gebonden, zoodat zij in den familiekring niet aanwezig kon zijn.

In het sterfhuus las de wijkpredikant, Ds. Smilde, een gedeelte van 1 Kor. 15 en Openb. 14 : 13 en hield voorts een treffende toespraak tot de familie, waarna hij eindigde met dankgebed.

De zending van de Kerk te Amsterdam en de andere kerken van Noord-Holland was vertegenwoordigd door Ds. A. Schweitzer en 'schrijver dezes, die in de aula op het kerkhof namens die zending een kort woord sprak en den arbeid van Ds. Zwaan te Djokja in herinnering bracht. Voor de Kerk te Den Helder voerde Ds. Tollenaar het woord, die herinnerde aan zijn werk in die kerk verricht.

Groot was de belangstelling, die bleek uit het nog al aanzienlijk getal, dat was gekomen om bij de begrafenis tegenwoordig te zijn, waaronder we onderscheidene zendingsarbeiders van voorheen en thans opmerkten. Wij zagen o.a. Ds. Netelenbos, den heer Dijkema, Dr. K. P. Groot en Ds. Rullmann.

Aan de groeve las Ds. Smilde de 12 Artikelen des Geloofs en bad hij het „Onze Vader”.

Daarna dankte één der zoons voor de betoonde belangstelling en verzocht hij te zingen Ps. 89 : 7.

Plechtig klonk over het uitgestrekte kerkhof, dat zoo bekende en altoos weer zoo schoone vers:

Hoe zalig is het volk dat naar Uw klanken hoort!
Zij wandelen, Heer, in 't licht van 't Goddelijk

[aanschijn voort;

Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden;
Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht, schraagt

[hen in 't lijden;

Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedoogen
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord ver-

[hoogen.

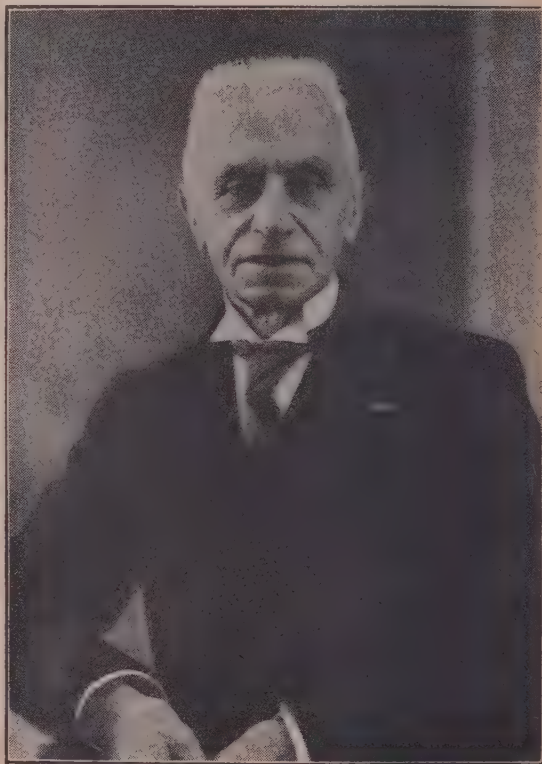
W. B.

Ds. A. H. van Minnen.

Meermalen lazten we de laatste maanden in de pers den naam van Ds. Van Minnen van 's-Gravenzande.

Onlangs heeft hij een zeldzaam jubileum mogen vieren. Hij was veertig jaar dominee te 's-Gravenzan-

de. En de Gemeente heeft toen met hem gejubileerd, want haar domine genoot in rijke mate haar achting en liefde. Daarna kwam de tijd, dat hij emeritaat nemen zou. Natuurlijk werd hem dit na meer dan 45 jaar in actieven dienst te hebben gestaan bereidwillig en op de meest eervolle wijze verleend.

Ds. A. H. van Minnen.

En in de pers is er weer zoo het een en ander verteld van al het werk, dat Ds. v. Minnen heeft mogen doen. En dat is heel wat geweest. Want Ds. v. Minnen is een alzijdig man, die op onderscheiden gebied zich heeft bewogen en in verschillende deputaatschappen de Kerken heeft gediend.

Het ligt niet op den weg van het „Zendingsblad” om van al zijn veelvuldigen en veelzijdigen arbeid wat te zeggen. Maar het zou on dankbaar zijn, indien we zwegen van zijn werk voor de Zending.

Reeds van omstreeks 1905 af is hij deputaat geweest van de Classis Den Haag voor de samenwerking met de Kerk te Delft in den Zendingarbeid. En toen in 1909 wijlen Dr. G. Wielenga de Classis den Haag verliet, werd Ds. v. Minnen de Zendingssquaestor van de Classe. En hij is dit gebleven tot 31 Januari 1938, toen hij met het oog op zijn aanstaand vertrek, die functie heeft neergelegd. Gedurende al die jaren heeft hij actief deelgenomen aan den arbeid voor de Zending in Zuid-Holland-Noord. De laatste jaren was hij voorzitter der financiële commissie. En stellig zal men hem in Zuid-Holland wel missen.

In 1923 werd Ds. v. Minnen door de Generale Synode te Utrecht benoemd tot deputaat voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen. En elke

volgende Generale Synode benoemde hem opnieuw. In den kring dezer deputaten is hij om zijn kennis van zaken, zijn opmerkingen en zijn helder oordeel een gewenscht man, die steeds zich gaarne geeft voor het werk.

Sinds 1933 heeft hij als assessor zitting in hun moderamen.

Als we de foto van Ds. v. Minnen bekijken, kunnen we wel zien, dat de eerste jeugd wel een eindje achter hem ligt. Maar hij loopt nog zoo recht als een kaars en even vlug als jaren geleden. En als men met hem vergadert, zou men niet zeggen, dat hij meer dan 45 dienstjaren heeft. Altoos opgewekt en jong van hart, steeds gereed om een beetje attisch zout te strooien over het gesprek, wanneer dit wat al te dor worden zou. Een vergadering, waar Ds. v. Minnen bij is, wordt, als zij althans niet al te groot is, zeker nooit vervelend. Daarvoor waakt zijn frissche humor, die zoo nu en dan zorgt voor een gulle lach.

Ds. v. Minnen heeft nu emeritaat. Maar geheel „in rust” gaat hij nog niet. Dat zou hij ook moeilijk kunnen. Op verzoek van de kleine Kerk te Bergen gaat hij daar de Gemeente nog helpen in den dienst des Woords. Ook blijft hij nog in eenige deputaatschappen de Kerk dienen. En daaronder is ook het deputaatschap van de Generale Synode voor de Zending. En dat verblijdt ons, want niemand zou hem in den kring dezer deputaten gaarne willen missen.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

De benoeming van een hoogleeraar in de Zendingsvakken.

In het vorige nummer van het Zendingsblad deelen we mede, dat er in de reeds zoo lang hangende zaak der benoeming van een buitengewoon hoogleeraar in de Zendingsvakken schot was gekomen, en dat, naar verwacht mocht worden, de Curatoren der Theol. School met het moderamen de Zendingsdeputaten weldra gereed zouden zijn om een voordracht ter benoeming van een Zendingshoogleeraar in te dienen.

Thans is het zoo ver. De voordracht is gereed. Hier van is kennis gegeven aan het moderamen der Generale Synode, die met het oog op een eventuele benoeming van een Zendingshoogleeraar slechts provisorisch is gesloten, en nu weer opgeroepen is om bijeen te komen den 5den April a.s., v.m. 10 uur, in de Keizersgrachtkerk te Amsterdam.

Het spreekt vanzelf, dat de Generale Synode nu heeft te beslissen of zij in overeenstemming met de voordracht, die bij haar wordt ingediend, tot de benoeming van een buitengewoon hoogleeraar in de Zendingsvakken aan de Theol. School te Kampen zal overgaan.

Maar wij verheugen er ons van harte in, dat we nu zoo ver althans zijn, dat er een voordracht gereed is en dat nu weldra de Generale Synode voor deze zaak D.V. weer zal bijeenkomen.

Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad eer het zoo ver was.

Tal van jaren is er van onderscheidene zijden gewezen op het hoog belang van een professoraat in de Zendingsvakken.

Reeds in 1911 heeft wijlen Ds. H. Bavinck een

krachtig pleidooi gevoerd voor de instelling van een leerstoel voor de Zending. Later is er gedurig door verschillende zendingsmensen op gewezen hoe dringend noodig het was voor het zendingswerk, dat de missionaire predikanten, artsen, verpleegsters en onderwijskrachten een betere vooropleiding ontvingen dan voorheen het geval was, en hoezeer in verband daarmee de benoeming van een Zendingshoogleeraar gewenscht wezen zou. Ook het Zendingsblad heeft meermalen voor de instelling van een leerstoel voor de Zending gepleit.

Ruim 10 jaar geleden, in 1927, gaf de Generale Synode van Groningen haar deputaten voor de Zending in opdracht de zaak der betere vooropleiding in studie te nemen en de volgende Generale Synode van rapport en advies te dienen. Ter Synode van 1930 was er een breed rapport ter tafel, waarin werd voorgesteld een Zendingshoogleeraar te benoemen. In beginsel ging de Generale Synode met dit voorstel accoord. Tot de benoeming van een professor voor de Zendingsvakken kwam het echter nog niet. Maar wel besloot zij: „maatregelen te nemen welke kunnen leiden tot de benoeming van een buitengewoon hoogleeraar in de Zendingsvakken aan de Theologische School te Kampen.”

Voorts heeft deze Synode den weg aangewezen, die te dezer zaken moest worden gevolgd.

Zij droeg aan de curatoren en aan de deputaten voor de Zending op „uit te zien naar een persoon, geschikt om benoemd te worden tot hoogleeraar in de Zendingsvakken” en bepaalde daarbij „dat Curatoren en Deputaten voornoemd, elkander op de hoogte zouden houden van den stand van zaken.”

Verder werd aan de deputaten voor de Zending opgedragen om „zoodra hun aandacht op een geschikt persoon is gevestigd in overleg te treden met de Afzonderlijke vergaderingen op Midden-Java en Soemba en daarna hun gemotiveerd advies uit te brengen aan de Curatoren der Theol. School.”

Ook bepaalde deze Synode, dat er, eer er definitieve voorstellen inzake de benoeming van een Zendingshoogleeraar werden gedaan, „overleg met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit” moest worden gepleegd.

Eindelijk droeg de Synode nog aan de Curatoren op om indien er voor den 31 Juli 1932 een voordracht gereed was, daarvan kennis te geven aan het moderamen der tegenwoordige Generale Synode met verzoek de Synode te doen samenkomen.”

Met het oog op deze aangelegenheid werd de Synode slechts provisorisch gesloten en aan het moderamen opgedragen, om indien tijdig het bericht inkwam, dat de voordracht gereed was, de Synode „binnen twee maanden” te doen samenkomen.

De zaak der benoeming van den Zendingshoogleeraar moest dus, naar het besluit der Synode, onderscheidene instanties passeeren eer een voordracht ter Synode kon worden ingediend.

Nu kwam echter in en na 1930 de geweldige malaise, die alle vermeerdering van uitgaven, zonder absolute noodzakelijkheid, beslist verbood. Ook werd niet zoo spoedig iemand gevonden, die met genoegzame eenparigheid voor dit professoraat geschikt geacht werd.

Toen dan ook in 1933 te Middelburg deze zaak aan de orde kwam, besloot de Generale Synode overeenkomstig het advies der Zendingsdeputaten: „thans

niet over te gaan tot de benoeming van een buitengewoon hoogleeraar in de zendingsvakken, wyl de geschikte persoon nog niet is gevonden die met genoegzame eenstemmigheid de man kan worden geacht voor dit professoraat en de ongunstige tijdsomstandigheden de vermeerdering van uitgaven door dit Zendingsprofessoraat niet toelaten". Tevens werd echter door deze Synode besloten: „dat de Generale deputaten voor de zending, als ook het curatorium te dezer zake diligent zullen blijven", terwijl met het oog hierop ook deze Synode slechts provisorisch gesloten werd.

Overeenkomstig hun opdracht waren de zendingsdeputaten diligent. Een paar jaar later meenden zij, dat er nu wel een geschikt persoon voor dit professoraat was, en dat de tijdsomstandigheden wat de zending betrof, wat gunstiger waren geworden. In April 1936 hebben zij hiervan kennis gegeven aan de Curatoren en is de weg ingeslagen, die hiervoor was aangewezen en boven is medegedeeld.

Het volgen van dien weg heeft echter heel wat tijd gevraagd. Toen in 1936 de Synode bijeen was, waren al die instanties nog niet gepasseerd, die gepasseerd moesten worden. Vandaar dat de Synode te Amsterdam gelijk besluit nam als de vorige Synode te dezer zake genomen had. Daarna heeft al het noodige overleg nog maanden gevorderd eer het eind van den weg, die gevolgd moest worden, was bereikt.

Thans is het zoo ver, dat de Generale Synode bijeengeroepen is.

Mocht de Synode overeenkomstig de voordracht een hoogleeraar benoemen en neemt de benoemde die benoeming aan, dan is het wel te verwachten, dat hij ook benoemd wordt tot buitengewoon hoogleeraar in de zendingsvakken aan de Vrije Universiteit, zoodat hij bij aanneming daarvan niet alleen aan de Theol. School maar ook aan de Vrije Universiteit college zal hebben te geven.

Aan arbeid zal het den Zendingshoogleeraar stellig niet ontbreken.

De zendingsvakken zijn: zendingsgeschiedenis; theorie der zending; elenctiek; en land- en volkenkunde van Ned. Indië. Elk van die vakken biedt een zoo breed terrein van studie, dat het voor één man, hoe voortreffelijk zijn aanleg ook zij, niet wel mogelijk is die vier vakken professoraal te beoefenen. Wijzelijk is dan ook reeds bepaald, dat de aanwijzing der vakken, die den benoemden hoogleeraar zullen worden opgedragen, zal geschieden zoodra bekend is, wie zal worden benoemd.

En van den hoogleeraar in de Zendingsvakken wordt niet alleen verwacht, dat hij college zal geven, maar ook dat hij belast zal worden met het geven van leiding aan de missionaire predikanten bij hun voorbereiding voor den missionaire dienst, en wellicht ook met de leiding der betere vooropleiding van missionaire artsen en verplegend en onderwyzend personeel.

Ook zal de zendingshoogleeraar zich wel niet altoos kunnen onttrekken aan het bijwonen van samenkomsten, waar representatie der Gereformeerde zending gewenscht is.

En bij de voormannen op het gebied der Evangelisatie is de gedachte opgekomen, dat de zendingshoogleeraar misschien ook de Evangelisatie onder zijn vakken zou kunnen opnemen, een gedachte, die zeker

de overweging zeer waard is. Prof. Grosheide heeft er in de Heraut over geschreven.

In elk geval zal een zendingshoogleeraar niet om werk verlegen zijn; misschien wordt hij er wel mee verlegen.

Er is op het terrein van de Zending en de Evangelisatie, uit wetenschappelijk oogpunt, tegenwoordig zoo ontzaglijk veel te doen.

Het verheugt ons zeer, dat er nu wellicht weldra een bekwaam zendingshoogleeraar zal worden benoemd. En wij hopen van harte, dat de benoemde de benoeming dan ook zal aanvaarden en dat in vervulling ga, wat wij jaren lang hebben gezien en bepleit als een zendingsbelang van den eersten rang: aan de Theol. school en aan de Vrije Universiteit een leerstoel voor de zending en die leerstoel bezet door een man, die zijn studenten weet te bezielen voor de zending.

Prachtige giften van „Simavi”.

Het is kostelijk werk, wat de Vereeniging „Simavi” doet voor Nederlandsch O. en W. Indië. „Simavi” is de verkorte naam van een vereeniging, wier naam voluit is „Steun in medische aangelegenheden voor Inheemschen”. Wanneer men de beginletter van de woorden, die den volledigen naam weergeven, bijeenvoegt krijgt men „Sir iwi”.

Onder den naam „Simavi” is deze vereeniging thans bij allen bekend, die een beetje belang stellen in het welzijn van Ned. Indië. Haar arbeid vindt algemeen groote waardeering en de vereeniging geniet een uitstekende reputatie. En dat terecht. Want zij doet uitnemend werk op medisch gebied voor de Inheemsche bevolking van Ned. Indië, zoowel in de West als in de Oost.

Het was in het jaar 1925, dat deze vereeniging is opgericht. Het initiatief daarvan is genomen door den bekenden zendingsarts Dr. H. Bervoets, één der pioniers op het gebied der medische zending, evenals Dr. J. G. Scheurer. Den 30sten Juli van genoemd jaar werd de eerste bestuursvergadering gehouden. Het doel der vereeniging is aldus omschreven: *Geneeskundige hulpverschaffing aan en geestelijke opheffing van de Inheemsche bevolking in Ned. Oost- en West-Indië in den zin waarin zij tot nu toe door de Prot. Medische zending in practijk zijn gebracht*”.

Zooals reeds uit de omschrijving van het doel blijkt, staat deze vereeniging sympathiek tegenover de Protestantische Medische zending.

In den loop der jaren heeft „Simavi” groote bedragen bijeengebracht en besteed tot bevordering van haar doel. Groote diensten heeft zij bewezen aan de medische verzorging der Inlandsche bevolking.

Het „Prinses Juliana noodfonds”, dat door haar in het leven is geroepen om hulp in nood te verleen, heeft aan onderscheidene hospitalen in Indië krachtige hulp geboden om in de moeilijke crisis-jaren staande te blijven. Bij dat verlenen van hulp is „Simavi” geheel onpartijdig. Waar hulp noodig is, althans naar het oordeel van het Bestuur zeer gewenscht moet worden geacht, daar wordt de helpende hand gereikt, zooveel men dit kan.

Ook vraagt men bij de verdeling van gelden soms vooraf wel eens advies waar hulp het meest noodig is, gelijk schrijver dezes bij ervaring weet. Meermalen heeft ook de Gereformeerde zending voor haar

medisch werk belangrijke bedragen ontvangen. Dezer dagen zijn door „Simavi”, naar ons namens het hoofdbestuur gemeld werd, prachtige subsidies toegezegd aan enkele van onze inrichtingen.

Het Sanatorium „Pahem” op het zendingsterrein Djokjakarta, dat nog geen twee jaar bestaat, maar reeds zeer bekend is, waarover ook het Zendingsblad meermalen iets mededeelde, ontvangt een subsidie van f 5000 als bijdrage in de kosten van aanleg eener waterkracht-centrale, die voor deze inrichting bijzonder gewenscht is.

Aan het zendingshospitaal te Solo wordt f 3000 gegeven. Natuurlijk zal dit hospitaal dat bedrag uitstekend kunnen gebruiken. Wij vermoeden, dat deze subsidie is verleend mede met het oog op de hulp, die Dr. Verhagen vroeg bij gelegenheid van het zilveren jubileum der zending te Solo.

Gelijk bedrag als Solo ontvangt het hospitaal te Wonosobo. Dit hospitaal, ofschoon nog slechts enkele jaren geleden verbouwd en uitgebreid, is nu al weer te klein. Het zou wel zeer gewenscht zijn, dat er een flinke zaal bijgebouwd werd, maar de gelden lieten het nog niet toe. Mogelijk is dit één der overwegingen geweest waarom ook voor Wonosobo f 3000 beschikbaar is gesteld.

„Simavi” heeft dus voor het medische werk van de zending der Geref. kerken op Java subsidies toegekend tot een gezamenlijk bedrag van f 11.000.

Het spreekt van zelf, dat onze zending dit ten hoogste waardeert en daarvoor zeer dankbaar is.

Voorzitter van „Simavi” is Dr. G. Royer, Oud-Geneesheer-directeur van het zendingshospitaal te Modjowarna, thans directeur van de Ned. Herv. Diac. Inrichting te Amsterdam.

Administratrice der Vereniging is Mej. M. D. van Hoogstraten, Parklaan 6, Zeist.

Gaarne bevelen we het mooie werk van „Simavi” aan. Deze vereniging is de steun waard van allen, die iets voelen voor de Inheemsche bevolking van Ned. O. en W.-Indië. Haar postrekening No. is 128487.

Santpoort, 26 Februari 1938.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 40.

Hij was al wat op jaren, en had zich altijd degelijk gedragen, ook toen hij nog heiden was. En toen hij, Remikatoe, voor het eerst het evangelie hoorde, was hij er dadelijk toe aangetrokken. Nooit sloeg hij een gelegenheid over om te komen luisteren.

Wat was hij blij, toen er een Goeroe Indjil kwam, van wien hij dooponderricht ontving; en tezamen met een groep van ongeveer dertig personen werd hij na twee jaar gedoopt.

Hij behoorde onder de trouwste Christenen; zoodat hij langzamerhand onder de oudsten gerekend werd, met wien de predikant te rade ging als het die groep Christenen betrof.

Maar helaas! Zooveel lange jaren was hij heiden geweest, een ernstig heiden. Alle verhalen kende hij; alle gebeden had hij geleerd. Hij was doordrenkt met het heidendom. En al was hij een trouw Christen geworden en al 12 jaar lang van harte het Christendom toegedaan, toen de stormen des levens op kwamen zetten, ging hij wankelen. Toen kwam het oude zieleleven weer op in al zijn kracht. Zoolang hij in vrede en voorspoed Christen was, wist niemand beter of het oude was geheel uit zijn ziel verdwenen; hij dacht het zelf ook.

Maar op zekeren dag werd zijn vrouw ziek; ieder in de kampong zeide, dat zij gek was geworden. En Remikatoe ging hetzelfde ook gelooven. Soms liep zij weg het bosch in, en zat dan in de boomen bladeren te eten; of liep dagenlang zonder iets te zeggen rond, schijnbaar met haar gedachten geheel ergens anders. De menschen fluisterden, dat een booze geest in haar gevaren was; maar Remikatoe geloofde het niet. Hij vroeg om kininepillen, maar toen zijn vrouw die geslikt had, was het nog niet beter.

Toen begon hij ook wat te twijfelen. Hij bad om genezing; maar de ziekte werd erger.

En daar bleef het niet bij. Op zekeren dag vertoonde zijn oudste dochter dezelfde verschijnselen; tot groote schrik van de geheele kampong. Men begon zijn huis te mijden; men werd bang voor hem en zijn gezin.

Het was een groote kweiling voor Remikatoe; maar hij wilde getrouw blijven aan zijn eenmaal aangenomen geloof. God zou wel uitredding geven. En hij bad weer.

Maar weer een paar dagen later kreeg ook zijn tweede dochter dezelfde ziekte.

Remikatoe was radeloos; en toen vroeg hij zichzelf af, of hij misschien niet verkeerd gedaan had met Christen te worden en op God te hopen. Misschien was het toch wel waar, dat de Marapoe boos was, omdat hij hem niet meer offerde; welke hem nu dit vreeselijke toezond. Hij was als een uitgestootene uit de kampong. Alleen enkele Christenen kwamen nog bij hem.

En toen des avonds in het donker de dorpspriester bij hem kwam, en hem bewees dat het zijn schuld was, omdat hij Christen geworden was, kon hij niet antwoorden. De priester stelde voor om de mowal te raadplegen, het Soembaneesche orakelsnoer, van vier touwtjes met kralen.

Remikatoe dorst niet te weigeren; de priester draaide de touwtjes en stelde van te voren zijn vragen. Als de Marapoe boos was omdat Remikatoe Christen geworden was, dan moesten de touwtjes door elkaar zitten; als de Marapoe niet boos was, dan moesten de touwtjes rechtuit vallen. Bij het uiteenhaken der trouwtjes bleek het, dat de Marapoe boos was.

Remikatoe was geheel in de war. Nog zoozeer leefde in zijn ziel de waarheid van de mowal, dat hij eraan geloofde. Lang had hij zijn geloof eraan onderdrukt, maar nu kwam het in alle kracht weer te voorschijn.

Hij besloot met zijn vrouw en dochters naar een naburig landschap te gaan, waar een beroemde medicijnkenner woonde, om te helpen. En in stilte slachtte hij een kip voor den Marapoe. In de kerk kwam hij niet meer. En toen de Goeroe kwam met een der andere oudsten van de gemeente, zeide hij wel, dat hij niet wist wat er aan de hand was, maar in zijn

De Zendingscollectantjes te Dedemsvaart.

De Zendingscollectantjes te Dedemsvaart.

De Geref. Kerk te Dedemsvaart is één der oudste Kerken uit de reformatie van 1834. Reeds in Mei 1836 kwam zij tot vernieuwde openbaring. En het is een groote, bloeiende Kerk met niet minder dan 1742 zielen. Vandaar, dat zij ook een groot aantal Zendingscollectantjes aan het werk heeft.

In den arbeid der Zending maakt de Kerk te Dedemsvaart een goed figuur. Haar bijdrage voor de Zending op Soemba ging het voorlaatste jaar zelfs het bedrag te boven, dat van haar verwacht werd. En dat is voor een niet gering deel te danken aan den ijver en de trouw der collectantjes. De commissie is best over hen tevreden. W. B.

ziel was hij ervan overtuigd, dat de Marapoe wraak nam, omdat hij het oude geloof had verlaten.

Het was een droevige geschiedenis in heel de gemeente: het was een beproeving van het geloof. Maar gelukkig deed niemand mee met hem.

Op zekeren dag was hij verdwenen met de zieke leden van zijn gezin. Hij was hulp aan het zoeken bij de heidenen. Men gaf haar medicijnen te drinken, en wreef haar in met sap van bladeren.

Maar ook dat hielp niet. Het werd eerder erger dan minder.

Toen begon Remikatoe weer te twifelen. Hij meende in zijn angst, dat Marapoe boos was, maar nu hielp de Marapoe ook niet.

En toen de goeroe hem ook daar in het verre landschap op kwam zoeken, toen erkende hij, dat hij tevergeefs gehoopt had op den Marapoe.

De Goeroe antwoordde, dat dat vanzelf sprak; de Marapoe is immers niets. De Marapoe is hoogstens een gestorven voorouder of stamvader; en hoe kan iemand, die zelf aan een ziekte gestorven is, nu hulp verleen?

Ten einde raad kwam Remikatoe weer terug in zijn kampong; en kwam weer in de kerk. Maar hij ging in een hoekje zitten, want hij schaamde zich.

Maar in zijn hart was de zekerheid nog niet teruggekeerd. „Misschien was het de duivel, die hem plaagde.

En hiermede zette hij weer een trede op het goede

pad. Want nu was de ijdelheid van den Marapoe duidelijk gebleken. Hij begon den dorpspriester uit te lachen, en zeide: „ik heb mij laten verleiden, maar dat was verkeerd; de Marapoe en je mowal beteekenen niets. Misschien is het de duivel wel”.

Hiermede begon hij in te zien, dat die ziekte hem gezonden was om hem te beproeven. De dorpspriester zeide: „misschien heb je wel gelijk; maar dan moet je den duivel offeren, om hem gunstig te stemmen”.

Maar dat dorst Remikatoe niet. Hij had genoeg van de raadgevingen van den dorpspriester.

Hij kwam weer in de kerk; en iedere week hoorde hij den goeroe bidden voor de zieke menschen.

En wonder boven wonder, langzamerhand werd zijn vrouw weer beter; en daarna zijn dochters ook. Als men haar vroeg, wat zij al dien tijd wel gedacht hadden, dan wisten zij niet eens, dat zij gedwaald hadden in de bosschen en zoo vreemd gedaan hadden; het was net alsof alles buiten haar omgegaan was.

Remikatoe gaf den duivel de schuld; maar de Goeroe zeide, dat er niets buiten Gods wil omging. En dat ook die ziekte gezonden was, om hem te beproeven, of zijn geloof wel echt was. De duivel had een aanval op zijn eigen ziel gedaan.

Toen begreep hij het; en hij was er dankbaar voor.

Op zekeren zondagmorgen na de preek stond hij in het midden van de gemeente, en vroeg of zij allen naar hem wilden luisteren. Hij had zwaar gezondigd. God had hem in het licht gesteld, en hij had de goede

weg geweten; maar de duivel had een aanval op zijn ziel gedaan, zoodat hij verdwaald was. Hij had geluisterd naar die verkeerde stem. En dat was zijn eigen schuld, want God had nog niet de eerste plaats in zijn hart ingenomen. Hij had vroeger gedacht, dat hij geheel verlost was van de duisternis, nu hij Christen geworden was, en hij had zichzelf beschouwd als een van de beste Christenen. Maar hoe anders was het geworden. Juist hij was in de duisternis teruggevalen en het was hem gebleken hoe sterk het heidenom nog in zijn hart leefde. Maar nu wilde hij terug tot God, en vroeg of de heele gemeente voor hem bidden wilde, omdat hij zoo zwak was. Want zijn hulp verwachtte hij nu van God en den Heiligen Geest alleen. En hij waarschuwde alle Christenen om toch voorzichtig te zijn en alle heidensche gedachten uit te bannen uit het hart, ook die gedachten die nog heimelijk leefden.

Zoo was dit alles gekeerd tot versterking van de gemeente; wat in het begin zoo duister leek voor de gemeente, is door God veranderd in een waarschuwing voor alle geloovigen. P. J. LAMBOOY.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De jaarvergadering van de Javaansche Kerk te Jogja.

De Kerkeraad trotseerde de kans, dat 27 Januari de saluutschoten zouden klinken en schreef tegen dien datum de jaarvergadering uit, waar de verslagen worden uitgebracht.

De vergadering kon ongestoord doorgaan.

Een schaduw viel over deze vergadering door de afwezigheid van Ds. Sopater, die gedurende de maanden October en November in het Sanatorium Pakem vertoefde en die in Januari voor verder herstel naar Wonosobo ging.

Het ware te wenschen, dat men vanuit Holland eens een kijkje zou kunnen nemen in een dergelijke vergadering. Men zou ongetwijfeld onder den indruk komen van de gestadige voortgang van het zelfstandig kerkelijk leven. Evenals dit reeds een vorig jaar geschiedde, was ook nu van te voren een gedrukt financieel verslag over het afgelopen jaar en een begroting voor het loopende jaar rondgezonden met een inleidend jaarwoord van den kerkeraad.

Sinds enkele jaren laat de Kerkeraad zich bijstaan door een Commissie van administratie. In deze commissie wordt duidelijk gedemonstreerd het devies van de Zending: „zichzelf overbodig maken”. Dit devies wil niet gelijkgesteld worden met: zichzelf overbodig achten, zich terugtrekken, zich onttrekken. Het wil laten gevoelen, dat de Zending er voortdurend op uit moet zijn om te blijven meewerken aan den voortduur en voortgang van de zelfstandigheid van een Javaansche Kerk. Een mooi voorbeeld hiervoor levert deze Commissie van administratie. Van de Zending ging de stoot uit om een dergelijke commissie te benoemen en in deze Commissie kreeg een Hollander,

die lid van de Javaansche Kerk is, de heer Wolterbeek, zitting. Onder diens leiding werd het beheer goed ingezet en de zegenrijke gevolgen spreken uit de toenemende offervaarheid der gemeente. Dit blijkt uit de eindbedragen van exploitatierekening en begroting: 1936: f 4619.78; 1937: f 5169.21; 1938: f 5440.—.

De begroting van 1937 durfde een geraamd tekort aan van f 580.—, terwijl de exploitatierekening 1937 tenslotte een saldo laat zien van f 12.49. De begroting van 1938 durft nu een geraamd tekort aan van f 740.—. Niemand zal ontkennen, dat hier actie uit spreekt.

Voor de vaste maandelijksche bijdragen werd de maatstaf van 5 % van de inkomsten gesteld en aangevaard. Waar doet men dit ook zoo?

Er is ruime dankenstof! Het devies van de Zending: „zichzelf overbodig maken”, maar dan met den nadruk op „maken”, op de actie, — het vindt een schoone illustratie in dezen gang van zaken.

Onder dit devies moest noodig nog heel wat meer van verschillende aard worden wakker „gemaakt”: het is de dienende taak van den Hollander op het Zendingsterrein. Dit moest meer beseft in de verschillende takken van arbeid, die hoe langer hoe meer de zelfstandigheid hebben te zoeken en te verstevigen. Het blijft een belangrijk onderdeel van de taak van de Zending naast de hoofdzaak: het ontginnende werk.

Kon zooveel goeds gezegd van de bijdragen in geld, daarnaast werd de opmerking gemaakt, dat de bijdragen aan werk, de medewerksaamheid, nog veel te wenschen overlaat; het jaarverslag van den scriba en dat van de Zending wezen beide hierop. Wel een bewijs, dat er nog veel te doen is.

De scriba liet den omvang van de gemeente zien: 1156 zielen: 656 belijdende leden en 500 doopleden. In zijn verslag werden allerlei punten ter sprake gebracht, die de verlevendiging van het gemeentelijk leven beoogden. Dit verslag wekte zulk een belangstelling, dat men het in druk als een tractaat onder al de gemeenteleden wil verspreiden.

Er lag in deze jaarvergadering veel moois. Het mooiste was, dat het vele, dat reeds bereikt was, nog maar voor een klein beginsel werd gehouden.

7-2-'38.

D. J. B. ALLAART.

De feesten voor Prinses Béatrix.

(Jogja).

In de Decemberweek, waarin hier de Kerstfeesten op de scholen werden gevierd, kwamen reeds de eerste aanwijzingen voor de feesten ter gelegenheid van de geboorte van de nieuwe Oranjetelg.

Terzelfder tijd wekte de Javaansche Synode de Kerken op om op den nationalen feestdag een officieele godsdienstoefening te houden.

Daarna begon het wachten.

Hier en daar werd het wachten onderbroken door een voorbarige vreugde tengevolge van een verkeerd begrepen teeken.

Voor de voorbereiding van de feesten en van de samenkomsten was ruimschoots tijd. De Helpers in de gemeenten zaten wel een weinig verlegen met de te houden godsdienstoefening, te meer daar er op aangedrongen was om plaatselijke autoriteiten hiervoor uit te noodigen. Daarom werd er op het Zendingskantoor een programma voor dien Dienst samen- gesteld en vermenigvuldigd. Dit programma kon dan

ook worden uitgereikt in den Dienst en daarna mee naar huis genomen. Het kon zoodoende ook anderen nog weer onder de oogen gebracht en ten goede komen aan de Evangelieverspreiding.

Het vreugdeteeken kwam tenslotte op een voor Indië gunstig tijdstip: in den vooravond, om half zes. In Holland zelf was het toen tien uur.

Wat zal er in de scholen gejuicht zijn!

Een uur lang was er hier nog daglicht. De feestvreugde brak spontaan los en het viel op, hoe enthousiast de Javanen meededen. De eerste optocht, die ik zag, een uur na de saluutschoten, was van Javanen. Zij waren op weg naar de verzamelaarsplaats van den grooten fakkel- en lampionnoptocht, die om 8 uur op marsch ging. In dezen optocht liep het Hollandsch en Javaansch personeel van het Zendingshospitaal „Petrionella” mee achter een electrisch verlichte Oranjewieg.

Er is hier vroolijk feest gevierd en de Javanen hebben zich niet onbetuigd gelaten. Kerkdienst en Schooldienst zorgden voor de goede Oranjestemming temidden van al de festiviteiten.

Groot is de zegen, dat we hier op het Zendingsterrein kunnen wijzen op een Vorstenhuis, dat den Heere vreest.

Blijf Oranje wat het altijd geweest is: vroom!
9-2-'38. D. J. B. ALLAART.

Het contact tusschen den schooldienst en den medischen dienst.

In een vergadering te Amsterdam sprak Dr. K. P. Groot een opwekkend woord, waarin hij wees op de groote beteekenis van den Schooldienst voor het Zendingswerk, zulks gezien uit het oogpunt der Medische Zending. Daartoe bezag spr. de contactpunten tusschen den schooldienst en de medische zending en herinnerde er allereerst aan, dat een dier contactpunten is de opleiding van inlandsche verpleegsters en verplegers. Toen Dr. Scheurer destijds de medische zending ter hand nam was er vóór die opleiding weinig geschikt materiaal. Dr. Scheurer heeft zich daar manmoedig doorgeslagen en het is hem gelukt eenvoudige menschen op te leiden die jarenlang de zending met eere hebben gediend, zooals o.a. broeder Jacobus, wien de zilveren ster voor trouw en verdienste is toegekend.

Toch is het verheugend, dat dank zij het werk der inlandsche scholen er nu vrijwel voldoende materiaal is voor die opleiding. Jaarlijks worden er circa 25 voor verpleegsters in opleiding genomen, die dan gemiddeld 5 jaren in het ziekenhuis arbeiden en dan later als moeder in de dessa voor het zendingswerk van beteekenis zijn.

Een tweede contactpunt is het werk in de dessa, waarbij de inlandsche leiders der hulphospitalen en poliklinieken, die veelal uit de leerlingen der inlandsche scholen betrokken worden, in nauw contact met de schoolhoofden en het onderwijzend personeel, er veel toe bijdragen om de christen-gemeente te bouwen.

Een derde contactpunt is het armenhuis, vroeger een bedelaarskolonie, die later aan de Medische Zending is overgedragen en die nu een bevolking van 250 menschen heeft, die geregeld onder de bearbeiding van het Evangelie zijn, terwijl er ook een school is.

Natuurlijk begunstigt de Schooldienst in zijn geheel

het werk der Medische Zending. Immers door de zendingen kinderen, die op de scholen zijn, krijgt men contact met de ouders en krijgt men gelegenheid weerstanden te overwinnen, die bij de inlandsche bevolking bestaan.

Tenslotte wees spr. op de groote beteekenis van hetgeen door de busjes-actie op de scholen in Nederland bereikt wordt. Niet allereerst in verband met het financieel resultaat — hoezeer dit te waardeeren is. Doch vooral door de gelegenheid, welke deze actie biedt om bij de schooljeugd liefde voor het zendingswerk aan te kweeken. De onderwijzers kunnen in dezen zooveel doen. Bij spr. persoonlijk is de eerste zendingsliefde gekweekt door het hoofd der school, waar hij zijn eerste onderwijs genoot. Zoo worden gekweekt de toegewijde krachten, die de Zending zoozeer noodig heeft en die de Geref. Zending, zeker ook door het in kennis brengen der jeugd met het Zendingswerk, zoo op vaak verrassende wijze steeds heeft kunnen vinden.

Op de toespraak van Dr. Groot, die door de aanwezigen met groote aandacht werd gevolgd, volgde eenige gedachtenwisseling.

De Zendingsmeisjes te Hornhuizen-Kloosterburen.

De Geref. Kerk te Hornhuizen-Kloosterburen is eerst enkele jaren geleden geïnstitueerd, maar terstond is er een goede ijver voor de zending openbaar geworden. Er is een Zendingscommissie gevormd onder leiding van de kerkeraad, die de zendingsactie

De Zendingsmeisje te Hornhuizen-Kloosterburen.

regelt. Vijf meisjes gaan elke maand getrouwd door de gemeente rond, om de giften voor de zending in het busje te verzamelen, en om de zendingsbladen te verspreiden. Van links naar rechts ziet men op de foto: Pie Brands, Seike Roemers, Everdine Nienhuis, Geertje Top en Nella te Bos. Hoewel onze kerk slechts geringe financieele draagkracht bezit, is toch ieder jaar tot dusver ruimschoots het quotatiebedrag voor de zending bijeengekomen. Dat dit bedrag kon worden bereikt is stellig voor een niet gering deel te danken aan de trouwe arbeid van de zendingscollektanten.

H. MULDER.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Welkom te Poerworedjo!

Ds. en Mevrouw Keuchenius met kinderen zijn weer terug. Er is altijd wel eenige spanning als men iemand van den trein haalt, maar dat wat er hangt als men vrienden of kennissen terugverwacht vanuit het vaderland is iets aparts. Daar ligt, of men het zich bekennen wil of niet, verlangen in naar den geboorte-grond. 't Is alsof met de terugkeerenden Holland weer dichterbij is gekomen.

Wie dan ook aanwezig konden zijn, waren op het perron. Nieuwsgierigheid, verwachting liggen in het op en neer wandelen van deze groep, het druk praten en lachen weer van anderen, totdat alles stopt op de aankondiging: „Daar komt ie”, als de trein om den hoek zichtbaar wordt....

De kinderen hangen, al armzwaaiende, uit het portier.... Wonderlijk is het moment van begroeting met de zich steeds herhalende vraag: „En hoe was het in Holland en hoe is de reis geweest?”, alsof iemand zoo maar in staat is meer op deze vragen te antwoorden dan: „Best, best, keurig, ja hoor!” Agitatie.

De familie zag er best uit.

De eigenlijke ontmoeting was die met de Javaansche Evangelisten, onderwijzers en verdere Jav. belangstellende Christenen natuurlijk.

Dat was 's avonds 20 Januari in de Javaansche Kerk. Iets te laat komen doe je in Indië al heel gauw. Beginnen de vergaderingen in Holland altijd op tijd?

Des te opmerkelijker was het dan ook, dat zoo oppervlakkig gezien, bijna niemand aanwezig was. Ds. Darmoatmodjo en eenige Chinezen stonden voor de Kerk. Hier en daar een vrouw in een bank. Was dat de heele belangstelling? O, neen maar echt typisch Inlandsch stonden ze allemaal, zeker 200 mensen, op een kluit gepakt op het donkere zij-erf van de kerk, wachtend op de familie, turend door de zijdeuren naar de hoofdingang. Beweeg en gemurmel, toen Ds. Keuchenius met Mevr. vergezeld van Ds. en Mevr. Merkelijn de kerk inkwamen.

En toen deze de stoelen hadden ingenomen vóór in de kerk, wárén de overige plaatsen ook al heel spoedig — en zonder veel lawaai — bezet. Stil, schijnbaar achteloos zaten ze daar met afgewend of neergebogen hoofd, toch af en toe een steelsche blik naar voren werpend, in afwachting.

Ds. Darmoatmodjo had de leiding, opende de vergadering, liet zingen Ps. 77, waarna hij een hoofdstuk voorlas uit Jona. Na dit officieele gedeelte kwamen de verschillende sprekers. G. I. Samuel, als oudste Evangelist, sprak Ds. Keuchenius namens zijn collega's toe. Opmerkelijk in hetgeen hij zei was, dat het een bijzonder bewijs van de bewarende hand Gods was, dat Ds. K. met familie weer in ons midden is. Want het was toch maar geen kleinigheid eerst met de trein, dan op de boot — dag in, dag uit, altijd maar door, en dan vice-versa, zoo'n reis te maken.

De volgende spreker was een Chinees namens de

Chineesche gemeente, een verblijdend teeken van toenadering. Hij zei, dat het te wenschen was, dat nu we het nieuwjaar ingetreden waren en Ds. K. met nieuwe krachten terug was gekomen, er ook nieuwe wegen gevonden zouden worden ten opzichte van de Chineesche gemeente.

Het zou te lang worden al de sprekers op te noemen en te vertellen wat ze zeiden, hoewel ze zich werkelijk beperkten in hun toespraken.

Maar Ds. Wirjotenojo moet toch nog even genoemd worden, de man met het specifieke Javaansche uiterlijk en die de kunst verstaat op kalme wijze geestigheden te debiteeren. O.a. zei hij, dat oogen-schijnlijk aan het consulentchap van Ds. Merkelijn niet zulke aangename herinneringen waren verbonden omdat in dien tijd de kerk in elkaar stortte, hetgeen later aan Ds. Merkelijn ontlokte, gehoord te hebben, dat ze er toch niet geheel rouwig om waren, omdat ze nu door de bijeengezamelde gelden in staat waren een mooiere en grootere kerk te bouwen.

Zijn Eerwaarde had ook even de bange vraag bij zich voelen opkomen onder het voorlezen uit Jona, aan wien nu deze ongehoorzame profeet ten voorbeeld werd voorgehouden.

Ten slotte sprak Ds. K. het woord verkrijgende, zijn dank uit dat hij weer zijn werk mocht hervatten, dank voor de genoten rust, maar nu ook dank voor het terugvinden van zijn arbeid, die hem lief was; dank ook, dat hij dit werk mocht achterlaten in de zoo vertrouwde handen van Ds. Merkelijn, gesteund door de bereidvaardigheid van al de Goeroe's Indijl en andere Goeroe's.

Ds. Darmo hield nog een kort slotwoord, waarna deze gezellige avond beëindigd werd met dankgebed van Ds. Merkelijn.

Poerworedjo, 9 Februari 1938.

M. T. en A.

Chr. Huishoudschool te Poerworedjo.

Elders in dit blad vindt U de verantwoording der giften, in den laatsten tijd ontvangen.

Dat men door deze bijdragen een goede zaak steunt, die ook door de autoriteiten zeer gewaardeerd wordt, moge onder meer blijken uit wat de Inspectrice in haar rapport neerschreef, en wat we met begripvolle vreugde u hierbij ter overweging aanbieden.

„Sedert de vorige inspectie (Februari 1936) heeft deze school een groote verbetering ondergaan wat het gebouw betreft.

Deze school ontvangt geenerlei subsidie. Toch is het bestuur er toe overgegaan, uit eigen middelen een ruim huis te koopen en daaraan groote en doelmatige vaklokalen te doen bijbouwen. Een woord van waardeering past hier aan het bestuur, dat blijk heeft gegeven van zeer veel initiatief, moed en liefde voor het nijverheidsonderwijs.

Een aantal werkstukken van de naaldvakken werden nagezien. Dit werk zag er zeer goed uit.

Treffend is de groote economische zin, waarvan het tegenwoordige hoofd der school blijk geeft.

Op deze school wordt met veel liefde en toewijding gewerkt.”

Geen wonder dat het bestuur met dit rapport recht ingenomen was. En wij zijn dat niet minder. Met het bestuur zeggen wij: „met des te meer vrijmoedigheid

Zendingscommissie met haar collectantjes te Hollandscheveld.

De Zendingencommissie te Hollandscheveld met haar collectantjes.

Hollandscheveld heeft een flinke Gereformeerde Kerk. En die Kerk heeft voor haar Zendingensactie een Zendingencommissie met een ferm getal collectantjes. Het werk gaat er zeer goed. De belangstelling voor de Zending groeit. Van jaar tot jaar stijgen de in-

komsten. De collectantjes zijn vlijtig en gaan getrouwd elke 14 dagen met hun busjes door heel de gemeente.

De commissie is over de meisjes en jongens best tevreden. Zij verdienen een pluimpje. En het Zendingenblad wil hun dat gaarne geven. Gelijk op zoo tal van plaatsen, blijkt ook te Hollandscheveld de macht van het kleine.

W. B.

en overtuiging durven we ditmaal de nood onzer school onder Uw aandacht te brengen."

L. N.

Korte mededeelingen.

1. De heer Knieriem, onze Penningmeester te Utrecht, heeft voor den herbouw van het kerkje te Tlepok een bedrag van f 1580.- naar Indië overgemaakt.

Ook van buiten de provincies Utrecht en Gelderland werden heel wat giften ontvangen.

In het Zendingenblad van Januari werd reeds een voorloopige verantwoording geplaatst. De later ingekomen giften hopen we de volgende maand in dit blad te vermelden.

Ze zijn in Tlepok nu al druk aan het bouwen. En de gemeente is hartelijk verblijd, dat ze weldra in het bezit zal zijn van een nieuw gebouw, dat denkbaar niet zal onderdoen voor wat door de aardbeving verloren ging. Eer het tegendeel.

Ds. Wirjotojo beloofde ons een uitvoerig verslag van de naderende plechtigheid tot ingebruikneming van het nieuwe kerkje.

„Menigwerf heeft Hij uw druk doen verand'ren in geluk".

2. Dr. Slettenaar vindt, naar we vernamen, aanvankelijk reeds baat bij zijn verblijf in het koele Naliserang. De Heere schenke hem volledig herstel.

3. Intusschen rust de last van het geheele medische werk te Poerworedjo nu al maandenlang op Dr.

Veldstra alleen. Want Dr. Wardeje heeft, toen het verlof van Dr. Slettenaar voorbij was, een eigen taak ontvangen te Koeto-ardjo.

God bestendige onzen broeder Veldstra moed en krachten om iederen dag opnieuw zijn veel-omvattenden arbeid te kunnen voortzetten.

Ook aan deze plaats vragen we de voorbede van allen, die de zending liefhebben, voor dezen trouwen geneesheer in den dienst der kerken.

4. Zr. Strijker werd Maandag 7 Februari door de vergadering van Gecommitteerden en Deputaten te Utrecht ontvangen en welkom geheeten.

De praesens wenschte haar een gezegenden verloftijd.

Zr. Strijker deelde mede, dat Dr. Veldstra haar verzocht had, eenigen tijd in een ziekenhuis te werken op de operatie-zaal; o.a. ook met het oog op de bediening van het nieuwe Röntgen-apparaat.

Zr. Strijker wil daaraan gaarne voldoen. Haar wordt onder bepaalde voorwaarden toegestaan, twee maanden langer met verlof te blijven.

Haar adres is: Hollandsche Veld E 471.

L. N.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Gereformeerde Gemeente op Curaçao c.a.

Den 1en Februari i.l. is Ds. H. W. Kroeze, predikant van de Geref. Kerk te 's-Gravenhage West voor

den arbeid onder de verstrooiden in Ned. West-Indië, met zijn gezin in Nederland aangekomen.

Het Gereformeerd Kerkelijk leven heeft zich in de bijna vier jaar, dat Ds. Kroeze in de West mocht arbeiden, krachtig ontwikkeld.

De Geref. kring, die op 1 April 1934 nog slechts 48 zielen telde, is gegroeid tot een Gemeente van 264 zielen, onder wie 32 gasten, d.w.z. belijdende leden van andere Kerkgemeenschappen, zooals van de Evangelische Broeder-Gemeente, die op Curaçao geen eigen kerk hebben, en inwoners bij de Gereformeerde Gemeente en daar verzorging ontvangen.

Wellicht zal de Gemeente op Curaçao, het hoofdeiland van Ned. West-Indië, spoedig tot institueering komen.

Ds. Kroeze is gaarne bereid, voor zoover de beperkte verlofstijd zulks toelaat, ook op andere plaatsen te vertellen van dezen belangrijken en gezegenden arbeid. Hoewel deze arbeid uitgaat van al onze kerken, is de aard en de betekenis van dit werk toch niet overal even duidelijk. Voorts geven zulke samenkomsten een gunstige gelegenheid een collecte te houden voor het Kerkbouwfonds op Curaçao.

Het adres van Ds. Kroeze is voorloopig: J. Eringa, Oosterdijk 17—19 te Sneek.

Tekort te Oegstgeest.

De samenwerkende Zendingscorporaties te Oegstgeest hadden tot dekking der zoo zuinig mogelijk geraamde uitgaven voor 1937 een bedrag noodig van f 800.000.—. De ontvangsten zijn geweest f 701.976.13. Dat is bijna een ton te weinig. Mogen toch de kerken en kringen, waar deze zendingen haar voedingsbodem hebben, hun roeping verstaan. De eerste maand van 1938 bleef al weer aanzienlijk beneden 1/12 van de raming der volstrekt noodige ontvangsten.

Zuidland's collectantjes voor de Zending.

De Kerk te Zuidland is groot. Zij telt ruim 1200 zielen. Maar het getal van haar collectanten voor de

Zendingscollectantjes, te Zuidland.

Zending is maar klein. Slechts 6. Het spreekt dus vanzelf, dat zij het erg druk hebben. Maar zij doen hun best. Hun ijver en trouw worden zeer geroemd. Het zijn flinke meisjes en jongens, die schik hebben in hun werk. En door hun vlijtigen arbeid is de ontvangst voor de Zending in Zuidland beduidend gestegen. En zij willen trachten in het vervolg nog meer in hun busjes bijeen te brengen.

Wij hopen, dat het hun zal gelukken. W. B.

Zendingsbibliotheek.

Eerste aanvulling op het eerste supplement van den Catalogus van de Zendingsbibliotheek.

A. 903. Adriani, A. E. — Dr. N. Adriani zooals wij hem zien uit zijn brieven.
B. 709. Baudert, Dr. S. — Die Mission in einem 200 jährigen Gemeindeleben.
B. 706. Bavinck, Dr. J. H. — De strijd op het derde front.
A. 900. Beusekom, Dr. Ir. H. G. v. — Kerk, Staat en samenleving in het Oosten en bij ons.
A. 901. Elout, C. K. — Indisch dagboek. (Reisbrieven over Indië).
B. 702. Fuchs, Mr. J. M. — Jan Pieterszoon Coen in uitspraken van hemzelf en anderen.
B. 704. Hartenstein, e.a., Dr. K. — Mission und sendende Gemeinde.
A. 898. Hidding, K. A. H. — Gebruiken en godsdienst der Soendaneezen.
A. 897. Kagawa, Toyohiko. — De doorn in het vleesch. Gods boodschap aan hen, die in moeite zijn.
A. 904. Kagawa, Toyohiko. — Christendom en sociale practijk.
B. 701. Kamu, Nalo. — De weg tot het Oosten. Een antwoord op de vraag, hoe wij de oostersche ziel kunnen leeren kennen.
B. 715. Kleinschmidt, E. A. — De broedergemeente (Hernhutters).
B. 707. Kraemer, Dr. H. — De wortelen van het Syncretisme.
A. 903. Kraemer, Dr. H. — Dr. N. Adriani, schets van leven en arbeid.
B. 705. Kruyt, Dr. A. C. — Het leven van de vrouw in Midden Celebes.
A. 905. Paton, W. — Het Evangelie in het Oosten. Christendom, Nationalisme en Communisme in Azië. (Holl. vertaling van A. 895).
A. 899. Ponder, H. W. — Java's pracht en praal.
B. 709. Schepper, Mr. J. M. J. — Een stem van het zendingsveld.
B. 710. Schlunk, Prof. Dr. M. — Das Verhältnis von Kirche und Volkstum in der Mission.
B. 711. Snouck Hurgronje, Dr. C. — De Islam.
A. 902. Stanley Jones, Dr. E. — Triomfeerend leven.
B. 714. Voskamp, C. J. — Zerstörende und Aufbauende Mächte in China.
B. 712. Voullaire, W. R. — Land, Leute und Missionsleben in Suriname.
B. 713. Weiss, H. — Buiten de Legerplaats. (Leprozenarbeid).
B. 703. Wiersinga, Ds. W. A. — Isaäc Esser. Een evangeliebelijder. 1818—1885.
B. 708. 25 Jaren Solo-Zending, uitgaande van de Geref. Kerk van Delft en saamwerkende classes Gouda, 's-Gravenhage, Leiden en Woerden.

Korte berichten.

Dr. H. te Velde.

Dr. H. te Velde, arts op „Sonnevanc“ bij Harderwijk, is door de Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord benoemd tot missionair arts voor het Zendingsziekenhuis te Solo.

Dr. J. J. Miedema.

De missionaire arts van de Kerk te Rotterdam en de Kerken van Zuid-Holland-Zuid, Dr. J. J. Miedema, Geneesheer-Directeur van het Zendingsziekenhuis te Poerbolingo, is met verlof in Nederland. Zijn adres is Kraneweg 115, Groningen.

Dr. J. Berg.

Het adres van Dr. J. Berg, Geneesheer-Directeur van het Zendingshospitaal te Waikaboebak, Soemba die met verlof in Nederland is, is thans: Jacob van Campenlaan 3, Hilversum.

Een verpleegster gevraagd.

Er is weer een verpleegster noodig voor het groeiend medisch werk te Djokja.

Namens de Kerk te Amsterdam wordt een verpleegster gevraagd om zoo mogelijk in Juni naar Java te vertrekken.

Aanbieding worden met opgave van leeftijd, verworven diploma's, inlichtingen, waar men gearbeid heeft en duur van vervulde diensten, alsmede adressen voor informatie worden vóór 30 Maart ingewacht bij Ds. W. Breukelaar te Santpoort.

Nagedachtenis Jan Zwart.

Dezer dagen is een Comité opgericht om de nagedachtenis van den beroemden orgelist Jan Zwart levendig te houden. Het plan bestaat, een eenvoudigen gedenksteen op het graf van den Nederlandschen Meester te Zaandam te plaatsen en tevens den nageblaten betrekkingen de behulpzame hand te bieden. Wij weten, dat velen, in ons land en daarbuiten, hem dankbaar zijn voor zijn spel in de godsdienstoefeningen, op de talloze orgelavonden alom en voor de radio. Men kan zijn dank nog eenmaal toonen, n.l. door gelden te zijner nagedachtenis te storten op de giro-rekening van den heer K. v. d. Velde ten name van „De Twentsche Bank N.V.“ te Zaandam, giro-rekening 15150. Verder is er een werkcómité, waarvan Prof. K. Schilder voorzitter is.

Leestafel

Het Godswoord der Profeten, door Dr. J. Ridderbos van Nahum tot Jeremia; bij Kok te Kampen, f 2.90, geb. f 3.75; bij intekening f 2.40, geb. f 3.25.

Prof. Ridderbos bedoelt in het uitgebreide werk, waarvan dit boek het derde deel is, een samenvattende voorstelling te geven van het werk en de prediking der profeten. In 1930 is de geleerde schrijver met dezen uitnemenden arbeid begonnen, die van breede, diepgaande studie getuigt, en van groote en blijvende waarde is voor de kennis van het Woord Gods. Daarom ook voor de Zending van belang.

Het gebed, door Dr. O. Hallesbij, Professor in Oslo, Noorwegen; bij J. N. Voorhoeve te den Haag, geb. f 2.90.

Een diep ernstig boek; beschamend, maar ook beemoedigend. Zeer geschikt om bestiering te geven in de praktijk van het bidden. Ook voor de Zending van betekenis. Prof. Dr. G. Ch. Aalders, die het voorwoord schreef, beveelt het warm aan.

Dat zegt voor ons genoeg.

Huize Roezemoes, door C. Th. Jongejan-de Groot, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Een frisch, vlot geschreven meisjesboek, waarvan Hanny Verlaren met haar meisjes-ervaringen het middelpunt vormt. Stellig zullen niet al te jonge meisjes het gaarne lezen.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Collecten van de Geref. Kerk te Bandoeng in 1937 f 56.87.

Castricum, 17 Febr. '38.

Giro nNo. 35811.

J. KRÜGER.

Door Th. de Ruig van de Ned. Geref. Zend. Ver. f 46,76. Van Mej. Minke Ozinga te Nes W.D. f 18.—. Door Ds. M. H. Bouwman 10 % der ontvangsten in de Classe Tiel f 120.—. Uit de liquidatie der Oude Kweekschool te Solo f 4993,75. Door J. C. J. Kuntz van de leerlingen der Christ. Sch. te Nigtevecht f 10. Van T. B. K. te Oegstgeest f 10. Door Ds. B. Alkema te Soest 10 % der ontvangst in de Classe Amersfoort f 728.—.

Santpoort, 20 Febr. 1938.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

In lang werd hierover niets in het Zendingsblad gepubliceerd. Ik wil den achterstand nu inhalen: en doe dit met een dankbaar hart, want we mochten weer heel wat blijken van offervaardigheid ontvangen. Men leze slechts.

September 1937:

Van de M.V. „Maria-Martha“, Doetinchem (jaarl. contr.) f 1.—; Zendingskrans Driebergen-Rijsenburg (jaarl. contr.) f 5.—; J. J. v. L. te Utrecht f 5.—; Voor schulddelging schoolgebouw, van B. A. H. te Veenendaal f 2.—.

October 1937:

Zendingscomm. Den Dolder f 10,31; Geref. Kerk, Nijkerk f 2,50; Tiel (jaarl. contr.) f 6.—; R. te Hilversum (dito) f 2.—; N. te Hilversum (dito) f 2.—; Zendingsnaaikiens Den Dolder f 5.—; Zend. Comm. Halla f 1.—; door Mej. K. uit Baarn aan jaarl. contributies f 14.—, aan giften f 26,75.

November 1937:

Classic. Zendingsdag Aalten f 100.—; M.V. „Dr. H. Bavinck“ Rotterdam f 3,75; Geref. Kerk Wilnis f 2,50; Spreekbeurt Ds. Keuchenius, Nunspeet f 3,50; Jaarvergadering Zend.krans „Poerworedjo“, Nijkerk f 5,65; Zendingssavnd Vleuten f 4,50.

December 1937:

Veenendaal, contributies f 28,50; Utrechtsche Classicale Zendingsdag f 40.—; Bennekom, contributies f 21,60; giften f 17.—; N.N. te St. J. Parochie f 10.—; Geref. Kerk Voorthuizen f 10.—; Coll. Neede f 5.—; Zend.comm. Breukelen f 2,50; door Ds. Keuchenius van N.N. te W. f 1.—; J. Z. te W. (voor schulddelging) f 10.—; Meijuffr. C. G. te Dieren f 17,20.

Januari 1938:

Geref. Kerk Baarn *f* 2,50; dito Zetten *f* 10,—; dito IJsselstein *f* 1,—; dito Bussum *f* 1,—; Douar. Jkvr. v. A. v. W., Bilthoven (voor schulddelging nieuwe schoolgebouw) *f* 2,50; Zend.comm. Rhenen *f* 1,—; Driebergen (jaarl. bijdragen) *f* 7,—.

Voor alles recht hartelijk dank. In het bijzonder, omdat er al meer contribuanten zich aanmelden, waardoor de school allengs een vaste financiële basis kan krijgen.

J. F. NETELENBOS—Chevallier.

Hilversum, 28 Februari 1938.

Postrekening 263829.

Chr. Persarbeid Ned.-Indië.

Onder vriendelijke dankzegging ontvingen wij per giro t.e.m. 23 Febr. '38: van de Geref. Kerk te Boskoop *f* 0,50; Daarle *f* 1,50; 's-Gravenmoer *f* 1,—; Hazerswoude *f* 1,—; Kockengen *f* 1,—; Lemmer *f* 1,—; Muiderberg *f* 2,50; Molenaarsgraaf-Brandwijk *f* 1,—; Mariëenberg *f* 1,—; Nieuwdorp *f* 2,—; Nieuw Vennepe *f* 5,—; Overschie *f* 1,—; Ottoland *f* 0,50; Oosterbierum *f* 1,—; Pernis *f* 2,—; Rhenen *f* 2,50; Roodeschol *f* 2,—; Scheveningen *f* 15,—; Siddeburen *f* 2,50; West-Terschelling *f* 0,50; T en Boer *f* 2,50; Veenwoudsterwal *f* 1,—; Vreeswijk *f* 1,—; Zuid Beyerland *f* 1,50.

Onder vriendelijke aanbeveling teekent,

Uw dw.,

G. H. A. LAERNOES.

Koudekerke, Zeeland, B 386.

Giro 289929.

Zending te Makassar.

We ontvingen tot en met 28 Febr. de onderstaande giften:

K. V. te H. *f* 2,50; H. J. T. te H. *f* 2,50; C. P. J. te H. *f* 1,—; A. J. L. v. B. te 's-Gr. *f* 5,—; S. G. te E. *f* 2,50; G. M. te S. *f*

Onder vriendelijke aanbeveling teekent,

Uw dw.,

G. M. A. LAERNOES.

Koudekerke, Zeeland, B 386.

Giro 289929.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

51e Verantwoording van 22 Jan.—22 Febr. 1938.

Met hartelijken dank ontvingen wij, van J. S. te Z. *f* 5,—; E. v. d. B. te O. *f* 2,50; N. N. te 's-Gr. *f* 1,—; Mej. M. M. en Mevr. K. te Z. *f* 2,—; J. S. te V. *f* 0,50; Ds. G. L. te H. *f* 1,50; Mej. B. te H. *f* 50,—; A. M. de J. S. te R. *f* 1,—; A. B. te 's-Gr. *f* 2,—; Wed. M. C. V. te A. *f* 0,50; Ds. J. G. W. te O. *f* 2,50; Mevr. v. R. te W. *f* 0,50; Grav. v. B. v. L. te Z. *f* 10,05; A. J. B. te A. *f* 1,—; Ds. C. B. B. te A. *f* 5,—; Dr. P. B. te H. *f* 2,50; Mevr. W. J. v. R. L. te 's-Gr. *f* 1,50; H. M. J. Bar. v. H. te A. *f* 2,50; Ger. Zend. Comm. te Sch. *f* 250,—; Mej. S. te A. *f* 5,—; T. R. te K. *f* 1,—; G. V. te 'S. *f* 10,—; T. V. te 's-Fgr. *f* 2,50; P. J. C. te Z. *f* 1,—; Ger. Kerk te U. ½ coll. *f* 11,11; P. W. M. S. *f* 1,—; S. G. Sr. te E. *f* 10,—; Mej. G. te R. *f* 1,—; Mej. A. H. F. te 's-Gr. *f* 2,50; Mej. T. B. te G. *f* 1,—; O. A. P. te A. *f* 10,—; P. M. te A. *f* 1,—; Mej. A. H. te Sch. *f* 2,50; A. B. te Z. *f* 0,50; Ger. Kerk te S. *f* 1,—; H. G. v. D. te 's-H. *f* 2,50; Mevr. A. v. R. G. te W. *f* 1,—; Dr. A. S. te Z. *f* 1,50; J. G. v. I. te 's-Gr. *f* 1,—; Mevr. A. T. v. E. te C. te 's-Gr. *f* 1,—; Mej. E. S. v. G. G. te B. *f* 3,50; J. M. Jr. te 's-Gr. *f* 1,—; A. J. K. te H. *f* 2,50; J. de G. te S. *f* 1,50; A. H. T. te L. *f* 1,—; J. V. v. Z. te H. *f* 10,—; Ds. A. J. W. v. I. te D. *f* 1,—; H. v. W. te L. *f* 0,25; A. M. te 's-Gr. *f* 0,50; G. S. te IJ. *f* 1,—; Ds. C. E. T. de V. te *f* 1,—; Ds. H. J. J. te V. *f* 5,—; J. B. te V. *f* 10,—; Ds. F. B. te L. *f* 5,—; Ds.

W. F. C. v. H. te H.I.A. *f* 1,—; Dr. J. A. de V. te T. B. *f* 2,50; K. Sch. te Z. *f* 1,50,—; Ds. H. R. te S. *f* 0,50; W. v. d. B. te A. *f* 2,50,—; J. R. te K. *f* 1,—; Mej. R. v. d. F. te B. *f* 1,—; J. de K. te G. *f* 0,75; Mevr. J. M. V. te C. *f* 1,—; Mej. S. J. W. P. te U. *f* 1,—; C. B. te W. *f* 2,50,—; Dr. J. H. te 's-Gr. *f* 1,—; Mej. S. v. d. V. te G. versch. giften *f* 10,—; A. W. te Z. *f* 2,50; R. S. te A. *f* 0,90; J. W. W. te D. (mnd) *f* 0,25; leerl. Or. sch. te A. *f* 4,25; F. de H. te E. *f* 1,—; Mej. A. E. H. M. te Gr. *f* 2,—; Mej. W. M. de B. te A. *f* 1,—; A. B. S. te Gr. *f* 1,50; A. F. te 's-Gr. (j.l.) *f* 1,—; leerl. Dr. de Moorschool te 's-Gr. *f* 2,61.

Tezamen *f* 494,92. Totaal met vorige verantwoording *f* 12,359,44.

Wij zijn zeer verblijd, dat de stroom van giften nog steeds aanhoudt en ook, dat er nu een zeer groote gift bij was. Zijn er nog meer Zendings-commissies, die ons met een groote of kleine gift willen verblijden? Ook de vertooning van de Sumatra-film heeft in het land veel succes en levert goede financiële bate op, doch deze verantwoorden wij op een andere wijze.

Een en ander heeft echter gemaakt dat we weer *f* 1000,— donken zenden naar het Batakland. Wij danken God voor dit resultaat.

Namens het steuncomité,
J. N. MUNNIK, Penningm.

Galileistraat 139, Den Haag
Postgiro 6104.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 23 Januari 1938 tot en met 22 Februari 1938.

Giften: N.N. *f* 2,50; Geref. Evangelisatie te Oisterwijk *f* 5,75; W. B. te Z. *f* 1,—; leerlingen Chr. School te Aarlanderveen *f* 2,50; D. v. D. te T. *f* 1,—; Ds. K. B. te L. restant opbrengst kalenders *f* 4,75; J. K. te W. *f* 2,50; Chr. Mulo-School te Zaandam, van de leerl. *f* 15,—; leerl. Chr. School te Nigtevegt (Utr.) *f* 6,50; leerl. Dr. Abr. Kuiperschool, klasse VIa te Vlaardingen *f* 10,—; gift uit Halfweg *f* 1,—; M. D. te S. *f* 2,50; J. v. d. G. te S. *f* 1,—; D. K. te B. *f* 1,—; v. d. N. te N. a. Z. *f* 2,—; J. K. te G. *f* 1,—; leerl. Chr. School te Berlikum *f* 10,—.

Van de Geref. Kerk te Haren *f* 2,—; te Vreeswijk *f* 1,50; te Meppel *f* 5,—; te Leiden *f* 5,—; te Werken-dam *f* 2,50; te Zierikzee *f* 1,—.

Van de zendingscomm. der Geref. Kerk te Rhenen *f* 2,50; te Den Dolder *f* 10,—; te St. Laurens *f* 1,—.

Collecten. Geref. Kerk te Sneek *f* 33,39.

Contributies: Sloten-Badhoevedorp *f* 7,25; Oud-Bijerland *f* 1,50; Apeldoorn *f* 1,—; 's-Gravenhage *f* 2,50; Arnhem *f* 1,—; Leeuwarden *f* 1,50; Workum *f* 2,50; Hilversum *f* 0,25; Zeist *f* 0,25; Houwerzijl *f* 0,50; IJmuiden *f* 20,60; Voorburg *f* 1,—; Zwartsluis *f* 3,75; Halfweg *f* 1,25; Driebergen *f* 1,—.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. Chr. School te R. *f* 5,—; P. M. v. d. S. te H. *f* 1,25; Pers. Geref. School te H. *f* 4,25; F. te N. *f* 0,50; X. Y. Z. te H. *f* 0,50; J. C. v. S. te Den H. *f* 1,—.

H. R. HUMMELEN

Penningmeester van het Idenburgfonds.

Postrekening No. 196921.

Kampen, 22 Februari 1938.

1e Ebbingestraat 39(I).

Suriname.

In de hoofdstad Paramaribo komt de schoolarte geregeld bij alle scholen langs. Als hij verschijnt, beginnen verschillende kleineren al onbedaarlijk te huilen. Want, ze weten 't wel ... hun oogjes worden ingespoten en dat doet zeer! Maar 't is het behoud voor hun oogen! Ja, die oogziekten in Suriname! In de

districten buiten de stad is de doktershulp zeer onvolgende. En dan moet u de stakkertjes in de klas zien zitten. De oogjes ontstoken en in de etterende ooghoekjes honderden vliegjes, die elkaar daar verdringen! En dan vrouwen maar! Ze kunnen er niet afblijven! O, wat zouden dan de onderwijzers gaarne over wat medicamenten willen beschikken! Maar, Holland is zoo ver en 't Idenburgfonds nog zoo zwak!! Intusschen: gironummer 196921. W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde kerken op Soemba.

1ste verantwoording van 1 Jan.—25 Febr. 1938.

Prov. Groningen:

P. J. Norg, Westeremden, Kalenders f 4,50; Mej. F. Lameris, Wagenborgen, verzameld door kinderen f 44,71; idem, Nikk. School f 13,49; idem, Saldo kalend. f 14,72; L. Menninga, Delfzijl, $\frac{1}{2}$ coll. bruiloft G.L. en A. K. f 6,—; J. Wildvank, Delfzijl, Nikk. Geref. School f 43,03; Ds. J. A. Winter, Kielwindeweer, extra gift f 10,—; Per H. Huizinga, Woldendorp, f 3,58; Mej. R. Leffers, Stadskanaal, M. V. Dorcas f 25,—; H. Blaak, Marum f 100,—; H. Uyterwijk, Groningen, Cursus Ds. van 't Veer, in „Oranje-Nassau" f 5,07; D. Smits, Zuidwolde (Gr.), busjes f 18,97; idem, gift f 25,—; idem, busjes kinderen Veening f 3,93; P. Kieft, Enumatil, Schoolkinderen f 22,83; idem, halve ct. kinderen R. de Vries f 0,50; idem halve ct. kinderen M. Moes f 0,25; Mej. N. Busz, busjes v. d. Zend. Comm. Bierum f 82,39; Geref. Kerk, Aduard, coll. gift f 2,50; K. Meijer, Munnekezijl, M.-V. „Dorcas" f 7,50; J. Klok, Oude Pekela f 76,—; D. Bouma, Onnen, halve ct., Zr. G. H. f 1,25; W. Pool, Marum, leerl. Chr. Sch. f 23,76; P. Timmermans, Zuidhorn, saldo kalenders f 26,50 $\frac{1}{2}$; idem, Zend.kring f 13,49 $\frac{1}{2}$; Geref. Kerk, Gerkesk. Stroobos, busjes kinderen f 33,93; G. Rozendal, Haren, kinderen Chr. School f 4,—; Ds. G. v. Doorn, Mussel, zend. busjes f 13,40; P. Kruizinga, Kantens, Zend. vereen. f 25,—; P. Kieft, Enumatil, Geref. J.-V. f 11,69; Per H. Wegener, Wildervank f 50,—; M. Geersema, Veendam f 10,—; Van een lid der Geref. Kerk te Aduard f 20,—; M. de Jonge, Grootegast, kalend. en bladen f 6,69; D. A. Koebrugge, Onstwedde, zend. kas f 60,—; idem, busje A. Bruining f 11,23; idem, busje T. Wiersema f 9,25; O. Oosterhoff, Thesinge, kalenders f 15,20; J. Knol, Overschild, kalenders f 8,70; idem, coll. Jaarvergadering f 1,—; idem, busjes f 17,30; E. Kremer, Uithuizen, saldo kalenders f 16,50; E. Stamhuis, Loppersum, Schoolbusjes L.O. f 20,—; idem, Zend. bladen f 0,90; idem, busjes f 25,34; Ds. J. A. Winter, Kielwindeweer, coll. gift f 2,50; A. R. Rijzebol, Zijldijk, busjes Geref. Sch. f 5,80; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, Kl. Meisjesver. f 3,35; idem, Gr. Meisjesver. f 10,28; idem, coll. giften 4×1 f 4,—; idem, halve ct., Jantine Jansma f 1,25; Mej. G. Haan, Groningen, busjes Nov.-Dec. f 335,—; Ds. D. v. Dijk, Groningen, N.N. Noorderwijk f 10,—; idem, halve ct. f 2,—; Gevonden in de brievenbus van den Quaester f 5,—; Knapenvereen. Oldekerk f 6,02; L. Berends, Glimmen, halve ct. f 1,50; N.N. te Groningen, halve ct. f 1,42; Eefje en Goortje Dijkstra, Groningen, halve ct. f 1,18; Aaltje Smit en Annie Postema, te Groningen, halve ct. f 0,60.

Prov. Drenthe:

Mej. J. H. Mulders, Meppel, Zend.kas f 14,—; idem, nagift 1e Kerstdag f 10,—; idem, halfj. contributie f 23,20; idem, Schoolbussen f 12,50; B. J. Scharff, Roden, busjes f 68,65; idem, overschot kalenders f 15,—; E. Kraal, Ruinerwold, busje J.-V. f 6,40; P. Kuiper, Kl. 3 en 4, Chr. Sch. te Nijveen f 10,61; L. Matter, Nijveen, Zend. comm. f 22,40; idem, busjes 4 maanden f 12,98; W. v. Veen, Beilen, kalend. f 14,26;

A. Slikers, Nieuwlande, busjes f 43,14; Joh. Leyeenaar, Alteveer, Zend comm. f 125,—; Mej. A. Klingenberg te O. Schoonebeek, kalenders f 9,62; J. Kruithof, Koekange, Geref. School f 2,65; Geref. Kerk, Dwingelo, coll. gift f 1,—; H. Blanken, Hoogeveen, Zond. school „Jachin" f 24,90; idem, Zend. comm. f 775,10; Per Ds. D. Drenth: busjes Zuidlaren f 108,37; idem, contrib. Gasselternijveen f 60,—; idem, schoolbusjes Gasseltern. f 24,—; idem, idem, van Hoogersmilde f 11,46; idem, coll. gift Gasselternijveen f 12,50; idem, oversch. kalend. Veenhuizen f 3,10; idem, oversch. kalend. Vries f 16,86; idem, busjes en kal. Hoogersmilde f 65,—; Mej. H. J. Crans, Coevorden, busjes 4e kwart. f 50,87 $\frac{1}{2}$; idem, busjes kl. Meisjesv. f 5,78; idem, nagek. S. W. f 1,75; idem, kerkbusjes f 6,18 $\frac{1}{2}$; idem, oversch. kalenders f 14,16.

Prov. Overijsel:

Zondagsschool „Jachin", Blokzijl f 9,64; J. de Vries, Nijverdal, Zend. comm. f 300,—; Geref. Kerk, Blokzijl, f 27,05; Geref. Kerk, St. Jansklooster, Zend. comm. f 100,—; J. Kassies Azn., Daarlerveen f 32,—; J. de Vos, Oldemarkt, busje P. Tjerkstra f 10,87; idem, Oversch. Zend.bl. f 7,—; H. Hopman, Deventer, busjes Zend. v. 2e halfj. f 62,64; P. de Liefde, Blokzijl, Zend. kalend. f 18,44; J. A. Vos, Oldemarkt, busje Antje Posthumus f 15,10; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes Nov.—Jan. f 22,25; P. E. Visser, Zwolle, restant jaarl. bijdr. f 90,—; Per. Ds. Broek Roelofs, busjes Lemelerveld f 38,90; Geref. Kerk, Enschede f 500,—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend. comm. f 120,—; H. Bolhuis, Vroomshoop, nagek. S. coll. f 1,—; idem, coll. giften f 5,24; Ds. J. W. Dragt, Holten, Jaarfeest Knapen- en Meisjesver. f 8,50; Ds. H. Post, St. Jansklooster, busje J.-V. f 6,82; D. de Vries, Steenwijk, Zend. comm. f 85,—; R. Fennema, Ommen, Zend.kas f 50,—; idem, busje Chr. School 1937 f 5,05; idem, idem 1938 f 3,71.

Soembaweken Groningen:

Bierum f 147,30; Wildervank f 139,35; Sauwerd, nagift M.V. f 4,—; Niezijl f 61,10; Bellingwolde f 22,40; Spijk f 279,40.

Soembaweken Drenthe:

Klazinaveen f 11,44; Daarlerveen f 42,—; Nijveen f 77,90; Westerbork f 118,40; Smilde f 174,65.

Soembaweken Overijsel:

De Krim f 191,20; Wijhe f 54,45; Zwolle f 154,—; Nijverdal f 566,35.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Bedum (1937) f 176,88. De Wilp, nagift f 2,50.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Zuidlaren f 43,06.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Lemelerveld f 24,—.

Diverse ontvangsten:

H. Smit, Schokland f 10,—; N. N. f 40,—; Per Ds. J. Meijer, Hoogeveen, van schoolkinderen in Drenthe f 130,50; idem idem f 16,15; Z. Klinkert, Veenwouden f 2,50; N. N. f 40,—; Geref. Kerk, Bandoeng f 32,93; E. F. te G. f 200,—.

Totaal te verantwoording 1938 f 7178,13.

Met vriendelijken dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 25 Febr. 1938.

Postrekening 138000

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Opstanding en Zendingswerk. — Van Zendingssaangelegenheden: De Gereformeerde Meisjesbond in actie voor de Zending; De Zending van de Holl. Geref. Kerk te Medan. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: De vloed komt op; De Zendingscommissie te Workum; Beknopte statistiek van Wonosobo. — Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Kort Jaarverslag Midden-Soemba; De dames-Zendingskring te Pieterburen; Schetsen uit Soemba 41. — W. B. de Bruin. † — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland: Brief van Nidiah; Naar aanleiding van de Zendingsstatistiek 1937; De Zendingscommissie te Renkum met haar collectantjes; Kleine mededeelingen; Doorn's Zendingscollectantjes. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Zuid: Doop in Klampok; Zendingscollectantjes te Giessendam. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord: Kort verslag van het Zendingsziekenhuis te Solo over het jaar 1937; Oranje-feest te Solo; Iets uit het vrouwenwerk te Solo. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Wales. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezinnen in ons land; Een weerzien; Ingezonden: G. O. Z. E. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De financiën te Oegstgeest. — China: De vadervereering in China; China en de Zending. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

OPSTANDING EN ZENDINGSWERK

Zoo dan, mijne geliefde broeders, zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere. 1 Cor. 15 : 58.

Paulus heeft in dit hoofdstuk gesproken over de opstanding van Christus en de opstanding der geloovigen. Dat loopt uit op een overwinningslied: „Dood, waar is uw prikkel? . . . Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus”.

Daaruit trekt Paulus de conclusie voor de gemeente. Hij is een door en door praktisch man. Zoodan, mijne geliefde broeders, zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren.

Standvastig in het geloof, onbewegelijk in de hope, overvloedig in de liefde. De opstanding van Christus dringt er toe. De opgestane Heiland geeft er kracht voor.

Het Zendingswerk is moeilijk. De vijand bedreigt het, zoekt het te verhinderen. Maar laat ons standvastig zijn in het geloof, onbewegelijk in de hope, overvloedig in de liefde. Dan kunnen we onversaagd voortgaan. Het oog op Christus gericht, Die opgestaan is van de dooden en ons de overwinning geeft.

De Zending is het werk des Heeren. De oorsprong ligt niet in den mensch en het einddoel evenmin. 't Is van God. Uit Hem en door Hem zijn alle dingen. Ook de Zending.

Als Hij niet eerst gezonden had, konden wij aan Zending niet denken. Maar Hij heeft Zijn Zoon gezonden. En ook tot ons de predikers van het evangelie. En zoo mogen en moeten wij Zendingswerk verrichten.

De kerk zendt evangelieboden uit. En die kerk is des Heeren.

Hij geeft ook de mannen en vrouwen, die uitgezonden worden.

Hij schikt ook de middelen ons toe. En wij moeten er overvloedig in zijn. De liefde dringe ons er toe. Om iets goeds tot stand te brengen moet men standvastig zijn, vast van wil, aanhoudend in ijver. Ook in de Zending.

Overvloedig zijn in het werk des Heeren. Dus óók in Zendingswerk. God heeft er recht op en eischt het van ons. Ons is het betamelijk en tegelijk ten zegen. Daarom moeten wij niet vragen: Met hoe weinig kan ik toe? Maar gewillig en blijmoedig onzen God dienen in dit werk.

Wat is er nog veel voor de Zending te doen! Onder heidenen en Mohammedanen. In Oost en West. Ook in ons eigen land onder de Jo-

den, onder de Chineezzen, die hier tijdelijk vertoeven en onder de Oosterlingen, die hier studeeren. En nu vermaant ons de apostel altijd overvloedig te zijn in het werk des Heeren. Dit strekt zich nu wel veel verder uit dan tot de Zending, maar Zendingsarbeid valt er toch zeker ook onder.

En nu weten we, dat ons werk niet ijdel zal zijn. Als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere.

't Is een zware arbeid. Zoo duidt Paulus het ook aan. Hij doelt hier niet op een lichte bezigheid, maar gebruikt een woord, dat zware arbeid beteekent. Maar dat is niet te vergeefs. Het is niet zonder inhoud. Het beteekent iets, doet iets voor de zaak des Heeren. De Heere zorgt er voor. In Hem ligt het vast.

Ijdel mag zijn de arbeid voor den roem; niet ijdel is de arbeid in den Heere. Het werk, dat Hij ons opdraagt, zal niet te vergeefs zijn, het zal op Zijn tijd en wijze vrucht dragen.

En als wij hooren van zegen op het Zendingsterrein, van het planten van de kerk des Heeren op Java of Soemba, om maar alleen van eigen terrein te spreken, dan verheugen we ons. En we danken er God voor. We eeren daarin den Christus, Die opgestaan is van de dooden.

Als de Heere niet was opgestaan, dan kon er geen vrucht zijn. Paulus heeft er treffend van gesproken in dit hoofdstuk, hoe dan onze prediking ijdel zou zijn en ook ons geloof ijdel zou zijn; dan waren we nog in onze zonden. Maar nu, Christus is opgewekt uit de dooden en is de eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn.

Zoo kunnen we dan standvastig zijn in het geloof, onbewegelijk in de hope, overvloedig in de liefde, ook in het Zendingswerk.

De Zending werkt voor de eeuwigheid. En is ook ten zegen voor den tijd.

Welk een zegen brengt de Zending vaak voor het maatschappelijk leven! Voor het zedelijk leven! Voor het leven van de vrouw, voor zieken en ellendigen!

Maar dat is niet het eerste, dat gezocht wordt; niet het eenige, dat beoogd wordt. Dat is niet de beteekenis van de Zending.

Het groote doel is de planting van 's Heeren Kerk, het verlossen van zondaren. Dat Christus, Die opgestaan is, Koning zij ook over de heidenen. Dat de volken voor Hem gewonnen worden.

Niet ijdel is onze arbeid in den Heere. Noch ons gebed; zij het maar een ernstig en

vertrouwend bidden. Noch onze gaven; laat ons er maar mild in zijn, en blijmoedig geven. Noch onze liefde; ze betoone zich overvloedig.

Veel arbeid is verloren werk. Niet alzoo de arbeid in den Heere.

N.

R. H.

Van Zendingsaangelegenheden.

De Gereformeerde Meisjesbond in actie voor de Zending.

Met veel genoegen namen we kennis van de actie, die de Gereformeerde Meisjesbond op touw gaat zetten voor den arbeid der Zending onder de vrouwen en meisjes in Indië.

Meermalen hebben we er in het Zendingsblad op gewezen, dat de zoo dringend noodige arbeid onder de meisjes en vrouwen op Java alleen behoorlijk kan geschieden door vrouwelijke hulpkrachten. Enkele maanden geleden plaatsten we „Een noodkreet uit de Javaansche vrouwenwereld”, waarin vurig gesmeekt werd om meer hulp voor het zoo gezegend werk onder de Javaansche vrouwen en meisjes. Naar ons gebleken is, heeft die noodkreet in onderscheidene kringen weerklank gevonden, o.a. ook in den Gereformeerden Meisjesbond.

Te weinig, veel te weinig heeft tot nu toe onze zending haar aandacht gewijd aan het zoo noodige werk onder de meisjes en vrouwen op Java. En te weinig, veel te weinig maakt onze zending voor dat werk gebruik van vrouwelijke hulpkrachten. Dat is naar onze meening een leemte in onze zending.

Met dankbaarheid mag gezegd, dat de Gereformeerde zending veelszins uitnemend is georganiseerd en over goede arbeidskrachten beschikt. Maar in het gebruik van vrouwelijke arbeidskrachten bij den hoofddienst, om rechtstreeks het Evangelie te brengen tot de Javaansche vrouwen, komen we te kort.

Maar nu neemt de Gereformeerde Meisjesbond zich voor om hier te lande een krachtige actie voor het werk onder de vrouwen in Indië te gaan voeren. Toen een paar leden van het hoofdbestuur hierover een onderhoud met ons hadden, hebben we dit van harte toegejuicht.

Natuurlijk denkt de Meisjesbond er niet over om zelf zending te willen drijven. Men is te goed Gereformeerd om niet te weten, dat dit de roeping der Kerk is. Verre is van onze meisjes de bedoeling om aan de Kerken het werk uit de handen te willen nemen. Men wil slechts gelden verzamelen ten behoeve van dat zoo noodige werk. En dan vinden we het een mooie gedachte, dat onze Gereformeerde meisjes er zich voorspannen willen om gelden bijeen te brengen, opdat meer dan tot nu toe het Evangelie van Christus moge gebracht worden tot de meisjes en vrouwen in Indië, die daar nog leven in zoo diepe ellende.

Het Bondsbestuur heeft een oproep gericht tot de Bondsvriendinnen. Gaarne willen we dien oproep opnemen in het Zendingsblad en hier laten volgen.

Indië roept.

- Februari 1938.

Bondsvriendinnen,

In ons „Bouwen en Bewaren” van 4 Februari, heb-

ben we al wat gelezen over de plannen van ons jubileum en ook met elkaar gezien „onze rijkdom” tegenover de „bittere armoede”, die we rondom ons heen bemerken.

Daarom willen wij ook op onze 20ste Bondsdag God danken voor al Zijn zegeningen.

Doch zijn we hier alleen mee klaar?

Op onze tiende Bondsdag, ons eerste Jubileum, kregen we ons eigen Bondshuis, het geld daarvoor was spontaan bijeen gebracht. Het was een mooi moment toen de Presidente Mevrouw C. H. van Alkemade—Kwakkelstein de volgende woorden sprak:

„Want, Bondsvriendinnen, trouwe, dappere, het Bondshuisplan, het groot, vol verlangen verbeide plan is geslaagd.

We hebben f 31.838.54 gekregen!

Van Gereformeerd Nederland.

Gekregen door stoere werksters, bijeenverzameld door nijvere handen.

Gekregen in hoogste instantie van Hem, van Wien alle dingen zijn.”

Niet alleen met het woord, maar ook met de daad willen wij nu in 1938 onze dankbaarheid toonen.

En dan denken we in dit verband aan ons Zendingswerk in Indië.

Door Gods genade is het evangelie in enkele kringen doorgedrongen.

Leest het uitgebreid verslag maar „25 Jaren Solo-Zending”. Mannen en vrouwen, Europeanen en Javanen werken samen om het Christendom in breeden kring ingang te doen vinden. Maar er zijn nog miljoenen menschen, die in al hun levensvormen en normen omringd zijn door de duisternis van het on geloof en de liefdevolle genade in Jezus Christus niet kennen. Wat kunnen wij doen om hen uit die ellende op te heffen?

Ach, we weten het, allereerst ons gebed.

Maar laten we gezamenlijk ook dit antwoord geven: Als bondsvriendinnen gaan we 'n actie beginnen door héél het land! De groote steden doen mee, doch ook de kleinste dorpen en gehuchten.

We gaan sparen: stuivers, dubbeltjes, kwartjes!!

Want we willen straks op onze jubileumdag een dankoffer brengen, vrijwillig, uit liefde.

Dankoffer, bestemd voor de Zendingsarbeid onder vrouwen en meisjes in Indië. Zij moeten meedeelen in onze vreugde!

Zij moeten weten, dat er in Nederland duizenden jonge harten warm voor haar kloppen.

Zij moeten weten, dat wij met haar meestrijden en haar niet alleen laten in de moeilijke strijd, die zij hebben te doorworstelen.

Zij moeten weten, in Christus is „Oost en West” één!

Wanneer wij zoo met elkaar gaan sparen en zamen, dan zal dit één van de schoonste oogenblikken op onze Bondsdag zijn, als we „ons bedrag” mogen overdragen voor dat doel.

Komt dan, allen aan den arbeid!

Maaht de plannen klaar!

Zoekt naar middelen en wegen, die voor eigen kring het beste zijn. Doet het met zulke liefde en opoffering, zoals de mannen en vrouwen in Israël hun gaven hebben geofferd, toen Mozes hen opriep, om geschenken aan te brengen voor de bouw van de tabernakel. Er werd zooveel gegeven, dat de bouwmeesters

tot Mozes kwamen en in blijde verrukking uitriepen: „Het volk brengt te veel, er is meer dan genoeg.”

Willen ook wij in die geest onze gaven brengen!

Namens het Bondsbestuur,
M. PARMENTIER.

Wij twijfelen niet of deze actie zal wel resultaat hebben. Als meisjes zich met warmte voor een zaak geven, dan loopt het in den regel uitstekend. Wij hebben dit vaak gezien. Wij hopen en verwachten ook stellig, dat deze actie aan de Zending zeer ten goede zal komen en het dankoffer van den Meisjesbond de gelegenheid zal openen om den Zendingsarbeid onder de meisjes en vrouwen op ons Zendingsterrein beïnvloedend uit te breiden.

De Zending van de Nederlandsche Gereformeerde Kerk te Medan.

Zooals meermalen gemeld is, heeft de Holl. Geref. Kerk te Medan in samenwerking met de Kerk te Permantang Siantar eenige jaren geleden met loffelijken ijver de zending onder de talrijke Javanen in Deli op Oost-Sumatra ter hand genomen. Zij wordt daarbij financieel gesteund door de Kerken in Holland met subsidie uit de Generale Zendingskas.

De Kerk te Medan heeft voor dit werk onder de Javanen den Javaanschen Goeroe *Samuel* aangesteld, die door een paar colporteurs geholpen wordt.

Er is echter te Medan geen dienaar des Woords, die de Javaansche taal machtig is en in den dienst des Woords en der sacramenten onder de Javanen kan voorgaan.

De Goeroe Samuel predikt natuurlijk wel het Evangelie, maar hij is niet bevoegd Doop en Avondmaal te bedienen.

Voor den dienst der sacramenten moet men, wat de Javaansche Gemeente te Medan betreft, steeds wachten totdat er een predikant, die Javaansch kent, te Medan kan komen. Vaak gaan daarom Missionaire predikanten, die met verlof naar Holland komen, op de heen- en terugreis te Medan aan en blijven daar dan eenige dagen om in de Javaansche Gemeente de sacramenten te bedienen.

In het Zendingsblad van Januari l.l. heeft Ds. A. Pos één en ander meegedeeld van zijn bezoek, dat hij op uitnodiging van den Kerkeraad, aan Medan heeft gebracht bij zijn terugkeer naar Java.

Er was toen in ruim een jaar tijds geen gelegenheid geweest tot bediening der sacramenten in de Javaansche Gemeente.

Over het werk onder de Javanen schrijft Ds. Pos o.a.:

„Het zendingsveld van Medan is zeer uitgestrekt en omvat veel menschen. Het aantal Javanen in de stad is ongeveer 30.000, in den onmiddellijken omtrek 40.000, en in Deli niet minder dan 300.000. Wat een onafzienbaar zendingsveld. Voor dit alles staat één goeroe en twee colporteurs. De gewone zendingsmidelen van scholen en hospitalen zijn hier niet aanwezig. De contacten die men op het oogenblik krijgt, bestaan in „toevallige” ontmoetingen. Veelal blijken dat zulken te zijn, die op Midden-Java of op Java in het algemeen iets gehoord hebben van de prediking van het Evangelie, vaak oud-leerlingen van Christelijke scholen. Zoo draagt hier het werk op Java ge-

daan, weer eenigszins vrucht. Hadji Doelrahman, wiens bekeering tot Christus zooveel beweging in Medan gegeven heeft, had het eerst de prediking van het Evangelie gehoord van goeroe Eljadah in Djokja. Indien nu deze „toevallige” aanrakingen nog zooveel vrucht dragen, wat mogen we dan verwachten, wanneer dit zendingsveld systematisch en intensief beïnvloed wordt? Daar het beroepen van een Holl. Miss. predikant te duur is voor Medan, zal het wenschelijk zijn een goeroe van den Holl. cursus in Djokja te zoeken, die eventueel beroepen kan worden als pandita ten behoeve van de Javaansche gemeente en aan wien de leiding van het zendingswerk kan worden toevertrouwd.”

Een ieder gevoelt, hoe dringend noodig het is, dat er voor het werk onder die 300.000 Javanen in Deli iemand kome, die bevoegd is Woord en Sacrament te bedienen en die de Javaansche taal spreekt. Aan dezen droeven toestand, dat de Javaansche Christenen soms wel een jaar lang verstoken zijn van het gebruik der sacramenten, moet zoo spoedig als maar mogelijk is, een einde worden gemaakt. Er moet een Javaansch predikant naar Medan. Goeroe Samuel werkt uitnemend en met zegen. Maar er moet ook komen een Javaansch dienaar des Woords, omdat ook de sacramenten geregeld moeten kunnen worden bediend.

De Holl. Kerkeraad te Medan heeft dit wel sinds lang reeds gevoeld. Maar tot nu toe zag men geen gelegenheid om iemand te kunnen beroepen.

Zeer tot onze blijdschap lazen we echter, dat de Kerkeraad thans heeft besloten om over te gaan tot het beroepen van een Javaansch predikant, die ook Hollandsch kent.

In het kerkeradsverslag van Medan lezen we het volgende:

„De Voorzitter heet de leden van de zendingscomm. welkom en geeft daarna een kort overzicht van de ontwikkeling van het zendingswerk, waaruit almeer de wenschelijkheid gebleken is, dat voor de goede leiding een zendeling noodig is. Na bespreking o.m. gehouden met Ds. Keuchenius op zijn doorreis naar Java, doet zich de mogelijkheid voor, dat we een goede, hollandsch sprekende *javaansche* zendeling te Medan kunnen beroepen, n.l. een bekwame goeroe, die ook de bevoegdheid kan ontvangen om de sacramenten te bedienen. Er ontspint zich een breedvoerige discussie, waarna besloten wordt, dat Medan's kerk deze goeroe zal beroepen, nadat hij te Java in het ambt van pandita op ons verzoek zal zijn bevestigd. Voorloopig zou hij dan te Medan met goeroe Samuel samenwerken, terwijl de toekomst dan zal uitwijzen of niet een andere bezetting van het terrein wenschelijk zal worden. De financiële consequenties worden onder de oogen gezien. We rekenen op steun uit Holland, terwijl we deze plannen gaan uitvoeren in vertrouwen, dat de kerken ook op meerdere offervaardigheid der leden mogen rekenen, wanneer hun de noodzakelijkheid van deze aanvankelijk gezegende arbeid aandachtig wordt gemaakt.”

Medan heeft het oog op den Goeroe *Mardoja*, één der helpers van Ds. Keuchenius te Poerworedjo, een Javaan, die ook Hollandsch spreekt. Wellicht zal deze bekwame helper weldra worden beroepen tot missionair predikant voor den arbeid onder de Javanen in Deli.

Wel heeft Ds. Keuchenius verzocht voorloepig hiertoe nog niet over te gaan. Het is ook wel te verstaan, dat hij een goede arbeidskracht niet gaarne wil missen. Maar voor het werk onder die 300.000 Javanen op Oost-Sumatra is een Javaansche dienaar des Woords zoo dringend noodig.

De Kerkeraad te Medan besloot dan ook de urgentie daarvan in het licht te stellen.

Vermoedelijk zal deze beroeping nu wel spoedig haar beslag verkrijgen.

Voor zoover we weten, zal dit dan het eerste geval zijn, dat één onzer Hollandsche Kerken in Indië een Inheemsch predikant beroept om in haar dienst als missionair predikant te arbeiden.

Santpoort, 26 Maart 1938.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

De vloed komt op.

In plaats van met deze titel te doelen op de Buchmanbeweging, welke deze woorden als suggestieve leus gebruiken bij hun propaganda, heb ik hiermee het oog op het Roomsche-Katholicisme in Ned. Indië.

Sinds in 1808 Lod. Napoleon aan de Jezuïeten toestemming gaf hun arbeid in Nederlandsch Indië aan te vangen (tijdens de Oost-Indische Compagnie bleef Indië voor Rome gesloten) is het werk der Missie zeer sterk gegroeid. Deze groei dateert echter uit vrij recente tijd. Gedurende heel de 19de eeuw maakte de Roomsche-Katholieke Kerk slechts weinig vorderingen. Daarin kwam een vrij snelle verandering toen de R.K. Kerk in Nederland zelf, vooral na omstreeks 1900, tot bloei geraakte en de missieijver en harten der Roomsche Kerkleden ging doorgloeien, waardoor Nederlandsche gelden en werkrachten in steeds toenemende mate ter beschikking kwamen voor Missie in Indië, (en ook elders in alle werelddeelen, zoodat het Nederlandsche volk als bijzonder begaafd-voor-de-Missie wordt beschouwd in de kringen der R.K. Kerk).

Op Java is de groote verandering, „het opkomen van de vloed“, ontstellend duidelijk begonnen ruim een tiental jaren geleden. De „Congregatio de propaganda fide“ te Rome, gesticht door Paus Gregorius XV in 1622 tot vernietiging van de invloed der Reformatie en tot Katholiseering der nieuw ontdekte werelddeelen, ging omstreeks 1927 er nl. toe over een wijziging aan te brengen in de bearbeiding van Java door de Missie. De Jezuïeten, die geheel-alleen Java als missieterrein bezet hielden, en daardoor zich beperkten tot de meest belangrijke plaatsen als Batavia, Bandoeng, enz., terwijl zij op binnenplaatsen als Poerwokerto, Keboemen, Poerworedjo slechts sporadisch kwamen in den persoon van een enkelen tourneerenden pastoor, moesten toen een groot deel van Java afstaan aan andere congregaties of orden. De Jezuïeten bleven behouden o.a. West-Java en de Vorstenlanden, Midden-Java ten Zuiden werd grotendeels ter bearbeiding geschonken aan de missionarissen van het H. Hart van Jezus. Oost-Java werd verdeeld tusschen de Lazaristen (met als centrum Soerabaja) en de Karmelieten (met als centrum Ma-

lang). Vrijwel tegelijk hiermee werd een vaste kerkelijke organisatie geconstitueerd o.a. in 1927 de Apostolische Prefectuur van Malang, 1928 de Apostolische Prefectuur van Soerabaja, 1932 die van Bandoeng en van Poerwokerto. Sindsdien wordt de bearbeiding van alle zoogenaamde „binnenplaatsen“ met verhoogde intensiteit voortgezet of ter hand genomen. Treft ge bijv. een vergelijking tusschen de jaren 1923 en 1934 inzake het aantal Europeesche werkrachten, hetwelk in de Missie arbeidt, dan blijkt het aantal in die tien, elf jaren, meer dan verdubbeld, wanneer ge het globaal neemt over de geheele archipel; voor Java alleen is het minstens verdrievoudigd. Geheel ongerechtvaardigd is dan ook niet de vrees, die ge hier in Indië telkens kunt hooren uiteen in de profetie, dat binnen afzienbaren tijd de Archipel Roomsche-Katholiek zal zijn.

Iets van deze „opkomende vloed“ gaan we ook in 't ressort Keboemen bemerken. De plaatsen Keboemen en Gombong behooren beide onder de Apostolische Prefectuur van Poerwokerto, en liggen in het missieveld van de congregatie van het H. Hart van Jezus. Een staaltje van de werkwijze welke blijkbaar binnen deze congregatie mogelijk is hebt ge gesignaleerd gevonden in het stukje van Ds. J. A. C. Rullmann in het Januarinummer van dit blad. Wat het Keboemsche betreft hebben we over het algemeen nog weinig onprettige ervaringen.

Kwam eerst zich één pastoor vestigen in Gombong, mede met het oog op het garnizoen, dat daar gelegerd was, al spoedig werden het er twee. Een school voor Chineesche kinderen werd geopend, en behalve verscheidene overgangen van militairen en pensioenreerde militairen, begon zich ook een koempoelan van Javaansche R. Katholieken te vormen. Eén der beide pastoors kwam voorts wekelijks in Keboemen en ving aan, naast het werk onder de Europeanen, contact te zoeken met de Chineesche bevolkingsgroep, met zijn kapitaalkrachtige elementen.

Een tegenslag bracht het voor hen dat ruim twee en half jaar geleden (1935) onverwachts het garnizoen uit Gombong werd overgeplaatst naar elders. Nu, in Maart 1938 keert echter het garnizoen terug. In hoeverre het hiermee verband houdt weet ik niet, maar ook juist in het begin van deze maand heeft Keboemen zijn eigen vaste pastoor gekregen, naast de twee pastoors, die nu in Gombong arbeiden, de één onder Europeanen, de ander onder Javanen en Chinezen. Bereids is het R.K. Kerkgebouw in Gombong in keurige staat gebracht en gaan er geruchten dat ook in de plaats Keboemen in de naaste toekomst met kerkbouw zal begonnen worden. Nu dus al 3 vaste pastoors op Friesland's Zendingsterrein!

En als ge berichten leest van andere terreinen, dan ziet het er meestal nog somberder uit. In Djokja zelf bijv. zijn op 't oogenblik reeds verscheidene volledig opgeleide Javaansche pastoors.

Dit toenemend arbeiden van de Missie naast de Zending wekt verwarring onder hen, die van Jezus Christus als de eenige Zaligmaker hooren. Het doet afbreuk aan de voortgang van het Evangelie. Niet het minst voor de oud-leerlingen en leerlingen van onze H.I.S. en H.C.S. betekent het een gevaar, want Rome tracht ook onder hen zielen te winnen. Iets daarvan kwam mij onlangs onder oogen toen ik inzage kreeg van een brief welke een leerlinge van de hoogste

klas eener H.I.S. aan één van de onderwijzers schreef. Juist om U een indruk hiervan te geven, schrijf ik die brief even geheel over:

„Hooggeachte Mijnheer S.

Hierbij krijgt U mijn antwoord.

Ziet u, van de 1ste klas af heb ik de verhalen van de Heere Jezus gehoord. Toen heb ik Hem lief gekregen en wil Hem ook dienen. En waarom ik eigenlijk de Christelijke godsdienst kies? Dat zal ik u wel vertellen.

Ik heb in Djokja zes neven. Drie er van zijn tot Rooms en gedoopt. Eens toen ik in Djokja ben, ga ik met hen mee naar de kerk. In die kerk zie ik tal van beelden en wel drie altaren. Ik weet ook, dat één van mijn neven naar de Pastoor gaat, om te biechten. En in de Bijbel staat er immers, dat men niemand anders om vergeving mag vragen dan aan God? En waarvoor dienen ook die beelden? Eerst heb ik gedacht, dat alle godsdiensten gelijk zijn, maar 't blijkt, dat er verschil is tusschen die godsdiensten allemaal. Ik word ook bijna tot Rooms gedoopt vroeger, want

mijn neven willen hebben, dat ik ook Rooms word.

Maar toen zeg ik aan de Pastoor dat ik een Protestant wil worden. En op een dag heb ik geprobeerd 't aan mijn vriendin (een Christenmeisje, dochter van een goeroe-indjil, K.) te vragen.

Vroeger mag ik best Christin worden van mijn ouders. Maar of 't nu wel mag, dat weet ik nog niet. Laten we maar op 't antwoord van mijn vader wachten....

De vloed komt op! Van het Rooms-Katholicisme. Maar broeders en Zusters, Gode zij dank, ge ziet het mede aan deze brief, ook van iets anders: Gods Koninkrijk komt. Als gij met ons daarvoor blijft bidden en arbeiden, dan hoeft geen menselijke vrees ons te bekruipe of de Zending mogelijk niet overvleugeld en verdrongen zal worden door de actie van het R. Catholicisme; dan kunnen we rustig vertrouwen op Hem die door Uwe en onze arbeid heen zal doen triumfeeren het Woord Zijner Waarheid.

K.

K.

Zendingencommissie te Workum.

De Zendingencommissie te Workum.

Ofschoon men niet persoonlijk kan arbeiden op het Zendingsterrein, om het zaad des Woords te kunnen uitstrooien, wil de Zendingen-Commissie van Workum, bijgestaan door een aantal dames-collectanten trachten om de hiervoor aan de Geref. Kerk te Workum toegewezen gelden bijéén te brengen.

Indien zij dit in getrouwheid aan haar roeping doet, zal zij hierin zeker slagen.

Op de foto ziet u de Zendingencommissie zittende,

met de dames-collectanten. Zittend in het midden is zijn eerwaarde heer Ds. E. C. van der Laan.

Eén der Commissieleden was niet bij de opname aanwezig. De commissie is belast met het ledigen van de Zendingenbusjes en het innen van de vaste bijdragen.

De dames-collectanten bezorgen de Zendingenblaadjes, en innen hetgeen hiervoor wordt gegeven.

Namens de Commissie,

F. STEENSTRA, Secr.

Beknpte statistiek van Wonosobo over 1937.

Uit vergelijking met het overzicht van het vorige jaar kan blijken, dat we eenigszins gevorderd zijn wat betreft het aantal onzer Christenen. Het vorige jaar waren het er 601, nu waren er eind Dec. 692 lidmaten.

De Heere heeft ons willen zegenen. Ook daarin.

Het beknopt statistisch overzicht over '37 ziet er uit als volgt:

Gemeenten	Helpers	Belijdende		Scholen	Onderwijzers	leerlingen
		Gedoopten	leden			
1. Wonosobo ¹⁾	1. Soegondo	216	137			
	2. Abraham					
2. Bendoengan	3. Siméon	127	68	2	4	182
3. Kalimadé	58	34			
4. Ketjis	4. Koemina	63	30			
5. Taloenamba	5. Doelahredja	98	46			
6. Tripis (met Keseneng)	7. Mitiraredja	81	42			
7. Proemasan (met Gandokan)	8. Siswardja	36	16			
8. Sapoeran ²⁾		13	7			
Totaal	¹⁾	692	380	2	4	182

¹⁾ Den 6den Helper kan ik nergens vinden (v. R.).

²⁾ Wonosobo heeft een Chr. Holl. Chin. School met 210 leerlingen en 3 Holl., 2 Chin. en één Jav. leerkracht. Hoofd de Heer M. Giliam.

Het Zendingshospitaal te Wonosobo heeft 120 bedden. Directeur de Heer Dr. D. Verveen. Hij wordt bijgestaan door een Inl. arts in dienst van het Gouvernement. Verpleegsters zijn Mej. Hangelbroek en Mej. Sybenga.

²⁾ Het kringetje in Sapoeran leidt een kwijnend bestaan. Toch is de samenkomst op den Rustdag in Sapoeran beter dan voorheen, doordat in de buurt een familie is komen wonen, die daar kerkte. Voor

dat Hij ons en onze Helpers gezondheid en lust en kracht tot den arbeid gaf.

Ik hoop binnenkort een meer uitvoerig jaaroverzicht te schrijven dat ik voor U hoop te laten drukken om het aan al de Kerken te kunnen toezenden.

het Avondmaal komen de mensen van Sapoeran te Wonosobo.

Behalve in Sapoeran wordt ook geregeld dienst gehouden te Tambi.

Op het Wonosobosche terrein werkt één colporteur. Hij verkoopt in een jaar ongeveer 1200 Bijbels en Bijbelgedeelten. Ook verspreiden wij maandelijks 1500 ex. van het Jav. Maandblad, en 50 ex. van het maandbl. voor meer ontwikkelden, benevens andere Chr. lectuur.

Voor de opgave: K. van Dijk.
Wonosobo, 10 Januari 1938.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Kort Jaarverslag Midden-Soemba.

Het jaar 1937 mocht ook rustig en zonder storingen verlopen. Het had zijn vreugden en zijn moeiten, zooals gewoonlijk.

Vreugde was het, dat er ook in dat jaar wederom eenige uitbreiding plaats vond; speciaal onder de Chineezzen; dat de helpers trouw gearbeid hebben, en dat geen groote ziekte het werk verhinderde.

Moelijkheden waren er wederom verschillende; zooals, dat er in het landschap Kanatang nog geen ingang gevonden wordt. Zeer sterk is daar het dobelen en het houden van hanengevechten. Wel is het Bestuur daarin actief, maar als de Radja's niet medewerken, integendeel zelf meespelen, dan is het tevergeefs op beterschap te hopen. Men wil wel bij den Goeroe Indjil op bezoek komen, maar alleen als hij koffie schenkt en zeer royaal is met het geven van sirihi-pinang en iedereen ter maaltijd uitnodigt; maar aangezien dit onmogelijk is, heeft men niets dan spot en minachting voor hem over. Het is

een zeer moeilijke post om onder spot en hoon toch met de mensen te spreken.

Het blijkt, dat als een groep gedoopt is, na jarenlang dooponderricht en kerkdienst gevolgd te hebben, dat er een zekere verslapping intreedt. De spanning is dan weg; en dan moet blijken of men constant is of niet. Vandaar dat er een achteruitgang valt waar te nemen, welke na eenige jaren pas overwonnen is, waarna weer vooruitgang te constateeren valt; de waarlijk trouwen zijn dan overgebleven.

Het zelfonderhoud der gemeenten is een moeilijk vraagstuk. Men is onderhoud in producten gewoon en kent zoo goed als geen geld. Om voor een voorganger per maand twintig of vijf en twintig gulden op te brengen is een onmogelijkheid. Wij zullen bij het onderhoud der Goeroe's veel meer ons moeten instellen op het in Nederland vroeger ook gewone onderhoud in opbrengst van het land. Dan kunnen de gemeenten komen tot zelfonderhoud. Bij geldhuishouding is dat in afzienbaren tijd niet mogelijk.

In sommige gemeenten, speciaal Waingapoe, was het erg moeilijk goede kerkeraadsleden te krijgen. De geschikten daarvoor hebben meestal zoo'n betrekking, dat zij telkens op reis zijn. Het is ook voorgekomen dat een ouderling de door hem ontvangen maandelijksche bijdragen voor zich zelf aanwendde. Het was gelukkig geen groot bedrag; maar hij heeft toen zijn ontslag moeten vragen uit het ambt. Ge-

meentegelden moeten bewaard worden bij menschen waarop verhaal is, zooals goeroe's. Zoo'n geval is op Soemba niet zoo ernstig als in Nederland; daar men niet gewend is met geld om te gaan; en de familie, wetende dat men eenig geld in huis heeft, ook al is het niet ons eigendom, vraagt en vraagt en als men zegt, dat men geen geld heeft, dan wordt geantwoord: „je liegt, want je hebt wel geld in huis". Het wordt dan onder tientallen beloften van gauw terugbetalen uitgeleend; maar een Soembanees, die uit zichzelf zijn schulden gauw betaalt, is een zeldzaamheid.

Moeite veroorzaakte ook het meer en meer los laten van de oude zede, zonder voldoende gegrondheid in het nieuwe, waardoor het zedelijk leven lijdt. In Kambanirroe is het tweemaal voorgekomen, dat iemand zijn vrouw verstiet en een andere nam; ter wille van de gemeente is hier een vlugge afsnijdingsprocedure noodig; anders fluistert men, dat de Kerkeraad de menschen niet durft aan te pakken.

Nieuwe posten kwamen er niet bij; groote uitbreidingen hadden niet plaats.

Het totaal aantal Christenen in Midden-Soemba bedraagt thans 1907, waaronder 1023 belijdende leden. Het getal nadert de twee duizend. In 1937 werden er 166 gedoopt, waaronder 78 volwassenen; 27 leden ontvielen ons door den doop.

Gerekend naar de volkstelling van 1930 is thans het aantal Christenen in Midden-Soemba iets over de 5 %; dat is dus nog maar heel weinig. Wij kunnen dan ook niet zeggen, dat de Christelijke Kerk al groot is op Soemba.

De kerkelijke inkomsten bedroegen f 2076.—; en voor de armen f 313.—. Men offerde dus per belijdend lid gemiddeld f 2.33. Hierin valt een verblijdende toename op te merken.

De Jongemannen vereenigingen werkten gewoon door, met vallen en opstaan. Zij hadden weder een groote, animeerende toogdag in Wai Kaboebak tezamen met al de vereenigingen op Soemba.

Van belang voor het werk onder de vrouwen is de vereeniging „Ora et Labora" te Pajeti, onder leiding van Mevrouw Mobach. Deze vereeniging organiseert over heel Midden-Soemba naaikringen, waarin vele vrouwen kleren leeren naaien en tegelijk het Evangelie hooren. De leiding en de controle berust te Pajeti, daar men het nog niet overlaten kan aan de leiding in de kampong.

Ondanks veel moeilijkheden mochten wij spreken van Gods zegen. P. J. LAMBOOY.

De dames-Zendingskring te Pieterburen.

De Zendingscommissie te Pieterburen heeft een zestal jonge dames, die haar getrouw helpen in het plaatselijk werk voor de Zending, zij verrichten hun arbeid met opgewektheid en groote toewijding. En met goed resultaat. Dank zij inzonderheid de belangrijke som, die zij met de bekende zendingsbusjes bijeenbrengen, komt elk jaar het bedrag, dat van deze Kerk voor de Zending verwacht wordt, goed bijeen. De foto laat ons dit zestal jonge dames zien, terwijl Ds. Boersma, de predikant van Pieterburen in het midden zit. Hij heeft de leiding van het werk als voorzitter van de Zendingscommissie, wat natuurlijk het werk bevordert. W. B.

Zendingscommissie te Pieterburen.

Schetsen uit Soemba.

No. 41.

Hoe wordt op Soemba in een berggemeente het Kerstfeest gevierd? Het Kerstfeest is voor de Christenen het groote feest; zij hebben zelfs van andere volken de gewoonte overgenomen om elkaar met Kerstfeest geluk te wenschen.

In een der berggemeenten waren reeds alle Christenen den vorigen dag bij elkaar gekomen; zij konden allen makkelijk logeeren in het primitieve internaatsgebouw voor de schooljongens, die van ver komen, maar nu vakantie hadden. Want zij eischen niet ieder een bed en een waschtafel, maar zij slapen op de banken, en als er geen banken genoeg zijn, dan zoo maar op den grond; en zij wasschen zich in de rivier.

Dien vorigen dag hadden zij gezamenlijk het schoolgebouw, dat ook voor kerk dient, versierd met groen.

Om vijf uur des morgens, op den 25sten December, luidde de kerkgong. Allen stonden op, maakten zich klaar en togen naar de kerk, terwijl het nog donker was. Daar stond de goeroe achter de lessenaar, en bad en las Lucas 2; en de aanwezige schoolkinderen zongen „Stille Nacht, Heilige Nacht", en „Eere zij God". Daarna zong de heele gemeente de lofzang van Zacharias.

Na deze ochtendwijding ging ieder meehelpen om het ontbijt klaar te maken want om zeven uur moest de heele gemeente tezamen in het internaatsgebouw eten. Samen tot eer van God zingen en samen Gods goede gaven genieten, versterken zoo de banden onderling.

Om acht uur luidde de kerkgong weer, en begaven allen zich naar den gewonen dienst, waar de goeroe preekte over het Kerstverhaal. Maar in onderscheiding van anders, moesten na de preek de schoolkinderen weer zingen; en toen vroeg de Goeroe Indijl hen de Bijbelsche geschiedenis, terwijl de heele gemeente erbij was. Ieder kind kreeg vijf vragen, en hij, die alles goed had beantwoord, kreeg een griffel.

Maar toen de kinderen klaar waren kregen ook de groote menschen een beurt; ook aan hen werden ieder vijf vragen gedaan over de Bijbelsche geschiedenis, en ook zij, die goed konden antwoorden kregen iets; de vrouwen b.v. naalden of zeep; de mannen lucifers of een pakje strootjes.

Toen moesten eenige van de oudere leerlingen naar voren komen, en ieder een eigengemaakt opstel voorlezen over de herders. De beste kreeg ook weer een presentje.

Daarna moesten zij samen tweestemmig het „Eere zij God” zingen; en daarna moest de heele gemeente het nog eens nazingen. Natuurlijk alles in de Soemba-neesche taal.

Zodoende was het twaalf uur geworden; maar allen vonden het een prachtige, en leerzame morgen.

De vrouwen gingen gauw het middagmaal klaar maken, dat gezamenlijk zou genoten worden. De leden van den raad van oudsten hadden tezamen een varken gegeven, en de andere gemeenteleden de rijst.

Het was een echt feest; want vooral in dezen tijd van het jaar is varkensvleesch en rijst een tractatie.

Na afloop van den maaltijd moest een der grootere meisjes vertellen over de wijzen uit het Oosten; en zingen „Bintang Timoer”, de „Ster in het Oosten”. En toen moesten alle aanwezigen het nazingen.

Door den goeroe werd nog een mooi verhaal verteld.

Om drie uur in den middag was alles afgelopen; en allen konden naar huis gaan en nog voor het donker thuis zijn; napratende over den heerlijken en leerrijken dag, dien zij hadden gehad.

Men verlangt al naar het volgende jaar.

P. J. LAMBOOY.

W. B. DE BRUIN

(18 April 1882—9 Maart 1938).

Hierboven staat de naam van een man, die in de zakenwereld een goede reputatie had, maar in de Zendingswereld geen bijzonder bekende figuur was. En toch was hij een man, die zeer warm voor de Zending voelde en veel voor haar gedaan heeft.

Toen nu ruim tien jaar geleden het denkbeeld opkwam om ook in onze Kerken door middel van de film de Zending wat naderbij te brengen en daardoor de belangstelling en de liefde voor het heerlijk Zendingswerk te sterken, was de heer De Bruin één der eersten, die inzag hoezeer dit de Zending ten goede zou kunnen komen en daarom van meetaf meegedaan heeft om dit denkbeeld te realiseren.

Er werd een comité gevormd, waarin zitting hadden W. B. de Bruin, O. van Leersum en S. v. d. Veen. De heer De Bruin werd gekozen als penningmeester, welke functie hij met groote toewijding heeft vervuld, totdat de Heere hem plotseling riep tot de eeuwige heerlijkheid.

Bij het begin wist men natuurlijk nog niet of het plan zou slagen. Met onderscheidene andere heeren nam de heer De Bruin het financieel risico voor zijn rekening. Het plan slaagde echter uitnemend. In de eerste jaren heeft de filmactie niet alleen duizenden guldens aan onderscheidene Zendingskassen kunnen afdragen, maar ook niet onbeduidend de kennis van de Zending en de belangstelling voor haar arbeid gesterkt.

Aan den heer De Bruin heeft het werk als penningmeester van het Film-Comité heel veel zorg en tijd

Willem Berend de Bruin.

gekost, wat ons van zeer nabij bekend is. Hij was het vooral, die met Mej. J. Visser, de bekwame en toegewijde secretaresse van het bureau, voor het werk stond en zorgde, dat alles goed liep.

Maar de heer De Bruin deed het met genot. Hij zag de Zending als de zaak des Heeren. En die zaak had de liefde van zijn hart. Voor de bevordering van de Zending gaf hij gaarne een beduidend deel van zijn kracht.

Oud is de heer De Bruin niet geworden. Op 55-jarigen leeftijd nam de Heere hem zeer onverwachts tot Zich. Zijn hoogbejaarde Moeder en zijn Vrouw met zijn vijf kinderen werden plotseling in diepen rouw gedompeld. Hun verlies was groot. Maar voor hem was „het sterven gewin”.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Brief van de onderwijzeres Nidiah.

Reeds lang, in de lagere klassen op de Koningin Wilhelminaschool te Djokja, had ik Jezus al leeren kennen. Die naam klonk in het begin zoo vreemd in mijn oor en 't was mij ook niet duidelijk wie Hij eigenlijk is. Later toen ik er meer van begon te begripen, vertelde ik er thuis over, aan de neven en nichten, die op een andere school waren. Maar als

mijn vader dit hoorde, verbood hij mij dit te doen. Eens zei hij tegen me: „Je bent nog maar een kind en je weet niet wie Jezus is. Die man is als Mohammed onze Profeet, maar Jezus is bestemd voor de Europeanen. Je moet je eigen Profeet dienen en niet volgen wien je niet toebehoort. Zoodra jij 't doet, dan ben je geen Javaan meer en ook geen Europeaan. Tot wie behoort je dan? Ik zou 't vreeselijk vinden als ik niet weet tot wie ik behoort!” Toen ik dit hoorde, begon ik ook te twifelen en die twijfel werd met den dag sterker, zoodat ik, later toen ik ruim een jaar de school had verlaten, Hem heelemaal vergat. Zijn naam stierf uit mijn gedachten weg. Toch bad ik trouw en sloeg geen dag over. Dit deed ik niet in naam van Jezus of Mohammed, maar rechtstreeks tot God. Mohammed ken ik heelemaal niet. Deze godsdienst heb ik trouwens nooit geleerd.

Na vele jaren kreeg ik door toedoen van Mejuffr. Merwart een betrekking op de Juliana van Stolbergschool. Het is nu ruim acht jaren geleden. O, wat was ik blij toen ik dit hoorde, maar tegelijk was dit een strijd voor mij, bang voor teleurstellingen wanneer ik van mijn vader deze betrekking misschien niet aannemen mocht. Want hij was iemand, die er geen enkel oogenblik over dacht, om zijn dochter het huis uit te laten gaan. Ik had zelf het hart ook niet om 't te vragen, ook al omdat hij toen ziek was. Toch probeerde ik 't maar, in de hoop, dat hij 't goed zou vinden. Met een gebed stond ik voor zijn kamer en klopte aan de deur. Ik werd binnengelaten, doch durfde niets te zeggen. Later kwam de moed weer bij en langzaam kwamen de woorden er uit. Tot mijn verwondering stemde hij mij dit dadelijk toe en ik moest me beheerschen, om mijn blijdschap te verbergen. Aan de andere kant vond ik 't vreeselijk om hem te verlaten, want ik wist, dat hij niet lang meer zou leven. Daar had hij zelf trouwens ook al eens over gepraat. Al was hij nog wat jong, zijn ziekte scheen niet meer te genezen te zijn. Met begin van den cursus 1929 kwam ik in het internaat, waar ik het een heel prettige omgeving vond. Wijlen Juffrouw van Schelven was voor ons allen meer een moeder dan een Directrice. En 't samenwerken met de andere dames, die ik op de lagere school al had gekend als schoolgenooten, was ook erg prettig. Toen was een maand al gauw voorbij en ik kreeg malaria. Intusschen stierf mijn vader zonder dat hij afscheid van mij genomen had. Ik vond 't zoo vreeselijk en dit was erg moeilijk voor me. Later ging het leven weer zijn gewonen gang met blijdschap en liefde in het werk. Juffrouw van Schelven leerde niet alleen de kinderen Jezus liefhebben, maar ook ons als personeel. Behalve dit leerde ze ons ook nog elkaar liefhebben en de liefde tot het werk. De omgang met kinderen en hoe we ze moeten behandelen, flink aanpakken, streng maar ook lief zijn. Dit alles had ik gedaan en bereikte hierdoor heel veel, zoodat ik Hem zeer dankbaar was voor al Zijn hulp, steun en zegen in het werk en de moeilijkheden. Maar 't was ook weer moeilijk voor mij, toen ik eens aan den Dominee vroeg, of een Christen beslist gedoopt moet zijn en „Ja” tot een antwoord kreeg. Want de doop is voor een Javaansch meisje erg moeilijk. Dit is jaren een strijd voor me geweest. Deze gewichtige stap zou ik zonder medeweten van de familie's niet zoo maar kunnen doen. Ook al zijn ze nog zoo vijandig er

tegenover ('t Christendom). Later praatte Juffrouw van Schelven er met me over en liet me er ernstig over nadenken om deze stap te doen. Ze wist 't wel, dat 't moeilijk voor me was. Maar Jezus eischt van Zijn dienaren de deur van hun harten te openen om Hem binnen te laten. Want niemand zal tot den Vader gaan dan door Hem. Toen begon ik met vuur te verlangden dit te doen en bad tot God om Zijn hulp en 'n oplossing. Opdat mijn Oom, die mij tot voogd is, mij toestemming zou geven voor den doop. Op een dag ging ik met dit besluit naar hem toe. En ik verbaasde me zoo, toen hij het dadelijk goed vond. Met blijdschap en vol dankbaarheid ging ik naar Juffrouw van Schelven terug om 't haar te zeggen. Al gauw nam ik ook doop-catechisatie. Maar jammer genoeg heeft Juffrouw van Schelven mijn doop niet mogen meemaken. Wat zou ze blij geweest zijn dit te mogen zien, als God de Heer haar langer had gespaard. Door plotselinge ziekte stierf onze geliefde Juffrouw van Schelven. Dit was een groote slag voor ons allen. Het sterven van Juffrouw van Schelven heeft ons allen veel dichter bij den Heere gebracht. De goede herinneringen, de liefde en goede voorbeelden, die ze achterliet, zullen ons allen veel aan haar doen blijven denken. Ze is heel rustig en met blijdschap heengegaan, omdat ze wist, dat ze naar Gods huis ging, daar waar geen verdriet, geen pijn, maar eeuwig licht en heerlijkheid is.

Nu over mijn kruis. 't Schijnt, dat ik mijn kruis moet dragen, door veel ziek te zijn. Ik weet wel, dat God hiermee goede bedoelingen heeft, dat Hij wil, dat ik hierdoor dichter bij Hem kom. Ook dat ik hierdoor geduld leer oefenen en dat ik door het stil liggen beter naar Zijn stem kan luisteren, waar ik in het gewone leven vaak weinig aan toe kwam. Maar toch ben ik maar een mensch, en ben soms wel wat ontmoedigd en ongeduldig en vergeet gauw, dat de Heer hiermee goede bedoelingen heeft. Eens dacht ik aan het verhaal in den bijbel, dat een vrouw achttien jaren lang krank moest zijn en dat ze door het geloof toch genezen werd. Dan schaam ik me voor me zelf, dat ik zoo ondankbaar kan zijn, en voor den Heer, die zoo trouw in Zijn liefde is. Hij, die het licht zelfs in mijn donkerste dagen steeds heeft laten branden, al is 't vaak maar zoo klein. De laatste tijd was 't ook erg moeilijk voor mij, wanneer ik in het internaat vijf maanden lang moest liggen voor een volkomen rust, terwijl ik de anderen erg hard zag werken. Hierna moest ik van den dokter voor een maand naar de kou gaan. En ik ging met een baboe naar Kalioerang, waar ik veel van de berglucht, rust en hartelijkheid van de kennissen genoten had. Met verschillende menschen had ik daar heel eenvoudig over den Heiland kunnen praten. En iederen dag kreeg ik bezoek, zoodat ik voor mijn vertrek naar beneden een afscheidsavondje moest geven. 't Was erg gezellig daar. En ik was zeer dankbaar weer te midden van het werk te mogen zitten en vergat ook gauw, dat ik heel kalmpjes aan moest beginnen. En 's avonds was ik dan vaak te moe om te eten, ook te moe om te slapen. De jeuk, die ik sinds in September 1937 gekregen had, hinderde verschikkelijk in mijn werk en de hoofdpijnen er nog bij. Toen was ik maar besloten om aan 't eind van den cursus het werk eerst voor een tijd neer te leggen. Want ik voelde, dat ik 't niet verder kon volhouden, en was vaak ontevreden

over mijn werk en over mij zelf. Ze vonden 't allemaal vreeselijk, dat ik deze ideeën had. Maar nu leek 't verstandig en was er dus niets aan te doen. Ik vond 't zelf ook vreeselijk en 't was voor me ook moeilijk om deze beslissing te nemen.

' Maar ik weet, dat de Heer mij zal leiden en vertrouw mijn toekomst Hem toe. Alles ligt ten slotte in Zijn handen. Toen Dokter en Mevrouw Veldstra van dit alles hoorden, waren ze erg lief om me voor een poos uit te noodigen en moest ik in Poerworedjo in het ziekenhuis liggen. Zoo ben ik nu een patiënt geworden van Dokter Veldstra. Ik ben den Heer zeer dankbaar, dat Hij me naar deze prettige omgeving heeft gebracht en ben Dokter en Mevrouw Veldstra ook zeer dankbaar, dat ze aan me hebben gedacht.

Nu nog over het ziekenhuis van Poerworedjo. 't Begon al wat donker te worden, toen ik door de twee kindertjes Veldstra en een djongos (jongen) naar de bestemde zaal was gebracht. Het is een groote zaal, in vier afdeelingen verdeeld, waarvan twee voor vrouwen en de andere twee voor kinderen zijn. Heel vriendelijk werd ik door een verpleegster ontvangen en het bed met neergelaten klamboe stond klaar. Er lagen vijf patiënten, waarvan één een kindje is met typhus. 't Was al stil en nadat de kindertjes Veldstra mij verlieten, maakte ik me gereed om in mijn bed te kruipen. Van slapen kwam niet veel, want telkens werd ik wakker door het geschreeuw van het typhuspatiëntje. 's Morgens was ik al vroeg klaar en maakte gauw kennis met mijn buurvrouw. Ze kwam uit Sumatra en was hier in de stad haar ouders komen opzoeken. Door een plotselinge ziekte moest ze voor een klein poosje in het ziekenhuis liggen. Nadat ze, me de eerste keer uit den bijbel had hooren lezen, toonde ze er al dadelijk een belangstelling in. Zoo las ik haar dan iederen morgen een stukje voor en dan bad ik voor alle patiënten, die in dezelfde zaal lagen. Eens vroeg ze wat de plaats van den Heere Jezus met de kloppende hand aan de deur beteekent. En of de deur soms niet de deur is van het paradijs.

En ik legde haar uit: „De deur beteekent niet van een huis of paradijs, maar van een hart. Ook bij U komt Hij wel eens kloppen. Want Hij is voor alle menschen, die in Hem gelooven, gekomen om ze zalig te maken." Mijn buurvrouw was tevreden met dit antwoord en liet me beloven als ik ooit in Sumatra (te Sabang) terecht kom, bij haar thuis te komen. Een tweede patiënt is een Chineesche dame, met wie ik over den Heiland kon praten. Deze stelde er al gauw belang in, bij het hooren van mijn zang en gebeden. En zei, dat ze graag in Christelijke boeken wou lezen. Maar liefst in 't Maleisch. Op 't oogenblik kan ik U hiermee niet helpen, zei ik. Ik zal een voor U zien te krijgen. Ik raadde haar aan om naar de kerk te gaan." Op een morgen kwam de Chineesche Dominee op de zaal en ik vertelde hem van dit alles, en ik vroeg of hij niet met haar kon praten. Den volgende morgen kwam de Dominee weer om zijn vrouw te bezoeken, die voor de geboorte van een meisje in de zaal moest liggen. Hij bracht ook wat tijdschriften mee. En ik gaf ze aan de Chineesche vrouw, die ze erg mooi vond. De Dominee beloofde nu haar thuis te bezoeken. Ook nog één, weer een Chineesche dame uit Semarang, die voor een grootte operatie hier in dezelfde zaal waar ik zelf lig, liggen moest. Heel veel heb ik met haar over den Heiland kunnen praten.

Want ze toonde ook al gauw belangstelling, nadat ze nu den bijbel voor de eerste keer had hooren lezen. Gisteravond was ze erg benauwd van pijn en lag erg stil, me dunkt dat ze bang was voor sterven. Toen kwam ik bij haar en stond voor haar bed. Ik vroeg of ik voor haar mocht bidden. Ze stemde het dadelijk toe. Wat was ik blij, ook zeer dankbaar aan den Heere, die me krachten heeft gegeven, om voor haar te bidden.

Tot nu toe heb ik trouw voor haar mogen bidden en ze knikte me maar vriendelijk toe, een uiting van dankbaarheid, zoodra het gebed afgelopen is. De bijbel is voor iemand, die vreemd is tegenover het Christendom, moeilijk te begrijpen; daarom neem ik gewoon versjes om ze voor te lezen. Een oude kennis uit Jogja, ook al een Chineesche vrouw, is ook hier in Poerworedjo als patiënt. We waren zoo verrast toen we elkaar zagen. Ook met haar had ik al een paar jaar geleden eens gepraat en haar aangeraden om toch naar de kerk te gaan. Want dit is voor haar niet vreemd meer. Als kind was ze er al vaak heengegaan. Door het huwelijk was ze teruggetrokken. En deze zei hardnekkig: „Nee". Maar toen ik op een morgen naar haar bed ging, om weer eens met haar te praten, zag ik haar juist aan 't bidden. Wat was ik dankbaar en zeer verrast en ik feliciteerde haar. Ze zou, zoodra ze thuis is, beginnen met doopcatechisatie, opdat ze den doop mag ontvangen. Verder heb ik hier ook nog met een paar Javaansche dames kunnen praten. Nu houd ik hier iederen morgen en avond een kleine koempoelan. Zoo heb ik Christus gevonden en gediend en ben steeds dankbaar, dat ik in deze omgeving terecht ben gekomen. Wat heb ik hier toch reusachtig veel van allerlei dingen mogen genieten. De hartelijkheid van Mevrouw Veldstra, Dokter en de lieve kindertjes, de lieve Zusters en verpleegsters. Dit alles heb ik naast God onzen lieven Heer te danken aan Dokter en Mevrouw Veldstra.

Poerworedjo, Januari 1938.

Naar aanleiding van de Zendingsstatistiek 1937.

Van Ds. Keuchenius kwam een tot in finesse uitgewerkte statistiek binnen. We vinden daarin voor iedere gemeente afzonderlijk opgegeven, hoevelen er door den doop, door verhuizing of anderszins het aantal Christenen deden toenemen; anderzijds ook hoevelen door vertrek of overlijden den Christenkring deden slinken.

We willen U een en ander uit die statistiek onder de aandacht brengen. Het zijn slechts cijfers. Maar die houden toch ook een boodschap in waar we naar hebben te luisteren.

Allereerst het aantal plaatsen, waar Christenkringen gevestigd zijn. Vergeleken met de opgaven, die U in het vorige Jaarboekje van Poerworedjo kunt vinden, nam dit met een 3-tal toe, n.l. Gowok, Banjoedin en Bentjo; alle 3 nog kleine groepen, maar daarom niet minder welkom in het groote geheel. Mogen het gemeenten zijn, waarin levend geloof gevonden wordt; dan zal ook aan hen de waarheid blijken van het mosterddaad, dat tot een grooten boom uitgroeide en velen tot een toevluchtsoord werd.

We hebben thans 15 nog-niet-geïnstitueerde gemeenten. Daarnaast 6, die onder leiding van een kerkeraad staan, al missen ze nog steeds de bearbei-

Zendingscommissie te Renkum met haar collectantjes.

De Zendingscommissie te Renkum met haar collectantjes.

De Geref. Kerk te Renkum en Heelsum heeft natuurlijk ook haar Zendingscommissie. En die commissie werkt, gelijk bijna overal, ook met collectantjes, over wie de commissie bijzonder tevreden is.

De kerkelijke gemeente is verdeeld in 6 wijken met aan het hoofd van iedere wijk een lid der Zendingscommissie.

De collectantjes brengen de Zendingsbladen bij de leden rond en innen tegelijkertijd op een kwitantie, afgegeven door de wijkbroeders, de geldelijke bijdragen. Dit systeem werkt goed.

De collectantjes doen hun best en zijn ijverig in het verzamelen der gelden.

Een woord van dank aan hen is hier zeer zeker op zijn plaats. Dit zal hun ijver niet verzwakken.

W. B.

ding door een eigen dienaar des Woords. We hadden gehoopt, dat twee van deze gemeenten (Temon en Palihan) in 1937 gezamenlijk een predikant zouden gaan beroepen. Er is ook ernstig aan gewerkt. Doch, het schijnt Gods tijd nog niet te zijn. Van den menschelijken kant bezien, ligt de moeilijkheid in de geringe geldelijke kracht van die beide, overigens flinke, gemeenten. Laten we hopen, dat de opleving in Indië het dezen gemeenten weldra mogelijk maakt, het beroepingswerk opnieuw onder de oogen te zien en tot een goed einde te brengen.

Het bleef dus nog steeds bij 2 Javaansche kerken met een eigen dienaar des Woords, n.l. Tlepok (Ds. Wirjatenaja) en Poerworedjo (Ds. Darma-atmadja).

Eindelijk vinden we nog 2 kringen van Chineesche Christenen vermeld, n.l. te Poerworedjo en te Koetardja. De laatste is nog klein, telt 13 belijdende en 7 doopleden. Die te Poerworedjo is vrij wat sterker, 32 belijdende en 52 doopleden; kon echter nog niet tot vaste formatie komen. Ds. Keuchenius heeft zich daar reeds heel wat moeite voor gegeven; maar tot dusver tevergeefs. Nu hij met nieuwen moed den arbeid hervatte, wenschen we hem van harte toe, dat hij weldra den Chineeschen kring te Poerworedjo tot het rechte kerkelijke samenleven leiden mag.

Nu nog enkele cijfers.

In 1937 werden gedoopt: 96 volwassenen (Javanen: 49 mannen en 42 vrouwen; Chinezen: 3 mannen en

2 vrouwen) en 101 kinderen (Javanen 89 en Chinezen 12), in totaal werd dus 197 maal de heilige Doop bediend. De verdere cijfers over verhuizingen naar en uit de gemeenten spaar ik U. Alleen zij nog even vermeld, dat 17 volwassenen en 9 kinderen door God tot Zich genomen werden. Ze werden, mag ik het zoo zeggen, op de hemelsche rekening overgeschreven; en bereikten het einde huns geloofs, de zaligheid hunner zielen.

Het eindresultaat is, dat we thans op ons zendings-terrein een getal van 1832 christenen in ons kerkelijk register vermeld vinden.

En wel belijdende Javaansche leden:

458 mannen en 369 vrouwen - totaal 827

belijdende Chineesche leden:

23 mannen en 22 vrouwen 45

Javaansche doopleden 901

Chineesche doopleden 59

Totaal 1832

Wie zal voorts zeggen hoevelen er onder de bevolking van ons zendingssterrein leven, in wier hart het goede zaad onder de oppervlakte verscholen ligt, en daar — alleen voor Gods oog zichtbaar — reeds aan het ontkiemen is? Maar tegenstand van buiten, en het nog ontbreken van den innerlijken moed om voor de nieuwe overtuiging uit te komen, weerhouden tot op heden den opgroei van het zaad naar omhoog.

Doorn's Zendingscollectantjes.

Niemand weet het. Zeer wel mogelijk, dat onze beide zendelingen het nooit zullen te aanschouwen krijgen. Althans bij meerderen niet. De Heere make Zijn Woord krachtig, opdat er doorbreken zij van geloofsleven bij allen die thans nog slechts in het verborgen vragen naar den Heere en Zijne sterkte.

Vermelden we nog, dat er 202 volwassenen en 168 kinderen in dooponderricht zijn. Daar is dus heel wat te doen voor onze Javaansche en Chineesche voorgangers. Veel teer, zwaar werk om deze allen tot Christus te leiden.

Ten slotte: in 1937 werden 21 huwelijken gesloten. U weet, er is daarginds geen burgerlijke trouw. Onze predikanten zijn dus inderdaad huwelijks-sluiters in den vollen zin van het woord.

Hiermede hebben we U het voornaamste van de gegevens ons door Ds. Keuchenius toegezonden, onder de aandacht gebracht.

Ga voort de arbeid gezegend verder.

Kleine mededeelingen.

1. Dr. Slettenaar is weer te Poerworedjo terug. Helaas, nog niet geheel hersteld. Slechts langzaam beweegt hij zich, als iemand, die op zijn gemak aan het wandelen is. Maar, de toestand is vooruitgaande. Hij verlangt er zeer naar, weer flink vooruit te kunnen. Want er is heel veel te doen. En dan valt het moeilijk, er buiten te moeten staan, God schenke hem zeer spoedig en volledig herstel.

2. Dr. J. v. d. Linden deed, met goed gevolg, mission. examen. Aan zijn intrede te Utrecht staat dus niets meer in den weg. Over een paar maanden worden voorts de colleges aan de Universiteit gesloten, zoodat dan voor onzen broeder de tijd van voorbereiding in Holland ten einde is. Reeds werd plaats op de boot besproken. We zullen hem in Juli zien vertrekken. Belangrijke dagen wachten ons dus, voor hem, voor ons en zeker niet minder voor Ds. Keuchenius te Poerworedjo.

L. N.

Doorn's Zendingscollectantjes.

Ook in Doorn zijn er, naast de Zendings-Commissie, de Zendings-Collectantjes, die elke maand trouw hun best doen, om het bedrag dat hier opgebracht moet worden voor de Zending, mede te helpen inzamelen. Zie hier een foto van de jongens en meisjes, die zich vast hebben voorgenomen na het plaatsnemen van deze foto, in het Zendingsblad, met nog meer lust en ijver de maandelijksche rondgang te zullen maken.

J. K.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid

Dr. Esser doet van zijn werk een mededeeling, die wij gaarne doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad. Hij schrijft het volgende:

Doop in Klampok.

Ingang in onderdistrictshoofdplaats. Opmerkelijke offers.

Zondag 12 December werden 21 mensen, n.l. 9 volwassenen en 12 kinderen gedoopt in Klampok, terwijl één meisje belijdenis deed.

Ge weet wel? Die plaats, waar een groote suikerfabriek staat. De definitieve sluiting ervan heeft in Indië in geïnteresseerde kringen veel opspraak verwekt. Dr. Miedema heeft in 1933 de gratis overname van het keurig ingerichte polikliniekgebouw bewerkstelligd.

Wij plaatsten er één onzer ijverigste en bekwaamste goeroes Jakoboes. In Januari 1934 werden de enkele geloovigen door het aanleggen van een lidmatenboek tot een afzonderlijke kring gevormd. De

plaatselijke gemeente vergadert in het huis van den goeroe, een vroegere woning van een employé der fabriek. Ten vorigen jare kozen zij in saamwerking met drie andere kringen een Kerkeraad.

Van de op 12 December gedoopten wonen slechts één echtpaar en de ouders van één kind in Klampok zelf. De anderen elders, zelfs op tamelijk grooten afstand. Gedeeltelijk kerken deze in Kertajasa of Karang Salam. Onder de laatsten behooren ook twee gezinnen van de op ongeveer één uur afstand gelegen onderdistrictshoofdplaats, eerstelingen, die als wij ons niet bedriegen een rijken oogst voorspellen. Want er is op die plaats en in de onmiddellijke omgeving ontluikende belangstelling op te merken.

Wat mij trof was het bedrag der doopcollecte. Het is de gewoonte, dat naast de doopvont een bus voor een dankoffer geplaatst wordt. Het totaal bedrag der daarin gestorte gaven bedroeg f 2.19. Wij achten dit een beduidend bedrag.

Vaste inkomens, hoewel zeer bescheiden, hebben een Javaansche verpleger van Boekstedja en een Ambonsche waker van een gesloten fabriek. De verpleger moest wegens den afstand gebruik maken van een rijtuig en die Amboneesche familie vermoed ik eveneens. Allicht is daar 40 cts. mee gemoeid.

De rest van de Doopelingen bestond uit b.g. twee landbouwersgezinnen, een oude, arme weduwe van Kertajasa (vijf kwartier loopen) en een jongeman uit Kerang Salam. Van de laatste gemeente bracht een moeder haar baby ten doop. Haar hart was vol zorg. Want haar man had — door broodsgebrek gedwongen — zich heimelijk laten werven voor een onderneming op Sumatra. Hij was zonder afscheid te nemen vertrokken, zijn vrouw met de zorg voor het gezin achterlatend.

Het jonge echtpaar van de plaats zelf is ook, meen ik, een landbouwersgezin, terwijl de ouders van het kind uit Klampok een klein winkeltje (waroeng) er op na houden. Ze hebben een groot gezin. Dus zal 't wel moeilijk zijn voor de noodige voeding en kleeding uit de baten van de waroeng te zorgen.

Voor den gewonen landbouwer is de strijd om het bestaan wel heel zwaar. De aan elk toegewezen velden hebben een kleinen omvang en de belastingdruk (z.g. „landrente”) is teregend zwaar. Het is mij altijd een raadsel, hoe ze boven een sober bordje rijst uit de opbrengst van hun land voor kleeren en andere levensbehoeften zorgen kunnen.

Als nu die drie gezinnen, die ééne vrijgezel, die weduwe, de moeder van een gezin, dat door den kostwinner in de steek gelaten is, de kleine winkelier, de verpleger en de nachtwaker (de beide laatsten dan nog belast met kosten van vervoer) samen f 2.19 offeren, acht ik dit een verblijdend bewijs van geloof en liefde. Ik geloof, dat hier meer geoferd is dan de bekende weduwe deed: meer dan de leeftocht van één dag. Dáár moet voor gespaard zijn, met moeite en volharding.

Na de godsdienstoefening staan er nog twee bussen, waarin ieder (behalve de kinderen, wat werpt): voor kerk en diaconie. Ook de doopelingen gaan die niet voorbij.

Zegene de Heere hen en hun kinderen. Dóe Hij door Zijn Geest en Woord de vlam der eerste liefde voortdurend en in steeds helderder glans in hun hart schijnen.

De Zendingscollectantjes te Giessendam.

Ook de foto der Zendingscollectantjes van de Gereformeerde Kerk te Giessendam en Neder-Hardinxveld lag al met andere foto's eenigen tijd te wachten op plaatsing in het Zendingsblad.

Zendingscollectantjes te Giessendam.

De Zendingscommissie zond deze foto met verzoek om opname. Maar zij schreef er ons niet bij, hoe de collectantjes het maken. Dat is echter stellig wel perfect in orde, want anders had men hun kiekje niet gestuurd, om dit in het Zendingsblad te plaatsen.

Misschien hebben de Zendingsmeisjes te Giessendam al wel een paar maal, als er weer een Zendingsblad kwam, gauw gekeken of hun foto er in stond en dan tot elkander gezegd: nog niet. Maar nu staat ze er in en naar we hopen: goed geslaagd. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Kort verslag van het Zendings-ziekenhuis „Soera-karta” te Solo over het jaar 1937.

Het jaar 1937 was voor ons ziekenhuiswerk wel een in alle opzichten rijk gezegend jaar. Allerwege in het gewest, tot zelfs er buiten wekte ons werk bij de bevolking meer vertrouwen en nam het aantal dergenen, die zich bij ons onder behandeling stelden of lieten verplegen, toe.

Van de 325 bedden, die ons Ziekenhuis op Djebres in totaal telt, waren er gemiddeld het geheele jaar door 319 dagelijks bezet.

Het aantal opgenomen patienten steeg van 5310 in 1936 tot 6283 in 1937 en daarmee het aantal verpleegdagen van 114402 tot 116587, terwijl het gemiddeld aantal verpleegdagen per patient van 21,5 op 18,7 kon worden teruggebracht.

Het aantal nieuw ingeschreven polikliniekpatienten steeg van 21238 tot 27903 in 1937, wat beteekent een stijging per werkdag van 67 tot 89. Het aantal consultaties steeg van 85386 tot 107458 of per werkdag van 272 tot 343.

Ook werd er meer verloskundige hulp gevraagd. In het Ziekenhuis en in de stad te samen steeg het aantal bevallingen van 407 tot 430, terwijl dat op de buiten-poliklinieken steeg van 393 tot 437. In totaal werd er dus 867 keer verloskundige hulp verleend.

Het totaal aantal chirurgisch-gynaecologische-, neus-, keel-, oor- en oog-operaties bedroeg te zamen 1040.

Behalve in de hoofdstad met het Centrale Ziekenhuis hebben we in het gewest nog één hulpziekenhuis met 48 bedden op het terrein van de gesloten s.f. Wonosari en 17 poliklinieken. Op deze buiten-poliklinieken, wier aantal zich in de loop van het verslagjaar met 2 uitbreidde, bedroeg in 1937 het aantal nieuwe patienten 62730 en het aantal consultaties 238.823.

Als we het omrekenen voor Djebres en de buiten-poliklinieken, dan worden er per werkdag door ons meer dan 1100 menschen op een of andere wijze geneeskundig geholpen.

Het totaal door ons gegeven injecties in stad en gewest ging dit jaar de dertigduizend te boven, wel een bewijs hoe de Inlandsche bevolking vertrouwen is gaan stellen in de Westersche geneeskunde.

Wat de inrichting van het hoofdziekenhuis aangaat kwam er dit jaar, behalve dat de gewone noodige herstellingen werden aangebracht, alleen deze enorme verbetering, dat we mochten overgaan tot het inrichten van een volledige modern geoutilleerde keuken en wasscherij, welke geheel werd bekostigd door onze Zendende Kerken en uit Europa geleverd door de fa. Lindeteves Stokvis.

Ook dit jaar werden we vanuit Holland telkens weer verblijd met de toezending van kisten vol met een prachtige voorraad linnengoed, in hoofdzaak door dameskransen geknipte en genaaide kleeren voor patienten.

Het verslagjaar 1937 was tevens dat van ons 25-jarig jubileum. Den 1en November j.l. mochten we dit feit dankbaar, maar ook feestelijk herdenken. Groot was op dien dag de belangstelling, die we ondervonden en vele de stoffelijke blijken, die we in giften voor ons werk, bloemen, telegrammen en brieven mochten ontvangen.

Als bijzonderheid zij hier meegedeeld, dat aan vier onzer Javaansche oude-getrouwe medewerkers op dien dag namens de hooge regeering een eere-kruis voor trouw en verdienste door onzen Gouverneur werd uitgereikt.

Ook maken we met dankbaarheid melding van het feit, dat we bij wijze van Jubileumgift van de N.V. Koloniale Bank te Soerabaja als schenking ontvingen de gebouwen en inventaris van de Polikliniek te Soekohardjo en de inventaris van het Hulpziekenhuis te Wonosarie, welke inrichtingen reeds vele jaren door ons werden geëxploiteerd.

Voorts is het ons een groote vreugde, te kunnen meedeelen, dat we in dit jubileumjaar voor het eerst een subsidie kregen van het Rijk van Z.V.H. den Soesoehoenan van Soerakarta. Van harte hopen we, dat ook Z.H.P.A.A. Mangkoenagara VII ons binnen niet al te langen tijd met een ons zeer welkome subsidie zal willen verblijden, want ook van Zijne onderdanen komen er dagelijks velen naar ons Ziekenhuis en onze poliklinieken om er te worden behandeld of verpleegd.

In het stafpersoneel traden geen andere mutaties

op, dan dat een der Europeesche verpleegsters terugkeerde van en een ander vertrok met verlof naar Europa.

Het lager personeel, dat steeds in aantal uitbreidde, werd geregeld opgeleid voor het mantri- en vroedvrouw-examen.

Eerst door Dr. Gothein en later door Dr. Tuijter als fd. Inspecteur D.V.G. werd ons Ziekenhuis en de poliklinieken dit jaar geregeld bezocht.

Onder de verdere belangrijke bezoeken aan ons Ziekenhuis in de loop van het verslagjaar noemen we dat van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Ned. Indië.

De Gouverneur van Soerakarta, Z.H.P.A.A. Mangkoenagara VII, De Pangeran v. d. Kraton, De Rijksbestuurder.

Dr. J. Offringa, Hoofd D.V.G. Batavia.

Fam. Dr. Vreede, Directeur van het Ned. Instituut te Parijs.

Prof. Dr. B. J. v. d. Plaats van Batavia.

Fam. Prof. Dr. H. J. Lameris van Utrecht.

Prof. Mr. V. H. Rutgers van Amsterdam.

Prof. K. de Snoo van Utrecht.

Dr. Miskotte van Haarlem.

Dr. H. C. Rutgers van het Ned. Bijbelgenootschap te Amsterdam.

Dat al den arbeid in dit verslagjaar verricht niet tevergeefs zij, maar moge beantwoorden aan het voorgestelde doel, n.l. het heil van land en volk, blijve de voortdurende bede van ons hart.

De Geneesheer-Directeur,

D. VERHAGEN.

Oranje feest te Solo.

In Indië is de geboorte van Prinses Beatrix met niet minder vreugdevol enthousiasme begroet dan in Holland. Door de vlugge berichtgeving wisten we de blijde mare op hetzelfde oogenblik, dat rondom Soestdijk de spanning van zooveel weken losbrak in een blijden jubel. 't Bericht kwam hier tegen den avond; door het tijdsverschil leven we in Indië 7 uur later dan in het Moederland. 't Was prachtig weer, een uitzondering in de natte moesson, die ons gewoonlijk iederen middag vergast op een stroomende regenbui. We hadden al geruchten gehoord, dat er iets op til was, en de spanning werd ons bijna te machtig. Daar ineens kwam de blijde tijding door de radio; eerst een plechtig Wilhelmus en daarna de boodschap: Een Prinses geboren! U had eens moeten zien, welk een enthousiasme er losbrak: de menschen hielden naar buiten, feliciteerden elkaar op straat, ieder een. Javaan, Hollander of Chinees had maar één gedachte: Een Oranjeprinses geboren! De versieringen voor onze Kweekschool lagen al weken gereed; nu was er het moment ze aan te brengen. Vele handen maakten licht werk; al onze jongens pakten mee aan en in een oogenblik was het een vrolijke wedijver, wie het eerst klaar zou zijn. Een uur na ontvangst van de blijde maar konden we ons al verlustigen in een sprookjesachtig mooie illuminatie en versiering van 't geheele Kweekschool-complex.

Langs de huizen wapperden gairlandes van kleine vlaggetjes; het schoolgebouw, als middelpunt, was op grootsche wijze versierd door breede banen rood-wit-blauw langs den gevel, die rustten op een breede dwarsbaan van oranje. Een eenvoudige maar zéér

Oranje feest te Solo.

stijlvolle versiering. Het mooiste was alles 's avonds, als alle lichtjes brandden. In de huizen, de heele rij langs, straalden langs de ramen honderden kaarsjes een fijn zacht licht uit. En de gazons voor alle internaten, ook voor het meisjesinternaat aan den overkant, en, in 't verlengde van de school, voor de woning van Dr. van Andel en de Koningin Emma-school, waren omzoomd met vetpotjes. Al weken tevoren stonden de bamboekokertjes daarvoor in den grond, al vele malen waren ze vól geregend en weer gedroogd, maar nu kwam de brandstof er in (een mengsel van petroleum en klapperolie), een blikken dekeltje met een katoentje er doorheen, dekte ze af, en tegen het donker werd alles aangestoken. Ongelooflijk, dat je met zulke primitieve middelen zoo'n prachtig effect kunt bereiken! In de stad was het spoedig bekend, dat Margojoedan er zoo feestelijk uitzag en iedereen avond kwamen honderden menschen onze feeërieke verlichting bewonderen.

Toen alles versierd en verlicht was, was het tijd voor ons avondeten. In de eetzaal hebben we met een blij en dankbaar hart samen met onze jongens het Wilhelmus gezongen en den Heere gedankt voor Zijn groote gunst aan het Koninklijk Huis en het gansche Koninkrijk der Nederlanden bewezen.

M. E. R.

Iets uit het vrouwenwerk te Solo.

Wie nooit in Indië is geweest, kan zich niet gemakkelijk een voorstelling maken van de moeilijkheden, waarmee het werk onder de vrouwen gepaard gaat. De inlandsche vrouw heeft een zoo heel andere positie dan de vrouw in Holland; ze wordt niet meegesteld, met haar wordt geen rekening gehouden. Natuurlijk verandert het eenigszins als de man of het heele gezin christen wordt, maar dan nog gaat dit zeer langzaam.

Het vrouwenwerk is in hoofdzaak bedoeld voor de niet-christenvrouw. Iedere week worden er in verschillende gedeelten van de stad bijeenkomsten ge-

houden, die onder leiding staan van eenige Hollandse en Javaansche dames, en van die bijeenkomsten wil ik U iets vertellen.

Met juffrouw Goemaat samen, de eenige Hollandse zuster hier voor het vrouwenwerk te Solo, ga ik iedere week één- of tweemaal de kampong in. Solo wordt dorpsgewijze bewoond en iedere, door bamboelatten afgebakende groep huizen, is een kampong. De dag vóór we een bijeenkomst houden in een bepaalde kampong, worden alle vrouwen uitgenoodigd. Dit gebeurt gedeeltelijk door juffrouw Goemaat zelf, gedeeltelijk ook door de christenvrouw, bij wie aan huis de koempoelan gehouden wordt. De kamponghuizen zijn alle zeer eenvoudig, gewoon van bamboe gemaakt, met leemen vloeren, zonder ramen, maar wel hier en daar een deur. Door het felle licht buiten is er binnen nog genoeg licht, daarbij zijn de wanden van binnen meest witgekalkt, wat op zichzelf ook weer licht geeft. Meubelen zijn er bijna niet, een houten rustbank en eenige lage bankjes, soms een kast, zijn de eenige voorwerpen, die er staan. Aan den muur hangt hier en daar nog wel eens een vergeelde plaat, maar ook zie je dikwijls de verloovingsfoto van onze Prinses en Prins, soms tweemaal dezelfde foto in één kamer; daarmee houdt echter dan ook alle luxe op.

In een andong (tentwagentje met één of twee kleine paardjes er voor) gaan we naar de plaats van bestemming, meest onderweg nog verschillende vrouwen opnemende, die mee kunnen rijden, zoodat we soms met een wagen volgeladen tot de kampong rijden. Daarna nog een klein eindje loopen en we zijn bij het huis waar de koempoelan gehouden zal worden. Als we binnenkomen, trekken we eerst onze schoenen uit. Onze gastvrouw heeft n.l. voor deze gelegenheid enkele schoone dunne matten op den vloer uitgespreid, waar we op neerhurken, evenals de andere vrouwen. Natuurlijk moet je daar in het begin eerst aan wennen, want de eerste malen ben je na een kwartier al stijf. We krijgen een laag bankje, bij

wijze van tafeltje voor ons, waar we onzen bijbel en zangbundel op neer kunnen leggen. Hebben we ons een beetje geïnstalleerd, dan komen zoo langzamerhand de vrouwen om ons heen zitten. Daar de Javaansche vrouw in de kampong niet veel besef van tijd heeft en ze zich niet haast, duurt dit soms een tijdje, maar zitten ze eenmaal, dan is het ook erg genoegelijk zoo op den grond. Er zijn enkele samenkomsten, waar we allen op wankle stoelen of banken zitten, door de gastvrouw bijeengezameld van vrienden en geburen, maar het prettigste is het, als we op den grond kunnen zitten; dat zijn de vrouwen nu eenmaal gewend, en dat geeft direct een rustige sfeer. Natuurlijk komen de vrouwen niet allen alleen; vaak hebben ze één of twee kinderen bij zich, omdat ze anders niet zouden kunnen komen. Maar aan deze dingen zijn we gewend, evenals aan de kippen, die rustig in- en uitloopen. De meeste kinderen worden door moeder of grootmoeder ook wel zoet gehouden. Soms zijn er erge leuke kinderen bij; er is één schattig meisje van twee jaar, die trouw meekomt; ze zit erg zoet, behalve onder het bidden en danken, als ze ziet, dat de vrouwen allemaal zoo stil zitten met gesloten oogen, begint ze te huilen, maar ze is direct weer stil, als de oogen weer open gaan.

Als het tijd is en de meesten aanwezig zijn, gaat juffrouw Goemaat voor in gebed. Daarna wordt er een gedeelte uit den bijbel gelezen, naar aanleiding waarvan dan een lezing of uitlegging wordt gehouden. Daarna mogen er vragen gesteld worden, soms zijn er geen vragen, soms ook wel, en dan meest van zeer varieerenden inhoud. Zijn er geen vragen, dan vraagt juffrouw Goemaat meestal zelf verschillende dingen, om te zien, of ze het begrepen hebben, en om het hun nóg eens duidelijk te maken. U kunt U niet genoeg indenken, hoe weinig de menschen weten, en hoe klein hun bevattingsvermogen is. Hun verstand is ook niet geoefend, en vooral alles omtrent onzen godsdienst is hen totaal vreemd. De meesten zijn niet op school geweest, zoodat ze lezen noch schrijven kunnen. Juist daarom is het vaak zoo ontroerend te zien, dat ze tóch terug komen en van ons meer willen weten over God en Zijn werk.

Na de bespreking gaan we zingen, en dat vinden ze prachtig. Het gaat wel niet zoo vlot, als U misschien denkt, want ze zingen, evenals in de dessa-kerken, regel voor regel. De menschen kunnen immers niet lezen, en zoo kunnen ze toch nog meezingen. Na het zingen wordt er gedankt, en daarna worden de namen en adressen van de vrouwen opgeschreven. We kunnen hierdoor telkens controleeren, welke vrouwen vaak komen, welke nu en dan maar eens, en of er nieuwelingen bij zijn. Dit is een heel werkje, maar ondertusschen krijgen we van de gastvrouw een kopje Javaansche bloementhee, ook gaat er dan een sirihslettelje rond, maar gelukkig zijn we niet verplicht daarvan gebruik te maken. De vrouwen krijgen van ons ieder het evangelisatieblad „Mardi Rahardja”, en dan gaan ze uiteen; wij zoeken met onze medereizigers weer een wagentje, en probeeren thuis te komen. Dit is niet altijd even gemakkelijk, want in de regentijd, als je door een flinke bui moet, weigeren de paarden vlug te loopen, dan gaat het minder dan stapvoets, zoodat we soms een uur in een andong zitten om thuis te komen; in vele gevallen heeft dat echter ook weer een komische kant.

De dagen die volgen op zoo'n samenkomst, wordt er zooveel mogelijk huisbezoek gedaan in die kampong; en daarvan worden dan aantekeningen gemaakt. Dit eischt van juffr. Goemaat veel werk, maar als alles nauwkeurig bijgehouden wordt, vergemakkelijkt het het werk op den duur erg. Door dit huisbezoek komt eveneens dikwijls aansluiting aan de medische zending. Hoe vaak niet worden in de kampong zware zieken aangetroffen, of kinderen met lang verwaarloosde huidziekten; ze durven niet naar het ziekenhuis, zijn bang voor den dokter en allerlei dingen meer. Worden ze echter door de Hollandsche dames ontdekt, dan worden ze onverbiddeijk of meteen, of den volgenden morgen opgehaald en naar het ziekenhuis gebracht. Niet altijd zijn het dankbare patienten, want soms zijn ze 's avonds al weer thuis, dan loopen ze stilletjes weg in een onbewaakt oogeblik; ze voelen zich nu eenmaal niet gauw thuis in een omgeving, waar orde en regel is. Natuurlijk brengen deze patienten het ziekenhuis meest op kosten, maar we zijn al dankbaar, dat de angst voor het ziekenhuis meer en meer verdwijnt bij de inheemschen.

Op de samenkomsten worden zooveel mogelijk de evangeliën behandeld. Elk jaar is er een rooster voor de verschillende onderwerpen; eerst wordt begonnen met het scheppingsverhaal en de zondeval, waarna zoo spoedig mogelijk wordt overgeschakeld naar het Nieuwe Testament, omdat het werk van den Heere Jezus immers het centrum is van de openbaring van God, en het O.T. eerst volledig open gaat in het licht van het N.T.

Enkele dames houden een cursus om de vrouwen, die het maar willen, te leeren lezen. U begrijpt, hoe belangrijk, maar ook hoe tijdroovend werk dit is.

Het zou mij verwonderen, indien uit het bovenstaande niet voor iedereen duidelijk werd, dat dit zendingswerk onder de vrouwen dringend behoefte heeft aan meer Hollandsche krachten, welke zich uitsluitend aan dit werk wijden.

Hoe gelukkig toch, dat dit werk juffr. Goemaat totaal over de handen loopt!

De velden zijn wit om te oogsten!

„De oogst is wel groot, maar de arbeiders weinige; bidt dan den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in zijn oogst uitstoote”. Matth. 9 : 37, 38.

Solo, Maart 1938.

F. ZUIDEMA—BUWALDA.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Wates.

Naast Djokja, de hoofdstad, is Wates een van de belangrijkste plaatsen op dit zendingsterrein. Hier is door de zending reeds in 1908 een hulphospitaal gevestigd, waaraan sedert vier jaar een Indisch arts Dr Soenoemo Prawirohoesoedho is verbonden. De gemeente te Wates is één van de oudste gemeenten op dit zendingsterrein. Onder den zegen des Heeren heeft zich deze gemeente de laatste paar jaren sterk uitgebreid, terwijl de leden zeer actief zijn. Grootte

onderlinge eensgezindheid en groote ijver van de leden der gemeente in de verkondiging van het Evangelie en in de verzorging van het eigen gemeentelijk leven kenmerkt deze gemeente.

In 1937 zijn er te Wates 30 volwassenen, 15 mannen en 15 vrouwen, door den doop opgenomen in de Kerk des Heeren, terwijl er 32 kinderen zijn gedoopt. De gemeente te Wates telt thans 231 zielen.

Wates behoort tot het westelijk deel van dit zendingsterrein, waarvan de bearbeiding is toebetrouwd aan Ds G. J. van Reenen. Gelijk men weet is Djokjakarta in twee deelen verdeeld, waarvan het oostelijk deel wordt verzorgd door Ds Allaart, en het westelijk door Ds van Reenen.

In de gemeente te Wates nu is al sinds eenigen tijd met ernst de vraag overwogen of men niet zou kunnen overgaan tot de beroeping van een eigen dienaar des Woords. Het spreekt vanzelf, dat de missionaire predikanten met blijdschap opmerkten hoezeer den laatsten tijd steeds sterker de drang gevoeld werd om een eigen predikant te mogen bezitten.

De gemeente te Wates heeft een flinke kerk, gerekend althans, niet naar Hollandschen, maar naar Javaanschen maatstaf. Enkele jaren geleden is die kerk gebouwd, die toen veel te groot was, maar zeer geregeld vol komt zoo vaak er dienst is. Voor den bouw van die kerk heeft indertijd de zending aan de gemeente te Wates een vrij groot bedrag geleend. Deze gelden zijn genomen uit het in 1927 en 1928 door Ds Pos tijdens zijn verlof bijeengebrachte bouwfonds en aan de gemeente te Wates geleend onder verplichting tot geleidelijke terugbetaling. De schuld op dit gebouw bedraagt nog f 4478.—. Als de betrekkelijk nog kleine gemeente rente en aflossing zal moeten betalen en bovendien een eigen predikant zal moeten onderhouden, dan gaat dat voorloopig hare krachten nog te boven. Wanneer men van die schuld af was, dan zou men wel een predikant kunnen beroepen en al de kosten van den kerkedienst zelf kunnen dragen.

Op advies van hare commissie voor de zending heeft de Kerkeraad te Amsterdam besloten de schuld, die nog staat op het kerkgebouw, kwijt te schelden. Dit is naar Java bericht. Met groote blijdschap heeft de Gemeente te Wates dit bericht vernomen.

Het heeft Kerkeraad en Gemeente gestimuleerd om eigen inspanning nog te verhoogen.

Namens de Kerk van Wates ontving Ds van Reenen een hartelijke dankbetuiging voor deze krachtige hulp.

Thans is het beroepingswerk ter hand genomen.

Wellicht zal men nu wel spoedig overgaan tot de beroeping van een eigen inheemschen dienaar des Woords.

Wie door de Gemeente te Wates tot haar predikant zal worden beroepen, is nog niet beslist. Maar wellicht zal hiervoor wel het meest in aanmerking komen de Goeroe Indijl, die reeds eenige jaren met groote toewijding te Wates werkzaam is, wel goede gaven voor het predikambt bezit en als de aangewezen man is om predikant van Wates te worden.

Het is dus te verwachten, dat Wates weldra een eigen predikant zal hebben. En dat is dan op het zendingsterrein van Djokja de tweede kerk, die een eigen Javaanschen dienaar des Woords zal bezitten.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Zending onder de Chineezzen in ons land.

Juist had Ds. Pieron mij onderstaand „weerzien” doen toekomen, toen hij bericht gaf, dat br. Dols ongesteld was. Hij was „griepig” en wij behoefden ons niet ongerust te maken. Die geruststellende mededeeling was aangenaam, ook hierom, dat Charlois, waar br. Dols tegenwoordig woont, nogal afgelegen is van Centrum. Een bezoek daarheen neemt veel tijd.

De toestand blijkt echter ernstiger te zijn geweest, dan Ds. P. vermoedde, want br. Dols is een paar dagen later overleden. Van dat bericht zijn wij geschrokken en Ds. P. was erg onder den indruk, want hij werkte met br. Dols erg prettig samen. Leiding geven kon de bekende oud-Missionaris uit China niet, maar als medewerker heeft hij de laatste jaren verdienstelijk werk gedaan.

In vele streken van ons land is br. Dols bekend, want hij heeft op tal van plaatsen voordrachten gehouden met lichtbeelden en hij kon gezellig vertellen als hij over Thibet en de levende Lama begon.

Menige Chinees heeft hij in ziekenhuis en gevangenis bezocht en al was het wel goed merkbaar, dat hij niet Gereformeerd was „van huis uit”, toch kon hij zoo warm den Heiland aanbevelen.

Wij hopen dat br. Dols bij den Heere is in de heerlijkheid en dat de vertroosting Gods, Mevr. Dols, die nu weduwe is en zoo geheel alleen achter is gebleven, rijkelijk toe moge komen.

V.

Een weerzien.

Op zekeren morgen ontving ik een brief van een Chinees uit Utrecht, 'n goede bekende van me. 't Was de „baas” van het schamele Kantonneesche logement in een nauw straatje van wijk C. Het bleek een dringend verzoek om hulp te wezen. „In zijn logement bevond zich een goede vriend van me, die in groote nood verkeerde. Hij was in Antwerpen afgemonsterd en zonder geld naar Utrecht gekomen. Of ik spoedig eens aan wilde komen.”

Wie zou dat zijn? 'n Vaag vermoeden kwam in me op. Zou het Sien Ta Chei wezen, de man, die me indertijd maanden lang geholpen had bij de prediking in ons Katendrechtsche zaaltje? Lang geleden had ik voor het laatst iets van hem vernomen. Maar sedert dien had hij niets meer van zich laten hooren.

En ja, toen ik kort daarop de donkere, wankel trap van het Utrechtsche logement opgeklimmen was en de zolder bereikt had, zag ik hem daar zitten, temidden van oude veldbedden en pindatrommels. Hij was magerder geworden en had blijkbaar 'n moeilijken tijd achter den rug. Maar toch nog dezelfde van vroeger, even waadtig en rustig beleefd. En — maar dat bleek me nadat we met elkaar gepraat hadden — nog even sterk in het geloof.

Zware maanden had hij doorleefd. Was even thuis geweest bij vrouw en kinderen, maar moest toen weer weg, om geld te verdienen in verre landen. Maar 't was hem niet meegeloopen. En toch, Jezus zou hem niet in den steek laten, dat wist hij zeker. Onwil-

lekeurig moest ik denken aan zijn lievelingslied, waarvan hij de Chineesche woorden zoo vaak in ons zaaltje gezongen had: „Al den weg leidt mij mijn Heiland". Voor hem is dat geen vrome phrase, maar de werkelijke steun op al zijn verre wegen.

En nu is hij weer in Katendrecht. En 't is in ons zaaltje weer zooals het vroeger was. Weer getuigt hij vrijmoedig van zijn Heiland, weer zingt hij met geestdrift zijn Chineesche gezangen. Ook toen hij vertrokken was, is het Woord verkondigd en hebben Chineesche Christenen ons bijgestaan. Maar nu is 't weer anders: warmer en geestdriftiger.

't Zal niet lang duren. Over 'n paar weken zal hij weer aanmonstren, en ons dus weer verlaten, misschien wel voor altijd. En ook zonder hem zal het Evangelie zijn loop hebben en niet ledig tot God terugkeeren. Maar toch danken we den Heere voor dit korte weerzien. En nu gesterkt weer verder, doende wat onze hand vindt om te doen.

PIERON.

INGEZONDEN.

Onderstaande mededeeling werd ons gezonden met verzoek om opname in het Zendingsblad. Gaarne voldoen we aan dit verzoek.

W. B.

G. O. Z. E.

Gereformeerde opleiding Zending, Evangelisatie.

Aanmelding voor den nieuwen cursus, aanvang October 1938, bij Jonkvrouw C. Gravin van Limburg Stirum, Eusebiussingel 69, Arnhem.

De cursus, die gehouden wordt van 1 Oct. tot 1 Juni, geeft twee jaren theorie en vraagt een jaar practijk, hetzij in of buiten Arnhem.

Hoofdzaak is Bijbelstudie in zeer uitgebreiden zin.

Verdere vakken zijn in het prospectus vermeld.

De lessen worden gegeven door de predikanten der Gereformeerde Kerk te Arnhem en de leeraren der Christelijke Meisjesschool alhier, terwijl voor Zendingsonderwerpen speciale cursussen worden gegeven.

Na het met goed gevolg doorloopen der drie jaren wordt een diploma uitgereikt. Met dit diploma hebben onze cursisten steeds een taak gevonden.

Ik wil daarvan graag een paar noemen.

Onze eerste cursiste is thans werkzaam in Djocja bij Mejuffrouw Mesman voor den arbeid van „Na-zorg" voor de oud-leerlingen der Christelijke Javaansche Meisjesscholen. Een hunner werkt onder Joodsche vrouwen en een andere bij Ds. Winter voor de Evangelisatie in Antwerpen en Mechelen.

Thans hebben wij acht cursisten, 3 tweede jaars en 5 eerste jaars.

Zij wonen samen en doen zijn huishouding. Een hunner is Gozemoeder. Zij pleegt in alles overleg met het bestuur.

Daar het deelnemen aan de cursus geheel naar eigen keuze moet zijn, blijkt het gedurig dat er toewijding, arbeidslust en begeerte tot den dienst des Heeren bij de deelnemsters gevonden wordt.

Met de drie formulieren der Gereformeerde Kerken in Nederland tot basis wenschen de stichters G.O.Z.E. te zien bloeien en vrucht dragen voor alle terreinen van Evangelisatie en Zendingswerk.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De finantiën te Oegstgeest.

In het Zendingsblad van de samenwerkende zendingscorporaties te Oegstgeest lezen we van de finantiën het volgende:

„Het vragen om geld is geen ongeestelijk werk, mits het bezien worde in het bovenstaande licht. Hoe verliep 1937 in dit opzicht?

Het is u bekend hoe de raming voor 1937, die, wanneer aan alle behoeften zou worden voldaan, zeker een millioen gulden zou moeten bedragen, teruggebracht werd tot f 800.000. Dit geschiedde helaas ten koste van veel werk dat vroeg om uitbreiding, ook ten koste van veel bestaand werk, zooals colportage. Maar het kon niet anders. Zal nu 1937 zonder tekort sluiten? Helaas neen!

Een tekort van f 50.000 à f 60.000 zal er blijven. En de raming voor 1938 werd eerst door het financieel curatorium, dat wij zeer dankbaar zijn voor zijn vele belangelooze werk, vastgesteld op f 930.000.-.

Daarbij moesten de salaris-kortingen blijven gehandhaafd, en veel besnoeid worden. Maar nu 1937 toch met een tekort sluit, zal die raming voor 1938 kunnen gehandhaafd blijven?

Het financieel curatorium wil eerst eens de eerste 3 maanden afwachten.

Maar waarop is er nog te besnoeien? Het loslaten van een zendingsveld, een middel door velen nog wel eens aan de hand gedaan brengt geen financieel voordeel van beteekenis, daar toch de zendelingen van zulk een veld ten onze laste blijven. Wij weten echter dat ook dit alles in Gods hand is.

Laat men in ons vaderland ook deze moeilijkheid in het gebed niet vergeten en naast het „bidt" ook het „werkt" in betrachtting brengen.

Ook hierin moge de onrust ons niet loslaten om te doen wat onze hand vindt om te doen."

CHINA.

Van dag tot dag spreekt ons de pers van China, dat ontzaggelijk uitgestrekte land in Oost-Azië, met zijn bijna 400 millioen inwoners.

In de „Heidenwereld" schrijft de bekende Zendingarts Dr. Lee Huizenga een stukje over de Vadervereeëring in China, dat we hieronder laten volgen.

W. B.

De vadervereeëring in China.

Het Chineesche volk is uiteraard godsdienstig, en toch niet zoo als in Indië en in de Mohammedaansche wereld. Fanaticisme en fatalisme zijn uitersten die China's godsdienst vermijdt. China leeft zijn godsdienst en geloof niet alleenlijk.

Formeel zijn er in China drie groote godsdienstige systemen — het Confucianisme, het Boedhisme en het Taoïsme.

Het Confucianisme centraliseert zich vooral om de ouder-vereeëring en dit vereenigt zich in de vadervereeëring. Elke familiegroep heeft elgen voorvaderlijke tempel, waar de voorouders vereerd worden. Voor in zulke tempels ziet men kleine bordjes met de namen en jaartallen van zulke ouders. Elke persoon moet wel een mannelijke afstammeling hebben om

zulke ouder-vereering voor zich uit te oefenen. En dit ligt ongetwijfeld deels ten grondslag aan het rusteloos streven van elke Chinees om zonen te verwekken. Gelukt zulks niet voldoende met Sarah, dan neemt men een of meer Hagars, en wil het dan toch maar niet dan neemt men een van de zonen van een broeder of een ander persoon aan om als zoon dienst te doen bij de ouder-vereering.

Deze ouder-vereering rijst tot haar toppunt in het voorjaarsfeest, tegen 't einde van de tweede volle maan of 't begin van April. Dan gaat men naar de graven met voedsel voor de ouders en kaarsen en wierook. Gebeden voor de ouders, 't vernieuwen van de graven en feestviering en genot doen allen mee om de nagedachtenis van de voorouders in eere te houden.

Geheel de oude samenleving in China is op deze oudervereering gebaseerd. De groote begeerte om eigen zonen is de moeder zoowel eigen als de vader. Alleen een zoon of zonen bewaart de vadersnaam van uitsterven, bewaart de erfenis van de vader, verzekert de vader en de moeder dat hun naam in eeuwige gedachtenis zal blijven. Bij hun sterven verzekert het hun een eerbare kist, geen overhaastig begraven, een goed graf, een groote begrafenisstoet, een naam in de familietempel.

Sedert Confucius' tijd tot op 't heden graaft de Chinees niet diep in de aarde. Confucius heeft geleerd dat de aarde onzer aller moeder is, zooals de hemel onze vader is. Het past niet te diep in moeder aarde te graven. 't Gevolg is dat de Chineesche graven meer boven dan wel onder de aarde zijn, dat de kolenmijnen oppervlakkig en niet diep zijn. Kolenmijnrampen kent men in China niet. 't Water borrelt op uit de aarde gelijk de melk uit 's moeders borsten, waarom dan gaten te boren in 't hol van de aarde! De putten in China zijn niet diep. Zelfs de voren die de landbouwer ploegt in China zijn niet diep. Geheel het openbare leven van dit interessante volk is te verklaren uit die diepe sporen die de filosofisch-ethische beginselen van Confucius hebben geslagen in 't hart van 't Chineesche volksleven.

Veel in 't Chineesche leven doet denken aan iets oppervlakkigs. De Chinees houdt veel van uitwendig vertoon. Als een nieuwe winkel geopend wordt dan is het van buiten alles wonder schoon, maar men moet de zaak van binnen niet te nauwkeurig onderzoeken. De voordeur en de voorkamer gaat nog, maar komt niet in de keuken en in 't achterhok!

't Is voor ons als westerschen dan ook uiterst moeilijk om de oosterling te verstaan. In 't diepst van zijn ziel schijnt hij zoo geheel anders te zijn als in 't openbaar voorkomt.

LEE S. HUIZENGA.

China en de Zending.

Mevrouw M. Debenham Peck—Schotel, echtgenote van een Engelsch missionaris in China, thans met verlof, schrijft het volgende:

Er is sinds het uitbreken van den oorlog tusschen Japan en China, een schok door de aanhangers van de Christelijke kerk in laatstgenoemd land gevaren. Reeds in enkele maanden tijds is er een reinigende, levenbrengende stroom van vernieuwing waar te nemen in de Christelijke kerken, en is er onder predikanten en leeken een prachtige ootmoed aan het

groeien; een bereidheid om de harde feiten van zwakke plekken openlijk te bekennen. Maar een zoo mogelijk nog belangrijker feit is dat niet lang geleden mevrouw Chiang Kai Shek, en met haar de generaal, in een klein geschrift ten volle de betekenis van Christus voor China hebben beaamd en ook openlijk de medewerking van de Christelijke kerk in China voor den opbouw van land en volk hebben gevraagd. Mevrouw Chiang Kai Shek zet uiteen hoe zij als basis van het „nieuwe" China den veranderden mensch ziet, dat is: de mensch die Christus als Leidsman aanvaardt. Dan wijst zij haar volk ook op de westersche zendingen, de predikanten, doktoren, verpleegsters, en spreekt over de groote betekenis die de vruchten van hun werk hebben gehad en nog steeds voor China hebben. Universiteiten, hospitalen, scholen en velerlei vorm van bestrijding van sociale wantoestanden, worden door haar aangeduid als een bevestigend antwoord op de vraag: Heeft Christus betekenis voor China?" Zij daagt haar volksgenooten uit met deze woorden: kijk naar de Christenen, en volg hen na, of ontbreekt 't onze jonge mannen en vrouwen aan die moed en volharding en toewijding waarvan onze westersche vrienden blijk geven?

Heeft ooit de zending grooter kans gehad in China, en is 't nu niet van het uiterste belang dat wij in het verre Oosten op onzen post blijven? Daarom gaan ook tientallen menschen die door den oorlog alles kwijt zijn en tijdelijk tot uitwijken gedwongen werden, naar hun standplaatsen terug om de Chineesche gemeenten die onder de puinhopen stralend van leven uitkruipen in den voortgang van hun werk bij te staan.

Korte berichten.

Benoeming Zendingshoogleraar.

Door de Generale Synode, die 5 April te Amsterdam vergaderde, is tot buitengewoon hoogleeraar in de Zendingvakken aan de Theol. School te Kampen benoemd Dr. J. H. Bavinck, docent aan de Opleidingsschool te Djocjarta.

Ds. H. Bergema.

Met de gezondheid van Ds. Bergema blijft het gelukkig goed gaan. Hij hoopt begin Juni te kunnen vertrekken, na vooraf te zijn gepromoveerd tot doctor in de Theologie. Voorloopig is voor hem en zijn gezin plaats besproken op de Marx van St. Aldegonde, die 1 Juni afvaart van Amsterdam.

Dr. D. Bosch.

Tijdens het verlof van Dr. J. J. Miedema, de directeur van het Zendingziekenhuis te Poerbolingo, is de militaire arts, Dr. D. Bosch, die daarvoor door de Regeering is afgestaan, werkzaam aan dit hospitaal tot hulp van den tweeden geneesheer Dr. Kal, die de directie waarneemt.

Dr. D. Bosch behoort tot de Geref. Kerk. Zijn arbeid in dienst der Zending, die hij met veel genoegen verricht, wordt zeer gewaardeerd.

Een missionair predikant voor Poerbolingo.

Dr. B. J. Esser, de bekende en zeer gewaardeerde missionaire predikant van Rotterdam, zal weldra met emeritaat den actieven dienst der Zending verlaten.

Het is trouwens weldra 30 jaar, dat hij in de Zending werkzaam is. Naar we vernemen hebben nu de deputaten voor de Zending in Zuid-Holland Zuid aan de Kerken van dit ressort kennis gegeven, dat zij uitzien naar een predikant, die Dr. Esser's opvolger zal moeten worden.

Zendingssynode.

De Zendingssynode van de Geref. Kerken in Groningen, Drente en Overijssel c.a. zal D.V. Woensdag 22 Juni 1938 vergaderen te Assen.

De religies in de wereld.

Prof. dr. H. Mulert te Kiel publiceert in de Deutsche Allgemeine Zeitung berekeningen over de verhouding der religies in de wereld. Volgens prof. Mulert staat het aldus:

Een derde deel der wereld, dus bijna 700 miljoen menschen, behooren tot het Christendom; van deze 700 miljoen zijn er 325 Roomsch-Katholiek, 145 miljoen Grieksch-Orthodox en 230 miljoen Protestantisch. De Islam heeft 270 miljoen aanhangers, is alzoo méér omvattend dan het Protestantisme. Het Hindoeïsme heeft 250 miljoen aanhangers, het Boeddhisme 625 miljoen.

Joden zijn er 15 miljoen. Officieel niet-kerkelijk zijn er 75 miljoen. Naar getalsterkte gerekend komt alzoo het Boeddhisme in de eerste plaats, vervolgens de Roomsch-Katholieke kerk, dan de Islam, dan het Hindoeïsme en eerst dan het Protestantisme, alle Protestantische kerken te zamen gerekend.

Het Christelijk Nationaal Zendingsfeest.

Het Christelijk Nationaal Zendingsfeest zal D.V. dit jaar Woensdag 6 Juli gehouden worden in één der bosschen van het koninklijk landgoed te Soestdijk.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
- d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.
(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tusschen voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

De Heere is waarlijk opgestaan, door Ds. B. Wielenga, bij N.V. H. A. van Bottenburg, Amsterdam, f 3.—, geb. f 3.75.

De onvermoeibare, altoos fijn stileerende pen van den kunstzinnigen schrijver biedt ons in dit boek een eigen visie op het Paaschevangelie. In 16 hoofdstukken is de stof samengevat.

Metterdaad een nieuw boek vol nieuwe gedachten over een tallooze malen behandeld onderwerp. De groote zendingsgedachte ontbreekt natuurlijk niet.

Kerk en Wereld, 11—13, bij Kok te Kampen.

In de mooie, door en door praktische, voor onzen tijd zoo bijzonder gepaste periodiek: Kerk en Wereld zijn verschenen de Nos. 11 tot 14.

11e. Evangelisatie onder de hoogere standen en meer ontwikkelden, door Ds. J. Verkuyll.

12e. Schuldbesef, door Dr. E. D. Kraan.

13e. Hoe komt Jezus tot ons? door Dr. P. Prins.

14e. Ambtelijke zielszorg en zekerheid des geloofs, door Ds. J. van Herksen.

Geen geleerde beschouwingen of dorre betoogen, maar geheel naar den eisch van het leven, hoezeer daarbij de schrijvers blijkbaar alles zeer goed hebben doordacht en de zuivere lijnen bewaren.

De toekomst der Kerk, door Dr. H. Steen, N.V. Drukkerij de Standaard.

In deze kleine brochure laat Dr. Steen op verzoek van den Kerkeraad te Andijk, in zeer beknopte vorm

een ernstig waarschuwend woord hooren tegen: het Neo-Malthusianisme; het niet hoog houden van het gezag; verkeerde omgang van jongens en meisjes; uithuizigheid; wereldgelijkvormigheid; Zondagsont-heiliging; slechte lectuur; radiomisbruik.

Zeër waard om gelezen te worden.

Koningen van Israels God gegeven, Saul, David, Salomo, door J. Snoek bij Kok te Kampen f 3.90, geb. f 4.75.

Een boek van veel studie, zeer dienstig om als bron geraadpleegd te worden door wie les hebben te geven in Bijbelsche geschiedenis, of die van het tijdperk dezer koningen zelf wat studie wil maken.

De zending op de Sangi- en Talaud Eilanden, door D. Brilman, D. d. W. te Eernemawira. Uitgave van den Zendings Studie-Raad, Zeist, geb. f 2.50.

Weer is onze Zendingsliteratuur verrijkt met een degelijk boek, dat we gaarne aanbevelen.

Dit boek handelt in 8 hoofdstukken over: Het Land, De Bevolking, De Godsdienst der vroegere bewoners, De Tijd vóór de komst der Zending-werklieden, De Zending-werklieden (hier wordt o.a. het werk besproken van de zendingen: A. Grohe, F. Kelling, C. J. M. L. Schröder, E. T. Steller, A. C. van Essen, C. F. W. Tauffmann, W. Richter en P. Gunther), De Arbeid onder het Sangi- en Talaud-Comité, Onderwijs en Opvoeding, De wordende Kerk.

Zinzendorf, door P. M. Legène, Voorzitter en en Secretaris van het Zeister Zendingsge-nootschap. f 0.90.

De bekende schrijver uit Zeist heeft het respectabel getal zijner boeken en boekjes weer met één vermeerderd. In warme sympathie en met groote hoog-achtting teekent hij in zeven hoofdstukken de zeer bijzondere figuur van Zinzendorf, wiens geest nog steeds naleeft in de Broeder-Gemeente.

De mensch wikt, door A. C. Visser, bij N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Dit boek is het tweede deel van de mooie Spiegel-Serie. De bekende schrijver teekent in dit bijzondere boek de beangstigende noodwendige gevolgen van het industrialisatie proces, dat het geheele bedrijfsleven beroert. De prijs van dit gebonden boek is f 3.25, maar abonné's van de Spiegel-Serie behoeven slechts f 1.40 te betalen.

De schoonheid van den tijd, door Ds. D. J. Couvée, bij N.V. Erven W. A. Verschoor, den Haag, f 0.25.

Ds. Couvée heeft een eigen visie op het leven en den gang van het gebeuren en een scherpe pen. Dat blijkt ook in dit zeer lezenswaardig geschriftje, waarin hij de krachten aanwijst, die de waarheid Gods in onzen tijd toont.

De lof des Heeren in het midden der Gemeente. Predicatie bij gelegenheid van de herdenking zijner vijftienvig-jarige ambtsbediening in de Gereformeerde Kerk van Halfweg, uitgesproken door Ds. E. A. Groenewegen op Zondag 20 Februari 1938, uitgegeven bij S. J. P. Bakker te Amsterdam. f 0.30.

In deze goede gedachtenisrede is geen woord tot

verheerlijking van den prediker, of van Halfweg's Kerk, maar wel hoort gij van bladzijde tot bladzijde de ootmoedige en dankbare vertolking van den lof des Heeren, die den dichter van Ps. 111 bezielde en die warme instemming had gevonden in het hart van den prediker. Gaarne bevelen wij deze preek aan.

Er is een goed geslaagde foto van den schrijver in gelegd.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der zending.

Door Ds. Both 10 % van de classe Arnhem over 1935 f 553.29. Een legaat van wijlen Mej. C. A. van Nood f 1000.—

J. KRÜGER.

Castricum, 25 Maart 1938.
Giro No. 35811.

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door Ds. P. J. O. de Bruijne 10 % der ontvangsten in de classe Breukelen f 357.09. Door Dr. M. van Alphen 10% van de ontvangsten in de classe Apeldoorn 1e kw. f 170.11. Door P. J. Schreuder, Rotterdam, voor theelood f 8.20, gebruikte postzegels f 1.10 en van J. M. Sluijter te Driebergen f 1.—, te zamen f 10.30.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 17 Maart 1938.
Giro No. 32806.

Verantwoording van giften voor de Zending onder de Chineez en Oosterlingen in ons land.

Ds. H. Popma, Strevelsweg 5, Rotterdam-Z. (giro 92886) verantwoordt onder vriendelijke dankzegging aan de gevers de volgende giften:

Mej. C. B. te A. f 2.50; M. H. te V. f 1.—; opbrengsten spreekbeurten: Ds. P. Ringvergadering te R. f 11.90; Ds. V. Jeugdcentrale te 's-G. f 10.—; Ds. P. Vrouwenbond te B. f 15.—; Ds. V. Jeugdcentrale te A. f 10.J; Ds. V. te A. f 12.15; Ds. P. te Vr. f 11.61; Ds. P. te Elst f 10.—.

Giften van Kekren: Brouwerhaven f 1.—; Westerminden f 1.—; Wieringerwerf f 1.—; Ouderkerk a. d. IJ. f 1.—; Enmatil f 1.—; Oosterbierum f 1.—; Uithuizermeden f 5.—; Drogeham f 2.50; Naaldwijk f 5.—; Kommerzijl f 1.—; Lochem f 1.—; Sappemeer f 1.50; Colijnsplaat f 1.—; Meerkerk f 2.50; Ierseke f 1.—; Dinxperlo f 2.50; Ooltgensplaat f 2.—; Ambt Vollenhove f 2.—; Roden f 1.—; Nieuw Weerdinge f 1.—; Woldendorp f 1.—; Winsum-Obergum f 5.—; Renswoude f 2.50; Zuidwolde (Dr.) f 1.—.

Deze verantwoording loopt tot 15 Maart '38 en vermeldt geen giften bestemd voor de plaatselijke Commissies.

Eerste Geref. Kerk in W.-Indië.

13e verantwoording.

Na onze laatste verantwoording ontvingen we slechts f 2.— van Sj. v. d. Kooi te F. en f 1.— van A. Z. te K. Samen f 3.—. Dat is niet veel en nog wel in enkele maanden tijds. De eigenlijke bouwrekening is nu afgesloten, maar de broeders in Curacau hebben veel te groote schuld moeten maken, omdat uit Holland te weinig steun werd geboden.

Nu moet een groot bedrag ieder jaar betaald worden aan rente en aflossing. Veel te groot voor die kleine kring van broeders en zusters in Curacau. Wie wil hen een handje helpen?

Na onze verzending van de gelden voor kerkbouw is er in onze kas nog over voor rente en aflossing f 101.61. Die zullen in den loop van het jaar verzonden worden, maar we wilden zoo graag dat bedrag volmaken tot f 400 à f 500. Het is onze eereschuld aan W.-Indië, dat veel te lang door de Geref. Kerken verwaarloosd is. En de arbeid aldaar wordt zoo rijk gezegend.

Wie zendt ons een gift? Girono, van Ds. T. J. Hagen, Delft, 35595.

Deputaten:

A. H. v. MINNEN, Praeses.

T. J. HAGEN, Secr. Penningm.

Chr. Perswerk in Ned. Indië.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften (t.e.m. 24.3.38):

Van de Geref. Kerk te Andel N.B. f 1.—, Arum f 2.—, Arnemuiden f 2.—, St Jansklooster, Ambt Vollehove f 2.—, Brouwershaven f 1.—, Bolnes f 1.—, Colijnsplaat f 1.—, Castricum f 1.50, Dalfsen f 1.—, Dordrecht f 5.—, Exmorra f 1.—, Gaastmeer (Fr.) f 1.—, Gasselternijveen f 2.50, Giessen-Nieuwkerk f 2.15, Haarlemmermeer-Oostzij f 2.—, Heidenschap f 0.50, Herjansdam f 1.—, Den Helder f 5.—, Heemse f 2.50, Heer Hugowaard f 1.—, Idskenhuisen f 1.—, Kollumerpomp f 1.—, Koudekerk Z.H. f 1.—, Krabbendijke f 1.—, Leimuiden f 2.50, Lemelerveld f 1.50, Leerdam f 2.50, Lollum f 1.—, Makkum f 2.50, Maarsse f 1.—, Niezijl f 1.—, Naaldwijk f 5.—, Nieuw Amsterdam f 2.—, Oostermeer f 1.—, Ouderkerk a. d. IJssel f 1.—, Oosterwolde f 1.—, Renswoude f 0.55, Rijssen f 2.50, Roodeschool f 1.50, Reitsum (Fr.) f 1.—, Sleen f 2.50, Surhuisterveen f 3.50, Stadskanaal f 1.—, Sleeuwijk f 3.75, Vrouwepolder f 1.—, Venlo f 1.—, Vleuten f 1.—, Veenendaal f 2.50, Wanswerd (Fr.) f 2.50, Willemstad f 1.—, Wagenborgen f 1.—, Ierseke f 1.—, Zuidwolde (Dr.) f 1.50, Zulichem f 1.—, Zetten f 5.—, Sappemeer f 2.—, Haaksbergen f 0.50, Zevenhuizen (Z.H.) f 0.65, Piaam f 1.—, Gerkesklooster-Stroobos f 4.50.

We ontvingen enkele brieven van Kerkeraden, die meenden, dat zij vorig jaar geen jaarlijksche gift hadden toegezegd, terwijl wij om toezending daarvan verzochten. Hier schijnt eenig misverstand in het spel te zijn.

Begin 1937 zond de Zaaiercommissie te Djocja aan alle kerkeraden de „Kerkenkalender”, waarbij een circulaire was gevoegd, waarin gevraagd werd voor het Zaaierwerk in Indië een bijdrage te mogen ontvangen van een halve cent per lid (klein en groot) en per jaar. Dit laatste schijnt over het hoofd gezien te zijn. De op die circulaire ingekomen giften hebben we toen beschouwd als toezeggingen van een jaarlijksche gift, tenzij er uitdrukkelijk bij werd gemeld, dat de gezonden gift slechts éénmaal werd gegeven, zooals ook enkele Kerkeraden deden. Den Kerkeraden, die dit laatste niet vermeldten, zonden we vorige maand een beleefde herinnering aan de toezegging. Of men dit echter nu elk jaar opnieuw wil bepalen, laten we natuurlijk graag aan de Kerkeraden over.

Intusschen, we kregen weer een mooi aantal giften, waarmee het werk ten zeerste is gebaat en waarvoor we erg dankbaar zijn. Mogen we deze zaak nog eens onder de aandacht der Kerkeraden brengen? Van harte aanbevelen!

Het deed ons ook genoegen, dat velen, op ons aanbod daartoe, exemplaren van „De Zaaier” te kennismaking vroegen. Met groot genoegen hebben we daaraan voldaan.

Voor de Zaaier-Commissie,

G. M. A. LAERNOES,

Koudekerke-Z. B. 386.

Giro. 289929.

Zending te Makassar.

Dankbaar vermelden we de goede ontvangst van onderstaande giften:

N. N. te H. f 5.—, H. v. T. te W. f 0.50, K. D. te Z. f 1.—, Fam. v. D. te Z. f 3.50, J. N. M. te 's-Gr. f 1.—, J. E. te O. f 1.—, C. M. te 's-Gr. f 1.—, J. J. F. te 's-Gr. f 1.50, Mevr. G. J. S.-H. te A. f 2.50, P. v. 't R. 's-Gr. f 1.—, B. K. te N. f 1.—, J. A. H. te A. f 5.—, A. R. te E. V. f 5.—.

Vriendelijk aanbevelend,

G. M. A. LAERNOES,

Koudekerke-Z. B. 386.

Giro. 289929.

Ontvangen voor de evangelisatie-arbeid onder de Indische blinden van Mej. A. S. en haar leerlingen te Schipluiden f 10.—, M. C. O. den Haag f 2.50, Mej. H. B. te Baarn f 2.50, J. C. G. O. te Zeist f 5.—.

Met zeer veel dank, maar blijvende aanbevelen, daar het werk zich in 1938 beduidend heeft uitgebreid.

A. C. KUIPERS—JONKHOFF.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

52e Verantwoording van 22 Febr.—22 Maart 1938.

Met hartelijke dank ontvingen wij van Ds. H. H. te U. f 2.—, N. N. te Gr. f 1.50, D. K. te K. f 1.—, Mevr. A. v. B. te V. f 25.—, Mevr. v. d. M. te A. f 1.50, H. A. P. M. te Z. f 1.—, A. J. M. te R. f 10.—, J. v. d. K. te Z. f 10.—, J. L. te Z. (j.l.) f 1.—, Mej. M. H. W. te U. (j.l.) f 150, Ds. J. E. te O. f 1.—, fam. G. te Z. f 12.50, Wed. M. te Z. f 10.—, W. R. te Z. f 1.—, P. M. A. H. te Z. (j.l.) f 1.—, S. H. te O. f 2.50, N. N. te Z. f 25.—, W. F. v. D. te M. f 4.—, Mej. S. B. te Z. f 25.—, leerl. Chr. Sch. te D. f 3.75, B. te Z. f 4.—, H. te Z. f 0.50, Mej. W. E. te Z. f 1.—, J. G. v. d. B. H. te Z. f 1.—, Mej. N. W. S. te Z. f 1.—, Coll. Ev. Br. Gem. te Z. f 2.50, Ds. H. A. M. te Z. f 1.—, Mevr. de Wed. J. v. d. K. te Z. f 2.50, Ds. E. C. v. d. L. te W. f 5.—, Ds. J. P. te G. f 2.50, H. G. W. te G. f 1.—, J. J. A. S. te H. (3 mnd) f 2.50, H. v. W. Jr. te L. (mnd) f 0.25, X. te Z. f 10.—, W. J. J. te S. f 10.—, Mej. W. J. E. V. te E. (j.l.) f 1.—, Ds. J. W. te H. (j.l.) f 5.—, Gez. v. d. P. te H. (j.l.) f 1.—, K. v. T. te S. f 1.—, P. H. A. v. E. te S. f 2.50, Mej. R. te E. f 1.50, Mej. K. V. te 's Gr. (j.l.) f 5.—, W. M. te A. f 5.—, G. A. J. G. B. te S. (j.l.) f 1.50, Mevr. C. D. D. te Z. (j.l.) f 2.50, Ds. P. v. d. M. te D. (j.l.) f 1.—, Mej. G. de K. te M. f 2.—, J. W. W. te D. (mnd) f 0.25, J. A. H. te N. f 1.—, Ger. Zend. Ver. te C. f 1.—, K. J. Z. te B. f 10.—, M. M. Jr. te M. f 2.—, J. S. te A. f 2.50, Mevr. K. te Sch. f 1.—. Tezamen f 236.75. Totaal met vorige verantwoording f 12.396.19.

Al wordt nu de stroom van giften wat minder, wij zijn toch weer blij zulk een lijst te kunnen verantwoorden. Onder deze zijn er enkelen van Zeist. Er hebben zich in Zeist en Gouda veel nieuwe jaarlijkschen opgegeven, hetgeen ons tot groote blijdschap stemt. Aangenaam zal het ons zijn deze bijdragen per giro te mogen ontvangen.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Galileistraat 139, den Haag, Postg. 6104.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 23 Februari 1938 tot en met 21 Maart 1938.

Giften: gevonden in collecte Geref. Kerk te Kielwinderwee f 2.50; Mevr. L. B. W.-v. S. te 's-G. f 10.—; giften uit Dokkum (waaronder f 10.— gevonden in collecte Geref. Kerk) f 16.50; uit Anjum f 9.—; uit Nes f 17.05; uit Moddergat f 2.50; uit Broek onder

Akkerwoude f 8,36 uit Raard f 9,—; uit Morra f 1,75; E. M. te A. f 0,25; G. v. d. Z. te de B. f 1,—; door Ds. C. Veenhof te Haarlem f 15,— van N. N.; door Ds. W. de Graaf te Schiedam van N. N. f 1,—; Mej. C. B. te A. f 2,50; Mevr. A. A. v. d. W.-G. te A. f 2,50; Mej. L. R. te B. f 1,—; leerlingen Chr. School te Amstelveen f 10,—; leerlingen klasse 3, 4 en 5 te St. Jans-klooster (Vollenhove) f 5,—; Mevr. J. D. v. A. te W. te de B. f 2,50; E. C. v. d. L. te W. f 5,—; J. S. te 's-Gr. f 1,—; A. v. d. B. te D. f 3,27; C. M. S. te R. f 1,—; Cath. R. te H. O. f 5,—; D. D. te V. f 1,—; gevonden collecte Geref. Kerk te Groningen f 1,—; J. L. S. te V. f 1,—; J. G. te P. f 1,—; Mej. M. E. van R. te A. f 7,50; C. de J. te E. f 2,50; H. J. K. te S. f 2,50,—; L. F. te 's-Gr. f 0,50; Ds. K. te Dr. gecollecteerd op een tweetal vergaderingen f 5,18; P. B. te P. f 1,—; giften uit Rijsburg f 16,05; personeel Bilderdijk-school te 's-Gravenhage f 15,—; N. N. te L. f 1,—; giften uit Scheveningen f 11,50; giften uit 's-Gravenhage-West f 18,—; giften uit Dokkum f 56,10; giften uit Harkema-Opeinde f 4,50; K. J. Z. te B. f 10,—; giften en contributies uit Groningen f 21,25; giften en contributies uit Zuidwolde f 80,—; giften en contributies uit Zoetermeer f 15,25; M. M. Jr. te M. f 2,50; W. K. te A. f 1,—.

Van de Geref. Kerk te Zwijndrecht f 2,50; Hoogersmilde f 1,—; Heemse f 2,50; Burum f 2,50; Haulerwijk f 2,50; Groningen f 10,— en Roden f 2,50.

Van de zendingscommissies der Geref. Kerk te Ureterp f 2,— en te Zweeloo f 1,50.

Contributies: uit Nes (O.D.) f 16,25; Oegstgeest f 1,—; Rijsburg f 29,70; 's-Gravenhage f 31,—; Hilversum f 0,25; Sloten-Badhoevedorp f 1,—; Amsterdam f 5,—; Zalk f 2,—; Zwolle f 23,50; Scheveningen f 5,—; Amstelveen f 22,—; Ouderkerk aan den Amstel f 2,— en Dokkum f 54,75.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: van B. te D. f 1,—.

Kampen, 21 Maart 1938.

1e Ebbingestraat 39¹
na 16 April 1938

Fernhoutstraat 24.

K. R. HUMMELEN.

Penningmeester van het
Idenburgfonds.

Postrekening no. 196921.

Suriname.

Doktershulp in het district! Elk jaar kwam ik uit het boschland in Berg-en-Dal, de eerste districts-gemeente. Eén keer vond ik het heele dorp in de school, want... de dokter kwam op z'n halfjaarlijksch bezoek. Z'n motorboot kwam inderdaad om 12 uur! Wat een kiezen werden er getroffen! Wat een injecties gegeven! En uitgedeeld: poeders, pillen, wonderolie, met snelreinvlaar! Om 2 uur was 't heele dorp gerepareerd, voor een half jaar weer! En Dokter verdween, bang voor de moordende koorts! En bij de 12000 boschnegers boven Berg-en-Dal komt hij nooit! O, die medische nood in Suriname! 't Laat u niet los: gironummer 196921!

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

2e verantwoording van 25 Febr.—25 Maart 1938.

Prov. Groningen:

Per Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, bij den Kerkeraad ingekomen van een onbekenden gever f 500,—; Ds. T. Klein, Woldendorp, busjes f 16,30; W. Kooops, Valthermond, zend.bladen f 3,86; B. Vrolijk, Vlagtwedde, f 58,—; C. Poortman, Valthermond, kalenders f 19,77; M. v. Esch, Grijskerk, coll. zend. av. f 30,—; idem, inhoud busjes f 50,—; idem. zend.-kalenders f 36; Mej. A. G. Bentema, Zuidhorn, Kl. 1 en 2 Chr. School f 5,—; A. Nienhuis, Ulrum, Zend. comm. f 140,—; A. Kaspers, Winsum, Zend. comm. f 80,—; idem, coll. gift f 1,—; G. Rozendal, Haren, busje Chr. School f 5,—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, Kl. 1 en 2 Chr. School f 2,50; K. Kladder, Leens, Kl. 1, 2 en 3, Chr. School f 6,89; J. Meindertsma, Kom-

merzijl, Zend. comm f 70,—; Meisjesver. Wetsinge—Sauwerd, zend.bl. en kalender f 23,23; D. Smits, Zuidwolde, Gr. coll. gift f 10,—; idem, Catech. bus f 3,10; K. ter Laan, Schildwolde, School Hoofd de hr. Raap f 10,—; E. Wiersema, Loppersum, coll. gift f 2,50; Betsy Winter, Roodeschool, M.-V. „Dorcas” f 15,—; Ds. J. A. Winter, Kielwindeweer, coll. gift f 10,—; J. Heemstra, Boerakker, Zend. comm. f 40,—; idem, Meisjesveren. f 7,74; G. Bos, Houwerzijl, Zend. ver. f 75,—. J. Klok, Oude Pekela, f 30,—; T. Postma, Kornhorn, busjes f 18,98; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, coll. gift f 2,50; idem, halve ct. G. ten Veen, Adr. f 1,50; Mej. G. Haan, Groningen, Kinderzend. Jan./Febr. f 285,—; Gaije Jac. van Dijken, Gron. halve ct. f 1,50; Per O. v. d. Wal, Groningen, bijdragen van schippers f 103,—; Per Ds. Van Strien, Gron. halve ct. f 12,75; Per Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam van een Catechesant, halve centen, etc. f 0,75; idem van Harm Hut, halve centen f 0,50.

Prov. Drenthe:

L. Wiertsma, Gees, busjes f 106,50; Per Ds. T. H. Hoeksema, Zwartemeer, gift W. B. f 0,50; J. de Vries, Nieuw-Amsterdam, busje Chr. School f 4,—; E. Algra, Nikk. Chr. School f 10,—; Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, overschot kalend. en zend.blad f 20,—; B. Nijmeijer, Nieuweroord, inh. busjes f 32,81; W. van Veen, Beilen, busje Knapenver f 2,01; idem. van de Knapenver. f 1,50; idem, Jaarverg. Jong.- en Meisjesveren. f 4,34; idem, Jaarverg. Knapen- en kleine Meisjesver. f 5,65; B. Nijmeijer, Holl.veld, vaste bijdr. f 30,—; R. Boverhuis, Assen, Zend. comm. f 675,—; Janni en Jenni Booy, Erica f 8,86; Per Ds. D. Drenth: busje A. en R. de W., Oosterwolde f 8,67.

Prov. Overijssel:

H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. giften f 5,20; idem, zend.busjes f 54,80; H. Evink, Wilsum, Ov. gift N.N. f 5,—; J. F. Fleurke, De Krim, busjes collectantjes f 44,31; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes f 12,72; A. J. P. ten Hoopen, Haaksbergen, coll. f 8,18; idem, gift N.N. f 5,—; Mej. D. P. Visser, Nieuwleusen, busje Chr. Sch. f 5,50 S. Malda, Luttén, tweemaandel. bijdr. f 50,—; Geref. Kerk, Holten, oversch. Keboemenfilm f 1,30; H. Hofsink, Bergentheim f 50,—; W. van Zanten, Kampen, saldo filmav. f 43,—; idem, bussen Jonge Garde f 57,—; Geref. Kerk, Rouveen, 1e en 2de kl. f 5,—; J. v. Mulligen, Hasselt, Zend. comm. f 55,—; H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. gift f 5,—; idem, nagek. busjes f 4,32; A. Schoonhoven, Kamperveen, busjes 2e half.j. f 25,71; idem, Zend.bladen f 2,52; F. Meyer, den Hulst, Nikk. Sch. m/d. B. f 25,—; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f 150,—; idem, K. V. Obadja f 10,64; idem, M. V. D. d. H. f 5,02; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Ger. Sch. f 12,50; A. v. d. Scheer, Jaarfeest Geref. J.-V. Langeslag f 6,66; J. Olthoff, Hardenberg, Zend. comm. f 90,—; K. Koordes, Holten, Zend.bl. en kalend. f 19,60.

Soembaweken Groningen:

Lutjegast f 55,—; Stedum f 166,90; Veendam f 129,52; Veendam nagiften f 31,50; 't Zandt f 173,75; Kielwinderweer f 74,25; Hoogkerk f 192,20; Nieuwe Pekela f 24,50.

Soembaweken Drenthe:

Dwingelo f 179,50; Diever f 131,55; Dwingelo, nagiften f 15,50; Schoonebeek f 111,25; Beilen f 134,70; Oosterwolde f 30,—; Vries f 43,68.

Diverse ontvangsten:

N. N. f 40,—.

Totaal 2e verantwoording	f 4,879,99
Totaal 1e verantwoording	„ 7,178,13

Totaal tot op heden	f 12,058,12
---------------------	-------------

Met vriendelijken dank,

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 25 Maart 1938.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Houd in gedachtenis. — De Pinkstercollecte. — Van Zendingaangelegenheden: Dr. J. H. Bavinck; De Zendingskalender 1938; Het Zendingsblad over 1937. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord: Solo in 1937; Ds. G. D. Kuiper. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Algemeen overzicht betreffende den Hoofddienst der Zending te Djokja met den Schooldienst over 1937; Dr. K. P. Groot; Jaarverslag van het Petronella-hospitaal; De Zendingscommissie te Soest met een deel der Zendingsdames. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, N.-Brabant en Limburg: Brief van Ds. Merkelijn. — Zending van De Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het 2e halfj. '37 (met foto Gemeente te Langgaliroe); Zendingsmoedsjes te Spijk; De Zendingscollectantjes te Loppersum. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam-Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezinnen in Nederland; Paaschreunie van de Vereeniging „Indonesische Christen Jongeren“ in Nederland (met foto); Overzicht van het Zendingswerk op Midden-Java ten Zuiden over 1937. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

HOUD IN GEDACHTENIS

Houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt.

2 Tim. 2 : 8.

Het woord, dat hier boven staat, is een woord van vermaan, allereerst voor Timotheus, Paulus' trouwen medearbeider.

Als we daarop letten, dat Paulus het noodig keurde zelfs Timotheus te vermanen om toch in gedachtenis te houden, dat Christus uit de dooden opgewekt is, zou de vraag kunnen opkomen of de apostel berichten had ontvangen, dat het met Timotheus niet goed ging. Anders moest het toch overbodig geacht worden hem daartoe te vermanen.

Daarin, dat Christus uit de dooden opgewekt is, ligt de kracht van het Evangelie.

Indien Christus niet opgewekt is, zoo is ijdel de prediking en ijdel het geloof (1 Cor. 15 : 14). Zoo zijn we nog in onze zonden (vs. 17). Maar Christus is opgewekt uit de dooden en is de eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn (1 Cor. 15 : 20).

Dat wist Timotheus toch ook. Zijn arbeid zou ijdel zijn, als Christus niet was opgewekt uit de dooden. Was er dan bij Timotheus een verachtering in de genade, die Paulus reden gaf hem met nadruk te vermanen, om toch vooral te blijven denken, dat de Heere uit de dooden opgewekt was?

Aan zulk een verachtering bij Timotheus behoeven we evenwel niet te denken. In dezen brief staat verder niets, dat daartoe grond zou kunnen geven.

Niet in iets bijzonders bij Timotheus vond Paulus aanleiding hem te vermanen tot het in gedachtenis houden, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt, maar in die zaak zelve.

Daaraan zijn groote bezwaren verbonden, die Paulus in eigen leven had ondervonden en waarop hij in dit hoofdstuk ook wijst.

Om het verkondigen van die waarheid, dat Jezus Christus uit de dooden opgewekt is, leed hij verdrukkingen tot de banden toe, als een kwaaddoener (vers 9).

Als Paulus in de gevangenis zat, was dat niet om eenig vergrijp tegen de goede zeden. Hij was altijd onberispelijk geweest in z'n wandel. Dat was dan ook niet om eenige revolutiedaad tegen de overheid. Hij predikte zelf onderwerping aan de gestelde machten en hield zich daaraan.

In de banden kwam Paulus om zijn prediking van Christus, die was gestorven en opgestaan. Na z'n eerste gevangennemig kon Paulus al verklaren, dat hij geoordeeld werd over de

hoop en opstanding der dooden (Hand. 23 : 6). Als Paulus de opwekking van Christus uit de dooden niet had gepredikt, zou hij niet als een kwaaddoener in banden geslagen zijn. Juist die prediking wekte heftig verzet.

Door die opwekking uit de dooden was Jezus bewezen de Zoon Gods te zijn (Rom. 1 : 4). Die opwekking stelde in het licht de zonde van Joden en heidenen, die Hem hadden veroordeeld en gedood.

Zoo lag er in de boodschap aangaande Jezus' opstanding uit de dooden een veroordeeling van Joden en heidenen, dat zij den Zoon Gods hadden gedood.

Hadden zij nu die veroordeeling maar willen aanvaarden in ootmoedig schuldbelijden, zoo zou er voor hen genade geweest zijn. Maar zij wilden zich daardoor niet laten veroordeelen en daarom stonden ze die boodschap tegen en ook degenen, die haar brachten. Daarom kwam Paulus in de banden.

Ook Timotheus moest telkens op dienzelfden tegenstand stuiten, en ondervinden de bezwaren, verbonden aan het in gedachtenis houden, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt. Maar dan zou daaruit ook het gevaar opkomen om die opwekking niet in gedachtenis te houden en te verkondigen.

Omdat de zaak zelve bezwaren meebracht achtte Paulus het noodig Timotheus ernstig te vermanen: „houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt”. En daarom moet deze vermaning ook door ons ter harte worden genomen.

Omdat deze boodschap de zonde van den mensch in heider licht stelt ontmoet ze tegenstand bij den mensch, die zich niet wil laten leiden tot erkenning van z'n schuld.

Velen denken liever aan een dooden dan aan een levenden Jezus. Van een dooden Jezus is wel niets te hopen, maar ook niets te vreezen. Hij kan wel niet verlossen maar ook niet veroordeelen.

Ook in het Zendingswerk wordt de tegenstand tegen de boodschap aangaande den levenden God ondervonden.

Maar daarom komt ook de vermaning, om toch die opwekking in gedachtenis te houden.

Moge dan dit woord ons allen, ook hen, die arbeiden in de Zending, brengen tot het ootmoedig vasthouden aan de waarheid dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt. Dan zal de kracht kunnen gevonden worden om alle bezwaren te overwinnen. Dan zal de vreugde kunnen gesmaakt worden, dat de prediking niet ijdel is, en het geloof niet ijdel is.

Deze vermaning is maar niet voor hen, die verachterden in de genade, maar ook voor hen, die leven uit het geloof opdat ze niet in de genade verachterden zouden, maar blijven leven uit het geloof. En door dat geloof de blijdschap kennen, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt en is geworden de eersteling dergenen die ontslapen zijn.

K.

HEIJ.

De Pinkstercollecte.

Weltra wordt de gedachtenis van Pinksteren weer vernieuwd.

Ook in onze kerken zal het Evangelie van de groote komst des Heiligen Geestes weer worden gepredikt.

Machtig en heerlijk is het werk van dien Geest in deze wereld. Hij getuigt ons de uitnemendheid van Jezus Christus, vergadert 's Heeren kerk uit alle volken der aarde, ook op Java en Soemba, bezielt de Gemeente tot den dienst des Heeren, niet het minst in de Zending en doet in deze wereld vol verwarring en nood, ook in onze dagen, komen het Koninkrijk des Heeren.

Moge de Pinkstergeest zelf zijn presentie op het Pinksterfeest maar toonen, dan zal de liefde opgloeien, het gebed vurig worden en het offeren een vreugde zijn.

W. BREUKELAAR.

Van Zendingsaangelegenheden.

Dr. J. H. Bavinck.

Toen de Generale Synode 5 April 1.1. overeenkomstig het voorstel van de Curatoren der Theol. School en de Generale Deputaten voor de Zending, Dr. J. H. Bavinck benoemde tot hoogleeraar in de Zendingsvakken aan de Theol. School te Kampen, konden we, eer het afdrucken van het April-no. van het Zendingsblad zou beginnen, nog even onder de korte berichten deze benoeming laten mededeelen. Voor een eenigszins uitvoeriger bespreking was er echter geen tijd meer.

Dat is steeds de schaduwzijde van een maandblad, dat het met zijn berichtgeving meestal verre ten achter komt bij een dagblad en het ook tegenover een weekblad nog steeds afleggen moet.

Na al wat er in de pers over deze benoeming reeds is geschreven, zouden we er wel bijna het zwijgen toe kunnen doen. Maar dat willen we toch niet. Deze benoeming is een Zendingsaangelegenheid van den eersten rang. Zij mag derhalve in het Zendingsblad niet onbesproken blijven, ook al is het dan, dat andere bladen het Zendingsblad, dat maar een maandblaadje is, verre vooruit zijn.

Reeds tal van jaren heeft het Zendingsblad gepleit voor de benoeming van een Zendingshoogleeraar. In het eerst vond, wat we hierover schreven, maar heel weinig bijval. Slechts door een paar bladen werd de gedachte gesteund. Maar over het algemeen werd er weinig voor gevoeld.

Doch de aanhouder wint. Telkens heeft het Zendingsblad de gedachte opnieuw bepleit. In 1930 was het zoo ver, dat de Generale Synode te Arnhem besloot tot de benoeming van een Zendingshoogleeraar over te gaan, zoodra de persoon zou zijn gevonden,

die hiervoor geschikt werd geacht, en die aan zijn werkring zou kunnen worden onttrokken zonder daardoor de levensbelangen der Zending al te zeer te schaden. Daarna heeft het, mede ook in verband met de crisis-gevolgen, nog eenige jaren geduurd eer er een voordracht kon worden ingediend.

De zaak werd echter van genoegzaam gewicht geacht, dat van 1930 af de Generale Synode slechts provisorisch werd gesloten, opdat men weer zou kunnen bijeenkomen voor de zaak der benoeming, als er tijdig genoeg een voordracht gereed was.

En zoo is het dan nu 5 April 1.1. zoover gekomen, dat de zoo veel jaren reeds hangende zaak der benoeming van een Zendingshoogleeraar haar beslag verkreeg door de benoeming van Dr. J. H. Bavinck, docent der Opleidingsschool te Djokja.

Johan Herman Bavinck is de zoon van den bekenden en hoog gewaardeerden Rotterdamschen predikant Ds. C. B. Bavinck, een broer van den grooten professor Dr. Herman Bavinck.

Hij is geboren te Rotterdam 22 Nov. 1895 en werd vernoemd naar zijn grootvader, in leven predikant te Kampen en naar zijn oom, de beroemde professor.

Zijn eerste onderwijs ontving hij aan het instituut „van Bleek” te Rotterdam. Zijn voorbereiding voor het academisch onderwijs genoot hij aan het Marnix Gymnasium. Reeds in dien tijd openbaarde zich zijn lust in philosophische studie, want hij snuffelde gedurig in de philosophische werken, die hij vond in de boekenkast van zijn vader.

Na het Gymnasium te hebben doorloopen ging hij theologie studeeren aan de Vrije Universiteit. Tijdens zijn studie te Amsterdam is hij eenmaal zeer ernstig ziek geweest, zoodat zijn ouders vreesden, dat zij hem zouden moeten missen. Zij werden daarbij echter zeer getroost door de bereidheid, waarvan hij getuigde om, zoo de Heere dit wilde, heen te gaan in de hope des eeuwigen levens. Als van den rand van het graf werd hij weer opgericht en kon hij zijn studie voortzetten.

Nadat hij aan de V.U. zijn candidaatsdiploma in de Theologie had verworven, ging hij studeeren in Duitschland, eerst aan de Universiteit te Giessen en daarna aan die te Erlangen, waar hij in Juli 1919 promoveerde tot doctor in de wijsbegeerte.

Daarna keerde hij terug naar Nederland. Aanvankelijk wist hij toen nog niet zeker welken weg hij verder inslaan zou. Maar dat duurde niet lang.

Dr. A. A. L. Rutgers, het tegenwoordige lid van den Raad van State, die toen ouderling was van de Holl. Geref. Kerk te Medan en met verlof in Holland vertoefde, zocht hem op en wist hem te bewegen om naar Indië te gaan en als hulpprediker de Kerk te Medan te dienen. Dr. W. G. Harrenstein was toen predikant te Medan. Met het oog op den arbeid onder de verstrooiden was echter de hulp van een hulpprediker wel zeer gewenscht. En zoo ging de jonge Dr. Bavinck naar Medan, waar hij in Dr. Harrenstein een vaderlijk vriend vond onder wiens leiding hij zijn eerste praktische arbeid heeft verricht en die veel invloed op hem heeft geoefend, zooals hij tot heden dankbaar erkent.

Te Medan is Bavinck niet lang geweest. De Kerk te Bandoeng beriep hem tot predikant en reeds in 1921 werd hij door Dr. Harrenstein daar bevestigd als dienaar des Woords.

In 1926 kwam Dr. Bavinck voor het eerst met verlof naar Nederland. Tijdens dat verlof beriep hem de Geref. Kerk te Heemstede. Hij nam dit beroep aan en deed 9 Januari 1927 te Heemstede zijn intrede.

De Kerk te Heemstede was zeer met hem ingenomen, maar heeft hem spoedig weer moeten afstaan.

Indië lag Dr. Bavinck nog na aan het hart en voor het werk der Zending voelde hij veel. Dat was trouwens niet van gisteren of eergisteren. Toen hij nog op het Gymnasium was heeft hij er tegenover zijn ouders, vooral tegenover zijn

Moeder, zich meermalen over uitgelaten, dat hij gaarne de Zending wilde dienen. Het was dus wel te verstaan, dat, toen de Kerk te Delft hem benoemde voor den

missionairen dienst, die roeping weerklank vond. Na een jaar van voorbereiding ging hij in het begin van 1930 naar Solo om de Zending te dienen. Het was inzonderheid het jeugdwerk waaraan Dr. Bavinck te Solo zich gaf. Het jeugdwerk, waarvoor hij ook buitengewone gaven heeft ontvangen, ligt hem zeer na aan het hart.

Het was daarom ook niet te verwonderen, dat, toen in 1931 een derde docent werd gezocht voor de opleidingsschool te Djokja, niet alleen in Nederland, maar ook in Indië, de aandacht viel op Dr. Bavinck, die daarvoor met aller instemming de aangewezen man werd geacht.

Dr. Bavinck werd benoemd en nam die benoeming aan. Maar het werk te Solo liet niet toe, dat hij zijn arbeid daar vóór 1 Juli 1933 beëindigde. Daarna is hij, wijl dit het best geacht werd, naar Holland gekomen om aan de Universiteit te Leiden te studeeren ter voorbereiding voor zijn arbeid aan de Opleidingsschool te Djokja. Eerst in Augustus 1934 is hij naar Indië teruggekeerd, om zijn werk als docent te aanvaarden. Aan het werk der opleiding van Inheem-

sche jonge mensen voor den dienst van het Evangelie heeft hij zich sindsdien met volle toewijding gegeven. Nog dezer dagen schreef hij ons dat die arbeid hem volle bevrediging schonk. En zijn werk in Indië vindt in breeden kring groote waardeering. Onze eigen Zendingsarbeiders zien hem noode heengaan, ook al is het, dat men eenparig in hem den man ziet, die geschikt is voor hoogleeraar in de

Zendingsvakken. En van onderscheidene zijden is, ons gebleken, dat men het in Indië ook buiten onze kringen, voor de Zending in het algemeen een groot verlies acht, als Bavinck Indië gaat verlaten.

Ook wij gevoelen wel zeer, dat het voor het werk op Java een zeer ernstig verlies beteekent, als Bavinck van Java heengaat. Maar voor de Zendingsbeweging in Nederland is 't stellig winst wanneer hij als Hoogleeraar hier de Zending komt dienen.

Voor al ook door zijn geschriften, die getuigen van zijn bijzonder fijne opmerkingsgave, zijn verbaazende belezenheid, zijn breede kennis en zijn trouw aan de Heilige Schrift, heeft Dr. Bavinck getoond de rechte man voor een zendingsleerstoel te zijn.

In den eersten tijd ging zijn stu-

die vooral in filosofische en psychologische richting, zooals uit zijn werken van dien tijd blijkt; later bewoog zijn studie zich meer op theologisch terrein.

Het is niet wel doenlijk alle grootere en kleinere geschriften en artikelen te noemen, die van zijn hand zijn verschenen. Enkele willen we echter even in herinnering brengen.

Na zijn promotie schreef hij o.a. de volgende werken:

„Persoonlijkheid en wereldbeschouwing”. Van dit boek schreef Prof. Grosheide: „Dit boek steekt hoog uit boven de groote menigte van publicaties” en Prof. W. J. Aalders getuigde er van: „Ik heb bewondering

Dr. J. H. Bavinck.

voor de wijze, waarop Dr. Bavinck zijn onderwerp behandelde."

„Levensvragen”. „Bouwen en Bewaren” noemde dit: „Een kostelijk boek”.

Inleiding in de zielkunde. De tweede druk is met instemming van Dr. Bavinck bewerkt door Dr. A. Kuypers.

Niemand minder dan Prof. J. Waterink schreef in zijn recensie van dit boek:

„Dit is voortreffelijk werk. Graag wil ik zeggen, dat ik blij ben met dit boek. Dit is een zeer betrouwbare handleiding. Wie dit boek bestudeerd heeft en het heeft begrepen, kan met recht zeggen, dat hij inzicht ontvangen heeft in schier alles wat in de hedendaagsche zielkunde belangwekkend is. En hij ontvangt bovendien de voorlichting op principieele wijze. Wie studeeren wil vindt hier een pracht-werk.”

„Christus en de Mystiek van het Oosten”. Ook dit echte Zendingsboek is bijzonder gunstig gerecenseerd.

Het oordeel van Prof. Dr. Obbink luidde aldus:

„Een mooi en leerzaam boek.

De geest van dit boek doet weldadig aan en wij kunnen niet anders dan onze lezers aanraden van dit mooie werk kennis te nemen.”

Voorts willen we alleen nog slechts noemen zijn fijn geteekende boeken „Menschen rondom Jezus”. „De strijd op het derde front”. „Zielszorg aan eigen ziel” en „Jezus als zielszorger”, die alle de meesterhand van den schrijver verraden.

Niet alleen in onze eigen kring, maar ook daarbuiten heeft Dr. Bavinck een voortreffelijken naam als een hoog begaafd, echt wetenschappelijken man, van wien als de Heere hem gezondheid blijft geven, nog veel mag worden verwacht.

Bijzonder heeft het ons ook verblijd, dat zijn benoeming in onze kerkelijke pers vrij wel algemeen met groote instemming is begroet.

Dr. Bavinck heeft zijn benoeming niet lang in overweging gehouden. Mede met het oog op een reis, die hij met Dr. F. L. Bakker van 6 tot 28 April moest maken naar Soemba, had de Synode de tijd van bearaad gesteld op 6 weken. Maar reeds 5 Mei telegrafeerde hij ons: „Wil gaarne in Gods kracht benoeming opvolgen.”

Met groote blijdschap hebben wij dit telegram ontvangen. En het doet ons genoegen, dat wij bij het nazien der drukproef dit bericht nog in dit artikel kunnen opnemen.

In welke vakken Dr. Bavinck college zal moeten geven, is nog niet in bijzonderheden bepaald. Er zal dan trouwens nog heel wat moeten worden geregeld. Hiervoor is een commissie benoemd, bestaande uit de hoogleeraren Grosheide en Ridderbos, de voorzitter en de scriba van de Curatoren der Theol. School Ds. Schouten en Ds. Meister met Ds. D. Pol en schrijver dezes. Deze commissie zal in overleg met Dr. Bavinck een regeling voor één en ander ontwerpen, waarover dan door de Generale Synode te Sneek zal worden beslist.

Met het oog op het werk te Djokja schijnt het ons echter volstrekt uitgesloten, dat Dr. Bavinck voor het najaar van 1939 zijn arbeid als hoogleeraar zal kunnen beginnen. Misschien wordt het nog wel later.

De naam Bavinck heeft in onze kerken een uitnemende klank. Het zal velen met ons verblijden,

dat er nu wellicht weldra weer een Bavinck als hoogleeraar aan onze Theologische School zal zijn verbonden, die in hem dan haar zesden hoogleeraar ontvangt. En dat voor de vakken, waarvoor de eerste Bavinck met zooveel nadruk een hoogleeraar vroeg.

En de tweede Bavinck zal dan tegelijk ook hoogleeraar worden aan de Vrije universiteit. Want toen de Generale Synode hem benoemd had tot hoogleeraar aan de Theol. School, is hij ook dadelijk door de directeur der Vrije Universiteit tot buitengewoon hoogleeraar in de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit benoemd. Een mooie combinatie, die velen met belangstelling begroeten. Weer een Bavinck aan beide richtingen. En in de geschiedenis onzer zending een feit van buitengewone beteekenis.

De Zendingskalender voor 1938.

Met den Zendingskalender voor 1938 is het best gegaan. De beduidende verandering, die de kalender het vorige jaar heeft ondergaan en die van dit jaar vrijwel geheel gehandhaafd is, heeft hem geen schade gedaan. Integendeel. De aftrek die de kalender had, was nog groter dan het vorige jaar, waaruit wel blijkt, dat de aangebrachte verandering wel in den smaak is gevallen.

Door de verandering, die hij heeft ondergaan, is hij trouwens als eenvoudige kalender meer bruikbaar geworden, terwijl hij toch ook zijn karakter als Zendingskalender heeft behouden. De oplage is dit jaar gestegen tot 85.700 exempl., die alle geplaatst zijn. De kalender is geheel uitverkocht. Voor zoo ver we ons herinneren is de oplage nooit zoo groot geweest. Zij overtreft die van het vorige jaar met eenige honderden exemplaren.

Het spreekt vanzelf, dat die stijging zeer tot genoegen is van den redacteur Ds. Pol, die eer heeft van zijn werk en ook van de uitgeefster, de N.V. Hummelen's boekhandel en elektrische drukkerij te Assen, die aan den kalender alle zorg besteedt en met lofwaardige ijver de exploitatie behartigt.

Ook ons verheugt het, dat het met den kalender zoo goed ging. In duizend gezinnen hangt de kalender aan den wand en herinnert hij gedurig aan het werk der Zending. Ongetwijfeld werkt ook de kalender mede om de gedachtenis aan de zending levendig te houden, de belangstelling er voor te versterken en het gebed te vermeerderen.

Wij willen de geestelijke beteekenis van onzen eenvoudigen Zendingskalender niet overschatten. Maar evenmin willen we de waarde, die deze kalender bij onze eenvoudige menschen heeft, miskennen.

En ook de finantieele winst, die de kalender brengt aan de Generale kas, is niet te versmaden. De netto opbrengst is geweest f 4401,64½. Dit bedrag is geheel gestort in de Generale Zendingskas en komt dus alleen ten goede aan de Zending. Wel is het winstsaldo iets minder dan het vorige jaar, toen de kalender aan de Generale kas een winst bezorgde van f 4481.53. Maar als men in het oog houdt, dat de papierprijzen, toen de kalender gereed gemaakt werd, beduidend hooger waren dan een jaar te voren, dan stemt het exploitatiesaldo alleszins tot tevredenheid.

Het Zendingsblad over 1937.

Oudergewoonte willen we ook ditmaal in het Mei-no. van het Zendingsblad iets mededeelen van het

resultaat der exploitatie van dit blad gedurende het laatste jaar.

Eerst iets over de oplage. In de crisisjaren is de opslag met een paar duizend exemplaren gedaald. Sommige kerken, waaronder ook enkele groote Kerken deelden mede, dat om finantieele redenen het getal Zendingsbladen, dat men in de Gemeente verspreide, aanmerkelijk moest verlaagd. Dit was te begripen, ook al moest het worden betreurd en al kon de vraag gesteld, of men door die bezuiniging de eigen zendingskas wel diende.

Die daling der oplage is thans gelukkig tot stilstand gekomen. De laatste maanden is het getal weer wat gestegen. Het bedraagt thans 77.700, een getal dat, gelet op de tijdsomstandigheden, wel tot tevredenheid stemt, ook al kon het wel wat hooger zijn.

Het zendingsblad heeft ook voor 1937 een niet onbelangrijke winst afgeworpen voor de Generale Zendingskas. Het zuiver exploitatie-saldo bedroeg f 29.934,97. Dus bijna f 30.000.—

Dit bedrag is lager dan het vorige jaar, toen het saldo f 32.848,31½ was. Bij de exploitatie is natuurlijk dit jaar evengoed als het vorige jaar de zuinigheid betracht. Maar gelijk algemeen bekend is zijn de papieren in 1937 belangrijker gestegen. En dat oefent dadelijk wegens de geweldige massa papier, die voor het Zendingsblad met zijn nog al flinke opslag noodig is, een nadeelige invloed op het winstcijfer. Er is in 1937 voor de uitgave van het Zendingsblad 35.364 K.G. papier gebruikt. Iets hooger prijs maakt dadelijk de exploitatie duurder. Daarbij komt, dat in 1937 het Zendingsblad 16 bladzijden groter is geweest dan in het jaar te voren. In 1936 telde het Zendingsblad 256 pagina's, maar in 1937 is dit getal gestegen tot 272, dus 16 bladzijden meer. De overvloed van copie drong gedurig een No. te geven van 24 pagina's, terwijl nog heel wat copie, die we gaarne hadden opgenomen, ongeplaatst is gebleven. Het spreekt echter van zelf, dat hierdoor de netto opbrengst daalde met een niet onbelangrijk bedrag. Was het blad in 1937 niet groter geweest dan in 1936 dan zou de netto winst ongeveer f 800.— hooger zijn geworden.

Alles te samen genomen mag gezegd, dat het saldo bevredigend was.

Nogmaals willen we er met nadruk op wijzen, dat heel die winst tot den laatsten cent wordt gestort in de Generale kas der zending. Soms merken we, dat er nog geruchten loopen, alsof van die winst een deel in andere zakken terecht komt. Daarom willen we het nog eens duidelijk zeggen, dat dit louter laster is. Die bijna f 30.000.— komt enkel ten goede aan de Zending. De Generale Zendingskas staat elk jaar krachtens de besluiten der Generale Synode voor een uitgaaf van f 70.000 à f 80.000. Voor een niet onbelangrijk deel moet zij haar inkomsten ontvangen uit de opbrengst van het Zendingsblad.

Indien de Generale kas die inkomst moest derven, zou of een beduidend deel van het zendingswerk moeten worden afgebroken, of van al de Kerken minstens tweemaal in het jaar een extra-collecte moeten worden gevraagd.

Het feit, dat de Generale kas voor een beduidend deel afhankelijk is van de winst, die het Zendingsblad oplevert, noopt dan ook, dat bij de uitgave de soberheid steeds betracht wordt. Een enkele maal

hooren we wel eens een klacht over het Zendingsblad. Gelukkig niet vaak. Teverdenheidsbetuigingen overtreffen verre de klachten. Maar al is het slechts zelden, toch bereikte ons wel eens de aanmerking, dat het Zendingsblad niet royaal genoeg verschijnt; het papier is minnetjes, het formaat is verre van mooi en de kiekjes laten veel te wenschen over. Natuurlijk erkennen we ten volle, dat de uitgave metterdaad wel veel royaler mocht wezen. Wij zelf zouden dat ook wel gaarne willen. Maar als dat gebeurde, zou het saldo stellig de helft minder worden. En dan zouden de deputaten voor de Zending op last van de Generale Synode aan de Kerken elk jaar een extra collecte moeten vragen voor de Generale kas. Wij denken, dat het niet in den geest der Kerken zou zijn, wanneer het groot getal der collecte's nog met een elk jaar terugkeerende collecte voor de Generale Zendingskas moest worden verhoogd, alleen om het Zendingsblad, dat geheel het eigendom der Kerken is, wat royaler te doen verschijnen.

Het Zendingsblad is bijzonder goedkoop, veel goedkoper dan andere bladen van gelijken aard. Het kost bij getallen van minstens 3 exempl., slechts f 0.72 en daarvoor heeft het in 1937 geleverd 272 pagina's compres gedrukt. Dat is metterdaad wel zeer goedkoop. En dat nu toch nog een finantieele winst voor de zending kon worden bereikt van bijna f 30.000, kon natuurlijk alleen doordat het blad zoo voordeelig mogelijk is geëxploiteerd. Dat was trouwens plicht. Het belang der zending eischte dit. En de deputaten der Generale Synode, die met de bezorging van het Zendingsblad zijn belast, zouden hun plicht slecht verstaan, wanneer zij dit uit het oog verloren.

Ook door zijn inhoud behoort het Zendingsblad de Zending te dienen. Het Zendingsblad wenscht de kennis onzer Zending te bevorderen en de leden onzer Kerken te doen medeleven met het heerlijk en door God zoo rijk gezegende werk op het Zendingsterrein van Java en Soemba. Daarom wordt er in elk nummer een korte meditatie geplaatst, die bedoelt het licht van het Woord op de Zending te laten vallen. Voorts wordt steeds alles wat de zendingsarbeiders zenden, voor zoover het mogelijk is en de ruimte het toelaat, steeds opgenomen, want het Zendingsblad is gaarne het orgaan, waardoor de Zendingsarbeiders van hun arbeid mededeeling kunnen doen.

Ook tracht het blad de algemeene Zendingsbelangen op eenvoudige wijze tot kennis van zijn lezers te brengen. En aangezien het Zendingsblad geheel en al een kerkelijk blad is, dat eigendom van de Kerken is, en in dienst der Kerken staat, wordt ook alles wat door de Kerken of hare Zendingsdeputaten gezonden wordt, ook al zou men kunnen vragen of wat gezonden wordt genoegzame betekenis heeft om geplaatst te worden, zooals b.v. één of andere foto van een commissie of een groep collectantjes, steeds opgenomen.

Ten slotte spreekt het van zelf, dat de geestelijke winst, die het blad van de Zending draagt, niet berekend kan worden. Maar wij vleien ons met de hoop, dat ook in 1937 het Zendingsblad iets heeft mogen medewerken om de kennis van de Zending te vermeerderen, de liefde voor haar te versterken, de belangstelling te onderhouden en het gebed te levendigen.

Het mooie, zoo gezegende werk der Zending is het zoo waard, dat het een ruime plaats hebbe in ons kerkelijk leven.

Santpoort, 27 April 1938.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Solo in 1937.

Aan de Leden van de Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland-Noord.

Zeer geachte Broeders en Zusters,

De gang van het Evangelie is van het Oosten naar het Westen, Zooals de Wijzen van het Oosten kwamen om den Christus te zoeken, zoo gaan de boden van het Evangelie van het Oosten naar het Westen om den Christus te verkondigen. Van West-Azië naar Oost-Europa, later naar West-Europa. Van Europa naar Amerika. En van Amerika naar Oost-Azië. En als het Evangelie door Azië heen van het Oosten naar het Westen zal getrokken zijn, zal de gang om de wereld voleind zijn. In de laatste halve eeuw is Amerika de groote zendingsmacht geweest. De zendingsijver in Amerika, het bijeenbrengen van zendingsgelden, heeft de oude wereld van Europa ver in de schaduw gesteld. Het is wel verootmoediging voor ons (mocht het ons verootmoedigen!), dat ook de Protestanten, ook de Gereformeerden in Nederland niet vergeleken kunnen worden met wat gemiddeld elke Protestantische Amerikaan in de laatste halve eeuw voor de Zending heeft gedaan.

Wie thans hier in Oost-Azië in het Evangelie mag werken, heeft het groote voorrecht, mee te helpen bouwen aan de Kerk der toekomst. Er is voor de Christenen in Nederland geen reden om ons hier met eenig medelijden te beschouwen, alsof wij opofferend werk doen; veeleer reden om (in goeden zin) jaloeersch op ons te zijn, dat wij zulk een uitnemend voorrecht hebben ontvangen. Zelfs voor U, die uit de verte aan dit werk meewerkt, is het voorrecht al groot; hoe veel te meer voor ons, die er dagelijks van nabij in bezig mogen zijn!

Zien wij dat werk nu groeien? Neen en ja! Wie voortdurend een boom bejukt, ziet den groei niet. Wie het van jaar tot jaar doelt, wordt soms getroffen door den snellen groei. Daarom is het voor onszelf, die onafgebroken het zendingswerk beschouwen, een zegen, dat wij van jaar tot jaar aan U verslag moeten uitbrengen. Daardoor zien wij zelf ook beter den betrekkelijk-snelleten groei. En tegelijk worden onze oogen afgetrokken van de dagelijksche kleine verdrietelijkheden en teleurstellingen, en onze oogen gericht op de blijvende groote zegeningen. Wij zijn U dankbaar, Broeders en Zusters, dat Gij ons jaarlijks tot zulk een verslag verplicht.

1. De toestand van de Inheemsche Kerken.

Opvallend is de snelle vermeerdering van het aantal Inheemsche Kerken in Solo. Er zijn thans reeds zestien Javaansche en één Maleische Kerk. Maar het is ook een uitgestrekt gebied, even groot als Zuid- en Noord-Holland tezamen. Al wordt op ruim veertig

plaatsen elken Zondag godsdienstoefening gehouden, toch begrijpt ieder, dat er broeders en zusters zijn die vele uren moeten loopen om zulk een samenkomst bij te wonen; in dat opzicht zijn we hier nog in den tijd van de „hagepreeken”.

Wij verheugen ons erover, dat er thans drie Inheemsche predikanten zijn, en Klaten bezig is met het beroepen. Maar vier predikanten voor 17 Kerken is nog wel zeer weinig. De 27 goeroe-Indijl (Evangelie-helpers) voorzien zooveel mogelijk in de geregelde verkondiging van het Woord. En de missionaire predikanten bedienen elken Zondag de Sacramenten in een Dienst des Woords op verschillende plaatsen. Om de drie à vier maanden wordt in de meer dan 40 grotere kringen van Christenen het H. Avondmaal bediend. In die Diensten is et dan ook gelegenheid voor Doopsbediening; dat is wel zéér weinig. De behoefte aan meer Inheemsche predikanten is dan ook wel zeer dringend.

Hoe is de stand van het geestelijk leven? Telkens zijn er „tuchtzaken”. En nu zou het verkeerd zijn, als wij ons daarover troosten met de gedachte, dat er ook zonden en gebreken in de leden der Kerken in Holland openbaar worden. Op geestelijk gebied hebben wij ons niet met elkander te vergelijken, maar slechts met Eén, Die heilig is. Maar het voorkomen van zonden herinnert ons toch, dat zoowel Hollandsche als Javaansche Christenen menschen zijn, die nog slechts een klein beginsel van de gehoorzaamheid en van de liefde hebben. Voorzoover wij kunnen beoordeelen, zijn de Kerkeraden trouw in het handhaven van de kerkelijke tucht.

Met ootmoedige dankbaarheid mogen wij getuigen, dat Gods Geest evenzeer hier als in Nederland in Gods kinderen werkt. En wij verwonderen ons soms over de vruchten des Geestes bij menschen die uit een zóó duister en zóó zondig leven overgebracht zijn op het terrein der genade Gods. Door de felle tegenstellingen met het eigen vorig en met het omringend leven wordt het heerlijk werk des Geestes hier zooveel duidelijker zichtbaar.

In 1937 werden 520 Javanen en Chineezzen gedoopt. Het aantal Javaansche en Chineesche Christenen bedraagt thans 5.115.

Door deze „zeer kleine luyden” werd f 6017.78 (f 1.17 per ziel) voor Kerk en Armen bijeengebracht.

2. Het Werk onder Vrouwen en Meisjes.

De donkerste plek, zoowel geestelijk als maatschappelijk, is de vrouwenwereld. Daarom is het zoo verblijdend, dat behalve het werk dat geregeld reeds gebeurde, een speciale tak van Dienst onder de vrouwen kon worden ingesteld, en dat de Kerken dit werk niet overlaten aan Vereenigingen of Comité's, omdat het zendingswerk naar Gereformeerde opvatting kerkelijk werk is. En wij zijn dankbaar, dat onder U steeds meerderen zich opmaken om de Kerken in deze haar taak te steunen. Wij verheugen ons ook, dat bepaaldelijk de zusters onder U dieper gaan beseffen, dat zij haar „zusters in ellende” te hulp moeten komen.

De Zusters Bos en Goemaat wisselden (door buitenlandisch verlof) elkander af. Zuster Bos ging voorgoed van ons weg. Zij leeft bij velen in gezegende herinnering voort, en wij zijn dankbaar voor het werk dat zij deed. Ondanks haar grooten ijver en groote werkkraft is de taak voor Zuster Goemaat

alleen te zwaar, en wij zien verlangend uit naar versterking van krachten. Er worden nu drie-maandelijksche vergaderingen gehouden met alle dames, die onder de vrouwen en meisjes arbeiden. Een van dezen, Mevrouw S. Meurs—van der Sluys, hoopt in Juli met verlof in Nederland te komen en zal U zeker gaarne nader inlichten.

3. De Bijbelverspreiding.

Het opnieuw-inzakken van den maatschappelijken toestand maakte, dat de verbetering nog vrijwel niet doordoor in de Inheemsche wereld. De koopkracht bleef uiterst-gering. In totaal werden bijna 14.000 Bijbels en Bijbelgedeelten en ruim 11.000 andere Christelijke boeken geplaatst, waarvan ongeveer de helft als Kerstgeschenken diende.

Enkele broeders en zusters in Holland hebben ons hartelijk verblijd door de kosten van een colporteur (f8.— per maand) voor hun rekening te nemen. Daardoor is het aantal colporteurs verblijdend gestegen. Aan de milde gevers hartelijk dank!

De verspreiding van Javaansche en Maleische Evangelisatie-bladen geschiedde in bijna 400.000 stuks, dus gemiddeld meer dan duizend per dag. Traktaatjes: 53.000. Het Hollandsch Evangelisatie-blad De Zaaier: 17.000.

Vele zaadkorrels, en hoe zal de oogst zijn? Hangt dit niet mede af van Uw gebed, Broeders en Zusters?

4. Het Christelijk Onderwijs.

Solo is een vruchtbaar terrein voor het Christelijk Onderwijs. Er zijn meer dan 80 Christelijke Scholen met 11.200 leerlingen. De Kerken onderhouden 54, de Schoolvereeniging 17 van deze scholen, de eerste met Javaansch, de laatste met Hollandsch als voertaal. Een Vereeniging van Javaansche Christen-onderwijzers 3 met Hollandsch. De Hollandsche kerk een Maleisch-Chineesche School. Javaansche Christenvrouwen een Javaansche Huishoudschool. Deze laatste kreeg in 't laatste jaar een keurig schoolgebouw, betaald uit zendingsgelden. In totaal zijn er ongeveer 250 Christelijke onderwijzers(essen).

Hoe langer hoe meer wordt het noodig het oprichten van scholen niet afhankelijk te maken van subsidieering door het Gouvernement. De groei van het Christelijk Onderwijs mag niet geheel en al bepaald worden door den bloei der schatkist. Er zijn 26 niet-gesubsidieerde scholen, voor de helft door de „Zending” verzorgd. Maar het trager vloeien der zendingsmiddelen in Holland maakt, dat wij geen nieuwe scholen kunnen oprichten. Het zou wel zeer wenschelijk zijn, als wij bedenken, dat er in Solo 300.000 kinderen in de schooljaren zijn.

5. Het medisch Werk.

Dr. Verhagen schrijft over het Ziekenhuis te Solo: Het jaar 1937 was voor ons ziekenhuiswerk wel een in alle opzichten rijk gezegend jaar. Allerwege in het gewest, tot zelfs er buiten, wekte ons werk bij de bevolking meer vertrouwen en nam het aantal dergenen, die zich bij ons onder behandeling stelden of lieten verplegen, toe. Van de 325 bedden van ons Ziekenhuis waren er gemiddeld het geheele jaar door 319 dagelijks bezet. Het aantal opgenomen patiënten steeg van 5310 in 1936 tot 6283 in 1937, het aantal nieuw ingeschreven polikliniek-patiënten per werk-

dag van 67 tot 89, het aantal consultaties per werkdag van 272 tot 343.

Ook werd er meer verloskundige hulp gevraagd. In totaal 867 keer.

Het totaal aantal chirurgisch-gynaecologische-neuskeel-oor- en oog-operaties bedroeg 1040.

Behalve in de hoofdstad met het Centrale Ziekenhuis hebben we in het gewest nog één hulpziekenhuis met 48 bedden op het terrein van de gesloten s.f. Wonosarie en 17 poliklinieken. Op deze buitenpoliklinieken, wier aantal zich in den loop van het verslagjaar met 2 uitbreidde, bedroeg in 1937 het aantal nieuwe patiënten 63730 en het aantal consultaties 238.823.

Als we het omrekenen voor Djebres en de buitenpoliklinieken dan worden er per werkdag door ons meer dan 1100 menschen op een of andere wijze geneeskundig geholpen.

Wat de inrichting van het hoofdziekenhuis aangaat, kwam er dit jaar deze enorme verbetering, dat we mochten overgaan tot het inrichten van een volledige modern geoutilleerde keuken en wasscherij, welke geheel werd bekostigd door onze Zendende Kerken en uit Europa geleverd door de fa. Lindeteves Stokvis.

Ook dit jaar werden we vanuit Holland telkens weer verblijd met de toezending van kisten vol met een prachtige voorraad linnengoed, in hoofdzaak door dameskransen geknipte en genaaiete kleren voor patiënten.

Het verslagjaar 1937 was tevens dat van 'ons 25-jarig jubileum. Den 1sten November j.l. mochten we dit feit dankbaar maar ook feestelijk herdenken. Groot was op dien dag de belangstelling, die we ondervonden en vele de stoffelijke blijken, die we in giften voor ons werk, bloemen en telegrammen en brieven mochten ontvangen. Aan vier onzer Javaansche oude-getrouwe medewerkers werd op dien dag namens de Hooge Regeering een eere-kruis voor trouw en verdienste door onzen Gouverneur uitgereikt.

Ook maken we met dankbaarheid melding van het feit, dat we bij wijze van Jubileumgift van de N.V. Koloniale Bank te Soerabaja als schenking ontvingen de gebouwen en inventaris van de Polikliniek te Soekohardjo en de inventaris van het Hulpziekenhuis te Wonosarie, welke inrichtingen reeds vele jaren door ons werden geëxploiteerd.

Voorts is het ons een groote vreugde, te kunnen meedeelen, dat we in dit jubileumjaar voor het eerst een subsidie kregen van het Rijk van Z.V.H. den Soesoehoenan van Soerakarta. Van harte hopen we, dat ook Z.H.P. A. A. Mangkoenegara VII ons binnen niet al te langen tijd met een ons zeer welkome subsidie zal willen verblijden, want ook van Zijne onderdanen komen er dagelijks velen naar ons Ziekenhuis in onze poliklinieken om er te worden behandeld of verpleegd.

Het lager personeel, dat steeds in aantal uitbreidde, werd geregeld opgeleid voor het mantri en vrouwewexamen.

Dat al de arbeid in dit verslagjaar verricht niet te vergeefs zij, maar moge beantwoorden aan het voorgestelde doel, n.l. het heil van land en volk blijve de voortdurende bede van ons hart.

Dr. Bakker schrijft over het Dr. Scheurer-Hospitaal te Klaten:

Gedurende 1937 vond 't werk aan het Dokter Scheurer-Hospitaal te Klaten rustig voortgang. Eind Maart werd aangevangen met den bouw van een zaal speciaal ingericht voor Kinderverpleging. 1 December kon deze in gebruik worden genomen. De 50 bedden waren reeds ongeveer 2 weken later allen weer bezet; zoodat deze uitbreiding geen luxe bleek te zijn. Ook de andere zalen waren steeds overbezet.

Over 't algemeen valt er niet te klagen over de toewijding van het Inlandsch verplegend personeel. De opleiding werd geregeld voortgezet, in Maart werden eenigen tot mantri bevorderd na examen te hebben afgelegd, terwijl ook aan 4 mantriverpleegsters het vroedvrouwdiploma kon worden uitgereikt. In 't voorjaar moesten we één onzer leerlingverplegers, die na een korte doch hevige ongesteldheid van ons werd weggenomen, grafwaarts dragen. Zijn blijmoedig getuigen van de hoop, die in hem was om in te gaan in de eeuwige heerlijkheid, was een groote troost voor de zwaar beproefde ouders en liet niet na op ons allen diepen indruk te maken.

Van het Europeesch personeel moest Zr. C. van Iperen zich in Juli aan een operatieven ingreep onderwerpen. Gelukkig herstelde zij spoedig en kon ze eind Augustus haar taak weer op zich nemen. Het overige Europeesch personeel werd voor ziekten gespaard.

Moge mede door dit werk van barmhartigheid en leniging van lichamelijk lijden ook in veler harten de liefde tot onzen Heere Jezus Christus geboren worden.

6. Het Zendingsjubileum.

Na het verschijnen van het Jubileum-boekje is een breed verslag overbodig. De hartelijke belangstelling, die in de feestdagen uit Holland en uit Indië bleek, heeft ons allen zeer verkwikt.

Met ons aller hartelijke groeten,
hoogachtend,
namens ons allen:
Uw dienstwillige broeder
H. A. VAN ANDEL.

Ds. G. D. Kuiper.

Wij zijn héél dankbaar, dat de Solosche Zending ons één van haar vier missionair-predikanten heeft afgestaan ter vervanging van Ds. Rullmann tijdens diens verlof.

Het hield wel heel wat passen en meten in: het ene verlof moest uitgesteld, het andere verkort worden en aan noodige vacantie van weer een ander predikant getornd.

Zoo werd het mogelijk gemaakt, dat collega Rullmann zonder zorg over onverzorgd werk kon heen-gaan naar Holland.

Ds. Kuiper is een zoon van den bekenden Ds. L. Kuiper, in leven predikant o.a. te Delft en te Kampen. In zijn Delftsche tijd was hij secretaris van het college van Zendingsdeputaten. Dus werd den jongen Kuiper zendingsliefde als met de paplepel ingegeven.

De zoon, Kuiper van Solo, werd geboren in 1903 te Hoogeveen. 8 April 1928 werd hij predikant te Aalsmeer en 8 Febr. 1933 te Delft als Missionair predikant bevestigd.

Hij is de schoonzoon van Ds. K. van Dijk te Wonosobo.

Moge het hem gegeven zijn, in de tijd dat hij onder ons werkt, nog veel goeds tot stand te brengen!

„Uit Poerbolinggo”.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Algemeen overzicht betreffende den Hoofddienst der Zending te Djokja met den Schooldienst over 1937.

De missionaire predikant Ds. van Reenen zond ons, mede namens Ds. Allaart, een uitvoerig jaarverslag betreffende het zendingswerk in Djokjakarta. Uit dit verslag willen we enkele hoofdzaken mededeelen.

We beginnen met eenige algemeene opmerkingen.

a. De groei der Javaansche Kerken in de richting der zelfstandigheid brengt mede een groote verandering in de positie van de Zending. Via een periode van samenwerking met de Javaansche gemeenten, waarbij de Zending al meer terugtreedt, zal ze in de toekomst meer aandacht kunnen besteden aan die gebieden in het ressort waar de Kerk nog niet gevestigd is.

b. In de opvoeding der gemeenten tot zelfstandigheid is het verblijdend te zien, hoe velen zich inspannen om bij te dragen in de kosten van hun verzorging. Ook de sterke stijging der kerkelijke inkomsten is een mooi verschijnsel, ook al zijn er gemeenten die hierin nog wat achterblijven.

c. Te weinig wordt nog over het algemeen gevonden een onderzoeken van Gods Woord; belemmerend werkt in dit opzicht het groot aantal an-alphabeten. Getracht wordt door leescursussen hierin te voorzien, terwijl een doelbewuste actie wordt gevoerd tot verspreiding van den Bijbel in de christengemeenten. Het ideaal: in ieder gezin een Bijbel, is nog niet bereikt. Wel is er groeiende belangstelling voor Gods Woord, en Kerkeraden en Goeroe-Indijl stimuleeren dit door het organiseren van Bijbelkringen.

d. In de meeste gemeenten is een ontwikkeling van christelijk verenigingsleven waar te nemen, terwijl over het algemeen de band met de omgeving zooveel mogelijk wordt aangehouden.

e. In de steeds groeiende behoefte aan Goeroes-Indijl tracht men te voorzien door zes leerlingen aan de School in opleiding te geven. Een mooi getal. Het aantal gedoopten in 1937 bedraagt 264, waaronder 116 volwassenen. Het totaal aantal christenen steeg hierdoor tot 3122. Belijdenis des geloofs werd afgelegd door 32. Het aantal ongedoopte catechisanten bedraagt 760. Dit is een zeer verblijdend aantal. Het bedrag der kerkelijke bijdragen vertoont een vrij sterke stijging, wat voor een groot deel te verklaren is uit groeiende drang naar zelfstandigheid.

In aansluiting aan den hoofddienst over de Colportage het volgende:

Door ontslag van eenige der oudere colporteurs liep het totaal aantal terug, maar in de loop van het jaar werden een paar jonge krachten gevonden, om de gelederen te vullen. Aan het eind van het jaar ontviel één van hen ons door den dood. Hun aantal

bedraagt nu 13. Het aantal verkochte boeken bedraagt 21114. Verspreide periodieken: 216000; tractaatjes en vlugschriften: 22500. Verheugend is het, dat geleidelijk meer christelijke lectuur verschijnt, zooals verschillende commentaren, een Javaansche preekenserie, terwijl eind 1937 het eerste blad van Patjatang, een maandblad voor ontwikkelde christenjavanen verscheen. Over het algemeen stemt het werk der colporteurs tot tevredenheid. Er is groeiende samenwerking met Goeroe's Indijl en Kerkeraden. Belangrijk krachtiger zal speciaal de Bijbelverspreiding ter hand genomen kunnen worden, wanneer de voorstellen van Dr. H. C. Rutgers na zijn Indische reis, door 't Bijbelgenootschap worden aangenomen. De Nederlandsche kring blijft ons krachtig steunen bij dit mooie werk, dat telkens weer het middel blijkt te zijn dat de weg baant tot nader contact.

Het ziekenhuiswerk, wat het hoofdziekenhuis en Pakem betreft dat door Ds. Allaart wordt waargenomen, gaf in het afgelopen jaar mooie gevallen van zegen te zien. In het hoofdziekenhuis werken 4 goeroe's en een colporteur. Een dezer goeroe's, een uitstekende kracht, is al geruimen tijd ongesteld. Welkelijks heeft Ds. Allaart met deze helpers een samenwerking voor bespreking van het werk en voor gebed. Hier worden ook gerapporteerd die gevallen, waarvan het wenschelijk lijkt dat ze door de miss. pred. bezocht worden. Getracht zal worden ook met het medische personeel af en toe zoo'n samenwerking te houden ter verlevendiging van hun geestelijke taak. Hiertoe dienen ook de cursussen door den Hr. Wolterbeek en Ds. Allaart in het ziekenhuis gegeven. Zoo wordt getracht het Zendingsskarakter van dit werk dat zich zoo buitengewoon sterk uitbreidt al meer tot zijn recht te doen komen. In de hulpziekenhuizen en poliklinieken is dit werk eenvoudiger te overzien. Evenzoo in het sanatorium met zijn beperkte en vrij constante bevolking. Hier wordt 's Zondags koempoelan gehouden op de drie lighallen, waar vrijwel allen komen. Ook afzonderlijk bezoek geschiedt regelmatig.

De Schooldienst. Wat de Zendingsscholen in engeren zin betreft, hun aantal vermeerderde met twee: 1 volksschool te Paras en 1 vervolgschool te Semin. Het aantal leerlingen stijgt regelmatig, terwijl onder het personeel meer belangstelling komt voor de geestelijke kant van het werk en de nazorg voor de oudleerlingen. Dit is een reden om in dezen voor den schooldienst moeilijken tijd toch dit werk met kracht voort te zetten. Vooral nog is er groot gebrek aan onderwijzers en met ongeduld zien we den tijd tegemoet dat onze 5 leerlingen aan de Opleidingsschool te Solo zullen zijn afgestudeerd. 2 onderwijzers ontvielen ons door den dood. In een enkel geval konden we tijdelijk geholpen worden door een abiturient van een door het sultanaat opgezette cursus voor dessa onderwijzers. Wat betreft de meisjesscholen en andere inrichtingen voor Westersch onderwijs, ook hier gaat het werk gezegend voort. Telkens leidt het godsdienstonderwijs sommigen naar de catechisatie als voorbereiding voor den Doop. Zoo zijn nu weer 3 leerlingen der Jul. van Stolbergsschool en eenige Mulo-leerlingen in dooponderricht. Bijzonder hoopgevend voor de toekomst is ook de zeer groote belangstelling voor het Jeugdwerk. Jeugdsamenkomsten, clubjes van vijf, tridharma en andere vormen van jeugdwerk mogen zich in groote belangstelling verheugen. terwijl

het aantal dergenen die zich aan de leiding hiervan willen geven, sterk toeneemt. Om dit werk te stimuleeren en zoonoodig zelf op te zetten, speciaal ook tot steun van het moeilijke dessa-jeugdwerk, is einde vorig jaar een vaste jeugdcommissie ingesteld, die met enthousiasme haar taak heeft aangevat.

Uit deze mededeelingen zien we, dat het zendingswerk te Djokja staat in het teeken van rustigen, gestadigen groei. Ofschoon beide missionaire predikanten een tijd lang geheel of ten deele verhinderd waren hun arbeid te doen (Ds Allaart ten gevolge van een vrij ernstige infectie aan de hand en Ds van Reenen vanwege een langdurige ongesteldheid), heeft de Zending een zeer bevredigende vooruitgang mogen boeken. Door Gods goedheid zijn beide dienaren de laatste maanden weer in hun volle werk. De Kerken van Noord-Holland hebben alle reden om met ootmoedigen dank den zegen te gedenken, dien de Heere over den hoofddienst en schooldienst te Djokja gaf.

Dr. K. P. Groot.

De Geneesheer-directeur van het Petronella-hospitaal is 28 April wêer uit Nederland vertrokken om 29 April te Genua aan boord te gaan van de „Johan van Oldenbarneveldt" tot terugkeer naar Djokja. Zooals gemeld is, was hij in Januari met kort verlof naar Holland gekomen om Mevrouw hierheen te brengen voor een medische behandeling die moeilijk in Indië kon geschieden.

De Heere heeft het met Mevrouw wel gemaakt. Zij is in zoover hersteld, dat er ook naar het oordeel van den specialist, die haar behandelt, voor Dr. Groot geen ernstig bezwaar meer bestaat om naar Java terug te keeren. Hij gaat echter alleen terug. Behalve zijn zoon, die in Bandoeng op studie is, is zijn geheele gezin in Holland. En aangezien in November de tijd aanbreekt voor zijn gewone verlof, acht hij het beter zijn gezin in Holland te laten. Hij zelf moet echter terug omdat er enkele dingen zijn waarvoor zijn tegenwoordigheid te Djokja zeer gewenscht is. Over een maand of zeven komt hij dan D.V. weer met gewoon verlof naar Holland.

Jaaroverzicht van het Petronella-hospitaal.

De waarnemende directeur van het Petronella-hospitaal heeft een jaaroverzicht gezonden waaraan we de volgende cijfers ontleenen.

In 1937 zijn in dit hospitaal 8136 patienten opgenomen met 171778 verpleegdagen, dat is gemiddeld 471 per dag. Het totaal aantal verpleegdagen van behoeftige patienten bedroeg 170971, zoodat blijkt, dat slechts weinigen in staat waren de verpleegkosten zelf te dragen. In de polikliniek werden aan 41096 patienten 119799 consulten verleend.

In het armenhuis te Toenkak, tot het complex van het Petronella-Hospitaal behoorende, werden 689 verpleegden opgenomen met totaal 99161 verpleegdagen, gemiddeld 244 verpleegden per dag. De uitgaven voor 't armenhuis, welke teekenend zijn voor Indische verhoudingen, bedroegen f 7931,84, dat is 8,89 cent gemiddeld per verpleegdag. Toch was alles geheel in orde. In deze opgave, die alleen tot het Petronella-hospitaal is beperkt, zijn niet begrepen de patienten, die zijn behandeld in de hulpziekenhuizen en de polikliniek buiten Djokja.

W. B.

De Zendingscommissie te Soest met een deel der Zendingsdames.

Wie deze foto even bekijkt, ziet natuurlijk dadelijk in het midden van de zittende rij de oud-zendingeling

Zendingscommissie te Soest.

wiens hart nog steeds zoo warm voor de zending klopt, Ds. B. Alkema te Soest, die nu emeritaat heeft. Naast hem zitten rechts de heeren Gnookman en Van Tol en links de heeren Pelle en Schouten. In de staande rij zien we de jonge dames, die de commissie dienen in de verspreiding van de lectuur, enz. Enkele dames waren afwezig toen de foto genomen werd. Het spreekt van zelf dat de behartiging van de plaatselijke zendingsbelangen bij deze commissie in uitnemende handen is.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Brief van Ds. Merkelijn.

(Iets verkort).

MAGELANG, 28 December 1937.
10 Maart 1938.

Amice,

Het is weer erg lang geleden, dat ik U schreef. 't Is of het al maar drukker wordt. Ge zult zeggen: en nu is er nog al liefst een 2de Ds. bij; als U het met z'n beiden nog niet af kan, hoe moet het dan als Ds. van Nes alleen achtergebleven is. Nu, ik kan op die vraag nog geen antwoord geven, tenminste niet een antwoord, waaruit zou blijken, dat een Ds. het hier wel af zou kunnen. Dat is eenvoudig niet mogelijk — want wel is het zoo dat Ds. van Nes nog grootendeels zich aan het voorbereiden is en daarom nog maar een klein gedeelte van het werk kon overnemen, maar ook nadat hij dat gedeelte overgenomen heeft, blijft er nog zooveel over, dat het voor een Ds. te veel is en dat het erg noodig zou

zijn om hier voortdurend 2 dominé's te hebben; die dan al het werk hier met elkaar kunnen verdeelen.

Ik zal U wel eens een brief schrijven, waaruit blijkt, wat er in één week gedaan wordt door één Ds.; dan kunt ge zelf beoordeelen, of er overdreven wordt.

Maar dit dient slechts als inleiding om me een beetje te verontschuldigen over m'n weinige schrijven.

Ik wou U wat schrijven over onze Kerstfeestvieringen (1).

Kerstfeestvieringen zijn van groote beteekenis in 't Zendingswerk. Dat zijn de feesten die door vele buitenstaanders worden bijgewoond en die zoo'n uitnemende gelegenheid vormen om het Evangelie; het blijde Kerstevangelie te brengen. En het is ook een goede gelegenheid om aan Javanen en Chineezzen te laten zien hoe wij feestvieren. De Javanen en Chineezzen brengen dit wel eens als een grief tegen het Christendom in, dat we geen feesten hebben. Als het Christendom aangenomen wordt, beteekent dit verlies van feesten, verlies van slametans, godsdienstige maaltijden, die bij allerlei gelegenheden door de Javanen worden gehouden. De Christenen zoo zeggen zij, kennen geen slametans.

Maar als het dan Kerstfeest is en zij worden uitgenodigd om dit feest bij te wonen, dan zien ze, dat ze zich toch vergissen, dat de Christenen wel feesten hebben en dat hun feestvieren toch een heel ander karakter draagt dan hun ietwat eentonige slametans, die voor het grootste gedeelte bestaan in eten en drinken en gepraat. De echte vrolijkheid ontbreekt eraan. Wie echter onze Kerstfeesten meemaakte, die voelt op elk kerstfeest de blijde toon, de opgewekte stemming. Alles werkt daartoe mee, de mooie kerstboom, die op sommige Kerstfeesten staat opgericht, het lang voor dien tijd ingestudeerde gezang, het optreden van de kinderen, die kleinere of grootere versjes opzeggen, het vertellen van het bijbelsche verhaal van Jezus' geboorte, het vertellen van een gewoon verhaal; de tractatie, de tableaux die vertoont worden; alles werkt er toe mee, om het Kerstfeest tot een zeer aantrekkelijk feest te maken, en tot een feest waar we aan velen, die nooit iets van het Evangelie hoorden, de blijde boodschap mee-deelen.

Het eerste feest dat ik gedeeltelijk bijwoonde was het feest van onze Chr. Mulo — een mooi feest — de prachtig versierde Kerstboom was mooi verlicht. De ouders van vele kinderen waren meegekomen n.l. die ouders die Hollandsch spreken. Het ging alles rustig toe wat niet altijd van elk Kerstfeest gezegd kan worden.

Wanneer de leerlingen gelegenheid hebben om door applaus hun bijval te betuigen, loopen we veel kans dat het wat al te rumoerig wordt. Hier was het applaus verboden en dat kwam aan de feestviering ten goede. Het gewone program van vertellen en opzeggen van versjes werd ook hier gevolgd.

Voor mijn vrouw en mij was er deze gedachte aan verboden dat dit de laatste Kerstfeestviering was, die we meemaakten. We dachten aan de eerste jaren, toen zulke feesten nog niet mogelijk waren omdat er hier nog maar enkele Christenen woonden.

Ik vond het prettig een woord, een laatste woord tot de leerlingen van de Mulo te spreken, een woord over de eerste en over de tweede komst van den Heere

Jezus. In zulke oogenblikken voelt men het diep: eens dan zullen wij allen staan voor die Heere Jezus, die in Bethlehem in 't vleesch kwam.

Iets nieuws onder onze Kerstfeestvieringen was het Kerstfeest met onze bedienden; de bedienden der Christen Europeanen, terwijl ook de bedienden van andere menschen niet uitgesloten waren. Het initiatief was uitgegaan van de Javaansche vrouwenvereniging, die met den krachtigen steun van Juffrouw Baarbé dit bediendenfeest heeft georganiseerd. In Semarang had men het vorige jaar zoo'n feest gevierd, en het was daar uitgaande van de Geref. Kerk van Semarang, uitnemend geslaagd. Zou het zoo ook in Magelang slagen? We hadden er wel een beetje een zwaar hoofd in en toen ik naar de Kerk stapte om een kort woord tot de bedienden te spreken had ik slechts laag gestelde verwachtingen. Het regende en regen is in Indië een groote belemmering om goed gevulde zalen te krijgen. Wanneer Chinezen of Javanen een visite afgesproken hebben en 't regent op het bepaalde uur dan kan men er op rekenen, dat het bezoek niet doorgaat. We waren dus een beetje bang, dat ook nu de regen een argument zou zijn bij de bedienden om het voorgenomen bezoek niet te laten doorgaan. Bovendien die bedienden zijn allen Mohammedanen. Zouden ze er geen bezwaar tegen hebben om dit Christelijk feest bij te wonen? Met zulke overleggingen liep ik naar de Kerk en de Kerk was tjokvol. Hoe dikwijls worden we in onze geringe verwachtingen beschaamd. Hoevele malen hebben we 't ondervonden, dat God een verrassend God is en meer doet dan we van Hem begeeren. Ik vond het bijzonder. Een kerk vol bedienden; een Kerk vol Mohammedanen. Was dat een bewijs van kentering in de gevoelens der Mohammedanen? Hebben ze hun vrees voor het Christendom een beetje afgelegd?

Allerlei vragen kwamen er in me op en daaronder ook deze: hoe houden we die menschen vast; wat kunnen we doen om wat geregeld contact met hen te onderhouden. Zeer gewenscht zou het zijn om op elk Christelijk feest een samenkomst te houden met bedienden, voorts om een leescursus te openen om aan onze bedienden lezen te leeren, wat velen hunner niet kunnen, om aan degene die wel lezen kunnen Chr. lectuur uit te reiken. Wat een gelegenheden wil God openen en hoe voelde ik mee de noodzakelijkheid om deze gelegenheden aan te grijpen.

Het Kerstevangelie heeft in deze omgeving zoo'n bijzondere klank. Hij is arm geworden. „Hij”; wie is dat, zoo moeten deze bewoners wel denken, die rijk was en arm is geworden, arm zooals wij zijn, uitgeworpen zooals wij, zonder helper zooals wij waren. Bij zoo'n prediking spant zich het gehoor en is de blijdschap bij den prediker groot, die zoo met volle scheppen uit den beker der vertroosting en het heil mag aanbieden. Hier is zoo niets, wat aan menschelijke grootheid herinnert; hier zijn de armen, die na veel ellenden te hebben geleden, in Blondo komen, goed worden verzorgd maar nu ook het Evangelie hooren tot wie ge ook kunt zeggen dat wonderlijk heil, dat door Jezus Christus is gewrocht, is ook voor U, die het geloovig aanneemt.

De armen weten het, dat er in Holland vriendelijke handen zijn, die al die kleeren hebben vervaardigd,

en waardoor ze er uit zien, zooals ze er, voor ze in Blondo kwamen nog nooit hebben uitgezien.

De onderwijzers van Blondo vertellen keurig, boeiend. De armen zingen. De blinden hebben het brailleschrift leeren lezen en kunnen het kerstverhaal lezen in dit blindschrift. Wij hadden er wel willen blijven maar we moesten weg, we konden slechts een uurtje op Blondo vertoeven, net lang genoeg om een indruk te krijgen van de blijdschap der Blondobewoners en om even een praatje te maken met de Loerah van Blondo, die met het desabestuur en andere desabewoners het feest bijwoonden.

Deze feesten leveren vele gelegenheden op om kennis te maken, nieuwe relaties aan te knopen, nieuwe mogelijkheden te overdenken maar al dat gepieker eindigt in onlust omdat één man onmachtig is om met z'n goeroe's al die gelegenheden aan te grijpen, uit te buiten, er gaan m.i. zooveel mooie kansen voorbij uit gebrek aan Europeesche en Javaansche en Chineesche Zendingarbeiders.

Bid dan den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders uitstoote in zijn wijngaard.

Met hartelijke groeten

tt.

A. MERKELIJN.

1) Deze brief begon ik te schrijven op 28 December. 't Is nu reeds 10 Maart, maar ik zend U hem toch maar op om althans U niet langer zonder mededeelingen te laten.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland Schetsen uit Soemba.

No. 42.

Door de reeds hoog opgegroeide maisplanten liepen we, de Goeroe Indijl, een ouderling en ik; het had pas gegoten van den regen en het paadje was modderig, de maisstengels druipten en maakten ons doornat.

Op een verborgen plekje stonden eenige armoedige huisjes. Dat was het doel van ons bezoek. Want in een van die huisjes woont een man, die al jaren lang Christen is, maar zijn vrouw nog niet. Eigenlijk mogen wij niet spreken van zijn vrouw; want ofschoon zij al jaren lang samen wonen en reeds drie kinderen hebben, heeft hij nog altijd de bruidschat niet betaald. Dat beteekent, dat hij nog altijd geen toestemming heeft tot een wettig huwelijk tegenover het kampong-hoofd. Want een bruidschat is het teeken, dat zijn familie accoord gaat met het huwelijk, en dat haar familie het huwelijk erkent. Haar familie moet dan ook na het ontvangen van de bruidschat tegengeschikken aanbieden als varkens en kleeren, om daarmee te erkennen, dat er een nauwe band is gesloten.

Maar de man had nog altijd zijn huwelijk niet gewettigd; het viel hem moeilijk de bruidschat bijeen te brengen, al werd hij dan ook geholpen door zijn familie, maar het was ook schuld, omdat zijn schoonfamilie geen hooge bruidschat eischte, maar met weinig reeds tevreden was, mits het huwelijk maar wettig werd.

De man daalde bij onze komst uit een boom. Niet dat die boom zijn verblijf was, maar hij was net bezig

kokosnooten te plukken; hier maakte hij copra van door het kokosvleesch te drogen en dan te verkoopen aan de handelaars.

De vrouw liep met haar jongste kind op den arm rond het huis. Zij was zeer armelijk gekleed. Maar wij werden uitgenoodigd op een matje te gaan zitten en zij zetten zich met hun kinderen voor ons op den grond; natuurlijk kwamen er verschillende kampongbewoners uit nieuwsgierigheid bij zitten. Daar is nu eenmaal niets aan te doen; in zoo'n omgeving worden alle zaken openlijk behandeld, en ieder weet alles, wat er omgaat in elk huisgezin.

Na over allerlei dingen gesproken te hebben, werd aan de vrouw de vraag gesteld, waarom zij geen Christin wilde worden, terwijl haar man dat al zoo veel jaren was.

Zij keek een beetje verlegen voor zich uit... en zeide niets. Ik vroeg het voor de tweede maal... geen antwoord; voor de derde maal... geen antwoord; zoo gaat het meestal, als wij wat vragen. Hoe dikwijls heb ik mij er aan geërgerd, aan dat onbeleefdheid niet antwoorden. Toch is het geen onbeleefdheid. Meestal is het zoo, dat men een antwoord moet geven, dat den vrager niet prettig is, een weigerend antwoord; en om dat niet te geven, zwijgt men maar liever.

Maar alle kamponggenooten, die aanwezig waren, drongen er op aan, dat zij antwoord zou geven. Dat deden zij natuurlijk uit nieuwsgierigheid, om te weten, hoe het gesprek zich ontwikkelen zou.

Zodoende kreeg ik dan toch antwoord: „het is toch hetzelfde, om Christen te zijn of om heiden te zijn, God regeert immers over allebei”.

Dat was een zeer slim antwoord. Want het ging uit van de Christelijke gedachte die wij moesten beamen, dat God alles regeert. Zij dacht dan ook, dat wij daarmede vastgezet zouden zijn.

Ik antwoordde, dat inderdaad God de Koning was over allen, en dat de heidenen niets konden doen zonder Hem, maar dat niet ieder Gods eigendom was. De radja regeert ook over allen, maar zij die den Radja geen eer bewijzen, worden gestraft; van zulke menschen zegt de Radja: „die geeft niets om mij, die hoort niet bij mij”. Zoo zijn er menschen van God en er zijn menschen van den Duivel”.

Nu was zij dadelijk klaar met haar antwoord: „Dat is ook goed; de Christenen worden geregeerd door God; de heidenen door den Duivel; dan bewijzen wij den Duivel eerbied, en dan doet hij ons geen kwaad”. „Maar je hebt zelf gezegd, dat God over allen regeert; daarom is God boos op allen die Hem niet vereeren, en zij worden gestraft samen met den Duivel”.

„Ja maar ik ben eigenlijk bang voor mijn vader en moeder; want als ik heel andere gewoonten aanneem dan zij; dan zijn zij boos. Ik wil maar liever wachten tot ze dood zijn”.

„Maar God is veel machtiger; en als gij niet bidt tot God, is Hij nog veel booser dan vader en moeder; wij moeten God meer vreezen dan de menschen; en misschien worden uw vader en moeder ook wel Christenen, als hun kinderen Christenen zijn”.

Tot nog toe had ik in ernst geantwoord op haar bezwaren; maar ik had allang gevoeld, dat zij maar wat zeide, en het zelf niet meende; want zij verborg iets, dat zij niet wilde meedeelen, met allerlei gefingeerde

bezwaren. Zij hoopte ons met een kluitje in het riet te sturen, om haar eigenlijke gedachten en verlangens niet te openbaren.

En dat zou met een nieuweling misschien ook wel gelukt zijn; maar niet met iemand, die dergelijke methodes al honderden malen meegemaakt heeft.

Daarom vroeg ik haar op de man af, wat haar eigenlijke bezwaar was om Christin te worden, want dat andere was maar napraten van anderen.

Weer zweeg zij een poosje; maar na herhaald aandringen kwam het er toch uit. En nu wist ik, dat het echt was, wat zij zeide. Zij wilde wel heel graag ook God gaan dienen en in de kerk komen en op het dooponderricht; maar haar man liet haar altijd maar zonder recht leven, omdat hij geen bruidschat betaalde. Als hij haar weg wilde sturen, kon hij dat doen, want niemand trad voor haar op, daar het nog geen algemeen erkend huwelijk was. En nu wilde zij haar man dwingen alles in orde te maken; pas als hij het huwelijk wettig gemaakt had, wilde zij in de kerk komen.

Zij werd vermaand, om toch naar de kerk te gaan; want God wilde ieder aannemen; maar dat zij gelijk had in de eisch, dat haar huwelijk gewettigd zou worden.

In aller tegenwoordigheid beloofde de man, dat hij zijn uiterste best zou doen alles in orde te maken; en de vrouw beloofde naar de kerk te komen en op het dooponderricht.

Wij kunnen hier natuurlijk niet spreken van een bekeering. Wij kunnen hier ook niet zeggen: wat een diepe overtuiging van die vrouw om zich te geven aan Christus. Want het is waarschijnlijk nog oppervlakkigjes met haar verlangen naar de kerk en het Christendom gesteld.

Daarom moest haar nog eens uiteengezet worden wat de grooté waarde is van het geloof in Jezus Christus.

En toch moeten wij blijde zijn; wij mogen ook die kleine begeerte niet vertrapen met te zeggen: „is dat nu Christendom? Wij moeten volovertuigde geloovigen hebben!” Want het Christendom is onder dit volk iets wat groeien moet. Laat die vrouw maar eenige jaren naar de kerk komen, en naar het dooponderricht; daaruit alleen al blijkt, dat er iets gaande is; want zij oogst daarmede de spot van haar kamponggenooten en de toorn van haar ouders. En zodoende wordt er een Christelijk gezin gevormd, dat hoop geeft op de toekomst. Blijkt het dat het haar geen ernst is met haar belofte, dan kan zij niet gedoopt worden; maar dat zou het heele gezin een groot na-deel zijn.

Alle begin is klein en zwak; maar God moet de wasdom geven.

Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het 2e halfjaar 1937.

door Ds. J. P. Luijendijk. I.

Een paar weken geleden sprak ik met één van mijn helpers over de gang van het werk in het afgelopen jaar. Het was Zaterdagavond; de volgende dag zouden we samen Avondmaal vieren. Het nieuwe jaar was nog maar net begonnen.

Uit zijn jaarverslag had ik al wel gemerkt, dat hij het voor zichzelf niet makkelijk had: hij woont op één van de (tot nu toe) „onvruchtbaarste” punten

De Zendingsmeisjes te Spijk.

De Zendingsmeisjes te Spijk.

Wie deze foto even bekijkt ziet dadelijk wat bijzonders. Eén der meisjes draagt een zeer eigenaardige kralen-ketting om den hals. Dat is een Soembaneesch kralen snoer. Vier meisjes in de onderste rij houden een kralen rand vast, eveneens van Soemba. En het meisje geheel links draagt aan een koord om den schouder een Soembaneesche tasch, die vroeger door een Soembaneesche vrouw is gedragen.

Onwillekeurig vraagt men, hoe de Spijksche meisjes aan die dingen komen. Dat raadsel vindt zijn op-

lossing daarin, dat in de Zendingscommissie zitting heeft Mevrouw Hartman, die in vroeger jaren als zuster Meinders de zending gediend heeft en bij een bezoek aan Soemba die dingen heeft gekocht. En al staat zij, nu zij getrouwd is, niet meer in Zendingdienst, toch heeft de zending nog de volle liefde van haar hart.

En in Spijk's Gemeente wordt veel voor de zending bijeengebracht. Dank zij mede de geprezen ijver van de Zendingsmeisjes, wordt er per jaar bijna een gulden per ziel voor de zending gegeven. Mooi.

W. B.

van mijn ressort; verzorgt een gemeente, die schijnbaar meer achteruit dan vooruit gaat, terwijl hij ook onder zijn heidensche volksgenooten geen gehoor krijgt op zijn prediking. Moeilijk is het dan iederen dag opnieuw met blijdschap de blijde boodschap te brengen, een bijna bovenmenselijke taak.

Uit zijn woorden bleek me, dat hij er aan twijfelde of de door hem gevolgde methode wel de juiste was: misschien was er in zijn woorden of daden iets, dat de menschen afstootte van het Evangelie? Misschien bracht hij Gods Woord niet op de juiste wijze? Zoo vermenigvuldigen zich de vragen.

We hebben er toen samen over nagedacht, wat God ons daarin te zeggen heeft: de fouten, waardoor we ons werk vaak bederven; het feit, dat God ons leeren wil, dat wij, menschen, het niet doen kunnen; dat God wil, dat we wachten zullen in getrouwe arbeid totdat Zijn tijd komt; de troost, dat we bidden mogen, pleitend op Gods onwrikbare beloften.

De vragen, die in dit gesprek naar voren kwamen, waren niet nieuw voor me. Ze komen onwillekeurig naar boven, ook als we terugzien op 1937. Het is ook goed, dat die vragen er zijn, opdat we onszelf leeren beproeven in ons werk en leven — maar het zou

ondankbaar zijn de zegen des Heeren af te meten naar cijfers en zichtbare vooruitgang.

In dat geval zou ik U tegenspoed moeten melden, want in 1937 werden er in mijn ressort minder personen gedoopt dan in 1936, en ook dat was geen groot getal. Gedoopt werden in 1937 totaal 21 personen, nl. 4 volwassenen en 17 kinderen (1936: 24 en 23).

Daar staat naast de groote zegen, dat onze helpers en wijzelf ongestoord ons werk mochten voortzetten; dat ook het werk in scholen en ziekenhuis geregeld voortgang had. Dat wil dus zeggen: Gods Woord werd gebracht op velerlei wijze. Zou het dan ledig wederkeeren?

Daar komt bij, dat verschillende kringen merkbaar vooruit gingen in geestelijke kracht, hoewel enkele andere kringen een moeilijke strijd om het bestaan hadden. Zoo was er velerlei, vreugde en droefheid, voorspoed en teleurstelling, leven en dood, maar door dat alles heen is Christus komende in zijn heerlijkheid.

De vergaderingen met onze 6 helpers hadden geregeld plaats; eenmaal in de 4 à 5 weken werden ze gehouden, meestal duurden ze 3 dagen. Besproken werden: de preekstof voor de komende weken; de

verschillende gemeentezaken, waarbij rapport van het werk uitgebracht werd. Op belangrijke punten werd daarbij uitvoeriger ingegaan. Verschillende taal- en natkwesties werden besproken onder leiding van Dr. Onvlee. Wat dat laatste aangaat, was voor 1937 belangrijk de bespreking van een serie Soembaneesche psalmen, door één van de helpers van Dr. Onvlee gedicht in het Kambaraasch (Oost-Soemba). Daar dat dialect in ons ressort „vreemd” is (hoewel nauw verwant), maar sedert medio 1937 op de scholen hier ook is ingevoerd, bespraken we deze psalmen eerst tezamen, om zooveel mogelijk tot een voor allen verstaanbare vertaling te komen, waarna ze in de kringen worden gebruikt. Natuurlijk draagt dit alles een meer voorloopig karakter, maar het is van het grootste belang, dat die gemeenteleden, die geen Maleisch kennen, toch kunnen meezingen. Als melodie wordt tot nu toe nog alleen de Europeesche melodie gebruikt. Zoo zijn er al een tiental psalmen in gebruik.

Behalve de maandelijksche Goeroe-Indijlvergaderingen werd eind Augustus in Lewa een algemeene conferentie gehouden van alle helpers bij den dienst des Woords. Deze jaarlijksche conferentie bevat uitsteekend en is meestal erg gezellig, maar niet minder verkwikkend, versterkend, leerzaam en opbouwend in het geloof. De Goeroes waardeeren deze vergaderingen dan ook bijzonder.

Uit 1937 bedroeg het aantal leden 306, nl. 183 belijdende en 123 doopleden. Gedurende het verslagjaar werden 3 volwassenen en 2 doopleden door den dood weggenomen. Tot excommunicatie van de reeds aan de Bijzondere Vergadering en de Kerkeraad van Groningen voorgedragen leden werd om verschillende redenen nog niet overgegaan; in 1938 zal een gedeelte echter moeten worden afgesneden.

In 1937 werden 7 huwelijken kerkelijk bevestigd. In de tweede helft van 1937 werd het Maleische Kerkblad, aanvankelijk bestemd voor Midden-Soemba, uitgebreid voor heel Soemba. Het wordt algemeen met graagte gekocht en gelezen en zal zeker bijdragen tot versterking van de onderlinge band tusschen de gemeenten.

Onder belangstellenden buiten de gemeente werd, voor zoover ze lezen kunnen, een Maleisch Evangelie-atieblad door de helpers verspreid, ongev. 70 exemplaren per maand. Bijbelgedeelten werden ook vercocht, soms tegen lagere prijs. Het is niet veel, dat aan Colportage kan worden gedaan, maar het is toch één van de middelen, om Gods Woord te brengen.

Over de afzonderlijke kringen valt het volgende mede te deelen:

Wanoekaka.

Het aantal leden van deze kring bedraagt ult. 1937 19, waarvan 66 belijdende leden. Een kleine groep gezinnen is bezig zich voor de doop voor te bereiden. De arbeid in deze gemeente wordt zeer gezegend. Het kerkbezoek is veel verbeterd, terwijl de laatste maanden de vrouwen van verschillende vooraanstaande leden ook komen. Thans nemen een 50-tal leden deel aan het Avondmaal.

De offervaardigheid is in het afgelopen jaar toenomen. Op eigen initiatief heeft de „raad van oudten” een stelsel van vaste bijdragen ingevoerd, dat vrij goed functioneert. Ook op het oogstdankfeest werd veel rijst bijeen gebracht (Wnoekaka was één

van de weinige landschappen, waar dit jaar een goede oogst was; het geheel bracht ongeveer f 30.— op.

In October hebben hier alle Goeroes-Indijl tezamen met de gemeente eenige dagen geëvangeliiseerd. Het waren goede dagen; de onderlinge band werd versterkt. Het was heerlijk eens tezamen voor de moeilijke taak van de Evangelieverkondiging te staan. Veertien kampongs werden bezocht in twee dagen door zeven groepen. Het aantal hoorders bedroeg ruim 500. Dit werk wordt nu door de gemeente Zondagsavonds voortgezet.

Al nam deze kring in aantal weinig toe, zoo was de zegen des Heeren in het afgelopen jaar toch groot.

Anakalang.

Ult. 1937 bedraagt het aantal leden 35, waarvan 28 belijdende leden. Het jaarverslag van de Evangelist van dit ressort klinkt somber. Hij schrijft: „De Evangelieprediking wordt voortdurend voortgezet, maar ze vindt blijkbaar geenerlei gehoor. Bovendien zijn er onder de gemeenteleden verscheidenen, die geheel terugvallen”.

Inderdaad is hier nog weinig verandering ten goede merkbaar. Behalve de gemeenteleden zijn er slechts enkelen, die de godsdienstoefening bezoeken. Een catechisatie voor personen, die zich voor de doop voorbereiden, kan niet gehouden worden, omdat er nog niemand is, die daarvoor in aanmerking komt.

Het werk wordt niet weinig bemoeilijkt door het treurige voorbeeld, dat verschillende gemeenteleden geven. Overigens bestaat deze kring uit jonge menschen en onderwijzers, wat bij de heidenen licht de gedachte versterkt, dat het Christendom een zaak is, die past bij de nieuwe tijd, maar niet noodzakelijk is voor oudere menschen.

Zoo past ons hier niet anders, dan elkander te bemoeiden in het geloof en ijverig voort te arbeiden. Zooveel mogelijk worden Zondagsavonds lichtbeelden in de kampong vertoond, wat de menschen trekt en goede gelegenheid voor de prediking geeft.

Parewa Tana.

Einde 1937 bedraagt het aantal leden van deze kring 26, waarvan 17 belijdende leden.

Van heidensche zijde is hier eenige belangstelling voor het Christendom merkbaar; de kring zelf wordt innerlijk wat steviger, maar openbaart zich nog weinig naar buiten. De voorganger, hoewel zeer ijverig en getrouw, treedt niet altijd op verstandige wijze op.

Het werk is hier nog in een beginstadium; het uitgestrooide zaad ligt nog verborgen in de grond.

Langgaliroe.

Deze kring telt eind 1937 58 leden, waarvan 35 belijdende leden. De leden van deze kring zijn voor het meerendeel zeer getrouw en overtuigde Christenen; de Goeroe-Indijl is zeer bekwaam voor zijn werk en zijn naam heeft ook onder de heidenen een goede klank. Het Evangelie is onder de heidenen een zaak, die besproken wordt!

De avondschool werd geregeld voortgezet; slechts de laatste maanden moest hij worden stopgezet, omdat de tuinarbeid alle aandacht van de „leerlingen” vroeg.

In de tweede helft van het jaar heerschte hier groote honger tengevolge van misoogst. Zoo vonden we hier een taak voor de diaconie, door de gemeenteleden met rijst te helpen. Hierin werd echter de grootste voor-

Gemeente te Langgaliroe (W. Soemba). Op den achtergrond de school, die voorloopig ook als kerk dienst doet. Op de achterste rij No. 6 v. r. de onderwijzer; No. 7 v. r. de Evangelist.

zichtigheid betracht, omdat dergelijke hulpverlening nooit in 't verborgen kan plaats hebben en dus bij de heidensche bevolking gemakkelijk verkeerde gedachten kunnen worden gewekt. Alleen in de grootste nood werd dan ook geholpen, voorzover het dringend noodig was.

(Wordt vervolgd).

De Zendingscollectantjes te Loppersum.

Loppersum heeft een flinke Gereformeerde Gemeente. Zij maakt in het werk der zending een uitstekend figuur. De Kerk telt volgens het jaarboekje 907 zielen en volgens de laatste gepubliceerde opgave bracht zij dat jaar voor de zending bijeen ruim

Collectantjes te Loppersum.

953 gulden. Dus nog meer dan één gulden per ziel. Als al de Kerken zooveel deden als Loppersum, dan zou de Soemba-zending zich nog heel wat kunnen uitbreiden zonder met een tekort te sluiten. Loppersum kan tot een voorbeeld dienen. En dat is mede te danken aan den ijver en de trouw waarmede de

collectantjes hun werk doen. Dit vijftal jonge dames verdient een plumpje. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken Zending onder de Chineezzen in Nederland.

De laatst gehouden vergadering met de Chineezzen van Dordrecht heeft wel een zeer bijzonder karakter gedragen. 't Was nl. de eerste bijeenkomst, die we daar hielden zonder onzen Br. Dols. De Dordtsche Commissie had de fijne attentie gehad Mevr. de Wed. Dols tot deze vergadering uit te noodigen.

Zoo waren we dan bij elkaar: het trouwe clubje Chineezzen, de Cie-leden, Mevr. Dols en ik. Het was ons allen een weemoedige gedachte, dat hij, die hier in dit zelfde zaaltje met zooveel toewijding en liefde het Evangelie aan zijn Chineesche vrienden had verkondigd, dezen avond niet in ons midden zou zijn, en dat zijn plaats hier voor altijd ledig zou blijven. En 't was ons als zagen we hem weer, zooals hij zooveel avonden bedrijvig en opgewekt onder ons had verkeerd. Hier was hij den laatsten tijd van zijn leven in zijn kracht geweest. Juist de vergaderingen te Dordrecht waren hem een telkens weerkeerende blijdschap geweest. Hier had hij het volkomen vertrouwen der Chineezzen en hier kon hij ook met het dialect, dat, hij beheerschte, de Chineezzen bereiken.

Nadat de bijeenkomst-geopend was met Chineesch gebed en gezang, nam de voorzitter der Commissie, de heer Fiet, het woord, om met enkele zeer gevoelvollen woorden onzen overleden vriend te herdenken en het uit te spreken, hoezeer de Dordtsche Cie, die br. Dols in zijn werk van zoo nabij had kunnen

adeslaan, zijn arbeid heeft gewaardeerd. Daarna heb ik in het Chineesch eenige woorden aan de naedachtenis van mijn medewerker gewijd. Ik heb den Chineezen er op gewezen, dat zij in br. Dols een arm vriend hadden verloren, dat we hem hier nooit meer in ons midden zouden zien, maar dat wij vast oogen gelooven, dat hij, door de opstandingskracht van zijn Heiland, nu leeft in heerlijkheid. Hierna heb ik voorgelezen een gedeelte van Joh. 11. Uit de stille, beleevende aandacht der Chineezen zagen we hoe root de plaats geweest is die Br. Dols in hun hart heeft ingenomen. Een enkele kon zijn aandoening niet geheel bedwingen.

Verder heeft ook deze vergadering haar gewone verloop gehad. We hebben gezongen en het Evangelie gelezen, evenals alle vorige avonden. Maar juist het alles heeft de weduwe van onzen vriend zeer getroffen. Ze heeft zich stil zitten verblijden in de toewijding waarmee de Chineezen Gods Woord onderzochten en de lof van onzen Heiland in gezang verlevend. En meer dan al onze toespraken heeft de belangstelling van onze gele vrienden voor het Evangelie haar vertroost en verheugd. Hierin heeft ze mogen zien een vrucht van den arbeid van haar man, arbeid, die niet ijdel geweest is in den Heere.

En zoo zijn we met 'n stille vreugde weer naar huis gegaan. Met den zelfden trein, waarmee ik altijd in gezelschap van Br. Dols uit Dordrecht terugreisde. Nu niet met hem, maar met zijn weduwe. En 'n volgende keer alleen. Want de arbeiders mogen worden gelost, het werk des Koninkrijks gaat door.

PIERON.

De vorige keer deden wij mededeeling van het verslag van br. Dols en nu geeft Ds. Pieron ons een kort verslag van de laatste vergadering der Nederlandsche Commissie.

Indertijd, het was een fijne attentie om mevr. Dols daarbij te noodigen.

Het werk des Koninkrijks gaat niet alleen door, maar het wordt dagelijks groter. Er is een ongekende beweging gaande, niet alleen in „de Hitler Jugend“ en „Defensiebegroting“, maar de mobilisatie van het groeiend leger, dat den menschelijken oorlog voert onder leiding van den Koning, die eeuwig leeft, neemt ook dagelijks toe.

Er is iets moois in dezen droeven tijd.

Wie maar ooren heeft om te hooren, die geeft er wel acht op en die wil dankbaar graag meestrijden tegen de gelederen van den Koning der overwinning.

De studeerende Chineezen, die doorgaans uit ons land komen, en Hollandsch spreken, hadden in Indië wel eens van het Evangelie gehoord.

Maar nu in ons land die studenten te zien luisteren en te hooren vragen met andere studenten uit weer andere streken van Azië, aanhangers van geheel andere godsdiensten.

Er is werk in overvloed. Laten wij maar aanhouden in gebed; dat geeft onszelf troost en blijdschap omdat wij er zoo bewust door meetrekken in het werk des Heeren.

En dan komen ook de gaven, zooals blijkt uit de verantwoording van onzen Penningmeester.

Wij zijn dankbaar, maar laat het toch doorwerken niet allen, want wij hebben veel noodig, omdat er zoveel te doen is. En het werk geldt al onze Kerken.

V.

Paaschreunie van de Vereeniging „Indonesische Christen Jongeren“ in Nederland.

Waarschijnlijk zullen de meeste lezers van het Zendingsblad zich wel herinneren, dat in Nederland een vereeniging van Indonesische Christen Jongeren bestaat, meestal kortweg I.C.J. genoemd.

Voor hen, die dit niet weten, zij hier meegedeeld, dat deze vereeniging bestaat uit Christen-Indonesiërs, die voor studie in Holland vertoeven; het ledental is niet stabiel, daar de leden na korter of langer verblijf naar hun vaderland terugkeeren, en nieuw-aangekomenen weer als lid toetreden. Op dit oogenblik is het ledental 27. Het doel van de vereeniging I.C.J. is, den band van de leden onderling te bevorderen, elkander en andere landgenooten behulpzaam te zijn en het geestelijk leven te verdiepen.

Tot grondslag heeft de vereeniging de erkenning van den Bijbel als Gods Woord en van Jezus Christus als Gods Zoon en Zaligmaker.

Behalve door het houden van kringvergaderingen in enkele groote steden tracht de I.C.J. haar doel te bereiken door jaarlijks een reünie te houden van de leden, waarbij als gasten ook andersdenkende Indonesiërs en Chineezen worden genoodigd.

Ook dit jaar werd deze reünie gehouden op de beide Paaschdagen te Woudschoten bij Zeist. De opkomst was groot: ruim 70 deelnemers, waaronder 8 Javanen, 4 Bataks, 11 Minahassers, 8 Ambonneezen, 1 Sangireesche, 13 Chineezen en ook enkele Europeanen, meest zendingsvrienden en kenners van Indië. Op deze reünie werden de volgende referaten gehouden:

1e. Causerie van Dr. H. C. Rutgers over zijn jongste reis door Indië.

2e. Een Paaschprediking door Ds. J. Verkuyll.

3e. „De Chineesche Jeugdbeweging in Indië“ door den heer Tjan Tjoe Son.

4e. „Wat wil het Evangelie met ons“ door Prof. Dr. H. Kraemer.

5e. „De medische dienst der Zending“ door Dr. J. J. Miedema, miss. arts der Geref. Zending te Poerboelinggo.

In zijn vlote causerie gaf Dr. Rutgers ons te zien, wat hem in de verschillende gebieden van Indië was opgevallen, en vooral wat er was veranderd sedert zijn vorige bezoek in 1926. Scherp opmerker als hij is, wist Dr. Rutgers met talloze bijzonderheden zijn hoorders te boeien; vooral voor hen, die reeds eenige jaren in Holland vertoeven, was het interessant zooveel te vernemen uit hun vaderland.

De Paaschdienst op Zondagochtend in de mooie kapel van Woudschoten was uitstekend bezocht. Ds. Verkuyll bepaalde zijn hoorders naar aanleiding van Col. 2 : 15 bij de groote betekenis van Christus opstanding voor de zijnen, daar hij hierdoor optreedt als overwinnaar van Satan, Zonde en Dood. Een zeer aandachtig gehoor: personen van verschillende landaard, en ook van verschillende inzichten op godsdienstig gebied, immers lang niet allen Christenen; toch allen eerbiedig luisterend naar de prediking van Christus overwinning.

Zondagmiddag luisterden wij naar den heer Tjan Tjoe Son, die zelf in Indië het opkomen van de Chineesche jeugdbeweging had meegemaakt, en daarvan de bijzonderheden vertelde, o.a. de 3 verschillende

Paaschreunie 1938 van I.C.J. te Woudschoten. Zittend van links naar rechts: 1. Mevr. Verkuyt; 2. Ds. J. Verkuyt; 3. S. Nimpoeno, voorzitter; 4. Mevr. Nimpoeno; 5. Mevr. Limentit; 6. Mevr. Esser; 7. Mej. M. Allaart.

groepen, die hier te onderscheiden zijn, doel en levensopvatting van elk der groepen en de houding der ouderen tegenover de jeugdbeweging. Uit de vragen, die aan den spreker gesteld werden, bleek wel de groote belangstelling voor dit onderwerp niet alleen van de Chineesche hoorders, maar ook van de andere aanwezigen.

Zondagavond hadden wij het voorrecht te luisteren naar Prof. Dr. H. Kraemer, die ons op eenvoudige, klare wijze bepaalde bij de geheel-eenige betekenis van het evangelie en bij de vraag, die tot ieder persoonlijk door dat evangelie komt; hij boeide ons inzonderheid door de sterke overtuiging, die uit zijn woorden sprak en tevens door de milde beoordeeling van — en groote waardeering voor — het goede in andere godsdiensten. Ook de manier waarop hij vragen van andersdenkenden beantwoordde, was treffend door mildheid en tegemoetkomendheid, o.a. toonde Dr. Kraemer aan, dat zending drijven niet is: eigen overtuiging aan anderen opdringen, zooals velen denken, maar alleen: doorgeven van wat Christus ons gegeven heeft in gehoorzaamheid aan Zijn bevel. Dit referaat was wel het hoogste punt van deze réunie en maakte diepen indruk op alle aanwezigen.

Maandagochtend werd aan de deelnemers gelegenheid gegeven tot ontspanning in sport en spel. De Maleische kerkdienst van Ds. Tituarina, die op het programma was aangekondigd, kon helaas niet doorgaan, daar deze spreker onverwachts naar Indië was vertrokken. Gelukkig hadden wij op Maandagmiddag nog een andere spreker nl. Dr. J. J. Miedema, miss. arts te Poerbolingo, Banjoemas, die ons in een belangwekkend referaat den groei van het medische werk in Indië uiteenzette, daarbij vooral het medische Zendingswerk besprekend. We kregen een inzicht in de vele moeilijkheden van dezen arbeid, vooral in de

laatste jaren, nu de bevolking van Banjoemas veel van de crisis te lijden heeft; een moeilijk, maar zeer genrijk werk. Ook de bezwaren, die vaak tegen de medische zending geopperd worden, werden door Dr. Miedema genoemd en ontzenuwd.

Met een huishoudelijke vergadering en een gezellige avond werd deze réunie besloten.

Dankbaar en voldaan voor het genotene gingen de deelnemers Dinsdagmorgen huiswaarts, met prettige herinneringen aan de goede stemming, het wederzijds begrijpen van elkaar en de leerzame besprekingen.

Mogen door Gods genade ook waarlijk vruchten voor Zijn Koninkrijk groeien uit hetgeen daar mocht gedaan worden.

Amsterdam, Jekerstr. 69.

S. NIMPOENO.

Overzicht van het Zendingswerk op Midden-Java ten Zuiden over 1937.

door Dr. S. U. Zuidema. I.

Het beginpunt en het eindpunt van dit werk is ongrijpbaar voor ieder, die als Europeaan in Indië leeft. Want het beginpunt ligt in Nederland, en het eindpunt ligt in het hart en het leven van den Javaan. Er is tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië meer dan enkel handelsverkeer. Er zijn sterkere en diepere banden tusschen Nederland en Ned. Indië dan handelsbetrekkingen. Want ook het Evangelie volgt de route Nederland—Indië, nu reeds sedert eeuwen, eerst naar de kleinere eilanden, en nu ook naar het belangrijke Java. En dat dit verkeer van Noord naar Zuid niet van geringe importantie is, is maar niet een lievelingsmeening van zendingsmensen, doch is de overtuiging van ieder christen, die leeft bij de Heilige Schrift. Onlangs vond ik nog geciteerd een uitspraak van Idenburg, te klemmend en te rijk, om ze ook hier niet te vermelden: „Het

doel van Gods leiding met Indië en Nederland kan niet anders zijn dan dat ook onder die volken Zijn Naam wordt groot gemaakt en de Zoon wordt geëerd, Die waarlijk vrijmaakt".

Nu is het geen lichte taak, om over den omvang en aard, de vrucht en de verwachtingen van dit verkeer des Evangelies een overzicht te geven. Er zijn dingen, die opvallen, en die toch weinig zullen blijken te beteekenen. En waarom zullen er niet in dit jaar kleine dingen zijn geschied, die het opmerken naar het scheen niet waard waren, en waaruit de Heere des Evangelies een rijke vrucht zal doen rijpen, dat de akkerlieden niet zullen weten, vanwaar en hoe!

Het is niet al te moeilijk, een overzicht te geven van het aantal zielen, dat zich dit jaar op verschillende terreinen door den doop bij de Javaansche kerk heeft aangesloten, en het zou geen kunst zijn, om den argeloozen lezer met fictieve getallen te verblinden. En zulk een overzicht zou met recht aanspraak op den naam van overzicht van het zendingswerk mogen maken, wijl toch naar den grooten Voetius het doel der zending is de planting der kerke Christi, institueering van kerken op het zendingsveld. Maar bij zulk een overzicht zou men toch maar beperkt blijven tot het vertoonen van de geplukte vrucht. En jammerlijk zou verwaarloosd zijn de kijk op „de kerk aan het werk”, op de zendingsvelden in bloei, op de groei van de gehoorzaamheid des geloofs in het midden der gestichte gemeenten, en op de wending naar het evangelie in een dessawoning, de komst van Jezus Christus tot de niet vele edelen, den strijd in de gezinnen en familie's rondom de getrouwe belijdenis, het zwaard, dat de Christus op aarde heeft willen brengen en nog brengt, rusteloos dóór; de intrede van den vrede met God door het geloof in Zijn Woord en Zijn Zoon, vaak gekomen na duren zielestrijd en bevochten op den duivel, de wereld en eigen vleesch, tegen welke vijanden menigéén ten bloede toe strijden moet. Maar hier zijn we weer bij het ongrijpbare en oncontroleerbare op het zendingsveld; en wie zal omschrijven en aanwijzen de gangen en werken van onzen God, Die een groot God is, en wonderen doet.

Een overzicht kan zoo licht doorzicht en inzicht en uitzichten in den weg staan, zooals men bij vogelvlucht al spoedig meent, dat de menschen poppen, en hun handelingen comédie zijn.

Na de overzichten van vorige jaren neem ik dan nu eens de vrijheid, een doorsnede te geven van het zendingswerk in dit jaar, ter aanvulling. En in z'n onvolledigheid moge dit dan maar weer gecompleteerd worden door wat in vorige jaren nauwkeurig werd gesignaleerd.

Zulk een doorsnede begint bij een wonder. Bij een werkstuk van den Heiligen Geest in Zijn gemeente. Bij het huiselijk gesprek in een Hollandsch dorp en in de steden: „Moeder, ik geloof, dat ik vandaag maar 's weer met het zendingsbusje rondga. 't Is aardig weer, en bijna een maand geleden, dat ik voor het laatst op weg was". En het wonder houdt maar niet op, terwijl de zonde ook onmiddellijk mee op weg gaat. Het is onbegrijpelijk, en enkel te verstaan uit het wonder van den „geestelijken mensch", dat een werkloze naar z'n schamele portemonnaie tast, en

het busje niet wegstuurt, noch den jongen teleurstelt, doch een offer brengt. De Heere Jezus heeft dit offer al voor jaren beschreven, en gezien: de weduwe en haar penningske! Deze gever voegt later bij zijn waarlijk koninklijke gift nog de gave van het welbewuste gebed: „Uw Koninkrijk kome!", en hij, deze arme, bidt het, nog vóór hij denkt en bidt om z'n dagelijksch brood. En ook hierover heeft de Christus Zich reeds uitgesproken, toen Hij zeide: Zalig zijt gij, armen, want Uwer is het Koninkrijk der hemelen. In het jaar onzes Heeren 1937 heeft de HEERE deze gewilligheid Zijns volks bereid in Nederland van Dollar tot Schelde. Hem komt er de lof voor toe.

Ook ging de zonde mee op pad. En zij maakte haar slachtoffers. Zij zorgde voor den niet-blijmoedigen gever — en dezen had God niet lief — zij kweekte norsche weigering; zij liet een dubbeltje zien, om het kwartje te verstoppen; een gulden, ter verberging van een bankbiljet; zij ontwortelde zendingsijver en doodde zendingsliefde. In het beginpunt van het zendingswerk, ginds in Holland, hebben de dood en het leven met elkander gestreden, en ook daar hebben de liefde en het offer enkel kunnen bloeien op het graf van den ouden mensch.

Er ontbreekt nog een photo van een zendingsdeputaat naast een zendingscollectantje. Zij toch doen hetzelfde werk: zij voeden het verkeer van het evangelie naar onze Oost. In het afgelopen jaar heeft ook dit werk niet stil gestaan. Er was regelmatige voortgang en rustige ontwikkeling in het werk der kerken en harer deputaten. In het geloof werd veel voortgezet, en aangevuld, en gewijzigd. Plannen werden beraamd, zoo tot wijziging van de Zendingsorde, tot het uitzenden van missionaire predikanten, en het uitzetten van nieuwe zendingsposten op het reeds gekozen terrein. Aan de propaganda werd helaas nog veel te weinig aandacht besteed. Zie ik goed, dan verdringt de zorg voor de organisatie die voor de propaganda. En ook de arbeiders in Indië munten als propagandisten voor het moederland niet in ijver uit. Zending is geen handelszaak, zij is meer en hoger. Maar juist in die qualiteit dient ook de behartiging der zendingsbelangen nog ernstiger en degelijker en efficiënter te geschieden dan bij een handelsonderneming verwacht kan worden.

Waar het zendingswerk in Holland de zône der ongrijpbaarheid verlaat, ziet ge onmiddellijk de kerk. Geen commissie, geen vereniging, geen categorie van „zendingsvrienden", geen conferentiegangers, maar het kerkelijk instituut. De eenheid der kerkleden kwam uit in de eenheid der zendingsactie. Ondanks toenemend onderling verschil van gevoelens bleek hiervan niets, waar de Gereformeerde kerken bezig waren met de zendingsbelangen. Op dit terrein verstonden de broeders elkander, waren zij eens geestes, werkten zij in dezelfde richting. Onwillekeurig denken we aan Noord-Amerika, waar voor eenige jaren een kerkelijke strijd ontbrandde vooral naar aanleiding van de kerkelijke zending. Zou in Holland de omgekeerde orde misschien kunnen gevolgd? Zou de noodzaak der gemeenschappelijke zendingsactie den broederband niet kunnen verstevigen, en zou de kennismaking alhier met de duisternis der ongelooovige heidenwereld en Mohammedanen niet onze zendende kerken een waarschuwing kunnen zijn voor het nimmer te onderschatten gevaar

der synthese met de wereld? Toch doet het weldadig aan, en draagt het een belofte in zich, dat, uitgenomen een enkele recensie in het Zendingsblad, de meeningsverschillen niet naar het terrein der zendingsactie verhuisden.

Zendingswerk was ook in dit jaar kerkelijk werk. Den zegen Gods over dezen stand van zaken hebben wij mogen ondervinden op menige wijze hier in Indië; en wij zullen wel niet mistasten, wanneer wij zeggen, dat ook de kerken in Nederland hierin gezegend werden. Het besef van midden in de wereld te leven, en de roeping, om haar van Christuswege te bidden: „Laat u met God verzoenen” verdiept de kennis en de blijdschap over eigen levensweelde, over den rijkdom van eigen belijdenis: „Dat ik met lichaam en ziel het eigendom van Jezus Christus, mijn getrouwen Zaligmaker ben”.

Ieder jaar ziet ge de kerk op weg. Van Nederland naar hier. Ook nu hebben zich weer enkelen toegerust voor hun komende werk alhier verpleegsters, doktoren, predikanten. En dit jaar kwamen zelfs een drietal missionaire predikanten voor het eerst op hun terreinen, de predikanten Korvinus te Keboemen, van Nes te Magelang en Zuidema te Solo. Men vraagt hun nog al eens, of Indië hen ook meevalt; belangrijker is de vraag, of zij Indië wel meevallen, wel ten zegen mogen zijn. En hiertoe ga ons gebed op tot onzen God. De kerk onderweg. Ik kan niet nalaten, hieronder ook op te nemen de reis van Dr. H. C. Rutgers naar onzen Archipel ter regeling en „Neuorientierung” van het werk van het Ned. en het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap. De verspreiding van het Evangelie is een zeer belangrijke tak van dienst.

(Wordt vervolgd).

Korte berichten.

Ds. J. Verkuyl.

De missionaire predikant van de kerk te Leiden voor de zending onder de studeerende Indonesiërs hier te lande is door de kerk te Rotterdam beroepen tot missionair predikant voor Poerbolinggo als opvolger van Dr. Esser, die emeritaat neemt.

Dr. F. L. Bakker.

Dr. F. L. Bakker, docent aan de Opleidingsschool te Djokjakarta, komt D.V. in Juni met verlof naar Holland.

Hij heeft voor zich en zijn gezin plaats besproken op de „Indrapoera” die 22 Juni van Java vertrekt.

Ds. H. Bergema.

Het was het voornemen, dat Ds. H. Bergema begin Juni zou vertrekken naar Indië. Er is echter verandering gekomen. D.V. zal Ds. Bergema 17 Juni promoveeren tot doctor in de Theologie en zal hij 13 Juli van Amsterdam naar Indië terugkeeren.

Dr. D. Bakker.

De geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Klaten, Dr. D. Bakker, is voornemens met de Tjitandjoer 27 Juni van Batavia naar Holland te gaan met verlof.

J. L. Erkelens.

Na vooraf te zijn gehuwd met Mej. C. J. van Wageningen denkt de heer J. L. Erkelens, die is benoemd om als onderwijsdeskundige de Zending op Soemba

te dienen, 10 Juni a.s. te Genua aan boord te gaan van de „Marnix” tot vertrek naar zijn bestemming.

Ds. H. W. Kroeze.

Ds. H. W. Kroeze, dienaar des Woords van de Geref. Kerk te den Haag-West voor den arbeid in West-Indië op Curaçao, die tijdens zijn verlof hier te lande ernstig ongesteld is geworden, is gelukkig weer hersteld.

Van zijn arbeid in Curaçao schrijft de onder ons welbekende Ds. H. Beets:

„We zijn overtuigd dat ds. Kroeze van Curaçao, noodig, ja broodnoodig, een assistent moet hebben, een Surinamer, om onder de steeds groeiende schare van Surinamers, op het eiland Curaçao, geëmployeerd, te arbeiden. Die menschen zijn daar als schapen zonder herder, ten prooi aan allerlei schadelijke invloeden. Ze gevoelen zich het meeste thuis onder onze Gereformeerden aldaar, maar moesten noodig iemand hebben, die hen verstaat, zielkundig en geestelijk, meer dan een Nederlander. En ds. Kroeze, hoe gewillig ook hun herder te zijn, heeft de handen vol met eigen volk, waaronder schepelingen”.

Dr. J. v. d. Linden.

Na bevestigd te zijn door Ds. P. C. v. d. Vliet, heeft Dr. J. v. d. Linden 5 Mei l.l. zijn intrede gedaan in de Kerk te Utrecht als missionair predikant voor Poerworedjo. Hij bediende daarbij het Woord uit Matth. 24 : 14.

H. H. Scholten.

De administrateur van het Petronella-hospitaal, de Heer H. H. Scholten, is met verlof in Holland aangekomen. Zijn adres is Koninginneweg 23, Hilversum.

De Zendingsstudie-Raad.

Den 8sten April werd te Utrecht in het Studentenhuis, Catharijnesingel 51, de jaarvergadering van den Zendingsstudie-Raad onder leiding van den voorzitter dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam gehouden. Tot nieuwe bestuursleden werden benoemd: ds. H. J. Drost te Aalten, A. L. van Hulzen te Utrecht en prof. dr. H. Kraemer te Leiden.

Van Geref. zijde hebben in het bestuur van den Zendingsstudie-Raad zitting Dr. J. Kuypers, die tweede voorzitter is, Dr. H. Kaajan, Ds. J. Verkuyl en Ds. H. A. Wiersinga.

De wereld-zendingsconferentie te Tambaram.

Het agendum van het wereldzendingscongres te Tambaram bij Madras in Britsch-Indië is verschenen. Er komen op deze groote conferentie 16 thema's in behandeling, welke elk door een daarvoor samengestelde groep behandeld zullen worden. Deze thema's zijn de volgende: 1. Het geloof waaruit de kerk leeft. 2. De kerk, haar wezen, haar dienst en haar getuigenis. 3. De onvoltooide zendingstaak der Una Sancta. 4. De houding der kerk in de zending. 5. Het getuigenis der kerk ten aanzien van de niet-Christelijke geloofsrichtingen, het nieuwheidendom en de culturele erfenis der volkeren. 6. Practische vragen van den arbeid. 7. Het interné leven der kerk, kerkdienst, huisgezin, opvoeding. 8. De inheemsche ambtsdragers der kerk. 9. De Christelijke arbeid op opvoedkundig, medisch en sociaal gebied in betrekking tot het zendingsdoel. 10. De positie, de arbeid en de Christelijke toerusting van den toekomstigen zendeling. 11. Schep-

ing van een nuttige Christelijke lectuur voor de phieemschen. 12. De maatschappelijke grondslag der terk. 13. De kerk en de wisselende sociale en maatschappelijke verhoudingen. 14. De kerk en de internationale orde. 15. Kerk en staat. 16. Samenwerking en eenheid.

De conferenties van de Zendingsstudie-Raad.

De Zendingsstudie-Raad te Zeist organiseert weer, venals vorige jaren, drie zendingsconferenties. Ditmaal vindt de eerste dezer conferenties plaats in het "Missionshaus" der Rijnsche Zending te Barmen. De twee andere worden als gewoonlijk in het Conferentie-oord te Lunteren gehouden. Thans kan reeds het volgende worden medegedeeld:

Eerste week (27—3 of 4 Aug.): voorzitter ds. H. J. Drost te Aalten, vice-voorzitter dr. H. J. Honders te Wassenaar, bijbelbesprekingen ds. J. Verkuyl te Deggstee.

Tweede week (8—13 Aug.): voorzitter ds. J. D. Wielenga te Franeker, vice-voorzitter ds. E. Jansen Schoonhoven te Lichtenvoorde, bijbelbesprekingen ds. S. R. Smilde te Zeist.

Derde week (15—20 Aug.): voorzitter ds. B. J. C. Rijnders te Hilversum, vice-voorzitter, bijbelbesprekingen ds. C. Pel te Bodegraven.

Leestafel

Nederlandsch Zendingsjaarboek voor 1937—1939.

De Zendingsstudieraad heeft ons Christelijk publiek aan zich verplicht door opnieuw het Zendingsjaarboek uit te geven. Er is aan deze uitgave enorm veel werk besteed. Het biedt een schat van gegevens inzake de Nederlandsche Zending. Natuurlijk is het niet volmaakt. Een enkel foutje hebben we wel opgemerkt. Maar bij de samenstelling is toch groote accurateste betracht.

Voor wie wat meeleeft in de Zending is dit jaarboek eenvoudig onmisbaar. En het is niet duur. Het kost f 1.70, wat voor een boek van 264 bladzijden, dat zooveel arbeid vroeg, niet veel is.

Het is te verkrijgen aan het bureau van den Zendingsstudieraad te Zeist. Postrekening No. 9257.

Richteren en Ruth, door Dr. C. J. Goslinga, bij N.V. Kok te Kampen f 1.50.

In de zoo gunstig bekende serie: „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling”, is nu de hand van Dr. C. J. Goslinga het tweede deel verschenen van het boek der Richteren, terwijl daaraan is toegevoegd een verklaring van het boek Ruth.

Ook dit werk biedt ons in bevattelijke vorm een uitnemende verklaring, die vrucht is van rijpe studie.

Jezus als zielzorger door Dr. J. H. Bavinck, bij Bosch & Keuning te Baarn. f 1.35, geb. f 1.70.

In de bekende Libellenserie verscheen van de hand van den pas tot Zendingshoogleraar benoemden Dr. J. H. Bavinck dit fijne boek, dat we met groot genot hebben gelezen. Het teekent zeldzaam schoon de zorg, die de Heere Jezus aan de vorming der discipelen heeft gewijd.

Zuster Sonja. Twee ringen bij H. J. Spruyts Uitgeversmaatschappij, Amsterdam. f 2.20; geb. f 2.90.

Dr. J. H. Gunning J.Hz. schreef bij dit boek een voorrede, waarin hij het warm aanbeveelt. En wie dit boek met zijn echt naar het leven geteekende figuren leest, zal gaarne toestemmen dat die aanbeveling verdiend is.

Jezus leeft. Een Paaschwoord tot de jongeren van dezen tijd, door Ds. J. H. Sillevius Smit, f 0.45 bij Bosch & Keuning te Baarn.

In dit fijne boekje vertelt Ds. Sillevius Smitt hoe hij eens te Jeruzalem paascheest vierde en wijst hij op de centrale betekenis der Opstanding van Christus.

De Evangelisatie-bibliotheek. Uitgave van J. N. Voorhoeve, den Haag.

In deze bibliotheek is verschenen:

1. **De gelukkige schipper.** Een boeiend Christelijk verhaal over schipper Meck, die na veel wederwaardigheden Jezus als zijn Heiland vond en toen een gelukkige schipper werd. f 0.90.

2. **Het kindje in Holland's Huis.** In dit boekje vertelt Mevr. Norel—Straatsma op verdienstelijke wijze de geboorte van Prinses Beatrix. f 0.15.

3. **Een twaalfal goede traktaatjes** geschikt voor Evangelisatie, per 100 ex. f 0.70.

Voor de leden zijn de prijzen van deze werkjes lager n.l. f 1.25, f 0.10 en f 0.50.

De Bazuin. Weekblad ter bevordering van de belangen van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Bij Kok te Kampen per 3 maanden f 1.25.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit voortreffelijk geredigeerde weekblad. Redacteur is Prof. Dr. K. Dijk, die een staf van medewerkers heeft. De inhoud is alzijdig en de toon voorbeeldig. Stellig één van onze beste bladen. En de Zending wordt ook niet vergeten.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door den heer ter Hart 10 % der ontvangsten te Utrecht voor de Zending in 1937 f440.18. Van P. v. d. B. te Amsterdam f5.—. Door Ds. Both 10 % van de coll. in de Classis Arnhem (gedeelte) f293.71.

Castricum. J. KRUGER

Giro No. 35811.

Het saldo van den Zendingskalender voor 1938 f4401.66. Van A. de Roes te Drachten f2.25. Door Jurien Veldkamp 2e storting der 10 % van de ontvangsten in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland na aftrek der subsidie van de Generale Kas voor den schooldienst op Soema f1800.—. Door Ds. D. Feenstra van de Geref. naaivereniging te Lioessens f6.—. Saldo van het Zendingsblad over 1937 f29934.97.

Santpoort, 19 April 1938.

Giro No. 32806.

BREUKELAAR.

Verantwoording van bijdragen en giften voor de Zending over 1937.

Zending Noord-Holland.

2 Juli: Classe Enkhuizen: Urk f 309.40, Enkhuizen

f 350.—, Medemblik f 37.50. 5 Juli: Bijdr. van de Van Coeverden Adrianistichting f 100.—. 6 Juli: Cl. Haarlem: Zandvoort f 45.—, IJmuiden f 200.—, Nw.-Vennepe f 25.—, Hoofddorp f 175.—, Sloterweg f 100.—, IJmuiden-Oost f 100.—, Santpoort f 125.—, Bloemendaal f 50.—, Heemstede f 250.—, Halfweg f 300.—, Castricum f 15.56, Velsen f 75.—. 31 Juli: Cl. Zaandam: Amsterdam-Noord (Buiksloot) restant 1936 f 351.64. Cl. Enkhuizen: Andijk f 500.—. Cl. Alkmaar: Bergen f 17.—, H. Hugowaard f 40.—, Kolhorn f 11.—, Krabbendam f 28.—, Middenmeer f 23.—, Nd. Scharwoude f 45.—, Oosterd f 15.10 en f 74.10, Schermerhorn f 28.—, Sint Pancras f 45.—, Sloodorp f 23.—, Wieringen f 28.— en f 10.—, Sloodorp f 23.—. 31 Juli: Mej. J. H. Schut, laatste storting der Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” over 1936/37 f 1260.49. 5 Aug.: Cl. Zaandam: Zaandam restant 1936 f 245.21. Cl. Hilversum: Ankeveen f 10.—, Hilversum f 200.—, Laren f 70.—, Muiden f 35.—, Nederhorst den Berg over 1936 f 25.—, Nederhorst den Berg f 20.—, Huizen f 140.—. 19 Aug.: Cl. Amsterdam: Watergraafsmeer f 500.—, Amstelveen f 186.20, Amsterdam-Zuid f 984.20, Amsterdam West f 150.— en f 150.—, Aalsmeer f 155.—, N.-Amstel-Nd. f 133.—, Ouderkerk a. d. A. f 186.20, Aalsmeer f 57.80, Amsterdam-Zuid f 984.20, Amstelveen f 186.20, Watergraafsmeer f 500.—, Amsterdam-West f 150.—, Diemen f 130.—. Cl. Enkhuizen: Hoorn f 20.—. Cl. Zaandam: Purmerend f 79.50, Zunderdorp f 17.70. 6 Sept.: Gift van Mej. D. te Z. voor de colportage, door bem. Ds. Breukelaar f 5.—. 23 Sept.: Cl. Hilversum: Bussum f 150.—, Hilversum f 200.—, Muiderberg f 17.50, Ankeveen f 10.—. 25 Sept.: Cl. Alkmaar: Alkmaar f 200.—, Broek op L. f 110.—, Den Helder f 400.—. 6 Oct.: 4e kw. Geref. Kerk Amsterdam f 2713.20. 8 Oct.: Cl. Enkhuizen: Enkhuizen f 300.—, Urk f 309.40, Medemblik f 37.50, Hoorn f 15.—. 20 Oct.: Cl. Zaandam: Zaandam f 803.80, Koog-Zaandijk f 113.10, Edam f 35.35, Krommenie f 79.50, Landsmeer f 88.40, Marken f 61.90, Monnikendam f 61.90, Nieuwendam f 65.—, Oostzaam f 17.70, Tuindorp Oostzaam f 26.50, Westzaan f 60.—, Wormer f 61.90, Wormerveer f 60.—. 27 Oct.: Cl. Haarlem: Vijfhuizen f 60.—, Oostzijde f 364.—, IJmuiden f 300.—, Heemstede f 525.—, Nw.-Vennepe f 200.—, Hoofddorp f 100.—, Santpoort f 100.—, Zandvoort f 40.—, Halfweg f 200.—, Castricum f 41.—, Bloemendaal f 60.—. 29 Oct.: Cl. Zaandam: Purmerend f 79.50. 2 Nov.: Cl. Alkmaar: Anna Polder f 179.—, Bergen f 17.—, Heer Hugowaard f 40.—, Kolhorn f 11.—, Krabbendam f 22.—, Middenmeer f 34.—, Noord-Scharwoude f 45.—, Oosterend f 60.—, Schermerhorn f 28.—, Sint Pancras f 45.—, Sloodorp f 28.—, Wieringen f 33.—, Wieringerwerf f 11.—. 2 Nov.: Cl. Hilversum: Laren f 70.—, Weesp f 100.—, 's-Graveland f 52.—, Muiden f 35.—, Bussum f 150.—. 6 Nov.: Mej. J. H. Schut, 1e storting 1937/38 van de Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000.—. 7 Nov.: Cl. Enkhuizen: Enkhuizen f 70.—, Andijk f 30.—. 22 Nov.: Cl. Haarlem: Nw Vennepe f 200.—, Haarlem f 1500.—, Vijfhuizen f 52.—, Velsen Nd. f 60.—, Heemstede f 181.—, Bloemendaal f 225.—. Cl. Amsterdam: Amsterdam-West f 200.—, Watergraafsmeer f 500.—, N.-Amstel-Noord f 133.—, Amstelveen f 186.20, Amstelveen f 186.80, Amsterdam-West f 230.—. 24 Nov.: Cl. Zaandam: Edam f 35.35, Holysloot f 100.—, Krommenie f 79.50, Landsmeer f 88.40, Monnikendam f 61.90, Oostzaam f 17.70, Purmerend f 79.50, Tuindorp Oostzaam f 26.50, Wormer f 61.90, Zendingen-Ev.dag Cl. Zaandam f 40.—. 4 Dec.: Cl. Alkmaar: Alkmaar f 192.—, Anna Polder f 55.—, Bergen f 17.—, Broek op L. f 110.—, Dirkshorn f 64.78, H. Hugowaard f 40.—, Den Helder f 390.—, Kolhorn f 12.—, Krabbendam f 22.—, Middenmeer f 34.—, Nd. Scharwoude f 45.—, Oosterend f 32.—, Schermerhorn f 29.—, Sint Pancras f 45.—, Sloodorp f 28.—, Wieringen f 36.—, Wieringerwerf f 11.—. 10 Dec.: Cl. Zaandam: Wormerveer

f 40.—, Koog Zaandijk f 115.—, Nieuwendam f 152.03, Marken f 61.90. 15 Dec.: Cl. Enkhuizen: Andijk f 150, Opperdoes f 125.—. 16 Dec.: Cl. Hilversum: Hilversum f 150.—, Nederhorst den Berg f 60.—, Ankeveen f 5.—, Bussum f 100.—, Muiderberg f 17.50. 29 Dec.: Cl. Enkhuizen: Urk f 309.40, Enkhuizen f 405.—. 30 Dec.: Cl. Amsterdam: Amsterdam-Zd. f 984.20, Diemen f 117.40, Watergraafsmeer f 840.80, Aalsmeer f 106.40. — Dienst 1937: 7 Jan. '38: Cl. Hilversum: Weesp f 75.—, Huizen f 80.—, Muiden f 35.—. 8. Jan.: Cl. Enkhuizen: Medemblik f 37.50, Hoorn f 99.26. 14 Jan.: Cl. Zaandam: Zaandam f 500.—, Westzaan f 60, Zaandam f 165.—. 22 Jan.: Cl. Haarlem: Halfweg f 28.—, IJmuiden-West f 150.—, Bloemendaal f 82.—, Beverwijk f 110.40, IJmuiden-Oost f 160.—, Zandvoort f 38.—, Hoofddorp f 250.—, Sloterweg f 100.—, Nw.-Vennepe f 225.—, Santpoort f 42.—, Nw.-Vennepe f 130, Velsen f 57.60. 22 Jan.: Cl. Zaandam: Zunderdorp f 35.40, Wormerveer f 45.—. 5 Febr.: Cl. Hilversum: 's-Graveland f 54.—, Bussum f 80.—, Nederhorst den Berg f 165.—. 15 Febr.: Cl. Haarlem: Oostzijde f 180.48, IJmuiden-West f 274.—, Hoofddorp f 100.—, Haarlem f 1375.—, Hoofddorp f 50.—, Nw.-Vennepe f 200.—, Hoofddorp f 109.—, IJmuiden-Oost f 20.—. 18 Febr.: Cl. Hilversum: Hilversum f 155.18. 19. Febr.: Cl. Zaandam: Koog Zaandijk f 115.—. 28 Febr.: Cl. Amsterdam: N.-Amstel-Nd. f 133.—, Amstelveen f 186.20, Amsterdam-West f 207.—, f 79.32, f 70.—, Amsterdam-Zuid f 984.20, Ouderkerk a.d. A. f 186.20. 1 Maart: Cl. Haarlem: Badhoevedorp f 100.—, Haarlem f 261.—. 9 Maart: Cl. Hilversum: Weesp f 200.—. 17 Maart: Cl. Amsterdam: Amsterdam-West f 40.—. 26 Maart: Cl. Alkmaar: Dirkshorn f 30.94, Oosterend f 35.06 en f 19.—. 26 Maart: Cl. Hilversum: Hilversum f 209.82.

9 Jan. Bedr. van de Van Coev. Adrianistichting f 100.—. 12 Jan. Geref. Kerk Amsterdam, 1ste kw. f 2713.20. 2 Febr. Classe Enkhuizen: Hoorn f 15.—, Andijk f 300.—. 1 Maart: Cl. Hilversum: Hilversum f 200.—. 2 Maart: Cl. Alkmaar: Alkmaar f 200.—, Bergen f 17.—, Broek op L. f 120.—, H. Hugowaard f 40.—, den Helder f 400.—, Kolhorn f 11.—, Krabbendam f 28.—, Middenmeer f 23.—, N.-Scharwoude f 45.—, Oosterend f 59.—, Schermerhorn f 28.—, Sint Pancras f 45.—, Wieringen f 28.—. 4 Mrt.: Mej. J. H. Schut, 3e storting Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000.—. Cl. Zaandam: Edam f 35.35, Krommenie f 79.50, Landsmeer f 88.40, Marken f 61.90, Monnikendam f 61.90, Oostzaam f 17.70, Purmerend f 79.50, Tuindorp Oostzaam f 26.50. 12 Mrt.: Cl. Haarlem over 1936: Nw-Vennepe f 577.50, Hoofddorp f 198.—, Haarlem f 17.—, Sloterweg f 100.—, Velsen-Noord f 12.—. 13 Mrt.: Cl. Hilversum: Naarden over 1936 f 110.—, Naarden f 64.—, Hilversum f 400.—. 18 Mrt.: Cl. Enkhuizen: Hoorn f 35.—, Opperdoes f 175.—. 25 Mrt.: Cl. Hilversum: Bussum f 100.—, Ankeveen f 10.—, Laren f 70.—, Bussum f 7.50.—. 26 Mrt.: Cl. Zaandam: Zaandam over '36 f 34.69. 7 April: Cl. Enkhuizen: Medemblik f 37.50, Enkhuizen f 375.—, Hoorn f 10.—, Urk f 309.40. 10 April: Cl. Hilversum: Muiderberg f 17.50, Huizen f 100.—, Muiden f 35.—. 15 April: Cl. Amsterdam: A'dam-W. f 140.—, Diemen f 125.—, Amsterdam-W. f 180.—, Amsterdam-W. f 106.08, N. Amstel-Nd f 133. 20 April: Geref. Kerk van Amsterdam 2e kw. bijdr. f 2713.20. Cl. Zaandam: Wormer f 61.90, Zunderdorp f 17.17. 3 Mei: Cl. Haarlem: Zandvoort f 45, Santpoort f 50.—, Bloemendaal f 49.—, Heemstede f 500.—, Beverwijk f 225.60, Bloemendaal f 40.—, Halfweg f 200.—, Santpoort f 75.—, Haarlem-Oostzijde f 182.—. 10 Mei: Cl. Hilversum: Hilversum f 200.—, 's-Graveland f 52.—, Bussum, voordeelig saldo van de kas '36 f 43.52. 25 Mei: Cl. Hilversum: Bussum f 350, Laren f 70.—, Weesp over '36 f 228.—, Weesp f 135.62, Hilversum f 800.—. 6 Juni: Cl. Alkmaar: Alkmaar f 200.—, Broek op L. f 120.—, den Helder f 400.—, Cl.

Zaandam: Edam f 35.35, Krommenie f 79.50, Landsmeer f 88.40, Marken f 61.90, Nieuwendam f 100.—, Oostzaan f 17.70, Tuindorp-Oostzaan f 26.50, Westzaan f 40.—, Wormer f 61.90, Wormerveer f 70.—, Monnikendam f 61.90. Zaandam over '36 f 400.—. 11 Juni. Cl. Enkhuizen: Hoorn f 92.94. 22 Juni. Cl. Zaandam: Koog-Zaandijk f 116.90. Cl. Hilversum: Muiderberg f 17.50. 26 Juni. Geref. Kerk Amsterdam, 3e kw. bijdr. f 2713.20.

De Comm. van Administratie,
J. v. d. GRAMPPEL.
Ds. A. SCHWEITZER.

Zending classis Haarlem.

1 Jan.—31 Maart 1938.

Ontvangen en doorgezonden naar den centralen penningmeester.

A. Hoofddienst.

1. dienstjaar 1937. Velsen f 57.60, Oostzijde f 180.48, IJmuiden West f 274.—, Hoofddorp f 100.—, Haarlem f 1375.—, Hoofddorp f 50.—, N. Vennepe f 200.—, Hoofddorp f 109.—, IJmuiden-Oost f 20.—, Badhuizerdorp f 100.—, Velsen f 31.40, Haarlem f 261.—.

2. Voor het tekort: Zandvoort f 38.70, Oostzijde f 60.—, Castricum f 5.30, Santpoort f 40.10.

3. Dienst 1938: Zandvoort f 40.—, Halfweg f 150.—, Bloemendaal f 90.—.

B. Schoolbusjes.

1. Dienst 1937: IJmuiden West f 16.25, Halfweg (Gr. IJpolder) f 13.—, Oostzijde f 11.—, N. Vennepe f 43.75, Halfweg (aanvulling) f 4.30, Hoofddorp f 10.—, Velzen (da Costa School) f 12.50.

2. Dienst 1938. Halfweg (Hfd P. de Zeeuw) f 14.72, Zandvoort f 8.25, Badhoevedorp f 12, Hoofddorp f 20.

Namens deputaten,

E. A. GROENEWEG.

Verantwoording van giften voor de Zending onder Chinezen en Oosterlingen in Nederland.

Met vriendelijken dank aan de gevers ontvangen:

Opbrengsten spreekbeurten Ds. V. te Enkh. f 10.—; te Delfshaven f 10.—; Zr. v. Z. te Rotterdam f 5.—; Giften van Kerken: Veere f 1.—; Urk f 2.50; Wijhe f 1.—; Veenendaal f 7.50; Tiel f 2.—; 's-Gravenmoer f 2.50; Pingjum f 2.50; Appingedam f 1.—; Zwammerdam f 1.—; Vries f 1.—; Gaastmeer f 1.—; Tijnje f 1.—; Baarland f 1.—; Nw. Loosdrecht f 2.50; Aarlanderveen f 1.50; Solo f 10.—; Hommerts f 1.—; Den Ham (O.) f 1.50; Dedemsvaart f 3.—; Achterveld (U.) f 1.50; Herwijnen f 2.—; Waddinxveen f 2.50; Anjum f 5.—; Heidschap f 1.—; Bergentheim f 1.50; Oosterend f 2.—; 2de Exloërmond f 1.—; Oudega (W.) f 1.—; Sleeuwijk f 1.50; Steenwijk f 2.50; Barneveld f 1.—; Noorden f 1.—; Hardenberg f 2.50; Naarden f 1.—; Bennekom f 2.50; Kollumerpomp f 1.—; Hooger Smilde f 2.—; Aardenburg f 2.50; Doornspijk f 2.—; Zierikzee f 1.—; Reeuwijk f 1.—; Oudshoorn f 1.—; Zevenbergen f 1.—; Middelmeer f 2.50; Lemmer f 1.—; Nes (W. D.) f 10.—; Gaast f 2.—; Twijzel f 1.50; Maasland f 7.50; St. Laurens f 1.—; Apeldoorn f 1.—; Oudemolen f 1.—; Wisselkerke f 1.—; Lemelerveld f 1.—; De Krim f 1.—; Bozum f 1.—; Reitsum f 1.—; Krommenie f 2.50; Britsum f 1.—; Zoutkamp f 2.50; Heer Hugowaard f 2.50; Wolvega f 1.—; Heinkensand f 5.—; Scheveningen f 10.—; Lioessens f 2.50; Kampen f 5.—; Wagenborgen f 1.—; Hazerswoude f 5.—; Suawoude f 1.—; Witmarsum f 2.—.

Deze verantwoording loopt tot 15 April '38. Giften bestemd voor het werk der plaatselijke Commissies worden hier niet opgenomen.

Namens deputaten

Ds. H. POPMA, Strevelsweg 5,
Rotterdam-Zuid. Giro 92886.

Chr. Perswerk in Ned. Indië.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik U de goede ontvangst van onderstaande giften voor „De Zaaier“:

Geref. Kerk te Amsterdam-Z. f 5.—; Aardenburg f 2.50; Den Dolder f 1.50; Delfshaven f 10.—; Haren f 2.—; Heerlen f 2.—; Hazerswoude f 2.50; De Krim f 4.—; Loosduinen f 1.50; Lioessens f 1.—; Midland f 0.50; Molenaarsgraaf-Brandwijk f 0.25; Nigtevecht f 1.50; Terneuzen f 2.50; Oostkapelle f 1.50; Ouddorp f 0.50; Scheemda f 2.50; St. Laurens f 1.—; Souburg f 2.50; Schildwolde f 1.—; Tweede Exloërmond f 2.—; Uithoorn f 1.—; Zwartebroek f 2.50.

Voor de Zaaier-Commissie,

G. M. A. LAERNOES,
Koudekerke-Z.

B. 386. Giro 289929.

22-4-'38.

Zending in Makassar.

Voor de Makassar-zending ontvingen we onderstaande giften:

G. K. S. te W. f 1.—; C. v. G. te A. z. f 1.—; D. P. te R. f 3.—; S. G. te K. f 2.—; P. van 't R. te W. f 2.50.

Hartelijk dank. Beleefd aanbevelen.

G. M. A. LAERNOES,
Koudekerke-Z.

B. 386. Giro 289929.

22-4-'38.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 22 Maart 1938 tot en met 22 April 1938.

Giften: Geref. MeisjesVer. „Dorcas“ te Ezinge f 2.—; Mevr. I.—D. te 's-Gr. f 50.—; uit Voorthuizen f 28.85; uit Zwartebroek f 18.25; uit Voorst f 15.35; uit Apeldoorn f 2.50; uit Beekbergen f 0.50; uit De Glind f 5.25; uit Kootwijkerbroek f 7.40; A. E. E. te E. f 1.50; Zondagschoolveren. te Oude- en Nieuwe Bilddijk f 2.50; C. H. te W. f 1.—; H. D. te S. f 1.—; T. N. te 's-Gr. f 2.50; leerlingen Klasse 1, 5 en 6 der Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f 9.50; giften uit Enschedé f 12.50; uit De Bildt f 16.80; uit Bilthoven f 1.50; uit Linschoten f 4.50; uit Zeist f 77.25; Geref. Naai-vereening „de Heere is onze Banier“ te Kollumerpomp f 2.50; giften uit Den Haag f 3.—; A. G. te R. f 2.—; A. A. B. f 1.—; leerlingen Chr. School te Kruidingen f 2.—; idem der Chr. Ulo-school te Wassenaar f 5.—; idem Chr. School te Den Helder f 1.—; N. H. te S. f 2.50; Geref. M. V. „Thabita“ te Winschoten f 5.—; Mevr. Wed. van E.—le C. te 's-Gr. f 1.—; Mej. P. K. te 's-Gr. f 10.—; A. B. te 's-Gr. f 1.—; P. T. te B. f 1.—; M. U. W. te Gr. f 2.50; giften uit Klundert f 7.50; uit Breda f 4.10; leerlingen Chr. School te Enter f 5.25; gift gevonden in een collecte Geref. Kerk van Schipluiden f 1.—; giften uit Beverwijk f 4.25; uit Den Haag f 1.—; H. G. S. te Gr. f 1.—; W. te Garijp f 1.—; verder uit Garijp f 0.75; uit Beetsterzwaag f 3.—; M. H. te V. f 1.—; Van de Geref. Kerk te Murmerwoude f 5.—; te Gees f 1.—; te Reeuwijk f 1.—; te 's-Gravenzande f 4.—; te Uithoorn f 5.—; te Kamperland f 2.50; te Schildwolde f 1.— en te Hazerswoude f 3.—; Van de Zendingscommissie der Geref. Kerk te Aardenburg f 2.50; te Nes (W. D.) f 10.— en te Gaast f 10.—.

Contributies uit: IJmuiden f 1.—; Voorthuizen f 14.60; Voorst f 10.25; Dieren f 2.50; Apeldoorn f 2.50; Kootwijkerbroek f 7.55; Enschedé f 58.55; Haarlem f 82.—; Amsterdam f 5.—; Vriezenveen f 4.20; De Bildt f 7.75; Bilthoven f 2.25; Driebergen f 3.80; Linschoten f 5.55; Zeist f 112.—; Den Haag f 3.25; Hilversum f 1.25; Klundert f 28.—; Breda f 11.50; Raamsdonksveer f 2.—; Fijnaart f 0.50; Rijssen f 1.—; Olst f 4.25; Deventer f 13.50; Vijfhuizen f 0.75; Beverwijk f 3.—; Velsen

f9.77; Haarlemmermeer Oostzijde f9.—; Drachten f2.75; Garijp f1.25; Beetsterzwaag f10.25; Steenwijk f17.— en Oldehove (Gr.) f0.50.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. F. te P. f0.50; J. C. v. S. te Den H. f1.—; B. J. v. M. te S. f3.—; Mej. J. K. f3.25 (KKS); P. B. S. te B. verkoop van kaarten f6.30.

Kampen, 22 April 1938.
Fernhoutstraat 24.

K. R. HUMMELEN.
Penningmeester van het
Idenburgfonds.
Postrekening no. 196921.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

53e Verantwoording van 22 Maart—22 April 1938.

Met hartelijken dank ontvangen van: Mej. v. d. V. te Gr. f1.—; Effatha f25.—; M. K. te A. f5.—; A. L. te A. (j.l.) f1.—; v. K. te A. (j.l.) f2.50; H. W. S. te N. f5.—; J. F. W. $\frac{1}{2}$ st. ver. te A. f3.90; Mej. G. te A. (j.l.) f2.50; Mej. A. M. de B. te 's-Gr. f2.—; J. G. v. K. te N. f5.—; Dr. Th. C. V. te 's-Gr. f2.50; H. v. W. Jr. te L. (mnd) f0.25; G. H. P. te S. (j.l.) f2.50; Mevr. E. J. A. W. de M. te B. f0.75; J. R. te Z. f1.50; J. V. te A. f2.—; J. C. A. te L.-B. te L. f2.50; Schoolkinderen te A. f10.75; leerl. Dr. de Moorsch. te 's-Gr. f3.44; D. B. te Gr. (j.l.) f5.—; Ger. Kerk te S. f2.50; Geref. Kerk te A. f2.50; Geref. Kerk te N. f2.—; J. W. W. te D. (mnd) f0.25; Chr. Geref. Gem. te A. f2.50; Ds. D. te Z. f1.50; Dr. M. B. te A. f2.—; Mr. J. J. de V. te Z. f5.—; Diac. Geref. Kerk te V. f1.—; Mevr. S. te Gr. f1.—; (j.l.); K. de V. te Gr. (j.l.) f1.50; N. N. te Gr. f0.25. Tezamen f106.09. Totaal met vorige verantwoording f12.502.28.

Namens het steuncomité,

Galileistraat 139.
Den Haag, Postgiro 6104. J. N. MUNNIK, penningm.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba,
3e verantwoording van 25 Maart—25 April 1938.

Provincie Groningen:

E. van Huizen, Roodeschool, zend. comm. f60.—; H. Timmer, Niezijl, Busjes f10.—; E. Siertsema, Roodeschool, kl. Meisj. ver. Mirjam f4.—; C. Lubberts, Zuidbroek, zend. comm. f40.—; J. Laning, 't Zandt, zend. comm. f100.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, zend. comm. f50.—; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busj. kinderen f33.43; G. Rozendal, Haren, busje Chr. Sch. f4.—; P. Winter, Ten Post, vaste bijdr. f40.—; H. Stamhuis, Oostwold, W. K. Nikk. School f5.—; K. ter Laan, Schildwolde, 50 h. ct. Reina Spakman f0.25; H. Blaak, Marum, halve ct. W. Jansma f0.63; B. G. Bolhuis, Garrelsweer, Zend. comm. f50.—; Per J. Dijkema, coll. gift Ten Boer f25.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes kinderen f26.86; Harm Ottens, 2e Exloërmond, busje f7.63; K. Meijer, Munnekezijl, busjes Schoolkinderen f46.16; F. Klaassen, Sappemeer, contributies f40.25; H. Boer, Winschoten, uit de busjes f175.—; B. Vrolijk, Vlagtwedde, gift ingek. bij den Kerkeraad f1.—; B. G. Bolhuis, Garrelsweer, Zend. comm. f35.—; H. Witkop, Ter Apel, kalenders f7.78; idem, bruiloft M. G. f1.33; idem, zend. busjes f24.25; Per Ds. A. Wijngaarden, Groningen, busje f23.35; idem, 100 centen f1.—; idem, 6000 halve centen f30.—; Per Ds. P. Deddens, Groningen, f2.60.

Provincie Drenthe:

Mej. J. H. Mulders, Meppel, gift per br. Nijmeier f1.—; idem, coll. giften min. porto f3.20; P. J. Hof, Nieuw Amsterdam, busj. Geref. Sch. '37 f65.—; idem, bruiloft fam. D. f2.02; Ds. A. J. Noordewier, Westerbrink, Geref. J.V. f8.20; Mej. A. Klingenberg, Oud-Schoonebeek, Nikk. Chr. Sch. f5.85; W. v. Veen, Beilen, busje Meisjesver. f5.80; Ds. D. Vreugdenhill, Ap-

pelscha, busjes f19.06; Per Ds. D. Drenth, Zuidlaren, verzameld door Dettie, Corry, Jan, Hanny, Henkie, Iessie, Jan en Leendert, door den spontanen verkoop van eigen gemaakte knipseltjes f2.21.

Provincie Overijsel:

J. A. Vos, Oldemarkt, busje Antje Los f8.11; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdr. Jan.-Maart f55.—; L. v. d. Berg, Vriezenveen, zend.bl. f31.—; Mej. F. Doosje, Balkbrug f2.50; Ds. M. B. Parlevliet, Enter, busje Chr. Sch. f10.—; J. A. v. Klaveren, Rijssen, restant 1937 f26.25; Zend. Comm. Wierden, Spreekb. Ds. Colenbrander f13.52; P. E. Visser, Zwolle, 1e stort. vaste bijdr. f250 ..; Geref. Kerk, Blokzijl f19.87; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend. comm. f115.—; R. Fennema, Ommen, Zend. kas f50.—; idem, coll. bruiloft J. M. f2.21; idem, busje Chr. School f4.03; P. E. Visser, Zwolle, 2e stort. bijdragen f100.—; W. van Zanten, Kampen, Zend. kring f140.—; A. G. v. Gorkum, Vriezenveen, leerl. Chr. Sch. f5.—.

Soembaweken Groningen:

Roodeschool f330.40; Appingedam f216.40.

Soembaweken Drenthe:

Hoogersmilde f85.10; Beilen, restant f20.75; Zuidwilde, Dr. f90.66; Zweelo f128.75; Zuidlaren f91.64; Appelscha f59.65.

Soembaweken Overijsel:

Enter f76.95; Delden f20.15; Staphorst f30.65; Deventer f147.62; Steenwijk f224.20; Blokzijl f33.15.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Winschoten f103.92.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Gramsbergen f23.45; Zwolle f169.98.

Diverse ontvangsten:

Per Ds. H. Munnik, Penningm. Comité voor Maatschappelijk Onderwijs op Soemba f1000.—; N. N. f40.—; Per J. v. d. Vliet, Deventer, rente legaat f251.43.

Totaal 3e verantwoording f 4934.20

Totaal t/m 2e verantw. f 12058.12

Totaal tot op heden f 16992.32

Er is weliswaar een lichte stijging in de ontvangsten merkbaar, waarvan met dankbaarheid melding mag worden gemaakt, maar het blijkt helaas nog al te zeer, dat veel te veel kerken de quotatie-cijfers niet als een te bereiken ideaal voor oogen houden.

Twee jaar geleden moesten de boeken worden afgesloten met een tekort van ruim drieduizend gulden; verleden jaar was dit tekort opgelopen tot negenduizend gulden; THANS BEDRAAGT HET TEKORT REEDS ZESTIENDUIZEND GULDEN.

Het wordt nu tijd, dat we elkander precies zeggen waar het op staat; dit groote tekort is ontstaan, doordat verschillende kerken hun quotatie-cijfer niet hebben opgebracht. En de vermelding van het cijfer van het groote tekort moge er Kerkeraden en Zendings-Commissies de oogen voor openen, dat het met de financiën van onze Soemba-Zending verkeerd loopt, wantéer niet ALLE kerken zich houden aan de quotatie-cijfers. Deze quotatie-cijfers zijn minimum-cijfers, MET MINDER KAN NIET WORDEN VOLSTAAN.

Dankbaar dus maar..... niet voldaan.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 April 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVÉRANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Al gij volken! Klapt in de hand, ... — Van Zendingsaangelegenheden: Een belangrijk arrest van den Hoogen Raad; Bijbelnood in Indië. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: De Heer en Mevrouw Erkelens-Van Wageningen; Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het tweede halfjaar 1937 (II). — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: De positie van het Zendingziekenhuis te Wonosobo; De Zendingscommissie met de Zendingsmeisjes te Veenwoudsterwal. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland: Dr. J. v. d. Linde en gezin; Kinderzendingsver. te Utrecht. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De beroeping van M. Hardjosiswojo; Overzicht van het Zendingswerk op Midden Java ten Zuiden over 1937 (II); De Zendingscommissie te Nieuw Vennep en haar collectantjes. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord: Dr. H. te Velde en gezin. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Verslag nopens den zendingsarbeid in Banjoemas (1 October 1937—31 Maart 1938). — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Brief van Ds. Merkelijs; Verslag van de Vergadering van Missionaire predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 20 April 1938 te Djocja; De Zendingscommissie te Oostburg. — Lunteren. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

AL GIJ VOLKEN! KLAPT IN DE HAND, . . .

Al gij volken! klapt in de hand; juicht Gode met een stem van vreugdegezag.

Want de Heere, de Allerhoogste, is vreeselijk, een groot Koning over de gansche aarde.

Hij brengt de volken onder ons, en de natien onder onze voeten.

Hij verkiest voor ons onze erfenis, de heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft liefgehad. Sela.

Ps. 47 : 2—5.

Bij monde van de Korachieten, een zangersfamilie, wendt de gemeente des Heeren, onder den dag des O. Verbonds, zich tot de volken. Tot de volken der aarde, buiten de grenzen van hun land, van Dan in het Noorden, en Berseba in het Zuiden, diep in het heidenland, tot op de einden der aarde en de eilanden der zee. En dat teneinde die volken aan te sporen, om den eenigen, waarachtigen God, den God Israëls, te erkennen en te vereeren met handgeklap en jubelgeschrei, met woord en daad.

En daarvoor beroept zij zich dan op 'tgeen Hij *is* en 'tgeen Hij voor haar *deed*: Allereerst op 'tgeen Hij *is*: de *Allerhoogste*, hooger dan al wat hoog en groot en wijs en voornaam en machtig is of genoemd wordt in den hemel en op de aarde; *vreeselijk*, of te vreezen door allen, die Hem tegenstaan, en te eerbiedigen door allen, die Hem als hun Vader vereeren; *een groot Koning over de gansche aarde*, naar wien alles moet hooren, en met wien geen vorsten, hoe groot ook, gelijk zijn te schatten. En dan op 'tgeen Hij voor hen, Zijn volk, *deed*! Volken, als Moab en Ammon, Edom en Midian, *onderwierp* Hij hun. En natien, welke zich aaneensloten om hen te verderven, zooals de inwoners van Kanaän, vernederde Hij dermate voor hun aangezicht, dat zij den nek moesten buigen onder hun voet, om zich door hen te laten beheerschen.

Reden, waarom zij in ware bezieling des harten hier uitroepen:

„Al gij volken, klapt in de handen,
juicht Gode toe met jubelgezag”.

En waar de gemeente van Christus in bezieling en ijver voor de eere des Heeren bij die des O. Verbonds niet mag achterblijven, daar hebben wij dus ook tot taak en roeping: de volken der aarde op te wekken tot erkenning van een eer-bieding aan den Heere, onzen God, en Jezus Christus, onzen van God gezalfden Koning.

En daarvoor hebben óók wij ons nog altijd te beroepen op 'tgeen Hij *is* en voor ons *deed*. Op 'tgeen Hij *is*: de *Allerhoogste* in majesteit en macht, in gerechtigheid en heiligheid, in barmhartigheid en genade; *vreeselijk*, of te vreezen,

eenerzijds als Rechter, en anderszijds als Vader; *een groot Koning over heel de aarde*, die 't bewind voert over wolken en winden, over mensch en dier, over leven en dood, aan wiens gezag zich niemand kan onttrekken. En op 'tgeen Hij voor ons *deed*: toen Hij de volken, met name in Europa, welke zich tegen Hem en Zijn Christus en diens gemeente verzetten, aan Zich en de zijnen onderwierp; ja, er toe bracht om Hem en Zijn gemeente te dienen. En hoe Hij óók ons een *erfenis* uitkoos en toebereidt in het Kanaän, dat boven is, in het nieuwe Jeruzalem, dat eenmaal uit den hemel op de aarde zal dalen, opdat wij daarin eeuwig met en bij Hem zullen wonen. Een erfdeel, waarop wij roem mogen dragen, aangezien het in schoonheid en duurzaamheid al de erfdeelen dezer wereld zeer verre te boven gaat, en een vrucht is van Zijn eeuwige liefde in menschen, even onwaardig in zichzelf, gelijk Jakob eertijds.

Maar het valt niet te ontkennen, dat die taak ons niet steeds even zwaar weegt, dat wij van die roeping niet altijd even diep doordrongen zijn. Wij zien het reeds in Israël. In de dagen der Richteren en in die hunner Koningen, klappen zij voor de Baäls en de Asthoreths in de hand, heffen zij hun jubelzangen aan voor de goden der volkeren. Wat een inzinking voorts in groei en geestdrift bij de gemeente des Heeren, als het christendom in het Romeinsche rijk tot Staatsgodsdienst wordt verheven; na de groote Reformatie in de 16e eeuw, als men de godin der rede gaat huldigen; na de herleving in de vorige eeuw, waar men thans eenerzijds knielt voor de gemeenschap, en anderszijds voor den dictator, dien men menigmaal toejuicht alsof hij een God ware. En wat een gebrek aan ijver soms ook in de gemeente van Christus voor den arbeid der Zending, voor het brengen van de boodschap aan de volken, dat zij God hebben te erkennen en te eeren! Een geldstuk, o ja, maar vooral niet te groot! En gebed voor dat werk en voor hen, die er zich aan geven? Och, wij willen er maar het beste van hopen!

En dat mocht toch wel anders zijn! Want het gaat hier om de eere van onzen God. En ook van Hem geldt het woord, dat de heerlijkheid van den Koning in de veelheid der onderdanen ligt. En zoo gaat het hier ook om het heil van de wereldvolken. Want er is voor hen geen licht en geen vrede, geen hoop en geen troost in leven en sterven, geen erfdeel tot een eeuwige woning, dan alleen bij den Heere, den God des hemels en der aarde, die zich in Christus tot deze wereld en hare volkeren neerboog, om hen bij zich te doen wonen.

Dat de liefde tot God, en de liefde tot de volken u dan dringe, o gemeente, om allerwegen den roep te doen hooren:

„Al gij volken, klapt in de handen,
juicht Gode toe met jubelgezang.”

Wirdum (Fr.). H. HANGELBROEK.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een belangrijk arrest van den Hoogen Raad.

De uitspraak, die de Hooge Raad den 13en Mei heeft gedaan inzake de rechtspersoonlijkheid eener Classis, is ook voor de Zending van groote betekenis.

Sinds lang reeds stond het vast, dat de plaatselijke Kerken rechtspersoonlijkheid bezitten en dus in rechten kunnen optreden. Maar steeds was het tot nu toe nog een open vraag of onze Kerken in classicaal, particulier Synodaal en Generaal Synodaal verband vermogensrechtelijke eenheden vormen, die rechtspersoonlijkheid hebben, stoffelijke goederen kunnen bezitten en kunnen optreden in rechte.

Zoowel onder de Juristen als onder de Theologen werd hierover verschillend geoordeeld.

Het belang van die vraag springt oogenblikkelijk in het oog, als men even denkt aan de roerende en onroerende goederen, die de Kerken gemeenschappelijk in bezit hebben, b.v. de Theologische School, de verschillende kassen, zooals voor de Zending, en de zendingsgebouwen in Indië, en daarbij dan de vraag stelt of de rechtszekerheid daarvan wel vaststaat. Niemand kon dit met beslistheid zeggen.

Met het oog hierop heeft de Generale Synode van 1933 te Middelburg in de Kerkenorde, die voorheen te dezer zake geen duidelijke bepaling bevatte, een nieuw artikel ingevoegd onder No. 84, dat aldus luidt:

„De Kerken, die in Classes, Particuliere Synoden en Generale Synode samenkomen, vormen te samen even zoovele vermogensrechtelijke eenheden, ten aanzien van de stoffelijke aangelegenheden, die haar onderscheidenlijk in Classicaal, Particulier Synodaal en Generaal Synodaal verband gemeen zijn. Deze eenheden worden in en buiten rechte vertegenwoordigd, zoowel door de respectieve Classicale, Particulier Synodale en Generaal Synodale vergaderingen, als door Deputaten, die door deze vergaderingen worden benoemd, geïnstrueerd en ontslagen en in al hunne handelingen door hun instructie zijn gebonden.”

In dit artikel is het dus wel heel duidelijk uitgesproken, dat de Kerken in Kerkverband vermogensrechtelijke eenheden vormen, die stoffelijke goederen kunnen bezitten.

Maar al stond dit nu wel in de Kerkenorde, toch bleef het nog steeds de vraag wat de burgerlijke rechter zou beslissen, indien dit eens in een bepaald geval bestreden werd.

Om dit nu uit te maken, was het noodzakelijk, dat er een uitspraak van het hoogste rechtscollege in ons land, dat is van den Hoogen Raad, werd uitgelokt. Dat nu kon alleen door het voeren van een zooge-

naamd proefproces, wat wel gedurig gebeurt, om in onzekere gevallen zekerheid te verkrijgen.

De Generale Synode heeft deputaten benoemd om van advies te dienen in zake de zekerstelling van bezittingen der gezamenlijke Kerken. Op verzoek van deze deputaten nu is er een proces aanhangig gemaakt tusschen de Classe 's-Hertogenbosch en de Kerk te Eindhoven.

Het geval werd aldus gesteld:

De Classis 's-Hertogenbosch eischte van de Kerk te Eindhoven terug een bedrag van f 450.—, dat door haar aan deze Kerk onverplicht was uitbetaald. De Kerk ontkende niet, dat zij dit bedrag had ontvangen, maar weigerde de terugbetaling, omdat de Classe geen rechtspersoonlijkheid zou hebben en dus niet in rechte kon optreden. Nu moest worden uitgemaakt of de Classe een rechtspersoon was, die kon optreden voor den rechter en goederen kon op-eischen.

Deze zaak is gebracht voor het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. Er was natuurlijk geen heusch verschil tusschen de Classe 's-Hertogenbosch en de Kerk te Eindhoven. Maar het was er alleen maar om te doen een gerechtelijke uitspraak te verkrijgen.

Blijkbaar was het voor het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch een netelige kwestie, waarover beslist worden moest. Het heeft althans heel lang geduurd eer de uitspraak kwam.

Het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch stelde in zijn uitspraak de Classe in het ongelijk en de Kerk te Eindhoven in het gelijk. Naar die uitspraak zouden de Kerken in Kerkverband dus niet als rechtspersonen kunnen optreden. En dan spreekt het ook vanzelf, dat een Classe, een particuliere Synode en de Generale Synode geen stoffelijke goederen zouden kunnen bezitten. Alle rechtszekerheid althans ontbrak daarvoor.

Natuurlijk is toen de zaak gebracht voor het hoogste rechtscollege in Nederland, de Hooge Raad, te Den Haag. En nu is 13 Mei de beslissing over deze zeer interessante rechtskwestie, die voor onze Kerken van geen gering belang is, in hoogste instantie gevallen.

De Hooge Raad heeft de uitspraak van het Hof te 's-Hertogenbosch vernietigd en de Kerk te Eindhoven veroordeeld het gevorderd bedrag aan de Classe te betalen. Naar deze uitspraak is een Classe dus metterdaad een vermogensrechtelijke eenheid, die in rechte als rechtspersoon kan optreden. En wat geldt van een Classe geldt nu evenzeer van de Kerken in Particulier Synodaal en Generaal Synodaal verband. Hiermede staat de rechtszekerheid der stoffelijke goederen, die de Kerken gemeen zijn, nu wel vast. Een uitspraak van den Hoogen Raad is in den regel normatief. Het is van nu aan dus geen vraagstuk meer, of de Kerken in Kerkverband wel rechtszekerheid hebben voor hun stoffelijke bezittingen en of deputaten de Kerken in rechte kunnen vertegenwoordigen.

Met deze uitspraak zijn wij bijzonder ingenomen. We laten natuurlijk in het midden welke betekenis dit mogelijk heeft ten opzichte van de Kerkrechtelijke geschillen, die tegenwoordig in de pers aan de orde zijn. Het ligt niet op onzen weg, daarover te oordeelen. Het laatste woord zal daarover nog wel niet zijn gesproken.

Maar voor de Zending heeft de uitspraak van den Hoogen Raad wel terdege beteekenis.

Gedurende 25 jaren is schrijver dezes quaestor geweest van de Generale Kas der Zending. In die jaren heeft hij tal van malen een legaat mogen innemen, dat was gelegateerd aan de Generale Zendingskas. In den regel gaf dit niet zoo heel veel moeite. Hetzij omdat de uitvoerders der testamenten niet op de hoogte waren van de bovengenoemde rechtskwestie, wat vaak het geval bleek, of omdat men de Zending zeer genegen was en daarom tegen de uitkeering geen bezwaar wilde inbrengen, ging het in ontvangst nemen van legaten meestal vrij gemakkelijk, ook al kostte het soms wel heel wat geschrijf.

Maar eenmaal is het toch gebeurd, dat een uitvoerder van een testament weigerde een legaat van f 1000.—, dat heel duidelijk was gelegateerd aan de Generale Kas, ook uit te betalen. Deze uitvoerder betwistte, dat de Kerken te samen als rechtspersoon konden optreden. We hebben ons toen tot den algemeen erfgenaam gewend, die de Zending zeer genegen was en zich bereid verklaarde die som van f 1000.— aan de Generale Kas af te dragen. Was dat niet het geval geweest, dan zou om dat legaat een proces moeten zijn gevoerd, waarbij het zeer onzeker zou zijn geweest of de uitvoerder tot uitbetaling zou zijn veroordeeld.

Natuurlijk weet ook niemand, of er misschien thans ook nog belangrijke legaten reeds zijn besproken, maar die nog niet zijn vervallen, ten behoeve van de Generale Kas der Zending of van een andere inrichting der gezamenlijke Kerken zooals de Theologische School.

Zoolang er ter zake van de vermogensrechtelijke eenheid der Kerken in Classicaal Particulier Synodaal en Generaal Synodaal verband geen beslissende uitspraak was van den Hoogen Raad, bleef de onzekerheid bestaan en dreigde het gevaar, dat geweigerd zou worden een legaat uit te betalen voor een instelling van de Kerken gemeenschappelijk. Dit gevaar dreigde thans des te meer, nu het ruchtbaar was geworden, dat de rechtspersoonlijkheid der Kerken te samen niet vaststond. Zonder een uitspraak van den Hoogen Raad zou het in het vervolg heel wat moeite hebben gekost om legaten voor de gemeenschappelijke instellingen in ontvangst te nemen. Maar thans zijn door het arrest van den Hoogen Raad deze gevaren, als we het wel zien, geheel geweken.

Het spreekt vanzelf, dat we ons niet uitspreken over al de motieven, die den Hoogen Raad tot zijn beslissing heeft geleid. Het is wel denkbaar, dat er uit Kerkrechtelijk oogpunt tegen enkele overwegingen wel wat te zeggen zou zijn.

Maar over de uitspraak zelf, die we ook principieel juist achten, verheugen we ons.

De rechten van het Kerkverband ten aanzien van de stoffelijke aangelegenheden, die de Kerken gemeen zijn, zijn nu wel ten volle verzekerd.

Bijbelnood in Indië.

Ontstellend is het gebrek aan Bijbels in Ned.-Indië. De Heere heeft de Zending onder de Bataks bijzonder gezegend. Er zijn meer dan 400.000 Bataksche Christenen. Maar het Bataksche Nieuwe Testament is niet meer verkrijgbaar.

Op Java wonen 28.000.000 menschen, die de Javaansche taal spreken, waarvan op het Zendings-terrein der Geref. Kerken 8.000.000, dus 2/7. Er zijn meer dan 60.000 Javaansch sprekende Christenen. Een belangrijk deel daarvan verstaat de kunst van het lezen. Maar... de Bijbel, zoowel het Oude als het Nieuwe Testament, is bijna geheel uitverkocht. Misschien is het al wel zoover, dat er geen Bijbel of N. Testament meer verkrijgbaar is, althans niet in den handel.

En zoo is het ook elders wel in Ned.-Indië.

Maar dat mag niet zoo blijven. Dat zou de Christenen in Nederland aanklagen bij God.

Het Ned. Bijbelgenootschap schrijft in zijn Maandbericht over dien Bijbelnood in Indië.

Gaarne willen we een gedeelte daarvan doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad. Want de voorziening in die schreiende behoefte aan Bijbels is een Zendingsaangelegenheid van den eersten rang.

In genoemd maandbericht lezen we het volgende: „Dat omstreeks 1800 Mary Jones bijna veertig kilometer ver moest loopen om een bijbel te koopen en er toen nog bijna geen kon krijgen, gaf den stoot tot de oprichting der bijbelgenootschappen, die zich ten doel stelden den bijbel onder ieders bereik te brengen. In Indië is ook thans nog voor velen de bijbel even onbereikbaar als hij voor Mary Jones was. Ook dat mag toch niet zoo blijven. Ook in Indië moet het evangelie gebracht worden onder het bereik van ieder, in een taal, die hij verstaat. En het is de roeping van het Bijbelgenootschap om dezen dienst aan kerk en zending te bewijzen.

Is dat mogelijk?

Er is nu een raming opgemaakt van het bedrag, dat noodig zal zijn om de uitgaven in zevenentwintig verschillende talen, waarvan de vertalingen reeds gereed zijn of in de eerstvolgende paar jaar zullen klaar komen, te bekostigen. Buitendien is er ook berekend wat er verder voor de bijbelverspreiding noodig zal zijn om den bijbel voor ieder toegankelijk te maken. Hiervoor zal in de eerstvolgende jaren meer noodig zijn dan tot dusver ontvangen werd, een bedrag van dertigduizend gulden per jaar. Waar het vertalen en uitgeven van den bijbel over meerdere jaren loopt, zal het verstandig zijn bij het plannen maken telkens te rekenen met periodes van ongeveer vier jaar. Over de komende vier jaar is er derhalve ongeveer honderd-twintigduizend gulden nieuw geld noodig.

Zooals men weet, werkt ook het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap reeds sedert meer dan een eeuw in Nederlandsch-Indië. Verleden jaar besloot het tot algeheele samenwerking met het Nederlandsch Bijbelgenootschap en sedert 1 Januari 1938 wordt de bijbelverspreiding in Indië door de twee bijbelgenootschappen samen verzorgd als één gemeenschappelijken arbeid, waarbij de dagelijksche leiding van het gezamenlijke werk berust bij het Nederlandsch Bijbelgenootschap. Ook het Hoofdbestuur van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap heeft nu kennis genomen van het rapport over den huidige stand van de bijbelverspreiding in Nederlandsch-Indië. En het is zoozeer onder den indruk gekomen van het vele, dat er nog ongeaan bleef, dat het terstond besloten heeft om de

helft van het benodigde bedrag voor zijn rekening te nemen.

Ons Nederlandsch Bijbelgenootschap behoeft dus maar voor de andere helft te zorgen. En dan zal toch wel niemand zeggen, dat het voor het Bijbelgenootschap, dat alle kerken en richtingen, die den bijbel liefhebben, omspant, onmogelijk is om zestigduizend gulden extra bijeen te brengen voor dezen noodzakelijken arbeid in de eerstvolgende vier jaar."

Tot zoo ver de aanhaling uit het Maandbericht.

Het is bijna beschamend voor de Nederlandsche Christenheid, dat Engeland de helft van alle kosten wil dragen om in de grootste behoefte aan Bijbels te voorzien. Stellig kunnen de Christenen in ons land die andere helft der kosten gemakkelijk dragen. Wel is f 60.000 een groot bedrag. Maar heel het Christelijk deel van Nederlands bevolking heeft hier een dure roeping. En als dat verstaan wordt, is 60.000 gulden in vier jaar toch maar een beetje. Wij weten wel, dat er veel gevraagd en ook veel gegeven wordt. Maar dit kan er nog wel bij. En het betreft een zeer gewichtig belang. Ook voor de Zending onzer kerken op Java.

Als er niet flink en spoedig geholpen wordt, zullen weldra de Christenen op Midden-Java geen Bijbel, zelfs geen Testament meer kunnen krijgen. Dat moet toch voorkomen worden, als het kan. De herziening van de Javaansche Bijbelvertaling is reeds voor een aanzienlijk deel gereed.

Dr. F. L. Bakker, één der docenten onzer Opleidingsschool te Djokja, is uitgenoodigd de herziening te voltooien. Het spreekt vanzelf, dat dit niet mocht worden geweigerd, ook al zal hij daardoor eenigen tijd aan zijn schoolarbeid worden onttrokken. Ook achten wij het van belang, dat dit gewichtige werk aan zoo bekwame handen is toebetrouwd. Maar als de herziening gereed is, dan moet de Javaansche bijbel ook worden gedrukt en voor een prijs verkrijgbaar worden gesteld, die menschen met een bescheiden beurs kunnen betalen. De Javaansche Christenen zijn meestal verre van rijk.

Ook wij moeten helpen, opdat er spoedig weer Javaansche bijbels voor billijken prijs verkregen kunnen worden. Wie zelf den Bijbel lief heeft en ook wel iets voor dit zendingsbelang wil afzonderen, zendt zijn gave aan het Ned. Bijbel-Genootschap te Amsterdam, postrekening 300750.

Gaarne bevelen wij deze zaak onzen lezers aan.

Zij is ook aller steun waard.

Santpoort, 27 Mei 1938.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

De Heer en Mevrouw Erkelens—van Wageningen.

Wanneer dit nummer van het Zendingsblad verschijnt, zijn D.V. de Heer en Mevrouw Erkelens—van Wageningen al een eind op reis naar Soemba.

Gelijk vroeger reeds medegedeeld werd, gaat de heer Erkelens als onderwijsdeskundige naar Soemba om den heer Tj. van Dijk op te volgen.

Jakob Leendert Erkelens is te Boskoop geboren 9 Mei 1908. Na de l.o. school en de M.U.L.O. school te hebben bezocht, genoot hij aan de Christ. Kweek-school te Leiden zijn opleiding tot onderwijzer, waarvoor hij in 1927 de acte haalde. Zoodra hij zijn militaire plichten had vervuld, ging hij studeren voor de hoofacte, die hij in Augustus 1931 verwierf. Reeds toen was zijn oog op Indië gericht en begon hij te studeeren voor de acte Land- en Volkenkunde van Ned. O. Indië en voor Maleisch. Voor beide acten, die hem thans zoo uitnemend te pas komen, deed hij resp. in '35—'36 met goed gevolg examen.

De Heer en Mevrouw Erkelens—van Wageningen.

Intusschen was de heer Erkelens practisch werkzaam, eerst als onderwijzer aan de Christ. School te Oegstgeest, en sinds Januari 1934 als leeraar aan de Geref. Opleidingsschool te Leiden.

Toen nu een paar jaar geleden moest worden omgezien naar een man, die de belangrijke plaats zou kunnen innemen bij het onderwijs op Soemba, die de heer Tj. van Dijk daar tal van jaren heeft vervuld, viel de aandacht der deputaten voor de Soemba-Zending op den heer Erkelens. In Januari 1937 werd hij benoemd en trad 1 April van dat jaar in dienst van de Zending.

Sinds heeft hij zich voorbereid voor den arbeid, die hem op Soemba wacht, waartoe hij gestudeerd heeft bij Prof. Dr. J. Waterink te Amsterdam.

Lewa Pakoe in het hartje van Soemba is de plaats zijner bestemming. Daar staat de School voor practisch landbouwonderwijs, waarover onlangs in het Zendingsblad een breed artikel gestaan heeft. De heer Erkelens zal de leiding krijgen van deze school en van het daaraan verbonden internaat met 48 jongens. Voorts zal hij de omstreken 80 volksscholen op Soemba met behulp van een paar Inheemsche krachten geregeld moeten inspecteeren.

In zijn handen komt de hoofdopleiding van het onderwijs op Soemba. Het is dus een zeer belangrijke plaats, die hij gaat innemen.

De heer Erkelens is 2 Juni gehuwd met Mej. Elizabeth Johanna van Wageningen, geboren te Rotterdam 8 Maart 1913.

Na eerst de lagere school en later een Handels-avondschool te hebben bezocht, heeft zij zich gewijd aan het werk der verpleging. Behalve het examen voor Kraamverzorgster heeft zij het examen voor ziekenverpleging in het Diaconessenhuis te Leiden afgelegd.

De kennis van het werk der verpleging komt haar straks te Lewa uitstekend te stade. Want het ligt in het voornemen, dat zij te Lewa elken dag een polikliniek zal houden voor de bevolking uit de omgeving, evenals Mevr. van Dijk dit deed.

Naar het voornemen was, zijn de heer en Mevr. Erkelens-van Wageningen 10 Juni te Genua aan boord gegaan van de Marnix van St. Aldegonde tot vertrek naar Java, waar zij 30 Juni hopen aan te komen. Zij denken 7 Juli van Soerabaja per boot van de K.P.M. de reis naar Soemba te ondernemen, waar zij dan 12 Juli kunnen arriveren.

Moge de Heere hen een voorspoedige reis geven en hun arbeid in dienst der zending vruchtbaar maken tot de komst van Zijn Koninkrijk op Soemba.

W. B.

Verslag West Soemba (Oostelijk deel) over het tweede halfjaar 1937.

II.

Vervolg.

Bolobokat.

Deze kring telt ult. 1937 43 leden, waarvan 23 belij-

jende leden. Deze kring brengt voortdurend zorgen en teleurstellingen mede; de voorganger heeft er een zeer zware taak. Een belangrijk deel van de gemeenteleden is in het heidendom geheel of gedeeltelijk teruggeval- len. Van de zijde der heidenen is zoo goed als geen belangstelling; vaak wordt de Evangelieprediking met spot en lach beantwoord.

Hetgeen ons werk zeer belemmert is o.a. het feit, dat Bolobokat een land is, waar allerlei wantoestanden heerschen, waaraan blijkbaar nog geen eind kan worden gemaakt. De Radja en de Medebestuurder doen niets tot verbetering van deze toestanden; integendeel, ze worden oogluikend toegestaan en ten deele doen ze er zelf aan mee. Er wordt veel gespeeld, veel gestolen, en weinig gewerkt. De „kleine man” wordt in allerlei opzicht onderdrukt, maar durft zijn stem niet verheffen. Het zou hem waarschijnlijk ook slecht bekomen. Dit maakt de Evangelieprediking wel erg moeilijk.

Einde 1937 werd het gezin van de Evangelist zwaar getroffen door den dood van hun jongste kind, pas een paar maanden oud. We bidden dat al deze beproevingen mogen dienen tot onze loutering en tot de komst van Gods koninkrijk in dit land.

Mamboroe.

Ult. 1937 heeft deze kring 25 leden, waarvan 14 belijdende leden. In deze kring kon ik in 1937 nog niet overgaan tot den doop van de groep catechisanten. Een deel van hen is getrouwd en het wachten is nog op hun vrouwen. Daar het hier betreft de eerste fundeering van de kring uit de eigen bevolking is voorzichtigheid m.i. dubbel noodig. Overigens laat ik me in deze zaak voor een belangrijk deel ook leiden door het advies van den Radja, die met volle aandacht aan ons werk deelneemt. Bedriegen we ons niet,

Gemeente te Bolobokat (W. Soemba). Op den voorgrond de leerlingen van de school. Op de achterste rij No. 3 v. r. de Evangelist, daarnaast zijn reeds grijze vader. Geheel links de onderwijzer Lenang en zijn vrouw.

dan zal de eerste groep echter in 1938 wel gedoopt kunnen worden. Met blijdschap kan gemeld worden, dat de voorganger, die hier werd geplaatst, zijn werk heel wat beter doet dan vroeger.

Enkele sterfgevallen in deze kring veroorzaakten veel droefheid, maar brachten ook versterking van het geloof. Ook hier, zooals overal, zijn Gods wegen zoo anders dan wij vroeger vermoeden.

Schoolarbeid.

Er zijn elf Volksscholen (waaronder 9 gesubsidieerd) met 19 leerkrachten en 1008 leerlingen.

Het beheer der scholen ging met ingang van 1 Januari 1937 over in handen van den Zendingsschool-opziener. Desniettemin blijft de band met de scholen bestaan, omdat wij zorgen voor de uitbetaling der salarissen en omdat we op tournee in de gelegenheid zijn de scholen te bezoeken en de onderwijzers eventueel met raad en daad bij te staan.

De groote moeilijkheid is nog steeds de bewerking van de oud-leerlingen der scholen. Het is moeilijk daarvoor bij de onderwijzers de noodige belangstelling te wekken; en als die er is, blijft de moeilijkheid: hoe trekken we de oud-leerlingen?

Maandelijks wordt aan de belangstellende oud-leerlingen een exemplaar van het Maleische maandblad „Pemimpin“, dat ook op de scholen gelezen wordt, uitgereikt. Indien eenigszins mogelijk, moeten de onderwijzers dit blad met hen lezen, en trachten hen ook op andere wijze te trekken. We hebben geprobeerd dit te doen door het oprichten van voetbalclubjes. Dit gelukt echter lang niet overal.

De leerlingen, die de school verlaten, ontvangen allen een Evangelie van Lukas, dat in de derde klas als leerstof wordt gebruikt.

Medio 1937 werd op de scholen van dit ressort het Oost-Soembaasch (Kambaraasch) als voertaal ingevoerd. Dit geeft hier, waar de gesproken dialecten nog al eenigszins verschillen van het Kambaraasch, groote moeilijkheden.

Er zullen wel eenige jaren overheen gaan, voordat deze poging werkelijk slagen zal.

De taak van de onderwijzers is nu aanmerkelijk verzwaaard. Om hen in het Kambaraasch in te leiden, werd in Juli een vergadering gehouden, waar Dr. Onvlee hen eenige dagen les heeft gegeven.

Het gebrek aan onderwijzers is nog steeds voelbaar; dat aan Helpers bij den Dienst des Woords is nijpend.

Medische Dienst.

Het hulpziekenhuis te Mamboroe werd tijdelijk gesloten wegens gebrek aan personeel.

Het hulpziekenhuis te Anakalang wordt geregeld bezocht door een vrij groot aantal patiënten; lichtere gevallen die door den verpleger zelf konden worden behandeld, werden ook opgenomen. Het aantal nieuwe polikliniekpatiënten in 1937 bedroeg 2509 personen; 94 personen werden opgenomen. Gemiddeld bezoeken 25 patiënten per dag deze polikliniek.

Ons verslag is ten einde. De arbeid van 1937 even-

zeer. We weten, dat al onze arbeid en die van onze medearbeiders met zonden was bevestigd. We hebben gebeden, dat God het alles vergeven wil.

De vreugden en teleurstellingen van onzen arbeid heb ik getracht U te beschrijven. Mijn doel was daarbij U op te wekken tot dankgebed aan God, die zoo veel zegen gaf; en tevens om U duidelijk te maken, dat er voor U allen, broeders en zusters, nog veel te doen overblijft.

Onze taak ligt hier; ze bestaat uit prediking van Gods Woord en gebed. Uw taak ligt hier ook en ge zult U daaraan niet kunnen onttrekken. Op U rust de plicht om te bidden voor allen, wier arbeid ik U beschreef, opdat ze niet versagen zullen, maar moedig voortgaan in het geloof, predikende het Woord van onzen God in de gemeente, in de school, in het ziekenhuis, in de kampong. Op U rust ook de plicht om te bidden voor al die duizenden heidenen, die Satan niet loslaten wil. Bidt voor hen, want: dit geslacht gaat niet uit dan door het gebed alleen.

Januari 1938.

P. J. LUIJENDIJK.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

De positie van het Zendingenziekenhuis te Wonosobo.

Hierover schrijft Dr. Verveen het volgende:

„Ons ziekenhuis is de eenige goed geoutilleerde inrichting in deze streek. Al het medische werk zoowel voor de Indische als Europeesche bevolking geschiedt vanuit ons hospitaal. Ook het hygiënische werk als malaria, mijnworm en pestbestrijding vindt o.a. bij ons zijn steunpunt. Mede hierdoor waren we in staat b.v. een hernieuwde pestexplosie dadelijk te constateeren en de noodige maatregelen te nemen. Voor malaria onderzoek heeft de Gouvernements mantri-verpleger op ons laboratorium een plaats gekregen, om rustig zijn microscopisch werk te kunnen verrichten.

Op deze wijze wordt onze eigen medische kijk en ervaringen tevens verrijkt en houden we naast het behartigen van de individueele ziekenzorg, toch ook groote algemeene lijnen in het oog.

In dokter Soekadis heb ik een ijverige, toegewijde collega, waarmede het prettig is samen te werken.

Dank zij de geheel eenige positie van ons ziekenhuis zijn ook de eischen, waaraan het moet voldoen, zeer hoog te stellen. Niet alleen de gastvrijheid en de behulpzaamheid voor onze zieken moeten voldoende zijn, doch ook de kwaliteit van het medische werk zelf. En daarom komen er telkens behoeften te voorschijn die om leniging vragen.

Een van de belangrijkste is op het oogenblik, dat om voorziening roept, een nieuwe zaal voor mannen.

Er is verpleegruimte voor 120 menschen. Door het

Zendingscommissie met de Zendingsmeisjes te Veenwoudsterwal.

De Zendingscommissie met de Zendingsmeisjes te Veenwoudsterwal.

Bijgaande foto toont U de zendingscommissie van Veenwoudsterwal met haar zendingsmeisjes, zooals ze bij ons worden genoemd.

Deze helpsters van de zendingscomm. bezorgen bijna huis aan huis Het Zendingsblad, hetwelk voor

onze comm. een groote bron van inkomsten is.

Ook het Jodenzendingsblad en de kalenders worden door haar aan den man gebracht.

Mede door het werk dezer zendingsmeisjes is de commissie in staat om tegenover de zending aan haar verplichting te voldoen. De commissie betuigt haar tevredenheid over het werk dezer zendingsmeisjes.

R. VENEMA.

bijplaatsen van bedden kan dat opgevoerd worden. De gemiddelde bezetting was 159. Dagen van 170 patiënten zijn geen uitzondering geweest.

Indien in 1938 geen voorziening komt, zal de ruimte-nood beslist nijpend worden. Temeer betreurt ik dan ook de beslissing door Deputaten genomen, subsidieering van Regeeringswege als eerste voorwaarde te stellen en dan nog wel voor bouw- en exploitatie beide. Waar de Regeeringspolitiek dit voorloopig uitsluit wordt dus alle initiatief bij voorbaat afgesneden.

Een tweede behoefte bestaat er aan een Röntgen-toestel. Helaas moest bij de bouw van het ziekenhuis dit onderdeel van de begroting om financiële redenen wegvallen. Een eenvoudig Röntgen-apparaat voor diagnostische doeleinden kan met name voor een doelmatige tuberculose-behandeling niet gemist worden. Nu moeten de patiënten naar andere plaatsen gezonden worden, wat voor particulieren minder bezwaarlijk, doch voor de bevolking ten eenenmale on-

mogelijk is. Erger is, dat wij zelf nu niet in staat zijn om een rationeele t.b.c.-behandeling toe te passen, tot schade van deze patiënten natuurlijk.

Een derde behoefte bestaat er aan woningen voor onze gehuwde mantri-verplegers. Deze behoren dicht in de buurt van het ziekenhuis te wonen.

Nu moeten zij nog in Wonosobo onderdak zien te vinden, wat voor de operatiekamer-mantriverpleger, de chauffeur, om enkele te noemen, groot ongerief meebrengt, daar zij immers te allen tijde, ook des nachts makkelijk bereikbaar moeten zijn. Ten behoeve hiervan werd in het afgelopen jaar een stuk grond gekocht dicht bij het ziekenhuis, voldoende voor het plaatsen van 5 à 6 woningen.

Zoo mogelijk zullen deze huizen dit jaar gebouwd moeten worden, waarbij op een kosten van f 600.— per woning gerekend dient te worden.

En hiermede zijn dan ook de richtlijnen voor de naaste toekomst bepaald.

D. VERVEEN.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Dr. J. v. d. Linde en gezin.

Weêr staat er een begaafd en wel toegerust man

gereed om naar Java te gaan en daar plaats te nemen in de frontlinie der Zending.

D.V. gaat Dr. J. v. d. Linde met zijn gezin 13 Juli a.s. van Amsterdam met de „Johan van Oldenbarneveld” als missionair predikant in dienst van de Kerk te Utrecht naar Poerworedjo, om met en naast Dr. F. A. Keuchenius te arbeiden op het zendingsterrein.

Jan v. d. Linden is geboren 4 Oct. 1907. Hij is dus nog jong. Nog slechts 30 jaar, de mooiste en meest geschikte leeftijd om in de tropen te gaan arbeiden.

Zijn gymnasiale opleiding genoot hij aan het Geref. Gymnasium te Leeuwarden, waar hij in 1927 zijn diploma haalde. Daarna heeft hij van October 1926 tot Maart 1927 'n reis gemaakt naar Ned.-Indië. Toen

heeft hij ook eenigen tijd in Djokja vertoefd. En daar in den Djokjaschen kring heeft hij iets gezien van de grootheid van Gods werk in de zending, en ontving de zending een zeer groote plaats in zijn hart. Toch dacht hij toen nog niet om zelf als zendeling uit te gaan, want de zending heeft ook pleitbezorgers noodig in Holland. Wel heeft hij echter zijn studie bijzonder op de zending gericht.

Hij liet zich inschrijven als student aan de Theol. School te Kampen, waar hij in Maart 1932 zijn candidaats-examen deed. Tot voortzetting van zijn studie, speciaal in de richting der zending, ging hij naar Tübingen, om te studeeren onder de leiding van den bekenden zendingseleerde Prof. Dr. M. Schlunk. Zijn studie in de zendingswetenschap te Tübingen heeft

hij afgesloten door in Maart 1934 te promoveeren op een proefschrift over de zendingsgeschiedenis van de Gereformeerde Kerken.

Datzelfde jaar nam hij een beroep aan van de Kerk te Tzum, waar hij 11 Nov. '34 zijn intrede deed. Tzum heeft echter niet lang zijn dienst mogen genieten. Nog geen twee jaar. Want Utrecht's kerk zocht een bekwaam man voor haar zendingswerk. Zij beriep

Dr. J. v. d. Linden en gezin.

Dr. v. d. Linden, die daarin de leiding Gods zag, welke hem wilde brengen naar Java. Hij nam die roeping aan, ging wonen te Zeist, dicht bij een Academiestad, om zich voor te bereiden voor zijn arbeid in Indië; deed 2 Maart l.l. glansrijk zijn examen in de missionaire vakken en werd Donderdag 5 Mei bevestigd door Ds. v. d. Vliet en deed in dienzelfden dienst zijn intrede.

Dr. v. d. Linde is gehuwd met Mej. Elizabeth Visser, geb. 13 Sept. 1905.

De Heere kroonde hun echt met een tweetal lieve meiskes, Wieke, geb. 12 Jan. 1936, staande bij Vaders knieën en Marquita op Moeders schoot, die 4 Mei 1937 geboren werd.

Nog 'n paar weken en dan gaat dit gezin op reis.

Te Poerworedjo, waar het werk de laatste jaren zoo gezegend zich uitbreidde, verlangt men zeer naar hun komst. En de Kerk te Utrecht en met haar de kerken van Utrecht en Gelderland verheugen zich, dat zij dezen jongen, krachtigen dienaar mogen uitzenden tot het werk op haar zendingsveld.

W. B.

Kinderzendingsver. te Utrecht.

Op de Jaarvergadering (Febr. '38) van de Kinderzendingsvereniging te Utrecht trad als spreker op Dr. J. v. d. Linden, die Juli '38 naar het zendingsveld op Midden-Java ten Z. vertrekt, als miss. predikant voor Utrecht en Gelderland. Van deze Vereeniging en van de commissie, die haar arbeid leidt, werd toen nevenstaande prent gemaakt. Ge ziet Dr. v. d. Lin-

Kinderzendingsvereniging te Utrecht.

den tusschen de comitéleden, midden op de foto. Mej. Wilhelm, een dochter van zending Wilhelm, die in Nov. 1880 door de Ned. Ger. Zendingsver. werd uitgezonden naar Poerworedjo, zeer bekend door de Sadrach-beweging, zit aan zijn rechterhand.

De Kinderzendingsver. van de Geref. Kerk te Utrecht stelt zich ten doel liefde tot den zendingsarbeid te wekken en die te versterken, inzonderheid voor den zendingsarbeid onzer eigen kerken. Daartoe worden samenkomsten gehouden met de kinderen. Meestal gelukt het daarvoor een spreker te vinden, die uit eigen aanschouwing het zendingsterrein Midden-Java ten Z. kent of er zelf gewerkt heeft. Een goede epidiascoop maakt het mogelijk plaatjes te vertoonen. Elke maand ontvangen de kinderen voorts „Ons Zendingsblad”. Maar ze moeten ook wat voor de zending doen. Zoo hebben ze nu 500 ex. van het Jaarboekje van onze zending in Poerworedjo aan den man gebracht. En — laatst niet het minst — wekelijks gaan ze met hun busjes rond, ieder in een gedeelte van de wijk, waarin ze wonen, om kleine gaven in te zamelen. Dat doen ze zeer getrouw en jaarlijks kan de commissie namens de kinderen meerdere mensen, die voor de zending of in de zending arbeiden, met een belangrijke gift verrassen. De Penningmeesters van de Plaatselijke Zendingskas, van den Hoofddienst en van den Medischen dienst, met een paar vertegenwoordigers van den Kerkeraad zijn vaste gasten op de Jaarvergadering.

Jaarlijks is — na aftrek van vergaderkosten en de kosten van een sober, maar gezellig uitgangsdagje

naar Oud-Valkeveen of Ouwehands Dierenpark — f 800.— à f 900.— te verdeelen. De oogen van de kinderen glunderen als de Penningmeester op de hem eigen wijze elk der „Zendingspenningmeesters” zijn aandeel in de opbrengst der busjes, omgezet in briefjes van f 25.—, f 50.— of f 100.—, ter hand stelt. De medische dienst rekent al bijna vast op de f 250.— voor het instrumentarium van het Zendingsziekenhuis. Tlepok kreeg in '37 f 100.— om 't ingestorte kerkje te herbouwen. In 't jaar daarvoor werd de Chr. Huishoudschool te Poerworedjo, die geen subsidie geniet, met een flinke gift bedacht en op de laatste Jaarverg. kreeg Dr. v. d. Linden f 75.— mee, om daar 10 ex. voor te koopen van de nieuwe Handleiding voor het Bijb. onderwijs op Java van de hand van Dr. Bakker en Dr. Bavinck, met de belofte, dat hij voor de Zendingsscholen, die hij nu nog niet van een ex. kan voorzien, het volgende jaar op het noodige mag rekenen.

Van de Chr. Huishoudschool kregen de kinderen ieder een foto, van het nieuwe kerkje te Tlepok werd er hun ook een beloofd en vermoedelijk zullen de goeroes in de dessa of in de kampong, die met de splinternieuwe handleiding worden verrast, daar ook wel op de een of andere wijze op reageren. Dr. v. d. Linden neemt een ingelijste vergrooting mee van de foto, die hem zal doen terugdenken aan de Utr. Kinderzendingsvereniging. Alle kinderen, die met een busje rondgaan — het zijn er zoo tusschen de vijftig en zestig — kregen een afdruk van de foto en we hebben goede hoop, dat ze over zes jaar, al

ijn ze dan geen lid meer van de K.Z.V., belangstellende en meelevende hoorders zullen zijn, als Dr. v. Linden — gelijk in '37 Ds. Keuchenius — in Utrecht komt vertellen van zijn arbeid in Poerworedjo.

J. D.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De beroeping van M. Hardjosiswojo.

Op het Zendingsterrein van Amsterdam is de laatste jaren het werk te Wates bijzonder gezegend geworden.

Wates is de hoofdplaats van het zeer dicht bevolkte Regentschap Koelonprogo. Naast de hoofdplaats Djokjakarta is Wates één der belangrijkste plaatsen op dit zendingsterrein. Hier bestaat reeds sinds langen Javaansche Gemeente, die geruimen tijd geleden is geïnstitueerd. Deze Gemeente is den laatsten tijd zeer actief geworden en breidt zich gestadig uit.

Reeds eenige maanden werd ernstig overwogen of men niet tot het beroepen van een eigen Javaansche predikant zou kunnen overgaan.

In de vergadering van den Kerkeraad met de Gemeente, gehouden 10 Mei 11., is nu de Goeroe Indjil, die met veel toewijding en onder rijken zegen te Wates werkzaam is, H. Hardjosiswojo, beroepen tot dienaar des Woords. Deze heeft de beroeping aangenomen. Eerst gaat hij nog enkele maanden naar Djokja, om daar onder de leiding der docenten te studeeren, ter voorbereiding voor het examen in de classes Djokja, dat hij in September of October hoopt te doen.

Indien hij daarvoor slaagt, wat wel te verwachten is, zal hij daarna als dienaar des Woords worden bevestigd.

Onder Wates ressorteeren nog enkele Gemeenten, die nog niet zijn geïnstitueerd, waarvan Kalipenten en Gnoelakan de voornaamste zijn. Deze twee Gemeenten hebben institueering aangevraagd. Zoodra dit is geschied, ligt het in de bedoeling, dat de predikant van Wates ook die kerken zal verzorgen.

Het uitzicht bestaat dus, dat het getal der Inheemsche predikanten op het Zendingsterrein van Midden-Java weer met één dienaar zal vermeerderen. Daar moet het heen. Al meer Inheemsche predikanten. Een zich al meer ontwikkelend zelfstandig kerkelijk leven der Inheemsche Kerken.

W. B.

Overzicht van het Zendingswerk op Midden Java ten Zuiden over 1937.

II (Vervolg).

Voordat nu de gang van het evangelie op Java zich in het onzichtbare verliest, valt er hier veel te zien, en was er veel op te merken in het afgelopen jaar. We denken aan onze zendingsziekenhuizen, waar het aantal verpleegden en in polikliniek behandelenden onnoemelijk groot was. Daar hebben onze doktoren

overdag en des nachts gearbeid, en de barmhartigheid van onzen Hoogepriester trad in hun werk naar voren. Hollandsche en Javaansche verpleegsters en verplegers deden hun zendingswerk in onafgebroken toewijding. En, waar zij zelf het eerst en het meest denken aan al de tekortkomingen, gebrekkigheden, zondigheden, daar mogen wij nu wel eens het eerst en het meest denken aan al hun toewijding, liefde, opoffering, leniging van onzegbaren nood, verlossing uit ondraaglijke ziekten, en redding onder Gods zegen uit de vale schaduw van het rijk des doods. In hun evangelieprediking van de daad ontbrak niet die van het woord: vertroosting en bemoediging, en heenwijzing naar Hem, Die eens het land doorging, zieken genezende en zelfs dooden opwekkende, omdat Hij een Heiland is, Die zonden vergeven, en met eeuwig leven kronen kan.

We denken aan onze inheemsche en Europeesche scholen met een grooten staf van christenonderwijzers en leeraren. We zien een dessaschool, en lezen al aan de buitenzijde het opschrift: „christelijke school”; nemen een kijkje in de klassen; zien de platen ontleend aan de Bijbelsche geschiedenis; hooren den goeroe vertellen uit de Heilige Schrift, merken uit de antwoorden, hoe de kinderen den inhoud der Schrift in zich opnemen — en waarom verstandelijk alleen? — Hoeveel gezinnen niet weer langs dezen weg met het evangelie bekend zijn geraakt; in hoeveel woningen niet een christelijk lied opwekte tot verdere kennisname met het Woord van God, wie zal het nauwkeurig kunnen schatten? Dan verliest de gang van het evangelie zich weer in deze groote Javaansche wereld, om helaas onder te gaan, te verstikken, te verdwalen, maar ook om in het wonder der genade Gods ingang te vinden in het hart der menschen, zoodat, geschiedt, wat vroeger eens in Jericho zich heeft afgespeeld: „Zacheüs, Ik moet heden in Uw huis zijn”; en „Heden is dezen huize zaligheid geschied”. In hoeveel klassen, door hoeveel goeroe's, aan hoeveel plaatsen niet de kracht Gods ter zaligheid verschijnt in het Evangelie, we kunnen het niet nauwkeurig berekenen. Reeds alleen op het terrein der Solosche zending zijn meer dan 200 onderwijzers, Javaansche en Europeesche, werkzaam, en het aantal leerlingen, dat daar een christelijke school bezoekt, is dit jaar de tienduizend ver gepasseerd. Doch reeds deze zeer ruwe schatting van één ressort geeft wel voldoende aanwijzing, om te doen bevroeden, hoe groot de organisatie niet is, welke dit schoolwezen in stand houden en verzorgen, beheeren en administreeën moet. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat de zendingsactie der missionaire predikanten in dit schoolwerk ondergaat. Dit zou wel zeer te betreuren zijn, wijl ook op ander gebied de leiding en de dienst van den miss. predikant broodnoodig is.

Zoo zijn we geleidelijk genaderd tot het eigenlijke en meest directe zendingswerk: de evangelieprediking door colportage-dienst, door het werk der goeroe's indjil, door prediking en sacramentsbediening. We zien den eenvoudigen colporteur door de dessa's en kampongs trekken; we letten even op de kiosk op het perron van een station; we zijn toeschouwer op de maandelijksche vergaderingen van den miss. predikant met z'n colporteurs, en hooren naar hun verslagen van hun bevindingen in de afgelopen maand. Dan denken we aan de goeroe's indjil, die het werk

De Zendingscommissie te Nieuw-Vennep met haar collectantjes.

De Zendingscommissie te Nieuw Vennep en haar collectantjes.

Deze foto toont de voltallige groep van Zending-collectantjes van de Geref. Zending te Nieuw Vennep. Gaarne maakte de Zendingscommissie van de gelegenheid gebruik (2 commissieleden waren door omstandigheden verhinderd) voor den fotograaf te poseeren. De commissie wil ook gaarne bij deze mede-

deelen dat zij dankbaar is voor het werk dat onze jeugdige vriendjes en vriendinnetjes der Zending doen, door zooveel mogelijk gelden met hun busjes bijeen te brengen. In 1936 was de opbrengst zelfs iets hooger dan 1935. Wie weet wat de afrekening over 1937 zal brengen. Vast denkt U als lezers met ons, dat er hoop is voor een verdere vooruitgang.

H. REINDERS.

van een evangelist doen, en naast de zorg van de nog onder directen zendingsleiding staande gemeenten ook inzonderheid contact zoeken met die nog buiten staan. We herinneren aan de speciale zaai-maand, in welke zij alle gemeentelijk werk laten rusten, en langs allerlei wegen door openbare samenkomsten in verschillende dessa's, door huisbezoek en tractaatverspreiding trachten het evangelie te brengen buiten den kring der reeds gewonnen christenen. Des Zondags brengen zij een stichtelijk woord; en onder hen zijn er, die een Holandschen predikant vervangen kunnen. Vooral in hun eigen taal, waarmee de miss. predikant nooit zoo vertrouwd raakt als zij. Hebt u wel eens aan hén gedacht, die iederen Zondag opnieuw de jonge kerken bij Gods Woord opvoeden, en hen in uw gebed voor de predicatie des Zondags in uw woningen mee betrokken? Zij hebben uw voorbede wel van noode, daar zij toch op de voorposten der christelijke kerk staan, en vaak moeilijker werk verrichten dan een predikant in een gevestigde gemeente. Maandelijks vergaderen ze met den miss. predikant, waar dan een preekvoordracht geleverd en besproken wordt, en zij met vragen om adviezen komen in betrekking tot hun werk. Dan trekken ze weer weg naar hun standplaatsen verspreid over ons Midden-Java, om weer voor een geheele maand zich te geven aan hun zendingswerk: Javanen onder Javanen, en juist daarom van zulk een beteekenis. En ook hun werk onttrekt zich nu verder aan onzen blik; het zaad des evangelies wordt gestrooid, maar in een donkere aarde. Zij behooren óók tot hen, die hier bedrukt met tranen zaaien, en

die, als de landman, lankmoedig moeten zijn over hun zaad, de vrucht verwachtende op Gods tijd. Die ook hun niet altijd gelegen komt, wijl meestal te lang uittijlvend!

Inmiddels werd in Djocja gearbeid aan de toerusting van jonge mannen voor het werk van goeroe-indijl. Het aantal docenten is weer compleet nu Ds. Pos terugkeerde van verlof. Veel hangt af van het onderricht en de vorming van de leerlingen in Djocja. Want de abituriënten van de opleidingsschool zetten straks hun stempel op de Javaansche kerken. Dit jaar kreeg ook de oprichting van de opleidingsschool voor zendingsonderwijzers haar beslag. Vijf en dertig leerlingen bezoeken deze te Solo gevestigde school, welke onder leiding van den heer Kaboel staat. Moge het corps van inheemsche onderwijzers straks te complimenteeren zijn met dezen nieuwen toevoer! Het is een verkwikkend gezicht, deze jonge mensen, uit heel Midden-Java bijeengekomen, bezig te zien op hun „normaalschool": de zorg voor de toekomst, en de belofte voor de toekomst.

Terwijl de miss. predikanten al het hunne doen, om hun goeroe's indijl zooveel mogelijk voor hun werk te bekwaamen en te leiden, werken in Djocja Dr. Bakker 'en Dr. Bavinck aan het mooie handboek der Bijbelsche Geschiedenis in het Javaansch: een welkome gids voor de prediking en het onderricht op heel ons terrein. Hier krijgen ze nu materiaal, waar ze veel aan hebben, en tegelijk worden ze bewaard voor een „stichtelijk" woord, dat alles zou vermogen behalve dat het zou stichten. En door zulk werk maken onze docenten zichzelf onmisbaar, en richten

ze meer uit dan wanneer ze heel hun leven lang Zondag aan Zondag in de dessa's zouden preeken: nu preekt de Javaan zelf, en zoo is de groote taalmoeilijkheid overwonnen. En de inhoud der prediking wordt gevoed en gericht door bekwame mannen. Zoo is ook de andere moeilijkheid, waarvan in de Sadrachgemeenten de ernst wordt gezien, overwonnen: dat de Javaan met hoe goede bedoelingen ook toch de Schrift niet zou verstaan, en er een „elmos“-leer, in plaats van het evangelie der genade, voor christelijke prediking wordt uitgestrooid.

Maar naast het zendingswerk in z'n engsten omvang: de overbrenging van het Evangelie van Holland naar Indië, vindt er nu al meer en meer ander zendingswerk plaats. Ik bedoel den bijstand, die de miss. predikanten verleen en aan het reeds geïnstitueerde, zelfstandige Javaansche kerkelijke leven.

Zoo zie ik nog, hoe dit jaar één onzer miss. predikanten met de kerkeraden van Wonogiri en Manahan vergaderde, om hun te adviseeren over de wijze, waarop zij het beroepingswerk ter hand zouden nemen. En als dat werk gelukkig geslaagd is, en de kerk van Manahan haar eigen predikant verkrijgt in Ds. Atmawidjana, die van Wonogiri in Ds. Mitratenaja, dan zijn er feestelijke vergaderingen, samenkomsten der gemeenten, en er heerscht een stemming van rechtmatige trots en vreugd, wanneer deze predikanten hun intrede doen, na bevestigd te zijn. „M'n hart is klein“ sprak één van hen tot z'n collega, en zoo voelden ze 't beiden: Dienaar van het Woord Gods te mogen zijn, uitdeelen van de heilige sacramenten, en dat aan hun eigen volk, aan Christus' kerk in hun eigen land. En niemand was er op die samenkomsten, wiens hart niet klein was onder deze weldaden des HEEREN; en niemand, die niet tot den Heere der kerk bad om Zijn zegen over deze predikanten en hun gemeenten. De zending mag hier een blijk van Gods gunst over haar arbeid aanschouwen, en den wasdom zien van het opgekomen zaad: Uit de verborgenheid waar God's Geest in stilte gearbeid en Zich aan Gods Woord gepaard had, treden de kerken te voorschijn: het is wonderlijk in onze oogen; want het is een wonder, en niets minder. Het aantal geïnstitueerde kerken nam weer toe: het eerste station op den weg naar het einde van het zendingswerk! Wie durft het zich in te denken: dat nog eens het oogenblik zou komen, dat wij ons van ons terrein moesten en mochten terugtrekken, omdat... ja, omdat men vanuit Java toch ook geen zendingen naar Nederland stuurt!

Maar voorloopig, en in de naaste toekomst zal het nog wel het lot van iederen zending blijven; dat hij des Zondags er op uittrekt, om voor tien, twintig en ook wel meer menschen de sacramenten te bedienen, en vooral het sacrament van den volwassen-doop, en om zich aan het gevaar bloot te stellen, dat hij een „toekang boedjana“, een Avondmaals-technicus wordt. Het kan niet anders. Maar schoon is het, en verheven! Hoe het heilige teeken des Verbonds toegediend wordt aan menschen, die eens vervreemd van God en van de beloften leefden. Hoe het sacrament van de trouwe Gods aan Zijn kinderen telkens weer wordt uitgereikt aan hen, die voormaals Hem niet kenden, en naar Hem niet vroegen.

Eigenlijk zou ik dit overzicht nu wel kunnen af-

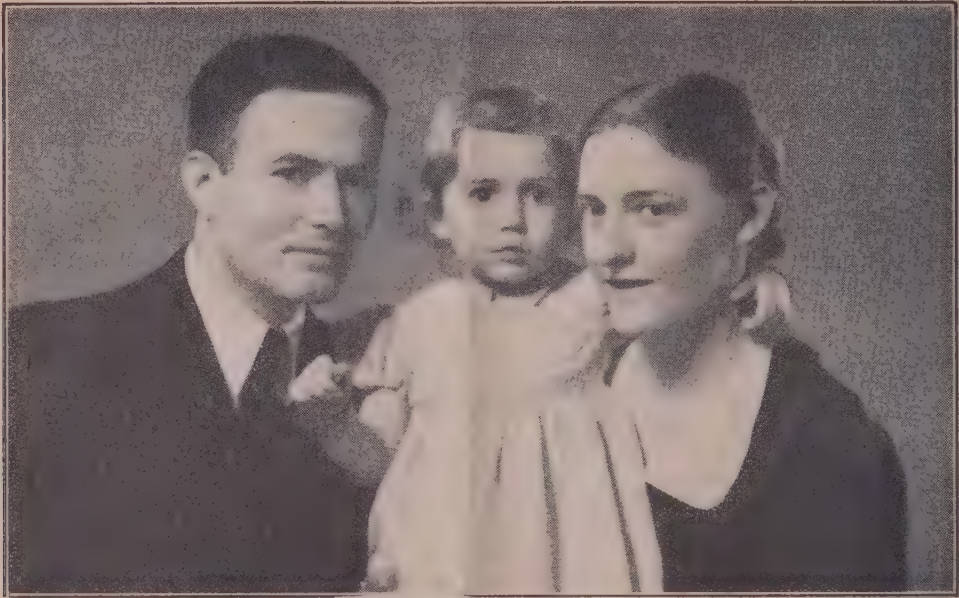
sluiten, in de verwachting, dat u wel een kijkje in dit kerkwerk gehad hebt. Maar toch, vóór ik dit doe, wil ik nog op drie dingen wijzen.

Eerst dan op de hulp, die de kerk van Bandoeng dit jaar begonnen is te geven aan die te Magelang, opdat zij gezamenlijk het zendingswerk onder de Chineezzen aldaar zouden kunnen drijven. Daar is goede voortgang in dit werk, zooals wel in alle evangelie-verbreiding onder de Chineezzen hier te lande. Wordt maar spoedig de man gevonden, die dit werk te Poerwokerto zal overnemen!

Dan wil ik toch ook niet vergeten, te wijzen op den zusterdienst te Magelang door zr. Baarbé verricht, en te Solo eerst door zr. Bos, die helaas na gerepatriëerd te zijn, niet meer kon uitkomen, en nu weer door zr. Goemaat, welke van verlof terug kwam. Wat een zwaar werk! In de kampongs der stad, iederen dag weer, waar zij op toestanden stuiten te ellendig om te beschrijven, en waar zij juist daardoor tot zoo rijke werkkring geroepen worden. Het stemt tot dankbaarheid, dat men in Holland op wegen en middelen zint, om dit belangrijke werk in stand te houden, kon het zijn weer uit te breiden. Het kan niet gemist, en het mag niet ingekrompen.

En eindelijk noodig ik u nog uit, u de feestvreugde te herinneren welke te Magelang en te Solo heerscht heeft. Te Magelang, omdat aldaar nu 25 jaar door de Zeeuwsche kerken gearbeid is onder de eminente leiding van Ds. Merkelijn. Wat deed het onze menschen daar en op veel meer plaatsen toch goed, dat hem een koninklijke onderscheiding ten deel viel. Wanneer Ds. Merkelijn en Mevrouw nu spoedig naar Nederland vertrekken, dan moge de HEERE hun levensavond verlichten, en hen zegenen, gelijk Hij hen hier ten zegen overvloedig heeft gesteld. Te Solo, waar het zendingswerk ook 25 jaar heeft bestaan. Wat een stralende blijdschap op de gezichten van de drie trouwe helpers in het ziekenhuis, toen zij gedecoreerd werden, en de Directeur voor Volksgezondheid bij die decoratie persoonlijk tegenwoordig was. Zij waren al de afgelopen 25 jaar in dienst van het zendingsziekenhuis geweest, wel een onderscheiding waard. Vijf en twintig jaar zending te Solo. Het terrein, dat eerst maar angstvallig gesloten gehouden werd uit door de feiten volkomen achterhaalde vrees. Waar Dr. en Mevr. van Andel rijke vrucht op hun arbeid zagen, en scholen en kerken verzezen. Geloofd zij God met diepst ontzag, Hij overlaadt ons dag aan dag met Zijne gunstbewijzen. In deze dankbare stemming zijn de gedenkboekjes én van Magelang én van Solo gesteld. Men leze ze, opdat men des HEEREN werken opmerke aan ons geslacht betoond.

Welk een omvang mocht ons zendingswerk reeds aannemen. Maar groter is Java. En groter is de nood. En klein, heel klein is het zendingswerk, vergeleken bij de miljoenen, die op Java wonen, ook op Midden-Java. En nog groter is Jezus Christus, en heilig is Zijn roeping, dringender dan de roepstem van alle menschenkinderen tezamen: „Gaaf dan henen, onderwijst alle volkeren, hen doopende“. Totdat Hij wederkomt. Neen, klein was ons zendingswerk. Was dit alles, wat de kerk presteeren kon? Was ze daarmee verantwoord? En wij verootmoe-

Dr. en Mevrouw te Velde.

digen ons over onze zendingsliefde, dat bij Zijn zondaarsliefde akelig nietig wordt, schuldig nietig. Vergeef ons onze schulden, Heer!
Solo.

S. U. ZUIDEMA.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Dr. H. te Velde en gezin.

Het gaat goed met onze Zending op Java. Niet het minst met den Medischen dienst. Gestadig breidt het getal onzer missionaire artsen en verpleegsters zich uit. En onder de jonge artsen, die onze Zending gaan dienen, komen er steeds meer, die speciale studie van één of ander deel der medische wetenschap hebben gemaakt en zich daarom practisch hebben geoefend. Ook dat is noodig. Nimmer kunnen de mannen, die de zending gaan dienen, te uitnemend zijn toegerust. En de zendingshospitalen hebben ook specialisten noodig, die in een bepaald vak bijzonder bekwaam zijn.

Zoo is het ook met den jongen dokter H. te Velde, die in dienst van de Zending in Zuid-Holland Noord uitgaat naar Solo om daar werkzaam te zijn als missionair arts.

Hendrik te Velde is 8 October 1908 geboren te Stads-kanaal. Zijn academische opleiding heeft hij genoten aan de Universiteit te Groningen, waar hij heeft gestudeerd in de medicijnen en in Maart 1934 met goed gevolg zijn arts-examen deed. Vanaf September '34 was hij verbonden als arts aan het sanatorium Sonnevanc te Harderwijk, waar hij tot 14 Mei l.l. werkzaam is gebleven.

Dr. te Velde heeft zich dus practisch gespecialiseerd voor behandeling van longpatiënten. Stellig zal hem dit te Solo zeer te stade komen, want ook in Indië komt veel tuberculose voor.

Dr. te Velde is gehuwd met Mej. Anna Johanna Baarsma, geboren te Zwaagwesteinde 2 Sept. 1910. Zij was in het bezit van het diploma voor kinderverpleging en zij had de school voor maatschappelijk werk te Amsterdam gevolgd.

Den 7den Juni '36 werden zij verblijd met de geboorte van hun Margrietje Elizabeth, dat meisje met die heldere kijkers, die heel duidelijk verraden, dat zij er wel wezen kan en zich de kaas niet van 't brood zal laten eten.

In de Oosterkerk te Delft is 18 Mei een bijeenkomst gehouden, waarin Dr. H. te Velde werd afgevaardigd tot den dienst der zending.

Ds. T. J. Hagen gaf hem het Woord mede uit Jesaja 40 : 9 en liet de Gemeente den jongen arts toezingen Ps. 121 : 4.

Daarna nam Dr. te Velde zelf het woord. Hij wenschte de kennis, die hij te Sonnevanc opdeed, in den dienst der zending te Solo te stellen, was overtuigd in den weg Gods te zijn, en dankte voor het in hem gestelde vertrouwen.

Daarna voerde Ds. K. van Anken het woord namens de zendingsdeputaten, die allen aanwezig waren.

Namens het Bestuur van Sonnevanc sprak ten slotte nog het lid van de 2e Kamer Ds. C. v. d. Zwaal.

Na afloop dezer vergadering maakten velen nog van de gelegenheid gebruik om Dr. en Mevrouw te Velde de hand te drukken.

Dr. en Mevrouw te Velde—Baarsma zijn 1 Juni van Amsterdam met de Marnix van St. Aldegonde vertrokken naar Indië, om plaats te nemen in de phalanx aan het zendingsfront op Midden Java.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Verslag nopens den zendingsarbeid in Banjoemas.
(1 October 1937 — 31 Maart 1938).

Bij dit verslag, dat loopt over het laatste kwartaal 1937 en het eerste kwartaal 1938, willen wij uitgaan van de statistiek, die in het begin van het nieuwe jaar werd opgemaakt.

Gedurende het jaar 1937 werden op ons zendingsveld gedoopt 79 Jav. mannen, 95 Jav. vrouwen en 162 kinderen, 3 Chin. mannen, 5 Chin. vrouwen en 11 kinderen. Dus 182 volwassenen en 173 kinderen, totaal 355.

Hiervan vallen onder de geïnstitueerde kerk van Poerwokerto: 99 n.l. 59 in de stad, 8 in Djatilawang en 32 in Grendeng. Vooral Grendeng, dat lange tijd stilstond, heeft ons het laatste jaar verblijd.

In Poerbolingo ontvingen 78 het Doopzegel.

Ds. Misaël mocht aan 50 het H. Sacrament toedienen: 31 in Tjilatjap en 17 in Adiredja.

De pas een jaar geïnstitueerde gemeente te Klam-pok zag haar zielental door nieuw toegebrachten en door kinderaanwas met 46 vermeerderen.

Voor het geheele aantal Christenen werd genoteerd 2514, waaronder slechts 118 Chineezen.

Moge spoedig een arbeider uit Holland komen om in de veelbelovende akker der Chineesche wereld in ons gewest het evangeliezaad uit te strooien!

Ten aanzien van de bijna twee en een half duizend Javaansche Christenen in ons gewest wordt de zoo noodige verzorging steeds moeilijker.

Daarom waren wij blij ook dit jaar in Januari en Februari weer een vijfweeksche bijbelcursus („Patjrabakan” in de gewezen kazerne van de S.F. Bondong) te kunnen houden met eenigszins meer vóóraanstaande Christenmannen. Eeh 20-tal namen er deel aan. De woonplaats van twee hunner overschreed eigenlijk de officieel vastgestelde grens van ons terrein: in het Oosten: Bandjarmangoe in het feitelijk onbezette regentschap Bandjarnegara, en in het Westen: Langgen over de grens van de Preanger.

Wij zouden het liefst die nog een tweede maal dit jaar houden. Want hij voldoet aan een dringende behoefte.

Onze Javaansche collega in Poerbolingo Ds. Soedarmadi, zag zijn werk verzwaren door de benoeming tot lid van de Regentschapsraad. Hij kreeg daardoor echter tevens meer contact met de nog veelszins voor ons gesloten priijajiwereeld.

De maand Januari, waarin de bijbelcursus begon, was merkwaardig door een ingrijpende wijziging, welke in de leiding van de Hoofddienst en de Medische dienst plaats had door het verlof van Dr. Miedema (5 Januari) en Ds. Rullmann (12 Januari).

Op het Rotterdamsche terrein was voor de predikanten een 7-jarige arbeidsperiode gebruikelijk. Deze is voor Ds. Rullmann een halfjaar verkort om de vervanging door Ds. Kuiper uit Solo mogelijk te maken. De samenwerking met dezen collega, schoonzoon van Ds. van Dijk, is tot nu een zeer aangename geweest.

Wij hopen, dat Ds. Rullmann een voor hem en zijn gezin geestelijk en fysiek gezegend verlof moge

hebben. Wellicht kan zijn aanwezigheid in Holland ook van invloed zijn op de keuze van een predikant voor de Chineezen en een ander om schrijver dezes te vervangen.

Want deze meende dat het bij het ingaan van het verlof van collega Rullmann het juiste oogenblik was om emeritaat aan te vragen. De Deputaten konden toezeggen, dat dit hem verleend zou worden, ingaande (als er niets tusschen komt) met de komst van zijn vervanger.

Voor voorbereiding wordt dezen twee jaar gegund. Zoo zou het emeritaat 1940 ingaan. (Dan is (Januari 1940) net de zevenjarige arbeidsperiode vervuld. Ook wordt dat jaar een 35-jarigen diensttijd volbracht. Dus is een emeritaat dan normaal, zulks tot afsnijding van minder juiste veronderstellingen.

Het vertrek van Dr. Miedema belastte automatisch onzen jongen tweeden arts Dr. Kal met de leiding van het uitgebreid medische werk in Trengiling.

Hij zag er reusachtig tegen op. Des te meer zal het hem een groote voldoening zijn te ondervinden, dat het hem door 's Heeren hulp lukt, zooals het deze drie maanden althans het geval is geweest.

Trouw werd hij daarin bijgestaan door den jongen Officier van Gezondheid Dr. Bosch, welwillend ter onzer hulp door de leiding van Militair geneeskundige dienst beschikbaar gesteld. Dr. Bosch en zijn echtgenoot, beiden lid van onze Kerk, voelen zich bij ons goed thuis en het werk van de medische Zending, waarvan zij voorheen weinig wisten, krijgt hen hoe langer hoe meer te pakken.

Ook Mejuffrouw Koene, die in November uitkwam, heeft tot nu geen spijt, dat zij het stille Zetten met het niet minder stille (en toch drukke) Trenggiling verwisseld heeft. Het is in de maanden, dat zij hier nu gewerkt heeft, hoe langer hoe meer haar en ons duidelijk geworden, dat de blijdschap, die haar komst kenmerkte, wel gefundeerd was. Hoe kan het ook anders als men in goede harmonie zich in de dienst des Heeren wijdt aan het verzachten van zoo schreiend veel leed!

Staan de beide dokters en zuster Koene nog aan het begin van een moeilijke, schoone taak, twee getrouwen van het Inlandsch personeel zagen hun lange dienstjaren door een koninklijke onderscheiding belood.

Aan den hoofdverpleger Salmon Asah en den apotheker Martin Dangin werd begin October de ster van verdienste in een plechtige saamkomst ten huize van den Regent op de borst gespeld.

Enkele weken later hebben wij hen in de polikliniekzaal aangeboden een feestje, dat voor den apotheker al bijzonder blij was, omdat zijn vrouw na een ziekte, die haar aan den rand van het graf gebracht had, hersteld was, in de vreugde kon deelen. Een moeilijke operatie door Dr. Vonk onder 's Heeren zegen gelukkig volbracht, heeft haar levensdagen verlengd.

Vreugde en droefheid wisselen op deze aarde.

In Februari werd op 83-jarigen leeftijd de moeder van Martin Dangin van ons genomen. Haar vader was onder de leerlingen van Mevrouw Oostrom en had met anderen de lange voetreis naar Semarang gedaan om daár den doop te ontvangen. Zij zelf, als kind te Banjoemas gedoopt, liet meer dan 150 kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen achter. Onder de thans levenden is er van haar nakroost geen

enkele, voor zoover mij bekend, die het geloof ontvallen is.

Wat het medische werk betreft, was de opening in December van een polikliniek in Penitjan, ongeveer 8 K.M. zuidelijk van Poerbolingo gelegen, zoowel voor de geneeskundige hulp aan de bevolking bewezen als bij wijze van vast punt voor de Evangelieverbreiding in die streek, een belangrijk feit. Tot nu toe is het een succes geweest!

Als wij over personeelwisseling spreken, dan moet ik ook niet vergeten dat Mejuffrouw Oneng ons eind October verlaten heeft. Zij heeft hier twee en een half jaar gewerkt in de evangelieverbreiding onder de Javaansche vrouwen en meisjes. Van dien tijd was zij negen maanden in Jogja om een cursus, verbonden aan de theologische school, in de godsdienstige vakken te volgen. Zij heeft met zegen gearbeid en was op zaal een welkome bezoeker der zieken. Sedert December is zij de gelukkige gade van een Christelijken onderwijzer te Magelang, van waar zij afkomstig is. In haar plaats kregen wij Mejuffrouw Moertinah uit Solo.

Reeds in Augustus kwam nog een andere Javaansche huisgenoot bij ons wonen: het was de dochter van den apotheker van Keboemen, dien ik reeds sedert mijn komst in Indië (1908) ken en heb leeren waardeeren. Mejuffrouw Seteja Asih wijdde zich eerst slechts aan het geven van handwerkjes op onze Zendingsschool te Poerbolingo (± 70 l.l.) en het houden van de middagcursus in naaien enz. voor de meisjes van de openbare scholen, met ± 90 l.l. Maar op 9 December lukte het haar een daghuishoudschool Pantirini te openen. Er gaan daar thans 13 Chineesche en Javaansche meisjes op, meest oud-leerlingen der Zendingsschool. De Regentsvrouw (dochter van den Soesoehoenan van Solo) was zoo welwillend op uitnoodiging van het comité, waar die school van uitgaat, als Beschermvrouwe op te treden.

Eind November kwam de familie Bomas uit Holland terug. Sedert December trad hij op als administrateur van den Hoofddienst en van het Ziekenhuis te Poerbolingo, met woonplaats te Poerwokerto. Dit houdt tegelijk in de leiding van de boekwinkel en de daaraan verbonden colportage en courantenverspreiding.

Mevrouw Lever, die sedert 1 December 1935 Mejuffrouw Stoett bijstond, bleef nog tot medio Maart en aanvaardde toen een betrekking in Batavia. Wij danken haar voor haar toegewijde inspanning, waar vooral aanspraak op gemaakt moest worden in de maanden, dat Mejuffrouw Stoett haar werk had moeten opgeven en er nog geen andere voorziening getroffen was.

30 Maart kwam in Poerbolingo de Classis onze Javaansche Kerken van Banjoemas in Poerbolingo bijeen. Er heerschte een goede, opgewekte geest. Deze kwam ook daarin uit, dat een commissie benoemd werd om te beraden, hoe een classicale evangelisatie georganiseerd kon worden. Gedacht werd aan een „zaai-week“ zooals tot nu van de zending uitging: het saamlogeren van een corps werkers op één plaats, om van uit dat centrum gedurende enkele dagen in de omgeving door huisbezoek en propagandavergaderingen het Evangelie te verkondigen.

Moge des Heeren zegen ook op deze poging gelijk op al de verdere arbeid in rijke mate rusten!

Poerbolingo, April 1938.

B. J. ESSER.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Brief van Ds. Merkelijn.

We hebben kort geleden een propagandaweek gehad in Setjang. Onder zoo'n propagandaweek verstaan we den arbeid, dien we met z'n allen (goeroe's, indijil, onderwijzers, Hollandsche en Javaansche, en de Zendingen) een week lang in een bepaald gedeelte van ons Zendingsterrein verrichten.

Vroeger hadden we al eens zoo'n week gehad in Ngablag.

Als het gedeelte dat we nu nader wenschten te bewerken, hadden we uitgekozen Setjang, dat 10 km. ten Noorden van Magelang ligt. Het Comité dat aangewezen was om de voorbereidende maatregelen te nemen, had een klein huisje gehuurd, wel wat heel klein. Alle goeroe's indijil, een man of veertien konden daar niet wonen en sommigen moesten dan maar elken dag van Magelang komen en tot die sommigen behoorden ook wij, Ds. v. Nes en ik.

De eerste vergadering had plaats op een Maandag, 's avonds om 7 uur; alle goeroe's waren aanwezig, ook een paar onderwijzers. De vergadering werd geopend door den Javaanschen Ds. Siswawasono van Magelang en de daaropvolgende bidstond geleid door Sadi, de beheerder van Blondo, die als inleiding tot het gebed sprak over Romeinen 11 : 20b: wees niet hooggevoelende maar vrees. Verschillende broeders spraken een kort woord en wekten op tot een arbeiden in geloof en tot diepe afhankelijkheid van Hem op Wien onze hoop voor den arbeid gevestigd was.

Intusschen werd het noodig geoordeeld door de broeders om dienzelfden avond nog een samenkomst te beleggen in een naburige desa. En twee der aanwezigen n.l. de goeroe indijil Siworo van Ngadiredjo en Samuel van Pingit gingen heen om de eerste samenkomst in die naburige desa te houden.

Den volgenden dag begon het eigenlijke werk; twee aan twee gingen de goeroe's naar verschillende desa's om de samenkomst voor te bereiden, dié zij daar 's avonds wenschten te houden; ze moesten iemand zoeken, die z'n huis daarvoor beschikbaar wou stellen en even een ontmoeting hebben met den loerah om hem van de te houden koempoelan op de hoogte te brengen, en voorts de desa rondgaan om kennis te geven van de bijeenkomst. Als ze op die manier de vergadering hadden voorbereid kwamen ze naar huis om hun bevindingen mee te deelen, te eten en den tijd af te wachten waarop zij moesten vertrekken naar de bepaalde desa's.

's Morgens terwijl de goeroe's aan het werk waren om een huis te zoeken en kennis te geven aan de desabewoners van de voorgenomen bijeenkomst, waren er twee broeders achtergebleven om in 't gebed de nooden der uittrekkende broeders te bedenken. Zij moesten de Mozes zijn, die de handen ophefde terwijl Josua uittrok tot den strijd. Ge begrijpt, dat we nieuwsgierig waren naar den afloop van de werkzaamheden — zouden ze slagen? Zouden er velen komen; zou er met blijdschap en bezieling gesproken zijn door de helpers, zou....

Het gaat niet om van elke koempoelan een uitvoerig verslag te geven. Hier volgt de korte opgave van het aantal hoorders. In desa I 150 hoorders; II 60 hoorders; III 10 hoorders; IV 10 hoorders; V 75 hoorders; VI 50 hoorders; VII 50 hoorders; VIII 25 hoorders; IX 12 hoorders; X 60 hoorders; XI een samenkomst in 't Hollandsch voor Hollandsch sprekenden 37 hoorders; XII 10 hoorders; XIII 15 hoorders; XIV 45 hoorders; XV 65 hoorders; en voorts 72 huisbezoeken. Zoaals U hierboven ziet is er ook een Hollandsche samenkomst gehouden, d.w.z. een samenkomst in 't Hollandsch voor Europeanen, Chineezen en Javanen, die Hollandsch verstaan; en voorts een koempoelan in 't Maleisch, voor de Chineezen van Setjang. Bij dezen arbeid onder de Holl. en Maleisch sprekenden werd krachtige hulp verleend door enkele Hollandsche onderwijzers van Magelang en Temanggoeng, die 's middags naar Setjang trokken om huisbezoek te doen bij Chineezen en Hollandsch sprekenden. De komische kant ontbrak bij dit werk ook niet.

Op een der middagen in de propagandaweek hadden een der onderwijzers en ik huisbezoek gedaan bij de Hollandsch en Maleisch sprekenden. We troffen daarbij een gepensioneerde militair aan, die op onze uitnodiging graag de samenkomst zou bijwonen indien deze later nog eens gehouden zou worden. Nu kon hij niet; hij leefde blijkbaar in minder prettige omstandigheden. Zijn huishoudster, die steeds goed voor hem gezorgd had, was weggelopen; en nu zat hij alleen en moest voor zichzelf zorgen. Ze zou wel terug komen, dacht hij, maar nu zat hij er dan toch maar mee. Doch nu wij er toch waren, wou hij wel eens ingelicht worden over een moeilijkheid, waarmee hij zat. Hij had n.l. wel eens gelezen dat Kain z'n broeder Abel doodsliep en dat deze Kain vluchtte naar het land van Nod en daar trouwde. Hoe was dat mogelijk? Met wie moet hij dan getrouwd zijn, er waren nog geen vrouwen enz. We hebben hem duidelijk trachten te maken dat deze moeilijkheid niet zoo groot was en dat Kain daar getrouwd is met een vrouw, met wie hij in familie-relatie stond. Den volgende middag kreeg hij weer bezoek van een paar Hollandsche broeders en uit het verslag bleek, dat deze man weer met dezelfde vraag was gekomen en op dezelfde wijze was beantwoord. En enkele weken later toen hij weer iemand ontmoette van de arbeiders, werd deze andermaal lastig gevallen met de vraag: met wie Kain toch getrouwd zou zijn in het land van Nod.

De arbeid ging niet altijd even voorspoedig. Op een avond (ik had juist een samenkomst gehouden voor Maleisch sprekenden) werd me een briefje in de hand, geduwd met de mededeeling dat een paar goeroe's indijl gegrepen waren door de veldpolitie en opgebracht waren naar den Assistent Wedana van Setjang. Wat was er gebeurd. Hadden deze goeroe's zich soms slecht of onvoorzichtig gedragen. Ik wist het niet. Ik stapte onmiddellijk in de gereedstaande auto en tufte weg naar de Assistent Wedana; op weg daarheen, passeerde ik de gevangen genomen goeroe's; ik stapte uit de auto en vroeg hoe de loerah, die er bij liep, er toe kwam om deze goeroe's te laten oppakken. Ik nodigde de goeroe's uit in de auto te stappen en ik reed met hen naar de Assist. Wedana om hem verklaring te vragen van dit zonderling ge-

val. En wat bleek? 's Morgens waren er 2 goeroe's gekomen in een desa en hadden daar aan de loerah kennis gegeven, dat er in het huis van den tjarik een samenkomst gehouden zou worden waarin de hoofdzaken van den Chr. Godsdienst zouden worden meegedeeld. In den morgen was de loerah dus reeds op de hoogte van de samenkomst die gehouden zou worden en wanneer deze de voornemens van de goeroe's niet vertrouwde was er tijd genoeg om zich tot den boven hem staanden ambtenaar te wenden en informaties in te winnen. Indien hij dat gedaan had zou hij van den Assist. Wedana alle inlichtingen hebben verkregen en hebben begrepen dat hij in onze goeroe's niet te doen had met communistische propagandisten. De loerah's moesten inderdaad op hun hoede zijn en er zich van overtuigen dat de propaganda die gemaakt wordt in een desa niet het gezag ondermijnt.

Die overtuiging had hij kunnen krijgen, indien hij zich tot de Assistent Wedana gericht had, dien ik voor alle samenkomsten had opgezocht en wien ik volkomen op de hoogte had gebracht van onze plannen om een week lang samenkomsten te houden in verschillende desa's ter verkodiging der Chr. Godsdienst. Maar inplaats van zich te wenden tot de Assistent Wedana, heeft hij de goeroe's laten komen en hulp gevraagd aan de Veldpolitie om ongewenschte elementen op te brengen. Den Assistent Wedana heb ik toen duidelijk gemaakt, dat ik zoo'n behandeling aan m'n helpers niet kon toelaten en dat ik ter plaatse waar zulks behoort mijn klachten zou indienen. Daar is heel wat over te doen geweest, maar zooveel is hen wel duidelijk geworden, dat zij gedaan hebben wat ze niet mochten doen. Ja, zoo werd er verteld die goeroe's hebben gezegd dat er in Setjang een epidemie zou losbreken terwijl de werkelijkheid was, dat de helpers verhaald hadden van de wederkomst van den Heere Jezus en van de teekenen, die zijn verschijning zouden aankondigen; onwillige hoorders echter hadden er van gemaakt dat speciaal Setjang door die teekenen getroffen zouden worden.

Ik was verontwaardigd, en had medelijden met m'n helpers, die als waren het booswichten en propagandisten van communistische gevoelens opgevat waren.

A. MERKELIJN.

Verslag van de Vergadering van Missionaire predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 20 April 1938 te Djocja.

De meesten onzer waren reeds op tweeden Paaschdag naar Djocja getogen, om den bidstond, welke ditmaal onder leiding van den Heer Wolterbeek stond, bij te wonen. Helaas waren de afgevaardigden van Solo daartoe niet in staat, wijl zij de vergadering der classis Soerakarta der Javaansche kerken moesten en mochten dienen met hun advies. Vanuit Holland herinner ik me langdurige vergaderingen, waar op de classis wijdlopende redevoeringen naar aanleiding van dikwerf minutieuze quaesties werden afgestoken. Maar nooit zal ik weer critiek oefenen op die classis-vergaderingen, nu ik deze Javaansche bijwoonde. Denk u in: een vergadering van 's middags vier tot zeven uur; hervatting om acht uur, en pal doorver-

De Zendingscommissie te Oostburg met haar collectantjes.

De Zendingscommissie te Oostburg.

Te midden van een volksgeest die hier in West-Zeeuwsch-Vlaanderen zoo vervreemd is van den Christus, erken de kleine Kerk van Oostburg met dankbaarheid hare Zendingscommissie, die zoo warm voelt voor het werk der Zending. Dankbaar is men voor de ijver der collectantjes, die deze commissie tot grooten steun zijn. Dankbaar zijn we ook de

ouders van deze collectantjes, die hun kinderen hiervoor bereidwillig afstaan. Wij danken ook alle gevers die deze Commissie in staat stellen aan hare verplichtingen te voldoen en hopen dat de enkele tragen aangespoord door de liefde en ijver van anderen, de hand niet op de beurs zullen leggen, maar er flink zullen insteken en naar vermogen voor de Zending zullen geven.

W. D. H.

gaderd tot 's nachts half drie. Het Javaansch suiske me tenslotte in m'n ooren, rollebolde door m'n hoofd. Er is nog wel eenig verschil tusschen een Hollandsche classis en een Javaansche. Ik kan me geen Hollandsche classis indenken, waarin de woorden Gereformeerd, oer-gereformeerd en stoergereformeerd, alsmede principiël en beginselen, niet de revue zijn gepasseerd. Maar ik zou niet weten, hoe die woorden in het Javaansch te vertalen. Ik raak hiermede tegelijk een schaduwzijde van de Javaansche classisvergadering aan. Immers, daar viel me op, dat de bewuste wil tot schriftuurlijke en Gereformeerde fundeering van eigen gedachten bij de meeste leden niet aanwezig is. Eén der Javaansche predikanten maakte mij er eigener beweging op attent. Hij had dit leeren zien als een groot gebrek in het denken zijner Javaansche broeders. Dat deed m'n hart goed. Het openbaart, dat de zelfstandigheid der inheemsche kerken nog zeer zwak is. En niet het minst op dit gebied ligt de taak der adviseurs. Wij dienen onze Javaansche broeders steeds weer voor te gaan in de methode, onze adviezen en overwegingen op de Heilige Schrift, in over-

eenstemming met kerkenorde en leer der kerk, te baseeren.

Dit brengt mij terstond op een tweede onderwerp, dat op onze missionaire vergadering ter sprake kwam. N.l. de afvaardiging van een Javaanschen broeder door onze Javaansche kerken naar de wereldzendingsconferentie te Madras. We hebben eenigen tijd over de wenschelijkheid van zulk een afvaardiging gesproken. Vanzelfsprekend ligt de beslissing niet bij ons, maar bij de Javaansche synode. Maar dat neemt niet weg, dat onze vergadering ten dezen diligent behoort te zijn. Te Madras zullen vooral de inheemsche kerken aan het woord komen. De zelfstandig geworden kerken van de zendingsterreinen. Over haar capaciteiten kan ik niet bordeelen. De vraag, die ons enkel bezighield, was: Zijn onze Javaansche kerken wel voldoende zelfstandig, om naar die wereldconferentie te trekken? Zelfstandig: dat moet voor onze kerken toch in de eerste plaats beteekenen: beginselvast, en gefundeerd in de belijdenis naar Gods Woord. Dit klemte te meer, waar te Madras ook de modernistische stroomingen vertegenwoordigd zullen zijn, en

dat, naar zich laat aanzien, niet voor een gering percentage en niet zonder overwicht. De meeningen van de leden onzer vergadering bleken verdeeld. Maar dat hier een niet gering gevaar loert, was wel de bestemmige overtuiging van heel de vergadering.

Voor ik verder ga, mag ik nog wel eerst releveeren de vergadering van Dinsdagmorgen. Onze jaarlijkse school- en zendingsdag. Zij werd gehouden in het kerkgebouw der Hollandsche Gereformeerde kerk. Mej. Goemaat voerde ons midden in haar werk onder vrouwen en meisjes te Solo. Ze liet ons de duisternissen, waarin zooveel Javaansche vrouwen gedoomd zijn te leven, en waaruit zeker het Mohammedanisme naar niet zal bevrijden. Mej. Goemaat gaf ons haar ervaringen van elken dag. Na haar sprak mej. Baarbé over het werk onder Chineesche vrouwen en meisjes. Een breedvoerig referaat, waarin ons eerst een uiteenzetting gegeven werd van den geestelijken achtergrond, waarin de Chineesche vrouw leeft. Dit referaat laderde op menig punt de grens van geleerdheid; verschreed die grens soms, en was ongetwijfeld een knap stuk werk. Jammer, dat het ons minder in het eigenlijke werk introduceerde.

Uitslotte sprak Ds. Merkelijn over: Vijf en twintig jaren zendingswerk. Daar hebben we van gesmuld. Het was a.h.w. de afscheidsrede van Ds. Merkelijn. Maar niemand, die den indruk kreeg, dat hij zich reeds uit het zendelingenharnas losgespte. Integendeel: een schat van frissche gedachten, wenken en richtlijnen voor den komenden arbeid werd aan ons toegegeven. Deze missionaris der Zeeuwsche kerken zag, terugziende op zijn rijk gezegenden arbeid, geoegeelij daaronder schrijven de Zeeuwsche wapenpreuk: Luctor et Emergo. Hoe heeft hij geworsteld in de ware zendingsmethode. Hoeveel wegen werden voor hem gebaad, waarvan nu al de terreinen dankbaar gebruik maken. Hoeveel inzichten werd door hem, in harden strijd, veroverd. En niemand onzer zie ze niet als een schat bewaart en toepast. Noode, eer noode zien we hem Indië verlaten. Met groote dankbaarheid nemen we van hem afscheid. En de sterke verwachting leeft bij ons, dat Ds. Merkelijn 'n schouder onder het zendingswerk in Holland zal zetten. We wenschen hem niet een of schoon welverdiende rust toe, doch integendeel een gezegenden arbeid in dienst van onze zending.

Met het heengaan van Ds. Merkelijn werd onze aandacht tevens gericht naar diens opvolger, Ds. van Es. Het is geen geringe taak, zulk een erfenis over te nemen. Met droefheid hoorden wij dan ook, dat de zendende kerk van Middelburg het verzoek tot het uitzenden van een tweeden missionairen predikant radicaal van de hand had gewezen, ondanks het zeer gunstige aanbod van de Gereformeerde kerk te IJsselang. Zwaar zal de last zijn, welke Middelburg's missionaire dienaar te dragen krijgt. Gelukkig geeft enige verlichting de hulp van Ds. Pos voor het werk onder de Chinezen. Maar dit blijft een half middel. Heve de Heere spoedig de zoo broodnoodige radicale hulp in het zenden van een tweeden missionair predikant.

't Gelaat van onze vergadering was ditmaal wel aanmerkelijk veranderd. Van de oudere garde was enkel Ds. van Dijk aanwezig. We misten Dr. van Andel, Dr. Esser, Dr. Bakker en Dr. Bavinck. Voor het eerst na z'n verlof was Ds. Keuchenius weer aanwezig.

Dr. van Andel was voor kerkelijk werk afgereisd naar Sumatra. Reeds lang had men in Sumatra zijn komst verbeid. Het werk onder de Javaansche kolonisten te Medan, bij Palembang en in de Lampongsche districten roept om doeltreffende organisatie. Moge de reis van Dr. en Mevrouw van Andel dit doel niet missen. Helaas was Dr. Esser door ongesteldheid verhinderd, aanwezig te zijn. Wij misten hem zeer. Als elk van de ouderen geeft hij een eigen cachet aan onze vergadering. En voorts waren Dr. Bakker en Bavinck op reis naar Soemba. Hun wachtte daar zware arbeid. Zeker staan wij hen gaarne voor dat werk af. Maar: wij moesten het zonder hen doen. En zoo is het dan gebeurd, dat de jongeren, die anders op onze vergadering eerst na talloze excuses zich vermeten, ook iets te berde te brengen, nu met volle vrijmoedigheid voor den dag kwamen. Het ontbrak er nog maar aan, dat Ds. van Dijk nu aan ons om permissie vroeg, als hij het woord wilde nemen.

Wij namen kennis van het verlof van Ds. Rullmann, en van de tijdelijke verhuizing van Ds. Kuiper uit Solo naar Poerwokerto, om Ds. Rullmann tijdens diens verlof te vervangen. Ook werd mededeeling gedaan van de benoeming van Dr. Bavinck tot zendingshoogleraar. Trotsch en vreugde, teleurstelling en zorg waren er het gevolg van. Trotsch waren ze, dat de groote heeren uit Holland zoo waar in ons midden naar een hoogleeraar hadden gezocht; en nog wel een hoogleeraar, die, in tegenstelling met al de andere hoogleeraren in de theologie te Kampen en aan de V.U., geschikt werd geacht voor beide hooge scholen. Vreugde over de eer, die één der onzen te beurt viel; maar nog meer over het juiste inzicht van ons zendingswerk, die om een hoogleeraar roept. Teleurstelling over het verlies van Dr. Bavinck voor Indië; zorg voor de toekomst van onze opleidingsschool en van heel ons zendingswerk. Zorg ook hierover, dat Dr. Bavinck nog vóór '40 zou worden weggeroepen, wijl we hem eigenlijk vóórdien niet kunnen missen. Wij wenschen Dr. Bavinck, nu hij „zwischen den Zeiten" van benoeming en aanvaarding (of afwijzing) leeft, het licht van Gods leiding toe, en het doen van de juiste keuze voor onze kerken en voor onze zending.

Van het front der opleidingsschool vernamen we nog, dat Dr. Bakker spoedig met verlof hoopt te gaan; en ook, dat hij in de oogen van het Nederlandsche Bijbelgenootschap een zeer gewenscht man is. Er zijn reeds vergevorderde plannen, om Dr. Bakker een jaar af te staan voor de revisie der Javaansche Bijbelvertaling. Onze vergadering had hiertegen geen bezwaren, als maar niet onze opleidingsschool hieronder lijdt. En dat mag niet. Want wij hebben een schreeuwende behoefte aan goed-onderriichte goeroe's indijl; en we rekenden in dit verband uit, dat we onzen naaste toch ook weer niet bóven onszelf behoeften lief te hebben. Wat er nu van kome zal weten we niet. We hopen maar, dat én het Ned. Bijbelgenootschap én onze opleidingsschool afdoende geholpen kunnen worden. En rekenen op de wijsheid onzer vroede Generale Deputaten.

Wat ik nu schrijven wil, zou ik onder 't reclamehoofd: Weet u, dat... willen zetten. Alleen maar opdat hij die aandacht verkrijge, welke het verdient. Weet u, dat de goeroe-indijl Mardaja een beroep aannam tot predikant bij de Javaansche gemeente te Medan? En beseft u wel, wat dat beteekent? Weet u welk een zwaar offer deze broeder met z'n gezin

brengt? Weet u, dat een verhuizing van Java naar Sumatra voor een Javaan een grootere onderneming is dan die van een Hollander naar Nederlandsch-Indië?

Weet u, dat de gemeente te Medan uit grooten nood verlost is?

En verder: Weet u wel, dat de goeroe-Indjil Moeljana met z'n gezin naar het Palembangsche vertrok voor evangelisatie-arbeid onder de daar vertoevende Javaansche kolonisten? Hebt ge er ook maar een geringe voorstelling van, wat voor offers van onzen Moeljana gevraagd worden, om zich voor dit moeilijke werk te geven, vër van zijn geboorteland? Onze gebeden vergezellen die broeders; en wanneer gij in Holland bidt: Uw Koninkrijk kome, wilt ge dan ook voor deze broeders bidden? Zij hebben er recht op.

Een heuglijk verschijnsel is, dat zooveel gemeenten plannen hebben om te komen tot het beroepen van een eigen predikant. Ik noem nu maar de gemeenten Parakan en Djoema in het Magelangsche, Temon en Palihan in het Keboemensche; Wates in Djocja; Poerwokerto, en de groote gemeente van Klaten. Het is wel teekenend voor den gewijzigden stand van zaken op onze terreinen. Er zijn zelfstandige inheemsche kerken gekomen, en ze mogen er zijn. Op menige plaats is het eerste doel van zendingsarbeid bereikt: de planting der kerk van den Christus. Er is hier helaas in tegenstelling met in Holland, een tekort aan goede candidates voor het predikambt. En de vraag dient wel ernstig overwogen, of wij niet jonge menschen naar onze Vrije Universiteit of Theologische Hoogeschool moeten zenden. Wij hoorden van een jongeman, die op het punt staat naar de V. U. te gaan. Een Javaan aan de V. U. onder de theologische studenten. Gesteld, de oude Dr. Bakker zou dat nog beleefd hebben! Het is wonderlijk en groot in onze oogen. Als men hem daar nu maar niet een bad in de mystiek geeft! Want dan is zijn reis te vergeefs. Mohammedanen en Javanen zwemmen hier in de mystiek. Onze Hollandsche theologen kunnen daarin in de verste verte niet concurreeren met hun Oostersche collega's. Wij hebben gelukkig ook iets beters, iets geheel anders aan Java te brengen.

Nu zou ik nog wel melding kunnen maken van den rustigen voortgang van het werk op alle terreinen; van den ingang in het Goenoeng-Kidoelsche; van den tweeden missionairen arts aan het Ziekenhuis te Magelang; van de studie welke Ds. van Dijk zal maken over de historie der Sadrachgemeenten na 1922; van de wijziging der Zendingsorde, die hier weer aan de orde komt.

Maar laat me nog slechts twee dingen mogen noemen.

In de eerste plaats: Eind Juli komt de Javaansche synode te Keboemen bijeen. Het worde in Holland niet vergeten. Zij moge niet zoo belangrijk zijn als één onzer Generale Synode's, voor Java is haar be tekenis niet licht te onderschatten.

Ten tweede: Onze Vergadering ontving een verzoek uit Holland, om steun aan de zendingspropaganda in Holland. We voelden de billijkheid van dit verzoek. Er is nog wel eenig verschil tusschen een goede zendingsorganisatie en een goede propaganda. Van de eerste niets dan goed. Maar de tweede? Zij leidt nog een kwijnend bestaan; mag zichzelf een misdeeld kind noemen; en is toch aller aandacht waard. Onze vergadering hoopt voor die propaganda

het hare bij te dragen. En het is onze wensch, dat zij in Holland krachtiger aangepakt worde dan tot nu toe het geval is; en ook daar dien steun ontvange bij de desbetreffende instanties, welke haar rehtens toekomt.

De Zending heeft twee dochters. Zij heeten: Geef en bid. Haar laatstgenoemde dochter is haar lievelingskind. Wij bevelen haar in Uw liefde aan.

Solo, 23 April 1938.

S. U. ZUIDEMA

Lunteren.

De Zendingsstudie-Raad is voornemens dezen zomer weer drie conferenties te houden. Ditmaal echter niet alle conferenties in het onder ons bekende, mooie conferentieoord bij Lunteren, maar één in Duitschland, in het in heel de zendingswereld zeer bekende Barmen.

Aanbeveling dezer conferenties is overbodig.

Nooit hoorden we iemand, die zich op een zendingsconferentie in Lunteren had verveeld of spijt had de conferentie te hebben bezocht.

De tweede conferentie is eenigszins in Gereformeerde richting georiënteerd.

Wij laten het program hieronder volgen:

Eerste conferentie (27 Juli—3 Aug.) te Barmen:

Voorzitter: Ds. H. J. Drost (Aalten); Vice-voorzitter: Dr. H. J. Honders (Wassenaar); Bijbelbesprekingen: Ds. J. Verkuyl (Oegstgeest).

Cursussen: I. Pastor Liz. E. Delius (Barmen): „Das Christuszeugnis der jungen Kirchen in der Heidenwelt". II. De naam van den tweeden cursusleider is nog niet bekend.

Spreekers: Zend. W. Kempgen (China); Zend. W. Lind (Afrika); Mej. M. Linz (China); Zend. Jul. Möller (Sumatra); Zend. Alfr. Schneider (Nias); Zend. H. Wagner (Mentawai); Zend. Ad. Wullenkord (Nieuw Guinee).

De deelnemersprijs bedraagt (de kosten van de reis van Utrecht af en die der uitstapjes inbegrepen) f 35.—.

Tweede conferentie (8—13 Aug.) te Lunteren.

Voorzitter: Ds. Y. K. Vellenga (Meppel); Vice-voorzitter: Ds. E. Jansen Schoonhoven (Lichtenvoorde); Bijbelbesprekingen: Ds. S. R. Smilde (Zeist).

Cursussen: I. Pfr. H. Witschi (Bazel): „An den Urwaldströmen Borneos"; II. Dr. F. L. Bakker (Jogjakarta): „Enkele beschouwingen over den Islam"; III. Zend. H. M. Bielke (Haarlem): „De Zending in Suriname".

Studiegroep: Ds. D. K. Wielenga (Capelle a. d. IJssel): „Het Evangelie in het Oosten".

Spreekers: Dr. B. J. C. Rijnders (West-Soemba); J. Schipper (Utrecht); Zend. R. Veldhuis (Poso, Midden-Celebes); Mej. H. J. Wellensiek (Hilversum).

Derde conferentie (15—20 Aug.) te Lunteren.

Voorzitter: Ds. B. J. C. Rijnders (Hilversum); Vice-voorzitter: Ds. J. C. Streefkerk (Soest); Bijbelbesprekingen: Ds. C. Pel Jr. (Nijmegen).

Cursussen: I. Pfr. H. Witschi (Bazel); „An den Urwaldströmen Borneos"; II. Dr. W. ten Boom (Hilversum): „Oude en nieuwe richtingen in het Jodendom"; III. Zend. W. J. A. Zwaan (Zeist): „De Zending op de Sangi- en Talaud-eilanden".

Studiegroep: C. Kijne (Bussum): „Het Evangelie in het Oosten".

Sprekers: Ds. J. Coumou (Zeist); Zend. A. K. de Groot (West-Java); Jkvr. J. W. Bar. van Lynden (Suriname); Dr. J. J. Miedema (Midden-Java ten Zuiden); Ds. J. A. C. Rullmann (Midden-Java te Z.).

De deelnemersprijs voor de beide conferenties te Lunteren bedraagt sinds 1934 f 17.50 (alles inbegrepen).

Korte berichten.

Ds. H. Bergema.

Opnieuw is Ds. H. Bergema door een ernstige krankheid aangetast, waardoor opname in een ziekenhuis noodig werd.

Zijn promotie was bepaald op 21 Juni a.s., maar moet nu worden uitgesteld. Het staat ook te vreezen, dat het voorgenomen vertrek naar Indië d.d. 13 Juli zal moeten worden verschoven naar later datum.

Ds. A. Merkelijn.

Zondag 1 Mei heeft Ds. A. Merkelijn zijn zendingsarbeid neergelegd en afscheid genomen van Magelang. In een stampvolle kerk bediende hij het woord uit Hand. 20 : 28. Ook de President van Kedoe en de Burgemeester van Magelang waren daarbij aanwezig.

Dinsdag 3 Mei heeft hij 'smorgens den eersten steen gelegd voor de kerk te Blondo en is daarna van Magelang vertrokken om 11 Mei te Batavia aan boord te gaan van de „Christ. Huygens” tot vertrek naar Holland.

Ds. Merkelijn heeft Java verlaten met een zeldzaam rijken staat van dienst.

Ds. J. Verkuyll.

Gelijk te verwachten was heeft Ds. Verkuyll, miss. predikant van de kerk te Leiden voor de zending onder de studeerende Oosterlingen hier te lande, het beroep van de kerk te Rotterdam voor den missionairen dienst in Banjoemas aangenomen. Voorloopig zal hij echter zijn tegenwoordigen arbeid nog voortzetten en wellicht eerst in den zomer of het najaar van 1940 naar Java vertrekken.

Dr. W. H. Pruys.

Dr. W. H. Pruys, de chirurg van het Petronellahospitaal te Djokja, is voornemens in Augustus weer terug te keeren naar Java.

H. H. Scholten.

De heer H. H. Scholten, administrateur van het Petronellahospitaal heeft tijdens zijn verlof als adres: Koninginneweg 23, Hilversum.

Mej. A. A. de Graaf.

Tot verpleegster aan het Petronellahospitaal te Djokjakarta is benoemd Mej. A. A. de Graaf te Utrecht.

Ds. R. C. Harder.

Ds. R. C. Harder, één der predikanten van de Geref. Kerk te Bandoeng, is voornemens in September a.s. net verlof naar Holland te komen.

Mej. Tj. J. Sybenga.

Mej. Tj. J. Sybenga, die het vorig jaar Juni is uitgegaan om als verpleegster de zending te Wonosobo te dienen, gaat wegens huwelijksplannen den dienst der zending weer verlaten.

Leestafel

Het Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië.

Dit Handboek, dat niet minder dan 356 bladzijden telt, biedt betreffende het Gereformeerd Kerkelijk leven in Indië vrijwel alles, wat men wenschen kan. Een zeer oriënteerend boek, dat voor f 1.— verkrijgbaar is bij den heer J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, den Haag.

Natuurlijk staan er ook wel enkele onjuistheden in. Zoo worden b.v. onder de deputaten der Generale Synode voor de Zending genoemd Dr. W. G. Harrenstein en Ds. J. Krüger, wat onjuist is. Maar de commissie heeft er naar gestreefd best werk te leveren en is daarin geslaagd. Het spreekt van zelf, dat dit handboek de Zending niet heeft vergeten.

Doop, Belijdenis en Avondmaal, door Prof. Dr. C. Ch. Aalders, bij J. B. v. d. Brink te Zutphen.

Een kostelijk, glashelder boekje, vooral aanbevelenswaard voor onze jonge mensen. De prijs is slechts f 0.20 en bij getallen nog lager.

Het probleem der Schriftcritiek, door Dr. G. C. Berkouwer, bij Kok te Kampen. f 3.50 geb. f 4.25.

Een hoogstaand boek van den eersten rang over een bijzonder belangrijk onderwerp, dat reeds sinds lang en nog steeds zeer actueel is. Dr. Berkouwer leidt ons in in de hedendaagsche Schriftcritiek, zet haar motieven uiteen en handhaaft daartegenover met klem het gezag der Heilige Schrift, zooals dit in onze confessie wordt beleden. Ons bestek laat geen breede recensie toe. Maar zelden maakten we met zooveel genot en instemming kennis met een boek, als met dit werk. Ook voor de Zending heeft het geen geringe beteekenis, want het gaat om de Heilige Schrift.

De tijd is nabij. De voortekenen van 's Heeren wederkomst, door J. J. Knap bij Kok te Kampen f 2.25 geb. f 2.90.

Sinds tal van jaren heeft Ds. Knap ons gezonde, stichtelijke lectuur gegeven in den echten zin van het woord. En zijn pen is nog niet versleten. Dat blijkt uit dit in zijn bekenden, eigen stijl geschreven werk, waarin hij in 24 hoofdstukken de voortekenen van 's Heeren wederkomst behandelt. Natuurlijk ontbreekt de zendingsgedachte niet. Er is een geheel hoofdstuk aan gewijd.

Niets hebbend en alles bezittend, door Toyohiko Kagawa, vertaald door Dr. H. G. van Beusekom.

Ik ben de opstanding, door prof. Dr. Karl Barth, vertaald door A. A. Wildschut.

Storm en stilte, door A. K. Straatsma.

Deze boekjes, die elk f 0.45 kosten, zijn verschenen bij Voorhoeve te den Haag. Het zijn tijdwoorden met Evangeliseerende strekking. Boeiende lectuur, maar te lezen met eenig oordeel des onderscheids.

Het Romeinsche Imperium en het Nieuwe Testament, door Dr. G. J. D. Aalders, bij Kok te Kampen, f 2.40 geb. f 3.25.

Een zeer interessant boek, waaruit men veel kan

leeren. Het biedt ons de vrucht van een breede, veel omvattende studie over het Romeinsche keizerrijk in den tijd van het Nieuwe Testament. Zeer dienstig om onderscheidene dingen in de Schrift beter te verstaan.

In „Lichtstralen op den akker der wereld”, uitgave van den Zendings Studie Raad, verscheen als Afl. 1 van den 43sten Jaargang: **Mr. L. F. Anthing**, door H. J. Blik.

Dit boekje teekent de belangwekkende, zeer bijzondere figuur van Mr. L. F. Anthing, wel genoemd de pionier der zending op West-Java.

De boeken van de Ver. v. Christ Lectuur, bij N.V. Kok's Uitg. Mij., Kampen.

Aan de leden zijn verzonden:

1. **Asuncion** door J. K. v. Eerbeek. Dit is het laatste boek van den vroeg overleden schrijver die in onze kringen zoo'n uitnemende naam had. Het is een kostelijk, echt Christelijk boek.

2. **Wolf Meesters**, door Hielko van Oaltje. Een zeer boeiend boek van goede strekking, dat stellig opgang zal maken.

3. **Delistraat**, door G. J. Peelen. De schrijver teekent in dit boek de Chinezen in de Chinezen-wijk te Katendrecht. Ook met het oog op de Zending onder de Chinezen hier te lande wel van belang. Of de teekening juist is weten we niet.

4. **Tjalling's Jubeljaar** door G. Mulder. De gevierde schrijver, die met de beide vorige boeken over Tjalling zijn sporen reeds heeft verdiend, handhaaft in dit derde deel ten volle zijn naam.

5. **Weltra zal nog volgen**:

Boeren en burgers. Samengesteld onder redactie van P. J. Risseeuw.

Wie lid is ontvangt al deze boeken. Het lidmaatschap kost per ingenaaid abonnement slechts f 6.—, mooi gebonden f 8.95.

Bovendien mag men dan nog uit de rijk voorziene bibliotheek een gratis keuze doen tot een bedrag van f 5.—.

Op den Uitkijk. Uitgave van Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Dit maandblad van grooten omvang met zijn zeer gewaardeerden en altoos interessanten inhoud, handhaaft nog steeds zijn voorname plaats onder de Christelijke periodieken.

De prijs is f 3.— per halfjaar.

Bouwen en Bewaren. Orgaan van den Bond van Meisjesverenigingen op Gereformeerden grondslag.

Dit voortreffelijk geredigeerd weekblad voor onze meisjes is met April zijn negentienden jaargang begonnen.

De oplaag bedraagt niet minder dan 20.000 exemplaren. Dat betekent hoezeer dit orgaan opgang maakt. En het is het waard. De prijs is f 3.— per jaargang.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door J. Mulder te Hoogeveen voor restitutie der kosten van een in het Zendingsblad geplaatste foto van Lewa f 25.—. Door S. v. d. Berg van de leerl. der Christ. Wilh. M.U.L.O. school te Voorburg f 12.—. Door Ds. Allaart uit de liquidatiekas der Keuchenius-

school f 2500.—. Van een bruiloft te Halfweg f 2.89. Door R. Potze van de leerl. der Christ. Sch. te Ter Apel f 10.—. Door J. Breekveldt uit het busje der Chr. Sch. te Benschop f 1.05.

Santpoort, 17 Mei 1938.

W. BREUKELAAR,

Postrekening No. 32800.

Giften, ontvangen na 15 April tot 17 Mei, voor de Zending onder de Chinezen en Oosterlingen hier te lande:

Van Gereformeerde Kerken: Geldermalsen f 2.50; Rossum (G.) f 1.—; Houwerzijl f 1.50; Vrouwenpolder f 1.—; Kollum f 2.—; Grijskerk f 2.50; Leidschendam f 2.50; Visvliet f 2.50; Zutphen f 2.50; Nieuwe Pekela f 5.—; Schoondijke f 2.50; Piaam c.a. f 2.—; Groningen f 10.—; Kamperland f 2.50; Sless f 2.50; Muiderberg f 1.50; Nijverdal f 5.—; Alphen a. d. Rijn f 2.50; Schoonoord f 2.50; Voorschoten f 5.—; Zwartsluis f 5.—; Oude Biltzijl f 1.—; Venlo f 1.—; Smilde f 2.50; Den Helder f 2.50; Zweelo f 1.—; Mussel f 1.—; Ede f 1.50; Poortugaal f 2.50.

Van particulieren: Fam. K. te O. f 5.—.

Collecten of giften bij spreekbeurten: Jeugdcentrale Den Haag-Z. f 2.50 (voor zending onder Chinezen); Woubrugge f 10.— (voor zending onder O.).

Met hartelijken dank.

Rotterdam, 17 Mei 1938.

H. POPMA.

Postrekening 92886.

Verantwoording van de opbrengst der schoolbusjes ten bate van de Zendingscholen.

30 Jan. '37: B-dr. over '36 v. d. Bestuur Ver. L. O. op G.G., door bem. F. Boomsma f 10.—. 3 Febr.: Over '36: Prinses Julianasch. Amst.-O. f 4.—, Julianasch. Amst.-W. f 20.—, Elout van Soeterwoudesch. Amst.-Zd. f 3.56. 9 Febr.: Over '36: Chr. Sch. Hoogeweg 61, A'dam-O., Hoofd C. de Koning f 100.66. 11 Febr.: Over '36: Chr. Sch. Wormerveer f 25.—, Jan v. Nassausch. Nieuwendam f 5.—, 17 Febr.: Over '36: Calvijsch., Hoofd J. F. Hölscher, A'dam-W. f 17.50. Chr. Meisjes-school Hondecoeterstr. 6: A'dam-Zd. f 8.—, 20 Febr.: Over '36: De Savornin Lohmansch., Hoofd J. Pilon, f 33.29. 27 Febr. Over '36: Chr. Sch. Cuneraweg, Hilversum f 16.14. 11 Mrt. Over '36: Vijfhuizen f 2.50, Velsen-Nd. f 12.50, Nieuw-Vennep f 52.—, Halfweg f 4.39. 15 Mrt.: Over '37: Chr. Sch. Vinkenstraat, Zaandam f 20.40. 27 Mrt.: Over '37: Chr. Sch. „De Goede Herder”, Zaandam f 12.03. 2 April: Over '37: Chr. Sch. te Marken f 7.—, Jan v. Nassausch. Nieuwendam f 5.50. 13 April: Voor de Zendingscholen van H.H. te Bussum f 47.62, Leerlingen Ds. van Eeghensch. A'dam-W. f 11.50. 3 Mei: Dr. H. Bavincksch., Haarlem f 25.—, Dr. A. Kuypersch., Haarlem f 10.—, Chr. Sch. Badhoevedorp f 10.—, Chr. Sch. Castricum f 4.77. 10 Mei: Chr. Sch. Laren f 8.12. 1 Juli '37: Chr. Sch. Kl. Katerstr., Zaandam f 6.50. 11 Juli: Chr. Sch. Koog-Zaandijk f 23.06, idem Marken f 7.75, idem Westzaan f 12.15. 29 Juli: Chr. Meisjessch. Hondecoeterstraat 6, A'dam f 10.—. 31 Juli: Dr. A. Kuypersch. A'damNd f 41.42, Chr. Sch. Kl. Katerstr., Zaandam f 5.—, Geref. Sch., Handweg 109, Bovenkerk f 31. Aug. Brandsma Instituut Bussum f 26.85, Chr. Sch. Muiderberg f 8.79, Geref. Sch. Boschdriët, Hilversum f 61.—, id. Eenmn.-weg, Hilversum f 16.23, id. Vaartweg, Hilversum f 18.62, id. Eemn. Sch. Hilversum f 5, De Ruyterschool, A'dam-W. (Hfd J. Nauta) f 15.—, Juliana v. Stolbergsch., A'dam-W. f 5.50, Julianasch., A'dam-W. f 25.—, Juliana v. Stolbergsch., A'dam-W. f 5.76, Ds C. P. v. Eeghensch., A'dam-Nd. f 1.45, Chr. Sch. „De Goede Herder”, Zaandam f 15.74. 14 Sept.: Chr. Sch. Jonge Arnoldusstr., Zaandam f 10, Chr. Sch. Laren f 1.97. 27 Oct. Sch. Zandvoort f 8.65, id. Hoofddorp f 10.—, id. IJmuiden f 25.—, id. Badhoevedorp f 7.—, id. Haarl.meer Oostzijde f 12.—, id.

Halfweg f 15.20, id. Bloemendaal f 29.80, id. Vijfhuizen f 3.90, id. Castricum f 4.75. 29 Oct.: Chr. Sch. Ooievaarstr., Zaandam f 50.—. 1 Nov.: Ver. v. L. O. op G.G. Marialaan, Halfweg (Sloterdijk) f 10.—. 2 Nov. Chr. Sch. Kl. Katerstr., Zaandam f 2.50, Ds C. P. v. Eeghenschool, A'dam-Nd. f 2.17. 10 Dec.: Comm. v. d. Dessascholen, A'dam, f 300.—. 16 Dec.: Chr. Sch. Nederhorst den Berg f 5.—, School Cuneraweg, Hilversum f 19.68, Chr. Sch. Ankeveen f 1.56. 20 Dec.: Chr. Sch. Kl. Katerstr., Zaandam, f 4.—. 21 Dec.: Chr. Sch. Koog-Zaandijk f 22.83. 23 Dec.: Dr A. Kuyperschool, A'dam f 24.80. 24 Dec.: Chr. Sch. Muiden f 7.50.

Onderstaande bedragen nog geboekt o. d. dienst '37: 3 Jan. '38. Jul. v. Stolbergsschool A'dam-W. f 11.19, Julianasch. A'dam-W. f 25.—, Elout v. Soeterwoudsch. A'dam-Zd f 4.53. 7. Jan.: Chr. Sch. Weesp f 25.—, Geref. Sch. Huizen f 17.78, Brandsma Instituut Bussum f 22.70, Chr. Sch. Laren f 3.—, Geref. Sch. Boschdrift, Hilversum f 41.83. 9 Jan.: Chr. Sch. Hoorn f 12.75, id. Opperdoes f 12.75, id. Andijk f 34.30, id. Enkhuizen f 31.20. Chr. Sch. Ooievaarstr. Zaandam f 7.50. 11 Jan.: Comm. voor de Dessascholen, Amsterdam, 2e storting f 130.—. 14 Jan.: Geref. Sch. Marken f 20, Chr. Sch. Wormerveer f 25.—, Chr. Sch. Vinkenstr. Zaandam f 22.37, Chr. Sch. „De Goede Herder” Zaandam f 14.95. 21 Jan.: Chr. Sch. Halfweg, Groote IJpolder f 13.—. 22 Jan.: Chr. Sch. Heemstede f 65.—, id. Beverwijk f 15.—, id. Hoofddorp f 15.—, id. Vijfhuizen f 1.10, id. Santpoort f 17.50, id. Haarlem f 66.—. 5 Febr. Chr. Sch. Muiderberg f 4.90. 15 Febr.: Julianasch. Alkmaar f 22.50, Wilhelmínasch. Alkmaar f 30.—, Chr. Sch. Bergen f 3.75, id. Broek op L. f 26.25, id. Dirksborn f 12.—, id. Heer Hugowaard f 8.75, id. Den Helder f 77.50, id. Kolhorn f 2.50, id. Krabbendam f 5.50, id. Middenmeer f 5.—, id. Nd Scharwoude f 10.—, id. Oosterend f 13.80, id. Schermerhorn f 6.25, id. St. Pancras f 10.—, id. Sloodorp f 5.—, id. Wieringen f 7.50. 22 Febr.: School met den Bijbel Krommenie f 3.50. Chr. Sch. IJmuiden-West f 16.25. 28 Febr.: Calvijnschool A'dam-W. f 15.—, Chr. Sch. Hoogeweg, A'dam-O. f 75.85. 1 Mrt.: Chr. Sch. Haarlemmeer Oostzijde f 11.—, id. Nw Vennep f 43.75, id. Halfweg f 4.30, id. Velsen f 31.40. 9 Mrt.: Comm. van de Dessascholen, A'dam, 3e storting f 135.—. 12 Apr.: Chr. Sch. Velsen-Nd. f 12.50, id. IJmuiden-Oost f 12.50.

De Comm. van Administratie,
J. v. d. GRAMPEL.
Ds. A. SCHWEITZER.

Verantwoording van Jubileumgaven.

Magelang, 24 Maart 1938.

Verantwoording van Jubileumgaven.

Sinas de vorige verantwoording op 13 December 1937 werd door mij ontvangen voor kerkbouw op het Zendingsveld uit: Baarland (?? ex. Gedenkboeken) f 8.76, Treebeek (nagift) f 1.50 (totaal f 31.50). Almkerk (200 ex. Gedenkboeken) f 50.—, Andel (70 ex.) nagift f 8.16 (totaal f 21.34). Sleeuwijk (3e nagift) f 5.25 (totaal f 62.47). Zonnemaire (?? ex.) f 9.25. Drimmelen (26 ex. f 5.55. Dussen (67 ex.) f 27.60. Capelle (25 ex.) f 33.90.

Voorts via den Heer Hondius en Ds. Merkelijn uit: Kamperland (225 ex.) f 68.70. Schoondijke (nagift) f 20.84 (totaal f 58.19).

Verder van den Heer Lök 3 giften: f 10.— (Zento te Harderwijk) f 50.— en f 20.—. Totaal f 80.—. Geref. Kerk te Krommenie f 2.50. F. d. te A. 2e gift f 1.—.

Bovendien ontvingen wij uit Goes, dat reeds f 433.61 zond voor kerkbouw, opnieuw een gift van f 500.—.

Deze laatste gift even buiten beschouwing gelaten ontvingen wij dus tot op heden voor het Jubileum-

boek en voor kerkbouw een bedrag van f 3.557.42.

Uit Indië ongeveer f 1.800.—.

Alle gevers zeer hartelijk dank.

En nu nog een zeer verheugende mededeeling.

De Gereformeerde Kerk van Bandoeng stelde een bedrag van f 5.000.— ter beschikking voor den bouw van een kerk in Temanggoeng. Deze kerk, die eigenlijk gebouwd wordt voor de samenkomsten der Chinezen, mag dan tevens gebruikt worden voor de Javaansche kerkdiensten. Echter op voorwaarde dat onze Zending voor de Javanen een kerk bouwt in Grabag, die dan ook voor de Chineesche samenkomsten gebruikt mag worden.

De Gereformeerde Kerk van Bandoeng heeft namelijk zich bereid verklaard de arbeid onder de Chinezen in het Regentschap Temanggoeng (dat bijna de helft van ons Zendingsterrein uitmaakt) voor haar rekening te nemen. Die kerk in Grabag is ook dringend noodig. Nauwelijks een jaar geleden begon Ds. Merkelijn daar Koempoelan (samenkomsten) te houden en nu reeds is daar een aardige gemeente ontstaan die echter geen goede vergaderplaats heeft.

Wij hopen nu dit jaar drie kerken te kunnen bouwen.

Eerst natuurlijk een in Blondo. Dan in Temanggoeng. Vervolgens ook in Grabag. Die kerk in Grabag wilden wij dan graag bouwen van de f 1.800.— die wij uit Indië als Jubileumgave ontvingen. De kerk van Magelang heeft samen met de kerk van Bandoeng de arbeid onder de Chinezen op ons Zendingsveld voor haar rekening genomen, en nu is het ook verreweg het aardigste als hun Jubileumgave bestemd wordt voor de kerk in Grabag, die ook van zooveel betekenis is voor dezen arbeid onder de Chinezen. Weliswaar is die f 1.800.— niet voldoende, maar wij wilden het ontbrekende toch ook op eenigerlei wijze in Indië trachten te vinden.

Voor de kerk in Blondo ontbreekt ons dan echter nog een vrij belangrijk bedrag. Daarvoor komen wij nog ruim f 1.000.— te kort.

Wij zouden zoo graag willen dat althans deze eene kerk door de broeders en zusters in Holland werd betaald. De beide andere kerken kosten de kerken in Holland niets. Bovendien wordt op het oogenblik door de Javaansche gemeente te Djoema geld verzameld voor nog een vierde kerkgebouw, dat ook zonder steun uit Holland zal worden gebouwd. Is het dan toch nog te veel gevraagd van de kerken in Holland alleen dat ééne kerkgebouw voor Blondo voor haar rekening te nemen?

Moge de offervaardigheid van de kerk van Goes en van de Indische kerken vele andere kerken tot jaloerschheid verwekken. Dan is het geld spoedig bijeen. Wij hebben daarop goeden moed. Nog verschillende kerken verzuimden tot op heden haar Jubileumbijdrage te storten (op girorekening no. 163376 van Ds. G. van Nes van Magelang).

Daarbij zijn ook nog enkele van de zeer groote kerken. En deze lijst hierboven is ook zeer bemoeidigend.

God zegent onze Zending zeer overvloedig. Vooral in geestelijk opzicht, maar toch ook op zeer bijzondere wijze in het stoffelijke.

En alle gevers zullen stellig even overvloedig deel in de Zendingszegen al naar mate waarin ook zij overvloedig gegeven hebben.

C. VAN NES.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

Februari 1938: Kinder Zend. Vereen. Utrecht f 75.—; Postwissel J. S., Zutphen f 2.—; Zend.comm. Loenen

a. d. Vecht f 10.; Mej. K., Epe f 1.—. Totaal f 88.—.
Maart 1938: Geref. Kerk Gameren f 1.—; M.V. „Maria en Martha“ Soest f 2.50. Totaal f 3.50.
April 1938: Geen enkele gift ontvangen. Zóó schraal is het, meen ik, nog nooit geweest. Gelukkig, dat ieder, die de schaal genegen is doch dit keer verzuimde haar te bedenken, dit verzuim nog kan goedmaken. Er is ook zooveel waarin we tekort kwamen en dat nooit meer te herstellen valt.

Met hartelijke aanbeveling.

J. F. NETELNBOS—Chevallier.

Hilversum, 30 April 1938.

Postrekening 263829.

Chr. Perswerk Ned.-Indië.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften:

Geref. Kerk te Zutten f 2.50; Nederhorst den Berg f 1.50; Smilde f 2.50; Noordwijk aan Zee f 2.—; Ureterp f 2.—; Ureterp f 4.—; Hornhuizen f 1.—; Delfzijl f 5.—.
G. M. A. NAERNOES.

Koudekerke-Z. B. 386
Giro 289929.

24 Mei 1938

Zending in Makassar.

Voor de Zending in Makassar ontving ik een gift van S. G. Sr. te E. groot f 2.50.
Hartelijk dank.

G. M. A. LAERNOES.
Koudekerke-Z. B. 386
Giro 289929.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.
4e verantwoording van 25 April—25 Mei 1938.

Prov. Groningen:

H. Lameijer, Westerlee, busjes f 32.35; Sientje Kloppenburg, Valthermond, halve ct. f 0.50; Mej. W. G. Dop, Westerlee, Schoolbusje f 5.21; K. Schuitema, busjes Schouwerzijl f 53.50; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 75.—; Ludolf, Anton en Antje te Stads-kanaal, spaarcenten f 0.60; Per Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes Den Andel f 15.40; Per A. Kaspers, Winsum, Vrouwenveren. f 100.—; idem, Zend.comm. f 80.—; idem, gift f 2.—; Lena Warris, 2e Exlmond, busje f 11.81; M. Gnodde, 2e Exlmond, busje f 11.47; Gr. Homan, Thesinge, busje f 5.30; D. A. Koebrugge, Onstwedde, Zend.kas f 80.—; idem, busje G. v. d. Heide f 6.06; K. Gunnink, Zevenhuizen, busjes kerk te kw. f 22.86; idem, kinderezend. Evertswijk f 6.37; idem, Nikk. School f 10.—; E. v. d. Veen, Ulrum, leerl. Hend. de Cocksch. f 30.—; G. Rozendal, Haren, busje schoolkinderen f 3.—; D. A. Koebrugge Onstwedde, 4 busjes Geref. Sch. f 18.15; G. Mul. Garreldswier, Nikk. Chr. Sch. f 12.15; P. Winter, Ten Post, Zend.comm. f 35.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes f 19.70; idem, Boukje Zuidema, halve ct. f 0.80; K. E. Helder, Siddeburen, Nikk. Geref. Sch. f 27.—; L. Menninga, Delfzijl, busje Chr. Sch. Farmsum f 18.—; H. Uytendijk, Groningen, busje Cursus Ds. van 't Veer f 5.13; G. Bos, Heuwerzijl, eell. bruiloft L. H. en A. M. te Vliedorp f 4.—; Per Ds. J. H. Lammertsma, dank-offer 8 Mei ingekomen b/d Kerkeraad van Appingedam f 25.—; E. Compaan, Zuidhorn, Geref. School f 8.—; Ds. M. Stadig, Ezinge, saldo kalenders f 16.84; idem, 30 h. ct. E. S. f 0.15; idem, „Vereeniging“ f 100.—; idem, gift f 0.50; J. Knol, Overschild, Zend.comm. f 25.—; Mej. G. Haan, Groningen, Munt—April f 390.—; W. Brons, ten Boer, Nikk. Chr. School f 17.50; N. N. Groen, 190 halve ct. f 0.95; Antje. Bertha en Janke Huseman, Gron. halve ct. f 1.12½; Paaltje Tameling, Gron. halve ct. f 1.—; J. van Dijken, Win-

sum, Nikk. School f 20.—; idem, halve ct. door leerlingen verzameld f 5.75; Per Ds. D. van Dijk, Gron. halve ct. en kleing. f 13.75; Per K. Eisses, Haren, vaste bijdragen f 55.95½; idem, oversch. filmavond f 13.69; idem, Mevrouw O. halve ct. f 1.28½; B. Oosterhuis, Gron. halve ct. f 0.75.

Prov. Drenthe:

A. Offereins, Smilde, busjes f 112.15; B. Roosjen, Diever, Schoolbusjes f 12.75; A. Rav, eOud-Schoonebeek, gift f 15.—; Ds. H. T. Hoeksema, Zwartemeer, gift N.N. f 1.—; Geref. Kerk, Dwingelo, bruilofts-busje f 1.60; A. Sliekers, Nieuwlande, bruiloft Ermel—v. d. Vinne f 5.94; idem, opbrengst busjes f 39.48; idem, bruiloft fam. Nienhuis f 3.81; K. Metselaar, Hollandscheveld, busjes f 80.—; Per Ds. D. Drenth: coll. gift Zuidlaren f 2.50; idem, busjes Zuidlaren f 126.75; idem, Zend.comm. Haulerwijk f 71.61; idem, Schoolbusje Oosterwolde f 1.50.

Prov. Overijssel:

W. Rieltsjes, Nijverdal, Zend.comm. f 150.—; W. F. Eugster, Hengelo, zes busjes f 19.—; idem, bijdr. 1e kwart. f 72.70; P. Yspeert, Vollenhove, kerkbusjes f 15.14; T. v. d. Mey, St. Jansklooster, busjes f 30.60; S. Malda, Lutten, bijdr. f 50.—; J. Kassies Az., Daarlerveen f 32.—; W. van Zanten, Kampen, busjes Jonge Garde f 93.13; R. Fennema, Ommen, coll. gift f 5.—; idem, coll. huwelijks f 2.—; J. v. Mulligen, Hasselt f 55.—; Per H. Hofsink, Bergenheim f 50.—; E. Leenders, den Hulst, Zend.comm. Nieuwleusen busjes f 123.08; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes Maart—April f 20.74.

Soembaweken Groningen:

Gerkeskl-Stroobos f 125.—; Nieuwe Schans f 3.37; Zoutkamp f 21.60.

Soembaweken Drenthe:

Smilde, nagift f 0.75; Nieuw Amsterdam f 157.70.

Soembaweken Overijssel:

Genemuiden f 25.—; Vriezenveen f 101.20.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Schouwerzijl f 37.50.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Hollandsche Veld f 29.—; Nieuweroord f 30.27; Mepel plus nagift f 165.07.

2e Algemeene Collecte Overijssel:

Vollenhove f 23.66; Kampen f 206.87.

Diverse ontvangsten:

Per Ds. H. Zwart, Warffum, nalatenschap fam. E. Bakker f 500.—; N. N. f 40.—.

Totaal 4e verantwoording f 4046.57½

1ste tot en met 3e verantwoording „ 16992.32

Totaal tot op heden f 21038.89½

Met dank voor de toezending van het bovenstaande verzoek ik den Kerkeraden en Zendingscommissies zoo spoedig mogelijk de Pinkstercollectes te willen zenden.

JURRIËN VELDKAMP. Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 Mei 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Al de Heidenen. — Van Zendingsaangelegenheden: De groei der Zending onzer Kerken op Java; De Makassar-Zending; De Zendingsarbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Dr. H. Bergema; Schetsen uit Soemba, No. 43; De Zendingsmeisjes te Emmercompascuum. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg; Het afscheid van Ds. en Mevrouw Merkelijn. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland: Jaarverslag van de Vereen. voor den Medischen Dienst te Poerworedjo; Kerkbouw te Tlepok; De Kinderzendingsvereniging te Halle. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Noord: Solo in 1937 (I); Het Bestuur der Geref. Zendingscommissie met de helpende dames te Gouda. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Brief van Mevr. Groot-Oldeboorn; Iets over de 18de Continentale Zendingsconferentie. — Ingezonden stukken: Een vriendelijk verzoek. — Zending van de Geref. Kerk te Batavia: Kort overzicht over het jaar 1937. — Zending van de Geref. Kerken te Medan en Pemantang en Siantar: Kort verslag. — Zendingscommissie te Maasland met haar collectantjes. — De Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo: Ook in de vacantie; Midden Java Statistiek Hoofddienst verslagjaar 1937; Zendingskalender 1939. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: Rijnsche Zending. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

AL DE HEIDENEN

Al de heidenen, Heere! die Gij gemaakt hebt, zullen komen en zullen zich voor uw aanschijn nederbuigen en Uwen Naam eeren.

Psalm 86 : 9.

Welk eene heerlijke verwachting koestert de dichter van dezen psalm betreffende de toebren-
ging van de heidenen. Bij Geesteslicht ziet hij in de verre toekomst de volken komen, zich buigen-
de voor God en aanbiddende voor Zijn aange-
zicht. Hij ziet ze komen vruchten dragende van
geloof en bekeering, want hij zingt: alle heidenen
(volken) zullen Zijn naam eeren. In profetisch
vergezicht mag hij aanschouwen de gansche kerk
van Christus, vergaderd uit alle volk en taal en
natie; mag hij zien het groote, machtige werk dat
door God al de eeuwen door gewrocht wordt, in
de toepassing van het heil door Jezus Christus
aangebracht voor een zondig en schuldig men-
schengeslacht.

Heerlijke verwachting, want alleen in dat
komen der volken om voor den Allerhoogste zich
te buigen en Zijn naam te eeren, ligt hun heil.
Maar eene heerlijke verwachting ook, omdat
in die toebren-
ging der volken, de grootheid van
God en Zijn gezalfden Koning zoo luisterrijk
schittert.

Al de heidenen, Heere! *die Gij gemaakt hebt*,
zullen komen.

Hoe duidelijk blijkt hier, dat David door Gods
Geest geïnspireerd wordt en bij Geesteslicht de
volken der heidenen in oogenschouw neemt. Hij
ziet de heidenen als *schepselen* Gods, als 't maak-
sel van Zijn handen en dies mede behoorende tot
de wereld, die God zoo lief heeft gehad, dat Hij
Zijn eeniggeboren Zoon gezonden heeft opdat een
iege-
lijk die in Hem gelooft, niet verderve maar
het eeuwige leven hebbe.

Wel liet God ook toen die heidenen wandelen
in hun eigene wegen, maar nochtans liet Hij Zich
zelf aan hen niet onbetuigd, hun goed doende van
den hemel, regen en vruchtbare tijden gevende,
vervullende hunne harten met spijze en vroolijk-
heid. (Hand. 14 : 16, 17).

Dit alles deed Hij, opdat hunne harten zouden
voorbereid worden, totdat voor de volken, voor
elk op den van God verordenden tijd, de volheid
des heils zou zijn aangebroken.

In de *liefde* Gods tot Zijn maaksel grondt zich de
verwachting, dat alle heidenen zullen komen en
voor Gods aangezicht zich zullen buigen om Zijn
Naam te eeren.

Maar tevens in de *almacht* Gods. De volken der
heidenen zijn 't werk Zijner handen. Aan Zijn

machtwoord danken alle volken hun aanzijn;
door Zijn almachtige hand heeft Hij ze bewaard
en in stand gehouden.

En zoo ook *kan* Hij ze door Zijn oneindige
kracht trekken uit de macht van den duivel en
ze overbrengen in het rijk van den Zoon Zijner
liefde — God is groot en doet wonderwerken, Hij
alleen is God!

Al de heidenen, Heere! zullen komen.

Hoe staat het ten aanzien van de vervulling
dezer profetie?

Vele eeuwen zijn voorbij gerold sinds 't oogen-
blik, waarop David dezen psalm zong, maar hoe
ver is 't er nog van af dat *alle* volken gekomen
zijn tot de kennis van den alleen waren God en
zich buigen voor Hem en Zijn Gezalfde.

Zeker, vele volken, die eenmaal heidenen wa-
ren, zijn in den loop der tijden Christenvolken
geworden, deelende in de kostelijke zegeningen
die afvloeien van het kruis. Wij zelven genieten
dat onuitsprekelijk groot voorrecht.

Ook zien we hoe in onzen tijd, als vrucht van
den Zendingsarbeid wel de *enkelingen* van menig
volk zich bekeeren tot den Heere, geloovende in
Jezus Christus als hun Zaligmaker.

Maar — de macht van het heidendom is nog
zoo groot. Volk bij volk ligt nog verzonken in den
duisternen nacht van den afgodendienst. En
daarnaast verheft zich het machtige bolwerk van
het Mohammedanisme!

Is er geen oorzaak in moedeloosheid te gaan
neerzitten? Neen, de *aanvankelijke* vervulling
van dit profetisch Woord Gods, waarborgt de
uitkomst, waarop David het oog had toen hij
zong: al de heidenen zullen komen.

De toebren-
ging der volken, voor zoover ze
reeds plaats vond, is 't wonderwerk van Hem Die
alleen God is, vrucht van den Middelaarsarbeid
Zijns Zoons, onzen Heere Jezus Christus, wien
gegeven is alle macht in den hemel en op de
aarde.

Met dat werk zal Hij voortgaan. 't Moge een
groot en grootsch werk zijn, dat de eeuwen om-
spant, Zijn eer vordert de volmaking van wat Hij
heeft begonnen.

Als we geloovig die uitkomst voor oogen hou-
den, dan zullen we met *bezieling* kunnen voort-
arbeiten in 't moeilijke werk der Zending.

Dan zullen we ons gebed om de komst van
Gods Koninkrijk in de heidenwereld, opzenden in
't vaste vertrouwen: Gij *verhoort* ons. (vs. 7).

Alle de heidenen *zullen* komen.

Delfzijl.

M. MEIJERING.

Van Zendingsaangelegenheden.

De groei der Zending onzer Kerken op Java.

In de beide vorige nummers van het Zendingsblad was van de hand van Dr. S. U. Zuidema een zeer belangrijk en boeiend overzicht opgenomen van het Zendingswerk op Midden-Java ten Zuiden over 1937. Voor dat overzicht, dat naar ons bleek door velen met genot is gelezen, zijn wij Dr. Zuidema dankbaar. Allerlei namen en cijfers heeft hij ons gespaard. En zijn overzicht was er waarlijk niet minder om. Integendeel. Het gaf ons een mooie kijk op den gang van het Zendingswerk in het laatst verlopen jaar, zonder dat telkens de aandacht gestoord werd door rijzen getallen, die toch niemand onthouden kan.

In dit nummer is het echter omgekeerd, wat betreft het overzicht over het Zendingswerk op Java. Ditmaal namen we op de statistiek onzer Java-zending. Niets dan namen en getallen, zonder iets er bij. Geen enkele toelichting of beschouwing om op het één of ander bijzonder de aandacht te vestigen. Dorre lectuur. We stemmen dit gaarne toe: op zichzelf ligt er in die cijfers niets bekoorlijks. Wellicht slaan de meeste lezers die statistiek eenvoudig over, zonder er een oogenblik wat aandacht aan te besteden.

En toch zijn we dankbaar, dat het Zendingskantoor te Solo weer de moeite heeft willen doen om een statistiek van onze Zending op Java samen te stellen. Het heeft aan Solo's Zendingskantoor heel wat correspondentie gekost om de noodige gegevens te verzamelen. En aan de samenstelling dezer statistiek is weer veel arbeid besteed. We zeggen het personeel van het Zendingskantoor te Solo daarvoor hartelijk dank. We zouden wel wenschen, dat die statistiek zich niet enkel tot Java beperkte, maar ook onze Zending op Soemba, Celebes en Sumatra omvatte. Wij vermoeden, dat men te Solo wel getracht heeft dit te doen, maar daarvoor geen voldoende gegevens had.

Wanneer men die anders zoo dorre cijfers met wat aandacht gaat bekijken, dan beginnen zij allengs te leven en gaan zij ons vertellen van het groote en gezegende werk, dat er op Java ook in 1937 weer is gebeurd. We weten natuurlijk heel goed, dat die getallen ons niet kunnen zeggen hoe groot de wezenlijke zegen was, die de Heere op ons Zendingswerk gaf. De Zending is een door en door geestelijk werk. De echte registratie der wezenlijke winst wordt in den hemel gevoerd. Wij kunnen het werk des Geestes niet naspeuren. Ons is het niet gegeven om te tellen hoeveel zielen er waarlijk voor Christus zijn gewonnen. En ons ontbreekt de maatstaf om den wasdom van het geestelijk leven te meten. Zoo is het hier te lande en zoo is het op het Zendingsterrein. De Heere kent degenen, die de zijnen zijn.

Maar al zien wij slechts den buitenkant, omdat we maar menschen zijn, toch heeft die buitenkant wel ter dege betekenis. En dan spreekt die statistiek ons van rijken groei, die de Zending op Java in 1937 genoot.

Laten we eens even een vergelijking mogen maken met het jaar 1936, dat ook een zeer gezegend jaar was.

Het getal der missionaire predikanten. Dit steeg het laatste jaar van 11 tot 13. Hierbij zijn de docenten niet meegeteld.

De Inheemsche predikanten. Hun getal ging om-

hoog van 10 tot 13. Er zijn nu reeds evenveel Inlandsche dominé's als dominé's, die van uit Holland zijn gezonden. Eén der mooiste dingen in de Zending is, dat er al meer Inheemsche predikanten komen.

Het zielental der Inheemsche Gemeenten bedroeg aan het eind van 1936 alles tezamen 15535. Aan het eind van 1937 was het zielental 17033, dus een toename van 1498 zielen, dat is bijna 9½ %.

Van bijzondere betekenis in den arbeid der Zending is steeds *het getal der volwassene gedoopten*, die elk jaar in de Christelijke Kerk worden opgenomen, vooral wanneer de Zendingen, zooals op ons terrein, niet al te haastig en te gemakkelijk iemand tot den doop toelaten. In 1937 zijn er 786 volwassene gedoopt. Het voorlaatste jaar was dit cijfer iets grooter, n.l. 849, wat bijzonder groot was. Dat getal der volwassene, die gedoopt zijn — die 786 menschen, die uit het Mohammedanisme of het Heidenendom zijn toegetreden tot de Christelijke kerk — moge onze Kerken wel nopen tot blijdschap en dank aan den Heere, want vooral dit cijfer spreekt van den zegen, waarmede de Heere het werk heeft gekroond.

Groot is ook *het getal volwassene, dat wenscht gedoopt te worden en in dooponderricht is*. Bij het einde van 1937 genoten 2197 menschen dooponderricht. Voor menig predikant hier te lande om misschien jaloersch te worden op de missionaire dienaars in Indië. Wat is het Zendingswerk toch mooi! Zooveel zielen te mogen leiden tot de kennis van het Evangelie der genade!

Nog willen we ten slotte één cijfer noemen. Ook da *offervaardigheid der Inheemsche Christenen* groeit.

Men weet, dat de Javaansche Christenen bijna zonder uitzondering zeer arm zijn. In 1936 hebben zij op ons Zendingsterrein in totaal voor kerk, armen en zending f 27.168.— geofferd. In 1937 steeg dit cijfer tot f 28.400.71. Een voor de Javaansche Christenen metterdaad zeer hoog bedrag, dat luid spreekt van de groeiende liefde der Inheemsche Christenen voor den dienst des Heeren.

De Makassar-Zending.

Zendingszegen brengt gewoonlijk vermeerdering van Zendingszorgen mede, althans financieel. Het gaat daarmee als met een gezonde jongen, die flink uit de kluiten schiet. Een pak, dat het vorige jaar heel goed paste en zelfs wat ruim zat, is van 't jaar hem van alle kanten te klein; veel te kort en te nauw. En van jaar tot jaar wordt hij duurder in de kleeren. En vader en moeder zijn blij, dat hun jongen zoo gezond is en zoo uitstekend groeit, ook al gaat die groei gepaard met stijging der kosten voor zijn kleding.

Zoo gaat het ook met gezond zendingswerk. Onder den zegen des Heeren groeit het naar alle zijden. En het spreekt vanzelf, dat dit tot groote dankbaarheid stemt en moet stemmen. Maar het gaat ook gepaard met toenemende financieele zorgen. Van jaar tot jaar stijgt het budget en worden de uitgaven meer. En dan is het soms wel eens moeilijk om de inkomsten met de uitgaven gelijken tred te doen houden.

Zoo is ook de ervaring bij de Makassar-Zending. Dit is één van de jongste zendingen der Gereformeerde Kerken. Zij gaat uit van de Holl. Geref. Kerk te Soerabaja in samenwerking met de Holl. Geref. Kerken te Semarang en Malang.

De zending dezer kerken heeft haar Zendingsterrein op Zuid-Celebes te Makassar en omgeving. Makassar de grootste en belangrijkste stad van Celebes. Zij telde bij de laatste volkstelling ruim 67000 zielen. En het zendingswerk beperkt zich geenszins alleen tot de stad, maar breidt zich uit, over een zeer uitgestrekt terrein.

Hier werkt de bekende zendingsman, die reeds in zijn studententijd zooveel voor de zending deed, Ds. H. v. d. Brink, die in 1933 zijn arbeid op dit terrein begon. Behalve met zijn zendingsarbeid, is hij ook nog belast met de verzorging der verstrooide Gereformeerde Hollanders op Celebes.

En de Heere zegent dit nog zoo jeugdig zendingswerk. Het groeit naar alle zijden.

De hoofddienst groeit. Er wordt nu al op zeven plaatsen geregeld gewerkt. En Ds. v. d. Brink heeft reeds vijf helpers en twee colporteurs, die met hem arbeiden. In 1937 mocht Ds. v. d. Brink 5 volwassenden en 2 kinderen doopen, terwijl hij aan 55 menschen dooponderricht geeft. Dat laatste getal is voor een nog zoo jonge zending bijzonder groot.

Ook de medische dienst groeit. Men was genoodzaakt voor dit uitbreidend werk een eigen missionair arts te zoeken, die men vond in den Indischen arts Ong. Yan. Hong, die eenige maanden geleden naar Makassar is gegaan en met groote toewijding zich geeft aan het medisch werk, waarbij hij door drie verplegers geholpen wordt. In 1937 waren er 10322 nieuwe patiënten en werden er 23613 consulten gegeven. Deze getallen zeggen ons, hoezeer de medische hulp der zending gezocht wordt.

En de schooldienst groeit eveneens, al is het nog niet zoo snel. Ds. v. d. Brink heeft drie zendingscholen, waar de goeroe's onderwijs geven. Deze scholen tellen 64 leerlingen.

Maar ook in de Makassar-Zending gaat de zendingszegen gepaard met vermeerdering der financiële zorgen. Het groeiende werk groeit de Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken over het hoofd. Wel heeft de Kerk te Soerabaja van het begin af hulp genoten voor het werk te Makassar. Volgens besluit der Generale Synode wordt deze zending gesteund met eene subsidie uit de Generale Kas tot een maximum van f 3000.— per jaar. En ook van elders komt er nog eenige hulp.

Maar de inkomsten houden geen gelijken tred met de noodzakelijke vermeerdering der uitgaven.

Met voorbeeldige offervaardigheid geven de Kerken te Soerabaja, Malang en Semarang voor het werk der zending.

De Kerk te Soerabaja telt 1001 zielen. En in 1937 heeft deze Kerk voor de zending bijgedragen f 2646.35, dus nog meer dan een rijksdaalder per ziel.

Malang's Kerk heeft slechts 429 zielen en offerde voor de zending f 940.28; dus ook per ziel nog meer dan 2 gulden.

En de Kerk te Semarang, waartoe 547 zielen behooren, gaf voor de zending f 1582.62; dus per ziel bijna drie gulden.

Geen Kerk in Holland, die naar evenredigheid ook maar in de verte zooveel voor de zending bijdraagt dan deze drie Kerken.

En toch, de Makassar-Zending komt te kort, zelfs veel te kort. Hier is hulp nodig, krachtige hulp.

Men zegge niet, dat die Kerken wijzer hadden

moeten wezen en dat werk niet hadden moeten beginnen. Niemand kan in den arbeid der zending te voren berekenen hoeveel er over enkele jaren noodig zal zijn. Ruim dertig jaar geleden meende men, dat voor 5 à 6 duizend een zendingsterrein op Java behoorlijk was te verzorgen. Thans eischt een goede verzorging daarvan tienmaal zooveel. Gelukkig, dat men dat te voren niet heeft geweten. Wellicht zou geen enkele Kerk het hebben aangedurfd een terrein voor haar rekening te nemen.

Zes jaar geleden was het ook niet te voorzien dat de Zending te Makassar zich zoo snel en zoo sterk zou ontwikkelen.

Beter dan critiek te maken, is het God te danken voor den zegen, dien hij over deze zending gaf en de hand in de beurs te steken om deze zending te helpen.

Wellicht is er thans geen enkel deel van het zendingswerk onzer Kerken, dat zoozeer hulp behoeft dan de zending te Makassar. Wie iets missen kan zende het aan den heer G. M. A. Laernoës te Koudekerke, Zeeland, Giro No. 289929. De heer Laernoës, vroeger ouderling in de Kerk te Semarang, is de vertegenwoordiger voor deze zending hier te lande.

De Zendingsarbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein.

Enkele maanden geleden liet Mej. Soemilah, onderwijzeres aan de Koningin Emmaschool te Solo, in het Zendingsblad ons hooren „een noodkreet uit de Javaansche vrouwenwereld”.

Die noodkreet heeft weerklink gevonden, inzonderheid bij onze Gereformeerde meisjes. Er was trouwens op dien nood ook al gewezen door Mej. L. Goemaat, die tijdens haar verlof in onderscheidene Gereformeerde meisjesverenigingen van haar mooie, maar ook moeilijke werk onder de Javaansche vrouwen en meisjes te Solo gesproken had.

Een en ander heeft er toe geleid dat de Bond van Meisjesverenigingen op Geref. grondslag onder het motto: „Indië roept” een actie op touw heeft gezet voor het door onze zending nog al te zeer verwaarloosde werk onder de vrouwen en meisjes op het zendingsterrein. En die actie is prachtig geslaagd.

Op de twintigste jaarvergadering, gehouden te Rotterdam den 2en Pinksterdag, kon de presidente van den Meisjesbond een bedrag van zeven duizend gulden overdragen voor het werk onder vrouwen en meisjes aan de vertegenwoordigers onzer onderscheidene zendingen. Dat was een ontroerend mooi moment, toen de presidente Mej. Parmentier aan elk der zeven zendingen f 1000 aanbood.

Moge die gift voor elke zending, die tot heden voor dit speciale werk nog niets deed, de stimulans wezen, om voor dit dringend noodige werk, dat juist door onze anders veelszins uitnemend georganiseerde zending al te veel is verruimd, één of meer wel toegeruste zendingszusters te benoemen en aan den arbeid te zetten. En moge het voor de zendingen, die reeds een zendingszuster voor dit werk in dienst hebben, een prikkel wezen om dit deel van het zendingswerk met meer kracht aan te vatten dan tot heden geschiedt.

Meermalen wezen we er op, dat juist op dit terrein, vergeleken bij menige andere zendingen, onze zending beduidend ten achter is. Over het algemeen kan

de zending onzer kerken de vergelijking met andere zendingen gemakkelijk doorstaan. Onze hulpdiensten, de medische dienst en de schooldienst zijn op geen enkel zendingsterrein in Ned.-Indië zoo goed verzorgd, dan op het zendingsterrein onzer kerken. Maar veel te weinig maken we gebruik van zendingszusters voor het speciale werk onder vrouwen en meisjes, dat alleen door vrouwelijke arbeidskrachten behoorlijk kon geschieden. Gelukkig gaat al meer het oog voor deze leemte in ons zendingswerk open en begint men te begrijpen, dat ook hierin moet worden voorzien.

Hoe noodig dit werk is, bleek ons weer uit het verslag van wat Mej. L. Goemaat gesproken heeft op den Zendingsdag, die te Djokja in de Paaschweek is gehouden. We lazen dit verslag in het Indisch Kerkblad. Het is geschreven in de nieuwe spelling, die in Indië veel in gebruik is. Gaarne geven we het even door aan onze lezers.

Het onderwerp van Mej. Goemaat was:

„Het werk onder de Javaansche vrouwen en meisjes”.

Met grote bezieling en diep medegevoel voerde zij de aanwezigen in de geest rond door de kampongs en drong door tot in de huizen en huisjes, waaryan het gewone alledaagse leven ons slechts de buitenkant toont.

Wel scherp was de tegenstelling tussen het felle licht van de tropische natuur en de sombere duisternis waarin de zielen dier vrouwen en meisjes gevangen zitten. Uit hetgeen zij wist te verhalen en de verg. toonde uit de schat harer ervaringen, bleek duidelijk de waarheid van het woord: „De goddelozen (zij, die verstoken zijn van de ware godskennis) hebben geen vrede.”

Aan alle kanten gebonden door de Islamitische huwelijks wetten, totaal onderworpen aan de wil van haar man, is zij dikwijls weerloos overgeleverd aan de grootste ellende en kan het voorkomen, dat een werkloos geworden man zijn vrouw aan een dansgezelschap verhuurt.

Anderen zijn gegrepen door de blinde hartstocht van het dobbelspel, waarvoor alles wijken moet.

Vreselijke ziektegevallen worden ontdekt, waarbij de medische hulp al lang had moeten ingeroepen worden, maar waar vrees de mensen weerhoudt.

Moeilijk is dikwijls de taak om in deze wereld het Licht van God te brengen.

Bij de een is er uiterlijke beleefdheid, maar verborgen onaandoenlijkheid of wel vijandschap, en het Bijbelwoord, dat voorgelezen werd, schijnt langs die zielen afgeleden.

Bij een ander worden de gedachten te zeer in beslag genomen door een buiten spelend kind, om rustig te kunnen luisteren. 't Is het enig overgeblevene van een tiental kinderen.

Gelukkig ontmoet men ook wel belangstelling, en dan blijkt de nawerking van het Christelijk onderwijs, eens op de Chr. Scholen genoten, al heeft dit ook wel eens het tegenovergestelde gevolg.

Toch heeft God ook met deze mensen Zijn Heilsplan. Ook dit volk dat in duisternis zit, zal een groot Licht zien, dat alleen door de werking van Gods Geest doordringen kan.

Vrouwenverenigingen en meisjesclubs geven deze arbeid meer vaste vorm en leggen nieuwe contactpunten. Het werk groeit, maar daardoor wordt ook

de behoefte steeds grooter naar actief gemaakte Christenvrouwen.

Tot zoover 't verslag. Het zegt ons heel duidelijk hoe hoog noodig dit werk is en wat breede arbeidsgelegenheid de wereld der Javaansche vrouwen en meisjes biedt.

Santpoort, 25 Juni '38.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Dr. H. Bergema.

Naar eerst de verwachting was, zou Dr. H. Bergema in het najaar van 1937 vertrekken naar Soemba, om daar als missionair predikant van de Kerk te Nijverdal en als docent der Opleidingsschool te Karoeni in den dienst der zending werkzaam te zijn.

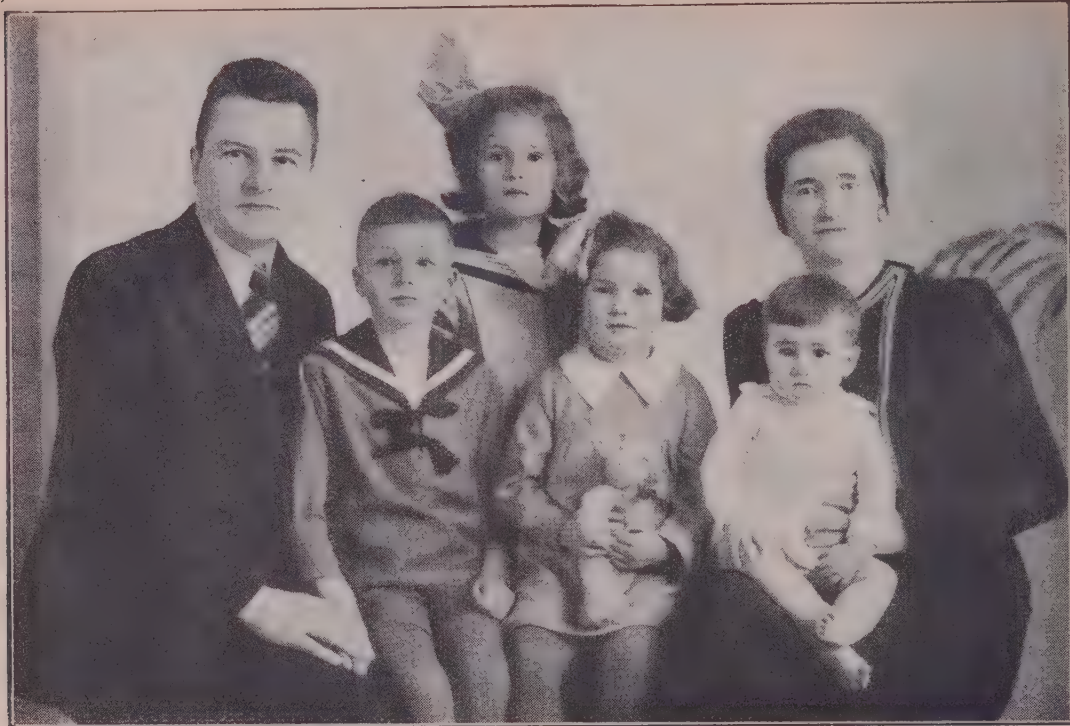
Inzonderheid echter ten gevolge van een ernstige krankheid, die in het laatst van het vorige jaar hem aantaste, en hem gedurende onderscheidene weken aan het ziekbed bond en de studie hem bijna geheel belette, moest zijn vertrek worden uitgesteld. Er zijn toen wel eenige dagen geweest waarin wij vreesden, dat Dr. Bergema wel eens genoodzaakt kon worden, om van het gaan naar Soemba te moeten afzien.

Maar de Heere heeft het wel-gemaakt. Hij is ons geweest een verhoorder der gebeden. De middelen zijn gezegend. Dr. Bergema is weer opgericht en hij heeft, ook al is hij nog niet bijzonder sterk, de voorgenomen studie kunnen hervatten. Ook een andere krankheid, die in het laatst van Mei hem plotseling aangreep, is gelukkig weer ten gunste gewend. Naar het plan was, is hij nu met zijn gezin den 13 Juli te Amsterdam aan boord gegaan van de „J. van Oldenbarneveld” tot vertrek naar Indië.

Het was in October 1929 dat Dr. Bergema en Mevr. Bergema de Jong voor het eerst uitgingen om in dienst van de Kerk te Heeg de zending te Keboemen te dienen. Dr. Bergema, die reeds tijdens zijn studie aan de V.U. met de deputaten voor de zending op Soemba in correspondentie was geweest, om op dit eiland in de zending werkzaam te zijn, had van meet af de begeerte om in de zending te mogen arbeiden.

Nadat de Kerk te Heeg hem in October 1927 had beroepen voor den dienst harer zending, heeft Dr. Bergema zich gedurende bijna twee jaar voorbereid voor het werk op Java. Uitnemend toegerust ging hij heen en werkte zich spoedig in in den missionairen arbeid. De Heere kroonde zijn werk te Keboemen in rijke mate met Zijn zegen. Zijn arbeid werd zowel in Indië als hier te lande bijzonder gewaardeerd.

Ofschoon Dr. Bergema met al zijn kracht zich gaf aan het aldoor zich uitbreidend werk der zending, heeft hij toen ook nog tijd kunnen vinden voor het schrijven van onderscheidene artikelen, die getuigden van zijn breedden blik, zijn zeldzame belezenheid en zijn bijzondere gave voor de studie. In breedten kring trok Dr. Bergema de aandacht. Het was dan ook geen wonder, dat allereerst aan hem werd gedacht, toen er een docent noodig was voor de opleidingsschool op Soemba.

Dr. H. Bergema en gezin.

In 1934 vroeg de vorige docent Ds. L. P. Krijger met het oog op zijn dienstjaren en de gezondheid van Mevrouw met ingang van 1 Jan. 1935 ontslag uit den actieven dienst, wat hem op de meest eervolle wijze gegeven werd. De deputaten der Generale Synode voor de zending hebben toen tot vervulling van de vacature, die zou ontstaan, in October 1934 met algemeene stemmen besloten de benoeming tot docent aan de Opleidingsschool aan te bieden aan Dr. H. Bergema te Keboemen.

Na langdurige en ernstige overweging heeft Dr. Bergema deze benoeming in Februari 1935 aangenomen.

Hij kon echter Keboemen niet voor Januari 1936 verlaten, zoodat hij eerst in Februari '36 in Holland kwam. Noode stond Friesland hem af en noode zag men op Java hem daar den dienst der zending verlaten, want zijn arbeid stond hoog aangeschreven.

Aangezien Dr. Bergema recht had op verlof, bleef hij tot 30 Sept. finantieel aan de Kerk te Heeg verbonden en ging hij daarna over in den dienst van de gezamenlijke kerken.

Omdat Dr. Bergema te Karoeni op Soemba de zendingspost van de Kerk te Nijverdal zou gaan arbeiden, is hij op daartoe strekkend verzoek en in overleg met de Zendingssynode van Groningen, Drenthe en Overijssel, door de Kerk te Nijverdal beroepen tot missionair predikant en is hij als zoodanig door Ds. R. Hamming Woensdag 20 October l.l. bevestigd, terwijl in dienzelfden dienst Dr. Bergema zijn intrede deed.

Dr. Bergema heeft eerst den tijd van zijn verlof en daarna den tijd van zijn voorbereiding voor zijn arbeid als docent allerminst in rust doorgebracht.

Reeds in den zomer van 1936 deed hij cum laude aan de V. U. zijn doctoraal examen in de Theologie.

En daarna zette hij zijn studie voort, want het werd zeer gewenscht geacht, dat hij voor zijn vertrek den graad van doctor in de Theologie behaalde.

Helaas heeft zijn krankheid hem daarbij zeer opgehouden. Indien er zich niet onverwachts verhindering heeft voorgedaan, is hij 8 Juli l.l. gepromoveerd op een proefschrift getiteld: **De boom des levens in Schrift en Historie**, met als ondertitel: *Bijdrage tot een onderzoek naar de verhouding tusschen de Openbaring Gods in de H. Schrift en de traditie betreffende den boom des levens, binnen het kader der Oudtestamentische wetenschap.*

Wij verheugen ons van harte, dat Dr. Bergema den doctorstitel zal mogen voeren en uitnemend toegelust zich aan het zoo belangrijk werk der opleiding van Goeroe's op Soemba zal geven.

Toen hij en Mevrouw de eerste maal de reis naar Indië maakten, gingen zij als jonggehuwden uit.

De Heere heeft echter hun echt gezegend. Zij verheugen zich in het bezit van een viertal lieve kinderen. De oudste, een flink meisje van 8 jaar, heet Lena Ina. De tweede is de jongen met die heldere kijkers op Vaders knie. Hij is 6 jaar en luistert naar den naam Piet. Het vriendelijk meisje, dat 4 jaar telt, is No, drie en heet Agatha. En de jongste, de kleine Ineke op Moeders schoot, is nog maar 1 jaar oud.

Dr. en Mevrouw Bergema verlangen zeer naar den arbeid, die op Soemba hen wacht. Het is hun een teleurstelling geweest, dat zij niet eer konden vertrekken.

Op Soemba wordt ook zeer naar de komst van

Dr. Bergema verlangd. De Opleidingsschool staat reeds stil van 1934 af. Het werk op Soemba roept om deugdelijk opgeleide helpers. Moge de Heere Dr. Bergema en gezin in welstand brengen op Soemba en hem geven, dat hij, onder het genot van een goede gezondheid, zich moge kunnen wijden aan het voor de zending zoo belangrijk werk, dat hem daar wacht.

W. B.

Schetsen uit Soemba.

No. 43.

Tok.... tok.... tok....

Buiten mijn kantoor hoor ik voetengeschuifel, gekuchel en een stok, die af en toe neergezet wordt.

Men hoeft mij niet te vertellen, wie het is; ik weet het wel, al zie ik niets.... het is Ama Pendji, de oude.

Hij komt een dubbeltje halen.

Ama Pendji is mager en loopt krom. Daarom heeft hij altijd een stok bij zich. Werken kan hij niet meer; en daarom wordt hij onderhouden door de diakonie. Maar de diakonie zorgt niet voor zijn sirih- en zijn pinangpruimpje; en dat hoort toch evenzeer tot het levensbestaan van een Soembanees. Hij zal liever zijn geld verdeelen, en de helft besteden voor eten en de helft voor zijn pruimpje, dat dat hij zijn pruimpje zou laten staan en alleen eten kroopen. Maar Ama Pendji krijgt geen geld in handen, alleen onderhoud in natura. Uit vriendschap komt hij nu af en toe een dubbeltje bij mij halen, om zijn pruimpje te kopen.

Hij is dan ook de eenige Soembanees, die het krijgt. Maar nu moet ik zeggen: „die het kreeg”, want Ama Pendji is gestorven.

Hij was een oude bekende bij de Zendingsarbeiders te Pajeti, al van vroeger. Hij woonde in de buurt van Kambaniroe, en had met zijn vriendelijk karakter al gauw kennis gemaakt met de Zendingsarbeiders aldaar. Speciaal was hij bevriend met ds. Wielenga vroeger.

Dat kwam te pas. Want toen in Kambaniroe de pastorie in brand gestoken werd (lees maar in het boek van ds. Wielenga, getiteld: Marapoe), hielp Ama Pendji trouw. Hij hield de wond in de wang van ds. Wielenga dicht, vertelde men mij, en voorkwam daardoor het ergste bloeden.

En later kwam hij dikwijls om over de taal te spreken en te helpen bij het bestudeeren van het Soembaneesch. Hij hielp mede daardoor aan het ontstaan van het Bijbelsch' Leesboek in het Soembaneesch, dat in vele exemplaren thans in de kampongs dagelijks gebruikt wordt.

Maar helaas had het Evangelie weinig invloed op hem.

Wel kwam hij telkens uit vriendschap wat vragen, maar daar bleef het dan ook bij.

Maar toen hij en zijn vrouw oud werden, werd het toch anders. Er leefde iets in hem, en al moest hij er drie kwartier voor loopen, hij kwam in Pajeti in de kerk. Natuurlijk ging dat niet onopgemerkt, en ondervond er moeite van in zijn eigen kampong. Soms plaagden zij hem, door de pagger (omheining) van zijn tuin stuk te maken, of zijn oogst te stelen.

Toch bleef hij komen; en later kwam hij zelfs op het dooponderricht.

Maar toen hij mager en zwak werd van ouderdom, kon hij zoover niet meer loopen. Daarom bouwde men

De Zendingsmeisjes te Emmercompascuum.

Emmercompascuum's Gemeente heeft een zestal pientere meisjes, die graag wat voor de zending doen. Het zijn vroolijke meisjes, die plezier hebben in hun

De zendingsmeisjes te Emmercompascuum.

werk. En natuurlijk vinden zij het ook wel eens aardig op een kiekje te staan. De zendingscommissie prijst hun ijver en trouw en is bijzonder tevreden over hun werk. Zij brengen met hun busjes heel wat voor de zending bijeen.

W. B.

een armzalig huisje voor hem op Pajeti; en daar fleurde hij van op. Nu was het zoo zwaar niet meer naar de kerk te gaan en op de catechisatie te komen.

Eenige jaren lang hield hij het vol; en toen hij zelfs geen tuin meer bewerken kon, moest hij wel door de gemeente onderhouden worden, want kinderen had hij niet.

Daarom kreeg hij ook af en toe een dubbeltje voor zijn pruimpje en mocht hij des Zondags blijven eten.

Toen hij in een paar weken niet verscheen, en ik eens informeerde, bleek hij in het Ziekenhuis te liggen; hij had koorts en vermagerde zeer. Er bleek niets meer aan te doen te zijn. Daarom mocht hij weer naar zijn eigen huisje. Daar lag hij op een bank van bamboe, de grijze haren verward om het hoofd, een zwarte doek om zich te bedekken; hij at alleen nog wat rijstesap.

Als wij hem vroegen, hoe het ging, richtte hij zijn vriendelijke hoofd op en liet zijn armen zien: „mager, mager”.

„Ja Ama Pendji, zoo gaat het met alle menschen. Ons leven loopt af op deze aarde; wij kunnen hier niet altijd blijven”.

„Ik weet het wel, ik kan niet lang meer leven”.

„Maar hoe is het Ama, al kun je niet hier leven op aarde, heb je nog hoop op leven?”

Hij wees met zijn hand naar boven.

„Op wie hoop je, Ama?”

„Alleen op Jezus”.

„Waar ga je naar toe, Ama?”

„Naar den hemel, toean”.

„Wil God je daar wel ontvangen?”

„Ja, want Jezus heeft al mijn zonden vergeven”.

„Zoo is het goed, Ama, denk daar alleen maar aan”.

Als een uitdoovende lamp is hij gestorven. En begraven op het kerkhof te Pajeti, onder groote belangstelling.

P. J. LAMBOOY.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Het afscheid van Ds. en Mevrouw Merkelijn.

Begin Mei hebben Ds. en Mevrouw Merkelijn Magelang verlaten om voor goed naar Holland terug te keeren. Daarmee verlieten zij een levenswerk waarmee zij meer dan 25 jaar waren samengegroeid.

Wat het hen gekost heeft, thans deze arbeid achter te laten, kunnen wij slechts vermoeden.

Wanneer wij een oogenblik bij dit afscheid stil staan dan zijn daar een paar dingen die in 't bijzonder opvallen.

Allereerst het gevoel van dankbaarheid bij hen, die heengingen en bij hen, die achterblijven, omdat Ds. Merkelijn meer dan 25 jaren zooveel had mogen doen en omdat op zijn werk kennelijk Gods zegen heeft gerust!

Bij zijn afscheid op talrijke plaatsen zijn overal vele goede woorden gezegd, en wel overal was ook de grondtoon dank! Dank nog niet zoo zeer aan Ds. Merkelijn, maar dank vooral aan God, die het Ds. Merkelijn vergund heeft op zoovele plaatsen, voor zoovele menschen het Evangelie te brengen. Dank aan God voor wat Hij ons in Ds. Merkelijn gaf!

In de tweede plaats viel ook op het heldhaftig vertrouwen, waarmee afscheid genomen werd. Het viel ongetwijfeld wederzijds zeer moeilijk los te laten. Zoowel in Magelang — en nog ver daarbuiten — als ook bij de scheidende Zendingsarbeiders, zal het gevoel van leegte, dat er is na deze loslating, groot zijn.

Maar toch was ook dit afscheid bemoedigend door het vertrouwen van Ds. en Mevr. Merkelijn, dat God den arbeid, die immers Zijn werk is, waarvoor Hij Ds. Merkelijn gebruikte, zal blijven zegenen. Een vertrouwen, dat zij hebben medegedeld aan hen, die zij achterlieten.

In de derde plaats is er nog iets anders, dat aan dit

afscheid een bijzondere bekroring gaf. Tot het allerlaatste moment bleef hij aan den arbeid.

Zijn afscheidsworden waren niet zoozeer terugblikken op het verleden, geen terugzien op den rijk gezegenden arbeid, neen, tot het laatste toe bleef Ds. Merkelijn vooruitzien en deelde zijn vooruitblik mee aan anderen. Hij zag nog allerlei nieuwe mogelijkheden, richtlijnen voor den arbeid en hij heeft — wij danken hem daarvoor — gelukkig niet nagelaten die mee te geven aan ons die achterbleven.

Ds. Merkelijn is niet weggegaan van Magelang dan aleeer hij al de arbeid zoo goed mogelijk had overgedragen. Dat niet in 't minst wekt een gevoel van groote dankbaarheid! Want door den scheidenden missionairen predikant is alles gedaan, opdat zij die achterbleven en al zijn arbeid moesten overnemen, dat ook konden doen, zóó dat het hen zoo gemakkelijke mogelijk zou vallen.

Zoo hebben de Merkelijs afscheid genomen, overal, in elke gemeente, en in Magelang bij alle broeders en zusters en kennissen persoonlijk.

Zondag 1 Mei gaf hij eerst in de Javaansche, daarna in de Hollandsche samenkomst voor het laatst aan allen van den kansel zijn vaderlijken raad, predikend over Hand. 20 vs. 28. Wij verheugen ons zeer deze predikatie straks in druk te kunnen nalezen.

In de week die voorbijging en den Maandag daarop werden nog afzonderlijke afscheidssamenkomsten gehouden met de Mal. Chin., de Javaansche en de Hollandsche gemeente.

Nu zijn zij vertrokken vergezeld van veler wenschen en gebeden.

Veel wordt nog van Ds. Merkelijn verwacht, wijl wij het weten dat hij ook in Holland niet rusten zal om de zendingsliefde te verwakkeren.

En de wetenschap dat zij ook ons niet zullen vergeten in het gebed sterkt ons om — nu het moet — zonder hem verder te gaan.

C. v. NES.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Jaarverslag van de Vereen. voor den Medischen Dienst te Poerworedjo.

Zooals bekend is, heeft bovengenoemde vereeniging speciaal de zorg voor de linnenkast te Poerworedjo op zich genomen. Ze heeft daarvoor al ongeveer 30 jaar trouw gezorgd en mocht onder Gods zegen steeds voldoen aan de zich gestadig uitbreidende eischen, die de linnenkast van een groeiend ziekenhuis onvermijdelijk stelt aan de medewerking van uit het vaderland.

De doktoren erkennen dan ook dankbaar den waardevollen steun, dien deze vereen. hun biedt. Zoo schrijft Dr. Veldstra in zijn laatste jaarverslag: „de linnenkamer is, dank zij den ijver van velen in Utrecht en Gelderland, goed voorzien. Zij, die daarvoor met zooveel toewijding arbeiden, ontheffen het ziekenhuis van een zware zorg, in het bijzonder in een tijd, waarin uit de subsidie de kleeding onmogelijk

lijk meer betaald kan worden. We zijn in dit opzicht zeer bevoorrecht".

Het was in de weldadige sfeer van dit waardeerend getuigenis van Dr. Veldstra, dat de vereeniging Dinsdag 5 Mei haar jaarvergadering hield. Ditmaal te Baarn. Ook nu weer, als reeds zoo heel lang, onder de beproefde leiding van haar adviseur, Ds. Adriaanse.

Trouwe vriendinnen heeft deze vereeniging. Iedere jaarvergadering is hun de blijde bekroning van een winter, waarin veel en liefdevol werd gearbeid. De secretaresse (Mevr. M. E. van Manen—Visser, Martinet singel 9, Zutphen) kon in haar verslag dan ook melden, dat aan alle aanvragen uit Poerworedjo weer voldaan kon worden. Vier keer ging een kist naar Indië, met in totaal ruim 3300 stuks goederen. Bovendien nam Utrecht dit jaar de Kerstkist voor zijn rekening. En die was rijk voorzien van in hoofdzaak nuttige artikelen; toch ontbrak ook niet allerlei, wat ons hospitaalpersoneel het leven veraangename kan. Zr. Nieboer heeft zich dan ook gehaast ons te vertellen met welk een vreugde en dankbaarheid al deze goede gaven ontvangen werden. Het is wel een voorrecht dat we in dezen moeilijken tijd nog door God in staat gesteld worden om door die Kerstkist velen te Poerworedjo een blijden dag te bereiden.

Een en ander is het resultaat van veel volhardenden arbeid. Vooral de correspondenten der verschillende afdelingen hebben het niet makkelijk. Voor haar ijver is het bestuur recht erkentelijk.

Wie kennis neemt van wat Dr. Veldstra af en toe schrijft, weet dat het ons gaat evenals alle ziekenhuizen op Java: het aantal hulpzoekenden neemt gestadig toe. Vandaar dat onze vereeniging moet zorgen even gestadig haar arbeidsprestatie te verhoogen. Er wordt dan ook geregeld aan de propaganda gewerkt. In Utrecht geeft Mej. Mulder zich daarvoor. Gelderland moest zijn propagandiste loslaten en zou gaarne een ander in haar plaats zien optreden. Nieuwe kransen werden gevormd te Harderwijk en te Zutphen. Te Nijkerk, Utrecht en Bilthoven werden propagandasamenkomsten gehouden, waarbij dankbaar gebruik gemaakt werd van lantarenplaatjes en een paar rimpjes, door Zr. Strijker vervaardigd. Zaltbommel en Oosterbeek gingen in contributies en giften omhoog.

Toch zijn er nog heel wat plaatsen, waar onze vereen. tot heden geen afdelingen heeft. Laten we hopen, dat er in het nieuwe jaar meerdere takken van den ouden, levenskrachtigen boom zullen ontspruiten.

De penningmeesteresse deelt mede, dat in totaal f 3868 werd uitgegeven. Gelukkig was er geen tekort. Ontvangsten en uitgaven dekten elkander. Een respectabel bedrag moest daartoe bijeengebracht worden. God kroonde den liefdedienst van zooveel met een vollen zegen. Ook hierin werden we zeer bevoorrecht.

Naar aanleiding van het finantieel verslag verzekert de presidente, Mevr. Bos—Keulemans, nog eens dat de gelden zeer zuinig worden uitgegeven. We vergeten nooit, dat alles van bescheiden giften bij elkaar moet komen. De uitgaven worden zooveel doenlijk besnoeid; alles wat onnoodig is, wordt vermeden.

Na de pauze, met haar gezellige onderlinge ontmoetingen, was het woord aan Zr. Strijker, die ons

van allerlei over Java, de zending te Poerworedjo en speciaal het ziekenhuiswerk daar op onderhoudende manier te hooren gaf. Vooral boeide ze allen zeer door haar verhaal van menige geestelijke vrucht, op dien arbeid geschonken. Dat maakte diepen indruk. Men noodigde haar uit, eens een avondje te komen spreken. Dan krijgt men veel te genieten.

Ten slotte een opwekkend woord van Ds. Seinen. Uit den schat der Heilige Schrift toont hij ons de grootsche gedachte der universaliteit van Gods genadewerk. Het is voor de wereld, voor alle volken. De Schrift roept dat uit van Genesis tot Openbaring. En zoo werkt God het ook uit, gelijk de zendingsarbeid in onzen tijd overduidelijk bewijst. Onze vereeniging mag daarin een bescheiden plaats innemen; we zijn dankbaar dat te mogen doen.

Verheugd over het goede, dat de Heere wilde schenken en verzekerd dat Hij Zijn werk ook dit jaar voortzet naar Zijn raad tot verlossing der wereld, zat onze vereeniging haar arbeid met opgewektheid voort.

Kerkbouw Tlepok.

Van zeer velen ontvingen we het vorige jaar milde bijdragen voor den herbouw van het kerkje te Tlepok, dat door een aardbeving totaal verwoest werd. Het totaalbedrag van wat in hartelijk meeleven met die arme, beproefde gemeente werd bijeengebracht, was zóó, dat men ginds, zonder schuld behoeven te maken, tot herbouw kon overgaan.

Met het oog op de mogelijkheid van een nieuwe aardbeving werd besloten, minder met steen en meer met hout te werken. Dat geeft aan een gebouw zekere veerkrachtigheid, zoodat het een schok beter kan weerstaan.

Ook vroegen ze raad aan den heer Pluijter, architect te Magelang, die belangeloos teekeningen en een begroting maakte.

Een en ander nam nog al tijd in beslag.

Doch eindelijk kon men aan het werk gaan.

Aan een brief van Ds. Wirjatenaja (7 Mei 1933) ontleenen we het volgende:

„Den 3en Mei, 's middags om 3 uur, werd begonnen met het leggen van het fundament voor de kerk te Tlepok.

Voordat de eerste steen geplaatst werd, kwam de gemeente tot een bidstond bijeen, om te danken voor Gods groote goedheid en Zijn zegen af te smeecken, opdat de bouw van de nieuwe kerk voorspoedig ten einde moge gebracht worden, zonder eenige vermindering.

De pandita (Ds. W.) legde daarop, als vertegenwoordiger der gemeente, den eersten steen van het fundament, onder aanroeping van den Naam des Heeren en het voorlezen van enkele toepasselijke Schriftwoorden.

Na afloop van deze plechtigheid gingen de bouwlieden aanstonds verder met den arbeid. De gemeente ging uiteen, verblijd van hart en vertrouwend op de hulp van onzen hemelschen Vader.

Aangezien er heel wat metselaars en koelie's in dienst genomen zijn, nadert het fundament reeds nu, terwijl ik zit te schrijven, zijn voltooiing. Als we niet teveel door den zegen verhinderd worden (het regent tegenwoordig nog zwaar), komt de onderbouw eerstdaags gereed.

Ook zijn we bijna klaar met de houtbewerking. We gebruiken alleen het soliede djatihout, aangekocht bij het Gouvernements-houtbedrijf.

Ik denk, dat muren en dak eind Mei wel gereed zullen komen. En dan kan alles eind Juni in orde zijn en zullen we in Juli onze kerk in gebruik kunnen nemen."

Tot zoover Ds. Wirjatenaja.

We hopen dat alles zoo vlug zal gaan als hij verwacht. Het lijkt wel wat heel snel, een kerk, al is het niet bepaald een kathedraal, in een paar maanden klaar te krijgen. Maar, alles werd voorbereid, en dat scheelt veel.

Met belangstelling zien we nadere berichten tegemoet.

L. N.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Solo in 1937.

I.

Aan de Leden van de Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland Noord.

Zeer geachte Broeders en Zusters,

De gang van het Evangelie is van het Oosten naar het Westen. Zooals de Wijzen van het Oosten kwamen om den Christus te zoeken, zoo gaan de

Kinderzending-vereeniging Gereformeerde Kerk te Halle (Geld.).

De Kinder-Zendingsvereeniging te Halle.

Halle's Geref. Kerk is pas in 1933 tot institueering gekomen. Het is dus nog een jonge kerk. En zij is actief. Ook voor de zending. Met jeugdige ijver wordt er voor de zending gewerkt. Deze foto laat ons de Kinderzendingsvereeniging zien.

De twee dames zijn de leidsters. De mannen zijn leden der Zendingscommissie. En de kinderen zijn de collectantjes, die de kleine, maar zeer uitgestrekte Gemeente doorgaan en trouw met hun busjes de gaven voor de zending verzamelen.

Elke maand is er een vergadering, waar de busjes geledigd worden en van de zending wordt verteld. Men is over de collectantjes bijzonder tevreden.

W. B.

boden van het Evangelie van het Oosten naar het Westen om den Christus te verkondigen. Van West-Azië naar Oost-Europa, later naar West Europa. Van Europa naar Amerika. En van Amerika naar Oost-Azië. En als het Evangelie door Azië heen van het Oosten naar het Westen zal getrokken zijn, zal de gang om de wereld voleind zijn. In de laatste halve eeuw is Amerika de groote zendingsmacht geweest. De zendingsijver in Amerika, het bijeenbrengen van zendingsgelden, heeft de oude wereld van Europa ver in de schaduw gesteld. Het is wel verootmoedigend voor ons (mocht het ons verootmoedigen!), dat ook de Protestanten, ook de Gereformeerden in Nederland niet vergeleken kunnen worden met wat gemiddeld elke Protestantische Amerikaan in de laatste halve eeuw voor de Zending heeft gedaan.

Wie thans hier in Oost-Azië in het Evangelie mag werken, heeft het groote voorrecht, mee te helpen bouwen aan de Kerk der toekomst. Er is voor de Christenen in Nederland geen reden om ons hier met eenig medelijden te beschouwen, alsof wij op-offerend werk doen; veeleer reden om (in goeden zin) jaloersch op ons te zijn, dat wij zulk een uitnemend voorrecht hebben ontvangen. Zelfs voor U, die uit de verte aan dit werk meewerkt, is het voorrecht al groot; hoe veel te meer voor ons, die er dagelijks van nabij in bezig mogen zijn!

Zien wij dat werk nu groeien? Neen en ja! Wie voortdurend een boom bekijkt, ziet den groei niet. Wie het van jaar tot jaar doet, wordt soms getroffen door den snellen groei. Daarom is het voor onszelf, die onafgebroken het zendingswerk beschouwen, een zegen, dat wij van jaar tot jaar aan U verslag moeten uitbrengen. Daardoor zien wij zelf ook beter den betrekkelijk snellen groei. En tegelijk worden onze oogen afgetrokken van de dagelijkse kleine verdrietelijkheden en teleurstellingen, en onze oogen gericht op de blijvende groote zegeningen. Wij zijn U dankbaar, Broeders en Zusters, dat Gij ons jaarlijks tot zulk een verslag verplicht.

1. De toestand van de Inheemsche Kerken.

Opvallend is de snelle vermeerdering van het aantal Inheemsche Kerken in Solo. Er zijn thans reeds zestien Javaansche en één Maleische Kerk. Maar het is ook een uitgestrekt gebied, even groot als Zuid- en Noord-Holland tezamen. Al wordt op ruim veertig plaatsen elken Zondag godsdienstoefening gehouden, toch begrijpt ieder, dat er broeders en zusters zijn, die vele uren moeten loopen om zulk een samenkomst bij te wonen; in dat opzicht zijn we hier nog in den tijd van de „hagepreeken”.

Wij verheugen ons erover, dat er thans drie Inheemsche predikanten zijn, en Klaten bezig is met het beroepen. Maar vier predikanten voor 17 Kerken is nog wel zeer weinig. De 27 goeroe-Indijl (Evangelie-helpers) voorzien zooveel mogelijk in de geregelde verkondiging van het Woord. En de missionaire predikanten bedienen elken Zondag de Sacramenten in een Dienst des Woords op verschillende plaatsen. Om de drie à vier maanden wordt in de meer dan 40 grotere kringen van Christenen het H. Avondmaal bediend. In die Diensten is er dan ook gelegenheid voor Doopsbediening; dat is wel zéér weinig. De behoefte aan meer Inheemsche predikanten is dan ook wel zeer dringend.

Hoe is de stand van het geestelijk leven? Telkens zijn er „tuchtzalen”. En nu zou het verkeerd zijn, als wij ons daarover troostten met de gedachten, dat er ook zonden en gebreken in de leden der Kerken in Holland openbaar worden. Op geestelijk gebied hebben wij ons niet met elkander te vergelijken, maar slechts met Een, Die heilig is. Maar het voorkomen van zonden herinnert ons toch, dat zoowel Holland-sche als Javaansche Christenen menschen zijn, die nog slechts een klein beginsel van de gehoorzaamheid en van de liefde hebben. Voorzover wij kunnen beoordeelen, zijn de Kerkeraden trouw in het handhaven van de kerkelijke tucht.

Met ootmoedige dankbaarheid mogen wij getuigen, dat Gods Geest evenzeer hier als in Nederland in Gods kinderen werkt. En wij verwonderen ons soms

over de vruchten des Geestes bij menschen, die uit een zóó duister en zóó zondig leven overgebracht zijn op het terrein der genade Gods. Door de felle tegenstelling met het eigen vorig en met het omringend leven wordt het heerlijk werk des Geestes hier zooveel duidelijker zichtbaar.

In 1937 werden 520 Javanen en Chineezers gedoopt. Het aantal Javaansche en Chineesche Christenen bedraagt thans 5.115.

Door deze „zeer kleine luyden” werd f 6.017.78 (f 1.17 per ziel) voor Kerk en Armen bijeengebracht.

2. Het Werk onder Vrouwen en Meisjes.

De donkerste plek, zoowel geestelijk als maatschappelijk, is de vrouwenwereld. Daarom is het zoo verblijdend, dat behalve het werk, dat geregeld reeds gebeurde, een speciale tak van Dienst onder de vrouwen kon worden ingesteld, en dat de Kerken dit werk niet overlaten aan Vereenigingen of Comité's omdat het zendingswerk naar Gereformeerde opvatting kerkelijk werk is. En wij zijn dankbaar, dat onder U steeds meerderen zich opmaken om de Kerken in deze haar taak te steunen. Wij verheugen ons ook, dat bepaaldelijk de zusters onder U dieper gaan beseffen, dat zij haar „zusters in ellende” te hulp moeten komen.

De Zusters Bos en Goemaat wisselden, door buitenlandsch verlof, elkander af. Zuster Bos ging voorgoed van ons weg. Zij leeft bij velen in gezegende herinnering voort, en wij zijn dankbaar voor het werk, dat zij deed. Ondanks haar grooten ijver en groote werkkraacht is de taak voor Zuster Goemaat alleen te zwaar, en wij zien verlangend uit naar versterking van krachten. Er worden nu drie-maandelijksche vergaderingen gehouden met alle dames, die onder de vrouwen en meisjes arbeiden. Een van deze, Mevrouw S. M. Meurs-van der Sluys hoopt in Juli met verlof in Nederland te komen en zal U zeker gaarne nader inlichten.

3. De Bijbelverspreiding.

Het opnieuw-inzakken van den maatschappelijke toestand maakt, dat de verbteering nog vrijwel niet doordrong in de Inheemsche wereld. De koopkracht bleef uiterst-gering. In totaal werden bijna 14.000 Bijbels en Bijbelgedeelten en ruim 11.000 andere Christelijke boeken geplaatst, waarvan ongeveer de helft als Kerstgeschenken diende.

Enkele broeders en zusters in Holland hebben ons hartelijk verblijd door de kosten van een colporteur f 8.— per maand voor hun rekening te nemen. Daardoor is het aantal colporteurs verblijdend gestegen. Aan de milde gevers hartelijk dank!

De verspreiding van Javaansche en Maleische Evangelisatie-bladen geschiedde in bijna 400.000 stuks, dus gemiddeld meer dan duizend per dag. Traktaatjes: 53.000. Het Hollandsch Evangelisatie-blad De Zaaier: 17.000.

Vele zaadkorrels, en hoe zal de oogst zijn? Hangt dit niet mede af van Uw gebed, Broeders en Zusters? (Wordt vervolgd).

Het Bestuur der Geref. Zendingscommissie met de helpende dames te Gouda.

Ook Gouda's Kerk heeft een Zendingscommissie, die de belangen der Zending behartigt. En zij heeft

Het Bestuur der Geref. Zendingscommissie en de helpende dames te Gouda.

een flink getal jonge dames, die haar trouw helpen. Eén der middelen, die men te Gouda gebruikt, is, dat de dames bij hen, die in de Gemeente verjaren, op den verjaardag een busje voor de Zending aanbieden. Hoeveel dat in een jaar opbrengt, weten we niet. Maar dat zal wel aardig wat wezen, want op een verjaardag zijn de meesten gaarne bereid een dankoffer te geven.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Brief van Mevrouw Groot—Oldeboorn.

Hilversum, 24 Juni '38.

Beste vrienden in Holland en Indië,

Nu ik weer als herstellende in het ouderlijk huis mocht terugkeeren, na verscheidene maanden van ziekte, heb ik er behoefte aan U allen te danken voor Uw bewijzen van meeleven in dien zorgelijken tijd. Hoevelen waren er niet, die me door woord of brief verzekerden van hun voortdurend gebed voor mijn herstel en ook hoevelen deden het in alle stilte.

Meer dan ik U zeggen kan heeft ons dit getroost en gesterkt. Het waren moeilijke maanden voor ons allen, maar ook rijk gezegende, want we mochten Gods nabijheid en Vadertrouw zoo rijk ondervinden. 'k Voelde me steeds zoo veilig, want hoe 't ook zou gaan, 'k wist God mijn Vader en een Vader immers heeft altijd het beste met Zijn kinderen voor. Voor mijn man was de wachttijd in Holland ook verre van gemakkelijk. Het vele werk, dat hem in Indië riep en 't gedwongen niets doen hier, moest ook hem leeren Gods tijd af te wachten. Maar nu is hij al weer een paar maanden in zijn geliefd werk en steeds komen

er opgewekte brieven. Tijdens mijn ziekte heeft een tekst uit mijn dagboekje mij bijzonder getroffen en wel deze: „Maak mij levend door Uwe wegen, Ps. 119 : 37. Onze bede is dan ook steeds, dat de Heere door de wegen, die Hij met ons houdt, ons geloofsleven meer levend en bloeiender doe worden.

Geve de Heere, dat we over eenigen tijd weer samen naar Djocja mogen terugkeeren om daar nog eenige jaren te werken.

Mijne hartelijke groeten en den Heere bevolen,

Uwe M. GROOT-OLDEBOORN.

Iets over de 18e Continentale Zendingsconferentie.

Sinds 1866 is het traditie, dat om de vier jaren in Bremen een Conferentie plaats vindt van de vertegenwoordigers der Protestantsche Zending in Europa en dan wel van het vasteland alleen. Engeland wordt er buitengehouden en wel zeer bewust. Tegenover de Angelsaksische Zendingswereld wil de Zending van het vasteland haar eigen karakter bewaren en als het kan een tegenwicht vormen tegen de vaak radicale stroomingen, die in de Amerikaansche en Engelsche Zending telkens weer doorbreken.

We behoeven hier maar te denken aan de wereld-Conferentie in Jeruzalem. Dr. van Andel heeft ervan gezegd, dat het modernisme daar de boventoon voerde. Alleen de vertegenwoordigers der Continentale Zending hebben toen een waardig protest laten hooren.

Nu staan we weer aan de vooravond van zulk een groote wereld-Conferentie, die in December van dit jaar gehouden zal worden in Tambaran, vlak bij Madras in Voor-Indië. Daarom droeg deze 18e Continentale Conferentie ook een zeer bijzonder karakter. Dr. John Mott de voorzitter van de Internat. Zendings-

Continentale Zendingsconferentie.

Raad was zelf aanwezig om de problemen van Tambaran te bespreken. Hij teekende een beeld van de ontzettende gevaren, die de jonge kerken in het Oosten bedreigen en wees mogelijkheden aan, die in deze jagende tijd angstig snel weer verdwijnen. Hij zag de a.s. Conferentie als een generaal appèl aan alle kerken, maar niet minder verwachtte hij van haar een beslissend woord aan heel de niet-christelijke wereld.

De Zending heeft immers altijd voor het front der wereld te treden en te bewijzen, dat de Kerk van Jezus Christus niet op de terugtocht is en nu hier en daar enkele achterhoedegevechten levert, maar dat ze getrouw aan het bevel van haar verhoogden Heer steeds weer tot den aanval overgaat.

Daarvan wil Tambaran getuigenis afleggen.

Alle referaten zal ik niet nagaan. Ze wilden alle een eigen bijdrage leveren tot de beantwoording van de grootte vragen, die aan de orde zijn. Bij alle stond de vraag naar de Kerk in het middelpunt. En het was zeer verheugend, dat ook van Gereformeerde zijde in het debat daarover een klaar woord gezegd werd.

Een bijzonder referaat gaf Dr. Knak uit Berlijn over de geestelijke krachten in de jonge kerken. De Zending kan de oogen openen voor de wonderen van Gods genade. Maar wat een strijd ook.

Telkens weer hoorden we van de geweldige vorsteling tegen Rome. Van bijna alle Zendingsterreinen kwamen alarmeerende berichten. Meer dan één drong

er met alle kracht op aan, dat de a.s. Conferentie deze geweldige moeilijkheden tot een punt van ernstige bespreking zou maken. Fel dringen de Roomsche missionarissen op.

Aan de Kilimandscharo viel zelfs het woord: oorlog. En daar niet alleen. Het zal in de toekomst er opaan komen, de jonge kerken te wapenen tegen deze overvallen en hen nog vaster te fundeeren in de Schrift, opdat ze niet in Roomsche afgoderij teruggavallen.

'n Overzicht van heel de wereldzending werd er gegeven in de z.g. 10 minuten-berichten. Van elk der groote Zendingsvelden werd in 10 minuten verslag gegeven over de groei van het werk en de mogelijkheden daar. Toen zagen we iets van het: „Mij is gegeven alle macht....”

Zwaar drukte op de Conferentie de onzekerheid over het lot van Kerk en Zending in Duitschland. Het waren vaak ontroerende momenten, als de buitenlandse afgevaardigden de broeders in Duitschland de verzekering gaven van hun verbondenheid in het geloof en in de voorbede voor de vervolgd. Meer dan een zag daarin een van de rijkste vruchten van deze Conferentie. Ze kunnen nu weer verder, gesterkt in het geloof, in de wetenschap dat ze niet op verloren posten staan.

Dat kwam ook prachtig uit op de openbare Zendingsavond, die door de Conferentie was belegd. Men had maar een kleine zaal gehoord. Wie heeft er nu nog aandacht voor de Zending? Maar lang voor 8 uur

moest men de grootste zaal nemen die er te vinden was en die kon nauwelijks de menschen bergen.

Zoo was het ook Zondagsavonds in één van de grootste kerken in Bremen, waar drie buitenlandsche afgevaardigden der Conferentie het woord voerden. De kerk was tot op de laatste plaats bezet met een gehoor dat meeleefde en zich sterken liet in de eigen strijd bij de gedachte aan de volvoering van Gods Raadsplan in de opbouw en in standhouding van Zijn Kerk op aarde.

Wij zijn dankbaar dat onze Gereformeerde Kerken in Bremen hun stem lieten hooren. God heeft ons groote voorrechten gegeven in de opbouw van ons eigen kerkelijk leven en in de organisatie van ons Zendingswerk. Onze verantwoordelijkheid is daardoor ook des te zwaarder. Wij kunnen de komst van Gods Koninkrijk niet beter dienen dan wanneer wij het licht dat wij ontvingen, laten schijnen om de oplossing van zooveel vragen te vinden, waarvoor de zending vooral in onze dagen geplaatst wordt.

J. v. d. L.

Ingezonden stukken.

Een vriendelijk verzoek.

Een oude dame heeft een bedsprei gehaakt en wil die gaarne te gelde maken ten bate van het werk onder inheemsche vrouwen en meisjes op het zendingsterrein te Magelang, verricht door Mej. Baarbé en haar helpsters.

Welke Meisjesvereniging is zoo vriendelijk dit werk op zich te nemen? In haar woonplaats zijn reeds verscheidene spreien van haar hand verloot en nu is zij bang, dat deze sprei niet het gewenschte bedrag zal opbrengen.

In deze sprei is verwerkt het spreekwoord: „Haastige spoed is zelden goed” en is geschikt voor een éénpersoonsbed.

Aan de bereidwillige vereniging bij voorbaat haar zeer vriendelijken dank.

Aanvragen te zenden aan Mevrouw E. C. Jongepier—Heijkam, Gr. Markt, Goes.

Zending van de Geref. Kerk te Batavia.

Kort overzicht over het jaar 1937.

De Holl. Geref. Kerken in Indië zijn ook in het werk der Zending zeer actief. Bijna alle Kerken der Classis Batavia hebben een eigen Zending. De Kerk te Batavia heeft in hoofdzaak haar Zendingsarbeid in de Maleische Gemeente aldaar.

Deze Gemeente is reeds in 1929 geïnstitueerd en heeft een eigen predikant, Ds. Siagian, die haar met groote toewijding dient. Maar deze Gemeente heeft krachtige hulp noodig, vooral ook voor haar arbeid naar buiten.

Het verleenen van die hulp is het Zendingswerk, dat de Kerk te Batavia voor haar rekening nam.

Die Maleische Gemeente — zoo genoemd omdat de diensten in die Gemeente gehouden worden in het Maleisch — telt 359 zielen. Zij neemt gestadig toe in aantal ofschoon de groei niet sterk is.

De leden der Gemeente behooren tot tien verschil-

lende landaarden, die ieder hun eigen „adat” hebben. De verscheidenheid is dus groot. Toch is er in die Gemeente, die uit zoo verschillende elementen bestaat, ook eenheid, want men is één in Christus en men werkt broederlijk met elkander samen.

Ds. Siagian bedient geregeld elken Zondag tweemaal het Woord. Voorts houdt hij elken Woensdag een bijbelkring in één der kampongs van Batavia. Deze samenkomsten worden, omdat de stad zoo uitgestrekt is, op zeven verschillende plaatsen gehouden. De opkomst op deze bijbelkringen loopt van 15 tot 40 personen.

Ook heeft Ds. Siagian een belangrijk aandeel in de groote Zendingssamenkomsten, die in samenwerking met andere Inheemsche Christen-groepen in de adventsdagen en op Hemelvaartsdag en Pinksteren worden gehouden. Deze samenkomsten trekken veel volk; veelal van 1500 tot 2000 luisteraars; waarbij dan niet alleen door toespraak en zang, maar ook door lectuurverspreiding gewerkt wordt.

Een ander stuk Zendingswerk ligt in de radio-toespraken, die Ds. Siagian geregeld tweemaal in de maand houdt, terwijl elke drie maanden ook een Maleische Kerkdienst wordt uitgezonden.

De Maleische Gemeente groeit gestadig op tot meer zelfstandigheid.

Behalve de arbeid in en door de Maleische Gemeente, onderhoudt de Zendingscommissie der Holl. Kerk een Mal. Zendingsschool in Kuitang. Deze school heeft een eigen bestuur, bestaande uit leden van de Zendingscommissie en enkel broeders van de Maleische Gemeente. Zij telt tusschen 80 en 100 leerlingen.

Van groote betekenis voor het Zendingswerk is ook de arbeid van de Gereformeerde Schoolvereniging.

Deze vereniging heeft thans 7 Christ. scholen voor Holl. Inl. en Holl. Chin. onderwijs: vier in Batavia, één te Mr. Cornelis, één te Tangerang en één te Tandjong Priok. Deze scholen gaan wel niet rechtstreeks uit van de Kerk maar zijn toch voor de Zending van het hoogste belang. Honderden kinderen komen op die scholen onder beïnvloeding van het Evangelie. Deze scholen worden bezocht door 1731 leerlingen.

Ook Ds. Ubels, de predikant van de Holl. Geref. Kerk, heeft een deel van het Zendingswerk op zich genomen. Hij houdt geregeld twee bijbelkringen met oudere Chineezzen.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken te Medan en Pemantang Siantar.

Kort verslag.

Karakter. De „Javaansche gemeente” te Medan draagt wel een bijzonder karakter. Ze is op Noord-Sumatra eigenlijk een vreemdelingenkerk en daarbij sociaal zeer arm, een koelie-kerk. Dat beteekent, dat in haar midden „niet vele edelen, niet vele wijzen zijn” en haar weinig krachten en mogelijkheden gegeven zijn om te komen tot diepere bezinning van haar geloofsleven. Daarbij heeft zij tegen, dat de leiding van den Hollandschen kerkeraad en de zendingscommissie zonder kennis van de Javaansche taal en gedachtenwereld niet dan gebrekkig kan zijn. Voeg daar nog bij, dat de tegenstand der Mohammedanen in Deli fel en fanatiek is, dan zijn menschelijk ge-

Zendingscommissie met collectantjes te Maasland.

De Zendingscommissie te Maasland met haar collectantjes.

Maaslands Kerk maakt onder de Kerken van Zuid-Holland-Zuid een goed figuur in het werk der Zending. De collectantjes, die met voorbeeldigen ijver elke week de Gemeente doorgaan om gelden voor de

Zending te verzamelen worden door de Zendingscommissie zeer geprezen. Men is over hun werk vol lof. En de Zendingscommissie, die zelf ook niet stil zit, kan door de voortreffelijke hulp van al die jongens en meisjes, behoorlijk afdragen wat van de Kerk te Maasland voor het werk in Banjoemas wordt verwacht.

W. B.

sproken de belemmeringen voor den groei en bloei dezer kerk wel heel sterk. Daarom treft te méér, hoe de Heere dit moeilijke werk wonderlijk gezegend heeft, zoodat kan gezegd worden, dat de Christen-Javanen te Medan en wonende op de eenzame ondernemingen honderden kilometers buiten Medan, hier een geestelijk, kerkelijk centrum hebben gevonden. Het heeft ook Ds. Pos, die de laatste „visitatie” hield, getroffen, ja ten zeerste ontroerd, hoe deze mensen, losgeslagen van eigen bodem, de kerk beschouwden als een toevluchtsoord waar men elkaar leert kennen, krachten opdoet om als geloovigen de pelgrimsreis moedig voort te zetten!

Ziental. Op 1 Jan. '38 bedroeg het ledental te Medan, 24 m. en 18 vr. belijdende leden, met 22 gedoopte kinderen. Op de ondernemingen wonen 33 m. en 11 vr., bel. leden, met 22 ged. kinderen. Samen dus 86 volw. leden, 44 doopleden, totaal 130 zielen.

Op 1 Jan. 1937 waren deze getallen resp. 74 en 40, samen 114. Zoo is er met dank aan den Heere ook in '37 groei en uitbreiding aan te wijzen van 16 zielen. Ds. A. Pos doopte in November j.l. 9 volwassenen, terwijl ook twee doopleden belijdenis des geloofs aflegden.

In dooponderricht zijn op heden te Medan 13 cate-

chisanten (6 m. en 7 vr.) en „buiten” 20 mensen (14 m. en 6 vr.).

Werk en arbeiders. Het werk wordt trouw en liefdevol geleid door Goeroe Samuël Tjakrasoesila, gesteund door den colporteur Armopawiro. Verleden jaar is een tweede colporteur genaamd Païdjo, een bekeerde jonge man, in voorloopige dienst genomen. Tevoren was hij hadji en door zijn groote kennis van den Koran schijnt hij thans als christen een voor de Mohammedanen gevreesde apologet van het Evangelie te zijn. Van 1 Juli tot 1 Nov. 1936 is goeroe Samuël met verlof geweest naar Java, na vierjarige diensttijd, alwaar hij op de Opleidingsschool te Djocja nog extra lessen gehad heeft. In 1936 hadden we toen als hulp-goeroe een christen-jongeman in dienst, genaamd Ismaël, iemand, die het Hollandsch goed machtig was en ons, hoewel niet speciaal voor goeroe indijl opgeleid, goede diensten bewezen heeft. Bij zijn huwelijk begin Januari 1937 verkoos hij op Java te blijven. In het afgelopen jaar 1937 is al duidelijker gebleken, dat we een tweede goeroe nodig hebben en vooral een Hollandsch sprekende, een man van initiatief en breeden blik, bekwaam om op dit eigenaardige zendingsterrein alle mogelijkheden te benutten. Naar een woord van Ds. A. Pos zouden

we, gezien de vruchten van thans, onder Gods zegen een rijkere oogst verwachten, indien de bearbeiding meer systematisch en intensief kan geschieden.

Tot onze groote vreugde kunnen we bij deze berichten, dat goeroe Mardojo van Koetoardjo het beoep op hem uitgebracht heeft aangenomen. Hij heeft de Hollandsche cursus gevolgd aan de school te Djocja en staat nu reeds bekend als één van de meest bekende arbeiders op Java. Tot 1 Sept. zal hij nog de Opleid. School bezoeken om zich dan D.V. te wijden aan het werk ter Oostkust van Sumatra. Behalve dat het leiding-géven dan weer gemakkelijker wordt en goeroe Samuël met Mardojo samen te beter het uitgestrekte gebied kunnen verzorgen, zal ook Mardojo als pandita in het ambt bevestigd worden, zoodat hij bevoegd is om de sacramenten te bedienen. Dit zal een heele vooruitgang beteekenen, waar doop en avondmaal tot hertoe slechts eens of twee keer per jaar bediend werden door een zendeling van Java. Met Dr. H. A. van Andel, die 1 Mei te Medan hoopt te komen zullen al deze aangelegenheden nader besproken worden.

De goeroe houdt regelmatig diensten in het kerkje aan de Pertjoetweg te Medan, tweemaal des Zondags, terwijl bij zijn afwezigheid de colporteur hulpdienst verricht. Want ook ver buiten Medan worden op verschillende plaatsen dienst gehouden, n.l. te Rantau Propat, Pematang Siantar, Perlanaän, Tebing Tinggi, Laras, Loeboeq Pakam, Belawan, Bindjei, Kwala Simpang, Pangkalan Brandan, Brastagi, Kaban Djahe enz. Meestal worden deze buitendiensten in het Maleisch gehouden, daar er slechts weinig Javanen als hoorders zijn en zooveel te meer christen-bataks of in de kazernes der veldpolitie Ambonneezen en Menadonneezen.

Verder worden catechisaties gehouden. Te Medan wekelijks en daar buiten, wanneer de goeroe bezoek kan brengen. In den omtrek eens per maand, verder weg om de drie maanden.

Te Medan vormt zich voorts een kring van vrouwen voor handwerk en bijbelstudie. Initiatief voor allerlei ander werk b.v. onder de mannen en vooral voor de jeugd wacht op de komst van den zoozeer begeerden tweeden goeroe, Samuël alleen heeft het al druk genoeg de loopende zaken te verzorgen.

Instituering. Van belang is, dat zoo langzamerhand de gemeente te Medan rijp wordt voor instituering. Daartoe heeft zij zelve uit haar midden een „voorloopige kerkeraad” gekozen van vier broeders, met wie Samuël de voorvallende zaken bespreekt. Voorts heeft hij deze adspirant-ambtsdragers een aparte cursus gegeven in kerkrecht e.d. Dr. van Andel zal ook nader moeten onderzoeken of tot instituering kan worden overgegaan.

Om de gemeente zelfstandiger te maken, mag zij onder contrôle van den kerkeraad haar eigen bijdragen voor kerk en diaconie innen en verder beheeren. Daar deze bedragen uiteraard gering zijn, biedt de diaconie der Geref. Kerk de helpende hand in bijzondere gevallen. Daar er telkens vraag is naar een „armenhuys” d.w.z. een gelegenheid, waar oude menschen zonder familie onderdak kunnen vinden en waar tijdelijk werklooze koelies kunnen logeeren, zoo zijn er plannen in bewerking om met hulp van de diaconie achter de kerk een stel z.g. „bediendenkamers” bij te bouwen.

Eindigen we dit verslag met de bede, dat de Heere ons geve getrouwheid, offervaardigheid en gebed, opdat we met blijdschap dit ons opgedragen werk mogen voortzetten tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk!
Ds. C. MAK.

De Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo

Ook in de Vacantie!

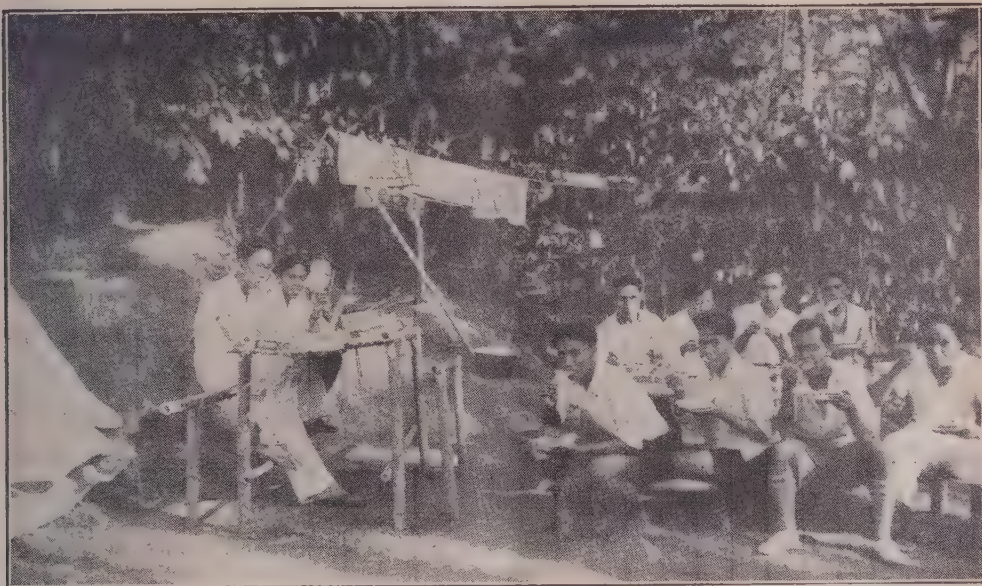
Hoewel de Solosche Kweekschool nu wel niet meer in direct verband staat met de Gereformeerde Kerken in Holland, toch is zij bij de trouwe lezers en lezeressen van het Zendingsblad zoo bekend, en toch heeft zij een zoo uitgesproken zendingstaak, dat zeker vele zendingsvrienden nog wel eens wat van de Kweekschool willen hooren.

Zoo U weet, is onze kweekschool de eenige in haar soort in geheel Ned. Oost-Indië. Daardoor hebben wij leerlingen van Java, Sumatra, Borneo, Celebes, de Molukken, Sangir en Timor. Deze leerlingen kunnen in de kleine vacantie's niet naar huis. Velen blijven dan ook in de internaten. Natuurlijk worden dan allerlei maatregelen genomen om verveling te voorkomen. Ledigheid is, ook hier, des duivels oorkussen.

Zoo vroegen dan de vorige vacantie een groep van de oudste leerlingen, zesde klassers, of ik met hen wilde gaan kampeeren. En hoewel zeventien jaren in het heete Solo wel de pit er een beetje uitgehaald hebben, en een rustige vacantie thuis me eigenlijk meer aantrok, toch zag ik zooveel moois in deze vraag dat ik gaarne „ja” zei, en we dus enkele dagen later, bepakt en beladen vertrokken.

Ons kamp was gelegen in een koffiebosch op de helling van de Lawoe. Onze directeur, de heer Van Goudoever, had voor ons toestemming weten te krijgen daar te mogen kampeeren. Telkens weer worden we verrast door de groote bereidwilligheid en vriendelijkheid, waarmede de administrateurs der verschillende ondernemingen ons toestaan hun fabrieken te bezichtigen of excursie's te maken naar hun plantage's. Zoo had de administrateur van de onderneming waar wij zouden kampeeren heel wat koffiestruiken laten weggappen, het ledige terrein vlak laten maken en gezorgd voor een badgelegenheid. Bovendien stelde hij een zestal werklui tot onze beschikking om drinkwater te halen en het kamp bij dag en nacht te bewaken. En dat uit louter vriendelijkheid, zonder er een cent vergoeding voor te vragen. De employé in wiens rayon ons kamp lag, kwam elken dag informeerden of wij aan iets behoefte hadden. Het Indische leven heeft zooveel mooie kanten; wij zijn er dankbaar voor.

U vraagt misschien of dat geen moeilijkheden geeft zoo veel rassen bij elkaar? Neen, wat de gewone omgang betreft niet, want we spreken allemaal Nederlandsch, maar ook innerlijk niet, omdat wij allen verbonden waren door die eenige goede band, de band in Christus. Neen, dit is geen vroom praatje. Het was zoo! Er heerschte alle dagen een fijne geest van vriendschap. Niet één die zich aan het werk onttrok. En het geheim van die saambinding was werkelijk het ééns Geestes zijn. Vergeet niet dat ge hier geen jongens, maar jonge mannen voor u ziet, van 19 tot 23 jaar. Of het dus allemaal heilige boon-

Het ontbijt in het kamp.

tjes zijn? Natuurlijk niet. De kleinere provisie-tent was door drie hunner, die goed konden koken en die zichzelf tot koks hadden opgeworpen, tevens tot slaaptent uitgekozen. Waarom? Wel om een wakend oog te houden op de proviand. Als men van een flinke wandeltocht thuiskomt, is de verleiding zoo groot om eens even een duik in zoo'n provisiekamer te nemen, om een lekkere djerok (sinaasappel) of wat limonade te „leenen"! Maar de koks waakten over de mondvoorraad als cerberussen, en zorgden dat ieder zijn rechtmatig deel kreeg.

Op het kiekje ziet U ons aan het ontbijt. Wat u niet ziet, en wat toch het kampleven beheerschte, is wat aan het ontbijt vooraf ging en volgde. Vooraf begonnen we met het morgengebed, gevolgd door het lezen van een gedeelte uit Gods Woord, waarover eenige oogenblikken met elkaar werd gesproken. Na het ontbijt gaf een van hen een psalm- of gezangvers op, waarna hij met ons dankte. Denk U dat eens even in, dat U op een vroegen morgen, uit een koffiebosc tegen de helling van de Lawoe, plotseling hoort opklinken:

Uw Sion strooit U palmen
En twijgen voor den voet,
En ik breng U in psalmen
Mijn jubelenden groet.
Mijn hart zal 't feestkleed dragen,
Van altijd jeugdig groen,
En van Zijn lof gewagen,
Zoo veel mijn lied kan doen.

En dat gezongen door twaalf jonge kelen, en twaalf jonge.... harten.

Wein, zoo begonnen wij den dag. Is het wonder dat er een fijne geest heerschte?

De dag werd doorgebracht met flinke wandelingen, visschen in de kahl, die dichtbij ons kamp stroomde,

muziek, zang, spel, en niet te vergeten: met de maaltijden. De koks kookten voortreffelijk. Op gasfornuis of electrisch komfoor? Nee, twee stapeltjes steenen, wat dorre takken er onder, en de brand er in. Gezamenlijk waschten wij borden, pannen en ander eetgerei, terwijl enkelen zich de taak van penatoe, waschman, hadden opgelegd, en er voor zorgden dat we steeds schoone, heldere afwaschdoeken hadden. Bij de maaltijden hielden zoo nu en dan apen, troepen pagegaaien, en een enkele maal een slang ons gezelschap.

's Avonds verlichtte een heldere gasolielamp ons kamp. Dan lagen of zaten we in onze „recreatiezaal", dan werd er gerookt, verteld of gelezen uit een leesboek. Een uur werd besteed aan het lezen van gedeelten uit: „Beproeft de geesten", waarover zich telkens een zeer geanimeerd gesprek ontspon. Te zwaar? Vergeet niet dat deze jonge mannen een zesjarige kweekschool-opleiding bijna voltooid hadden, en dat ook zij straks met allerlei stroomingen en richtingen in aanraking komen. Het was dan ook op verzoek dat dit boek werd meegenomen.

De dag werd besloten met gezang en gebed, en dan legden we ons neer, op matten en jutezakken, een klein groepje menschen, eenzaam in de nachtelijke stilte van het koffiebosc, met om ons heen wijde velden agave-aanplant, maar ons veilig wetend in 's Heeren hoede.

Oók in de vacantie. Onze Christelijke kweekschool is niet maar een „pomp"station; maar een inrichting waar de opvoeding tot Christen-opvoeder hoofddoel is. Daaraan worden ook de vacantie's, als het studeeren op den achtergrond staat, dienstbaar gemaakt, tot heil van de jonge menschen zelf, tot heil van hun eigen ras, en tot eer van onzen Hemelschen Koning.

H. C. B.

Midden Java

Verzamelstaat A.

STATISTIEK Hoofddienst Verslagjaar 1937

RESSORT	Eur. Zendingen	Aantal predikanten		Hulpkrachten												Aantal gedoopten op ultimo verslagjaar									
				Uitsluitend v. d. Gem.				Uitsluitend v. d. School				v. Gemeente en School				Volwassenen				Kinderen					
		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.					
		m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.				
1. Banjoemas . . .	2	2	—	—	—	23	1	1	—	24	2	1	—	31)	—	—	—	666	666	36	44	563	511	18	20
2. Poerworedjo . . .	1	2	—	—	—	19	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	458	369	23	22	406	495	44	15
3. Keboemen	1	32)	—	—	—	14	1	—	—	23	—	3	—	5	—	—	—	365	388	17	6	377	328	7	5
4. Wonosobo . . .	1	—	—	—	—	7	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	192	186	—	—	153	159	—	—
5. Djokjakarta . . .	2	1	—	—	—	29	—	1	1	48	—	—	—	1	—	—	—	815	839	54	61	747	721	44	40
6. Magelang	1	1	—	—	—	14	3	1	1	15	1	—	—	4	—	—	—	375	379	59	80	247	278	47	52
7. Soerakarta . . .	4	3	—	—	—	26	—	1	1	139	2	—	—	—	—	—	—	1384	1360	26	43	1069	979	34	31
8. „ (Mal. Kerk)	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	2	35	80	—	—	38	34
9. Batavia	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	90	120	11	23	57	51	3	4
Totaal . . .	13	13	—	—	—	132	5	6	1	257	5	5	1	17	—	—	—	4345	4309	261	359	3619	3522	235	201

1) waarvan 1 voor evangel. en polikliniek. 2) waarvan 1 emiritus predikant.

Verzamelstaat B.

RESSORTEN	Aantal plaatsen, waar geregeld gearbeid wordt				Gemiddeld aantal Kerkangars	Gemiddeld aantal Avondmaalgangers	Aantal overleden Christenen ged. verslagjaar	Aantal Kerkelijk gesl. huwelijken	Zondag- scholen		Aantal Christelijke Vereenigen	Aantal, van de zending uitgaande			Geregeld ver- spr. periodieken	
	Gem. met Kerke- raad en eigen predikanten	Gem. met Kerke- raad zonder predikant	Gem. zonder Ker- keraad m. vaste standpl. van eigen Evangelist	Overige gemeenten					Aantal	Aantal leerlingen		Armen- kolonies	Weeshuizen	Andere inrichtingen geen ziekenhuis	Aantal soorten	Aantal exem- plaren van de oplaag
1. Banjoemas	3	3	9	277	1666	1155	29	15	3	101	25	—	—	4	4	202.644
2. Poerworedjo	2	7	15	2	1262	849	26	21	17	298	18	—	—	—	4	89.400
3. Keboemen	7	—	10	12	873	668	16	13	15	546	10	—	—	—	7	118.860
4. Wonosobo	—	2	5	4	450	300	8	15	2	200	—	—	—	—	3	56
5. Djokjakarta	1	7	22	29	2571	1526	39	40	18	720	43	1	—	1	5	216.000
6. Magelang	1	7	10	50	1330	778	23	7	7	292	—	1	—	—	4	79.500
7. Soerakarta	3	13	25	81	± 3500	± 2500	26	25	35	1705	35	—	—	11)	3	398.800
8. „ (Mal. Kerk)	—	1	—	—	± 125	± 100	1	—	1	50	—	—	—	—	1	15.200
9. Batavia	1	—	—	—	130	83	5	2	1	20	3	—	—	1	—	—
Totaal . . .	18	40	96	455	11.907	7959	173	138	99	3932	134	2	—	7	31	1.120.460

1) armenhuis, uitgaande van de Jav. kerk Margojoedan.

ten Zuiden

Midden-Java ten Zuiden en Batavia.

Aantal lidmaten op ultimo verslagjaar				Aantal reeds gedoopte Catechisanten op ult. verslagj.				Aantal in dooponderricht op ult. verslagj.				Aantal gedurende verslagjaar gedoopten								Aantal aange- nomen lidmaten gedurende verslagjaar			
												Volwassenen				Kinderen							
Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.	
m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	j.	m.	j.	m.	m.	v.	m.	v.
666	666	36	44	738	789	8	24	103	57	7	1	79	95	3	5	80	82	9	2	6	23	1	1
400	449	23	22	91	48	44	15	177	137	29	27	49	42	3	2	40	49	9	3	49	42	3	2
339	354	14	5	474	520	9	6	30	39	—	—	12	12	—	—	36	30	—	—	15	21	—	—
192	186	—	—	166	171	—	—	18	22	—	—	19	13	—	—	14	22	—	—	9	6	—	—
815	839	54	61	868	833	16	20	399	418	20	37	70	46	3	1	79	69	4	7	14	18	1	—
375	379	59	80	468	414	—	—	101	—	—	—	25	25	7	16	32	30	12	12	7	12	1	1
1384	1360	26	43	1006	1026	16	24	273	316	7	11	118	100	3	8	134	99	14	8	11	15	—	1
—	2	34	80	—	—	4	14	—	—	14	46	—	1	6	18	—	—	6	5	—	—	—	—
79	107	9	18	13	7	—	1	5	4	—	—	3	2	—	—	3	3	—	—	3	3	—	—
4250	4342	255	353	3824	3808	97	104	1005	993	77	122	375	336	25	50	418	384	54	37	114	140	6	5

Geregeld verspreide vlugschriften		Aantal verspreide Christel. boeken per ressort	Aantal Col- porteurs		Bedrag per ressort der collecten, etc. der Gemeenteleden :					Totaal der collecten	Gemiddelde bijdrage per hoofd	Opbrengst van tuinen en andere eigendommen
Aantal soorten	Aantal exem- plaren van de oplaag		Mannen	Vrouwen	Voor de Kerk	Voor behoefteigen	Voor de Zending	Voor andere doeleinden				
2	2	12.509	16	—	f 2.175 85 ⁵	f 619 56 ⁵	f 40 55	f 194 86	f 3.030 83	f 1 20 ⁵	f 13 78	
—	—	1217	10	—	„ 2.843 29	„ 642 73	„ 138 70	„ — —	„ 3.624 72	„ 1 97	„ 211 17 ⁵	
4	1760	3016	13	—	„ 1.953 57	„ 297 10 ⁵	„ 42 51 ⁵	„ 450 83 ⁵	„ 2.744 02 ⁵	„ 1 88	„ — —	
—	—	1200	1	—	„ 307 08	„ 139 84	„ 36 36 ⁵	„ — —	„ 483 28 ⁵	„ 0 70	„ — —	
2	22.500	21.144	13	—	„ 6.918 19	„ 991 59	„ 240 53	„ — —	„ 8.150 31	„ 2 45	„ — —	
—	—	5080	5	—	„ 2.735 49 ⁵	„ 318 07	„ — —	„ 241 79 ⁵	„ 3.295 36	„ 0 54	„ 50 —	
3	53.408	25.131	16	1	„ 3.162 22	„ 1.448 50	„ — —	„ 449 66	„ 5.060 38	„ 1 03	„ — —	
2	4163	—	—	—	„ 294 85	„ 198 57	„ 394 43	„ 69 55	„ 957 40	„ 5 07	„ — —	
—	—	—	—	—	„ 753 88 ⁵	„ 154 63	„ 81 88 ⁵	„ 64 —	„ 1.054 40	„ 2 94	„ — —	
11	81.831	69.267	74	—	f 21.144 43 ⁵	f 4.810 60	f 974 97 ⁵	f 1.470 70	f 28.400 71	— —	f 274 95 ⁵	

Zendingskalender 1939.

Door dezen wordt wederom Uw belangstelling gevraagd voor onzen Zendingskalender (1939).

Met blijdschap is te melden, dat de aangebrachte wijziging op de vóórpagina in den smaak viel; van onderscheiden kant kwamen daarvan de bewijzen binnen.

Dat geeft hoop op vermeerdering van aanvragen.

Naar in het Zendingsblad is medegedeeld, was de bate van den vorigen kalender, die geheel ten goede van de Zending kwam, een bedrag van f 4.401.64%.

Mocht de oplaag, al tot 85.700 exemplaren geklommen, het komend jaar een paar duizend omhoog gaan, dan zou de financiële uitkomst nog grooter worden, onze Zendingskalender is voor een klein bedrag te krijgen.

Uw hulp ter verspreiding van onzen Zendingskalender wordt dan ook met vrijmoedigheid en vriendelijken aandrang ingeroepen.

Hij herinnert in onze gezinnen elken dag aan het werk der Zending, dat de Heere ons toebetrouwde en houdt daarvoor de belangstelling levendig.

De prijs blijft dezelfde als voorheen: f 11.— per 100 exemplaren; bij bestelling na 1 Nov. f 12.—

Bestellingen aan G. F. Hummelen's Boekhandel en Electricische Drukkerij N.V. te Assen; gaarne zoo spoedig mogelijk; dat spaart moeite en kosten.

Op Gods zegen en Uw aller medewerking hopen:
Namens de Deputaten der Generale
Synode voor de Zending,

Rijsoord, Juni 1938.

D. POL, Redacteur.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Chineesche Kerk en de internationale Zendingsconferentie te Tambaram.

Op de groote internationale zendingsconferentie, welke dit jaar December te Tambaram bij Madras samenkomt, zal de Chineesche kerk door 50 gedelegeerden (35 Chineezers en 15 zendelingen) vertegenwoordigd zijn. De Chineesche kerken zijn, niettegenstaande den oorlog, zeer sterk bezig met voorstudie en voorbereidende conferenties voor Tambaram. Het boek van onzen Nederlandschen hoogleeraar prof. dr. H. Kraemer „The Christian Message in a Non-Christian World”, wordt daarbij zeer druk gebruikt.

Schandelijke aanranding van vrouwen in China door Japanners.

De ook in Holland welbekende zendeling-arts, Dr. Lee Huizinga, die in China werkt, schrijft het volgende over de aanranding van vrouwen door Japanners.

„In onze hospitaaldienst onder de Chineezers in Japansch veroverd gebied hebben we steeds vrouwen verpleegd, die door de Japanners aangerand waren; ook mannen en vrouwen en kinderen, die om de kleinste oorzaken met de bayonet waren gestoken of geschoten. En gelijksoortige berichten komen van alle deelen van veroverd China. Vluchtelingen van uit ons zendingsveld te Tsingkiang en andere naburige plaatsen verhalen hoe de inkomende Japansche soldaten massa's van vrouwen hebben geschonden en hun dan of naakt lieten vluchten of doodschoten. Zelfs oude vrouwen werden aangerand.

De nieuwste statistiek over den arbeid der bekende Rijsche Zending te Barmen, die ook in Nederlandsch-Indië werkt, brengt de volgende cijfers:

Rijsche Zending.

De Kaapprovincie in Zuid-Afrika telt 21000 Christenen, over 7 hoofdgemeenten met 7 missionarissen verdeeld; er is verder een seminario te Worcester.

In Zuid-West-Afrika zijn er 61000 gemeenteleden, 22 stations, 30 missionarissen, 99 inheemsche helpers, 117 onderwijzers, enz.; April 1938 werd hier een evangelisten-school geopend.

Ook in China kon het werk worden voortgezet. Hier werken 4 missionarissen, 1 arts, 8 zusters, enz. De gemeenten tellen er 3500 Christenen.

De Batakkerk op Nederlandsch-Sumatra, het rijkst gezegende terrein der Rijsche zending, telt over de 400.000 zielen. Het laatste jaar werden er 28.000 nieuwe leden opgenomen: Hier werken 81 zendelingen, 19 evangelisten, 990 onderwijzers, 72 onderwijzeressen, enz.

Op het eiland Nias telt de kerk op 170.000 inwoners 123984 zielen (10 zendelingen, 2 artsen, 5 zusters, enz.).

Ook op de Mentawai-eilanden gaat het gunstig; daar zijn 1756 Christenen (2 zendelingen, 17 onderwijzers, enz.).

De medische zending is vooral het laatste jaar op alle terreinen bijzonder uitgebreid.

Korte berichten.

Ds. A. Merkelijn.

Het adres van Ds. A. Merkelijn emeritus missionair predikant van Middelburg is Columbusstraat 256, den Haag.

J. D. Wolterbeek.

De heer J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Theologische Opleidingsschool te Djokja, komt D.V. in Maart 1939 naar Holland en hoopt in November of December 1939 weer naar Java terug te keeren tot hervatting van zijn veelomvattend Zendingswerk te Djokja.

Dr. J. Berg.

Naar wij vernemen wordt het verlof van Dr. J. Berg, de geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis op Soemba, om gezondheidsredenen eenigen tijd verlengd. Dr. Nortier, die voor hem waarneemt, wordt gevraagd, nog wat langer te Waikaboebak te blijven.

Dr. J. H. Bavinck.

Naar voorloopig het voorniemen is, legt Dr. J. H. Bavinck, die benoemd is tot hoogleeraar in de Zendingsvakken aan de Theol. School te Kampen en aan de Vrije Universiteit, in Juni 1939 zijn arbeid als docent aan de Opleidingsschool neer, om daarna naar Holland te komen en in September van dat jaar zijn arbeid als hoogleeraar te beginnen.

Dr. Henri Beets.

D.V. wordt Dr. Henri Beets, de Zendingsdirector

van de Christ. Geref. Kerk in Noord-Amerika, 5 Jan. 1939 zeventig jaar. Hij heeft tegen dien datum emigratie aangevraagd, dat door de Generale Synode dier kerk is toegestaan. Dr. Beets, die onderscheidene malen zijn Kerk op onze Generale Synode vertegenwoordigde en vaak in één onzer Kerken hier te lande het Woord bediende, is geboren te Koedijk bij Alkmaar, ging reeds jong naar Amerika en heeft daar theologie gestudeerd en zich den doctorstitel verworven. Hij is een man van invloed en beteekenis, vooral in de Zendingwereld. Aangezien hij nog niet „verleten” is, blijft hij nog actief en zal hij, naar we vernemen, o.a. de redactie van de „Heidenwereld” blijven voeren. Ook is hij nog door de Synode benoemd om met Ds. I. v. Dellen de Christ. Geref. Kerk van N. Amerika D.V. te vertegenwoordigen op de Generale Synode onzer Kerken in 1939.

Dr. H. Beets draagt de Nederlandsche onderscheiding van ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Mej. de Jong.

Mej. G. de Jong, verpleegster in „Eudokia”, is benoemd tot verpleegster in het Zendingziekenhuis te Waikaboebak op Soemba.

D.V. zal zij in September vertrekken naar de plaats nader bestemming.

Leestafel

Boeren en Burgers, onder redactie van P. J. Risseeuw, met bijdragen van H. Barendregt, Jan Bruinisse, J. K. van Eerbeek, Ignatia Lubeley, Han Molenkamp, G. Mulder, Willy Riethof, G. Sevensma-Themmen, D. v. d. Stoep, Jo Ypma. Bij Kok te Kampen.

Mooie schetsen, echt naar het leven geteekend, zooals we het van deze schrijvers en schrijfsters mochten verwachten. Natuurlijk staan niet alle schetsen even hoog. Maar het geheel is een goed besluit van wat Kok dit jaar in de rij van V.C.L. geeft.

In majeur, door M. Veren.

Heimwee, door K. Lantermans.

Eeuwig kapitaal, door A. van Voorthuizen.

Uitgave van N.V. H. A. van Bottenburg. Elk boek f 2.25, geb. f 2.90.

Alle drie Christelijke boeken, vlot geschreven en van goede strekking. Het eene boeit meer dan het andere. Maar alle drie kunnen met genoegen gelezen worden.

Calvijn in het licht zijner brieven, door W. de Zwart. Bij Kok te Kampen. f 3.25, geb. f 2.95.

Een zeer interessant boek, dat honderd brieven van den grooten Reformator van Genève bevat, vertaald en toegelicht door W. de Zwart. Om Calvijn goed te leeren kennen zijn deze brieven van veel belang.

Roelie, door Willem Kramer bij N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Een ontroerend mooi boek. De zeer begaafde auteur die zelf blind is, beschrijft in dit boek de jeugd van een kleine Enkhuizer jongen, die langzaam maar zeker blind wordt. Dit met veel talent geschreven boek verschijnt als derde deel van de Spiegelserie. Voor abonné's is de prijs slechts f 1.40. De winkelprijs is f 3.25.

Verbondsgeschiedenis. Schetsen voor de vertelling van de Bijbelsche Geschiedenis, door Ds. S. G. de Graaf bij Kok te Kampen.

De uitgave van dit belangrijk werk gaat geregeld

voort. Reeds verscheen afl. 13. Het is steeds zeer de moeite waard kennis te nemen van wat Ds. de Graaf zegt.

Gedenkboek van de Gereformeerde Schoolvereeniging te Batavia.

De Geref. Schoolvereeniging te Batavia heeft haar zilveren jubileum gevierd. Zij gaf in verband daarmee een gedenkboek uit, rijk van inhoud en mooi van uitvoering. Zeer bijzonder heeft de Heere deze Vereeniging in haar arbeid gezegend. In 1912 had zij één school met 260 leerlingen. Thans heeft zij 7 scholen, die aan 1731 leerlingen Christ. onderwijs geven. Het spreekt van zelf, dat deze scholen van groote beteekenis zijn voor de zending. Tal van kinderen, wier ouders Mohammedaan of Heiden zijn, komen in deze scholen onder den invloed van het Evangelie.

Het Boek voor Moeder onder redactie van Jo Kalmijn Spierenburg, A. Knoppers—Valkenier en G. Sevensma Themmen, met medewerking van tal van gevierde schrijfsters en schrijvers; bij Kok, Kampen.

Titel en inhoud van dit boek kloppen precies. Een prachtboek, waarin elke Moeder alles kan vinden wat haar in het gezin te stade komt. De prijs in prachtband is thans f 3.90. Dat is voor een zoo omvangrijk boek als dit zeer goedkoop. Vanaf 15 Juli a.s. wordt de prijs verhoogd tot f 4.25.

Maranatha-Kalender 1939. De uitgever Kok zond ons van dezen kalender, die door Ds. Knap bewerkt wordt, nu reeds het schild, dat als gewoonlijk heel mooi is.

Regeeringsjubileum. Bij de N.V. W. D. Meinema te Delft zal ter gelegenheid van het a.s. 40-jarig Regeeringsjubileum van H. M. Koningin Wilhelmina een herdenkingsboekje voor de jeugd verschijnen van de hand van den bekenden historieschrijver H. te Merwe. Het zal ruim voorzien zijn van foto's op kunstdrukpapier en de prijs zal zoo gesteld worden, dat het zich uitnemend leent voor uitdeeling. De titel zal zijn: „Landsvrouwe en Landsmoeder”.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. v. Dijken 10 % der ontvangsten voor de zending in de classe Harderwijk 1e kwartaal '38 f 142.50.

Castricum.

J. KRÜGER.

Postrekening No. 35811.

Van Mej. P. Tuitel, Bleiswijk f5. Door Ds. M. v. Alphen te Voorst 10 % der ontvangsten in de classe Apeldoorn 2e kw. 1938 f170.11. Door P. J. Schreuder, Rotterdam voor Theelood f7.85, gebr. postzegels f0.80, van J. T. Oggel te D. f1, en V. V. te R. f0.25, tesamen f9.90.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 20 Juni '38.

Giro No. 32806.

Van Mej. G. D. te Z. voor het Christ. perswerk f5 en voor de colportage f5.

W. BREUKELAAR.

Verantwoording van Jubileumgaven.

Het is al meer dan een jaar geleden dat de Jubileum-actie werd begonnen en nog altijd blijven de giften binnenkomen.

Sinds de vorige verantwoording (23 Maart 1938) werd ontvangen:

Van N. N. te W. f10; Boekh. Wielinga, Assen f0.30;

Geref. Kerk te Tholen f12; van 's-Hertogenbosch 3e gift f88.28; (in totaal thans f103.93); de fam. H. te Hillegom f15; Uit Serooskerke (240 gedenkboeken) f38.60; Uit Meeuwen (35 gedenkboeken) f1.75; Uit Breda f26.15; Uit Axel (450 gedenkboeken) f71.65; Uit Vlissingen f26.60.

Al deze gevers zeer hartelijk dank voor hun gaven. Verder ontving ik bericht uit Ierseke (200 gedenkboeken) dat men daar f160 had ingezameld. Ook de broeders in Ierseke onze hartelijke dank voor hun ijver en hun brief.

Brieven uit Holland als bewijzen van meelevens zijn altijd zoo bemoedigend voor de arbeiders in Indië.

Uit Holland werd dus thans ontvangen behalve de extra gift uit Goes een bedrag van f3.943.75. Hiervan is f1800 voor het gedenkboek bestemd, zoodat er voor de kerk van Blondo nog ruim f2200 overblijft. Dit is nog bijna f1200 te weinig want de kerk zal kosten f3400.

Toch zijn we maar met de bouw begonnen.

Ds. en Mevrouw Merkelijn hebben op den dag van hun vertrek uit Magelang op de doorreis nog even Blondo aangedaan en hadden op de 3e Mei 1938 nog juist de gelegenheid de eerste steen van de kerk te leggen.

Wij hadden zoo graag gewild dat zij de opening nog hadden kunnen meemaken. Maar dat ging niet meer. Daarom zijn wij blij dat zij toch nog hebben mogen zien hoe reeds met de bouw begonnen is. Die vordert thans flink.

1 September zal het gebouw D. V. gereed komen.

En zouden nu de broeders en zusters in Holland willen zorgen dat op die datum ook al het geld dat nog te weinig is bij elkaar gebracht is. Dan zullen wij in Indië dubbel dankbaar zijn.

Ook met de kerken in Djoemo en Grabag werd reeds begonnen.

Deze worden echter door giften uit Indië betaald, evenals die te Temanggoeng, waarvoor juist een zeer geschikt stuk grond kon worden gekocht.

C. VAN NES.

Makassar-Zending.

Enkele dagen geleden ontving ik een brief van Ds. Van den Brink te Makassar, waarin hij meedeelde, dat het Zendingenziekenhuisje 28 Mei j.l. geopend zou worden. Daarmee gaat een hartewensch van hem in vervulling. Hij schrijft: Onze dankbaarheid is groot, dat ondanks alle moeilijkheden. God toch de wegen geopend heeft.

Op dien dag zullen we ook de polikliniek (die tot nu toe onder een afdak achter mijn kantoor gehouden werd) overplaatsen naar het nieuwe bamboegebouwtje in kampong Bontoala, welk gebouwtje meteen voor koempoelan (samenkomsten) gebruikt zal worden.

Verder zal op dien dag ook onze school, die naar diezelfde kampong Bontoala overgeplaatst is en naast de Polikliniek staat, hoewel reeds 2 maanden in gebruik geweest zijnde, toch met een schoolfeestje geopend worden. De school, die vroeger nooit meer dan pl.m. 30 leerlingen had, heeft er thans 50!

Alles, zoowel ziekenhuis, als school, als koempoelanwerk, wordt genoemd met den Mak. naam „Laboelang Badji”, wat beteekent „Schoone Havens”.

Ds. Sillevis Smitt ontving enkele dagen na een preekdienst van een zuster, die onbekend wenschte te blijven, een gift van duizend gulden voor de Makassar-zending.

Niet alleen Ds. Van den Brink zal blij zijn met dit groote bedrag, maar evenzeer de drie Kerken, die met z'n drieën de verantwoordelijkheid voor deze zending te Makassar op zich genomen hebben en die wel heel zwaar te dragen is.

Verder ontving ik nog een gift van f 1.50 van den Heer N. M. L. te 's-Gr.

We blijven deze zaak ernstig bij U aanbevelen.

G. M. A. LAERNOES.
Koudekerke (Z.), B. 386.
Giro 289929.

Chr. Perswerk in Ned. Indië.

Voor de Zaaier-verspreiding ontvingen we deze maand van de Kerk te 's-Hertogenbosch f1.—, Loenen f1.—, Dieren f1.50, IJmuiden f1.—, Mej. G. D. te Z. (door tusschenkomst van Ds. Breukelaar f5.—.

Allen gevers hartelijk dank.

Meermalen blijkt mij, dat men hier in Holland niet weet, waar men de mooie werkjes van de Zaaierbibliotheek bestellen kan. Wie daarin belang stelt, schrijve mij even en gaarne zend ik u een zichtzending van de verschenen deeltjes. In bijna elke recensie over deze boekjes kan men lezen: Ze zouden heel goed ook in Holland gebruikt kunnen worden, of iets dergelijks. Vraagt eens inlichtingen of zichtzending.

G. M. A. LAERNOES.
Koudekerke (Z.), B. 386.
Giro 289929.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

54e Verantwoording van 22 April—22 Juni 1938.

Met hartelijken dank ontvingen wij aan giften van 50 cent: R. B. te 's-Gr.; D. G. K. te H.; J. M. P. D. te H. (j.l.); E. B. te E. (j.l.), tezamen f2.—.

Aan giften van f1.—: Mevr. G. J. B. te A.; J. T. de J. te A. Mevr. W. B. te M. (j.l.); H. J. M. te Z. (j.l.); Geref. Kerk te K. Ds. A. v. d. W. te O., Geref. Kerk te K.; Mej. C. de G. te Z. (j.l.); Ds. C. te Z. (j.l.); Ds. A. M. v. d. B. te V.; Geref. Kerk te O.; M. H. W. te U.; A. W. R. E. te Z. (j.l.); Mevr. H. W. S. te S. (j.l.); H. N. 's-Gr.; Geref. Kerk te V.; te H.; te P.; te N.; te de K.; te G.; te C.; Wed. C. W. P. te 's-Gr. (j.l.); Geref. Kerk te A.; te V.; Ds. J. H. M. te den H.; Geref. Kerk te H.; A. M. te 's-Gr.; Chr. Geref. Kerk te V.; C. A. D. te L. (j.l.); G. v. W. te A.; Geref. Kerk te Ln.; te Dd.; Chr. Geref. Kerk te Z.; Geref. Kerk te P.; te S.; J. H. S. te 's-Gr. (j.l.); Mej. M. V. te 's-Gr. (j.l.); J. W. H. L. te 's-Gr. (j.l.); J. B. te 's-Gr. (j.l.); Mej. L. M. te W. (j.l.); J. P. Th. te W. (j.l.); Ds. J. V. te L. (j.l.); J. A. S. te B. (j.l.); Ds. D. K. W. te B. (j.l.); U. U. te U. (j.l.); J. K. te N. (j.l.); J. D. te A. a. d. R. (j.l.); D. H. te T. (j.l.); Wed. P. F. V. te W. (j.l.); Ds. C. B. B. te O. & W. S. (j.l.); W. K. te H. (j.l.); Wed. v. V. te A. (j.l.); J. v. d. M. te O. (j.l.); Wed. B. K. te D. (j.l.); J. A. te A. (j.l.); Mevr. J. L. te A. (j.l.); Ph. v. d. S. te A. (j.l.); L. C. B. te A. (j.l.); J. W. M. te A. (j.l.); Mej. E. K. te A. (½ j.l.); Geref. Kerk te G.; te A. (N.B.); te O.B. te Z.; te R.; P. B. te L.; Zend. Comm. Geref. Kerk te B.; Ger. Kerk te O.; H. J. B. te H. (j.l.); Mej. G. te Gr. (j.l.); Mej. G. A. te Gr. (j.l.); Mevr. S. te Gr. (j.l.); D. S. te B.; Ds. W. v. d. B. te Z. (j.l.); Mej. G. te Z. (j.l.); Geref. Kerk te W.; Mej. M. de E. te Z. (j.l.); J. v. d. B. te E. (j.l.); J. V. te E. (j.l.); D. v. L. te E. (j.l.); Mej. A. M. S. te E. (j.l.); Dames M. te E. (j.l.); K. R. te E. (j.l.); Ds. B. v. H. te E. (j.l.). Tezamen f88.—.

Aan giften van f1.50: Dr. D. D. te Z.; K. de V. te Gr.; Geref. Kerk te K.; M. H. M. te Z.; Geref. Kerk te S.; H. A. E. v. H. de F. te Z.; Mej. N. H. T. te S.; D. de J. te S.; Mej. H. C. M. te A. a. d. R. (j.l.); Ds. J. de V. te G. (j.l.); H. v. d. Z. te Z. (j.l.); K. de V. te Gr. (j.l.); Geref. Kerk te H.; te L.; A. v. d. N. te E. (j.l.). Tezamen f22.50.

Aan giften van f2.—: Geref. Kerk te W.; Th. B. te S.; B. A. de J. te Z.; Ds. J. te B.; A. J. K. te Z. (j.l.); Mej. M. v. d. K. te W.; D. O. N. te 's-Gr.; Geref. Kerk te M.; te N. a.z.; te G.; Ds. G. B. te R. (j.l.); Mej. B. J. M. te M. (j.l.); Mevr. H. M. te V. (j.l.); D. B. te A. (j.l.); Geref. Kerk te E.; C. J. A. S. te H. (j.l.); Ds. G. L. te H. (j.l.); Geref. Kerk te L.; A. v. R. te E. (j.l.). Tezamen f36.—.

Aan giften van f 2.50: Geref. K. te W.; te V.; te W.; P. H. B. Jr. te A.; Geref. K. te D. H.; J. J. D. te 's-Gr.; Geref. K. te B.; te S.; S. A. G. te W.; Geref. K. te H.; te S.; te H.; te S.; J. K. v. D. te 's-Gr. (j.l.); Geref. K. te D.; E. de Gr. te K. a.z.; Geref. K. te B.; Mevr. M. te A.; Geref. K. te S.; A. v. L. te 's-Gr. (j.l.); J. W. G. B. te 's-Gr. (j.l.); Mevr. de Gr. v. O. S. te Z.; Geref. K. te P.; L. R. v. d. M. te 's-Gr. (j.l.); Geref. K. te B.; Dr. G. K. te O. (j.l.); Ds. U. U. te E. (j.l.); W. H. v. K. te W. (j.l.); Mej. T. W. te F. (j.l.); Mej. C. v. W. te G. (j.l.); P. P. Pzn. te S.; Geref. K. te B.; Geref. K. te H. (O.Z.); Zend. Ver. te W.; Geref. K. te Z.; te F.; K. F. te W. (j.l.); J. E. te Gr. (j.l.); M. J. H. L. te Gr. (j.l.); Geref. K. te M.; N. N. te den H.; C. v. E. P. te E. (j.l.); N. N. te D. Tezamen f 102.50.

Aan giften van f 5.—: Geref. K. te R.; te K.; N. N. te R.; Dr. J. W. te Z. (j.l.); F. J. G. te E.; Geref. K. te R.; R. P. te W.; W. J. K. D. te B.; Geref. K. te O. & W. S.; te L.; te S.; te K.; Zend. Comm. te O. P.; Geref. K. te L. (N.H.); Bare. Q. de Q. te 's-Gr.; Geref. K. te R.; Dr. A. A. L. R. te 's-Gr. (j.l.); S. G. Jr. te E. (j.l.); Mr. J. T. v. B. C. te L. (j.l.); J. v. D. te T. (j.l.); Ds. T. B. te L. (j.l.); C. G. L. te A. (j.l.); Mej. G. v. D. te K. (j.l.); Geref. K. te R.; Dr. H. C. te 's-Gr. (j.l.); T. L. te Gr. (j.l.); J. v. d. S. te R. Tezamen f 125.—

Aan giften van f 10.—: M. S. te S. (j.l.); Hartog R. W. F. te Z. (j.l.); bruidspaar te 's-Gr.; Mevr. O. M. v. M.-S. te A. (j.l.); Geref. K. te Z.; te H.; te Lm.; J. B. S. te O. a. d. R. (j.l.); Wed. J. D. v. A. W. te Z.; Geref. K. L. te O.; te V.; te D.; N. N. te D. Tezamen f 140.—

Aan diverse giften: Geref. J.V. te L. f 8.—; dames K. te Z. f 12.50; Geref. K. te B. f 20.—; Zr. K. te Z. f 15.—; fam. S. te L. (j.l.) f 6.—; Ring J.V. te W. f 7.49; E. v. E. te N. f 3.—; J. G. H. te A. f 1.30; H. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.25; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; Mej. J. H. te Z. f 17.50; Dr. A. A. L. R. te 's-Gr. f 20.—; Col. te Z. f 1.78; deel schoolcol. te U. f 3.25; Mevr. A. E. E. te E. f 1.25; H. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.25; Dr. H. N. te 's-Gr. f 1.67; Geref. K. te D. f 3.—; te Gr. restitutie f 25.—; J. W. W. t. D. (mnd.) f 0.25; Geref. K. te L. f 20.—. Tezamen f 165.74.

Totaal f 681.74.
Een mooie lijst die wij voor een deel te danken hebben aan de vaste jaarlijksche bijdragen die in Mei zijn geïnd.

Wij zoeken voor Rotterdam nog steeds een correspondent of — dente, is daar niemand die dat werk belangeloos op zich wil nemen?

In afwachting, namens het steuncomité
Galileistraat 139 J. N. MUNNIK, penningm.
den Haag, Postgiro 6104.

Suriname.

De Marowijne, grensrivier met Fransch Guyana, is een machtige rivier. Er liggen wel een veertig dorpjes aan van boschnegers en Indianen. Sommige weken varen 't binnenland in. Aan de benedenloop hebben zoowel Rome als Herrnhut een strategisch punt bezet, het vervallen plaatsje Albina. Het hoofd der school houdt 's Zondags kerkdienst en houdt zijn school op peil door middel van een Internaat; de Zending betaalt hem voor elken kostleerling f 5.— per maand. Zoo kost het kerkelijk leven te Albina bijna niet en de Zending heeft een vast uitgangspunt voor verdere actie. Broeders en zusters! Wordt u door een ijver als van dien onderwijzer niet aangestoken en als vanzelf gedreven tot ons gironummer: 196921?

W. F. E. SMELIK.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van

het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 23 April 1938 tot en met 21 Mei 1938.

Giften: uit Groningen f 0.50; P. H. te W. f 5.—; gift uit Hardinxveld f 1.—; gift uit Roden f 0.50; giften uit 's-Gravenhage, totaal f 3.26; Th. B. te S. f 2.—; D. D. te V. f 1.—; giften gevonden in collecte Geref. Kerk te Leiden f 3.50; V. te B. O. Z. f 5.—; leerlingen Chr. School te Munnekezijl f 10.—; Wed. W. K. geb. v. T. te L. f 2.50; leerlingen Chr. School te Nijveen f 1.—; idem Chr. School te Oosterwolde (Fr.) f 1.50; C. J. de R. te R. f 2.50; H. L. te Gr. Br. f 1.50 en van N.N. door bemiddeling van Ds. G. M. te G. f 20.—; Van de Geref. Kerk te Hiligersberg-Terbregge f 1.50; Rotterdam-Centrum f 10.— en Franeker f 2.50.

Collecten: Geref. Kerk van Borger f 5.92.

Contributies uit: Groningen f 18.75; Nieuwerkerk aan den IJssel f 1.50; Gorinchem f 1.50; Hardinxveld f 11.25; Amsterdam f 2.—; Enschede f 0.75; 's-Gravenhage f 3.50; Roden f 8.25; Voorburg f 1.—; Nederhorst den Berg f 1.90; Hilversum f 0.25; Heenvliet f 1.—; Assen f 55.50; Amsterdam-West f 2.25; Aalsmeer f 0.75; Ouderkerk a.d. Amstel f 1.75; Meppel f 6.75; Hoogeveen f 13.—; Nieuwlande f 17.75; Zuidwolde f 10.50; Scharnegoutum f 1.25; Heeg f 1.75; Steenwijk f 1.50; Heinkenszand f 1.—; Westbroek f 1.—; Dordrecht f 1.50 en Nieuw-Vennep f 25.85.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist van C. te A. f 10. Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname, over het tijdvak 22 Mei 1938 tot en met 21 Juni 1938.

Giften: J. v. B. te R. f 1.—; Mej. A. S. te H. f 1.25; uit Zuidlaren van diverse personen en uit busjes f 14.25 en f 6.03½; B. J. R. te R. f 10.—; W. te K. f 0.50; Wed. J. L. te H. f 2.50; J. W. F. te H. f 10.—; gift uit Zoetermeer f 1.—; H. P. W. te 's-Gr. f 2.—; J. K. te G. f 1.—; A. R. te A. f 1.—; D. V. te R. f 2.50; Mevr. E.-V. te B. f 1.—; J. H. Jr. te R. f 5.—; Mej. B. H. V. te U. f 4.50; leerlingen der Geref. School Kraneweg, Groningen f 10.—; A. D. te B. 50 halve centen; P. B. te A. f 1.—; uit 's-Gravenhage door den heer Van Die f 7.50; J. v. O. te 's-Gr. f 1.—; verzameld te Apeldoorn door J. Edauw f 16.— en van G. H. P. geb. de J. te K. f 1.—.

Collecten: Geref. Kerk te Oegstgeest f 42.75.

Giften Kerken en Zendingscommissies: Geref. Kerk te Rotterdam-Delfshaven f 10.—; Rotterdam-Katendrecht f 10.—; Bleiswijk f 5.—; Ten Boer, gave op het Pinksterfeest" f 25.—. Zendingscommissie Geref. Kerk van Hijaard f 2.50.

Contributies uit: Zuidlaren f 45.75; Kampen f 68.—; IJsselmuiden f 3.50; 's-Gravenhage f 20.—; Rijswijk f 1.—; Hilversum f 26.75; Veenendaal f 19.25; Rotterdam f 2.50; Loosduinen f 1.—; Klaaswaal f 1.— en Vlaardingen f 2.25.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: J. C. v. S. te Den H. f 1.—; F. te P. f 0.50; Pers. Geref. Sch. te H. f 4.20; P. M. v. d. S. te H. f 1.25; D. te W. f 5.—; A. K. te H. f 2.—.

Kampen, 21 Juni 1938.
Fernhoutstraat 24.

K. R. HUMMELEN.
Penn. v. h. Idenburgfonds.
Postrekening no. 196921.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

5e verantwoording van 25 Mei—25 Juni 1938.
Provincie Groningen:

Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll. bruiloft W. D. en L. W. f 4.32; K. Buist, Hoogkerk, saldo kalendaris f 67.21; Idem, bruiloftsbuses f 32.65; Mej. M. Olijve, Nieuw Weerdinge, gouden huwel. feest fam. Evers f 2.08; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, buses kinderen f 32.65; E. Stamhuis, Loppersum, inhoud buses f 25.30; D. Smits, Zuidwolde Gr., gift f 1.—; idem, Catech. bus f 2.41½; idem, kl. Meisjesveren. f 5.24½; M. Bieuwenga, Ten Post, busje M.V. f 6.80; P. Pilon Pzn., Stedum, Zend. ver. f 30.—; M. Geerse-

ma, Veendam f10.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes f25.46; P. Winter, Ten Post, coll. bruiloft fam. Maas f3.60; E. Warringa Jz., Nieuw Buinen, busje school H. Dijkstra f4.37; idem, busjes f34.—; L. Menninga, Delfzijl, coll. gift f5.—; W. Kooops, Valthermond, Geref. Knapenvereen. f15.15; G. Rozendal, Haren, Chr. School f5.—; Mej. M. Olijve, Nieuw Weerdinge, Zend. comm. f125.—; O. Oosterhoff, Thesinge, Zend. comm. f9.40; idem, Spaargeld Piet Dering f1.—; P. Teune, Onderdendam, gift f10.—; idem, gift f25.—; idem, schoolbusjes f25.05; idem, Catech. busjes f20.41; Geref. Kerk, Leek, Catech. bus f15.—; K. ter Laan, Schildwolde, coll. gift f2.50; E. ten Have, Siddeburen, Zend. comm. f36.60; Geref. Kerk, Helpman, busjes f44.—; idem, bijdragen f35.75; Mej. Tr. Bos, Spijk, busjes Spijk, Losdorp, Godlinze f55.82; J. Meindertsma, Kommerzijl, Zend. comm. f40.—; Per H. Blaak, Marum f65.—; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, Zondagssch. comm. f25.—; idem, busjes f271.—; Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes f24.01; P. Timmermans, Zuidhorn, Nikk. fam. Meerveld f8.40; idem, bruiloft fam. Penninga f6.62½; K. Kladder, Leens, busje School f6.—; D. Smits, Zuidwolde Gr., halve ct. Zw. en Gr. f0.75; P. Buwalda, Hornhuizen, zend. kas f40.63; idem, busje school f10.—; P. Pilon Pzn., Stedum, J.V. f6.68; E. J. Anneveldt, Groningen, Geref. Mulo, afd. L.O. f35.—; Per Ds. Deddens, Groningen, N.N. f10.—; idem, busjes Zr. A. T. de R. f15.—; W. Rinkema, Enumatil, bijdrage Zend. comm. f34.90; Per Ds. Van Strien, Groningen, halve ct. f3.75; Per Ds. Deddens, Groningen, halve ct. f0.50; Titia Dekker, Groningen, halve ct. f0.72½; Van der Woude, Groningen, halve ct. f0.50; Per. Ds. Van 't Veer, Groningen, halv. centen etc. f41.71; Per Ds. Van Dijk, Groningen, halve centen etc. f18.14; idem, f10.—; Per O. v. d. Wal, Gron. div. giften f267.60½; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, coll. giften f2.50; Ds. J. A. Gravestijn, Leek, halve centen van C.D. f1.65.

Provincie Drenthe:

Knapenvereen. Ruinerw. Koekange f10.30; W. J. Polman, Zwelloo, Nikk. Chr. School f10.—; L. Matter, Nijeveen, busjes f30.63; Mej. W. J. Krans, Coevorden, busjes f24.57; Geref. Kerk, Assen, gift f5.—; idem, coll.-gift f1.67; A. Slikers, Nieuwlande, coll. bruiloft, fam. Veenstra f4.33; Jong. Vereen. Obadja, Nijeveen f12.68½; J. K. P. te N. b. M. f50.—; Jong. Ver. Dwingelo, f7.—; Per Ds. Drenth: busje A. en R. de W. Oostwolde f7.85; idem, busje Veenhuizen f24.28; B. J. Scharff, Roden, busjes f42.50; idem busjes School f10.47.

Provincie Overijssel:

H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. gift f2.50; idem, busjes f63.63; W. F. Eugster, Hengelo, coll. gift f50.—; J. A. Vos, Oldemarkt, busje Antje Los f8.—; T. v. d. Mey, St. Jans klooster, busjes f35.45; Per J. A. v. Klaveren, Rijssen, f60.—; W. van Zanten, Kampen, Jonge Garde f70.—; idem, contributies f330.—; Per L. Burger, Enschede f322.46; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f200.—; idem, K. V. Obadja f4.03; Zend. Comm. Wierden, Schoolkinderen f4.91; Geref. Kerk, Dalfsen f100.—; A. A. de Croes, Goor, busjes kerk f9.47½; idem, busjes kinderen f9.18; D. de Vries, Steenwijk, Zend. comm. f20.—; H. Hofsink, Bergen-theim, f50.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, gift N.N. f100.—; P. E. Visser, Zwolle, Zend. comm. f490.—; H. J. Pen, Wetering b/Blokszijl, Zondagssch. f6.30.

Pinkstercollecten Groningen:

Harkstede f46.—; Stadskan. Pekelderweg f39.32; Westeremden f135.50; Munnekezijl f90.40; Nieuw Weerdinge f76.80; Ter Apel f96.18; Ten Boer f200.50; Ten Post. f91.37; Loppersum f317.29; Leens f155.10; Winschoten f239.81; Stadskanaal f295.95 Wildervank f281.82; Scheemda f98.20; Veendam f239.19; 't Zandt f182.25; Pieterburen f52.18; Uithuizen f272.50; Selingen f50.—; Vlagtwedde f30.06; Thesinge f148.55;

Baflo f158.50; Onderdendam f82.—; Leek f97.—; Garrelswaer f144.49; Schildwolde f175.61; Siddeburen f163.40; Winsum f253.50; Grijskerk f84.33; Nieuwolda f42.26; Zevenhuizen f101.96; Zuidbroek f37.29; Nieuw Buinen plus nagift f106.02; Musselkanaal f243.72; Kommerzijl f76.10; Bierum f236.21; Bellingwolde f9.33; Onstwedde plus nagiften f104.10; Adard f370.71; Mussel f26.20; Meeden f26.88; Wagenborgen f83.78; Appingedam f154.26; Warffum f107.60; Valthermond f43.86; Westerlee f77.—; Midwolda f207.63; Oude Pekela f39.32; Bedum f275.66; Kielwindeweer f51.26; Schouwerzijl f116.—; Zuidhorn f253.07½; Groningen f1828.90; Woldendorp f28.78; Uithuizen, nagift f1.—; Leens, nagift f1.—; Houwerzijl f100.08; Spijk f505.53; Middelstum plus nagift f201.05; Zuidwolde (Gr.) f135.85; Hornh. Kloosterburen f28.37; Niezijl f49.27; Bedum, nagift f5.—; Stedum f119.—; Enumatil f130.55; Stadskan. Pekelderweg, nagift f6.—; Loppersum, nagift f25.—; 't Zandt, nagift f2.50; Siddeburen, nagiften f12.—; De Wilp f14.95; Hoogkerk f168.10.

Pinkstercollecten Drenthe:

Nijeveen f63.22½; Hijken f25.62; Gees f51.83; Schoonebeek f136.03; Zuidwolde (Dr.) f257.33; Zwartmeer f31.45; Diever plus nagift f317.15; Zwello f46.40; Schoonoord f33.03; Smilde f93.16; Nieuw Dordrecht f39.95; Westerboork f82.40; Meppel plus nagiften f366.20; Beilen f89.53; Hoogeveen f413.30; Vries f39.02; Hoogersmilde f57.53; Borger f40.64; Veenhuizen f16.93; Oosterwolde f12.68; Haulerwijk f54.08; Dwingelo f109.62.

Pinkstercollecten Overijssel:

Haaksbergen f16.57; Daarle f40.57; Avereest f52.90; Vroomshoop f136.27; Delden f92.99; De Krim f90.03; Enschede f177.54; Wilsum (Ov.) f9.61; Dedemsvaart f106.45; Wierden f59.65; Vriezenveen f14.51; Goor f12.74½; Steenwijk f126.68; Staphorst f14.25; Lutton a/d Ded. f87.57; Zwartsluis f100.06; Daarlerveen f38.95; Enter f39.78; Gramsbergen f62.45; Stad Vollenhove f31.78; Dalfsen f63.39; Holten f144.10; Langeslag f32.26; Nijverdal f190.32; Rouveen f191.90; Avereest nagiften f3.50; Hengelo f99.83; Kampen f382.11.

Soembaweken Groningen:

Grijskerk f111.50; Zuidhorn f159.—.

Soembaweken Drenthe:

Assen f322.90.

Soembaweken Overijssel:

Genemuiden f30.—.

2e Algem. Collecte Drenthe:

Beilen f30.55.

Diverse ontvangsten:

Per J. H. Slik, Veenendaal: coll. gift f10.—; H. K. W. te ? f3.—; N. N. f40.—; G. T. te Z. girobiljet no. 100 f10.—; N. N. f7.76.

Totaal 5e verantwoording f19.812.61

Totaal t/m. 4e verantwoording „21.038.89½

Totaal tot op heden f40.851.50½

Hartelijk dank aan de kerken die reeds zoo spoedig de Pinkstercollecte hebben willen zenden, waardoor de geldzendingen naar Soemba zonder vertraging konden doorgaan.

Willen ook, de kerken die de Pinkstercollecte nog niet zonden, dit zoo spoedig mogelijk doen?

Hier en daar heeft de Pinkstercollecte belangrijk meer opgebracht dan verleden jaar. In de volgende verantwoording hoop ik het eind-cijfer in vergelijking met het cijfer van verleden jaar te kunnen publiceren.

JURIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 25 Juni 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS, ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken
of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die
voortgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij
de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Breng Markus mede. — Van Zendingaangelegenheden: De
reis van Dr. W. G. Harrenstein; De benoeming van Ds. J. A. C. Rullmann
tot Docent der Opleidingsschool te Djokja; Een mooi voorbeeld. —
Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende
Kerken van Friesland: Arbeid onder vrouwen en meisjes; De Zending-
collectantjes te Oudega (W.). — Zending van de Geref. Kerken in Gro-
ningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit
Soemba. No. 44. Dooponderzoek; De collectantjes voor de Zending te
Kommerzijl. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere
Kerken van Utrecht en Gelderland: Nieuwe kernen-vorming; Brief van
Dr. J. v. d. Linden. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de
met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Dr. en Mevr.
Pruys—Dethmers met hun gezin; Jeugddag te Djokja. — Zending van
de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van
Holland Noord: Solo in 1937, II; Zendingcollectantjes te Meerkerk
(Z.-H.); Ds. en Mevr. Sillevius Smitt—Bavinck. — De Synode van de
Javaansche Kerken van Midden Java ten Zuiden. — De Christ. Holl.
Jav. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo: Dr. H. Kroeskamp en gezin;
De Heer en Mevr. Tober—Koene. — Ingezonden stukken: Brief uit Solo;
Statistiek van den Medischen dienst der Zending op Midden-Java ten
Zuiden over 1937. — Van andere Zendingen en van voor de Zending
belangrijke dingen: Het Christendom in Japan; De Roomsche Katholieke
Zending in Ned. Indië; Voorwaarden voor uitleening van het tentoon-
stellingsmateriaal. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

B R E N G M A R K U S M E D E

Neem Markus mede en breng hem met u;
want hij is mij zeer nut tot den dienst.

2 Tim. 4 : 11b.

Tusschen groote mannen kunnen groote twisten ontstaan.

Ook waarachtige Christenen zijn daarvan niet vrij.

Zelfs waren dat niet Apostelen en Kruisgezanten van Christus in den eersten tijd, toen het Evangelie werd uitgedragen naar de heidenen.

Paulus en Barnabas, die met zoo rijken zegen hun eerste zendingsreis volbracht hadden, zouden hun tweede zendingsreis aanvangen. Barnabas wilde als helper weer Johannes Markus medenemen. Deze was ook als helper tot de eerste zendingsreis met hen medegegaan, maar had hen, nauwelijks op weg, in de steek gelaten en was teruggekeerd. Daarom wilde Paulus er niet van weten, hem weer mede te nemen. Van Barnabas leest ge, dat hij „een goed man” was. Hij had Markus zijn ongetrouwheid al lang vergeven. Bovendien was Markus een neef van hem. Paulus echter zag het meest op het werk en wilde met zulk een onbestendigen helper de reis niet ondernemen. De twist liep zoo hoog, dat Paulus in Silas een anderen reisgenoot nam en de beide neven afzonderlijk naar Cyprus togen. Paulus wilde van dien Johannes Markus als zijn medehelper in zijn zendingswerk niet meer weten. De band tusschen die beiden scheen voor goed doorgesneden. Zoo’n man als Markus scheen Paulus tot den dienst volkomen *onnut*.

Den tekst, hierboven afgedrukt, schrijvende aan Timotheus, is Paulus gekomen aan het einde van zijn loopbaan.

Hij heeft den goeden strijd gestreden, ook tegen zich zelve. Thans ziet hij personen en hunne gedragingen anders dan hij ze vroeger zag.

Maar ook Markus is veranderd, zeer veranderd.

En nu schrijft Paulus aan Timotheus: „als gij tot mij komt, breng dan Markus mee, want hij is mij *zeer nut* tot den dienst.”

Markus is onder den invloed gekomen van Petrus. Deze heeft hem blijkbaar van zijn eigen vuur en kracht zoo veel medegedeeld, dat Petrus hem noemt „zijn zoon”. Door Gods genade heeft Markus zijne zwakheid en wankelmoedigheid geheel overwonnen. Zóó wordt hij er toe gevormd een der vier Evangelieschrijvers te worden. Blijkbaar heeft hij zijn Evangelie als uit den mond van Petrus opgeteekend. Later komt hij weer in aanraking met Paulus. En wel zóó, dat deze hem op bijzonder hartelijke wijze den Colossensen aanbeveelt en in den brief aan Filemon hem zijn „medearbeider” noemt.

Bij dezen Markus heeft dus een groote omme-

keer plaats gehad.

Doch ook Paulus is veranderd.

In Antiochië had Paulus gelijk, dat hij tot de tweede zendingsreis Markus niet mede wilde nemen. Ongestadigheid is ’n gebrek, dat vooral den dienst des Heeren zeer, zeer schadelijk werkt.

Maar toch: ook geen apostel kon vooruitzien wat er van een mensch worden kan. De elven konden dat niet vooruitzien van Judas. En Paulus kon dat niet vooruitzien van Markus.

Hadt ge Paulus te Antiochië voorspeld: naardien bijstand en de hulp van dezen Markus zult ge nog eens verlangen, hij had u niet geloofd.

Och, wij leeren allen wel eens terugverlangen naar wat we eerst hebben weggeworpen. Misschien, bij dien twist te Antiochië, had Barnabas beter kijk op het karakter van Markus en zag Barnabas, dat slechts tijdelijke versaagdheid geweest was, wat Paulus gehouden had voor onvergeeflijke onbetrouwbaarheid.

Formeel gelijk hebben is nog niet altijd werkelijk gelijk hebben.

Gods genade kan voor zwakheid kracht geven, maar ook voor scherpe veroordeeling waarachtige waardeering.

Paulus is een man, die zich gereed maakt, om den Heere te sterven. Bij het naderen van den dood is de mensch, allicht het meest de Christen, zoo geheel anders, en voelt hij zoo geheel anders, dan staande in het midden van het leven. Misschien heeft ook Paulus wel gedacht: ik had twintig jaar geleden Markus wat zachter moeten beoordeelen en behandelen en mijn recht zoo streng niet moeten vasthouden.

Het gebeurt zoo dikwijls in het leven, ook in den dienst en in het werk des Heeren, nog dikwijls als bij Paulus in den zendingsdienst, dat ge in een of andere zaak gelijk hebt en volkomen in uw recht staat. Maar dat het toch veel wijzer is uw recht niet ten einde toe te zoeken, maar ’t meer tot ’s Heeren eer en uw eigen zielevrede is, liever ongelijk te lijden, dan uw recht te handhaven.

Paulus zelf was een man, die in zijn leven stond op zijn recht. Denk maar aan zijn beroep op zijn Romeinsch burgerschap.

Nu aan ’s levensavond denkt hij ’t meest aan wat nut is tot des Heeren dienst.

„Neem Markus mede, en breng hem met u, want die Markus is mij zeer nut tot den dienst.”

Zoude wij niet allen zeer wijs doen in het gewone leven, bovenal in allen arbeid in ’s Heeren wijngaard dit: „breng Markus mede” op allerlei wijzen te beoefenen?

Zeker ook Markus is veranderd. Maar hoeveel veranderde Markussen worden teruggestooten, omdat men zich blind staart op hunne vroegere

zwakheid en blijkbaar niet gelooft aan de wonderkracht van Christus genade.

Die genade echter vermag alle dingen, bij een Paulus en bij een Markus.

Waar de genade van Christus werkt, daar wordt wat stond tegenover elkander begeerig naar elkander. Dan verlangt Paulus, dat Markus komt. En dan verlangt Markus tot Paulus te gaan.

Welk een stevigen handdruk zullen die beiden met elkander hebben gewisseld!

B. v. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

De reis van Dr. W. G. Harrenstein.

Het vorige jaar, hebben de deputaten der Generale

Synode voor de zending Dr. W. G. Harrenstein, predikant te Santpoort, aangewezen om deel te nemen aan de groote Wereldzendingsconferentie die D.V. van 10 tot 30 December a.s. te Tambaran bij Madras zal worden gehouden. Overeenkomstig die aanwijzing heeft de Ned. Zendingsraad, die een drietal personen uit Nederland mocht benoemen voor deelname aan deze conferentie, met den Oud-Zendingsconsul Dr. C. W. Th. Baron van Boetselaar van Asperen en Dubbeldam en den zendingsdirector Ds. D. Crommelin ook Dr. Harrenstein afgevaardigd om de conferentie bij te wonen.

Dr. Harrenstein heeft zich daartoe gaarne bereid verklaard en gaat daarheen geheel voor eigen verantwoordelijkheid en buiten bezwaar van onze zendingskas.

Toen bekend werd, dat hij naar Indië zou gaan was het te verwachten, dat de deputaten der Generale Synode voor den arbeid onder de verstrooide Gere-

formeerden in Ned. Indië, wier scriba hij is en ook het Ned. Bijb. Genootschap, van wier Indische commissie hij voorzitter is, wel zouden trachten van hem gebruik te maken voor de behartiging van aan hunne zorgen toebetrouwde belangen. En het was eveneens te verwachten, dat hij niet weigeren zou zooveel als hem mogelijk zou zijn, die belangen te dienen.

Want Dr. Harrenstein is een breed aangelegd man, met groote werklust en veel meer dan middelmatige werkkraft. En zoo staat er voor zijn Indische reis heel wat op zijn program, misschien zelfs meer dan hij zal kunnen uitvoeren.

Gelijk men weet is Dr. Harrenstein in Indië geen onbekende. Van 13 October 1918 tot 5 Maart 1923 heeft hij de Holl. Geref. Kerk te Medan gediend en gewerkt onder de verstrooide Gereformeerden op Sumatra. Gaarne zou hij toen in Indië zijn gebleven. Maar de gezondheidstoestand van Mevrouw noodzaakte om naar Holland terug te keeren. Indië be-

hield echter steeds zijn warme liefde en groote belangstelling.

D.V. gaat Ds. Harrenstein 1 September a.s. op reis om 2 September te Genua aan boord te gaan van de „Marnix van St. Aldegonde” tot vertrek naar Sumatra. Natuurlijk denkt hij eerst te gaan naar zijn oude arbeidsveld, naar Medan en vandaar naar Siantar en Taroe-toeng. Hij hoopt de gemeenten te Medan en Siantar te ontmoeten, haar een Zondag voor te gaan in den dienst des Woords en de belangen van het werk onder de verstrooiden met haar te bespreken. Zoo veel de gelegenheid toelaat zal hij daar dan ook de kennis-making met de Batakzending vernieuwen. Het is zijn plan veertien dagen op Sumatra te blijven. Als de gelegenheid het toelaat, bezoekt hij ook de kerk te Palembang op Zuid Sumatra.

Van Sumatra gaat dan zijn reis Hollandsche Geref. Kerken een bezoek wil brengen, wijl deze ook alle

Dr. W. G. Harrenstein.

een grooter of kleiner verstrooidengebied hebben te verzorgen. Op de programlijst staat eerst Batavia, voorts Bandoeng, Semarang, Soerabaja en Malang. Het is zijn voornemen te voldoen aan het verzoek om in elk van die kerken een Zondag te preeken. Voorts is het plan zoo mogelijk ook in elke kerk een z.g. verstrooidendag te houden, dat is een dag waarop de verstrooiden zooveel dit kan bijeenkomen om de belangen met elkander te bespreken. Ook zal hij nog trachten met al de predikanten op Java, die onder de verstrooiden arbeiden, een conferentie te houden ter bespreking van het werk. Voorts stelt hij zich voor nog enkele lezingen te houden over de praktijk der Evangelisatie.

Het verblijf in Ned. Indië zal Dr. Harrenstein in hoofdzaak besteden voor de bevordering der belangen van den arbeid onder de verstrooide Gereformeerden.

Maar het spreekt van zelf, dat hij niet nalaten zal met het zendingswerk onzer kerken op Midden Java eens weer opnieuw door eigen aanschouwing kennis te maken. Later zal hij wel eens vertellen van den vooruitgang, die de Geref. Zending sinds zijn laatste bezoek, mocht maken. Intusschen heeft hij zoo mogelijk nog eenige opdrachten uit te voeren, die het Ned. Bijb. Genootschap hem gaf. Hoofddoel zijner reis blijft echter, het bijwonen der groote Zendingsconferentie te Pambaran bij Madras in Engelsch Indië. In de laatste helft van November zal hij, naar het plan is, met de delegatie van Java, waartoe o.a. ook Ds. A. Pos behoort, van Batavia vertrekken naar Tambaran. Gerende de reis, die onderscheidene dagen in beslag neemt, zullen de afgevaardigden, die van Java naar de conferentie gaan, en Dr. Harrenstein een mooie gelegenheid hebben om met elkander de onderwerpen te bespreken, die op de conferentie aan de orde komen. De conferentie zelf zal omstreeks drie weken duren.

Zoo de Heere wil gaat Dr. Harrenstein 4 Januari van Colombo weer terug naar Europa. Van Genua denkt hij eerst enkele dagen te gaan naar Zwitserland, waar hij dan Mevrouw en zijn dochtertje weer hoopt te ontmoeten, om vandaar in het laatst van Januari weer terug te komen in Santpoort.

Het zal dus, naar het voornemen is, een reis worden van vijf maanden. Maar het zal, ofschoon het hem een genot is die reis te mogen maken, toch allermint een plezierreisje wezen, maar een reis, die alle dagen bezet is met drukken arbeid. Wij vermoeden, dat het hem wel niet mogelijk zal zijn alles af te doen, wat hij op zijn program heeft staan. Maar het zal stellig een wel bestede tijd zijn, die hij aan deze reis zal geven.

De benoeming van Ds. J. A. C. Rullmann tot Docent der Opleidingsschool te Djokja.

Het spreekt vanzelf, dat door de benoeming van Dr. J. H. Bavinck tot hoogleeraar in de Zendingvakken aan de Theol. School te Kampen en aan de Vrije Universiteit, een vacature ontstaat onder de docenten der Opleidingsschool te Djokja.

De vraag rijst daarbij of het dringend noodig is zoo spoedig, als dit behoorlijk kan geschieden, die vacature weer te vervullen. Volgens het eenparig oordeel van de docenten der Opleidingsschool en van de Af-

zonderlijke vergadering van missionaire predikanten, alsmede van de deputaten der Generale Synode eischt het belang der Zending, dat er zoo spoedig als mogelijk zal zijn een opvolger van Dr. Bavinck komt. Drie docenten met den heer Wolterbeek is allermint een overbodige weelde.

Er zijn drie docenten dringend noodig omdat:

1. de gezegende ontwikkeling van het kerkelijk leven op Midden Java er toe dringt de opleiding al lens op hooger peil te brengen, waarvoor minstens drie docenten noodig zijn;

2. het zeer gewenscht is, dat de docenten wat tijd beschikbaar kunnen stellen om contact te houden met de Oud-leerlingen, wat niet kan als de school geen drie docenten heeft;

3. de docenten gelegenheid moeten hebben om handboeken te schrijven, wat voor heel Java van groot belang is, doch niet kan gebeuren als er maar twee docenten zijn;

4. de afwerking van de herziening der Javaansche Bijbelvertaling zeer dringend gaat worden, waarvoor Dr. Bakker een deel van zijn tijd moet kunnen vrijmaken, waartoe geen gelegenheid is, als er geen derde docent komt.

Zonder noodzaak zou de benoeming dus niet mogen worden uitgesteld.

De deputaten der Generale Synode hebben zoowel aan de docenten, als aan de Afzonderlijke Vergadering van Miss. predikanten gevraagd, wie naar hun oordeel voor een benoeming in de eerste plaats in aanmerking behoorde te komen.

Beide colleges noemden alleen Ds. A. J. C. Rullmann, de miss. predikant van Poerwokerto.

Volgens bepaling der Generale Synode zijn hare deputaten voor de Zending gemachtigd de benoeming te doen. Zij zouden dit echter niet hebben gedaan, nu de Generale Synode reeds het volgend jaar vergadert, indien de benoeming niet zeer urgent was. Die urgentie drong hen om spoedig tot een benoeming over te gaan. Eenparig hebben zij nu besloten Ds. A. J. C. Rullmann te benoemen tot docent. We verwachten, dat Ds. Rullmann deze benoeming ook wel aannemen zal. Het ligt echter voor de hand, dat hij zich niet dadelijk van zijn werk te Poerwokerto losmaken kan. Er moet tijd wezen, dat er voor hem een opvolger wordt beroepen en uitgezonden om zijn arbeid over te nemen.

Ook moet Ds. Rullmann gelegenheid hebben om zich behoorlijk te kunnen voorbereiden voor zijn arbeid aan de opleidingsschool.

Zoals men weet, is Ds. Rullmann met verlof hier te lande. Begin October loopt zijn verlof af en moet hij terugkeeren naar Poerwokerto.

Op voorstel van de docenten der Opleidingsschool is zijn indiensttreding als docent bepaald op 1 Augustus 1940.

Neemt Ds. Rullmann de benoeming aan, dan heeft de Kerk te Rotterdam ongeveer twee jaar gelegenheid om in de opvolging van Ds. Rullmann te voorzien. Die tijd is niet te lang, maar ook, naar de meening van Ds. Rullmann en naar het oordeel der docenten te Djokja, lang genoeg.

En Ds. Rullmann kan dan bij leven en welzijn tot zolang de arbeid te Poerwokerto verzorgen. Wanneer hij al het bijwerk, dat hij thans heeft, zooals de redactie van de Zaaier enz. waartoe zijn groote

werkkraft hem in staat stelde, zonder schade te doen aan het rechtstreeksche zendingswerk, nu gaat neerleggen, dan kan hij tot 1 Augustus 1940 zijn arbeid ter verzorging van het zendingswerk te Poerwokerto evenals voorheen voortzetten en tevens wel voldoende gelegenheid hebben om zich voor te bereiden voor den hem wachtenden arbeid als docent der Opleidingsschool, ook al zou een tijd van studieverlof anders wel gewenscht zijn.

Zou Ds. Rullmann 1 Augustus 1940 zijn arbeid aan de school kunnen beginnen, dan was het dus onder de gegeven omstandigheden volstrekt noodzakelijk, dat hij nu reeds benoemd werd.

Wij verblijden ons zeer in deze benoeming. In Ds. Rullmann zien we den man, aan wien de Heere de gaven gegeven heeft, die hem voor het werk der opleiding geschikt maken.

Van harte hopen wij, dat Ds. Rullmann deze benoeming aanneemt. Misschien heeft hij dit reeds gedaan, zoodra dit no. van het zendingsblad verschijnt.

Een mooi voorbeeld.

Enkele dagen geleden ontving schrijver dezes een bezoek van iemand, die hem een blijde verrassing bracht. De bezoeker overhandigde een bankbiljet van f 1000.— voor de Zending. Dit biljet was den bezoeker ter hand gesteld door een zuster der Gemeente, wier naam hij niet mocht noemen. Ook gaf hij mij een eigenhandig schrijven van deze zuster, ondertekend M. W. Onder deze letters is deze mooie gift in dit No. bij de opgaven der ontvangsten voor de Zending verantwoord.

Uit het genoemde schrijven en het gesprek met den bezoeker bleek, dat deze milde geefster geenszins tot de rijken kan worden gerekend, ook al is zij door den Heere in haar zaken wel gezegend. Maar al is zij niet bepaald rijk in aardsche goederen, toch meende zij bij haar leven die f 1000 voor de Zending te moeten afzonderen. Want zij heeft de zaak des Heeren lief en voelde derhalve warm voor de zending. En zij weet, dat zij slechts rentmeesteres is. En nu de Heere haar in staat stelde om die f 1000 voor de zending te bestemmen, was het haar een genot dit te mogen doen.

Ook oordeelde zij, dat zij dit bij haar leven moest doen en niet moest wachten om dit bij testament aan de zending te vermaken. Want dat zou, zoo oordeelde zij, noodlooze kosten geven, en bovendien kan de zending het nu al zoo goed gebruiken.

Deze gift heeft ons bijzonder verkwikt. Vooreerst omdat het een mooi bedrag is, dat aan de zendingskas zeer te stade komt. Maar niet minder om de wijze waarop deze zuster dit bedrag aan de zending ten goede deed komen. Wij zijn haar daarvoor zeer dankbaar.

Moge dit mooie voorbeeld ruime navolging vinden. De Heere zegent onze zending. Zij groeit van jaar tot jaar. En het spreekt van zelf, die groei vermeerderd de kosten. Als nu onze Broeders en Zusters, die het behoorlijk doen kunnen, ook al zijn ze niet rijk, een voorbeeld namen aan Mej. M. W., dan zou nooit de zegen, dien de Heere aan onze zending geeft door haar te doen groeien, ons bezorgd maken zooals thans wel eens het geval is, omdat de middelen haast niet toereikend zijn.

Santpoort, 29 Juli '38.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Het vorige jaar heeft de Kerk te Heeg een jong missionair predikant, Ds. L. W. Korvinus uitgezonden naar Keboemen om de plaats in te nemen die door het vertrek van Ds. Bergema vacant geworden was.

Reeds nu mag gezegd, dat het blijkbaar een gelukkige keus is geweest, toen de Friesche Zending deze jongen dienaar beriep om haar in de zending te dienen.

Ds. Korvinus ziet de gelegenheden, die zijn terrein biedt, werkt met groote toewijding en weet op bescheiden, maar tevens klemmende wijze de zendingsbelangen van zijn terrein bij de Kerken in Friesland te bepleiten.

Onlangs zond hij een uitvoerig vriendelijk schrijven aan den Kerkeraad te Heeg en de deputaten van de Friesche Zending waarin hij met warmen aandrang hulp vroeg om te komen tot de oprichting van een Christ. Javaansche huishoudschool, die in Keboemen noodig is.

Gaarne nemen we een gedeelte van dat schrijven over in het Zendingsblad, inzonderheid voor onze lezers in Friesland. Want vooral onze mensen in Friesland moeten dit eens goed lezen. Dan zal het verzoek van Ds. Korvinus stellig weerklank vinden.

Hij schrijft:

Aan den Kerkeraad der Zendende Kerk als mede aan de Deputaten der Friesche Zending.

ARBEID ONDER VROUWEN EN MEISJES.

Eerwaarde en WelEerwaarde Heeren en Broeders. Algemeen is men het wel hierover eens, dat het zeer moeilijk is via onze mannelijke Zendingsarbeiders (Inheemsche en Europeesche) de vrouwen en meisjes van het Javaansche en Chineesche volk te bereiken. Dit is U allen ongetwijfeld ook reeds lang bekend. Vandaar dat op alle Zendingsterreinen op Java (maar ook overal elders) pogingen worden aangewend om door vrouwelijke Zendingskrachten de wereld der vrouwen binnen te komen ten einde er het Evangelie te verkondigen. Wat gebeurt er nu in dit opzicht op het Friesche Zendingsterrein? Laat ik deze vraag trachten te beantwoorden. Ik ga dan onderscheid maken tusschen arbeid binnen de Christen-gemeenten en vandaar uit naar buiten.

Binnen de gemeenten.

In bijna alle gemeenten wordt eens per week of eens in de 14 dagen een bijbelkring gehouden voor de volwassen vrouwen en meisjes, (die meestal reeds belijdenis des geloofs hebben afgelegd). De leiding berust bij plaatselijke goeroe Indijl of pandita, zoodat deze bijbelkring ook genoemd kan worden een catechisatie voor vrouwelijke belijdende leden, die gewoonlijk als trouwe tegenhanger heeft een dergelijke bijbelkring of catechisatie voor mannelijke belijdende leden. Vooral in de betrekkelijk alle nog zoo jonge gemeenten is de waarde van zulk een kring of catechisatie niet licht te overschatten.

Naast de bijbelkring van vrouwen gaat zich ook hier en daar een begin vormen van een Javaansche Christen-Vrouwen-Vereeniging. Zoo o.a. in Keboe-

men. De leiding daarvan berust bij Sadijem, een jongedame, die gedurende eenigen tijd als verpleegster is opgeleid in het Zendings-ziekenhuis en daarna door Ds. Bergema naar een Evangelisatiecursus te Djokja is gestuurd.

Buiten de gemeenten.

1). Allereerst moet ik vermelden de arbeid van evengenoemde Sadijem in het Ziekenhuis. Geregeld houdt zij koempoelan (samenkomsten) met de vrouwelijke patiënten op zaal en doet zij bezoek aan bed op de beide vrouwenzalen. Een andere kant van haar werk is, dat zij de vrouwelijke patiënten, die uit het ziekenhuis ontslagen worden, voor zoover zij eenige toenadering hebben getoond of althans naar het Evangelie wilden luisteren, opzoekt in de dessa om haar te herinneren aan de woorden, die zij tijdens haar ziekte gehoord hebben.

2). Onder de meisjes van de Hollandsch-Chineesche-School en de Maleisch-Chineesche-School te Keboemen kwamen clubs in leven, zg. Driehoeksclubs, die bedoelen aan de meisjes een minder eenzijdige ontwikkeling te geven, dan de school dat nu eenmaal doet, en dit in het bijzonder door haar rijker inzicht te schenken in wat het leven met God is. De laatste 2 jaren zijn deze clubs tot bloei geraakt en er is geponde hoop, dat we er in zullen slagen enkele meisjes, die de school gaan verlaten, vast te houden, juist doordat ze als oudleerling gewoon lid blijven van de meisjesclub, of in de toekomst daar misschien medeleidster van worden.

3). De handwerkclubs, welke gehouden worden achter de pastorie. Laat ik volstaan met de opmerking, dat Maandag- en Woensdagmiddag een 80-tal Javaansche meisjes komen handwerken en dan tevens uit de Bijbel hooren vertellen.

Hiermede meen ik de vraag te hebben beantwoord, wat er gebeurt inzake de arbeid onder vrouwen en meisjes op het Friesche Zendingsterrein.

Maar nu wilde ik een tweede vraag stellen. Kan er door ons niet méér gedaan worden? Roept God ons niet om nog iets meer te ondernemen?

Voordat ik met het antwoord begin even een korte vergelijking tusschen Friesland's Zendingsterrein en de andere Zendingsterreinen op Midden-Java. En laat ik dan maar heel, héél enkele dingen noemen:

In Solo, terrein van de Gereformeerde Kerk van Delft, werkt Mej. Goemaat speciaal en alleen onder de Javaansche vrouwen en meisjes. Een aparte Hollandsche werkkraft dus! Voorts heeft men er een Christelijke Holl. Inl. Huishoudschool + internaat onder leiding o.a. van enkele Hollandsche leerkrachten.

In Djokja, terrein van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam, heeft men Mej. Merwart en Mej. Van Woerden voor de arbeid onder de Javaansche en Chineesche vrouwen en meisjes. Ook bezit men sinds 1927 er een Christelijk Holl. Inl. Huishoudschool + internaat met o.a. enkele Hollandsche leerkrachten.

In Magelang, terrein van de Kerk van Middelburg, is zuiver en alleen voor de arbeid onder vrouwen en meisjes van Javaansche of Chineesche landaard, werkzaam Mej. Baarbé. Bovendien heeft men er sinds 1934 een Christelijke Holl. Inl. Huishoudschool met voor een deel Hollandsche leiding + internaat.

In Poerworedjo, terrein van de Kerk van Utrecht, heeft men in 1933 opgericht een Christelijke Holl. Inl. Huishoudschool + internaat met o.a. enkele Hollandsche leerkrachten.

In Banjoemas, terrein van de Kerk van Rotterdam, is Poerwokerto sinds 1931 ook een Chr. Holl. Inl. Huishoudschool rijk onder leiding o.a. van een Hollandsche leerkracht, terwijl in Poerbolinggo vorig jaar een Christelijke Mal. Huishoudschool geopend is. Voorts arbeidt daar Mej. Esser speciaal onder vrouwen en meisjes.

* En nu in Keboemen, terrein van de Kerk van Heeg en de Kerken der provincie Friesland: alleen één meisje, van eenvoudige afkomst en met een minimale opleiding, voor arbeid onder de vrouwelijke patiënten van het Ziekenhuis. Dat is alles! Ziet ge broeders, wat een verschil er bestaat tusschen de andere Gereformeerde zendingsterreinen en ons terrein?

Kan er dan niet iets ook in Keboemen ondernomen worden? Inderdaad dat kan, zoo de Heere ons zegent, en wij allen de handen ineenslaan of liever onze „hand aan de ploeg slaan". Wat niet kan, althans de eerste jaren niet, is het oprichten van een Chr. Huishoudschool met Hollandsch als voertaal. Daarvoor zijn er in ons ressort nog te weinig meisjes, die een H. C. S. of H. I. S. doorloopen hebben en hier in Keboemen blijven wonen. De hoofdplaats van ons terrein is n.l. (Wonosobo nu daar gelaten) de kleinste plaats, die op Midden-Java als zendingscentrum gekozen is. Solo, Djokja, Magelang, Poerworedjo, Poerwokerto en Poerbolinggo zijn alle veel grooter. Maar wat nu wel mogelijk lijkt, is een Chr. Huishoudschool met Javaansch als voertaal, eventueel ook toegankelijk voor Chineesche meisjes. Daarvoor bestaan momenteel serieuze plannen!

Voor de oprichting en de eerste inrichting zal noodig zijn een bedrag groot f 250.— à f 300.—

De maandelijksche uitgaven worden geraamd op f 50.—

Hoe nu de oprichtingssom van f 250.— à f 300.— bijeen te krijgen? Hoe te komen aan die f 50.— per maand? Ziedaar de vragen, waarvoor wij kwamen te staan. Wij besloten een Comité te vormen van enkele Hollandsche, Javaansche en Chineesche dames om de poging tot oprichting te ondernemen. De arbeiders en arbeidsters in directe of indirecte Zendingdienst kozen daarvoor Mevr. Vonk—van der Poel, Zr. H. F. ten Kate en Mevr. C. Korvinus—de Wit, welke samen nog 2 Javaansche dames en 1 Chineesche zullen uitnoodigen in haar Comité zitting te nemen.

Mede namens dit comité kom ik als Uw missionairpredikant nu met een voorstel betreffende deze zaak, omdat, — het kan niet genoeg gezegd, — hier een groot Zendingsbelang in het geding is.

a. Zouden Zendende Kerk en Deputaten willen overwegen en besluiten om als extra-gift ons over te maken het stichtings-kapitaal, zijnde f 250.— à f 300.—

b. Verder: het is hier bekend geworden, dat de Meisjes-vereenigingen op Gereformeerden grondslag van heel Nederland een groote collectie organiseren voor de Zendingsarbeid onder vrouwen en meisjes.

Gaarne zouden we van deze collectie ook iets ontvangen. Wij zouden dat zoo prachtig kunnen beste-

den voor de inrichting van onze Huishoudschool.

c. Ten derde zou ik U willen voorstellen op de jaarlijksche begroting een post te brengen van f 60.— als subsidie aan de Chr. Jav. Huishoudschool te Keboemen.

d. Ten vierde/verzoek ik U, mede names bovengenoemde dames, dié stappen te willen ondernemen, welke mogelijk en doeltreffend zijn om in Friesland in het leven te roepen een dames-comité ter behartiging van de belangen van het Chr. Huishoudonderwijs op Friesland's Zendingsterrein.

Het zou o.i. heel niet moeilijk zijn voor de duizenden Gereformeerde Friesche meisjes om uit liefde voor haar Javaansche en Chineesche zusters een f 120.— à f 180.— bijeen te brengen per jaar! En dan waren wij klaar.

Broeders, zoudt U deze zaak verder willen behartigen en contact willen zoeken aan te brengen o.a. met de M.V.?"

Tot zoover een verkorte weërgave van wat Ds. Korvinus schrijft.

Het treft wel zeer bijzonder, dat hij juist nu hulp vraagt voor het werk onder de Javaansche en Chineesche meisjes.

Van de feestcollecte der Geref. Meisjesverenigingen krijgt de Friesche Zending f 1000.— Wellicht heeft zij het al. En die gift is zeer uitdrukkelijk bestemd voor den arbeid onder de Inheemsche vrouwen en meisjes.

Stellig zullen de Zendingsdeputaten in Friesland van die f 1000.— gaarne het bedrag zenden, dat Ds. Korvinus noodig heeft om de Javaansche Huishoudschool in het leven te roepen. De zendingsmensen in Friesland denken er natuurlijk niet aan om dit niet te doen. En als men een dames-Comité opricht voor dit doel en men spant er de Friesche Meisjesverenigingen voor, dan komt het ook best in orde met de exploitatie. Met dankbaarheid mag gezegd, dat overal, ook in Friesland, vooral de meisjes warm voor de Zending voelen en gaarne wat voor de Javaansche meisjes willen doen. Keboemen moet hebben een goede Christelijk Javaansche Huishoudschool. Dat is een zendingsbelang van geen geringe beteekenis. En dan kan nu gemakkelijk. W. B.

De Zendingscollectantjes te Oudega (W).

Elke Zaterdagmiddag gaan de collectantjes twee

Zendingscollectantjes te Oudega.

bij twee de centen, groote centen, stuivers, dubbeltjes en 'n enkel kwartje van de leden der kleine Geref. Kerk alhier verzamelen.

Niemand wordt overgeslagen — de gemeente werd voor goede bearbeiding daartoe in vijf wijken verdeeld.

Na ruim een jaar hadden onze collectantjes meer dan f 200.— in hun busjes verzameld. Dit bedrag, gevoegd bij andere collectes voor hetzelfde doel, stelt onze gemeente in staat aan haar verplichtingen in dit opzicht te voldoen.

Onze collectantjes verdienen voor hun werk alle lof — inderdaad!

Namens de Zendingscomm..

G. VEURINK, H. d. S.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 44.

Dooponderzoek.

Daar er in deze kleine berggemeente nog geen eigen kerkgebouw is, zitten wij in de school. Vijf menschen zitten voor mij op schoolbanken. Twee oude, man en vrouw, en drie jonge menschen, waarvan twee mannen en een vrouw.

De spanning staat hun op het gezicht. Het is dan ook geen kleinigheid, voor deze menschen, die zoo'n heel enkele keer eens een blanke gezien hebben, en waarschijnlijk nog nooit met hen gepraat hebben. En nu zullen ze zelfs door zoo iemand ondervraagd worden! Zou hij erg boos worden, als ze geen goed antwoord geven? Want die Hollanders zijn zoo gauw boos! Als de Gezaghebber ziet, dat de kampong vuil is, dan is hij boos; als het kamponghoofd de belastingen niet trouw int, dan is hij boos; als men geen goede kraal gemaakt heeft voor het vee, dan is de veearts boos; om niet te spreken van de soldaten, van wie zij liever maar op een afstand blijven! Zou de pandeta nu ook boos worden? Zij weten wel, dat hij dikwijls komt om hen te leeren, en ze hebben hem nog nooit boos gezien, maar je kunt toch nooit weten!

Het onderzoek is voor hen minstens even gewichtig en zenuwachtig werk als een eindexamen.

Wij beginnen met gebed, en vragen aan God om hen te helpen bij het antwoorden. Dan worden zij al wat rustiger, want dan is niet meer de pandeta de gevaarlijke man, maar dan zien ze het onderzoek in het licht van boven.

Daarna wordt geïnformeerd naar naam en leeftijd, of zij getrouwd zijn of niet, of zij kinderen hebben, of zij trouw zijn geweest in het bezoek van kerk en dooponderricht, of hun levensgedrag in orde is.

De Goeroe Indjil en de oudsten moeten daarop antwoorden; want de pandeta kan niet alles weten. En als zij iets verbergen of verkeerd opgeven, dan is het voor hun verantwoording.

Toch stelt dit de kleine groep al meer op hun

gemak; want zij zien dat eigenlijk eerst de goeroe en de oudsten ondervraagd worden.

Maar dan komen zij aan de beurt.

„Wel vader Bara, waarom wil je nu wel Christen worden?”

Hij zwijgt. Het valt ook niet mee, als je zoo maar een vraag gesteld wordt door een vreemdeling, ook al ken je hem al eenige jaren.

„Kom, vader, antwoord eens”.

„Omdat de Marapoe geen macht heeft, maar alleen de Heere God”.

„Goed zoo, vader”. Wij kunnen wel de eisch stellen, dat hij antwoordt „ter eere Gods”, en daar moeten zij ook wel eenig besef van hebben, maar de oude man heeft inderdaad geraakt, wat voor hem momenteel het voornaamste is. Zijn ziel heeft altijd aan zijn Marapoedienst gehangen, en daar is hij nu van verlost. Ik stel dezelfde vraag ook aan een jongere, die drie jaar lang op de volksschool geweest is. Men moet niet aan allen de vraag stellen, want dan praten ze elkaar na.

En hij antwoordt: „omdat ik de Heere Jezus liefheb”.

„Heel goed, Kaling! Maar nu moet je mij ook eens zeggen waarom je den Heere Jezus zoo liefheb”.

„Omdat Hij voor mijn zonden gestorven is”.

„Goed”.

„Maar, moeder Lemba, heb jij den Heere Jezus ook lief?” vraag ik aan het oude vrouwtje.

Zij kijkt mij lachend verlegen aan, en zwijgt. Hulpeloos kijkt zij den Goeroe Indjil aan, alsof deze voorzeggen moest.

Ik herhaal mijn vraag.

Geen antwoord. Slechts een zenuwachtig gaan ver-zitten.

„Toe goeroe, help eens, misschien begrijpt ze mij niet”.

De goeroe vraagt: „ha, ina, de Toe-an praat over den Heere Jezus, van wien jij altijd van mij geleerd hebt, je weet wel, is het niet? Wat heeft Hij voor je ge-daan? En heb je Hem daarvoor lief of niet?”

Haar oogen lichten op, nu ze de vrouwde stem van haar goeroe hoort en zijn vragen, dat zij zoo ge-woon was.

„O, ja, de Heere Jezus is aan het kruis voor mij gestorven”.

„Heel goed, moedertje; maar waarvoor is de Heere Jezus aan het kruis gestorven?”

Geen antwoord.

„Nu, antwoord mij dan eens hier op: ben je een zondares of niet?”

Geen antwoord.

Ik herhaal mijn vraag op andere wijze: „Heb je wel eens zonde gedaan of niet?”

„Ja”.

Wat voor zonde?”

„Ik heb wel gestolen, en overspel gepleegd en ge-logen.”

„Is God daar boos om of niet?”

„Ja”.

Dan vraag ik aan een ander, om het moedertje even tot rust te laten komen: „Wat voor straf krijgt de mensch, als hij zonde doet tegen God?”

„Doed”.

„Wat voor dood, de ziel of het lichaam?”

„Allebei”.

„Wat beteekent dat, als je ziel dood gaat?”

„Dat je niet meer om God denkt; en dan ga je naar de hel.”

„Waar komt de dood vandaan? Heeft God de mensch geschapen om te sterven?”

„Neen, maar om te leven in het Paradijs.”

„Hoe komt het dan dat alle menschen nu sterven moeten?”

„Omdat Adam en Eva van den boom gegeten heb-ben?”

„Mag men dan geen vruchten van een boom eten?”

„Jawel, maar van die eene boom had God gezegd, dat het niet mocht.”

„Waarom had God dat gezegd?”

„Om Adam en Eva te beproeven, of zij God wel liefhadden en gehoorzaam waren.”

„Was dat een erg moeilijk bevel?”

„Neen, want er waren duizenden andere boomen, waar zij van eten konden.”

„Waren zij dus erg ongehoorzaam?”

„Ja, want ze deden zonde met opzet.”

„Goed zoo!”

Nu kwam ik weer terug bij het oude moedertje.

„Zeg moeder, je hebt zoo straks zoo goed geant-woord; zeg mij nu eens, over welke zonde is God het meeste boos?”

„Als wij bidden tot den Marapoe en bij den katôda.”

„Goed zoo, moeder, dat heb je goed onthouden; heb jij wel eens tot de Marapoe gebeden?”

„Neen, nooit.”

„Dat geloof ik wel, want je man zal wel voor je gebeden hebben; maar geloofde je vroeger ook aan de macht van den Marapoe?”

„Ja, mijnheer.”

„En was dat goed?”

„Neen, maar ik doe het al geen jaren meer.”

„Uitstekend, maar als er in het dorp een Marapoe-feest gegeven wordt, wil je dan nog wel meehelpen om het eten klaar te maken?”

„Nooit meer, ik doe het allang niet meer.”

„Nu moet je mij eens zeggen, ina, want je weet goed te antwoorden, is God niet erg boos op je, dat je dat allemaal gedaan hebt?”

„Ja”.

„Wil God je nog wel ontvangen in den hemel?”

Geen antwoord.

„Als je sterft, want je bent al zoo oud, waar ga je dan naar toe?”

„Naar den hemel.”

„Hoe kan dat, want je hebt pas gezegd, dat God boos is om al wat je gedaan hebt; wil God je nu nog wel in den hemel ontvangen?”

Geen antwoord.

Ik herhaal de vraag.

Nog geen antwoord.

„Toe Goeroe, help mij nog eens even.

De goeroe vraagt: „Ina, je weet wel, dat je veel zonde gedaan hebt, is het niet?” Ze knikt van ja. „En je weet ook, dat God daar boos voor is; maar is er nu geen weg voor je dat God niet meer boos is. Weet je wel, wie die weg voor je open gemaakt heeft?”

„O ja, de Heere Jezus”.

„Wat heeft de Heere Jezus dan voor je gedaan?”

„Hij is aan het kruis voor mij gestorven.”

Zendingcollectantjes te Kommerzijl.

„Had de Heere Jezus dan kwaad gedaan, dat Hij moest sterven aan het kruis?”
 „Nee, Hij niet maar wij wel, want wij zijn zondaars.”

„Waarom moet Hij dan sterven aan het kruis?”

„In onze plaats.”

„Is God nog boos op je?”

„Nee.”

„Waarom niet?”

„Omdat God boos is geweest op Jezus.”

„Nu, moeder, nu moet je mij ook eens zeggen: „als de Heere Jezus er nu niet geweest was, wat zou er dan met je gebeurd zijn?”

„Dan zou ik naar de hel zijn gegaan.”

„Ben je blij, dat de Heere Jezus gekomen is?”

„Ja.”

„En wat wil je nu doen voor den Heere Jezus?”

„Ik wil Hem altijd volgen.”

P. J. LAMBOOY.
 (Wordt vervolgd.)

De collectantjes voor de Zending te Kommerzijl.

Onder de Kerken, die de Zending op Soemba verzorgen, maakt de Kerk te Kommerzijl een goed figuur. De meeste Kerken blijven vaak beneden het bedrag, dat naar evenredigheid van haar mag worden verwacht. Maar Kommerzijl gaat er iets boven uit.

En dat heeft men, naar men ons meldde, vooral te danken aan den ijver der collectantjes, die getrouw de geheele Gemeente elke veertien dagen doorgaan. De Kerkeraad en de Zendingscommissie zijn bijzonder tevreden over het werk der collectantjes, die een extra pluimpje hebben verdiend.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de andere Kerken van Utrecht en Gelderland.

Nieuwe kernen-vorming.

Ditmaal wilde ik U eens op iets wijzen, dat ik

nog niet lang geleden heb overdacht op een van mijn desa-reizen en dat werkelijk de moeite waard is om ook U daarvan deelgenoot te maken.

En dat is dit. Het ledental van de beide volledig geïnstitueerde Jav. kerken: Poerworeda en Tlepok bedraagt tezamen ± 500.

Op de overige 21 Zendingsposten verspreid wonen ± 1300 Christenen. Er zijn posten waar alleen een Goeroe Indjil werkt en nog geen school staat; er zijn er ook, waar alleen een school staat en waar de onderwijzers en eventuele belangstellenden elders moeten kerken op een plaats zoo dicht mogelijk bij de schoolpost gelegen. Als wij deze laatste schoolposten meetellen, zijn er veel meer dan 21.

En dat is nu juist zoo opmerkelijk, dat die overal wonende kleinere groepen van Christenen zoo uitnemend de zuurdeesem kunnen vormen voor het Jav. en Chin. volksleven, veel beter dan wanneer alles bijeenwoonde in veel grootere groepen, maar dan veel kleiner in aantal. Als er steeds meerdere van die kleine kernen komen (en de teekenen zijn er, dat dit zal aanhouden), dan komt op vele plaatsen tegelijk de bevolking in aanraking met het Evangelie en kan niemand op den duur onwetendheid voorwenden, of blijven volharden in een gemaakte onverschilligheid. Op den duur zal men veel spoediger tot een keuze worden gedrongen of althans veel gauwer met het Evangelie in aanraking komen en daardoor ook veel langer door het Evangelie bewerkt kunnen worden.

Het Evangelie werkt immers als een zuurdeesem en kan dat des te gemakkelijker als er op vele plaatsen kleinere groepen van belangstellenden of overtuigde Christenen wonen.

Er is nu onlangs weer zulk een zeer kleine groep gevormd in Soekamaja. Dit plaatsje ligt 1½ à 2 uur gaans verwijderd van de Zendingspost Patikamba.

Een der bewoners van Soekamaja heeft den 1sten keer het Evangelie gehoord in Oelasaba, reeds wel 5 jaar geleden. Het was daar net Avondmaalsbediening. De man is ook sinds dien dag getrouw op de koempoelan van Petikamba gekomen, waar hij het

dichtste bij woont. Ik kan het mij nog zoo goed herinneren, dien Zondagmiddag, dat deze man de prediking scheen in te drinken.

Toen de moeilijkheden met den ontslagen Colporteur van Patikamba op z'n ergst waren, durfde deze man niet te komen, maar zoodra het ergste voorbij was kwam hij weer terug.

Op dien Zondag van de laatste Avondmaalsbediening in Patikamba, nog geen maand geleden, heeft de Goeroe Indjil met den onderwijzer weer eens aan Soekamaja een bezoek gebracht en daar een kleine samenkomst gehouden met belangstellenden in het huis van dezen trouwen kerkganger, die, wonderlijk genoeg, nog nooit den doop heeft durven vragen.

En nu als vrucht daarvan zijn twee anderen belangstellend geworden en is nu dus in Soekamaja een kleine kern van belangstellenden. Moge God daarover Zijn verderen zegen gebieden, opdat deze wel zeer kleine kern — kon het zijn spoedig — moge uitgroeien tot een groote groep van Christenen.

Een andere opmerkelijke weg heeft het Evangelie genomen naar Soka-Agoeng. Een werkeloos onderwijzer kwam in aanraking met den Goeroe Indjil van Djenar en begon toen eerst op eigen risico een heel eenvoudige schoolje in genoemd dorp, minstens een kilometer of 5 van zijn huis gelegen. Hij gaf in het begin slechts 3 x per week les.

Daarna kreeg hij een kleine subsidie van de Zending n.l. f 5.— per maand en nu is de school zó gegroeid dat ze 50 leerlingen telt en een hoopvol aanzien heeft. Naar de Goeroe Indjil mij meedeelde, zijn het allen gezonde en knappe kinderen, die daar op school gaan. Zoo is nu in Soka-Agoeng het Evangelie gekomen. Moge de Heere ook daar vrucht geven onder de volwassenen, zoodat zich ook daar een kern van belijders gaat vormen. Daar is wel kans op, want de onderwijzer, die D.V. op a.s. Zondag lid der gemeente zal worden, heeft veel kennis en familieleden in het dorp waar de school staat. Maar wij moeten en mogen dien zegen biddend verwachten. En als wij veel verwachten, geeft de Heere veel; zoowel voor Soekamaja als voor Soka Agoeng.

Met hartelijke groeten,

A. F. KEUCHENIUS

Poerworedjo. Juni 1938.

Aan al de kerken in Utrecht en Gelderland.

Genua, 21 Juli 1938.

Wij zijn al op weg naar ons arbeidsveld. Als God het geeft, hopen we daar straks onze plaats naast Dr. Keuchenius in te nemen.

Dankbaar zijn wij, dat wij als tweede missionair predikant in Uw dienst mogen uitgaan. De uitbreiding, die het werk daarmee zal krijgen, is direct gevolg van het versterkte gehoorzaamheids-besef dat onder U is gaan werken en dat niet rustte voor ook een tweede arbeider werd uitgezonden. Daarop zien de zijn wij vol goeden moed. Want kerken, die zoo gehoorzaam willen zijn aan het bevel van hun Koning, mogen van Hem groote dingen verwachten.

Die verwachting mag er altijd zijn. Gij en ik mogen immers in het geloof leven en werken, dat Christus door de Zending Zijn heerschappij wil vestigen midden onder het Javaansche volk. Daaraan dienstbaar te mogen zijn en almeer te worden, zij ons hoogste voorrecht en eer.

Dat wil niet zeggen, dat het nu maar zoo ineens zal gaan. Wie meeleeft, weet van de moeilijkheden, die de loop van het Woord des Heeren willen belemmeren. Waar het Evangelie gepredikt wordt, zal het tegenstand ontketen.

Maar juist deze moeilijkheden zullen onze redding zijn. Zij zullen ons altijd indachtig maken, dat niet wij het zijn, die het werk doen slagen maar dat Eén daarin Zijn Raad volvoert en ondanks allen tegenstand Zijn Rijk doet komen. Zoo zal in het werk der Zending ons oog altijd geslagen moeten blijven op Hem wiens is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid.

Het geloof aan de komst van dat koninkrijk blijve Uw en mijn zendingswerk beheerschen; dan zal Zijn kracht in onze zwakheid worden volbracht, en Zijn heerlijkheid zal gezien worden over ons werk.

God geve U en ons dat altijd te zien en Hij houde ons door Zijn Geest nauw aan elkaar verbonden in liefde en voorbede.

Hij make ons almeer dienstbaar aan Hem en de komst van Zijn Rijk, ten zegen voor het Javaansche volk, tot eere van Zijn Naam.

Met onze hartelijke groeten

de Uwen in den Heere

Dr. en Mevr. v. d. LINDEN.

a/b Joh. v. Oldenbarneveldt.

Genua.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord Holland.

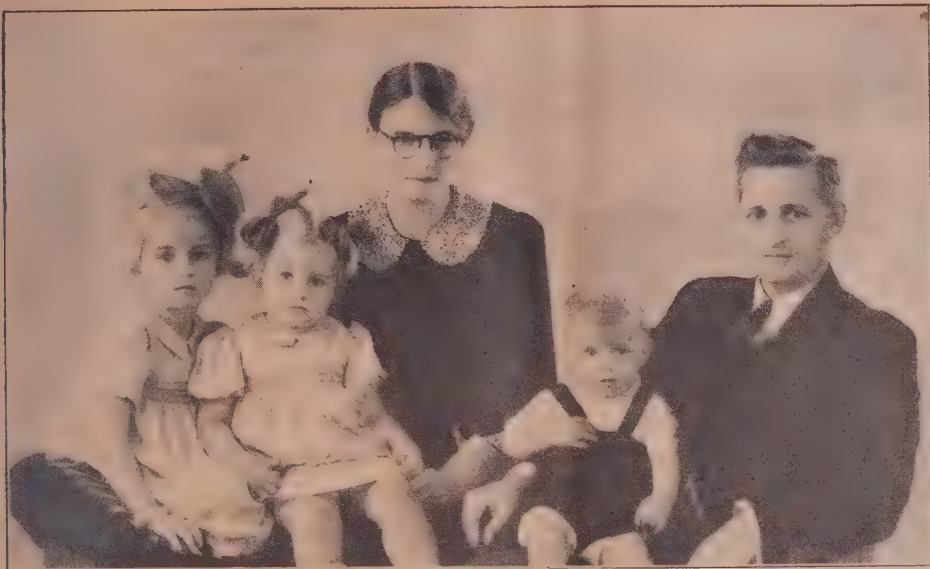
Dr. en Mevrouw Pruijs—Dethmers met hun gezin.

Wanneer dit No. van het Zendingsblad verschijnt, is de bekende chirurg van het Petronella Hospitaal, Dr. W. M. Pruijs, indien er zich geen onverwachte verhindering heeft voorgedaan, alweer op reis naar Djokja om zijn arbeid daar te hervatten. De tijd van zijn eerste verlof is weer voorbij.

Dr. Willem Marie Pruijs is nog jong. Hij is geboren 25 December 1901 te Koepang op Timor waar zijn vader Officier van gezondheid was bij het Ned. Ind. leger. Later, in 1906, is zijn vader Dr. H. S. Pruijs benoemd tot Geneesheer-Directeur van het Petronella-hospitaal als opvolger van den pionier onzer Medische Zending, wijlen Dr. Scheurer. De jonge Pruijs heeft zijn jeugd jaren dus doorgebracht in Djokja.

Van 1921 tot 1928 studeerde hij te Amsterdam en verwierf hij zijn arts-diploma. Nadat hij door de Kerk te Amsterdam benoemd was tot miss. arts, heeft hij eer hij uitging zich eerst in den Haag en later te Heidelberg bekwaamd in de chirurgie. Bij de beëindiging van zijn studie te Heidelberg, ontving hij een zeer gunstig luidend attest van bekwaamheid. Eer hij naar Duitschland ging is hij gehuwd met Mej. Geziëna, Margretha Dethmers, een dochter van wijlen den vooral in Frisland zoo bekenden Dr. Dethmers van Sneek.

In Juli 1931 ging het echtpaar Pruijs-Dethmers voor het eerst naar Java. Zijn vader was toen in het Petronella-hospitaal nog in actieven dienst. Nog eenigen tijd, — niet lang — hebben vader en zoon nog samen gewerkt in den medischen dienst te

Familie W. M. Pruys.

Djokja. Dr. H. S. Pruijs moest 1 Juni 1934 wegens vergevorderden leeftijd zijn werk neêrleggen.

Met groote toewijding heeft de jonge dokter Pruijs zich gegeven aan den medischen dienst der Zending, die zoo zeer de liefde heeft van zijn hart, dat hij zijn positie te Djokja met geen enkele positie in Nederland zou willen ruilen. Weldra verwierf hij zich in wijden omtrek een roemvollen naam als bijzonder bekwaam chirurg.

In September 1937 kwam hij met verlof naar Holland. Hij heeft echter in den tijd van zijn verlof niet stilgezeten. In verband met het nog niet lang geleden geopend Sanatorium voor longlijders te Pakem heeft hij enkele poliklinieken in Holland en Duitschland bezocht om zich goed op de hoogte te stellen van de moderne chirurgische behandeling van t.b.c. patienten.

Over den verloftijd, dien het echtpaar Pruijs-Dethmers zich zoo genoeglijk had voorgesteld, is een ionkere schatuw gevallen. Door een ernstig ongeval, dat door heel ons land met diepe ontroering is verlopen, werd de vader van Mevrouw, Ds. Dethmers, getroffen, die toen na enkele dagen, van smartelijk ijden in vollen vrede met God is heengegaan. Het afscheid van Moeder valt thans vooral aan Mevrouw wel zwaar. Maar het mooie werk in Djokja trekt och hun beiden weer sterk naar Indië.

Gingen zij in 1931 nog slechts met hun tweeën naar Java, thans zijn zij rijk in hun bezit van drie lieve kinderen, twee meisjes van 6 en 3 jaar en hun zoontje, die nog maar één jaar oud is.

Moge de Heere dit zeer gewaardeerde echtpaar met hun kinderen veilig brengen naar Djokja en worde de tweede arbeidsperiode van Dr. Pruijs nog meer aan de eerste gezegend!

W. B.

Jeugddag te Djokja.

De tweede Jeugddag voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen te Djokja, werd gehouden op 3 April j.l.

Z.H. de Sultan van Djokjakarta had een zeer geschikt terrein voor dit doel afgestaan.

Een schare van bijna 1300 kinderen begaf zich 's morgens zeven uur op weg „met vliegende vaandels en slaande trom”. Het indische zonnetje liet zich terdege gelden, maar dat deed niets af aan de opgewektheid, waarmee dit groot aantal jongens en meisjes

Groep deelnemers Jeugddag te Djokja.

de plaats van bestemming tegemoet ging. Op 3 K.M. afstand van de stad ligt een oud Sultansverblijf met ruime terreinen en heerlijke schaduwboomen.

Vroolijk ging het de poorten door, totdat we de zonnebrand niet meer voelden, maar allen gezeten waren op matten, in schaduw en koelte.

Ds. van Reenen, een der miss. predikanten in Djokja en voorzitter van de jeugdcommissie opende met gebed, waarna het Evangelie van de Opstanding gelezen werd, en de kinderen luisterden naar wat gesproken werd door één der onderwijzers, over de beteekenis van de Opstanding voor ons leven van

elke dag en de blijde hope op een heerlijke toekomst, welke ze geeft voor allen die Jezus kennen als hun Levensvorst, hun Verlosser en Zaligmaker. En toen schalde uit meer dan duizend kelen het bekende: „Daar juicht een toon, daar klinkt een stem.”

Nauwelijks was dit lied der blijdschap verklonken, of daar begonnen de leerlingen der Theologische Opvoedingsschool met hun gebarenspeel, uitbeeldende enkele momenten uit het bekende werk van Bunyan: Eens Christensreize naar de eeuwigheid.

Hoe werd er meegeleefd door de kinderen!

De moedig begonnen tocht, de verleiding, de strijd, maar aan 't einde met de palmtak der overwinning in de hand de lichtende hemelstad binnen.

Nu, van strijd weten vele van deze Javaansche en Chineesche kinderen wel te spreken. Hoe worden ze vaak bemoeilijkt, gehoord, ja verworpen, indien ze den Heiland willen volgen.

Hoevelen zullen eenmaal de palmtak der overwinning dragen? Wij weten het niet maar we bidden in stilte:

Lieve Heiland, zie hen aan,
Doe ze naar den hemel gaan.

Indrukken vervluchtigen spoedig bij kinderen, en zoo zien we ze even later de grootste pret hebben bij badspel, zakloopen, kastie en badminton, waarbij het ging om de prijs te behalen.

Nu, als ze met evenveel energie en inspanning de wedloop des levens mogen volbrengen, ziende op het einddoel, de eeuwige gemeenschap met Christus, dan zullen er velen ingaan in de zalen van Eeuwig Licht.

Er werd dikwijls gemeenschappelijk gezongen, zoo wel in het Hollandsch als in het Javaansch, liederen U allen wel bekend, en dit zingen voerde onze gedachten naar de toekomst, wanneer ze zullen komen van Oosten en Westen, van Zuiden en Noorden, en eeuwig zingen het lied ter eere van het Lam dat geslacht is.

Om één uur 's middags werd de terugtocht aanvaard. Fel en recht schoot de zon haar stralen naar omlaag; de heete lucht trilde boven de rijstvelden, maar wat hinderde dat na zoo'n heerlijke morgen van gemeenschappelijk samenzijn!

De herinnering aan die Jeugddag zal nog lang levendig blijven bij de kinderen. Er is genoten, en de eeuwigheid zal eenmaal openbaren, welke vruchten voor Gods Koninkrijk deze dag gedragen heeft.

Dj.

R. P.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Holland Noord.

Solo in 1937.

II.

4. Het Christelijk Onderwijs.

Solo is een vruchtbaar terrein voor het Christelijk Onderwijs. Er zijn meer dan 80 Christelijke Scholen met 11.200 leerlingen. De Kerken onderhouden 54, de Schoolvereniging 17 van deze scholen, de eerste met Javaansch, de laatste met Hollandsch als voertaal. Een Vereeniging van Javaansche Christen-onderwijzers 3 met Hollandsch. De Hollandsche Kerk een Maleisch-Chineesche School. Javaansche Christenvrou-

wen een Javaansche Huishoudschool. Deze laatste kreeg in 't laatste jaar een keurig schoolgebouw, betaald uit zendingsgelden. In totaal zijn er ongeveer 250 Christelijke onderwijzers(essen).

Hoe langer hoe meer wordt het noodig het oprichten van scholen niet afhankelijk te maken van subsidieering door het Gouvernement. De groei van het Christelijk Onderwijs mag niet geheel en al bepaald worden door den bloei der schatkist. Er zijn 26 niet-gesubsidieerde scholen, voor de helft door de „Zending” verzorgd. Maar het trager vloeien der zendingsmiddelen in Holland maakt, dat wij geen nieuwe scholen kunnen oprichten. Het zou wel zeer wenschelijk zijn, als wij bedenken, dat er in Solo 300.000 kinderen in de schooljaren zijn.

5. Het Medisch Werk.

Dr. Verhagen schrijft over het Ziekenhuis te Solo:

Het jaar 1937 was voor ons ziekenhuiswerk wel een in alle opzichten rijk gezegend jaar. Allerwege in het gewest, tot zelfs er buiten wekte ons werk bij de bevolking meer vertrouwen en nam het aantal dergenen, die zich bij ons onder behandeling stelden of lieten verplegen, toe. Van de 325 bedden in ons Ziekenhuis waren er gemiddeld het geheele jaar door 319 dagelijks bezet. Het aantal opgenomen patiënten steeg van 5310 in 1936 tot 6283 in 1937, het aantal nieuw ingeschreven polikliniek-patiënten per werkdag van 67 tot 89, het aantal consultaties per werkdag van 272 tot 343.

Ook werd er meer verloskundige hulp gevraagd. In totaal 867 keer.

Het totaal aantal chirurgisch-gynaecologische-, neus-, keel-, oor- en oog-operaties bedroeg 1040.

Behalve in de hoofdstad met het Centraal Ziekenhuis hebben we in het gewest nog een hulpziekenhuis met 48 bedden op het terrein van de gesloten S. f. Wonosarie en 17 poliklinieken. Op deze buiten-poliklinieken, wier aantal zich in den loop van het verslagjaar met 2 uitbreidde, bedroeg in 1937 het aantal nieuwe patiënten 63.730 en het aantal consultaties 238.823.

Als we het omrekenen voor Djebres en de buiten-poliklinieken, dan worden er per werkdag door ons meer dan 11000 menschen op een of andere wijze geneeskundig geholpen.

Wat de inrichting van het hoofdziekenhuis aangaat, kwam er dit jaar deze enorme verbetering, dat we mochten overgaan tot het inrichten van een volledig modern geoutilleerde keuken en wasscherij, welke werd bekostigd door onze Zendende Kerken en uit Europa geleverd door de fa. Lindeteves Stokvis.

Ook dit jaar werden we vanuit Holland telkens weer verblijd met de toezending van kisten vol met een prachtige voorraad linnengoed, in hoofdzaak door dameskranen geknipte en genaaide kleeren voor patiënten.

Het verslagjaar 1937 was tevens dat van ons 25-jarig jubileum. Den 1sten November j.l. mochten we dit feit dankbaar maar ook feestelijk herdenken. Groot was op dien dag de belangstelling, die we ondervonden en vele de stoffelijke blijken, die we in giften voor ons werk, bloemen en telegrammen en brieven mochten ontvangen. Aan vier onzer Javaansche oude-getrouwe medewerkers werd op dien dag namens de Hooge Regeering een eere-kruis voor trouw en verdienste door onzen Gouverneur uitgereikt.

Ook maken we met dankbaarheid melding van het feit, dat we bij wijze van Jubileumgift van de N. V. Koloniale Bank te Soerabaia als schenking ontvingen de gebouwen en inventaris van de Polikliniek te Soekohardjo en de inventaris van het Hulpziekenhuis te Wonosarie, welke inrichtingen reeds vele jaren door ons werden geëxploiteerd.

Voorts is het ons een groote vreugde, te kunnen meedeelen, dat we in dit jubileumjaar voor het eerst een subsidie kregen van het Rijk van Z. V. H. den Soesoehoenan van Soerakarta. Van harte hopen we, dat ook Z. H. P. A. A. Mangkoenagoro VII ons binnen niet al te langen tijd met een ons zeer welkome subsidie zal willen verblijden, want ook van Zijne onderdanen komen er dagelijks velen naar ons Ziekenhuis en in onze poliklinieken om er te worden behandeld of verpleegd.

Het lager personeel, dat steeds in aantal uitgebreide, werd geregeld opgeleid voor mantri en vroedvrouw examen.

Dat al de arbeid in dit verslagjaar verricht niet tevergeefs zij, maar moge beantwoorden aan het voorgestelde doel, n.l. het heil van land en volk blijve de voortdurende bede van ons hart.

Dr. Bakker schrijft over het Dr. Scheurer-Hospitaal te Klaten:

Gedurende 1937 vond 't werk aan het Dokter Scheurer Hospitaal te Klaten rustig voortgang. Eind Maart werd aangevangen met den bouw van een zaal, speciaal ingericht voor Kinderverpleging. 1 December kon deze in gebruik worden genomen. De 50 bedden waren reeds ongeveer 2 weken later alle weer bezet, zoodat deze uitbreiding geen luxe bleek te zijn. Ook de andere zalen waren steeds overbezet.

Over 't algemeen valt er niet te klagen over de toewijding van het Inlandsch verplegend personeel. De opleiding werd geregeld voortgezet, in Maart werden eenigen tot mantri bevorderd na examen te hebben afgelegd, terwijl ook aan 4 mantriverpleegsters het vroedvrouwdiploma kon worden uitgereikt. In 't voorjaar moesten we één onzer leerlingverplegers, die na een korte doch hevige ongesteldheid van ons werd weggenomen, grafwaarts dragen. Zijn blijmoedig getuigen van de hoop, die in hem was om in te gaan inn de eeuwige heerlijkheid, was een groote troost voor de zwaar beproefde ouders en liet niet na op ons allen diepen indruk te maken.

Van het Europeesch personeel moest Zr. C. van van Iperen zich in Juli aan een operatieven ingreep onderwerpen. Gelukkig herstelde zij spoedig en kon ze eind Augustus haar taak weer op zich nemen. Het overige Europeesch personeel werd voor ziekten gespaard.

Moge mede door dit werk van barmhartigheid en leniging van lichamelijk lijden ook in veler harten de liefde tot onzen Heere Jezus Christus geboren worden.

6. Het Zendingsjubileum.

Na het verschijnen van het Jubileumboekje is een breed verslag overbodig. De hartelijke belangstelling, die in de feestdagen uit Holland en uit Indië bleek, heeft ons allen zeer verkwikt.

Met ons aller hartelijke groeten,
Hoogachtend,
Namens ons allen,
Uw dienstwillige broeder,
H. A. VAN ANDEL.

Zendingscollectantjes te Meerkerk (Z.-H.).

Staande van l. naar r.: Teuni Uittenboogert, Grietje den Ottolender en Truus den Hartog; zittend van l. naar r.: Antje Zwart, Lena de Jong en Beb Kok.

De Zendingsvereniging te Meerkerk heeft grooten steun aan deze meisjes, welke wekelijks met hun busje

Zendingscollectantjes te Meerkerk.

in de hun aangewezen wijk de gemeente rondgaan; en door hun ijver dan ook een aardig bedrag weten bijeen te zamelen.

D. ZWART, Secr. der Commissie

Ds. en Mevr. Sillevs Smitt—Bavinck.

Het was ten derden male, dat Ds. en Mevr. Sillevs Smitt—Bavinck de zeereis naar Java aanvaardden, toen zij 15 Juli l.l. te Genua aan boord gingen van de „Poelau Roebiah” tot vertrek naar Java.

Ds. J. H. Sillevs Smitt heeft hier in Holland slechts één kerk als predikant gediend. De Kerk te Laren (N.H.) heeft het voorrecht gehad dezen bijzonder begaafden predikant een paar jaar als haar domine te mogen bezitten. Reeds in Februari 1926 ging Ds. Sillevs Smitt naar Indië om daar de Kerk te Samarang te dienen.

Voorheen had hij reeds tweemaal het aanzoek gehad uit Indië om daar te komen arbeiden.

Zijn eerste verlof heeft Ds. Sillevs Smitt genoten in 1931 en in het laatst van 1937 is hij voor de tweede maal met verlof naar Holland gekomen om nu in Juli weer voor de derde keer uit te gaan.

Ds. Sillevs Smitt is een zoon van wijlen Prof. Dr. P. A. E. Sillevs Smitt, Hoogleraar aan de Vrije Universiteit, voorheen bijzonder gevierd predikant te Rotterdam. En Mevrouw is een dochter van den eveneens zeer bekenden Rotterdamschen predikant Ds. C. B. Bavinck, die thans in ruste is.

De groote kanselgave, die zijn vader sierde, is ook aan Ds. Sillevs Smitt ten deel gevallen.

Met rijken zegen heeft hij op Java gewerkt, niet alleen als dienaar des Woords van de Kerk te Samarang maar ook door zijn persarbeid.

De predikanten der Nederlandsche Kerken staan niet

Ds. J. H. Sillevs Smitt en gezin.

in dienst der zending en doen geen rechtstreeksch zendingswerk. Dat neemt echter niet weg, dat een goede verzorging van de Holl. Geref. Kerken en van de verstrooide Gereformeerden in Indië voor den welstand der zending van veel belang is. Dit bevordert ten eerste het meeleven van de Hollandsche Christenen met den arbeid der zending. Ook de arbeid van Ds. Sillevs Smitt was voor de zending in het algemeen van geen geringe waarde.

Zooals we zien op de foto verheugen Ds. en Mevr. Sillevs Smitt—Bavinck zich in het bezit van 4 kinderen. Margaretha, de oudste, is reeds 14 jaar. Dan volgt Petrus Abraham Eliza die naar grootvader is genoemd en 12 jaar telt. Willem Gerrit is nu 3, elf jaar oud. En de vierde, die naar grootvader van Moeders zijde Coenraad Bernardus heet, is nog maar acht jaar. De laatste moesten zij achterlaten in Holland. Dat is altoos van het gaan naar Indië een schaduwzijde, dat men ter wille van de opvoeding vaak kinderen in Holland achterlaten moet.

Moge de Heere de derde arbeidsperiode van Ds. Sillevs Smitt voor de Kerk te Semarang opnieuw ten rijken zegen stellen.

W. B.

De Synode van de Javaansche Kerken van Midden Java ten Zuiden

Men zond ons een verslag van de Synode der Javaansche Kerken op het Zendingsterrein van Midden Java ten Zuiden, die van 4 tot 7 Juli is gehouden te Keboemen.

De besluiten door deze Synode genomen, zijn ook voor de zending onzer Kerken van belang.

Wij laten het verslag hieronder in zijn geheel volgen.

W. B.

Verslag van de Javaansche Synode gehouden te Keboemen Juli 1937.

Maandagavond 4 Juli heette de Voorzitter van den Kerkeraad van de Roepende Kerk Keboemen, Ds.

Jochas Reksodihardjo, alle afgevaardigden van harte welkom.

1. Daarna verleende hij het woord aan Ds. Z. Hardjosoeseo. Ter inleiding op het gebed voor de Synode sprak Ds. Hardjosoeseo over 1 Kor. 13 : 11. Hij legde er nadruk op, dat het gevaar groot is al te denken volwassen te zijn, terwijl men nog in den kinderleeftijd is. Zulks ter verootmoediging met het oog op de Synode. Voorts dat gebeden moet worden om groei en ook gearheid moet worden om volwassen te kunnen zijn. Ten slotte wees hij er op, dat het echte volwassen-zijn eerst geschonken zal worden in de eeuwige heerlijkheid. Op weg naar dit volwassen zijn moet als hoogste geschenk in het midden der gemeente gewaardeerd worden, naast geloof en hoop, de liefde.

2. Na het gebed werden de credentiebrieven nagezien. Alle Classes (Solo, Djokja, Magelang, Poerwodjo, Keboemen en Banjoemas) bleken wettig vertegenwoordigd te zijn, ieder door 3 afgevaardigden. Voorts waren afgevaardigden aanwezig van de Classis der Chineesch-Gereformeerde Kerken, van de Classis Batavië der Hollandsch-Gereformeerde Kerken, van de Javaansche Kerken in West- en Noord-Java; de afgevaardigde der Oost-Javaansche Kerken was verhinderd. Namens de Afzonderlijke Vergadering der Missionaire Predikanten woonden de Synode bij: Dr. van Andel, Ds. Pos en Ds. Allaart.

3. Tot voorzitter werd gekozen Ds. Wirjotenojo van Tlepok (Poerwodjo). Tot scriba Ds. J. Dharmohatmodjo van Poerwodjo en tot vice-voorzitter Ds. Athrowidjono van Solo.

4. Na het goedkeuren van de notulen (acta) der Synode van Poerwokerto 1936, werden de gewisselde stukken der Roepende Kerk gelezen.

5. Behandeling der voorstellen en rapporten.

A. Over de Zending der Javaansche Kerken.

Zooals bekend is, werd indertijd op de Synode van Magelang 1935 het besluit genomen om een onderzoek in te stellen naar het kolonisatiegebied in Zuid-Sumatra, de Lampoengs, en naar de mogelijkheid om daar met eigen zending aan te vangen. Door de

Synode van Poerwokerto 1936 werd dit besluit bestendigd, zonder dat reeds een concreet voorstel ter tafel was. Nu, op deze Synode, kwamen de deputaten voor de zending met een uitvoerig verslag van hun onderzoek en een uitgewerkt voorstel, om inderdaad met alle beschikbare kracht het zendingswerk aldaar te beginnen. Een vurig verdediger bleek te zijn Ds. Dharmohatmodjo.

Na zeer uitvoerige bespreking werd besloten over te gaan tot zendingsarbeid in de Lampoengs. Alle classis verklaarden zich hiervoor. De Kerk van Poerworedjo werd aangewezen als Zendende Kerk. Zij moet het initiatief nemen en hulp zoeken bij de verschillende classes en eventueel bij andere instanties, om te komen tot een accoord van samenwerking, waarna de arbeid zal kunnen beginnen. Ter Synode werd dus nog geen accoord van samenwerking gesloten en geen quotum vastgesteld van bijdragen der classes.

B. Het voorstel om als Synode stappen te doen tot het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid, werd, mede op advies van Dr. van Andel, verworpen.

C. Het voorstel om stemrecht te verleen aan volwassen, ongehuwde belijdende vrouwelijke leden, ontlokte een breede bespreking. Door de adviseurs namens de Afzonderlijke Vergadering van Miss. Predikanten werd gewezen op het besluit der Synode van Arnhem 1930, art. 200, „aan de vrouwelijke lidmaten der gemeente het kiesrecht in de Kerk niet toe te kennen. Ten slotte besloot de Synode deputaten te benoemen om, alvorens een beslissing te nemen, deze zaak eerst in studie te nemen.

D. Over de Psalmboek-kwestie was een rapport ter tafel van de 3 Javaansche Deputaten der Synode. De Synode van Poerwokerto nam het besluit, met blijdschap de copie voor de 3de druk van Ds. Van Dijk's psalmbijming te aanvaarden, en het auteursrecht te ontvangen, dat door Ds. van Dijk haar was aangeboden. Alvorens over te gaan tot het laten drukken van deze copie, benoemde zij een commissie, bestaande uit 3 Javaansche leden en Ds. van Dijk, om de noodige verbeteringen na onderling overleg aan te brengen. Blijkens het rapport van Deputaten was dit overleg niet geslaagd en waren bovendien de 3 Javaansche Deputaten het er over eens, dat feitelijk het corrigeren van die Psalmberijming met de zangwijzen een onbegonnen werk is, dat desnoods wel zou kunnen verricht worden, maar onmogelijk is, gezien de weigering van Ds. van Dijk om zulke ingrijpende veranderingen toe te staan.

Voorts was ter tafel een schrijven van Ds. van Dijk, waarin hij o.a. mededeeling deed, dat hij zelf, als deputaat van de Synode, gebruik makend van een vroeger ontvangen gift voor het zendingswerk in 't algemeen, groot f 1000.—, overgegaan is tot het laten drukken van zijn copie, met een oplaag van 4000 exemplaren. Deze 3de druk van zijn Psalmboek was ook reeds in gratis-exemplaren ter Synode aanwezig.

In het voorwoord van dezen 3den druk bleek een onjuiste voorstelling gegeven te zijn van het overleg met de andere commissieleden. Bovendien bevatte dit voorwoord de onjuiste zinsnede: uitgegeven in overeenstemming met den wil der Synode van Poerwokerto 1936.

Heel deze kwestie, waarvoor sinds 1931 steeds deputaten zijn geweest, noodzaakte tot een zeer uitge-

breide bespreking, welke resulteerde in de volgende besluiten:

1. De Synode neemt met dank kennis van het rapport der deputaten en aanvaardt weer terug uit hun handen de door hen nietgewijzigde copie.

2. De Synode, zich nog steeds in het bezit achtend van de copie en het auteursrecht, stuurt de copie van den 3den druk van Ds. van Dijk's Psalmberijming retour aan Ds. van Dijk.

3. De Synode blijft bij het besluit der Synode van Poerwokerto om te arbeiden, om te komen tot de uitgave van één zangboek der Javaansche Kerken, bevattende de 150 Psalmen en een selectie uit de in gebruik zijnde gezangen.

4. De Synode benoemt geen nieuwe deputaten om nogmaals te trachten verbeteringen aan te brengen in de berijming van Ds. van Dijk, doch wijst de Roepende Kerk-voor-de-volgende-Synode aan om in ontvangst te nemen de ontwerpen van eigen Psalmberijmingen, welke zullen worden ingezonden. De volgende Synode benoeme dan eventueel een commissie om tot een goede verzameling te komen.

5. Mede gezien een schrijven van de Madjelis Agoeng der Oost-Java-Kerken, wordt één Deputaat benoemd om met de Kerken van Oost- en Noord-Java de correspondentie te voeren betreffende het doen van een selectie uit de in gebruik zijnde gezangen.

6. Gedurende den tijd, dat het te ontwerpen zangboek der Javaansche Kerken (150 Ps. + Gezangen) nog niet tot stand is gekomen, zal het de Kerken vrij staan het gebruik van het zangboek „Kidoengipoen Pasamoean Kristen" en van de berijming der Psalmen van Ds. van Dijk, te bestendigen.

D. Aangaande de „Kabar Pasamoean", het inder tijd van Synode-wege uitgegeven Kerkblad, welks uitgave wegens financieel tekort moest worden gestaakt, wordt besloten voorloopig niet over te gaan tot heruitgave.

E. Inzake de liturgische formulieren, welke door de Synode van Poerwokerto voorloopig werden goedgekeurd en als proeve aan de Kerken ten gebruike werden aangeboden, wordt door de Synode besloten deze liturgische formulieren te continueeren en een commissie te benoemen om studie te maken van de liturgie, ten einde te geraken tot dien vorm van liturgie, welke, in overeenstemming met de Heilige Schrift, harmonieert met den eigen Javaanschen aard. Als commissie wordt aangewezen de Kerkeraad van Djokja.

Op den tweeden avond van de Synode werd door Ds. Atmowidjono van Solo een rede gehouden over: „Het volwassen zijn en volwassen worden der Javaansche Kerken".

L. W. KORVINUS,

Vertegenwoordiger van de Classis Batavia.

Gezien: J. DHARMOHATMODJO,

Scriba der Synode.

P.S. ad A. Ook besloot de Synode geen afgevaardigde te zenden naar de Wereldzendingsconferentie te Tamaran, doch te handelen gelijk de Geref. Kerken in Nederland. Uit het midden der Javaansche Kerken zal één broeder, n.l. Dr. Wardaja van Poerbolinggo, de conferentie bijwonen.

Dr. H. Kroeskamp en gezin.

De Christ. Holl. Jav. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo.

Dr. H. Kroeskamp en gezin.

Voor de tweede maal is Dr. H. Kroeskamp naar Indië vertrokken om zijn arbeid aan de Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te hervatten.

De eerste maal ging hij uit in Juli 1931. Hij was toen door de deputaten der Generale Synode voor de Zending benoemd tot leeraar aan de Christ. Kweekschool te Solo en had bereidwillig die benoeming aanvaard, want het was zijn begeerte en ook die van Mevrouw om den Heere in het werk der Zending te dienen.

Zooals men weet is deze Kweekschool in 1934 tengevolge van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering overgedragen aan een Stichting, die haar moest vereenigen met de Kweekschool van Probolinggo.

Bij die samensmelting is Dr. Kroeskamp met al de andere leeraren der Kweekschool van uit den rechtstreekschen dienst der Zending overgegaan in den dienst der Stichting.

Maar Dr. Kroeskamp is ten volle Zendingsman gebleven. En de Kweekschool, al gaat zij dan nu niet meer van de Zending uit, is voor de Zending nog evenzeer van groote beteekenis als voorheen. Zij levert voor alle Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. scholen in heel Ned. Indië het Inheemsch personeel.

In het werk der Opleiding, die de Kweekschool te Solo geeft, neemt Dr. Kroeskamp een belangrijke plaats in. En in den kring der leeraren is hij een zeer gezeene persoonlijkheid.

Hier te lande heeft hij eenige jaren het Christ. onderwijs gediend.

Behalve hoofdacte en acte i.o. wiskunde en Duitsch, verwierf hij zich door zijn noeste vlijt en dege studie den doctorstitel in de letteren en de wijsbegeerte aan de Universiteit te Leiden. En sinds 1931 wijdt hij zijn

kennis en gaven aan den arbeid der opleiding in Ned.-Indië.

In Aug. '37 is hij met verlof naar Holland gekomen. Met groot genoegen hebben we de kennismaking met hem vernieuwd.

In Indië heeft de Heere het echtpaar Kroeskamp-Tafieonie gezegend met een tweetal lieve kinderen, een meisje, dat nu 5 jaar is en een jongetje dat nog maar 2 jaar telt. Dr. Kroeskamp is nog in de volle kracht van het leven. Hij is 41 jaar en Mevrouw 40 jaar. Onder den zegen des Heeren kan nog veel arbeid van hem worden verwacht.

Dankbaar voor het genoten verlof zijn hij en Mevrouw met opgewektheid en verlangen 7 Juli l.l. vertrokken om 8 Juli te Marseille aan boord te gaan van de Sibajak voor de reis naar Java. W. B.

De Heer en Mevr. Tober—Koene.

Te gelijk met Dr. Kroeskamp en met dezelfde boot is ook de heer Tober, eveneens leeraar aan de Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo naar Indië teruggekeerd om zijn schoolarbeid weer op zich te nemen.

Maar voor den heer en Mevr. Tober-Koene is het reeds de derde maal dat zij uitgaan naar Java.

Na een paar jaar het Christ. Onderwijs hier te lande, eerst te Hazerswoude en daarna te IJmuiden te hebben gediend en in 1924 te zijn gehuwd met Mej. A. Koene is de heer C. W. Tober begin 1925 door het „Comité tot steun van het Christelijk onderwijs te Djokjakarta en Soerakarta" uitgezonden om werkzaam te zijn bij het Christ. onderwijs te Solo.

In Solo heeft hij voor zijn eerste verlof aan onderscheidene scholen gewerkt o.a. ook voor het vak Gymnastiek aan de Kweekschool.

In 1931 heeft hij hier te lande zijn eerste verlof genoten en keerde hij daarna terug naar Java.

Ten gevolge van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering moest hij in 1933 naar Probolinggo om

De heer en mevrouw Tober-Koene.

daar te werken aan de Kweekschool. Maar in 1934 bij de samensmelting van de beide kweekscholen kwam hij in Solo terug.

In het laatst van 1937 kwam hij voor de tweede maal met verlof in Holland.

En thans is hij met de Sibajak weer naar Solo vertrokken tot hervatting van zijn werk aan de Kweekschool, waar hij ook is belast met de verzorging van een internaat. Voor de Christelijke vorming der leerlingen is het verblijf in een internaat van groote beteekenis.

Het ligt voor de hand, dat daarbij ook mevrouw een belangrijk aandeel heeft in de verzorging van het internaat. Gaarne gingen beiden terug, ook al viel het afscheid zwaar.

W. B.

Ingezonden stukken.

Brief uit Solo.

Solo, 6 Juni '38.

Met dankbaarheid heb ik de gelegenheid aangegrepen, die Ds. Zuidema mij bood, nader kennis te maken met het practisch werk van onze Miss. predikanten. Van deze welwillende uitnodiging, hem te vergezellen naar de dessa Boeloe, pl.m. 35 km. van uit Solo, ga ik iets vertellen.

Het Indische landschap is vooral 's morgens van bijzondere bekoring. De rijpende padi-velden, met als achtergrond het machtige bergterrein maakte deze tocht op dien Zondagmorgen tot een genoegen. Ik dacht aan den bekenden psalm: „'t Aardrijk en de hemelbogen, Zijn gewrocht door Uw vermogen. Alle zijn z'in hun verband, 't Kunststuk van Uw wijze Hand". Aan de bagage die in de auto stond, bemerkte ik, dat er Avondmaal zou worden gehouden. Vrij spoedig waren we aan de plaats van samenkomst. De kerk was een school, en op het thans verlaten school-erf, wachtte ons op de goeroe-Indijl en leden van de gemeente. We gingen het lokaaltje binnen, een 50-tal

mensen, meest mannen, en enkele vrouwen, waren al aanwezig. Waar van Maandag tot Zaterdag de kinderen zaten, zaten nu de vaders en moeders, kinderen in de genade, wachtend op de bediening des Woords, (van den H. Doop aan een tweetal kinderen), en het Heilig Avondmaal. Ik keek zoo eens rond. Het was alles zeer eenvoudig. Een sobere avondmaals-tafel stond voor de schoolbanken, en de meegebrachte lakens, en andere noodige dingen stonden spoedig gereed. Laat ik niet al te uitvoerig schrijven met de opsomming van de gezongen psalmen, liederen, enz. Dit moet ik wel zeggen, krachtig en flink, met opgewektheid en met vreugde werd er gezongen. De dienst werd geheel in de Javaansche taal geleid. Ik heb bewondering voor onze Ds., dat hij deze taal al zoo goed meester is, gezien de korte tijd dat zijn Eerw. op Solo is, en de niet te onderschatten moeilijkheden van het Javaansch. Veel heb ik niet kunnen verstaan. Des te meer sprak tot mij op deze stille Zondagmorgen, de handelingen van het sacrament van doop en Avondmaal. De reddende, opzoekende liefde van onzen Heiland kwam ook tot deze kinderen in die afgelegen dessa: „dat we een eeuwig verbond met God hebben" nu in dit uur bezegeld en bekrachtigd. Dit was gemeenschap der heiligen. Wáár Gods Kerk samenkomt in wijsche kathedralen, of zooals in een eenvoudige dessa-school, wáár dan ook, onder welke hemelstreek, dáár blijven de ontroerende woorden van onze Heiland tot vertroosting en tot bemoediging: „Doe dat tot Mijn gedachtenis". Die Hem verwachten, ontmoeten Hem.

Dit werk van onze miss. predikanten, dit practisch deel, vraagt véél geestelijke inspanning. Dat moet wel. Na de dienst, in het huis van den goeroe, viel er nog wel wat te vragen, geestelijke verzorging, het juiste inzicht en antwoord moet soms direct worden gegeven. Ook op het gebied van onderwijs verricht de Zending prachtig voorbereidend werk. Deze christelijke vervolgschool begint haar nieuwe cursus met

STATISTIEK van den Medischen dienst der Zending

Naam van de Zendende Kerk of Corporatie	Naam van het Zendingsressort (resp. de afdeling)	Hoofdziekenhuizen			Hulpziekenh. niet verbonden aan een Hoofdziekenh.			Totaal aantal artsen			Europ. verplegers of verpleegsters	
		Aantal	Aantal daaraan verbonden		Aantal	Aantal daaraan verbonden	Vaste poliklinieken niet verbonden aan een hoofd- of hulpziekenhuis	Europese	Inlandsche	Chineesche	Aantal	waarvan vroedvrouwen
			Hulpziekenhuizen	Poliklinieken								
Geref. Kerk van Rotterdam (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerbolinggo (Banjoemas)	1	—	3	—	—	3	3	—	—	2	—
Geref. Kerk van Rotterdam (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerwokerto (Banjoemas)	1	—	1	—	—	1	2	—	—	3	—
Geref. Kerken van Utrecht en Gelderland	Poerworedjo (Res. Kedoe)	1	1	—	1	1	7 ²⁾	2	1	—	3 ³⁾	—
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.)	Regentschappen: Koboemen en Karanganyar	1	—	6	—	—	—	2	—	—	3	—
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.)	Wonosobo	1	—	5	—	—	—	1	1	—	2	—
Geref. Kerk van Amsterdam	Gouvernement Djokjakarta	1	13 ⁴⁾	6	—	—	—	6	1	1	7	4
Geref. Kerk van Middelburg	Magelang	1	1	3	—	—	—	1	—	—	2	—
Geref. Kerk van Delft (in samenwerking met de Geref. Kerken van Zuid-Holland) N.G.	Klaten Gouvernement Soerakarta	1	3	—	—	—	—	3	—	—	3	—
Geref. Kerk van Delft (van Zuid-Holland ten Noorden)	Gouvernement Soerakarta	1	1	17 ⁶⁾	—	—	—	2	1	1	4	—
		9	19	41	1	1	11	22	4	2	29	4

1) waarvan 159 groote en 474 kleine. 2) waarvan één polikliniek-autobus. 3) waarvan één met Europeesch verlof.
 6) waarvan 4 bij poliklinieken. 7) waarvan 3 ongediplomeerde vroedvrouwen. 8) 46 neus-, oor- en keeloperaties.

pl.m. 400 leerlingen.

Dankbaar en voldaan heb ik slechts een héél klein gedeelte gezien, mogen meemaken, van dit werk der Zending. Wie op Solo komt, verzuime zeker niet, om zooals ik, persoonlijk kennis te nemen van dit gezegend werk. Ga naar onze miss. predikanten, zij zullen U gaarne ontvangen. God blijve hen en hun gezinnen en allen die rechtstreeks meewerken in dit werk van Jezus Christus, met Zijn Zegen omringen.

V.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

Het Christendom in Japan.

Dr. Ir. H. G. van Beuzekom, de bekende schrijver op Zendingsgebied, publiceert het volgende over het Christendom in Japan.

Blijkens de laatste berichten uit Japan werd de Japansche Christenheid kort geleden zeer ernstig op de proef gesteld. De commandant van de militaire politie wendde zich namelijk tot de predikanten en hoofden van onderwijsinrichtingen met een uitgebreide vragenlijst. Deze lijst bestond uit 13 scherp geformuleerde vragen over de Christelijke opvattingen omtrent God, het Japansche Pantheon, den

keizer en de keizerlijke voorouders, het gezag van den bijbel tegenover de keizerlijke wetten, de vooroudervereering en het huldebetoon aan de Sjintoeschrijnen, het gezag van het geweten, de vrijheid van geloofsovertuiging, de verhouding van het Christendom en de nationale gedachten, en nog verschillende andere punten welke alle de kern van de verhouding raken van de Japansche Christenheid tot den staat.

Over deze vragen hield men onderling een ernstige beraadslaging en daarna stelden de betrokkenen zelfstandig hun antwoorden op. Deze geven zonder uitzondering een duidelijke uiteenzetting van de Christelijke overtuiging, maar zij bevatten ook een eerlijk gemeente betuiging van trouw aan den Japanschen staat. In de tegenwoordige uiterst samengestelde verhoudingen, waarin verschillende stroomingen de religieuze zijde van het nationale leven tot de uiterste consequentie trachten door te voeren, meent de Christelijke kerk de meeste kans te hebben op het behouden van een plaats in het volksleven, wanneer haar leiders de vragen van dezen tijd rustig doordenken en eerlijk voor hun overtuiging uitkomen, zooals zij tot nu toe hebben gedaan.

Dr. Kagawa is midden Juni teruggekeerd van een reis door Mandsjoekwo, waar hij besprekingen voerde over de bevordering van de coöperatieve bewe-

op Midden-Java ten Zuiden over 1937.

Gediplomeerde Ind. of Chin. verpleegsters		Totaal aantal ongediplomeerde Ind. of Chin. verpleegsters	Totaal aantal Ind. of Chin. verplegers		Totaal aantal krachten voor apotheek, huis- houding en administratie, niet vermeld bij 1 t.m. 5			Totaal aantal aanwezige bedden	Totaal aantal opgenomen patiënten		Totaal aantal operaties gedurende verslagjaar		Totaal aantal verlossingen gedurende verslagjaar		Aantal verpleegdagen gedurende verslagjaar	Gemiddeld aantal patiënten per dag	Totaal aantal poliklinisch behandelde patiënten gedurende verslagjaar
Aantal	waarvan vroedvrouwen		gediplomeerd	ongediplomeerd	Europeesche	Inlandsche	Chineesche		mannen	vrouwen	chirurgische	oog-operaties	in eigen inrichting	buiten eigen inrichting			
3	—	28	12	21	2	4	—	215	1998	942	633 ¹⁾	258	124	54	74907	205	17641
—	—	28	4	21	3	8	—	226	1831	992	460	—	96	—	51291	141	62677
8	5	28	12	29	3	4	—	288	3587	2158	402	35	182	351	99963	274	87158
10	2	17	17	15	1	5	1	198	7651	1118	463		99	174	73877	203	43358
1	1	23	9	15	—	4	1	123	1617	722	307	10	44	144	57798	158	76540
24	9	91	58	78	3	130	—	1166	10622	8288	1265	—	606	1413	376469	1032	733159
5	4	16	6	12	1 ⁵⁾	20	—	139	1348	973	766		95	89	46768	128	51888
8	2	24	23	22	—	3	—	350	5523	2749	542	146	190	303	155955	427	96786
22	14 ⁷⁾	38	38	29	—	10	1	320	4536	2525	407	633 ⁸⁾	238	596	128632	352	346281
81	37	293	179	242	13	188	3	3025	32713	20467	4016	1082	1674	3124	1065660	2920	1515488
											669						

¹⁾ waarvan: 1 Sanatorium voor t. b. c.-lijders, 1 kraamvrouwen- en kinderkliniek en 1 klasseafdeeling. ⁵⁾ niet full-time

ging en avond aan avond evangelisatiesamenkomsten leidde. Hij werd overal met groote hartelijkheid ontvangen en sprak iederen avond voor overvolle zalen. Velen zijn door zijn woord tot nauwer contact met de Christelijke kerk bewogen. In Japan zelf heeft hij tot nu toe onbeschroomd zijn getuigenis tegen den huidige oorlog laten hooren. Zijn werk is door de overheid ongemoeid gelaten; men heeft hem zelfs nooit om een van zijn uitingen gewaarschuwd. Juist door zijn moedig optreden in deze moeilijke dagen blijkt het Christendom aan invloed te winnen.

De Roomsche Katholieke Zending in Ned. Indië.

De Roomsche Zending ontwikkelt in Ned.-Indië een intense activiteit. Dat blijkt duidelijk uit de opgaven, die het Jaarboek 1938 der Roomsche Kath. Missie in Ned. Indië biedt.

Volgens deze opgaven werken er in Ned. Indië 491 priesters, waaronder 9 inheemschen zijn. Voorts heeft de Roomsche zending 438 broeders in dienst, waarbij 28 inheemschen, en 1555 Europ. zusters en 108 inlandsche.

Het aantal Roomsche Katholieken in geheel Indië bedraagt bijna 500.000, waarvan ruim 80.000 Europeanen zijn en de overigen tot de inheemsche bevolking behooren. In het laatste verslagjaar werden 41.992 gedoopt, van wie 15.174 volwassenen en 26.818

kinderen. Vooral het feit, dat in één jaar tijds meer dan 40.000 volwassenen en kinderen werden gedoopt, teekent zeer duidelijk hoe sterk Rome in Indië uitbreidt. Wel stelt Rome bijna geen eischen om tot den doop te worden toegelaten. Maar dat niet minder dan ruim 15.000 volwassenen in een jaar wel gedoopt wilden worden en gedoopt zijn spreekt toch heel sterk van snellen groei.

Ook tracht Rome zoo veel mogelijk het onderwijs der jeugd aan zich te trekken.

Er zijn meer dan 1500 Roomsche scholen met omstreeks 130.000 kinderen, terwijl aan die scholen omstreeks 3600 leerkrachten werkzaam zijn.

De Roomsche Zending in Indië groeit snel.

Het tentoonstellingsmateriaal onzer Zending.

Wellicht is het niet ondienstig eens mede te deelen onder welke voorwaarden het tentoonstellingsmateriaal door ons Zendingsbureau te Den Haag wordt uitgeleend. Te meer omdat er in de bepalingen eenige wijziging is gekomen. Hieronder laten we de voorwaarden volgen zooals die onlangs zijn vastgesteld.

W. B.

Voorwaarden voor uitleening van het tentoonstellingsmateriaal.

1. Behoudens eenige tegemoetkoming in de kosten

van onderhoud, vernieuwing, aanvulling, opstelling en het geven van deskundige toelichting, wordt 't tentoonstellingsmateriaal kosteloos uitgeleend. Deze toegemoetkoming bedraagt f 10.— voor den eersten dag en verder f 5.— voor elken volgende dag.

- In gevallen waarin deze vergoeding moeilijk kan worden opgebracht, kan reductie worden verleend. Met name geldt zulks voor kleine kerken, die financieel zwak zijn. Men stelle zich in dat geval in verbinding met 't Zendingsbureau, dat elk geval op zichzelf zal beoordeelen.
2. De TOEZENDING van het materiaal geschiedt in den regel FRANCO. Het moet dan echter ook weer franco naar een volgend adres verzonden worden. Zooveel mogelijk echter make men daarbij gebruik van de binnenvaart of van een particuliere vrachtauto. Vervoer per spoor of per A.T.O. verdient geen aanbeveling, daar de ervaring geleerd heeft, dat het materiaal hiervan veel te lijden heeft. In ieder geval wachte men er zich bij verzending steeds voor, dat de zuinigheid de wijsheid niet bedriegt.
- In bepaalde gevallen, n.l. wanneer het materiaal naar een plaats verzonden moet worden, die geen deel uitmaakt van een reeks plaatsen, waarlangs een tournee wordt gemaakt, moeten ook de kosten van toezending worden vergoed.
3. Het materiaal is verzekerd tegen transport- en brandschade, alsmede tegen diefstal, wanneer er althans duidelijke sporen van inbraak zijn. Voor andere schaden (ontvreemding of beschadiging) is de Zendings-Commissie (of wie anders het materiaal ontvangen heeft) aansprakelijk.
4. De eventueele baten der tentoonstelling zijn geheel voor de plaatselijke Zendingskas.
5. Vanwege het Zendingsbureau wordt gezorgd voor de opstelling van het materiaal en voor deskundige toelichting. Hieraan zijn verder geen andere kosten verbonden, dan vergoeding der reiskosten en — zoo noodig — gratis logies.
6. Na afloop der tentoonstelling dienen de kosten, die aan het Zendingsbureau verschuldigd zijn (zie sub 1) gestort te worden op Girorekening Nr. 184489.
7. Van de bladen waarin over de tentoonstelling wordt geschreven, gelieve men steeds een exemplaar te zenden aan het Zendingsbureau.

Korte berichten.

Dr. F. L. Bakker.

Dr. F. L. Bakker, docent aan de Theol. Opleidingschool te Djokjakarta, is 21 Juli met verlof in Holland aangekomen.

Zijn adres is voorloopig: De Kempenaarstraat 85, Oegstgeest. Na 1 September a.s.: Paulus Buyslaan 13, Heemstede.

Ds. A. Merkelijn.

De miss. predikant van Middelburg, Ds. A. Merkelijn, heeft zich gevestigd te Leiden, adres Lorenzkade 36.

Dr. D. Bakker.

De Geneesheer-Directeur van het Zendings-ziekenhuis te Klaten Dr. D. Bakker kwam 26 Juli met verlof hier te lande aan.

Hij heeft zijn adres voorloopig: Bolswar'sche weg 17, Sneek.

Ds. J. Plomp.

Tot predikant van de Holl. Geref. Kerk te Soerabaja werd beroepen Ds. J. Plomp te Grijpskerk, die deze beroeping heeft aangenomen.

Ds. D. J. B. Allaart.

Ds. D. J. B. Allaart, missionair predikant van de Kerk te Amsterdam voor den arbeid te Djokjakarta, komt D.V. weldra met verlof naar Holland. Hij heeft voor zich en zijn gezin plaats besproken op de „J. v. Oldenbarneveld" die 16 November a.s. van Batavia vertrekt.

Mej. G. B. Wiggers.

Mej. G. B. Wiggers, die in dienst was van de Zending te Keboemen, zal D.V. na haar verlof overgaan naar Wonosobo.

Ds. S. Wirjatanaja.

Ds. S. Wirjatanaja, predikant van de Javaansche Gemeente te Tlepok is beroepen tot dienaar des Woords door de Javaansche Gemeente te Poerwokerto.

Raden S. Nimpoeno.

Het adres van Raden S. Nimpoeno is Jekerstraat 69, Amsterdam.

De Zaaier.

Het uitnemend geredigeerde Evangelisatieblad voor Ned. Indië „De Zaaier", dat tot nu toe tweemaal in de maand verschijnt en in 9000 exempl. uitgegeven wordt, zal volgens besluit der Classis Batavia vanaf 1 Januari 1939 elke week verschijnen.

Kerkinstituering te Poerwokerto.

De Holl. Kerk te Djocja heeft aan de Classis Batavia advies gevraagd inzake de instituering van de Holl. kring van Gereformeerden te Poerwokerto. De Classis wees de Kerken van Solo en Magelang aan te dezer zake een onderzoek in te stellen en daarna namens de Classis advies te geven, opdat als dit gunstig luidt de instituering voortgang kan hebben, zonder dat tot het volgend jaar behoeft te worden gewacht.

Poerwokerto zou dan worden de twaalfde geïnstituëerde Holl. Geref. Kerk in Ned. Indië.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
 - b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
 - c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
 - d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.
- Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden) voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovensstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

De Geschiedenis der Godsopenbaring. Handboek voor de kennis der Bijbelsche Geschiedenis, door Dr. F. L. Bakker en Dr. J. H. Bavinck; bij J. H. Kok, Kampen.

De docenten der Opleidingsschool te Djokja, Dr. F. L. Bakker en Dr. J. H. Bavinck, hebben een Handboek geschreven van de Bijbelsche Geschiedenis. Het O. T. is bewerkt door Dr. Bakker en het N. T. door Dr. J. H. Bavinck.

Dit werk is verschenen in het Javaansch.

Ook is er een Hollandsche bewerking van uitgegeven in nieuwe spelling voor Ned. Indië onder den titel „De weg van Gods Koninkrijk”.

Thans verschijnt dit werk in het Hollandsch, oude spelling, bij Kok te Kampen, onder den titel „De geschiedenis der Godsopenbaring”.

Het zal verschijnen in 16 afleveringen elk van 80 bladzijden à 70 cent per aflevering.

Voor ons ligt de eerste aflevering van deel II, het Nieuwe Testament, dat het eerst uitkomt. Bij intekening voor de verschijning der laatste aflevering ontvangt men de twee stempelbanden gratis.

Met veel genoegen maakten we met deze eerste aflevering kennis. De stijl is levendig, frisch en vlot. En de inhoud is voortreffelijk.

Naast alles wat we op dit gebied reeds hebben, is er voor deze uitgave stellig plaats. Deze uitgave belooft ons te zullen geven een degelijk en mooi geïllustreerd boek over de Bijbelsche Geschiedenis.

Wel rees bij ons de vraag of de titel der op Java verschenen uitgave niet juist is dan de titel waaronder het bij Kok verschijnt.

Amalia Sieveking. De Hamburgsche Tabitha door H. A. Kooistra. Afl. 2, 1938 van „Lichtstralen op den akker der wereld”.

Dit aardige boekje teekent de echt philanthropische figuur van Amalia Sieveking, geb. 1794 en gest. 1859.

Landsvrouw en Landsmoeder, door H. te Merwe; bij Meinema, Delft, f 0.65; 10 ex. f 0.50; 100 ex. f 0.40.

Een prachtboek voor jongens en meisjes ter herinnering aan het 40-jarig regeeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina. Boeiend en belangwekkend. Ook geïllustreerd met 47 mooie foto's.

Van blijde dingen toch het meest, door G. S. S. v. d. Berg; bij Meinema, Delft, 1 ex. f 0.25; 10 ex. f 0.21; 100 ex. f 0.16½.

Een mooi boekje, zeer geschikt voor uitdeeling aan kinderen bij de a.s. jubileumfeesten van H.M. de Koningin.

Evangelisatie bibliotheek, bij J. N. Voorhoeve te Den Haag.

In deze serie verschenen:

De goede verwachting, door Frank Wagenaar. Dit voor kinderen en volwassenen geschreven aardige verhaal over Arjen den schippersjongen is 16 bladzijden langer dan in het programma werd beloofd, hetgeen de leden ongetwijfeld op prijs zullen stellen.

Het boek kost f 1.—, geb. in linnen f 1.50. Voor leden is de prijs f 0.80, geb. f 1.30.

Vrede zij u, door Dr. H. Fuglsang Damgaard; in mooi omslag f 0.45. Voor leden f 0.35.

12 trakaten op gekleurd papier met een tekening. Per 100 ex. f 0.70, voor leden f 0.50.

Alles goede Evangelisatielectuur.

John Myhre en zijn vrouw, door Kari Gloersen; bij D. A. Daamen, den Haag; f 2.25, geb. f 2.90.

Een Noorsch verhaal. Een mooi, boeiend boek, dat met genot gelezen zal worden.

„Samen het leven in”. (Het Christelijk huwelijk).

Naar wij vernemen is het derde en laatste deel van den door Dr. Joh. H. Scheurer samengestelden cyclus „boeken voor de Christelijke jeugd” thans bij H. A. van Bottenburg N.V., Amsterdam, ter perse.

„Het Schouwvenster”, Chr. Weekillustratie.

Uitgave: H. A. van Bottenburg N.V., Amsterdam.

Voor ons ligt het eerste Juli-nummer van bovengenoemd weekblad. Gaarne vestigen wij nog eens de aandacht op deze positief Christelijke weekillustratie, die op serieuze wijze wordt verzorgd. Naast vele, blijkbaar met zorg uitgekozen illustraties vinden we hier steeds een schat van goede ontspanningslectuur.

De Bazuin. Weekblad ter bevordering van de belangen van de Geref. Kerken in Nederland. Officieel orgaan van de Theologische School te Kampen. Uitgave van J. H. Kok. Abonn. per 3 maanden f 1.25.

Gaarne vestigen we nog eens weer de aandacht op dit uitstekend geredigeerde weekblad, dat van week tot week een rijk gevarieerden altoos belangrijken inhoud biedt en steeds den goeden toon bewaart. Ook de Zending wordt niet vergeten.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van N. N. uit M. f 5.—.
Castricum, 20 Juli 1938.
Giro No. 35811.

J. KRÜGER.

Van Mej. M. W. gegeven bij haar leven f 1000.—.
Van T. v. d. B. te Amsterdam f 5.—. Pinkstercollecte
Rinsumageest f 10.—.
Santpoort, 20 Juli 1938. W. BREUKELAAR.
Giro No. 32806.

Giften voor de Zending onder Chineez en Oosterlingen hier te lande.

Ontvangen van 17 Mei tot 4 Juli,

Giften van Kerken:

Franeker f 2.—; Hornhuizen f 1.—; Zuid-Beijerland f 1.—; Duurswoade f 1.—; Idskenshuizen f 1.—; Oude Pekela f 2.50; Rijswijk (Z.H.) f 5.—; Ureterp f 2.—; Lollum f 2.—; Nieuw Vennepe f 5.—; Wassenaar f 10.—; Lochem f 1.—; De Lier f 5.—; Gasselternijveve f 2.50; Holwerd f 2.50; Kielwindeweer f 1.—; Loppersum f 5.—; Grijskerke (Z.) f 5.—; Roodeschool f 5.—; Baflo f 2.50; Hijlaard f 2.50; Leimuiden f 2.50; Echten (Fr.) f 2.—; Hallum f 2.50; Strijen f 1.50; Oud-Beijerland f 1.—; Stadskanaal-Pekelderweg f 5.—; Bedum f 1.—; Hilversum f 10.—; Wetsinge-Sauwerd f 1.—; Bodegraven f 5.—; Zuidland f 10.—; Woerden f 2.50; Landsmeer f 2.50.

Andere giften: van C. H. te W. f 1.—; door bem. van br. v. d. L. te R.-Z. f 1.—; van Mevr. M.-M. te B. f 2.50.

Rotterdam, 4 Juli 1938.
Postrekening 92886.

Ds. H. POPMA.

Verantwoording van bijdragen en giften voor de Zending.

Dienst 1937.

8 April '38. Cl. Zaandam: Westzaan f 40.—. 12 April. Cl. Haarlem: Badhoevedorp f 92.—. 13 April. Cl. Zaandam: Zaandam f 485.—. 14 Juni. Cl. Zaandam: restant Zaandam f 450.—; Cl. Hilversum: Weesp f 238.89.

18 Juni. Cl. Zaandam: Westzaan, restant f 12.—. Wormerveer f 88.40. Nieuwendam f 55.—. 29 Juni. Amsterdam-Nd. (Buiksloot) f 717.94. 2 Juli. Nieuwendam, restant f 66.27.

Vervolg Schooldienst 1937.

1 Juli. Chr. Sch. Kl. Katerstr. Zaandam, f 6.50.
11 Juli. Chr. Sch. Koog a. d. Z. f 28.06, id. Marken f 7.75, id. Westzaan f 12.15. 29 Juli. Chr. Meisjessch. Hondecoetstr. 6, A'dam f 10.—. 31 Juli. Dr. A. Kuyperschool A'dam-Nd. f 41.42, Chr. Sch. Kl. Katerstr. Zaandam f 5.—. Geref. Sch. Nieuwer-Amstel, Handweg 109 f 31.—. Aug. Brandsma-Instituut Bussum f 26.85, Chr. Sch. Muiderberg f 8.79, Geref. Sch. Boschdrift te Hilversum f 61.—, id. te id. Geref. Sch. Cunnweg f 16.23, id. id. Vaartweg f 16.82, id. id. Cunn-school f 5.—, De Ruytersch. Hfd. Nauta f 15.—, Jul. v. Stolb.sch. A'dam-W. f 5.50, Julianasch., Prinses Julianastr. 7 f 25.—, Jl. v. Stolb.sch. A'dam-W. f 5.76, Ds. C. P. van Eeghensch. A'dam-Nd. f 1.45, Chr. Sch. „De Goede Herder”, Zaandam f 15.74. 11 Sept. Chr. Sch., Jonge Arn-str. Zaandam, f 10.—, Chr. School Laren f 1.97. 27 Oct. Zandvoort f 8.65, Hoofddorp f 10.—, IJmuiden f 25.—, Badhoevedorp f 7.—, Oostzijde f 12.—, Halfweg f 15.20, Bloemendaal f 29.80, Vijfhuizen f 3.90, Castricum f 4.75. 29 Oct. Chr. Sch. Ooievaarstr. Zaandam f 50.—. Nov. Chr. Sch. Maria-laan, Halfweg (Sloterdijk f 10.—. 2 Nov. Chr. School. Kl. Katerstr. Zaandam f 2.50, Ds. C. P. v. Eeghensch. A'dam-Nd. f 2.17. 10 Dec. Comm. v. d. Dessascholen A'dam f 300.—. 16 Dec. Chr. Sch. Nederhorst den Berg f 5.—, Sch. Cunnweg, Hilversum, f 19.68, Chr. Sch. Ankeveen f 1.56. 20 Dec. Chr. Sch. Kl. Katerstr. Zaandam f 4.—. 21 Dec. Chr. Sch. Koog-Zaandijk f 22.83. 23 Dec. Dr. A. Kuyperssch., A'dam-N. f 24.80. 24 Dec. Chr. Sch. Muiden f 7.50. 3 Jan. '38. Jul. v. Stolb.sch. A'dam-W. f 11.19, Julianasch. A'dam-W. f 25.—, Elout van Soeterw.sch. A'dam-Z. f 4.53. 7 Jan. Chr. School Weesp f 25.—, Geref. Sch. Huizen f 17.78, Brandsma-Instituut, Bussum, f 22.70, Chr. Sch. Laren f 3.—, Geref. Sch. Boschdrift, Hilversum f 41.83. 9 Jan. Chr. Sch. Hoorn f 12.75, id. Opperdoes f 12.75, id. Andijk f 34.30, id. Enkhuizen f 31.20, Chr. Sch. Ooievaarstr. Zaandam f 7.50. 11 Jan. Comm. v. d. Dessascholen, A'dam f 130.—. 14 Jan. Geref. Sch. Marken f 20.—, Chr. Sch. Wormerveer f 25.—, Chr. Sch. Vinkenstr. Zaandam f 22.37, Chr. Sch. „De Goede Herder”, Zaandam f 14.95. 22 Jan. Heemstede f 65.—, Beverwijk f 15.—, Hoofddorp f 15.—, Vijfhuizen f 1.10, Santpoort f 17.50, Haarlem f 66.—. 5 Febr. Chr. Sch. Muiderberg f 4.90. 15 Febr. Julianasch., Alkmaar f 22.50, Wilhelminasch., Alkmaar f 30.—, Bergen f 3.75, Broek op L. f 26.25, Dirkshorn f 12.—, H. Hugowaard f 8.75, Den Helder f 77.50, Kolhorn f 2.50, Krabben-dam f 6.25, Middenmeer f 5.—, Nd.-Scharwoude f 10.—, Oosterend f 13.80, Schermerhorn f 6.25, Sint Pancras f 10.—, Slootdorp f 5.—, Wieringen f 7.50. 22 Febr. Chr. Sch. Krommenie f 3.50, IJmuiden-West f 16.25, Halfweg (Gr. IJpolder) f 13.—. 26 Febr. Calvijnsch. A'dam-W. f 15.—, Chr. Sch. Hoogeweg, A'dam-O. f 75.85. 1 Maart. Oostzijde f 11.—, Nw.-Vennepe f 43.75, Halfweg f 4.30. 8 Maart. Hoofddorp f 10.—. 9 Maart. Comm. v. d. Dessascholen, A'dam, f 135.—. 12 April. Velsen-Nd. f 12.50, IJmuiden-Oost f 12.50.

De Comm. van Administratie,

- J. v. d. GRAMPPEL.
Ds. A. SCHWEITZER.

Zending Classis Haarlem.

1 April—30 Juni 1938.

Ontvangen en doorgezonden aan den centralen penningmeester:

A. Hoofddienst, 1, Dienstjaar 1937: Badhoevedorp

f 92.—, 2. Voor het tekort: Halfweg f 50.—, 3. Dienstjaar 1938: Santpoort f 60.—, Heemstede f 550.—, Oostzijde f 182.—, Bloemendaal f 83.—, Hoofddorp f 80.—, Velsen f 25.—, Zandvoort f 40.—, N.-Vennep f 240.—, IJmuiden f 200.—, Santpoort f 200.—, Hoofddorp f 50.—, Halfweg f 350.—, Heemstede f 350.—, Velsen f 65.—, B. Schoolbusjes. 1. Dienstjaar 1937: IJmuiden-Oost f 12.50, 2. Dienstjaar 1938: IJmuiden-Oost f 6.50, Hoofddorp f 10.—, Bloemendaal f 17.—, Badhoevedorp (Mr. J. Terpstraschool) f 10.—, Vijfhuizen f 5.—.

Namens deputaten,

E. A. GROENEWEGEN.

Halfweg, 1 Juli 1938.

Onder vriendelijken dank ontvangen uit de busjes van: Willy, Kees Miep Karssen en Leni Schaftenaar f 10.40; Henk Mientje Arie v. d. Velden f 3.26; Richard en Nelie Drexhage f 0.89; Jan, Rietje en Jopie Batelaan en Nelly Bareman f 6.49; Gee Gerda en Bert Wiegers f 7.45; Grietje, Rietje en Frans Bloemendaal f 5.66; Ali Drexhage, Bas Nederhof en Jan Visser f 5.69; Trijini, Wim Bruggaaf en Fine v. d. Linde f 5.45. Samen f 45.29.

Mej. M. VAN NORREN.

Bussum, Spoorlaan 15, Juli 1938.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

Mei 1938. Jeugdcentrale Nijkerk f 3.—; Contributies Wageningen f 39.75; gift Geref. Kerk, Wageningen f 1.—; contributie P. J. v. d. H., Den Haag f 1.—; Geref. Zendingsskrans Velp f 2.75.

Juni 1938. Contributie Zendingsskrans Voorthuizen f 2.50; gift N. N., Voorthuizen f 1.—; Zendingsskrans Wolfheze f 3.—.

Met hartelijken dank ontvangen.

J. F. NETTELENBOS-CHEVALLIER.

Hilversum, 30 Juni 1938.

Postrekening 263829.

idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 22 Juni 1938 tot en met 21 Juli 1938.

Giften. C. J. S. te R. f 5.—; A. P. v. d. M. te H. f 5.—; giften uit de classis Rotterdam, door Mej. Tollig f 36.—; A. de P. te V. f 3.—; N. N. te X. f 1.—; P. V. te O. f 1.—; M. J. C. B. te R. f 5.—; A. B. te 's-Gr. f 2.50; leerlingen Chr. School te Twijzel f 10.—; idem van die te Goudarak f 17.71 en idem van de Geref. School te Dedemsvaart f 5.— (wie volgen??); A. St. te Brouwershaven „zilverpapier”; N. N. te B. f 2.50; giften uit Oldenzaal f 1.—.

Giften van Kerken en Zendingsschommies: van de Geref. Kerk te Nijverdal f 1.50; Assen f 5.—; van de zendingsschommie der Geref. Kerk te Bodegraven f 5.—; te Ede f 15.— en te Alblasserdam f 2.50.

Collecten: van de Geref. Kerk te Delfzijl f 17.—; Hazerswoude f 41.16 en Vries f 11.20.

Contributies uit: Badhoevedorp f 5.75; Velsen f 1.—; Amersfoort f 10.—; Rotterdam f 8.50; Arnhem f 0.50; Oostwold f 2.—; Hilversum f 1.25; Haarlem f 0.25; Enschede f 15.25; Zeist f 21.75; Zoetermeer f 3.50; Scharendijke f 0.50; Amsterdam f 2.50; Blokzijl f 2.—; 's-Gravenhage f 4.—; Scheveningen f 0.75; Wagenborgen f 10.75; Rheeze f 0.50; Schoonoord f 2.—; Holten f 4.50; Deventer f 1.25; Goor f 1.25; Nijverdal f 5.—; Houwerzijl f 6.50; IJlst f 2.—; Eindhoven f 5.—; Bloemendaal f 1.—; Drachten f 1.50; Garijp f 0.25; Beetssterzwaag f 1.—; Duurswoude f 7.65; Bakkeveen f 1.60; Fenemuiden f 2.—; Haarlemmermeer-Oostzijde

f 0.50; Vriezenveen f 9.20 en Oldenzaal f 5.50.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: B. J. v. d. M. te S. f 3.—; J. C. v. S. te Den H. f 1.—; Pers. Chr. Scholen te K. f 25.— en G. v. d. W. te D. f 100.—.

K. R. HUMMELEN,

Penn. van het Idenburgfonds.

Postrekening no. 196921.

Kampen, 21 Juli 1938.

Fernhoutstraat 24.

Suriname.

Een vorig maal noemden we de machtige heidenrivier: de Marowijne. Een paar kleine evangelisatieposten heeft de Hernhutterzending daar temidden van die dikke duisternis: een kleine gemeente op Langa Tabbetje, een eiland in de rivier, 2 dagen reizens de rivier op en dan 8 dagen varen hooger-òp, over vele gevaarlijke watervallen heen, woont een vroeger dienstmeisje van ons met haar man, evangelist H. Leerdam. 't Zijn beiden vrome, heel verstandige en toegewijde menschen. Hun dagelijksch leven is: zich geven voor de verzorging van de aller-afschuwelijkste verwondingen, verzwerigen, huidziektes, melaatschheid, enz. En dan in schoolarbeid en huisbezoek 't evangelie brengen! Samen in 't binne-oerwoud, door zieken omringd, door gevaarlijke koortsbedreig! Voelt ge hun eenzaamheid? O, grijpt in uw zak en stuurt hun hulp via giro 196921.

W. F. E. SMELIK.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

55e Verantwoording van 22 Juni—22 Juli 1938.

Met hartelijken dank ontvangen wij de volgende giften: A. S. te N. f 2.50; Geref. Kerk te W. f 7.50; Geref. Kerk te Den B. f 5.—; Prof. Mr. S. L. te U. (j.l.) f 5.—; Ds. P. N. K. te H. (½ l.) f 1.—; K. B. te Gr. (j.l.) f 1.—; G. F. T. te A. (j.l.) f 2.50; A. H. te A. (j.l.) f 2.50; Mej. G. v. T. te A. (j.l.) f 1.—; kl. giften te A. f 1.30; J. J. A. S. te H. (3 mnd.) f 2.50; Geref. Kerk v. G. f 1.—; H. G. B. te B. f 2.50; H. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.25; H. A. P. M. te Z. f 1.—; A. B. te 's-Gr. f 2.50; Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd.) f 1.67; Geref. Kerk te Z. f 2.50; C. v. D. te Ter A. f 5.—; C. H. W. te W. f 1.—; H. H. te B. f 2.50; J. J. W. te D. (mnd.) f 0.25; Geref. Kerk te O. f 5.—; id. te S. f 1.—; id. te A. f 2.50; C. S. te W. f 4.—; E. de L. te S. (j.l.) f 0.50; Geref. Kerk te E. f 5.—; id. te M. f 5.—; Mevr. W. C. B.-I. te U. f 1.—; Geref. Kerk te H. f 2.50; Ds. W. K. te G. f 5.—; leerl. Elsch. te 's-Gr. f 13.—; per Y. te O. versch. giften f 42.50; Mr. J. J. de V. te Z. (3 mnd.) f 5.—; J. de G. te S. f 0.75. Tzamen f 148.17.

Voor de zomermaanden is dit een mooie lijst.

Mogen wij U ook in den vacantietaid de nooden der Rijsche Zending, die vele zijn, op het hart binden? Er heeft zich voor het werk in Rotterdam nog niemand aangemeld; wij leven nog steeds in afwachting.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Den Haag, Galileistraat 139. Postgiro 6104.

Zending v. d. Geref. Kerken op Soemba.

6e Verantwoording van 25 Juni—25 Juli 1938.

Prov. Groningen:

J. Heemstra, Boerakker, zend-comm. f 20.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, zend-comm. f 55.—; Ds. W. Reiniers, Sellingen, busjes f 72.35; P. Kruizinga, Kantens, zend.ver. f 36.78; idem, busje schoolkinderen f 7.54; idem, busje Meisjesver. f 3.20; idem, busje Jong.ver. f 6.90; Ds. J. Schelhaas, Roodeschool, coll. gift voor

het tekort f 10.—; idem, coll. gift als dankgave f 2.50; H. J. Meijer, Oostwolde, halve ct. van H. K. f 1.23; Geref. Kerk, Veendam, giften f 6.50; M. de Jonge, Grootegast, coll. gift f 2.50; T. Postma, Kornhorn, busjes f 19.72; Geref. Kerk, Oldehove, bijdr. f 32.55; L. Menninga, Delfzijl, coll. gift f 5.—; J. de Boer, Grootegast, Nikk. Geref. Sch. f 28.—; G. Rozendal, Haren, busje Sch. m. d. B. f 3.—; K. Meijer, Munnekezijl, busje schoolkinderen f 47.92; Ds. M. Stadig, Ezinge, gift M. W. f 1.—; A. Viisscher, Bierum, busje schoolkinderen f 3.50; A. Algra, Stadskanaal, zend.comm. f 174.—; B. Vrolijk, Vlagtwedde, busjes 1e halfjr. f 35.—; S. Zwart, Winschoten, leerl. Chr. Ulo f 20.—; N. N., Bierum f 60.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes, collectantjes f 30.72; P. Westerbrink, Oostwold, coll. J.V. en M.V. f 6.22; P. Buwalda, Hornhuizen, zend.comm. f 21.—; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 100.—; J. L. Zijlman, De Wilp, busjes f 20.—; Ds. J. H. Lamertsmas, Appingedam, coll. gift f 10.—; Ds. N. Postema, Veendam, 100 halve ct. f 0.50; G. Rozendal, Haren, busjes schoolkinderen f 2.80; Chr. Schipper, Losdorp, schoolbusje f 5.65; G. Bos, Houwerzijl, busjes f 65.—; idem, halve ct. f 0.32; Meij. G. Haan, Gron. kinderzend. busjes Mei en Juni f 340.—; Jong. vereen. Timotheus-Centrum, Groningen f 4.52; K. Eisses, Haren, vaste bijdragen f 65.82; idem, bruiloft J. K. E. f 3.02; Dr. L. v. d. Zanden, Groningen, halve ct. f 2.22½; Ds. P. Deddens, Groningen, halve ct. f 2.90.

Prov. Drenthe.

W. van Veen, Beilen, busjes kl. meisjesver. f 4.85; Hms. Rabbers, Emmen, vaste bijdr. f 200.—; Meij. J. H. Mulders, Meppel, zend.kas f 60.—; idem catech. busjes f 18.—; idem, nagiften f 6.—; idem, overschot zend.bl. f 7.88; B. Nijmeijer, Nieuweroord, busjes f 55.93; Meij. A. Klingenbergh, Oud-Schoonebeek f 2.30; Joh. G. W. Kuiper, Een, busje Geref. M. V. f 3.65; W. v. Veen, Beilen, gift f 15.—; idem, coll. gift f 1.—; Ds. J. D. v. Ginhoven, Nijensleek, collecte Bijbellesing f 0.52; Ds. D. Drenth, Zuidlaren, busjes f 81.15; Per Ds. D. Drenth, busjes Burger f 66.—; Meij. A. Klingenbergh, Oud-Schoonebeek, Nikk. Chr. Sch. f 5.62.

Prov. Overijsel.

H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. Sch. f 13.—; Ds. Verleure, Zalk, bijdr. en busjes f 28.31; R. Wijma, Glanerbrug, busjes f 34.—; E. Smit Jzn., Heemse, coll. gift f 10.—; idem, bijdragen f 227.15; J. A. Vos, Oldemarkt, busje Antje Los en Geertje Wierda f 12.48; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdr. f 36.—; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes f 22.03; R. Fennema, Ommen, zend.kas f 100.—; idem, coll. bruiloft J. v. d. K. f 2.10; idem, coll. bruiloft J. v. E. f 4.36; T. Oegema, Dedemsvaart, zend. comm. f 100.—; P. E. Visser, Zwolle, bijdr. f 175.—; J. F. Fleurke, De Krim, busjes collectantjes f 73.88; S. Malda, Luiten, bijdr. f 50.—; Geref. Kerk, Bloksijl, f 29.30; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend.comm. f 100.—; Zend. Comm. Wierden, zend.bladen f 31.15; J. Kassies, Azn. Daarlerveen, busjes f 34.—; S. Kok, Dedemsvaart, Nikk. Geref. School f 10.—; W. v. Zanten, Kampen, Jonge Garde f 150.—; W. Tempelman, Beerzerveld, busjes School etc f 80.—; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. Sch. f 6.—; Per L. Schrottenboer, Den Ham f 129.66; W. F. Eugster, Hengelo, bijdr. f 50.60; idem, busjes f 17.70; Ds. J. H. Broek Roelofs, Dalfsen, zend. comm. f 77.28.

Pinkstercollecten Groningen:

Gerkeskl. Stroobos f 154.14; Boerakker f 18.93; Nieuwe Schans f 7.62; Overschild f 52.25; Kantens f 41.58; Roodeschool f 104.72; idem nagift f 10.—; Oostwold Old. f 357.70; Loppersum, nagift f 2.—; Kornhorn f 44.69; Oldehove f 99.43; Sauwerd f 99.62; Sappemeer f 124.78; Delfzijl f 192.70; Pieterburen, nagift

f 20.—; Lutjegast f 60.—; 2e Exloërmans f 108.64; Helpman f 219.53; Uithuizermeeden plus nagift f 301.—; Ezinge f 88.19; Grootegast f 300.47; Stadskanaal, nagiften f 6.—; Nieuw Buinen, nagiften f 3.50; Ulrum f 101.96; Nieuwe Pekela f 95.—; Haren f 190.61; Onnen f 26.79.

Pinkstercollecten Drenthe:

Ruinerw. Koekange f 238.43; Emmen f 107.95; Sleen f 41.94; Nieuweroord f 64.14; Emmercompascum f 71.91; idem, extra gift f 25.—; Smilde, nagift f 2.50; Assen, plus nagiften f 291.27; Nieuwlande f 30.40; Nieuw Amsterdam f 227.96; Een f 31.25; Emmererfseidenveen f 35.—; Vledder f 17.89; Zuidlaren f 90.55; Hoogersmilde, nagift f 1.—; Haulerwijk, nagift f 6.—; Veenhuizen, nagift f 2.—; Gasselternijveen f 62.21; Roden f 62.81; Alteveer f 44.32; Hollandscheveld f 34.—.

Pinkstercollecten Overijsel:

Olst f 6.60; Genemuiden f 40.—; Wijhe f 31.72; Zalk f 21.69; Glanerbrug f 26.—; Heemse f 134.14; Oldemarkt f 28.57; Bruchterveld f 25.80; Oldenzaal f 18.74; Lemelerveld f 24.30; Almelo f 553.35; Borne f 15.90; Hardenberg f 207.10; Kampervveen f 6.21; Bergeheim f 50.—; St. Jansklooster f 71.37; Nieuwleusen f 37.55; Mariëberg f 63.35; Wijhe nagiften f 26.—.

Soembaweken Groningen:

Oldehove f 143.65.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Haulerwijk f 33.46.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Wierden f 16.55; St. Jansklooster f 25.90.

Diverse ontvangsten:

N. N. te Voorburg f 1.—; Per H. J. Gesink, Varsseveld, gift in de Pinkstercollecte f 30.—; H. Smit, Schokland, busje f 20.—; N. N. f 40.—; J. v. d. Vliet, Deventer, rente legaat comm. f 214.28; Bond van Meisjesverenigingen op Geref. Grondslag, Jubileum-dankoffer voor het Vrouwen- en Meisjeswerk f 1000.—.

Totaal 6e verantwoording f 10700.39½
1ste t/m. 5e verantwoording „ 40851.50½

Totaal tot op heden f 51551.90

Er zijn nog enkele kerken die de Pinkstercollecte niet hebben gezonden. Mag ik deze kerken dringend verzoeken dit alsnog te willen doen? Ik wilde zoo graag hier het totaalbedrag van de Pinkstercollecte bekend maken, maar kan dat nu helaas nog niet doen. En nu de jaarrapporten aan alle Kerkeraden zijn verzonden zou ik nog graag eens willen wijzen op de omslag-cijfers in dat rapport voorkomende. Wie het eind-bedrag van de begroting vergelijkt met deze omslag-cijfers ziet onmiddellijk dat dit minimum-cijfers zijn. Er wordt eigenlijk iets te weinig gevraagd van de kerken; daar komt nog bij: de begrotingcijfers zijn zoo krap geraamd dat op meevallers niet moet worden gerekend. Maar laten nu ook alle kerken zorgen dat het quotatie-cijfer wordt opgebracht. Er dreigt anders een zoo groot tekort dat stagnatie in den arbeid niet is te voorkomen. Met dank voor de toezending van het bovenstaande.

JURRIEN VELDKAMP, *Quaestor.*

Groningen, 25 Juli 1938.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Christus alles en in allen. — Van Zendingsaangelegenheden: Dr. J. H. Bavinck geridderd; De groei van den medischen dienst onzer Zending op Java; Onze Zendingssilmen; De nieuw benoemde docent der Opleidingsschool. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord Holland: Mej. A. A. de Graaf; Soendi; Verloskundige hulp in de Desa; Geslaagde vroedmeesters. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Mej. G. B. Wiggers; Een brief van Dr. D. Verveen. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba. — Zending van de Holl. Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken: De opening van het Zendingsziekenhuis te Makassar. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezzen in Nederland. — Statistiek Schooldienst I. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

CHRISTUS ALLES EN IN ALLEN

Coloss. 3 : 11: Waarin niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije, maar Christus is alles en in allen.

Evenals meermalen in zijn Zendbrieven verdedigt de Apostel Paulus ook in bovenstaanden tekst de altijd weer door hem verkondigde algemeenheid der waarheid en genade Gods in het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus:

Tegenover de Judaistische richting, die de aloude positie van het Oud-Testamentisch Bondsvolk wilde blijven handhaven en daarom de besnijdenis tot voorwaarde stelde voor het aanvaarden en bezitten van het volgens haar echte Christendom: „Waarin niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid”.

Het *nationaal* verschil opgeheven!

Tegenover de filosofisch-gezinde richting, die aan intellect, ontwikkeling en beschaving voorkeur en voorrang toeschreef voor het wezenlijk deelen in het heil van Christus: „Waarin niet is Griek en Jood, noch ook Barbaar en Scyth” .. Scyth gekozen, omdat de Scythen toentertijd de barbaren onder de barbaren waren.

Het *cultureel* verschil ter zijde gesteld!

Tegenover de klasse-richting, die de dienstknechten, dat zijn de slaven, toch eigenlijk te min en te verachtelijk vond voor het deelgenootschap aan Christus en Diens schatten: „waarin niet is dienstknecht en vrije”.

Het *sociaal* verschil weggenomen!

Alle nationale, cultureele en sociale scheidsmuren weggefallen!

Want *Christus is alles en in allen*.

Gekomen is Hij, niet tot één volk, noch tot één volkgroep, maar tot de wereld, de gansche wereld der menschen.

Als de groote Ambtsdragers Gods is Hij de vervuller van den diepsten levensnood van al wat mensch heet.

Hij, de Wereld-Heiland.

Hij is de Wijsheid, de Vrede en de Kracht Gods, Hij alleen en Hij volkomen.

In Hem is de onuitputtelijke volheid der alles-verzoenende, reinigende en reddende genade Gods, ter behoudenis in tijd en in eeuwigheid.

Met woorden is het niet uit te drukken, *wat* Hij is voor allen en voor een iegelijk, hoe verschillend van ras, geslacht, positie, begaaftheid, rang en stand, die in Hem geloof.

Te zeggen is: Hij is hun Borg, hun Bevrijder, hun Bewaarder, hun Leven en hun Levensleidsman, hun Heere en hun Helper, hun Koning en hun Verlosser, hun Heelmeester en hun Herder, hun Troost en hun Sterkte, en nog zoo veel meer, dat Zijn volkomenheid, algenoegzaamheid en

heilrijkheid noemt en roemt; maar uit te spreken is het toch niet, wat de Christus Gods eigenlijk en ten volle is; er is maar één woord voor, en dat is, wat Paulus in bovenstaanden tekst gebruikt: *Alles en in allen*.

Dat is Hij en dat blijft Hij tot den einde.

Daarom heeft de Zending niet maar de dure roeping, doch ook de heerlijke taak, Zijn Naam uit te dragen tot alle geslacht en taal en volk en natie, en Zijn alles omvattende volheid te verkondigen voor elk die gelooft, hoe onderscheiden volken en geslachten en menschen dan ook zijn mogen.

Op onze Zendingsvelden komen er steeds meer, Javanen, Chineezen en Soembancezen, zóó verscheiden in godsdienst, gewoonten, positie en plaats, voor wie Christus alles en in allen is, en dat betoonen in geheel hun leven.

'n Voorrecht in dat gezegende en zegenende Zendingswerk een aandeel te mogen hebben, en dan naar de mate van onze kracht.

Daarin óók komt uit, dat voor ons zelf Christus alles en in allen is, en dat wij zelf óók voor Christus alles en in allen willen zijn.

R.

D. P.

Van Zendingsaangelegenheden.

Dr. J. H. Bavinck geridderd.

Het heeft onze geliefde Koningin goed gedacht één der docenten van de Theologische Opleidingsschool onzer Zending te Djokjakarta, Dr. J. H. Bavinck, onze aanstaande Zendingshoogleraar te benoemen tot officier in de orde van Oranje Nassau.

Het verheugt ons zeer, dat daardoor de verdiensten van dezen begaafden Zendingsman van de zijde der Regeering is erkend. Het Zendingsblad wenscht Dr. Bavinck van harte geluk met deze koninklijke onderscheiding, waarvan het teeken hem tal van jaren moge sieren!

De groei van den medischen dienst onzer Zending op Java.

Niet in elk opzicht staat de Zending der Gereformeerde Kerken op Java aan de spits van de Protestantsche Zending in Ned. Indië. In het gebruiken van Zendingszusters voor den arbeid onder Inheemsche vrouwen en meisjes kan onze Zending wellicht aan enkele andere Zendingen nog wel een voorbeeld nemen. Maar wat betreft den medischen dienst neemt de Gereformeerde Zending wel de eerste plaats in.

In het vorig nummer van het Zendingsblad was de statistiek opgenomen van den medischen dienst onzer Zending op Java over 1937. Vermoedelijk hebben niet veel lezers die statistiek nauwkeurig nagegaan en haar vergeleken met de statistiek van het voorafgaande jaar. En toch is het wel de moeite waard die cijfers eens even te bekijken. Want zij hebben aan wie de zending lief heeft verblijdende dingen te zeggen.

Vooreerst dit, dat er krachtige groei zit in den medischen dienst onzer zending. In 1937 is zij sterk vooruitgegaan. En dat in elk opzicht.

Er was vooruitgang in het getal van het Europeesche personeel, dat haar dient. Het cijfer der Europeesche artsen klom van 20 tot 22 en ging dus 10 % vooruit. En dat der verpleegsters steeg van 27 tot 29.

Eind 1936 waren er, naast de hoofdhospitalen 16 hulpziekenhuizen en 38 poliklinieken. In 1937 kwamen er drie hulpziekenhuizen en drie poliklinieken bij. En het aantal beschikbare bedden steeg van 2832 tot 3025.

In 1936 werden in de ziekenhuizen opgenomen 46611 patiënten, maar in 1937 was dit cijfer 53180.

Vroedkundige hulp werd verleend in 1936 aan 3727 vrouwen doch in 1937 aan 4798, dus ruim 1000 meer. En — om meer niet te noemen — terwijl in 1936 aan 1241536 personen medische hulp werd verleend, steeg dit getal in 1937 tot niet minder dan 1515488, dus tot meer dan anderhalf miljoen.

De medische dienst onzer zending is kerngezond. Het werk groeit naar alle kanten. Dat zeggen ons die cijfers in zeer verstaanbare taal.

Maar zij spreken ons ook van den verbazenden arbeid, die het medisch personeel onzer zending presteert. Meer dan 1500000 menschen zijn dat jaar minder of meer door hen geholpen. Wat een arbeid bij nacht en bij dag! Wat een toewijding en opoffering! Wat een ellende is daardoor gelenigd! Wat een hulp is in dat werk aan de Inheemsche bevolking bewezen!

Doch bovenal zeggen ons die getallen wat prachtige gelegenheid de medische dienst biedt om dui-zenden in aanraking te brengen met het Evangelie. Die hulp is zelf een Evangelieprediking met de daad; een laten zien, een laten tasten en ervaren, dat het Christendom wat anders is, dan het Mohammedanisme of het Heidendom.

En natuurlijk paart zich daaraan ook het woord, dat de patiënten spreekt van Gods liefde en genade in Christus Jezus.

Wel hebben onze Kerken rijke stof om den Heere te danken voor wat Hij in en door den medischen dienst ons geeft in het door Hem zoo rijk gezegende werk der zending. En moge zich daaraan de bede paren, dat Hij dien zegen bestendige en vermeerdere.

Onze Zendingsfilmen.

De herfst nadert. De avonden beginnen weer te lengen. De tijd voor allerlei vergaderingen komt weer. In de vergaderingen, die voor het komend seizoen op het program worden geplaatst, vraagt ook de zending een bescheiden plaatsje. Veeleischend is zij niet. Maar zij mag toch niet vergeten, gelijk nog op zoo tal van plaatsen gebeurt. Men vergadert voor alles en nog wat. En men maakt propaganda voor veel en velerlei, dat ook onze belangstelling en steun wel waard is. Maar aan een zendingsavond wordt niet gedacht. Gelukkig niet overal. Er zijn ook tal van plaatsen waar zendingsamenkomsten worden belegd, met het bepaalde doel om de belangstelling voor de zending te wekken en te sterken en daardoor de liefde, het gebed en de offervaardigheid te verlevendigen.

Dat gebeurt echter lang niet overal. Groot is het

getal plaatsen, waar nooit eens een samenkomst wordt gehouden, die geheel aan de zending is gewijd.

En toch is de zending het zoo waard, dat zij, veel beter nog dan tot nu toe, gekend wordt. Vooral tegenwoordig, nu de Heere zoo verrassend rijk de zending in het algemeen en ook de zending onzer Kerken met Zijn zegen kroont, behoort de kennis van de zending te worden versterkt.

Naast het gedenken van de zending in de openbare samenkomsten der Gemeenten, het houden van zendingspreekbeurten, het verspreiden van lectuur enz. kan ook een filmavond daarvoor goede diensten bewijzen. Wel is de zending in hoofdzaak een geestelijk werk. En die geestelijke kant der zending kan natuurlijk niet worden verfilmd, evenmin als haar geestelijke winst door ons kan worden geregistreerd. Maar de zending heeft wel terdege ook een zichtbare zijde. Tal van menschen heeft ze in haar rechtstreekschen dienst. Zij bouwt en gebruikt kerken, ziekenhuizen, scholen en andere zendingsgebouwen. Allerlei grootere en kleinere samenkomsten worden er gehouden op het zendingssterrein.

En die buitenkant der zending kan ons door een goede film duidelijk worden getoond. Op tal van plaatsen heeft een filmvertooning dien uitwendigen kant der zending laten zien en daardoor aan duizenden een betere voorstelling van het zendingswerk gegeven.

En daartoe kunnen onze zendingsfilmen ook nu nog zeer goed dienst doen.

Voor ons ligt het rapport van het Comité Java-Soemba-film over het laatste seizoen, waaruit blijkt dat het Comité weêr heel wat gedaan heeft.

Op juist honderd plaatsen is een filmavond gehouden. Vijf en tachtig maal op verzoek van een Kerkeraad en vijftienmaal op uitnodiging van een Gereformeerde Meisjesvereniging, of een kring van verenigingen. Die filmvertooningen voor de meisjes waren bijna overal een groot succes: volle zalen en prachtige opbrengsten. Ook hierbij is weer gebleken, dat de zending een zeer goede plaats heeft bij onze Gereformeerde meisjes. Bijna overal zijn het vooral de meisjes, die warm voor de zending gevoelen en gaarne er iets voor doen. Over het algemeen staan onze jongelingen en ook de ouderen onder ons verre bij onze meisjes ten achter.

De opbrengst der filmavonden had beter kunnen zijn, maar was toch niet onbevredigend. Er is in de Kerken, waar één der films is vertoond, nog f 909.66½ in de plaatselijke zendingskassen gestort. Dat was dus voor de kerken ook nog een finantieel voordeeltje.

Het Comité heeft zich de vraag gesteld, of het ook in het komend seizoen met de exploitatie der films zou voortgaan. Men heeft gemeend de exploitatie nog niet te mogen staken. Terecht nam men dit besluit.

Vooreerst heeft het Comité nog drie goede films, die betrekkelijk nog jong zijn: de Magelang-film, de Banjoemas-film en de Keboemen-film. Dat zijn dus films, die bijzonder laten zien het zendingssterrein van Zeeland, N. Brabant en Limburg, Zuid-Holland-Zuid en Friesland.

En in deze provincies zijn er nog heel wat kerken, waar nog nooit de eigen film is vertoond. In Friesland zijn er nog 53 kerken waar de Keboemenfilm niet is geprojecteerd, waaronder er 37 zijn, die daar-

voor zeer geschikt in aanmerking kunnen komen. In Zuid-Holland-Zuid is de Banjoemasfilm in 29 kerken nog niet vertoond. En in Zeeland, N.-Brabant—Limburg hebben 22 Gemeenten de Magelangfilm nog niet gezien. Terecht wil het Comité al die Kerken nog de gelegenheid bieden om haar eigen zending in beeld te zien voorgesteld en daardoor haar naderbij gebracht te worden.

Maar ook voor de Kerken buiten genoemde provincies is het wel de moeite waard deze films eens te laten komen. Ons zijn plaatsen bekend, waar een filmavond veel succes had en niet onbeduidend de belangstelling voor de zending gesterkt heeft, zooals uit ontvangen brieven blijkt. En daar gaat het toch om.

Voorts denken we vooral aan onze Meisjesverenigingen en kringen. Als we het wel hebben, is de vertooning der films voor de meisjes-verenigingen in het laatste seizoen voor het eerst gebeurd. Er zijn ongeveer 160 kringen van Gereformeerde meisjes-verenigingen.

De projectie van een film is voor een kringvergadering een aardige attractie en tevens een mooi middel om de belangstelling en de liefde voor de zending, die er meestal wel levendig is, nog aan te wakkeren en te versterken.

Wanneer men er over denkt een filmavond te organiseren, dan is het zeer gewenscht dat men spoedig daarover in correspondentie trede met het bureau van de Java-Soemba film, Verlengde Lodewijkstr. 6a, Groningen. Gaarne bevelen we dit aan.

De nieuw benoemde docent der Opleidingsschool.

In het vorige No. van het Zendingsblad deelden we mede, dat ter opvolging van Dr. J. H. Bavinck, die is benoemd tot Zendingshoogleraar, Ds. J. A. C. Rullmann benoemd is tot docent aan de Opleidingsschool te Djokja. Wij spraken daarbij als onze verwachting uit, dat Ds. Rullmann die benoeming wel zou aanvaarden. Die verwachting is vervuld. Ds. Rullmann nam deze benoeming aan, zooals de dagbladers reeds heeft vermeld.

Wij verblijden ons daarover van harte en wenschen zoowel Ds. Rullmann als onze zending en inzonderheid de Opleidingsschool hiermede geluk. Als miss, predikant te Poerwokerto nam Ds. Rullmann in de zending op Midden-Java een belangrijke plaats in. Maar als docent aan de Opleidingsschool te Djokja kan onder den zegen des Heeren Ds. Rullmann met de gaven, die de Heere hem schonk, toch voor onze zending in het algemeen en voor den bloei van de Inheemsche kerken op ons zendingsterrein van breeder invloed en beteekenis zijn, dan waartoe zijn werk te Poerwokerto hem gelegenheid biedt.

Voor Poerwokerto is het een groot verlies, dat Ds. Rullmann zijn arbeid daar straks zal moeten neerleggen, te meer nu Dr. Esser emeritaat moet nemen.

Maar er zijn jonge en begaafde arbeidskrachten in overvloed, die gaarne naar Banjoemas willen gaan. Het zal de kerk van Rotterdam en de met haar samenwerkende kerken niet zoo moeilijk vallen spoedig een bekwaam opvolger voor Ds. Rullmann te vinden.

In Ds. J. Verkuil, die de beroeping tot missionair predikant voor Banjoemas aannam, heeft zij reeds een veelbelovende kracht.

Ook gaat Ds. Rullmann niet dadelijk zijn arbeid te Poerwokerto neerleggen.

Opdat de Kerk te Rotterdam behoorlijk tijd hebben zou om voor zijn opvolging te zorgen, is bepaald dat Ds. Rullmann eerst tegen Augustus 1940 Poerwokerto zal verlaten.

Stellig zal men het in Zuid-Holland-Zuid waardeeren dat het aldus is geregeld, dat met alle zendingsbelangen, ook die van Rotterdam en de met haar samenwerkende kerken, naar behooren rekening is gehouden.

W. B.

Santpoort, 26 Augustus 1938.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord Holland.

Mej. A. A. de Graaf.

De gezegende groei van den medischen dienst der

Mej. A. A. de Graaf.

Zending te Djokjakarta roept gedurig om vermeerdering van arbeidskrachten. Weer moest er een verpleegster gezocht en benoemd worden voor het Petronella-Hospitaal. Op advies van zijn commissie voor de zaken der zending is daarvoor door den Kerkeraad te Amsterdam benoemd Mej. A. A. de Graaf, laatst verpleegster in het Academisch Ziekenhuis te Utrecht.

Adriana Anneken de Graaf is geboren te Almkerk 17 Mei 1906.

Van Febr. 1925 tot begin 1931 was zij werkzaam in de stichting Veldwijk, waar zij het dipl. B verwierf.

Daarna heeft zij op de Johannes-stichting te Huis ter Heide gewerkt van Maart 1931 tot Maart 1934.

In het stads- en Academisch ziekenhuis te Utrecht behaalde zij het diploma voor ziekenverpleging A en de aantekening voor kraamverpleging. Zij was in dit ziekenhuis in onderscheidene afdelingen o.a. de Chirurgische afdeling en in de afdeling voor interne ziekten werkzaam van Maart 1935 tot haar benoeming voor den dienst der zending.

Haar levensweg is niet gemakkelijk geweest. Haar uitzicht om eenmaal in een pastorie een gelukkig huwelijksleven te genieten werd afgesneden doordat de Heere door den dood haar verloofde wegnam.

In de moeilijke tijden, die daarna volgden rees in haar ziel de begeerte om in den arbeid der zending een levenstaak te vinden. Dit is haar geworden een zaak van langdurig en ernstig gebed.

En eindelijk is bij aanvang haar begeerte vervuld door haar benoeming voor het Petronella-hospitaal. Verstaande, dat zij om in de Zending behoorlijk te kunnen dienen ook de taal behoorde te kennen van het volk, waaronder zij eenmaal hoopte te arbeiden, heeft zij reeds gedurende een jaar onder de leiding van den miss. arts Dr. Flach studie gemaakt van de Javaansche taal.

Naar het voornemen was is zij 8 September van Rotterdam vertrokken om 9 September te Marseille aan boord te gaan van de Baloeran tot vertrek naar Java. Moge de Heere haar naar den wensch haars harten in den dienst der Zending ten zegen stellen voor de komst van zijn Koninkrijk. W. B.

Soendi.

Dit is de naam van een desa in het Vorstenland Djokjakarta, waar de Heere zich den laatsten tijd een Gemeente heeft vergaderd.

Den 3den Juli zijn in Soendi voor het eerst doop en avondmaal bediend. Hier is een kring van be-

langstellenden bijeengebracht door den arbeid van R. Nitisoewirdjo, een lid van de Javaansche Gemeente te Djokja, die zich met zijn gezin in deze desa heeft gevestigd, en zich geheel vrijwillig aan den Zendingsarbeid in die desa heeft gegeven. Hij werd

Interieur van het kerkje te Soendi met de gereedstaande tafel voor de eerste Avondmaalsviering.

daarbij eerst geholpen door zijn zoon, die toen leerling was aan de Opleidingsschool. Later is de zoon, nadat zijn opleiding was voltooid, Goeroe Indjil geworden van de Gemeente te Kabon-Agoeng. Nitisoewirdjo is toen geholpen door den Goeroe van Rewoe-loe. En de Heere heeft het werk gezegend. Er is allengs een kring verzameld, die gaarne het Evangelie wilde hooren. En die kleine kring heeft al spoedig zelf een eenvoudig kerkje gebouwd, waarvoor de Zendingskas slechts 10 gulden heeft bijgedragen. In dat kerkje werden wekelijks bijeenkomsten gehouden en catechetisch onderwijs gegeven. En de Heere wrocht mede.

In de maand Juni zijn die menschen onderzocht en deden zij belijdenis van hun geloof. En zoo kon 3 Juli aan deze menschen den Heiligen Doop bediend worden, en hebben zij voorts met elkander het Heilig Avondmaal gevierd. Dat was daar in die desa een heerlijke dag. Gedoopt werden 2 mannen, 2 vrouwen en 9 kinderen. Een jonge man, die ook graag wilde gedoopt worden, werd door zijn familie tegengehouden, maar heeft getrouwd de kerkdienst en de catechisaties bijwonen. Verder is er het vooruitzicht, dat binnen afzienbaren tijd nog eenige volwassenen tot den doop willen komen. Voor allen, die dien Zondag te Soendi aanwezig waren bij den dienst, was het een blijde dag, die tot dankbaarheid stemde. Maar inzonderheid was het voor R. Nitisoewirjo en zijn broeder een dag van rijke vreugde, waar zij zoo den zegen des Heeren mochten aanschouwen op den arbeid die zij met groote toewijding hadden verricht. W. B.

Het echtpaar R. Nitisoewirjo met zoon en schoondochter.

Verloskundige hulp in de Desa.

door Dr. K. P. GROOT.

Opleiding van vroedmeesters in het Petronella-Hospitaal. Nieuwe perspectieven.

In Nederlandsch-Indië worden per jaar 1.800.000 kinderen geboren. Hierbij sterven 16 pro mille of 29.000 moeders, terwijl dit aantal bij goede hulp niet groter zou zijn dan 9.000, dus sterven er per jaar in Ned. Indië 20.000 moeders in het kraambed, wier leven naar den mensch gesproken onnoodig wordt afgesneden.

In de groote steden is de toestand veel beter dan op het platteland.

In Batavia heeft 60 % der geboorten plaats onder leiding van een vroedvrouw, in Djokja 50 %, in Malang 40 %.

Schril steekt daartegen af de desatoestand, waar het percentage niet hooger komt dan 1—2 %.

De Dienst der Volksgezondheid heeft dit vraagstuk met ernst onder de oogen gezien en allereerste de vorming van desadoekoens ter hand genomen. De resultaten van deze eenvoudige opleiding, waardoor de doekoen in staat wordt gesteld een normale bevalling te leiden en een abnormale te herkennen, stemmen hoopvol.

Het beroep van doekoen in de desa is min of meer erfelijk. Het is daarom zeker heel juist, dat de Dienst van de Volksgezondheid vooral de vorming van de jongere familieleden van deze doekoengeslachten stimuleert.

Deze doekoens worden geïnstrueerd om de abnormale gevallen naar een gediplomeerde verloskundige te verwijzen.

Hier ontbreekt nog een zeer belangrijke schakel in het systeem.

De opleiding van verloskundigen is beperkt. Het Javaansche meisje moet zes jaren studeeren, eer zij dit diploma verwerven kan.

Velen verlaten wegens huwelijk of tekort aan aanleg het ziekenhuis eer de opleiding voltooid is. De opleiding is voor een groot deel praktisch, zoodat het aantal deelnemsters aan een cursus uiteraard beperkt is.

Het aantal ziekenhuizen, dat deze opleiding geregeld verzorgt, is, gezien het totaal van de bevolking, gering. Jaarlijks doen enkele tientallen met goed gevolg examens, terwijl er minstens eenige honderdtallen moesten worden opgeleid.

Daar komt bij, dat de gediplomeerde vroedvrouwen gemiddeld niet meer dan drie tot vier jaar de praktijk uitoefenen. Zij gaan vrijwel allen trouwen en de zorgen voor een groeiend gezin zijn begrijpelijkerwijs voor velen een belemmering om het vak intensief te blijven beoefenen. Bovendien vestigen de meeste van deze gehuwde vroedvrouwen zich in de groote bevolkingscentra en zijn dus voor het werk in de desa van geen betekenis.

In het Petronella-Hospitaal te Djokja is de verloskunde steeds met ijver beoefend. Met name Dr. Pruys Sr. heeft van 1907 af met stalen energie de opleiding van vroedvrouwen ter hand genomen.

Het toenemend vertrouwen van de Javaansche bevolking weerspiegelt zich in den groei van het aantal

bevallingen. Kwam dit een tien jaar geleden nog niet hooger dan 400 per jaar, in 1937 bereikte het een aantal van ruim 2000. Het was te voorzien, dat de opleiding van vroedvrouwen hiermee geen gelijken tred kon houden. Hoewel deze werd geïntensiveerd en ook in de toekomst gehandhaafd blijft, werd ongeveer drie jaar geleden een proef genomen met de opleiding van gediplomeerde verplegers tot vroedmeesters.

Deze manlijke krachten hebben het voordeel, dat zij beter bestand zijn tegen de vermoeienissen van het werk; dat zij zonder begeleiding verre tochten kunnen maken en daarbij zich van gemakkelijk te bereiken verkeersmiddelen kunnen bedienen (te voet of te paard); dat zij gemiddeld niet 3—4 jaar, maar 25 jaar praktijk kunnen uitoefenen. Door deze lange praktijk zullen zij ook een grootere vaardigheid verkrijgen.

Dit laatste is van niet te onderschatten belang.

Het is nog altijd een strijdpunt, welke verloskundige handelingen aan een vroedvrouw in dit land mogen worden toevertrouwd.

Sommigen willen niet veel verder gaan dan de leiding van een normale bevalling en enkele eenvoudige ingrepen. Anderen zijn van oordeel, dat in een land als Ned. Indië veel verder moet worden gegaan.

Het verstandigst lijkt mij nog altijd het standpunt van den ouden Dr. Pruys. Deze zegt: „het diploma op zichzelf geeft alleen bevoegdheid tot eenvoudige ingrepen. Verder geeft de arts, die met de leiding van den verloskundigen dienst belast is, individueel aan die vroedvrouwen, die hij daartoe geschikt acht, een grootere bevoegdheid. Hierbij spreekt niet alleen kennis, maar vooral ook besluitvaardigheid, verantwoordelijkheidsbesef en lichamelijke kracht een woord mee.”

Naarmate de ervaring groter wordt, kan ook de bevoegdheid worden uitgebreid. Ditzelfde zal ook overkopt op de vroedmeesters moeten worden toegepast.

De verloskundigen, ook de vroedmeesters, zullen steeds leiding en controle noodig hebben en voor ernstige gevallen zich op het moederhospitaal moeten kunnen beroepen.

Zonder deze overkapping kan van een goed verloskundig werk in de desa geen sprake zijn.

Nog rest de vraag of de desa de hulp van deze vroedmeesters zal aanvaarden. De praktijk zal hierop een antwoord geven.

Naar mijn inzien wel. De adat is dikwijls geen starre wet, maar sterk aan den invloed van omstandigheden onderhevig. De Javaansche arts wordt ook in de desa dankbaar aanvaard, ook op verloskundig terrein, al is het aantal Javaansche artsen, dat in de desa verloskunde beoefend, helaas nog uiterst gering. De eenvoudige man kent het verschil niet tusschen een dokter en een verpleger. Zij noemen immers den verpleger van een hulpziekenhuis ook dokter.

Op 30 Juni en 1 Juli heeft een groep van zeven ervaren gediplomeerde verplegers in het Petronella-Hospitaal het Gouvernementsdiploma voor verloskunde behaald.

Dit was de eerste keer, dat dit examen in Nederlandsch-Indië door verplegers werd afgelegd.

Er is gegronde hoop, dat het instituut van vroedmeesters wijde perspectieven zal openen voor een betere verloskundige hulp in de desa.

Geslaagde vroedmeesters.

Geslaagde vroedmeesters.

(Bij de foto).

Groep geslaagden voor het vroedmeestersexamen, gehouden in het Petronella Hospitaal te Djokja op 30 Juni en 1 Juli 1938. De zeven kandidaten hebben allen het gouvernementsdiploma kunnen verwerven.

Van l. n. r. zittend: Kasimin Paulus, Hoofdverpleger; Dr. C. L. Zwaan, opleider en examiner; Dr. L. Gonggrijp, Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst, voorzitter van de examen-commissie; Dr. K. P. Groot, directeur van het P. H., lid van de examen-commissie; S. Atmoperwono, hoofd Hulp-hospitaal Sanden.

Staande v. l. n. r.: Silvanus Dangin, hoofd H.H. Patelan; Israël Wasman, hoofd van het laboratorium; Andreas, hoofd van de Operatiekamer; Joenoes, hoofd H.H. Doangan; Masijan, hoofd H.H. Toengkak.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Mej. G. B. Wiggers.

Voor Mej. Wiggers is de tijd van haar eerste verlof voorbij. De eerste maal ging zij in dienst van de Friesche Zending uit naar Java in December 1931. Na zes jaar in het zendingshospitaal te Keboemen met groote toewijding haar zeer gewaardeerden arbeid te hebben verricht kwam zij met verlof naar Holland.

In den tijd van haar verlof heeft zij — zoo schreef zij ons — veel goeds in Nederland mogen genieten. Maar met opgewektheid is zij teruggegaan om haar werk in Indië te hervatten. Want dat werk is haar

zeer lief geworden, gelijk trouwens met onze zendingsmensen gelukkig meestal het geval is.

Mej. Wiggers gaat niet weer terug naar Keboemen. Wel blijft zij in dienst van de Friesche Kerken. Maar zij zal nu zoo de Heere wil gaan werken in

Mej. G. B. Wiggers.

het Zendingshospitaal te Wonosobo. Zij is 1 September met de bootrein uit Holland vertrokken en 2 Sept. te Genua aan boord gegaan van de „Mar-nix”, die haar D.V. naar Java zal brengen.

Moge haar tweede arbeidsperiode, nu zij ten volle in het medisch werk der Zending ingegroeid is nog rijker gezegend worden, dan de eerste reeds was!

W. B.

Een brief van Dr. D. Verveen.

Wonosobo, 21 Juli 1938.

Hooggeachte Broeders en Zusters,

Ons Ziekenhuis te Wonosobo, nieuw gebouwd in 1935, waarvan de eerste foto een overzicht geeft van het frontaanzicht, geeft gelegenheid om 123 patiënten te herbergen. Ten minste officieel. De Regeering subsidieert namelijk onze ziekeninrichtingen op een bepaalde basis, welke onder anderen rekening houdt met de oppervlakte besteed aan ziekenverpleging in engeren zin.

Zoo heeft een volwassene 6 vierkante meter en een kind 4 vierkante meter noodig. Op die wijze geldt voor ons een capaciteit van 123 bedden. Echter toont de praktijk dat dat getal geen maximum maar een minimum is.

Alleen in 1935, dus het jaar van opening, was onze gemiddelde dagbezetting 125 patiënten, doch de volgende jaren ging deze sterk vooruit. Zoo in 1936 155 patiënten en verleden jaar 159. Dit jaar is de opname al weer toegenomen. Dagen van 190 patiënten zijn geen uitzondering. Er is dus een gestadige wasdom. Dit zou stemmen tot verheuging, was het niet dat ruimtenood zich duchtig laat gelden. Dikwijls moeten op 2 aangeschoven bedden drie tot vier zieken gelegd worden.

Het is mijn bedoeling niet om in dit schrijven onze nooden in het middelpunt van Uw aandacht te brengen. Uitvoeriger zou ik dan stil moeten staan bij de

behoefte aan bijbouw van een mannenzaal, aan aanschaf van een Röntgen-installatie met gebouwtje voor welk doel ik, dank zij Simavi, reeds een flink bedrag bijeen kreeg.

Neen, veeleer is het mijn taak hier blijdschap en dankbaarheid te toonen voor het voorrecht als Zendingarts te mogen werken en hierover iets te vertellen.

Als dokter hebben wij hier een schoone taak om de schrijnende nood te helpen lenigen en wat onzen Heiland op volmaakte wijze deed, Hem daarin na te volgen, zij het ook gebrekkig.

Het is hier niet de plaats omstandige verhalen te doen over ziekten en hun behandeling. Het is zonder meer duidelijk, dat in een land waar groote onkunde heerscht omtrent zindelijkheid, reinheid en levensgewoonten, ziekten voorkomen, die eigenlijk niet behoeften te bestaan.

Het is bijna eentonig elken dag weer veel dezelfde gevallen te zien van ondervoeding, mijnwormziekte (een krankheid, die de lijders langzaam maar zeker uitput), schurft en dergelijke meer.

Ook venerische ziekten komen hier veelvuldig voor, gevolg van verdorven zedelijke levensopvatting en goddelooze gewoonten in bepaalde gebieden.

Hoe op verloskundig terrein in de dessa's huisgehouden wordt, blijkt voldoende uit onze zuigelingenzaal, waar op dit oogenblik 37 moederlooze kindertjes verzorgd worden. Allen worden met kunstvoeding groot gebracht, een werk dat zeer veel eischen stelt aan de zusters, de inlandsche verpleegsters en de keukens. Elken dag wordt er ongeveer 10 liter melk gekarnd, de ontstane karnemelk gekookt, vermengd met boter, suiker en meel en verder voorzien van sinaasappelsap en levertraan, om de babie's een goede voeding te geven. In vele gevallen lukt het en groeien ze voorspoedig op, maar soms ook niet. Verschrikkelijk is het als er een epidemie komt van ingewandsziekte. Hoe gemakkelijk springt de besmetting over

Ziekenhuis te Wonosobo.

van de eene op de ander en hoewel onze gelegenheid tot afzondering van ziekte vrij groot is, hebben wij dit jaar een heftige strijd gevoerd tegen deze geveesde ziekte.

Zoo is de stemming nu eens blijde, omdat alles zoo goed staat, doch altijd in spannend afwachten: zal

Dr. D. Verveen en twee genezen patiënten.

het wel goed blijven gaan? Om dan opeens weer diepe teleurstelling te moeten doormaken en met angst en beven te vragen: welke zuigeling is er nu weer bijgekomen?

Een ander gebied, dagelijks door ons betreden, is dat van arm-, been- en ruggegraatverwondingen. De oorzaak is zeer verschillend.

Op de tweede foto ziet U twee patiënten voor mij staan. Beiden afkomstig van een plaats, welke ongeveer 40 K.M. van Wonosobo afligt. Zij zullen met de auto door mij een eindweegs weggebracht worden, daar zij weer naar hun dessa teruggaan.

De vrouw werd aangereden door een auto en brak een dijbeen in het heupgewricht. Meer dan twee maanden lag ze in het ziekenhuis. Thuis verzorgd zou ze zeker voor haar verdere leven ongelukkig zijn gebleven. Ook het jongetje zou dat geworden zijn zonder ziekenhuisverzorging en behandeling. Ook hij brak zijn dijbeen bij een val uit een boom, waar hij vruchten uit wou plukken. Na 7 weken behandeling ging hij hersteld naar huis. Ernstiger zijn de patiënten er aan toe, die hun ruggegraat braken, doordat zij bij het plukken van klappers uitgeden en van een groote hoogte naar beneden vielen. Voor hun verdere leven zijn de meesten dan verlamd of op andere wijze verminkt. Maanden, ja jaren liggen zulke lijdens in het ziekenhuis. Meerdere malen werden zulk soort lijdens onder invloed van de prediking, Christen.

En dat is heerlijk. Dat geeft aan ons werk een aparte kleur. Eerst wanneer onze Javanen leeren zien, dat achter onzen arbeid een liefdevolle Heiland hen roept, vertoont ons werk eerst zijn werkelijk karakter.

Van harte hoop ik dat die arbeid ook in Uw gebed voor den troon van God gebracht worde, opdat Hij Zijn Zegen in rijke mate blijven schenken.

Met vriendelijke groeten Uw dw.

D. VERVEEN.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 45.

Voortzetting dooponderzoek.

Nu moeten de anderen weer eens een beurt hebben.

„Hina, vertel jij mij nu eens, hoeveel goden er zijn.”

„Een, mijnheer.”

„Maar ik hoor altijd van drie goden, van God de Vader, God de Zoon en God, de Heilige Geest; hoe kan dat dan?”

„Er is maar één God, want anders zouden wij hetzelfde gelooven als de heidenen.”

„Maar hoe zit het dan met die drie?”

„Dat zijn geen andere goden, maar dat zijn namen van God.”

„Wat heeft God de Vader voor ons gedaan?”

„Hij heeft ons geschapen.”

„Wat heeft God de Zoon voor ons gedaan?”

Geen antwoord.

„Nu als je dat dan niet weet, zeg mij dan eens, wie heeft er voor onze zonden geleden?”

„De Heere Jezus.”

„Wie was de Heere Jezus?”

„De Zoon van God.”

„Zeg mij nu nog eens, wat heeft de Zoon van God voor ons gedaan?”

„O, ja, Hij is uit den hemel neergedaald en heeft onze zonden gedragen.”

„En wat heeft de Heilige Geest voor ons gedaan?”

Geen antwoord.

Goeroe help eens!

„Hina, je weet wel wat het woord ngahoe beteekent? (Ngahoe is het Soembaneesche woord voor geest, adem); nu denk daar eens aan, als je geen ngahoe meer hebt, wat dan?”

„O, ja, de Heilige Geest heeft ons leven gegeven!”

„Juist, maar was je dan dood?”

„Ja, mijn ziel was dood door mijn zonde.”

„Heel goed, wat heeft de Heilige Geest dus voor je gedaan?”

„Hij heeft mijn ziel weer levend gemaakt?”

„En wat zie je nu weer, nu je levend bent; want een-doodde kan immers niets zien?”

„Nu zie ik God weer, de Schepper; en nu zie ik ook de Heere Jezus.”

„Wie was de moeder van den Heere Jezus?”

„Maria.”

„Is God met Maria getrouwd?”

„Neen, want God kan niet met een mensch trouwen.”

Nu krijgt een ander weer een beurt.

„Hoeveel teekenen van Gods belofte heeft Jezus ons gegeven?”

„Twee, de doop en het Avondmaal.”

„Wat heeft God ons dan beloofd, dat hij ook teekenen daarvan gaf?”

„Hij heeft ons de zaligheid beloofd.”

„Is het dan niet genoeg, dat Hij het ons beloofd

heeft, moet Hij ons daar dan ook beelden van geven?"

„Ja, want dan weten wij het zeker!"

„Wat weet je dan zeker?"

„Dat de Heere Jezus gestorven is."

„Als God het ons zegt in den Bijbel, is dat dan niet genoeg?"

„Ja, eigenlijk wel."

„Maar waarom moeten wij dan die teekenen ook ontvangen?"

Daar wist hij geen antwoord op.

„Vertel mij dan maar eens, wat beteekent het doopwater, waar is dat het beeld of de afschaduwing van?"

„Van het bloed van Jezus."

„Wascht dat water dan onze zonden af?"

„Nee, het is alleen maar een beeld!"

„Als je nu gedoopt wordt, dan voel je het doopwater op het voorhoofd niet? Weet je dat wel zeker, dat je dan het doopwater voelt?"

„Ja, dat weet ik dan heel zeker."

„Wat weet je daar dan ook zeker mee?"

„Dat de Heere Jezus mijn zonden afgewasschen heeft."

„Juist, onthoud dat maar goed, dat je dat zeker weet."

„Is dat doopwater heilig of machtig?"

„Nee, het is gewoon water; maar de Heere gebruikt het."

„Vertel mij nu eens, wat beteekent het brood en de wijn bij het Avondmaal?"

„Het brood is het lichaam van Jezus en de wijn is het bloed."

„Wordt het brood veranderd in het lichaam van Jezus en de wijn in het bloed van Jezus?"

„Nee, maar dat is het beeld, opdat wij het goed zullen weten."

„Wat weet je dan zeker door het Avondmaal?"

„Dat de Heere Jezus voor mijn zonden gestorven is."

„Wie mogen er alleen tot het Avondmaal komen?"

„Alleen de Christenen."

„Alle Christenen, allen, die gedoopt zijn?"

„Nee, alleen de grooten."

„Alle grooten?"

„Alleen als ze ook aan Gods geboden gehoorzamen."

„Juist, maar gehoorzaam jij dan altijd aan Gods geboden?"

„Nee, mijnheer."

„Waarom mag je dan toch aan het Avondmaal komen, als je gedoopt bent?"

„Omdat ik geloof, dat de Heere Jezus voor mijn zonden gestorven is."

„Juist, dus wat is het voornaamste voor de menschen om aan het Avondmaal te komen?"

„Dat ze gelooven in den Heere Jezus."

„Hoe weet je, dat alles waar is wat het Christendom leert?"

„Omdat God het gezegd heeft."

„Waar heeft God dat gezegd?"

„In het Groote Boek."

Zoo worden nog vele vragen gesteld, over de kerk, over de geboden, speciaal het eerste en tweede, en het zevende is ook van veel belang.

En ten slotte moeten zij allen beloven, dat zij gehoor zullen geven als zij om eenige zonde vermaand worden; en trouw mee zullen helpen voor de kerk,

zoowel om anderen ook het Evangelie te brengen, als voor kerkbouw, en onderhoud van den goeroe.

En ten slotte wordt er samen gebeden om hulp in het trouw blijven en om kracht in den strijd tegen het heidendom.

Zijn al deze gedoopten nu volleerde Christenen?

Verre vandaar! De eerste treden zijn pas gezet op den weg. Er heerscht nog dikwijls misverstand in die harten. En vooral heerschen nog dikwijls de oude verlangens. Dat gaat er niet met twee jaar dooponderricht uit. Wij kunnen ons dat wel wijs maken, maar dat is niet zoo. Maar toch is er het verlangen Jezus te volgen, al is het onder menigvuldige zwakheid. Steeds moeten zij vermaand en teruggeroepen worden.

Daarom houdt de catechisatie niet op, als zij gedoopt zijn; maar zij moeten op de „algemeene catechisatie" blijven komen, die de goeroe iedere week voor de gedoopten houdt. Want anders verdwijnt het geleerde na eenige jaren weer. Als zij eenige jaren lang alleen de preeken hooren, iedere week weer over een andere tekst, dan raken zij de vastheid kwijt; dan zou men na eenige jaren weinig kennis meer terugvinden. Men moet ook niet vergeten, dat een groot deel dier menschen niet lezen kan, dus dat zij het alleen moeten hebben van hooren. Zij hebben geen boeken en geen kranten. Daarom moet de goeroe die kennis onderhouden en aankweeken. In de grootere gemeenten, waar de goeroe niet de heele gemeente meer catechisatie kan geven, moeten de ouderlingen helpen; maar dan houdt de goeroe toch iedere week in iedere buurt een huisgodsdienstoeffening des avonds met vraag en antwoord. Daar is men bijzonder op gesteld. Bij ieder der leden komt hij dan om de beurt en men is boos, als hij niet komt, of een ander huis kiest.

De Jongemannenvereniging, die de meer ontwikkelde leden bijeen brengt, doet in deze ook veel belangrijks om de kennis van Gods Woord te vermeerderen.

P. J. LAMBOOY.

Zending van de Holl. Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken.

De opening van het Zendingsziekenhuis.
te Makassar.

In de Makassar-courant is een verslag opgenomen van de opening van het zendingsziekenhuis te Makassar. Dit ziekenhuis draagt den naam „Laboeng Badji", d.w.z.: „Een goede haven". Een teekenende naam!

Hieronder volgt het verslag in verkorten vorm, overgenomen uit Stemmen uit Makassar.

W. B.

Zaterdagmiddag 11 Juni l.l. om 5 uur had de opening plaats van het bevolkingsziekenhuisje „Laboeng Badji" aan den Goaweg.

Velen hadden aan de uitnodiging van Ds. van den Brink om deze plechtige opening bij te wonen gevolg gegeven.

Precies om 5 uur werd de bijeenkomst geopend.

Daarna sprak Ds. van den Brink aldus:

Het is mij een bijzonder genoegen U allen een hartelijk welkom toe te roepen.

Wij zien hier op dit uur aanvankelijk idealen verwelkomt, waarvoor wij reeds jaren gewerkt hebben.

Dat gij door Uw aanwezigheid Uw belangstelling toont in dit voor ons zoo vreugdevolle uur, stemt ons zeer dankbaar.

Voordat wij ons echter verder verliezen in onze oprechte dankbaarheid aan menschen, willen wij allereerst onze dankbaarheid ook openlijk tot God uitspreken.

Ik wil dit in een kort gebed doen, en verzoek daartoe uw aller eerbiedige aandacht. Daarna vervolgde spreker:

Van af het oogenblik, dat wij in Makassar aankwamen, nu 5 jaar geleden, heeft 't voor mijn vrouw en mij vast gestaan, dat wij ook zeker een taak hadden t.o.z. van de lichamelijke behoeften van de kampongbevolking alhier.

En hier, zoo bleek ons, ligt veel, zeer veel werk.

Als ik historisch 't allereerste begin van dit werk eens zou willen nagaan, dan was dat een sterk verwonde groote teen van een jongen in een kamponghuis in Maritjaja. Schielijk ging ik naar de Apotheek Rathkamp en kocht toen voor enkele centen gezuiverde soda, waarmee ons eerste sodabad begon.

D. en H. zóó is het begin geweest en thans zijn wij bijeen in een, hoewel eenvoudige, maar toch zeer voldoende ingerichte polikliniek, met verbandkamer, waarbij een gelegenheid voor opname is, voor 24 volw. pers., 2 kinderen en 4 baby's. Is deze groei niet een reden tot groote dankbaarheid?

Na het bouwen als 1e stadium van ons ziekenhuis, volgt het inrichten als 2e stadium. Ook hier mochten wij bijzonder veel hartelijks ontvangen. Allereerst van verschillende importeurs. Om geen naam te vergeten, onthouden wij ons van 't noemen van namen. Wel wil ik nog even releveren, dat mijn vrouw, toen zij ongeveer alle Banken en Handelshuizen bezocht, van geen enkel lichaam een weigering ontving.

Doch ik moet afstappen van deze drukke, doch interessante inrichtingstijd, waarbij een kleine kring van dames de laatste week dag aan dag geholpen hebben. Wij zijn thans toe aan het derde stadium, n.l. de exploitatie van ons ziekenhuis.

Ongetwijfeld zitten hier misschien nu nog onvermoede moeilijkheden en vragen aan vast. Wij willen daar thans ook liever nog niet te veel over spreken en dit alles vol vertrouwen overgeven aan God onzen Heere.

Voor thans bemoedigt het ons echter reeds wel, dat verschillende officieele instanties, die ongetwijfeld in staat zijn ons straks hier en daar een helpende hand te bieden, bij deze opening aanwezig wilden zijn, om daarmee met ons en onzen arbeid een band te leggen.

En thans, zeer gewaardeerde mede-arbeider Dr. Ong, wil ik officieel dit belangrijke deel van ons werk in Uw handen overgeven.

In de bijna 9 maanden, dat wij met U mochten

werken, hebben wij U leeren kennen als een serieus arbeider, die zijn taak hoog opvat.

In een verslag over het medische hulpwerk van de zending in Britsch Indië las ik één dezer dagen een uitdrukking, die mij trof.

Daar werd het Med. hulpwerk aldus benoemd: Bediening der zieken.

In dit woord zit meer dan alleen zieke menschen zien als object voor onze medische kunde.

Dr. Ong, Uw taak zien als bediening der zieken, dat opent voor U de mogelijkheid om in dit werk te volgen onzen Heiland en Groote Medicijnmeester Jezus Christus, die in dienende liefde tot ons menschen kwam, om ons te helpen naar ziel en lichaam.

Jezus Christus, die ons God heeft doen leeren kennen als een Vader, die vol barmhartigheid de menschelijke nood en het menschelijke lijden ziet en bij de leniging daarvan ook ons, menschen, wil gebruiken.

Dr. Ong, moge dit Uw en onze krachtbron zijn en blijven, de overtuiging dat wij als instrument in de hand van God hier mogen werken.

Dit roepingsbewustzijn geeft kracht in voor- en tegenspoed.

Zoo zij het!!!

Daarna kwam Dr. Ong aan het woord, die aldus sprak:

Tot voor mijn komst in Makassar, begin Sept. van het vorig jaar, had gij, Ds. v. d. Brink, het moeilijke voorbereidend medisch werk gedaan, naast Uw eigen opdracht.

Dit gedeelte van Uw pionierswerk (slechts goed naar waarde te beoordeelen door hen, die bekend zijn met Zendingswerk en Zendingsmethode) was oorzaak, dat ik na aankomst, nu 9 maanden terug, direct goed kon beginnen.

Ik acht 't een groot voorrecht hier op dit Zendings-terrein te mogen arbeiden.

In deze korte periode heb ik U, Ds. v. d. Brink, ten volle leeren waardeeren. Aan goede samenwerking heeft 't nooit ontbroken.

Moge dan ook in de nieuwe periode van het Med. Zendingswerk de goede verstandhouding voortbestaan, zooals ze tevoren geweest is. Opdat wij, eendrachtelijk en elkaar aanvullend, de ons gemeenschappelijk door onzen Meester opgedragen taak, kunnen volbrengen naar ons beste weten en kunnen en vol vertrouwen op God.

Met vreugde hebben wij den groei in het medische werk geconstateerd. Negen maanden geleden, toen ik in Makassar kwam, vond ik hier een goed onderhouden polikliniekje met mantri Tauran en leerling Banarong en circa 20 à 30 patiënten.

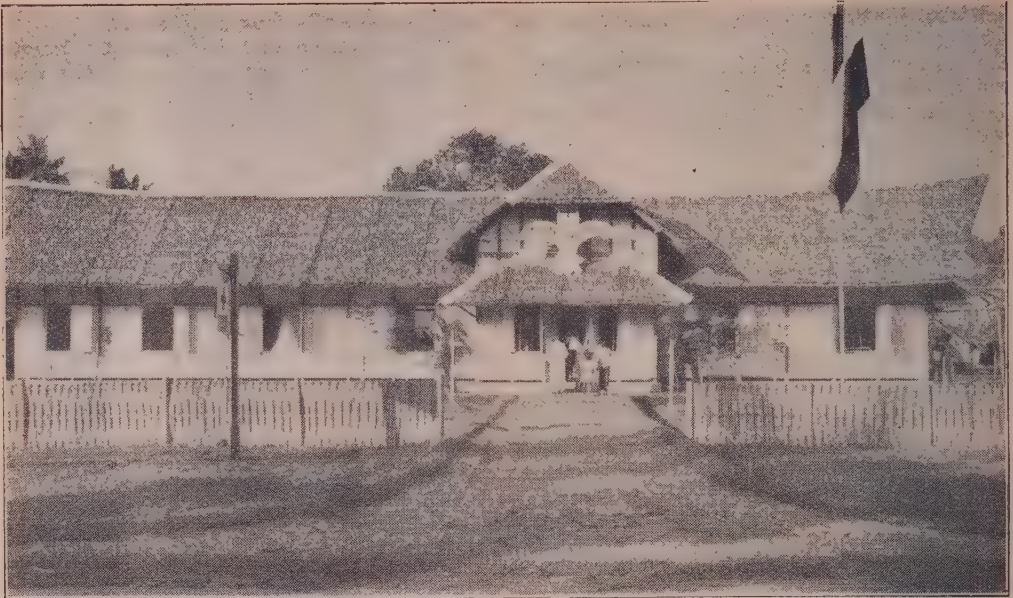
Kort daarop hebben wij ons personeel met 1 mantri moeten uitbreiden.

In den laatsten tijd zijn zelfs nog 2 leerl. verplegers en 2 leerl. verpleegsters aan ons werk toegevoegd.

Grote dankbaarheid vervult ons, nu wij de langbegeerde wensch naar een ziekenhuisje thans vervuld zien.

Ofschoon ons Zendingsziekenhuis zekerlijk niet voldoet aan de volle eischen van een ideale ziekeninrichting, toch hebben wij hier een begin, waarop wij vast verder kunnen bouwen.

Een woord van dank aan hen, die met hun milde giften, finantieel dan wel in natura, ons hebben bij-

Het Zendingsziekenhuis te Makassar.

gestaan, is zeker hier niet misplaatst.

Als ik mij dit alles realiseer n.l. het medisch werk, in diens vollen omvang, de bijdragen, financieel dan wel in natura, groot dan wel klein, door milde gevers in liefde geschonken, dan besef ik ten volle de verantwoording, die ik dagelijks af te leggen heb aan Hem, Wien dit alles toebehoort.

Moge dit werk ook aan Uwe verwachtingen voldoen.

Ik heb voorts de vrijmoedigheid een beroep te doen op hen, die zich mede verantwoordelijk weten voor dit werk.

Broeders en Zusters, Uw hulp, Uw offer, maar bovenal Uw dagelijksche voorbede, ondersteune dit werk.

Het verblijdt mij onder de geachte aanwezigen, collega's op te merken.

Geachte collega's, moge Uw goede gunst ons medisch werk te beurt vallen, opdat mede daardoor de medische verzorging van de verschillende lagen der bevolking hier in Zuid-Celebes tot haar recht moge komen.

God schenke ons kracht deze groote verantwoording te dragen.

Na een woord van dank van Ds. van den Brink was het officieele gedeelte afgelopen en werden verspreidingen rondgedeeld, terwijl de aanwezigen in de gelegenheid werden gesteld het ziekenhuisje te bezichtigen.

Tedereen was vol bewondering voor de eenvoudige doch doelmatige inrichting en wij twijfelen er niet aan of Ds. van den Brink zal met deze „Veilige Haven“, die thans gereed is haar patiënten te ontvangen, in een bestaande behoefte voorzien.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken

Zending onder de Chineezinnen in Nederland.

De post bracht me een expresse-brief uit Breda. De brief bleek in het Chineesch te zijn geschreven en een dringend verzoek te bevatten zoo spoedig mogelijk naar Breda te willen. Eén der Chineezinnen zat n.l. in moeilijkheden, daar zijn paspoort hem door de Marechaussee was afgenomen. Het scheen niet heelmaal in orde te wezen. Als u weet, wat een paspoort voor een Chinees in den vreemde beteekent, dan kunt u zich ook zéér goed de angst van dezen man indenken. Zonder paspoort te zijn, dat beteekent voor hem onveilig en aan alle kanten kwetsbaar te wezen.

Zoo spoedig het me mogelijk was, reisde ik naar Breda, en zocht het bekende huis op. Nadat de zaak me geheel was uitgelegd, gingen we samen, de Chinees en ik, naar de Marechaussee-kazerne van één der grensplaatsen. Maar daar konden ze ons niet helpen. Het paspoort was reeds ter contrôle naar Den Haag gezonden. Onverrichterzake keerden we naar Breda terug. Ik beloofde zooveel mogelijk mijn best te zullen doen en dan spoedig weer eens terug te zullen komen.

Nadat ik een bezoek gebracht had aan den Rijksvreemdelingendienst te Den Haag en een brief had geschreven aan de politie van Breda, bezocht ik korten tijd daarna weer eens de Chineesche kolonie te Breda, in mijn hart een beetje benieuwd, hoe 't met de paspoort-kwestie was afgelopen. En jawel, ik was nauwelijks het Chineezinnen-verblijf binnengetreden, of daar kwam de betrokken Chinees op me af, blij en dankbaar. Hij had z'n paspoort, geheel in orde

STATISTIEK 1937.

SCHOOLDIENST (Inlandsch Onderwijs). I

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen					
			Op gesubs. scholen			Op ongesubs. scholen		
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal
Volksscholen.								
<i>Poerbolingo</i>								
Geref. Kerk van Rotterdam . . .	6	—	593	294	887	—	—	—
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	9	7	645	256	901	392	173	565
<i>Keboemen</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	5	6	309	174	483	153	110	263
<i>Wonosobo</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	62	47	109	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>								
Geref. Kerk van Amsterdam . .	7	15	713	224	937	717	209	926
Jav. Schoolverg. „Sedijo Moeljo” .	1	—	174	94	268	—	—	—
<i>Magelang</i>								
Geref. Kerk van Middelburg . . .	3	—	270	110	380	—	—	—
<i>Soerakarta</i>								
Geref. Kerk van Delft	23	9	3602	1216	4818	642	178	820
	55	37	6368	2415	8763	1904	670	2574
Vervolgscholen.								
<i>Poerbolingo</i>								
Geref. Kerk van Rotterdam . . .	3	1	131	37	168	32	9	41
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	2	7	119	43	162	189	43	232
<i>Keboemen</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	2	5	127	38	165	103	38	141
<i>Wonosobo</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	54	19	73	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>								
Geref. Kerk van Amsterdam . . .	3	7	115	41	156	186	47	233
Jav. Schoolverg. „Sedijo Moeljo” .	1	—	108	40	148	—	—	—
<i>Magelang</i>								
Geref. Kerk van Middelburg . . .	4	1	236	45	281	23	10	33
<i>Soerakarta</i>								
Geref. Kerk van Delft	18	5	1169	312	1481	158	22	180
	34	26	2059	575	2634	691	169	860
Standaardscholen.								
<i>Batavia</i>								
Geref. Kerk van Batavia	—	1	—	—	—	39	36	75

en van een nieuwe verblijfvergunning voorzien, van de politie terugontvangen.

„Voor wat, hoort wat”, zegt vooral een Chinees. Een vriend werd er op uitgestuurd en kwam met vele goede zaken terug. Er werd een pot koffie gezet. Want als je een Hollander eens flink wilt tracteeren, dan moet je hem vooral een kop koffie schenken. Hij rommelde nog wat met een pakje en een schotel en daar kwam een collectie gebakjes te voorschijn. Maar nog was hij niet aan het eind van zijn verrassingen, want met triumfantelijken glimlach kwam hij met een flesch vruchtenwijn aandragen. En hoe ik ook protesteerde, van alles moet ik tenminste iets proeven. Nu helpt, tusschen twee haakjes, protesteeren bij Chineezzen bitter weinig. Hoogstens vinden ze je een beleefd man. Want protesteeren, wanneer je iets aangeboden wordt, is voorschrift van de Chineesche etiquette.

Temidden van al dit eerbetoen zat ik toch alles behalve op m'n gemak. Nee, ook als zendeling mag je niet alles afslaan. 't Zou, vooral tegenover een Chinees een grove beleediging zijn. Maar toch, een zendeling is er nu eenmaal niet om gefêteerd te worden, maar om getuige te zijn van zijn Zender. Ondertusschen was er iets gaande. Mijn vriend zat met z'n kameraad een geheimzinnig fluistergesprek te voeren. 't Leek wel, alsof hij weifelde. Hij wilde iets doen, maar durfde het blijkbaar toch niet goed. Maar plotseling bleek hij tot 'n besluit gekomen te zijn, haalde zijn portemonnaie voor den dag, kwam naar me toe en drukte me vier guldens in m'n hand. „Voor al uw bemoeiingen”, zei hij.

Maar nu was ik in mijn weigering vastbesloten. Eerst dacht de Chinees nog, dat het wel 'n beleefdheidsprotest zou zijn, maar toen hij bemerkte, dat het me ernst was, berustte hij er in. En ik heb hun uitgelegd, waarom ik dit geld niet mocht aanvaarden. Dat ik, als ik iets voor één van hen gedaan had, ik hem dien dienst is Jezus' naam bewezen had. Jezus, die zijn gaven ook „gratis” geeft en ook ons uit genade verlost heeft door Zijn lijden en sterven. En ze hebben geluisterd en juist door de zeer concrete aanleiding van deze verkondiging misschen nog wel beter dan voorheen den rijkdom van het Evangelie verstaan. En zoo is dit eenigszins pijnlijke voorval toch nog geworden tot prediking van de vrije genade van Jezus Christus.

Waarom ik dit nu verteld heb? Eigenlijk hierom, om U te laten zien, dat al onze bemoeiingen op maatschappelijk gebied, ik zou haast zeggen: al ons werk in de „hulpdienst” der Zending toch indirect een levende verkondiging van het Evangelie kunnen zijn. Soms overvalt je wel eens moedeloosheid, als de Chineezzen alleen maar met hun stoffelijke nooden en maatschappelijke narigheden tot je komen. Maar telkens laat de Heere je weer zien dat ook onze daden van hulp en bijstand heen kunnen wijzen naar Hem, die ons gezonden heeft.

PIERON.

Korte berichten.

Ds. J. A. C. Rullmann.

De missionaire predikant van de Kerk te Rotterdam,

Ds. J. A. C. Rullmann, die is benoemd tot docent aan de Theol. Opleidingschool te Djokja en die benoeming ook heeft aangenomen, maar voorloopig zijn arbeid te Poerwokerto nog zal voortzetten, keert D.V. 14 October a.s. met zijn gezin van Rotterdam terug naar zijn arbeidsveld.

Raden Soedarma.

Naar wij vernemen zal Raden Soedarma van Miden-Java met den nieuwen cursus aan de Vrije Universiteit te Amsterdam theologie gaan studeeren. Voor zoover ons bekend is, is dit de eerste maal, dat een Christen-Javaan van ons Zendingsterrein zich aan de V. U. laat inschrijven als student in de Theologie.

De Algemeene Zendingconferentie.

De 51ste Algemeene Zendingconferentie zal D.V. gehouden worden te Amsterdam, Koloniaal Museum, Woensdag 26 October a.s. De eerste samenkomst heeft plaats Dinsdagavond 26 October.

In hoofdzaak zal de conferentie gewijd zijn aan de bespreking van de beteekenis der groote Wereld-Zendingconferentie te Tambaran in December a.s.

1000 Bijbelvertalingen.

De Bijbel is thans in 1000 Inheemsche talen vertaald. Hiervan staan op naam van het Britsche en Buitenlandsche Bijbelgenootschap niet minder dan 732, dus bijna ¾.

De bevolking van Britsch Indië.

Britsch Indië telt een bevolking van omstreeks 338.700.000 zielen. Hiervan zijn, volgens de laatste gegevens: 240 miljoen Hindoes, 80 miljoen Mohammedanen, 12 miljoen Boeddhisten, 1200000 Jens (met het Boeddhisme verwante richting), 300000 Thomas-Christenen, 2200000 Roomsche-Katholieken en 3 miljoen Protestanten.

De Herrnhutters.

De Herrnhutters tellen over de gansche aarde tezamen slechts 60.000 leden, doch hebben een zending, die naar dit kleine aantal gerekend ontzaglijk is. Volgens het thans verschenen rapport over 1937 hebben zij op 13 zendingsvelden in Amerika, Afrika en Azië 122 hoofdstations en 688 bijstations met 3240 missionarissen en hulpkrachten. Het zielental der door hen voor het Christendom gewonnen Inheemschen bedraagt 148.034; op hun scholen hebben zij voorts 46.668 kinderen.

Leestafel

Moeilijke kinderen:

Lastige typen onder normale kinderen, door P. W. J. Steinz.

Mijn kind wil niet eten, door Dr. H. J. Eykman.

Het angstige kind, door P. van Duyvendijk.

Koppige kinderen, door Dr. A. Kuypers.

Uitgaven van Kok te Kampen. Elk boekje f0.45.

Deze boekjes, geschreven door deskundige mannen,

geven tal van kostelijke wenken, waarmede veel ouders bij de opvoeding hunner kinderen hun winst kunnen doen.

30 *Jaren Domineesche*, door Mevr. M. J. de Vrijer-Struys, met inleiding van Prof. Dr. M. J. A. de Vrijer. Bij D. A. Daamen's Uitgevers-Mij. N.V., Den Haag. f 1.75.

Een zeer eigenaardig boek. Mevr. de Vrijer-Struys teekent in dit mooie boek haar eigen ervaring als predikantsvrouw. Zeer interessant.

Van idolen en schepselen, door A. Janse. Bij Kok te Kampen. f 1.60, geb. f 2.25.

De bekende schrijver van Biggekerke geeft in dit boek, dat twaalf hoofdstukken telt, zijn beschouwing over „Het Bijbelsch ik, de levende ziel”, en wat daarmee samenhangt.

Vier en vijftigste jaarverslag der Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland.

Een zeer oriënterend verslag. Men vindt er alles in wat men er in verwachten mag.

Erdmuthe Dorothea Gravin van Zinzendorf, door P. M. Legêne. Uitgave van het Zendingsgenootschap der Evangelischen Broedergemeente te Zeist. f 0.40.

De onvermoeide pen van den heer Legêne schreef weer een Zendingsboekje, waarin hij ditmaal ons in warme bewondering het leven van Gravin van Zinzendorf laat zien.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door J. Breekveldt te Benschop uit het schoolbusje f 1.45. Door W. Boot te Delft 10 pCt. van de ontvangsten in Zuid-Holland-Noord over 1937 f 4000.—. Van A. O. W. D. Grosheide, opbrengst zendingsbusje f 17.50. Van Gravin Van Limburg-Stirum-Sminia f 20.—. Door S. v. d. Berg te Voorburg. Uit het busje der Koningin Wilhelmina-School f 10.—. Door Ds. H. van Alphen 10 pCt. der ontvangsten in de classe Apeldoorn, 3e kwartaal 1938 f 170.11. Legaat van wijlen L. H. Hazelaar te Assen f 500.—. Van E. C. Oggel te Axel f 1.—.

Santpoort, 23 Augustus '38. W. BREUKELAAR.
Giro No. 32806.

In oprechte dank ontvangen van het Bestuur v. d. Gereform. Meisjes-Bond de som van f 1000.—, een Jubileum-dankoffert, bestemd voor het Vrouwen- en Meisjeswerk in Indië, op het Zendingsterrein van Zuid-Holland (Zuid).

Rotterdam.

A. KUYPER.

Verantwoording van giften voor de Zending onder de Chineez en Oosterlingen in Nederland.

Met vriendelijken dank aan de gevers ontvangen:
Giften van Geref. Kerken: Halle (G.) f 2.50; Tiel f 2.—; Nieuw-Amsterdam f 5.—; Boxum f 2.50; Ten

Boer f 2.50; Loenen a. d. Vecht f 1.—; Asperen f 2.—; Borger f 1.—; St. Pancras f 1.50; Vinkeveen f 2.50; Zwindrecht f 5.—; Stadskanaal f 2.50; Berkum f 2.50; Overschild (Gr.) f 2.—; Bennekom f 3.—; Dokkum f 5.—; Scherpenzeel f 1.—; Koudekerke f 1.—; Enkhuizen f 5.—; Middelburg f 2.50; Huizum f 5.—; Harkstede f 2.50; Munnekeburen f 2.—; Ooegstgeest f 1.—; Nederhorst den Berg f 2.50; Assen f 2.50; Collecte De Hey-Tuindorp f 11.46.

Namens deputaten,

Rotterdam (Zuid) Ds. H. POPMA, Penningm.
Strevelsweg 5 Giro 92886.

Deze verantwoording loopt tot 10 Augustus 1938.

Zending te Makassar en Chr. persweek in Ned.-Indië.

Met groote blijdschap doe ik ditmaal verantwoording van de ingekomen giften voor bovenstaande doeleinden.

Reeds meerdere malen werd ook in het Zendingsblad gewezen op den noodstand waarin de Zending te Makassar verkeert. Finantiëel hebben de drie samenwerkende Kerken groote zorgen. En ziet, telkens weer zijn er broeders en zusters, die de helpende hand bieden en dit mooie werk, waaraan God Zijn zegen niet onthoudt, mee helpen dragen. We zien daarin ook de verhooring van het gebed van hen, die God bidden de middelen ook te willen schenken om met dit werk te kunnen doorgaan.

Met het Perswerk in dienst der Evangelisatie in Indië, staat het precies-zoo! Zoo geweldig veel valt op dit gebied te doen, maar ook daarvoor is weer geld noodig.

We werden deze maand wel zeer verblijd door vele, mooie giften.

De Zendingscommissie kreeg van iemand, die onbekend wil blijven, de beschikking over een gift van f 1000.— gulden. De Commissie gaf hiervan f 2.50.— voor de Zending in Makassar en f 10.— voor het Chr. Perswerk.

En den gever, en de Commissie, hartelijk dank.

We ontvingen in de afgelopen maand voor de Makassar-zending: P. v. d. B. te A'dam f 2.50; C. S. te W. f 4.—; H. K. J. W. te E. f 2.50; Fam. V. d. B. te D. f 2.—; Via Zend.-Comm. Heemstede f 250.—; Mevr. G. B. te H. f 5.—; J. C. C. te B. f 1.—; H. H. J. te H. f 3.—; J. V. d. Z. te Z. f 1.—.

Voor het Chr. Perswerk in Indië: P. v. d. B. te A'dam f 2.50; Via Zend.-Comm. te Heemstede f 100.—; Geref. Kerk Urk f 2.50; Mej. H. S. te A. f 5.—; J. H. B. te H. f 1.—; A. S. te A. f 2.50; G. B. te D. f 90.—.

Aan alle gevers en geefsters zeer veel dank.

Met vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. Laernes.

Giro 289929.

Koudekerke.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 22 Juli tot en met 22 Augustus 1938.

Giften. Van de leerlingen der Chr. School te St. Jansklooster f 5.—; idem van die van de Oranjeschool te Alphen a. d. Rijn, klasse 3 en 7 samen f 7.50 en van die van de klas 1 f 3.38, klassen 5 en 6 samen f 10.51; idem van die van de Dr. Abr. Kuyperschool te Vlaardingen f 11.—; idem van die van de Chr. School te Buitenpost (Fr.) f 10.—; giften verzameld door Mej. Offereins te Assen f 132.10; een collecte gehouden op een reis van de Chr. Bond van Spoor- en Tramperzoneel naar Sisikon (Zwits.l.) f 11.60; K. V. te S. f 1.—;

door Ds. J. T. te B. van X te R. f 0.50; giften uit Oenkerk f 16.50; giften uit Drachtster-Compagnie f 3.25; door de Zendingsschommisse der Geref. Kerk van Hilversum van N.N. f 2.50; giften uit Groningen f 2.—; van het Personeel der Groen van Prinstererschool te IJmuiden f 22.50; T. S. te O. (Fr.) f 2.50; B. H. V. te U f 4.—; giften uit Rotterdam f 6.—; giften uit Badhoevedorp f 3.—; J. J. te L. f 5.— en van de leerlingen der Chr. School te De Bilt f 4.50.

Van de Zendingsschommisse der Geref. Kerk te Hilversum f 25.—.

Van de Geref. Kerk te Scherpenzeer f 1.—.

Contributies uit: Assen f 28.75; Haarlemmermeer-Oostzijde f 1.—; Alteveer f 6.75; Drachtster-Compagnie f 9.25; Kampen f 7.—; 's-Heerenbroek f 4.—; Nieuwerkerk aan den IJssel f 1.50; Veenendaal f 1.—; Enkhuizen f 1.—; 's-Gravenhage f 7.75; Groningen f 94.50; Rotterdam f 28.50; Nieuwe Beets f 4.50; Oogstgeest f 16.25; Amstelveen f 18.50; Amsterdam-West f 2.50; Oudekerk aan den Amstel f 1.50; Hilversum f 0.25; Gorinchem f 2.50; Vianen f 9.50; Badhoevedorp f 6.—; Beverwijk f 0.75; IJmuiden f 19.10; Zandvoort f 1.—; Voorts f 1.—.

Kampen, 23 Augustus 1938.

K. R. HUMMELEN.

Fernhoutstraat 24.

Penningmeester van het Idenburgfonds.

Postrekening No. 196921.

Suriname.

Evangelist Leerdam, in het vorige stukje genoemd, had op zijn eenzame post aan de Marowijne, reeds een voorganger gehad. De heer Zangen, een Duitscher, had pl.m. 10 jaar lang daar gewoond, soms 150 patiënten per maand verzorgd. Zijn zendingssalaris bedroeg: f 800.— per jaar en daarvan onderhield hij soms nog zieken, die wekenlang bij hem bleven hangen. Hij noemde zichzelf „Broertje” en Albert Schweitzer, den bekenden zendeling-dokter in Afrika, die aan Zangen wel eens uit medegevoel geld stuurde, „Grootte Broer”. „Broetje” is nu emeritus, d.w.z. hij tracht zich in den kleinen landbouw z'n dagelijksch onderhoud te verschaffen. Vrienden, zuiniger kan een zending toch niet! Toont dan uw waardeering bij het gironummer 196921.

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

7e verantwoording van 25 Juli—25 Augustus 1938.

Prov. Groningen:

K. Bosma, Middelstum, Penningm. Zend.com. f 179.15; M. J. Hopma, Bedum, coll. giften f 3.50; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busje School kl. I en II f 3.30; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen f 37.60; K. Gunnink, Zevenhuizen, busje kerk f 20.83; id. kinderzending. Haspel f 1.59; id. kinderzending. O. Indië f 3.62; id. School O. Indië f 4.60; A. Kaspers, Winsum, M.V. Mirjam f 7.26; id. dankoffer N. N. f 100.—; G. J. Praamstra, Marum, Meisjesver. f 6.—; H. Wegener, Wildervank, contrib. en zend.bl. f 100.—; K. ter Laan, Schildwolde, School Hfd. de hr. Raap f 11.—; Geref. Kerk, Leek, busjes f 30.—; N. N. Oudekerk f 1.50; P. Winter, Ten Post, Zend.com. f 20.—; F. Klaassen, Sappemeer, coll. gift f 5.—; idem gift f 1.—; Ds. J. A. Winter, Kielwindeweer, coll. gift f 5.—; Geref. Kerk, Uithuizen, gift f 1.—; P. W. Omta, Oudekerk, busjes f 20.—; W. Boelema, Scheemda, Nikk. Sch. m. d. B. f 5.—; P. Pilon Pzn., Stedum, zend.ver. f 30.—; A. v. Hemmen, Onnen, busjes f 17.79; A. Gr. te Gron. halve ct. f 0.25; N. N. te Gron. halve ct. f 0.20.

Prov. Drenthe:

Geref. School, Ruinerwold, hoofd de hr. A. Wilde- man f 5.62; Ds. M. Geertsema, Dwingelo, busje Geref. M.V. f 2.93; Ds. I. M. de Graaf, E. Erfsch.veen, busje Geref. Kerk f 37.13; Geref. Kerk, Assen, coll. gift f 10.—; B. Roosjen, Diever, schoolbusje f 7.50; A. Sliemers, Nieuwlande, busjes f 34.64; Mej. H. J. Krans, Coevorden, busjes f 28.21; Per J. Berends, Coevorden f 24.90; N. N. te Zweelo f 1.—; H. Blanken, Hoogerveen, M.V. Lydia II f 4.16; idem, Zondsch. Holl.veld f 2.55; B. Stuit, Zwartemeer, busjes f 12.—; Ds. S. Hania, Schoonoord, busjes T. Beyes, W. Schepers, H. Schippers, Adr., J. Reinink, M. Oving, M. Roode, A. v. d. Vecht, H. Schippers Jdr. f 56.46.

Prov. Overijssel:

H. Hopman, Deventer, busjes 1e halfjr. f 74.76; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend.com. f 90.—; Ds. J. Baving, Gramsbergen, busjes f 86.65; J. A. Vos, Olde- markt, busje Antje Los f 8.18; idem, B. H. Kuinre f 2.—; Geref. Kerk, Enschede f 500.—; J. W. Groeneveld, Ommen, Nikk. Geref. Sch. Witharen f 4.30; D. de Vries, Steenwijk, busje Geref. Sch. f 32.18; Mej. D. P. Visser, Onderwes Nieuwleusen f 4.25.

Pinkstercollecten Groningen:

Garrelsweer nagift f 1.—; Oudekerk f 99.36; Spijk, nagift f 10.—; Marum f 60.13; Hoogkerk, nagiften f 5.50; Zoutkamp f 36.03; Stedum, nagiften f 14.—.

Pinkstercollecten Drenthe:

Coevorden f 58.95.

Pinkstercollecten Overijssel:

Cadoelen f 32.76; Deventer f 148.60; Ommen f 149.70; Steenwijk, nagiften f 4.—.

Soembaweken Groningen:

Winsum-Obergum f 449.10; Munnekezijl f 139.65; Delfzijl f 297.25; Kommerzijl f 128.20.

Soembaweken Drenthe:

Hoogeveen f 273.29.

Soembaweken Overijssel:

Ommen f 225.20; Ommen nagiften f 5.—.

2e Algem. Collecte Drenthe:

Ruinerw. Koekange f 63.30.

2e Algem. Collecte Overijssel:

Cadoelen f 19.30.

Diverse ontvangsten:

N. N. te A. O. f 10.—; Per Ds. A. Schweitzer, A'dam f 818.26; J. D. F. v. Halsema notaris te Assen, legaat wijlen den hr. L. H. Hazelaar f 500.—; N. N. f 40.—; Zilverpapier en theelood verkocht voor f 36.75.

Totaal 7e verantwoording f 5274.94

1ste t/m 6e verantwoording „ 51551.90

Totaal tot op heden f 56826.84

De Pinkstercollecte heeft opgebracht f 21715.28½; dit is f 2200.— meer dan verleden jaar; een verblijdend resultaat, waarvoor we dankbaar kunnen zijn, omdat er uit blijkt dat hier en daar iets van den nood der Zending tot de gemeente is doorgedrongen, maar... laat ons wel bedenken broeders en zusters, een meerdere opbrengst van tweeduizend gulden is heelemaal niet voldoende om het groote tekort van de begroting te dekken; op geen stukken na. Dat een verhoogde actie voor de Zending op Soemba in vele gemeenten een dreigende toeneming van het tekort moge voorkomen. Is het met de organisatie van het werk voor de zending in sommige kerken minder goed in orde?... deputaten zijn gaarne bereid alle mogelijke inlichtingen te verstrekken die tot verbetering kunnen leiden! Hartelijk dank aan alle medewerkers, in 't bijzonder aan hen die in de vorm van een extra gift een welkome verrassing zonden.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 25 Aug. 1938.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: De deur des geloofs geopend. — Van Zendingsaangelegenheden: De groote internationale Zendingsconferentie te Tambaran; De Theologische Opleidingsschool te Karoeni op Soemba; Een Zendingsweek. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken van Utrecht en Gelderland: Mej. P. Strijker; De nieuwe Kerk te Tlepok. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Tweede kwartaalverslag 1938. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Een nieuw kerkgebouw te Grabag in gebruik genomen; De Zendingscommissie te Zonnemaire met de meisjes, die haar helpen. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De eerstelingen; Groei van den Medischen dienst te Djokja. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Het werk onder vrouwen en meisjes; De jongedames Dijkshoorn te Delft. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Het vijftien-twintig-jarig Zendingsjubileum van West-Soemba; De Zendingsmeisjes te Zweeloo; Mej. G. de Jong; Zendingscommissie met collectantjes te Huizen (N.H.). — Zending van de Geref. Kerken te Soerabaja, Malang en Semarang: Bemoedigend; De bijna ingestorte school te Bitowa. — Opleidingsschool te Djokja: Brief van Br. J. D. Wolterbeek. — Zendingscommissie te Harmelen. — Brief van de docenten der Opleidingsschool aan de deputaten der Generale Synode voor de Zending. — Statistiek Schooldienst. — Een jonge gemeente. — Zendingsmomenten: Verslag der vergadering van Miss. Predikanten. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

DE DEUR DES GELOOFS GEOPEND

En daar gekomen zijnde, en de gemeente vergaderd hebbende, verhaalden zij, wat groote dingen God met hun gedaan had, en dat Hij den heidenen de deur des geloofs geopend had. Hand. 14 : 27.

Paulus en Barnabas zijn van hun eerste zendingsreis teruggekeerd naar de Zendende Kerk Antiochië.

Zij hebben het op die reis niet gemakkelijk gehad. Vooral van den kant der Joden hadden zij veel tegenstand en vijandschap ondervonden. Die vijandschap openbaarde zich vooral, toen de apostelen zich tot de heidenen wendden, om hun het heil in Christus te verkondigen. Daarover ontstaken de Joden in woede. Zelf namen zij de blijde boodschap niet aan, maar zij konden het ook niet hebben, dat het Woord des Heeren aan de heidenen gebracht werd.

Zoo werkten de Joden Paulus en Barnabas op allerlei listige wijzen tegen. En zij hadden ten deele succes. Want te Lystre lieten de heidenen het zelfs toe, dat Paulus door zijn volksgenooten gesteengd werd.

Toch mochten zij ook ervaren, dat de Heere met hen was, en dat Hij de prediking des Woords zegende. Te Pafos op Cyprus werd de stadhouder Sergius Paulus tot den Heere bekeerd. Te Antiochië in Pisidië geloofden er zoovele der heidenen als er verordineerd waren ten eeuwigen leven. Het Woord des Heeren werd door het geheele land uitgedragen. In verschillende plaatsen kon zelfs de kerk worden geïnstitueerd door de verkiezing van ambtsdragers. God had hun werk rijklijk met Zijn zegen bekroond.

Na volbrachte taak konden zij thans ook met een verblijd en dankbaar hart naar Antiochië, vanwaar zij uitgezonden waren, terugkeeren.

En als zij daar dan gekomen zijn, dan moeten zij aan de Zendende Kerk verhalen, hoe God hun werk gezegend heeft. Neen, zij hebben hun reis niet tevergeefs gemaakt. Zij hebben vrucht op hun werk gezien. De gemeente van Jezus Christus zal het hooren, wat groote dingen God met hen gedaan had. Zij waren door Hem geleid, geholpen, gered. Maar ook zal zij hooren wat groote dingen God onder de heidenen gedaan heeft. En dat wordt aldus uitgedrukt: „dat Hij den heidenen de deur des geloofs geopend had”.

Tot voor kort, was die voor de heidenen gesloten. Zij hadden geen toegang tot het geloof. Zij konden er niet bij komen. „Zij waren zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der beloften,

geen hoop hebbende en zonder God in de wereld”. Wel was het een enkele maal gebeurd, dat een heiden Jezus Christus als zijn Verlosser leerde kennen, en dat kon niet anders dan door het geloof in Hem, maar dat werd als een wonder beschouwd, waar ieder versteld van stond. Dat was iets onbegrijpelijks voor den geloovigen Jood.

Maar op die eerste zendingsreis van Paulus en Barnabas was het gansch anders gegaan. 't Was, alsof God het den heidenen had toegeroepen: ge behoeft niet meer over den muur te klimmen, die scheiding maakte. De deur staat ook voor u wijd en waag open. Komt maar gerust: „Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden”.

Vergeeten wij hierbij niet, dat het God was, die den heidenen de deur des geloofs geopend had. Dat was niet het werk der apostelen. Zij waren niet in staat geweest één enkelen heiden tot het geloof te brengen. Dat vermocht Paulus niet, en dat vermag nu geen enkele missionair-predikant. Dat is het werk des Heeren. Hij verandert de harten, Hij alleen opent de deur des geloofs en brengt tot het waarachtige leven. En onze God moet daarvoor dan ook alleen de eer ontvangen.

En nu God de deur des geloofs voor de heidenen geopend heeft, nu blijft ze voor hen geopend. Het offer van Christus heeft blijvende waarde. Hij stierf niet voor de Joden alleen, maar ook voor de heidenen. Heel de aarde ligt nu aan Jezus' voeten.

Dat dan de Kerk des Heeren hare roeping versta om overal de boodschap des heils te doen weerklinken!

H.

v. R.

Van Zendingsaangelegenheden.

De groote internationale Zendingsconferentie te Tambaran.

In de gebouwen van het „Christian College” te Tambaran in Britsch Voor-Indië, gelegen dicht bij Madras, zal D.V. van 13 tot 30 December a.s. de groote Wereld-Zendingsconferentie worden gehouden. Nog slechts enkele jaren geleden zijn deze gebouwen gereed gekomen. Naar wat daarover is medegedeeld zijn zij bijzonder geschikt voor het houden van een groote conferentie. De internaten bieden uitnemende gelegenheid om eenige honderden afgevaardigden te herbergen en in de collegezalen kunnen gemakkelijk alle vergaderingen worden gehouden. Verre buiten het stadsgewoel, kan de Conferentie daar bijeen zijn en rustig haar arbeid verrichten.

Uit een religieus oogpunt is Madras geen bijzonder middelpunt, gelijk wel sommige andere plaatsen in Britsch-Indië. En de ligging is ook minder centraal dan de meer noordwaarts gelegen steden als Calcutta of Lahore. Maar ofschoon die plaatsen misschien wel

enkele voordeelen zouden bieden boven Madras, is toch Madras voor het houden van deze Conferentie geschikt, omdat voor verreweg de meeste afgevaardigden de reiskosten beduidend hooger zouden zijn geworden indien men b.v. Calcutta gekozen had.

Gelijk men weet zal uit Nederland met Dr. Baron van Boetzelaer van Asperen van Dubbeldam en Ds. D. Crommelin uit den kring der Gereformeerden Dr. W. G. Harrenstein aan de Conferentie deelnemen.

Nederlandsch-Indië mag 10 Inheemsche Christenen en 5 zendelingen afvaardigen. Voor de Javaansche Kerken van ons Zendingsterrein op Midden Java is Dr. Wardaja van Poerworedjo aangewezen. En van onze Zendingssmannen op Java is Ds. A. Pos, één der docenten van de Opleidingsschool, benoemd om aan de Conferentie deel te nemen. Hij zal tevens ook gaan voor de Salatiga-Zending en de Doopsgezinde Zending op Midden-Java ten Noorden.

De vraag is wel eens gesteld of het niet beter was, dat de Gereformeerden aan deze Conferentie geen deel namen, maar zich afzijdig hielden. Het schijnt, dat sommigen dit beter zouden achten. Het komt ons echter voor, dat men zich daarin vergist.

Natuurlijk mag onze Zending of onze Kerkgemeenschap in geen enkel opzicht eenige verantwoordelijkheid dragen voor eventuele uitspraken, die de Conferentie zal doen of gebonden worden door hare besluiten. Maar dit is ook niet het geval.

Door de aanwezigheid van enkelen uit onzen kring wordt de vrijheid van onze Kerken of van onze Zending zelfs met geen vinger aangeraakt.

Het bijwonen der Conferentie door enkele Gereformeerden achten wij wel van belang.

In het Indisch Kerkblad schreef Ds. A. Pos hierover het volgende, dat ons geheel juist voorkomt:

„Het belang van het bijwonen van deze conferentie schuilt m.i. hierin. In de eerste plaats is daar de gelegenheid om personen van allerlei zendingsgebieden te ontmoeten en de situatie op allerlei andere zendingsterreinen te leeren kennen, zoodat men eenigszins meelevende kan met elkanders moeilijkheden en blijdschap. Op deze wijze wordt er eenig internationaal zendingsbewustzijn aangekweekt.

Voorts biedt zulk een conferentie in de discussie ter vergadering de gelegenheid om de inzichten van anderen te vernemen over allerlei zendingsvraagstukken waarmee ook wij te worstelen hebben. Bij deze inzichten zal er allerlei zijn, dat voor ons aanvaardbaar is, omdat het uit een ander uitgangspunt geboren is, maar zal er ook allerlei zijn, dat ons van dienst kan zijn bij onzen eigen zendingsarbeid.

In de derde plaats hebben wij daar ook de gelegenheid eigen inzicht bekend te maken omtrent de groote vragen, die op zulk een conferentie aan de orde zijn.”

In onderscheiding van voorgaande Conferentie zal op deze Conferentie het hoofdthema zijn: „De opbouw van de jonge Christelijke gemeenschappen in de verschillende zendingsgebieden als levende leden van de groote gemeenschap der kerken in de geheele wereld.”

Dit hoofdthema is in vijf thema's onderverdeeld, n.l. Het geloof waaruit de Kerk leeft. Het getuigenis van de Kerk, Het leven van de Kerk, De Kerk en haar omgeving, en als vijfde thema: Samenwerking en eenheid.

Deze vijf thema's zullen in 16 secties behandeld worden. Het belangrijkste werk van de conferentie zal in deze secties gedaan worden. Daar heeft elke afgevaardigde in de bepaalde sectie, waarvoor hij aangewezen wordt (een aanwijzing, die zooveel mogelijk geschiedt naar zijn eigen wensch) de gelegenheid intensief deel te nemen aan de discussie over het daar behandelde onderwerp.

Alle afgevaardigden hebben de taak in grootten of kleineren kring de op de conferentie te behandelen onderwerpen, en speciaal dat van hun eigen sectie, van te voren te bestudeeren.

En de internationale Zendingssraad heeft ter voorbereiding van de Conferentie onder meer Prof. Dr. H. Kraemer van Leiden verzocht een boek te schrijven, die daaraan heeft voldaan. Zooals dit van Prof. Kraemer, eminent kenner der niet-Christelijke godsdiensten en van de Christelijke wereldzending, te verwachten was, heeft deze in de Engelsche taal een boek geschreven „*De Christelijke boodschap in een niet-Christelijke wereld*”, waarvan de betekenis en de waardij niet gemakkelijk kan worden overschat. Dit meesterwerk is op zichzelf reeds een boek van den eersten rang en biedt een uitnemende voorbereiding voor de conferentie, die te Tamboran staat gehouden te worden.

De Theologische Opleidingsschool te Karoeni op Soemba.

Het is thans gelukkig zoo ver, dat de Theol. Opleidingsschool op Soemba haar lessen weldra weer zal kunnen beginnen. Reeds meer dan vier jaar is het geleden, dat de laatst gehouden cursus aan deze school afgelopen is. Het was in het midden van 1934, dat Ds. L. P. Krijger, de eerste docent dezer Opleidingsschool, zijn laatste leerlingen afleverde. Gelukkig was het een flink getal. Bij het eindexamen kon toen aan niet minder dan 16 leerlingen het diploma van helper bij den dienst des Woords worden uitgereikt. Slechts één leerling moest worden afgewezen. In 1934 heeft dus het getal der Inl. Goeroe's wel een zeer beduidende versterking verkregen.

Sinds 1934 staat echter de opleiding van Inl. helpers op Soemba stil. Ds. Krijger ging voor goed naar Holland en ontving eervol ontslag als docent der Opleidingsschool.

Wel is er toen met bekwaren spoed getracht een opvolger voor Ds. Krijger te vinden. Reeds spoedig is Ds. H. Bergema, de miss. predikant van Keboemen, benoemd, die ook de benoeming aannam, maar niet eer dan in het begin van 1936 zijn standplaats kon verlaten, om naar Holland te komen en zich voor te bereiden voor zijn arbeid op Soemba. Een samenloop van omstandigheden, niet het minst de ernstige krankheid van Ds. Bergema, die eenige maanden duurde, was oorzaak, dat hij niet zoo tijdig naar Soemba kon vertrekken, als eerst het voornemen was. Dit had natuurlijk ten gevolge, dat de Opleidingsschool te Karoeni veel langer gesloten bleef, als eerst in de bedoeling lag. Thans echter is het zoo ver, dat weldra de school weer zal beginnen.

In Juli l.l. is Ds. Bergema met zijn gezin naar Indië vertrokken. Op medisch advies heeft hij nog een paar weken op Java in een koel klimaat doorgebracht, doch zou in het laatst van September van Soerabaja afreizen naar Soemba. Indien er zich geen verhinde-

ring heeft voorgedaan, zal Ds. Bergema als dit No. van het Zendingsblad is verschenen, reeds een paar weken op Soemba zijn en zoo spoedig als dit mogelijk zal blijken, zijn arbeid tot opleiding van helpers bij den dienst des Woords beginnen. De behoefte aan goed opgeleide helpers wordt op Soemba dringend groot. Gelukkig, dat er nu weer een docent op Soemba is en de Opleidingsschool weer kan worden geopend.

Een Zendingsweek.

In het Zendingsbureau te Oegstgeest hebben de samenwerkende Zendingscorporaties haar middelpunt. Tot die samenwerking zijn toetredend het Nederlandsche Zending-Genootschap; de Nederlandsche Zendingsvereniging; de Utrechtsche Zendingsvereniging; het Rijsche Zendingsgenootschap; het Sangi- en Taloud-Comité; het Java-Comité en het Bazelsche Zendingsgenootschap.

Met elkander omvatten deze Zendingen meer dan de helft der Nederlandsche Zending. Het Rijsche Zendingsgenootschap behoort eigenlijk niet tot de Nederlandsche Zending, en evenmin het Bazelsche Zendingsgenootschap. Maar beide hebben in Nederlandsch-Indië een zeer beduidend Zendingveld en zijn met het oog daarop toetredend tot genoemde samenwerking, zij het dan ook in losser verband dan de andere zendingen, die hierbij zijn aangesloten.

Deze samenwerkende Zendingscorporaties organiseren elk jaar een z.g. Zendingsweek d.w.z. een week, waarin bijzonder het gebed alsmede een offer voor de Zending gevraagd wordt.

Dit jaar zal, naar het voornemen is, die week gehouden worden van 6—13 November. Men wil die week bestemmen als „Zendingsweek voor Gebed, Toewijding en Offer”. Door heel het land zal er dan een inzameling voor den arbeid der Zending worden gehouden.

Ten onrechte meent men wel eens, dat de oproep tot het houden van die Zendingsweek uitgaat van alle Nederlandsche Protestantische Zendingen te samen, zoodat ook alle zendingen pro rata in de opbrengst daarvan deelen zouden. Die gedachte is onjuist. Een niet onbelangrijk deel van de Nederlandsche Zending staat buiten deze beweging. Ook de Zending der Gereformeerde Kerken is in deze actie niet betrokken.

Misschien ware het niet ongewenscht, dat alle Protestantisch Christelijke Zending samenwerkten in het houden dezer Zendingsweek. Bij alle verdeeldheid, die er onder de Christenen is, zou de eenheid, die er toch nog ondanks die gedeeldheid is, zich eenigszins manifesteren, zooals dit op Zendinggebied, zonder verdoezeling van beginselverschil nog wel eens meer gebeurt. De opbrengst der inzameling zou dan naar evenredigheid kunnen worden verdeeld. En alle Zendingen, ook die van de Gereformeerde Kerken, zouden die inkomst uitstekend kunnen gebruiken, want vrijwel alle Zendingskassen worstelen telkens met een tekort. Wij denken echter niet, dat het spoedig tot zulk een samenwerking in een „Zendingsweek” zal komen. Op heden bestaat zij althans nog niet.

De Zendingsweek, die in November staat gehouden te worden gaat dus buiten de Zending onzer Kerken om. In de opbrengst der te houden collecte deelt onze Zending niet.

Wij hopen echter van harte, dat deze Zendingsweek

uitstekend moge slagen. Zooals telkens in de dagbladen is gemeld, worstelt men te Oegstgeest met onrustbarende tekorten. De begrotingen zijn in haar uitgaven beperkt tot het allernoodzakelijkst. Op de salarissen, die waarlijk niet hoog waren, moest reeds 25 % worden gekort. Werk, dat zeer dringend roept, blijft hier en daar ongedaan. Met groote moeite wordt wat men heeft gaande gehouden. Sinds enkele jaren bewegen de inkomsten zich, tengevolge van den nood der tijden, aldoor in dalende lijn. Naar we vernamen is het tekort reeds gestegen tot boven de f 200.000. Gelukkig luiden de laatste berichten iets gunstiger. Het schijnt, dat de dalende lijn tot stilstand is gekomen en de inkomsten weer iets naar boven gaan. Maar een slagende Zendingsweek is toch ditmaal nog bijzonder nodig. Het is zeer te wenschen dat de opbrengst der inzameling voldoende zal zijn om het tekort geheel te dekken en in de noodzakelijke uitgaven te kunnen voorzien.

Wanneer er in onze kringen zijn, die hiervoor iets kunnen bijdragen, zonder dit aan de eigen Zending te onttrekken, dan verdient dit warme aanbeveling. De Zendingen, die te Oegstgeest samenwerken, doen in Ned. Indië uitnemend werk, dat ons aller belangstelling en waardeering verdient. Natuurlijk moet, wat de Zending betreft, door de leden onzer Kerken allereerst aan de eigen Zending worden gedacht. Ook de Gereformeerde Zending heeft versterking harer inkomsten wel dringend nodig. Maar dat behoeft er ons niet toe te leiden, dat we aan geen enkele andere Zending eenigen steun bieden. De samenwerkende Zendingscorporaties te Oegstgeest verkeerden in bijzonderen nood. Zij hebben haar voedingsbodem inzonderheid in de Ned. Herv. Kerk. Daar behoort men dus in de eerste plaats krachtige hulp te bieden. Maar voorts ligt het op den weg van heel de Protestantische Christenheid van Nederland om Oegstgeest de helpende hand te reiken.

W. B.

Santpoort, 28 Sept. 1938.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Mej. P. Strijker.

Mej. P. Strijker, hoofdverpleegster in dienst der Zending van de Geref. Kerk van Utrecht te Poerworedjo, is na een genotvol verlof 8 Sept. l.l. teruggekeerd naar Java.

De eerste maal ging zij uit in December 1931. Na zes jaar met groote toewijding aan het hospitaal werkzaam te zijn geweest, kwam voor haar de tijd van haar eerste verlof. Gelukkig mocht zij al haar naaste familieleden weer ontmoeten en heeft zij in de maanden van haar verlof het genoegen van het familieleven weer mogen genieten.

Toch heeft zij haar verloftijd niet enkel in rust en ontspanning doorgebracht.

Zoals al meer gebruikelijk wordt bij het medisch personeel onzer Zending, heeft zij tijdens haar verlof de gelegenheid waargenomen in een deel van het werk zich nog bijzonder te bekwaamen. In het Diaconessen-huis te Utrecht heeft zij onder de leiding van

Mej. P. Strijker.

Dr. Kok en Dr. Bos twee maanden in de Röntgenkamer mogen werken om zich in dat deel van het medisch werk te bekwamen.

Stellig zal dit aan haar gewaardeerden arbeid te Poerworedjo zeer ten goede komen.

Ofschoon uit den aard der zaak het afscheid nemen van de familie haar niet zoo gemakkelijk viel, is zij toch met opgewektheid en blijdschap teruggekeerd naar Indië. Te Marseille ging zij aan boord van de „Baloeran” en reisde zij, samen met Mej. A. A. de Graaf in eenzelfde hut, naar de plaats der bestemming, waar met verlangen naar haar terugkeer werd uitgezien.

W. B.

De nieuwe kerk van Tlepok.

Zooals bekend, werd de kerk van Tlepok verleden jaar September door een aardbeving totaal verwoest.

Groote verslagenheid in die arme gemeente, die juist bezig was een kerkje te bouwen in het naburige Redjosari, een kleine dochtergemeente. Tlepok had daarvoor boven vermogen geld bijeengebracht en ook nog een leening van f 250.— gesloten.

En nu, onder den last van dezen kerkbouw gebukt (zij het met gewilligheid en zonder klacht), komt plotseling over hen zulk een ongedacht zware beproeving. Een oogenblik staat men als versuft. Niemand ziet een weg om uit de donkerheid uit te komen. Maar God zal voorzien, dat blijven ze gelooven.

En God heeft geholpen. Hij wekte in Holland en

in Indië groote offervaardigheid. En zoo kon aan de berooide gemeente van Tlepok een bedrag worden aangeboden, waarmee ze den kerkbouw durfden beginnen.

Ziehier nu een en ander uit een brief van Ds. Wirjatenaja, waarin hij ons verhaalt de in-gebruikname van het nieuwe kerkje. Moge het met dankbaarheid gelezen worden.

Tlepok, 20 Augustus 1938.

Aan Ds. L. Netelenbos, Hilversum.

Thans heb ik gelegenheid, U een en ander mede te deelen over wat er te Tlepok heeft plaats gehad. Onze nieuwe kerk is geheel klaar gekomen en kon ook reeds in gebruik genomen worden.

27 Juli 1938 was voor ons een dag van groote feestelijkheid. Hollandsche en Chineesche medegeloovigen mochten we in ons dorp met vreugde ontvangen.

De Javaansche kerkeraden uit eigen ressort (Poerworedjo), zoowel als uit Premboen, Magelang en Wates waren bij onze plechtigheid vertegenwoordigd. Ook hadden we de bestuursambtenaren uitgenoodigd, maar deze waren verhinderd.

Er waren meer dan 400 belangstellenden bij elkaar gekomen.

Ongeveer half 10 verzocht ouderling I. Soetadihardja Psalm 122 : 1 te zingen. Daarna ging hij voor in gebed. En nu volgde het gewichtige gebeuren: *de nieuwe kerk werd geopend en in gebruik genomen.*

Een rijk programma wachtte ons. Liederen werden gezongen op Javaansche en Hollandsche melodiën. Woorden van dankbaarheid en hartelijken gelukwensch werden overvloedig uitgesproken.

Doch, gelijk het behoort, de prediking van Gods Woord ging voorop. Want daartoe werd dit fraaie, soliede gebouw ons door Gods ongedacht rijke gunst geschonken.

De predikant (Ds. Wirjatenaja) bedient het Woord, genomen uit Psalm 116 : 18, 19. Hij roept de gemeente op, om toch nooit gewoon te raken aan Gods weldaden, doch om den Heere de geloften te betalen. Opmerkelijk de overeenkomst tusschen de omstandigheden van dezen dichter en die van de gemeente te Tlepok.

In het eind verheffen de harten zich in lofzang tot den Vader van alle barmhartigheid, Die uit zoo grooten nood uitkomst heeft geschonken. Dit tweede huis is zelfs beter dan het eerste. Vandaar dat Psalm 118 : 14 blij opklimt uit een beweldadigde menigte.

Het nieuwe kerkje maakt een zeer aantrekkelijken indruk. Iedereen getuigt, dat het keurig en stevig is afgewerkt. Ook preekstoel en banken, het is alles zeer naar wensch.

Natuurlijk zijn er tegenvallers gekomen. Het transport van de materialen kwam duurder uit dan we berekend hadden. En ook ging de prijs van het djatihout bedenkelijk uit boven de begroting. We dachten toe te kunnen komen met wat we uit Holland en uit Indië ontvingen, n.l. f 2213.16. Maar toen beide kerkjes klaar waren (Tlepok en Redjosari) bleek het, dat we nog f 800.— tekort kwamen. Gelukkig konden we die bedragen renteloos te leen krijgen, onder voorwaarde dat we f 20.— per maand afbetalen.

Geen geringe last, die schuld van f 800.—. Doch,

De Kerk te Tlepok.

niemand meene, dat de gemeente van Tlepok er kleinmoedig onder is. Integendeel, we zijn hartelijk dankbaar, dat de groote ontferming van den Heere in den hemel ons zulk een ruime, kostelijke kerk wilde schenken. En daarom — lof zij God, onzen hemelschen Vader, Die in gunst wilde nederzien op Zijn knechten in hun overgroote droefheid. We gevoelen ons thans bovenmate vertroost.

Met hartelijken groet, ook van de geheele gemeente,
w.g. S. WIRJATENAJA.

P.S. Het schijnt wel alsof de kerkeraad van Tlepok wat erg onbedachtzaam te werk is gegaan. Doch dit is inderdaad slechts schijn.

Een Hollandsche architect had de begroting opgemaakt, en meende dat men met het beschikbare bedrag inderdaad zou toekomen. Ze gingen te Tlepok dus voorzichtig te werk.

Maar, als men in het binnenland van Java goed wil bouwen (en dat was noodig met het oog op de mogelijkheid van een nieuwe aardbeving), dan komen er altijd onvoorziene uitgaven, nog boven het bedrag, dat men voor „onvoorzien” heeft uitgetrokken.

Ds. W. voelt zich, wegens het groote tekort, ietwat onbehaaglijk. Hij zou zoo graag zonder schuld den weg voortgezet hebben. Hij schrijft dan ook: „als ik geweten had dat we zoo ver boven onze begroting zouden komen, dan had ik liever minder goede materialen gebruikt, opdat onze schuld niet tot zulk een hoog bedrag geklommen zou zijn”.

Hij weet ook niet, hoeveel schuld er bij ons in Nederland op nieuwe kerken pleegt te rusten.

Nu, het is ook een heele last voor die zwakke gemeente, f 800.— schuld. En of ze dat kunnen volhouden, f 20.— per maand afbetalen, ik vrees ervoor. Toch zal het wel moeten.

Maar ik zeg: „broeder Wirjatenaja, dat het niet

alles liep zooals ge u stellig had voorgenomen, daarvoor zal niemand u lastig vallen. Laat de gemeente van Tlepok zich inspannen zooveel zij kan. Als eenmaal de schuld afbetaald is, zal zij blij zijn, dat ze zulk een deugdelijk kerkgebouw bezit. We hopen, dat het vele tientallen jaren de plaats mag zijn der aanbidding van den grooten God en Zaligmaker, Wien ook in de omgeving van Tlepok lof en eere toekomt.”

L. N.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Tweede kwartaalverslag 1938.

Het is ons een voorrecht U wederom het driemaandelijksch verslag over den Zendingsarbeid in de residentie Banjoemas te mogen doen toekomen. Met vreugde zien wij telkens hoe de Heere Zijn werk hier zegent. Dat doet ons met blijden moed verder gaan in het vertrouwen dat ook bij den voortduur het Evangelie hier ingang moge vinden bij velen.

De stof voor het tweede kwartaalverslag, willen wij onder drie hoofden ordenen:

1. Kerk en Zending.

Het vorig rapport eindigde met de vermelding van het besluit van de Javaansche classis Banjoemas om te komen tot de organisatie van een classicale zaai-week. Deze werd in de week na Pinksteren te Poerbolingo gehouden. De vrucht is een tweeledige: het Evangelie is ook op deze wijze in verschillende desa's verspreid en er ging een stimulerenden invloed van uit op al de Gemeenten en Kringen in de residentie verspreid.

De voorafgaande maand was óók belangrijk voor

de kerk van Poerbolingo, omdat ze toen voor haar rekening evangelieboden uitzond om naar het noorden en oosten van ons arbeidsveld de blijde boodschap uit te dragen.

De lang voorbereide beroeping van Ds. Wirjatenaja, predikant te Tlepok, door de gemeente van Poerwokerto werd in de maand Juni uitgebracht.

Het vroegere hoofd van de Christelijke Holl. Chineesche School te Soekaradja, de Heer Swanborn, sedert wonende op het eiland Madoera, deed ons het genoegen gedurende Juni en Juli met zijn vrouw naar Poerbolingo terug te keeren.

In die maanden heeft hij zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor de evangelisatie onder de Maleisch sprekende Chineezers.

Uiteraard staat onze Zending buiten eenig organisatorisch verband met de Protestantische Kerk van Nederlandsch-Indië. Toch heeft wat daar geschiedt ook zijdelings belang voor onze Zending.

Door een wijziging in de ressortsindeeling is de predikantsplaats van Poerworedjo verlegd naar Poerwokerto.

In Mei deed de eerste predikant der Protestantische Kerk te Poerwokerto zijn intree. Ds. Brink heeft gedeeltelijk zijn studie gedaan aan onze Vrije Universiteit. Door zijn eerste huwelijk geparenteerd aan den vroegeren Zendingsconsul Crommelin, heeft hij uit Holland de zendingsliefde en belangstelling meegekregen. Wij roepen hem hartelijk welkom toe, en hopen, dat zijn arbeid, welke in hoofdzaak de Hollandsch-sprekenden geldt, Gods Koninkrijk in Banjoemas ten goede kome.

Wat het eigen Kerkelijk leven der Hollandsche geestverwanten betreft:

Wij vonden in het verslag van de classicale vergadering der Geref. Kerken in Ned.-Indië, gehouden op 27—29 Juni te Batavia, deze mededeeling:

Djocja vraagt in verband met mogelijke institueering van de Kring van Poerwokerto, hoe in deze te handelen. Solo en Magelang zouden deze zaak voorbereiden: Dat belooft dus iets bijzonder gewichtig voor ons zendingsveld!

2. Schooldienst.

Voor onze Huishoudschool te Poerwokerto Mardi Kenja was de overkomst van Mejuffrouw W. Wielenga, dochter van den bekenden missionaris van Soemba, een buitengewoon belangrijk feit.

Voor de meisjes dier school zal het bezoek in Mei van de afgetreden Algemeene Secretaresse van den bond van Christen Jonge Vrouwen uit Australië een aangename herinnering blijven, al moest wat zij vertelde natuurlijk uit het Engelsch vertaald worden.

De juffrouw voor de huishouding aan die school, Mejuffrouw Soekapti, mocht op 29 Mei in het midden der Javaansche gemeente het teeken van den Heiligen Doop ontvangen.

Eind Mei nam de leidster van b.g. School te Soekaradja Mevrouw Platte haar afscheid.

Ook Mejuffrouw W. Dreckmeier van de Chineesche School te Poerbolingo verliet ons met het eind van den cursus (Juni) om naar Batavia te vertrekken. Aan beiden heeft onze Schoolvereeniging en zijdelings ook de Zending voor haar toegewijden arbeid veel dank te zeggen.

Onze Christelijke Hollandsch Inlandsche School te

Tjilatjap herdacht op de ouderavond bij het einde van den cursus gegeven, haar tienjarig bestaan. Bij monde van den Assistent-Resident bracht ook het Binnenlandsch Bestuur zijn waardeerende gelukwensen.

Hoewel wij anders op deze plaats geen melding maken van familieaangelegenheden, willen wij toch een uitzondering maken van den Heer Verhoef, het Hoofd van de Holl. Javaansche School met den Bijbel te Poerwokerto. Het echtpaar werd verblijd met de geboorte van een zoon, nadat 't bijkans 10 jaar geleden was, dat zij een dochter ontvingen.

Op initiatief van het Schoolhoofd te Adiredja was daar in 1936 een cursus voor Volksonderwijzers geopend. Het strekt hem en ons tot groote voldoening dat aan alle acht cursisten het diploma van onderwijzer kan uitgereikt worden. Zij vonden dadelijk plaatsing in zendingsdienst.

3. Ziekenhuis.

De verpleegster Zuster Gazendam van het Zendingziekenhuis te Poerwokerto mocht na langdurige ziekte herstellen. In Juni werd vanwege ons ziekenhuis Trenggiling (Poerbolingo) in de onderdistrict hoofdplaats Kalimanah een polikliniek geopend.

Juist in die streek hebben wij in verschillende dorpen een begin van ingang.

Tegelijk met Mej. Soekapti, werd ook Njonja Ho Yang, die reeds maanden in het ziekenhuis te Poerwokerto wordt verpleegd, door den doop in de Christelijke gemeente ingelijfd. Zij hoorde het Evangelie in haar ziekte en wij waren allen blij dat haar gezondheidstoestand redelijk wel was, zoodat zij in de Kerk kon gedoopt worden.

Moge ook deze arbeid van de Medische Zending meewerken om vooroordeelen weg te ruimen en de loop van het Evangelie in de omliggende desa's te bevorderen.

B. J. ESSER.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Een nieuw kerkgebouw te Grabag in gebruik genomen.

Vrijdag 12 Augustus werd in Grabag onder groote belangstelling het nieuwe fraaie kerkgebouw in gebruik genomen.

Het gebouw was geheel gevuld — circa 200 menschen waren er aanwezig — toen Ds. Pos het samen-zijn opende, of liever toen met het uitspreken van het votum de godsdienstoefening ter inbruikneming aanving.

Tot dusver worden de gewone wekelijksche koempoelans in Grabag nog steeds uitsluitend in het Maleisch gehouden omdat het overgrote deel der leden en hoorders daar Chineezen zijn en veel beter Maleisch verstaan dan Javaansch.

Ook deze dienst was dus een Maleische dienst die geleid werd door Ds. Pos welke sinds het vertrek van Ds. Merkelijn het consuletschap waarneemt voor het Maleisch Chineesche werk.

Ds. Pos preekt in het Maleisch over 2 Kronieken 7 vs. 16Want ik heb nu dit huis verkoren en geheiligd, opdat Mijn Naam daar zij tot in eeuwigheid, en Mijne oogen en Mijn hart zullen daar ten alle dagen zijn.

In een prachtige toespraak bepaalde Ds. Pos zijn hoorders bij de belofte Gods die hij geeft aan zijn gemeente. Dat Hij bij haar wil wonen te allen dage 1e. met zijn naam, 2e. met zijn oog, 3e. met zijn hart!

Na de prediking en nadat Ds. Pos ook den zegen had uitgesproken kwam een groote rij van sprekers de zending en de jonge gemeente gelukwenschen.

Het was een mooie samenkomst waarbij elke toespraak tevens een evangelieverkondiging was. Geen enkele van de vele toespraken maakte daarop een uitzondering.

Een der sprekers vergeleek de mooie kerk met een fraaie lampekop. Maar de gemeente was de lamp en hij bond ernstig de gemeente op het hart toch vooral haar licht ook te laten schijnen.

Tegelijk met het kerkgebouw heeft daar de Hollandsche schoolvereniging een schoolgebouw laten bouwen voor de bloeiende Chr. Holl. Chin. school die reeds meer dan 100 leerlingen telt. Grabag is toch een Chineezencentrum. Feitelijk behoort dus Grabag vooral ook tot het Zendingsterrein dat de Hollandsche kerken van Magelang en Bandoeng gezamenlijk voor hun rekening hebben genomen.

En toen verleden jaar de kerken van Bandoeng en Magelang onderling het terrein verdeelden kwam Grabag feitelijk voor rekening van de kerk van Bandoeng.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de kerk van Bandoeng en de Zending van Middelburg gezamenlijk enkele kerken, die zeer noodig waren, zouden bouwen n.l. één in Temanggoeng en één in Grabag.

Beide kerkgebouwen zouden dan beurtelings voor Javaansche en Maleisch Chineesche diensten gebruikt kunnen worden.

Bij nader inzien bleek het verstandig dat ieder één kerk voor zijn rekening nam en zoo zal de kerk van Bandoeng een dezer dagen een kerk in Temanggoeng laten bouwen, terwijl de Zending van Middelburg de kerk in Grabag bekostigd heeft van het geld dat de broeders en zusters in Indië bij gelegenheid van het Jubileum der Zending aan Ds. Merkelijn voor Kerkbouw hebben aangeboden.

Zoo kreeg Grabag dus tegelijk een mooie kerk en een mooie school. De gemeente van Grabag heeft op keurige wijze de geheele inventaris der kerk verzorgd. Niet alleen alle zitplaatsen, maar ook was er een prachtige avondmaalstafel en een schitterend benzinegas lichtinstallatie.

De school daar bloeit ook zeer en is een belangrijke Zendingspost.

Het hoofd der school, de volijverige Theng Tiong Koen, was als kind reeds in de Pinkstergemeente gedoopt. Den Zondag na de opening der kerk deed hij nu belijdenis in onze gemeente.

Het was de eerste maal dat ik in het Maleisch preekte en de sacramenten bediende. Er werden n.l. tevens enkelen gedoopt.

Zoo'n eerste maal in een vreemde taal preeken en spreken valt niet mee. Maar het went spoedig, al blijft het toch altijd meer dan gewone inspanning vragen.

Ook voor de gemeente van Grabag hopen en bidden wij zeer, dat spoedig de tijd gekomen zal zijn dat een missionair-predikant zich geheel en al aan den arbeid onder de Chineezen geven zal.

God zegene daartoe de stappen, die de kerkeraden van Bandoeng, Djocja en Magelang reeds hebben gedaan.

Op het oogenblik wordt de gemeente van Grabag nog verzorgd door de Javaansche Goeroe-Indjil van Pingit, een bekwaam man met vurige ijver. Ook Juffrouw Baarbé heeft er eens in de 14 dagen een samenkomst met Chineesche vrouwen.

Maar het is wel erg noodig dat er spoedig een aparte goeroe-indjil komt. Er is al veel gebeden of God ons hier de weg wil wijzen en de man wil zenden, die daarvoor geschikt is en wij zullen blijven bidden om arbeiders, die de oogst ook in Grabag kunnen binnenhalen.

C. v. N.

De Zendingscommissie te Zonnemaire met de meisjes, die haar helpen.

In de kleine kerk te Zonnemaire leeft liefde voor de Zending. Zij heeft een actieve Zendings-commissie met niet minder actieve meisjes.

Zendingscommissie met haar meisjes te Zonnemaire.

Elke maand wordt er gecollecteerd. Het Zendingsblad en de Zendingskalender worden geregeld verspreid. En dat brengt genoeg op om de bijdrage te kunnen voldoen, die van Zonnemaire voor de hoofddienst verwacht wordt.

En de meisjes gaan elke maand met een busje door heel de Gemeente, om gelden te verzamelen voor den medischen dienst. En dat brengt heel wat op. Het gaat dus goed. En de samenwerking laat niets te wenschen over.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De eerstelingen.

De eerstelingen, die uit heel een gezin en familie voor Christus kiezen, ze hebben het doorgaans niet

gemakkelijk. Vooral de meisjes hebben het moeilijk. Dit hangt samen met heel de positie van de vrouw in de Inheemsche samenleving. Haar bewegingsvrijheid is zoo klein. Zij is doorgaans zoo afhankelijk van wie het in het gezin en de familie te zeggen hebben.

Des te meer moet het ons opvallen, hoe groot de genade is, die God aan zulke eerstelingen bewijzen wil. En dan ook de zegen, die van hen mag uitgaan.

Het is dit jaar gebeurd, dat zulk een eersteling: een meisje van een jaar of twintig, ziek werd. Dus nog meer afhankelijk van haar familie. Ze werd longpatient, mocht niet naar het Zendingsziekenhuis, maar werd opgenomen in het Roomsche Ziekenhuis. Ze had het daar goed. De behandelende dokter was vol lof over haar: „ze werkt zelf zoo echt mee”. Ze ging echter steeds meer achteruit. Tenslotte werd ze naar huis gehaald, omdat de verpleging te veel ging kosten. Zoo kwam ze uit een heerlijk frissche kamer in het Ziekenhuis in een voor haar toestand benauwd kamertje in haar ouderlijk huis. Ze deed al haar best om in het Zendingshospitaal te mogen worden opgenomen. Maar haar ouders wilden dit niet toestaan. Dat Hospitaal lag in een verkeerde richting.

Gelukkig had dit meisje enkele trouwe Christenvriendinnen, die haar geregeld bezochten. Een van haar las haar dagelijks voor en bad met haar. Deze vriendin mocht dit meisje geleiden tot aan de poort van den dood. Voor zij stierf heeft zij, terwijl haar vriendin daarbij tegenwoordig was, haar ouders laten beloven, dat zij — zooals zij dit uitdrukte — haar op Europeesche wijze zouden laten begraven. Zij bedoelde hiermee: op Christelijke wijze. Bij haar graf moest gebeden worden.

Onder het zingen van: „Veilig in Jezus' armen” is zij tenslotte heengegaan.

Terstond werd mij van haar sterven per telefoon kennis gegeven, zoodat ik eenige minuten later bij haar ouders was. Mij was toen nog niet bekend, wat zij haar ouders had laten beloven ten aanzien van de begrafenis. Ik merkte wel, hoe het indruk maakte op die ouders, dat ik opkwam voor een begrafenis, die in overeenstemming was met het geloof van hun gestorven dochter. Maar het was ook wel duidelijk, dat ze iets heel anders van plan waren. Eenige voorzorgsmaatregelen mochten wel worden genomen, dat de begrafenis niet overhaast zou geschieden op Mohammedaansche wijze. Het begraven volgt hier toch reeds zoo spoedig op het sterven. Ik zocht daarom de medewerking van de vriendin, die me had opgebeld. Deze vertelde me toen, wat de ouders hadden moeten beloven vóór het sterven van hun dochter. Zij moesten nu aan hun woord worden gehouden en hiervoor zouden de vriendinnen mee helpen zorgen. Ze hebben zich van deze taak piëteitvol gekweten. Het was goed merkbaar, dat de ouders heel wat in zichzelf hadden te verwerken om hun dochter op zulk een hun vreemde wijze de laatste eer te laten bewijzen.

In de samenkomst, die bij de ouders aan huis, vóór dat het stoffelijk overschot werd uitgedragen, gehouden werd, kon ik dan ook oprecht dank uitspreken, dat ons, als medegeloovigen van de gestorvene, zoo veel vrijheid was gelaten. Maar nog veel meer dankbaar waren we voor de flinkheid, waarmee zij, die was heengegaan, in haar sterven voor haar geloof was uitgekomen.

Die samenkomst werd bijgewoond door een groote schare van geloovigen en van niet-geloovigen. Een krachtig getuigenis ging hiervan uit in de omgeving van dit ouderlijk huis. Velen gingen ook mee naar het graf. Daar werd gezongen: „Veilig in Jezus' armen”. Daar werd gedankt en gebeden.

Tenslotte dankte de oudste broer voor de deelneming en noemde daarbij afzonderlijk de vrienden van het geloof van hun zuster.

Deze eersteling mocht door haar sterven een krachtig getuigenis geven van de hoop, die in haar was.

De eerstelingen, ze hebben het moeilijk, maar God bevestigt Zijn woord aan hen: „Ik ben u een schild, uw loon zeer groot”.

Jogja, Aug. 1938.

D. J. B. ALLAART.

Groei van den Medischen dienst te Djokja.

De medische dienst te Djokja verheugt zich in een groei, die ons telkens verbaast. Deze dienst groeit in al zijn afdelingen verwonderlijk snel. Bijna hoort men het groeien.

Het aantal artsen is in korten tijd met twee vermeerderd en steeg nu tot tien, waarvan 7 Europeesche artsen, één Chin. arts Dr. Lie, die Hollandsche bevoegdheid heeft en een Jav. arts Dr. Soenoesmo, die gewoon Inl. arts is en werkzaam is aan het hulphospitaal te Wates, terwijl dezer dagen nog is benoemd Dr. Picauli, een Amboneesch arts, die 15 Augustus aan de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia zijn artsexamen deed en nu, voorloopig in tijdelijke dienst, aan het Petronella-hospitaal is verbonden. Het ligt in de bedoeling, als het over en weer bevalt, dat Dr. Picauli later werkzaam zal zijn aan het hulphospitaal te Wonosari.

Met het respectabel getal van tien artsen werken in onzen medischen dienst thans negen Europeesche verpleegsters en twee dames voor de huishouding. Naast het hoofdhospitaal heeft onze zending in Djokjakarta nu twaalf hulphospitalen, alsmede het sanatorium Pakem en bovendien nog onderscheidene poliklinieken en de zeer gezegende kraamvrouwenklinik. Al die inrichtingen te samen beschikken over 1116 bedden, die regelmatig bijna alle bezet zijn.

Het sanatorium voor longlijders te Pakem wordt uitgebreid. De uitbreiding is bijna klaar. De directeur, Dr. Groot, hoopt tegen het eind van deze maand het nieuwe gedeelte in gebruik te kunnen nemen. Er is dan plaats voor 134 patiënten.

Het spreekt vanzelf, dat met de exploitatie van het Petronella-hospitaal en zijn aanhoorigheden een beduidend kapitaal gemoeid is.

In 1937 bedroegen de exploitatiekosten f. 228.404. Dat is geen kleinigheid. Maar de inkomsten waren gelukkig voldoende om deze uitgaven te dekken. Het finantieel beheer wordt trouwens met groote voorzichtigheid gevoerd en wordt steeds door een bevoegd accountantskantoor gecontroleerd.

Welke beteekenis de medische dienst voor de zending heeft blijkt duidelijk als we ten slotte nog even mededeelen, dat het laatste jaar 18.910 patiënten zijn opgenomen. Al deze patiënten zijn korter of langer tijd in aanraking geweest met het Evangelie van Christus.

En het aantal polikliniek-patiënten bedroeg niet minder dan 733.156. Ook deze hebben althans iets van het Evangelie vernomen. Duidelijk zeggen ons die

getallen, wat prachtige gelegenheid de medische dienst biedt om de duizendtallen in aanraking te brengen met het Evangelie. De hulp, die de medische dienst aan de patiënten bewijst is zelf reeds een prediking met de daad. En aan die daad paart zich het Woord, dat hen spreekt van Gods liefde en genade in Christus Jezus.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Het werk onder vrouwen en meisjes.

In een vorig nummer van het Zendingsblad namen we in verkorten vorm een schrijven op van Ds. L. W. Korvinus. Hij voerde daarin een warm pleidooi voor den arbeid onder vrouwen en meisjes op zijn Zendingsterrein en verzocht dringend steun voor de oprichting van een Javaansche huishoudschool.

Zeër terecht acht hij echter nog meer noodig dan alleen een huishoudschool.

Hieronder volgt wat hij voorts nog vraagt.

W. B.

Een tweede mogelijkheid van arbeid onder vrouwen en meisjes zie ik in het openen van eenvoudige naaicursussen in de dessa. Mej. Baarbé in het terrein van Magelang heeft daar bijzonder mooie ervaringen mee. Als de Friesche vrouwen en meisjes eens door God bekwaamd werden om meer bij te dragen dan de hierboven van haar gevraagde bedragen, dan zou hier in Keboemen ook begonnen kunnen worden met het oprichten van zulke heel eenvoudige naaiclubs in de dorpen. Véél hoeven deze clubs niet te kosten. Alleen komt het mij gewenscht voor, dat deze naaiclubs begonnen worden onder de leiding van één Javaansche jonge dame, liefst oud-leerlinge van een Huishoudschool, die voor dit werk gedurende eenigen tijd bekwaamd is onder leiding van Mej. Baarbé. Uw eerste gedachte zal misschien zijn, of de vrouwen van de goeroe's dat niet beter zouden kunnen doen? Ja en neen! De meeste goeroe-vrouwen hebben een gezin te verzorgen en het salaris van haar man is doorgaans te klein om veel hulp in huis te kunnen bekostigen. Bovendien hebben lang niet allen van haar voldoende onderricht genoten om in handwerken en naaien leiding te kunnen nemer voor het oprichten en instandhouden van zulke dessa naaiclubs, die een uitgekozen gelegenheid bieden om op rustige wijze over het Evangelie te spreken en tevens om de meestal weinig of niet ontwikkelde dessavrouwen en meisjes iets te helpen en te leiden in het vervullen van haar huishoudelijke taak. In dessa's waar het Evangelie nog niet is binnengekomen biedt zoo'n naaikring kans tot een werkelijk nieuw contact. En in dessa's waar al Christengemeenten zijn, zal dit een begin kunnen worden van een vrouwen- en meisjesvereniging, aangezien de vrouwen en meisjes er door gesterkt zullen worden in haar geestelijk leven en ook sociaal verder zullen worden gebracht. Het vooropgezete doel zal dáárbij echter moeten zijn, dat na verloop van tijd de leiding wordt overgedragen aan de vrouw van den goeroe-indjil of goeroe-sekolah, zoodat de leidster weer op een nieuwe plaats kan beginnen.

Ook deze arbeid is hier zeer noodig en kan een weg zijn tot brengen van het Evangelie van Jezus Christus aan de Javaansche vrouwen en meisjes en

een middel ook om via haar het zg. sterke geslacht te bereiken.

Ook waag ik het nog om U voor oogen te stellen wat toch eigenlijk wel het ideaal moet worden geacht, nu ik U toch aan het schrijven ben over arbeid onder vrouwen en meisjes. Feitelijk zal dit U al duidelijk zijn, nu ik een vergelijking getroffen heb met andere terreinen. Het is: het bezitten van een vrouwelijke Hollandsche kracht, die bv. de cursus voor Evangelisatie te Arnhem heeft doorlopen en Javaansch en Maleisch heeft geleerd, of één, die als onderwijzeres of leerares hier in Indië haar pensioen heeft ontvangen en nog over voldoende arbeidskracht beschikt om hier het werk onder vrouwen en meisjes centraal te leiden; en behalve dat, zelf daadwerkelijk mede te arbeiden door huisbezoek bij Javaansche en Chineesche vrouwen en meisjes, en door bezoek aan de oud-leerling der diverse Zendingscholen.

L. W. KORVINUS.

Naar we vernemen heeft het dringend verzoek van Ds. Korvinus reeds weerklank gevonden. Er is reeds toestemming tot oprichting van een Javaansche huishoudschool gegeven. En onder de Gereformeerde meisjes in Friesland is de actie al gaande.

Zoo gaat het goed.

W. B.

De jongedames Dijkshoorn te Delft.

De Delftsche Zendingscommissie heeft een afdee-

De jongedames Dijkshoorn te Delft.

ling die, naar men ons vertelde, „Sien” heet. En die afdeeling heeft een uitgestrekt terrein, dat voor de Zending moet worden bewerkt. Daarbij bieden de gezusjes Dijkshoorn zeer gewaardeerde hulp. Zij bezorgen met hun tweeën trouw het Zendingsblad en halen in hun busjes tegen afgifte van een quitantie geregeld de bijdragen voor de Zending op. En zij doen het met plezier en dienen er de Zending mee.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Het vijf-en-twintig-jarig Zendingsjubileum van West-Soemba.

Het is dit jaar juist 25 jaar geleden, dat onze Kerken West-Soemba meer intensief begonnen te bearbeiten. Reeds vóór 1913 was er hier het een en ander gedaan.

Met name had Ds. D. K. Wielenga reeds vanaf 1905 een paar reizen van uit Pajeti ondernomen naar het nog zoo weinig bekende Westen, om ook dit gedeelte van het eiland Soemba, het meest vruchtbare en meest dicht bevolkte, te verkennen en het resultaat was geweest, dat er met behulp van het Bestuur een paar schooltjes geopend werden (het eerste te Memboro in December 1909) en dat ernstig geadviseerd werd tot bezetting van dit gedeelte van het eiland over te gaan.

In 1912 werd dan ook Ds. Lod. P. Krijger door de Kerk van Groningen uitgezonden voor West-Soemba en reeds datzelfde jaar ondernamen Ds. Wielenga, Ds. Colenbrander, Ds. de Bruin en Ds. Krijger vanuit Midden en Oost-Soemba een tocht naar het Westen om de plaats van vestiging van den voor West-Soemba bestemden Miss. Predikant te bepalen. Na veel wikkelen en wegen werd als plaats voor de zendingspost Karoeni gekozen, of liever, een plaatsje dicht bij de kampong Karoeni, met name Tenggo'o.

In 1913 kwam toen Ds. Krijger hier, om met den bouw van de woning te beginnen, en toen dit werk zoo ver gevorderd was, dat een paar vertrekjes van de bijgebouwen eenigszins bewoonbaar waren, kwam ook Mevrouw Krijger met de kinderen. Zoo had dan West-Soemba zijn Miss. Predikant en vanaf dit oogenblik, nu een kwart-eeuw geleden, dateert de Zending van West-Soemba.

Dit feit nu, en wat God in de afgelopen 25 jaar hier door de Zending heeft willen doen, hebben we samen als zendingsarbeiders van West-Soemba met afgevaardigden van de verschillende kringen te Karoeni dankbaar herdacht. Van dit jubileum, dat we samen den derden en vierden Augustus vierden, wil ik hier graag iets vertellen.

Het was niet onze bedoeling, om een jubileum te viëren op zich zelf, maar de gedachte zat bij ons voor, om dit gedenkwaardige feit dienstbaar te maken aan het werk, dat hier nu 25 jaar lang door onze Kerken gedaan wordt. Daartoe moest het een gedenkdag voor de Soembaneesche christenen worden, en om dit te bereiken, werden alle kringen van Christenen en zelfstandige gemeenten uitgenoodigd enkele broeders

uit hun midden naar Karoeni af te vaardigen. Zoo waren er een paar honderd menschen samen gekomen, waarvan een groot gedeelte Dinsdagavond al gekomen was en Vrijdagmorgen pas weer vertrok. Voor al die menschen moest gezorgd worden. Mijn vrouw en Juffr. Zigterman hadden daarbij flink steun aan onze dochter Johanne en ons logeetje Juffr. Henry Wigman. Dagen van te voren moesten er al zakken rijst gestampt worden en des Maandags hebben we twee koeien geslacht. We aten gemeenschappelijk in de kerk... ieder kreeg, wanneer het etenstijd was, zijn bord rijst met vleesch en groente op de plaats waar hij zat, en wie voor de nacht geen onderdak meer kon vinden, bij christenen in Karoeni, sliep in de kerk op de banken. Dat is alles heel anders, dan men zich dat in het vaderland kan voorstellen, maar het was voor de menschen zeer gezellig.

Zoo'n vergadering toont dadelijk al, hoe groot een zegen God in de afgelopen 25 jaar heeft willen schenken. Niet alleen, dat onze dokter en de Zuster (we betreunden het allen zeer, dat Dr. en Mevr. Berg, die zoo nauw met het zendingswerk van West-Soemba verbonden zijn, niet in ons midden konden zijn), onze taalgeleerde Dr. Onvlee, Mej. G. Zigterman, hoofd van ons internaat te Karoeni, en niet slechts één, maar twee miss. predikantengezinnen hier nu tegenwoordig konden zijn, allen zendingsarbeiders in West-Soemba, maar vooral ook, dat daar nu, behalve veel schoolgoeroe's, goeroe's-indijl en verplegers, afgevaardigden uit 21 kringen en twee zelfstandige gemeenten te zamen waren, van welk een zegen getuigt dat.

Vanaf Langgeliree tot Kodi toe waren ze gekomen. Sommigen meer dan 100 Km. ver. Vertegenwoordigende de bijna 2500 christenen van West-Soemba. Er waren oude menschen bij, die zich nog heel goed herinnerden, dat vroeger bijna geen Soembanees zijn eigen gebied durfde verlaten, uit vrees voor vijandige stammen. Nu waren ze uit al die verschillende stammen samengekomen en voelden zich broeders. Zoo legde deze vergadering getuigenis af van de eenheid, die het geloof in Christus brengt. Hoe verschillend ook de stammen waren en ook nog zijn, als christenen konden we nu samen zingen, samen bidden, samen spreken over dingen, die ons allen na aan het hart lagen. Dit kwam ook sterk uit in de besprekingen, die we hadden.

Nadat ik in het openingswoord gewezen had op het verband, dat er ligt tusschen wat we nu in deze samenkomst mochten zien, en het gebed „Uw Koninkrijk kome” en het gebod „Predik het evangelie alle creatuur”, kwamen de goeroe's-indijl aan het woord om ieder iets van eigen werk en den kring, waarin ze arbeiden, te vertellen. Ze vertelden van den zegen, die God gegeven had, maar ook van de moeiten die er overal zijn. In sommige streken is er bewuste tegenwerking, anderen klaagden over onverschilligheid, in enkele landschappen was het de trek naar het oude heidensche leven, dat de gemeenten telkens weer bedreigde, velen klaagden ook over de wijze, waarop de R.K. Missie nu reeds in alle landschappen, maar vooral daar, waar onze arbeid het meest gezegend werd, ingrijpt in ons werk. Er zijn kleine en zwakke, maar ook betrekkelijk groote en sterke kringen en gemeenten.

Duidelijk bleek uit alles, dat het werk zijn voortgang

Zendingcollectanten Geref. Kerk. Zweeloo.

De Zendingmeisjes te Zweeloo.

Hier ziet U de groep meisjes, die sinds korte tijd in de Geref. Kerk te Zweeloo vol ijver bij de leden komen met de al spoedig bekend geworden zendingsbusjes en een bijdrage voor 't lezen van 't Zendingsblad. Ze weten dat ze zoo werken voor de zending van al onze kerken, en ook voor de arbeid op Soemba, waarvoor immers bestemd is al wat méér ontvangen wordt dan de prijs van de zendingsbladen bedraagt.

Het is telkens weer te zien, dat ze met blijdschap op deze wijze 't hare doen voor de verkondiging van Jezus' naam. En 't mag gezegd worden, dat 't gedurig presenteeren van 't busje, dat vraagt om een gave, meewerkt tot versterking van de band der lezers aan de zending: zoo kunnen zij den anderen een prikkel zijn tot liefde en gebed voor den grooten strijd der zending.

Wij hopen, dat 'ze in de toekomst er voorspoedig mee zullen voortgaan.

N. v. HAERINGEN.

heeft, maar ook, dat de vorst der duisternis wat en wie hij maar kan gebruikt, om het Koninkrijk Gods tegen te houden.

Uit de enkelen, die het werk hier van het begin af meegemaakt hebben, gaf Goeroe E. Wadoe, goeroe-indijl te Waikaboebak een kort overzicht van de geschiedenis, vooral van de eerste jaren, waaruit blijkt, met hoeveel moeite het werk hier begonnen werd en met welke wederwaardigheden de familie Ds. Krijger vooral in het begin te kampen heeft gehad. In 1914 werd het eerste huis voltooid en in 1915 brandde het tot den grond toe af, niets kon er gered worden, zodat er weer opnieuw gebouwd moest worden. In 1919 werd er begonnen met den bouw van het internaat voor jongens en meisjes en in 1920 kwam daarvoor Mej. G. Zigterman over van Java. Juffr. Zigterman staat thans nog aan het hoofd daarvan. In 1921 kon pas de eerste kring van christenen worden gedoopt en wel te Tenggaba. Het waren er 30, 9 volwassenen en 21 kinderen. In datzelfde jaar ging de fam. Krijger, na negenjarig verblijf op Soemba met verlof naar het vaderland en kwam de fam. Ds. Colenbrander van Melolo, om tijdens het verlof van Ds. Krijger Karoeni waar te nemen. Januari 1923 kwamen wij op Soemba aan om het werk te Karoeni over te nemen, daar Ds. Krijger ondertusschen benoemd was tot Docent van de voor Soemba te Karoeni te openen

Opleidingsschool voor helpers bij den Dienst des Woords.

Goeroe Wadoe herinnerde zich nog, dat wij in 1923 te Waikaboebak in het huis van den schoolgoeroe het H. Avondmaal vierden met in het geheel slechts acht personen. Thans is de gemeente daar reeds geïnstituëerd en telt 260, waarvan 138 belijdende, leden.

In 1924 werd de Opleidingsschool te Karoeni geopend, een half uur gaans van de plaats waar de zendingspost staat.

In 1925 kwam de fam. Dr. Berg voor de verzorging van den Medischen Dienst der Zending in West-Soemba en vestigde zich op de hoofdplaats van de Onderafdeeling: Waikaboebak. Ook de taalgeleerde, Dr. Onvlee, afgevaardigde van het Nederl. Bijbelgenootschap voor geheel Soemba, ging te Waikaboebak wonen. Later kwam Zuster Vellenga als hulp van Dr. Berg te Waikaboebak de rijen van de zendingsarbeiders in West-Soemba nog versterken.

Ondertusscheff had het werk zich zoo uitgebreid, dat het door één miss. Predikant niet voldoende meer verzorgd kon worden. In 1932 werd daarom de fam. Ds. P. J. Luyendijk door de Kerk van Groningen uitgezonden en in 1933 werd het terrein in tweeën gedeeld. Ds. Luyendijk vestigde zich te Waibakoel, in het Landschap en dicht bij de kampong Anakalang, en kreeg ter verzorging het oostelijk gedeelte van

Mej. G. de Jong.

Gelijk bijna alle Zendingshospitalen mag ook het Zendingenziekenhuis te Waikaboebah op Soemba zich verheugen in gestadig zich uitbreidenden arbeid.

Mej. G. de Jong.

De hoofdverpleegster Mej. Vellenga is in dit ziekenhuis belast met de leiding van het Inheemsch verplegend personeel. Maar het werk is zoo uitge-

het terrein. Zoodat de Kerk van Nijverdal thans het westelijk en de Kerk van Groningen het oostelijk gedeelte van West-Soemba te verzorgen heeft.

Zoo is er dan nu al een flinke staf van zendingsarbeiders in West-Soemba.

Het werk breidde zich uit en God gaf zegen op het werk.

Begon Ds. Krijger in 1913 zijn werk alleen met een paar helpers en enkele schooltjes, thans zijn er 43 volksscholen met 3724 leerlingen, een vervolgschool te Karoeni met 95 leerlingen, is er een bloeiende Medische Dienst, is er een internaat met 71 interne jongens en 48 interne meisjes onder leiding van Mej. G. Zigterman, zijn er twee miss. predikanten, bijna 2500 christenen verdeeld over 21 kringen en 2 geïnstitueerde gemeenten.

Een van de eerste jongens, die de familie Krijger ter opvoeding in huis nam, is de tegenwoordige Radja van het Landschap Memboro T. T. Bili.

Langen tijd is hij goeroe-indjil geweest te Karoeni, maar in 1934 werd hij benoemd tot Radja en hij nam die benoeming aan. Ook hij was voor deze gelegenheid naar Karoeni gekomen om met ons te gedenken wat God in de afgelopen 25 jaar West-Soemba door

groeid, dat het voor één hoofdverpleegster niet meer mogelijk is het behoorlijk te kunnen volbrengen.

Dit heeft er toe geleid, dat de deputaten voor de Zending op Soemba een tweede verpleegster hebben gezocht, die men gevonden heeft in Mej. G. de Jong.

Geertje de Jong is geboren te Dronrijp 27 December 1911. Na gewoon lager onderwijs genoten te hebben en vervolgens twee jaar leerlinge geweest te zijn aan de Huishoudschool te Franeker, heeft zij eerst het diploma krankzinnigenverpleging verworven en daarna enkele jaren gewerkt in het bekende Gereformeerde Ziekenhuis „Eudokia” te Rotterdam, waar zij het diploma ziekenverpleging A verwierf. Behalve dat zij voorts in „Eudokia” eenigen tijd in de kraamverpleging werkzaam is geweest, heeft zij twee jaren geregeld gearbeid in de operatie-kamer aldaar. Zij heeft dus een voortreffelijke opleiding gehad. De deputaten zijn er dan ook van overtuigd, dat zij een goede keuze hebben gedaan, toen zij Mej. de Jong benoemden, te meer waar de ingewonnen informaties betreffende haar persoon en haar werk zeer gunstig waren.

Op de vergadering van Soemba-deputaten van Dinsdag 13 September j.l., waar zij eenige oogenblikken als gast tegenwoordig was, tevens met de bedoeling om afscheid te nemen, verklaarde Zuster de Jong, dat zij tegen het vertrek niet opzag, en dat zij ging in het bewustzijn door God geroepen te zijn.

Donderdag 29 Sept. l.l. is Mej. de Jong vertrokken om 30 Sept. te Marseille aan boord te gaan van de „Sibajak”, waarmede zij 20 October te Batavia hoopt aan te komen, om vandaar de reis naar Soemba voort te zetten.

Ter voorbereiding voor haar werk in Soemba's hospitaal heeft zij dezen zomer nog eenige maanden gewerkt in de rijkskweekschool voor vroedvrouwen te Rotterdam. Later hoopt zij op Java haar vroedvrouw-diploma te halen.

Brenge de Heere haar in welstand aan de plaats der bestemming en stelle Hij haar voor velen ten zegen in den dienst van Zijn koninkrijk!

W. B.

de zending heeft willen schenken.

Hij wees er op, dat er van buiten af wel eens klachten gehoord werden, dat de Zending toch zoo weinig doet voor de dingen van het tegenwoordige leven, maar toonde door enkele frappante voorbeelden aan, hoe ongegrond deze klachten zijn. Door het woord en uit het eigen voorbeeld der zendingsarbeiders blijkt, dat de godzaligheid nut is tot alle dingen en ook de belofte heeft voor het tegenwoordige leven.

Mantri S. Naha, ziekenverpleger, die aan het hoofd staat van de polikliniek te Kodi en die de zending in West-Soemba ook van het begin af aan heeft meegemaakt, vertelde enkele anecdotes uit den aller-eersten tijd.

Door dit alles droegen de vergaderingen wel sterk het stempel van „gedenken”, maar toch was dit niet het eenige doel van onze bijeenkomsten.

Er zijn zooveel vragen op een zendingsterrein, die telkens weer aan de orde komen en die zoo nauw samenhangen met de verschillende adat, dat ze maar niet van boven af beslist kunnen worden, maar die besproken moeten worden met en door afgevaardigden van alle terreinen. Zoo alleen kan het komen tot een levende nieuwe „adat” in christelijken zin.

En daaraan werd nu ook deze vergadering dienstbaar gemaakt. En dan met het uitgesproken doel, om langs dezen weg te komen tot een voorloopig „classicaal” verband tusschen de verschillende kringen.

Vandaar ook, dat er op deze vergadering „onderwerpen” behandeld werden.

Zoo behandelde goeroe-indjil Weroe van Wano-kaka de vraag, wat er gedaan kan worden, om de christenen te krijgen tot meer gebruik van den Bijbel in het dagelijksch leven. Er zijn hier groote moeilijkheden: slechts enkele kunnen lezen en die het kunnen, kunnen toch moeilijk de taal van den Bijbel verstaan, zoodat het Woord door het woord van de evangelisten tot hen komt en door de christenen zelden zelf tot de bron, den Bijbel, wordt gegaan.

Veel vragen en voorstellen werden er in de bespreking gedaan, die den inleider wel eens in het nauw brachten, zoodat hij de beantwoording maar liever aan meer bevoegden overliet. Een algemeen geldende oplossing werd ook niet gevonden, hoewel er wel verschillende mogelijkheden besproken en nuttige wenken gegeven werden, — maar toch kwamen door de inleiding en levendige bespreking de afgevaardigden van alle kringen wel weer onder den indruk van de noodzakelijkheid van het dagelijksch gebruik van den Bijbel voor alle christenen en zoo kan dit dan weer doordringen tot de gemeenteleden zelf.

Goeroe M. Malo van Rara behandelde de vraag, wat de opdracht of het werk is van de z.g. oudsten in nog niet geïnstitueerde kringen en van ouderlingen in zelfstandige gemeenten. Het ambt van ouderling in de zendingsgemeente is natuurlijk voor de menschen iets nieuws. De ouderling vraagt dus: wat is mijn werk in en buiten de gemeente, wat moet ik doen? Vanuit het antwoord op de vraag, wat een ouderling is volgens Gods Woord, trachtte de inleider deze vragen te beantwoorden. Ook hier werden weer vragen gesteld en moeilijkheden ter sprake gebracht. Trefend was de opmerking van een „oudste” uit een der kringen: al onze arbeid aan en in de gemeente brengt ons niet tot het doel, wanneer we onszelf niet werkelijk vernederen en dienaar van ieder afzonderlijk willen zijn om hem te helpen.

Goeroe-indjil Bala Djoeroemiana van Langgeliroe had als onderwerp „de voorbereiding voor het H. Avondmaal”. Doordat er telkens en overal weer menschen afgehouden moeten worden van het avondmaal omdat ze openlijk een der geboden hebben overtreden, wordt het licht gewoonte, dat door de ouderlingen bij het huisbezoek voor het Avondmaal slechts hiernaar geïnformeerd wordt. Vooral ook in de bespreking kwam naar voren, dat het zoo gemakkelijk gewoonte wordt in de gemeente, te denken, dat men zich enkele dagen vóór het heilig avondmaal bijzonder „heilig” moet gedragen, terwijl het er de overige dagen minder precies op aankomt. Dit gevaar werd gelukkig niet onderschat, gelijk uit verschillende opmerkingen bleek. De praktijk plaatst de jonge christenen dikwijls voor moeilijkheden en noopt vooral de leiders tot nadenken. Zoo werd de kwestie naar voren gebracht: een christen valt in zonde; het geval is niet openbaar, maar er bestaat toch groote kans, dat het over korte of lange tijd toch openbaar wordt: moet nu de zondaar, om ten avondmaal te kunnen gaan, zijn schuld eerst voor den kerkeraad belijden of is dat niet noodig. En doet hij het wel, moet de kerkenraad

hem dan voorloopig afhouden van het avondmaal opdat hij de oprechtheid van zijn berouw eerst toone in bekeering, of mag hij direct weer toegelaten worden? Wij zouden dergelijke kwesties waarschijnlijk zuiver theoretisch behandelen, maar hier vraagt men telkens weer naar de gevolgen in de praktijk. Belijdt de zondaar zijn schuld niet eerst, wat zal dan het gevolg daarvan zijn voor de gemeente en de omwonende heidenen, wanneer straks de zonde toch openbaar wordt? Werkt men, door te zeggen, dat het niet noodig is, omdat het toch geen openbare zonde is, niet de praktijk in de hand, dat men zijn zonden bedekt? Hoe, wanneer we eerst zeggen; wanneer hij zijn zonde beleden heeft voor God is hij gerechtigd, (verplicht) om den dood des Heeren te verkondigen, wanneer dan straks door het openbaar worden, hij bekend wordt als openbare zondaar bij heidenen en christenen, en hij toch maar rustig aan het avondmaal kan aanzitten, omdat voor hemzelf de zonde verzoend is? Belijdt hij zijn zonde voor den kerkeraad en laat deze hem direct weer toe tot het avondmaal, wijkt deze dan ten rechte af van den goeden regel, dat de zondaar eerst de oprechtheid van zijn berouw moet toonen in zijn leven, voor hij weer met de gemeente wordt verzoend? Maar houdt ze hem af van het avondmaal, dan zal ieder naar de reden daarvan vragen en staat dat bijna gelijk met het publiek maken van de zonde, die de betrokkene in vertrouwen voor den kerkeraad beleden heeft. Dat zijn allemaal vragen, waarover na te denken de praktijk de menschen dwingt. Men voelt wel, dat elk geval op zichzelf behandeld moet worden en zeker ook veel aan de consciëntie moet worden overgelaten, maar er moet toch ook weer een algemeene regel zijn voor alle kringen, om willekeur te voorkomen.

Bovendien is niet altijd alles, wat theoretisch mischien wel te verdedigen is, ook het meest gewenscht voor de praktijk.

De goeroe-indjil Th. Kii van Mata leidde de vraag in over de wijze, waarop Soembaneesche christenen hun huwelijk behooren te sluiten.

De wijze, waarop dit volgens de adat moet geschieden, is bekend, maar daarin komen elementen voor, die door christenen niet meer gevolgd kunnen worden. Het huwelijk wordt door wederzijdsche ouder in den kring der familie gesloten. Ook bij christenen. Maar over de wijze, waarop dit moet geschieden, bestaat nog wel eens verschil van meening, omdat niet overal even duidelijk is, wat als heidensch gebruik verworpen moet worden en wat behouden kan blijven. Daar er in de bespreking bleek, dat er nogal verschil bestaat bij de verschillende stammen, kon deze zaak nu wel besproken, maar nog niet tot een oplossing gebracht worden.

Van groot belang is, dat de christenen uit alle landschappen als een geheel voelen dat er gezamenlijk een oplossing gezocht moet worden.

Zoo werd het dankbaar gedenken dienstbaar gemaakt aan de verdere opbouw van de kerk van Christus.

Donderdagavond 4 Augustus om een uur of acht, sloot Dr. Onvlee de vergaderingen met een korte toespraak in het Maleisch en in het Waidjewa-Soembaneesch, over Jezus woord in Matth. 28: „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.... gaat dan

Zendingcommissie te Huizen.

heen, onderwijst alle volken... en ziet, Ik ben met ulieden..."

Gesterkt, en met dit woord in ons bezit, gaat dan de West-Soembazending de tweede kwarteeuw in.

Moge God met haar zijn en Zijn zegen geven, gelijk Hij het in de eerste 25 jaar heeft gedaan.

W. VAN DIJK.

Karoeni, Augustus 1938.

Zendingcommissie met collectantjes te Huizen (N.H.)

De Commissie zit en de collectantjes zijn er voor en achter geschaard, de kleinste aan de voeten van Gamaliel, den voorzitter der Commissie, Ds. J. Snoeij. Deze heeft plaats genomen vlak voor het meisje met de twee vlechten. Sedert de uitbreiding der Commissie tot zes leden en betere organisatie, om de gelden te innen, kunnen we geregeld aan onze aanslag voldoen, vroeger nooit. Velen geven een vaste bijdrage, anderen doen hun gave in een busje. De lachende gezichten zeggen wel, dat het werk niet al zuchtende geschiedt.

H. K.

Zending van de Gereformeerde Kerken te Soerabaja, Malang en Semarang.

Bemoedigend.

Bij mijn aankomst in de kampong zag ik dadelijk al, dat er wat was. Mijn Amboneesche Goeroe keek zóó ernstig.

Zeker, hij kijkt altijd ernstig en waardig. Dat is den Amboneeschen Goeroe eigen. Maar nu was 't toch extra!

Hij is de Goeroe van Longka, die ik pas van daar naar Bitowa (op 10 k.m. ten O. van Makassar) overgeplaatst heb.

Wij hadden hier tijdelijk een heel jonge hulp-goeroe. Maar dat bleek toch niet voldoende te zijn. In de school ging het wel aardig, maar voor het evangelisatie-werk in de kampong was hij toch lang niet voldoende.

Evenmin als in Holland een extra jong uitziend candidaat direct 't vertrouwen heeft van de meer oude menschen, net zoo min aanvaardt men hier in de kampong geestelijke leiding van een erg jongen man, ook al is hij door een diploma bevoegd de naam van Goeroe te dragen.

De bijna ingestorte school Bitowa.

Na veel piekeren besloot ik dus den ouderen goeroe van Longka naar Bitowa over te plaatsen, vooral ook omdat er in Bitowa (menschelijkerwijs gesproken) veel meer aanknoopingspunten zijn dan in Longka.

Maar waarom keek onze goeroe dan zoo somber? 't Zat 'm in het schoolgebouw.

Dit bamboe-schoolgebouwtje was vier jaar geleden daar in de buurt gebouwd en twee jaar geleden naar Bitowa overgebracht, toen wij daar ons werk concentreerden.

Nu is bamboe-bouw gemakkelijk, goedkoop, uitneembaar etc. etc., maar verre van duurzaam, vooral als er geen enkel splintertje hout bij gebruikt wordt. Toen ik dan ook enkele weken tevoren den Goeroe naar deze voor hem nieuwe post bracht, keek hij dadelijk al zeer ernstig naar het flink schuin gezakte schoolgebouwtje.

Ja, goeroe, zei ik, dat ziet er niet mooi uit, maar we moeten zien, dat we 't houden tot 't volgend jaar.

Ik hoop het, antwoordde de goeroe, maar zijn uitspraak klonk niet erg hoopvol.

En nu bij mijn laatste bezoek zei hij 't maar rond-uit: Toean, 't gaat zoo niet langer! Gisteren waaide het flink, maar toen zijn wij direct uit de school gegaan, want ik was bang, dat 't gebouw zou instorten.

Ja, maar Goeroe, geld voor een nieuwe staat niet op mijn begroting en wij zijn al over de begroting heen! Kan je 't gebouwtje nog niet wat stutten?

En heel „zakenkundig” wees ik hem enkele punten aan, waar de zaak gestut zou kunnen worden.

De goeroe nam niet zooveel notitie van mijn woorden, doch volgde zijn eigen gedachtengang en zeide: Daar komt bij, dat U over enkele maanden niemand vindt om de school te bouwen, dan werken allen weer op de sawah.

Ja, dat was waar. In October, November begint men hier om de sawah weer klaar te maken. Trouwens, dan krijgen we den overgang naar den regentijd met dikwijls zware stormbuien.

Ik moest erkennen, nu was 't de goede tijd om te bouwen.

Ik beloofde den Goeroe, dat ik de zaak per omgaande zou aanvragen.

Zooals altijd werd ik bij thuiskomst blij door de kinderen binnengehaald. Nu niet dadelijk om mij zelf, maar meestal breng ik wel wat vruchten of andere inheemsche „lekkernijen” voor hen mee.

Het eerste, wat mijn vrouw zeide was: Zeg, goed bericht!

En??

Een gift van f 250.— uit Heemstede!!

Dan krijgt de Goeroe zijn school! zei ik.

Dit klopte als een bus!

We kunnen ook zeggen: God geeft altijd dat, wat wij noodig hebben.

Aan onzen onbekenden vriend in Heemstede zeer hartelijken dank!

Makassar.

Ds. H. v. d. BRINK.

Opleidingsschool te Djokja.

Brief van Br. J. D. Wolterbeek.

Tosari, 23 Juli 1938.

Zeer geachte Lezers en Lezeressen van het Zendingsblad.

Nu wij wederom in de groote vakantie zijn en er

weer een jaar is verstreken, kom ik u weder eens met een enkel woord iets vertellen van den arbeid in dat jaar dat achter ons ligt.

God schonk ons aan de theologische opleidings-school weder een zeer gezegend jaar. Ds. Pos kwam weer terug, zoodat wij het grootste deel van het jaar met z'n vieren konden werken aan de school. Door-dacht echter Dr. Bavinck het consulerchap voor de Nederlandsche Kerk van Semarang moest waarnemen gedurende het verlof van Ds. Sillevius Smitt, waren voor de opleidingsschool practisch toch niet altoos de 4 werkkrachten beschikbaar, zoodat wij met al het bijkomende werk toch onze handen zeer vol hadden.

Onze nieuwe Nederlandsche cursus heeft nu ook het eerste jaar, het zoogenaamde propaedeutische jaar, al weer achter den rug. In die cursus had ik het grootste aantal lessen, daar de Javaansche cursus al inde theologische jaren was, en dus de eigenlijke docenten daar het grootste aandeel hadden. Ik heb met erg veel genoeg in de Nederlandsche cursus les gegeven, er zijn verscheidene intelligente jongelui bij en door hun meerdere ontwikkeling konden ze de leerstof goed verwerken. Bij het ten overstaan van Ds. Keuchenius en Ds. van Reenen, als afgevaardigden van de Afzonderlijke Vergadering van Missionnaire Predikanten, afgenomen examenen werden alle leerlingen toegelaten tot de eigenlijke theologische studie.

Thuis in het internaat mocht ik ook met veel zegen arbeiden.

Van de 7 jongelui, die eindexamen Mulo deden, was er gelukkig geen één, die teleurgesteld werd, terwijl van de overigen alleen één van de jongste Baliërs bleef zitten, er gingen er dus 22 van de 23 met een gelukkig gezicht naar huis met het bereikte resultaat. Daarover mag ik zeer tevreden en dankbaar zijn.

Van de 7 geslaagden zijn de meesten reeds verleden jaar gedoopt. Deze jongelui hebben zich als goede Christenen gedragen, de meesten hunner waren leiders van de zoogenaamde clubjes van 5, een soort jeugdgroepjes waar de Bijbel aan de hand van schetsen van Dr. Bavinck wordt bestudeerd. Zij gaven op die manier de Blijde Boodschap weer door aan anderen. Ik heb dus wel goede hoop, dat zij, nu zij weer op eigen beenen zullen moeten staan, trouw zullen blijven aan de goede belijdenis en ook daar zullen blijven trachten anderen tot den Heere Jezus te leiden.

Enkele van de geslaagden mogen nog door studeeren, de meesten moeten echter een betrekking zoeken en dat is tegenwoordig niet gemakkelijk; de jeugdwerkloosheid is nog wel zeer zorgelijk. Ik hoop en bid dan ook, dat God deze jongelui een plaats zal willen geven in de samenleving, waar zij het geleerde in praktijk zullen kunnen brengen. Verleden jaar mocht ik het groote genoegen smaken, dat er 3 van de geslaagden uit mijn internaat op de Nederlandsche cursus van onze opleidingsschool konden komen, maar dat kan natuurlijk niet ieder jaar.

Slechts één van de geslaagden verlaat mijn huis zonder dat hij tot klaarheid in zijn ziel is kunnen komen. Syncretistische ideeën hebben hem den weg versperd. Toen kort voor de vakantie één van zijn klasgenooten, een jongen niet uit ons internaat, doch één die wel veel bij ons kwam, gedoopt werd, zuchtte hij: „Dat toch maar zoo gemakkelijk gaat bij hem!” Hij heeft er zelf wel veel moeite mee, doch

is helaas na de 4 jaren, dat hij bij mij gewoond heeft, niet tot het volle licht mogen komen. Wij moeten dergelijke gevallen in 's Heeren hand overgeven en zelf trouw blijven bidden.

Van degenen, die verleden jaar mijn huis verlieten, krijg ik geregeld gunstige berichten. Op een enkele uitzondering na — één is student in Holland en 2 hadden werk waarvan zij geen vrij konden krijgen — kwamen zij allen met Kerstmis over en vierden het Kerstfeest mede in het oude internaat. Ik was daar zeer blij om, daar op die wijze de band behouden blijft.

Ik kan U helaas dit jaar geen foto aanbieden. Wellicht één volgende maal weer eens.

Daar Dr. Bakker thans in Nederland vertoeft en zeker op vele plaatsen van zijn arbeid zal vertellen en wij zoo dicht bij elkaar en met zooveel contact hebben mogen samenwerken, zal ik ditmaal mijn verslagje maar eindigen.

Na onzen arbeid nogmaals in Uw belangstelling en vooral in Uw gebed te hebben aanbevolen, eindig ik na vriendelijke groeten, Uwe in onzen Heer Christus verbonden broeder,

J. D. WOLTERBEEK.

De Zendingscommissie te Harmelen met de collectantjes.

Deze commissie is klein in getal; maar ook onze kerk is klein. Toch doen deze dames met hun ijverige

Zendingcommissie te Harmelen.

collectantjes veel en goed werk. Jaarlijks gaan de bijdragen voor de zending iets omhoog, en de commissie ziet met genoegen en dank deze jeugdige zendingsvriendinnen deze arbeid voor de Zending in liefde verrichten.

Moge onze God ook verder dit werk zegenen.

J. V.

Brief van de docenten der Opleidingsschool aan de deputaten der Generale Synode voor de Zending.

Zeër geachte Broeders,

In de eerste plaats heb ik u mede namens de andere Docenten met dank te berichten de goede ontvangst van uw schrijven d.d. 17 Augustus '38, omtrent de benoeming van Ds. J. A. C. Rullmann tot Docent aan

de Theol. Opleidingsschool en zijn aanvaarden van die benoeming.

Het verheugt ons zeer, dat Ds. Rullmann benoemd is en dat hij deze benoeming heeft aangenomen. Naar ons oordeel was er thans geen geschikter man om Dr. Bavinck te vervangen dan Ds. Rullmann. Het is jammer voor het werk aan de school, dat we na het vertrek van Dr. Bavinck nog een jaar op de komst van Ds. Rullmann zullen moeten wachten, maar we verstaan goed, dat de verzorging van het terrein Banjoemas het onmogelijk maakt, dat Ds. Rullmann eerder in Djokja komt.

In de tweede plaats hebben we u enkele dingen te berichten omtrent den gang van zaken aan de school sinds het schrijven van Dr. Bakker d.d. 24 Mei j.l.

Vrijdag 17 Juni werd het overgangsexamen gehouden in den Hollandschen cursus. Het examen werd door Ds. Keuchenius en Ds. van Reenen namens de Afz. Vergadering bijgewoond. Tegen geen der leerlingen was bezwaar, om over te gaan naar de eigenlijke theologische afdeling. De Chineesche leerling Tan Ik Hay, die op proef was in de propaedeutische afdeling, is nu ook als leerling tot de theologische afdeling toegelaten.

Bij het begin van het nieuwe schooljaar hebben we nog een nieuwen Chineeschen leerling, Tan Siok Bing, toegelaten, op verzoek van Magelang. Een verzoek van een anderen Chinees, Lie Sik Tiong, onderwijzer in Bodjonegoro, op het Salatigasche terrein, die vroeg om ook in Augustus nog als leerling toegelaten te worden, moesten we echter afwijzen, omdat er geen terrein is dat zijn studie betaalt, en de school, wat internaat en plaats in de leslokalen betreft, eigenlijk de grenzen van haar capaciteit bereikt heeft.

Een der Javaansche leerlingen van den Hollandschen cursus, n.l. Haroen, die vroeger in het internaat van Br. Wolterbeek geweest is, is ernstig ziek naar Djokja teruggekeerd. Naar medisch oordeel moest hij zes maanden in het sanatorium in Pakem opgenomen worden, waar hij thans verpleegd wordt. Deze groote teleurstelling in zijn leven draagt hij in de kracht des geloofs.

De Chineesche leerlingen ontvangen thans ook les in het Chineesch, eenige kennis van het Chineesch is voor hen wel gewenscht. Het kan als een belangrijke introductie in den Chineeschen kring gelden, en helpt tot het verstaan van het Chineesche gedachtenleven.

De leerlingen in den Javaanschen en Hollandschen cursus doen over het algemeen met ijver hun werk. Aan enkele uitzonderingsgevallen wordt bijzondere aandacht besteed. Het was verheugend, dat gedurende de Pinksterdagen aan een door de Javaansche gemeente in Djokja opgezette Evangelisatie-actie ook door de leerlingen van de Opleidingsschool ijverig werd meegewerkt.

Naast de tweeërlei opleiding is er eigenlijk den laatsten tijd voortdurend nog een derde opleiding, n.l. de leiding bij de studie van de beroepen predikanten voor het classicaal examen. Gedurende enkele maanden hadden we in de eerste plaats hier Mardaja Danoepanata, beroepen Miss, pred. van Medan, die dezer dagen naar Medan gaat. Een ander was Rebin Ardjasiswaja, beroepen predikant van Wates, die waarschijnlijk eind van deze maand examen zal doen. Dan komen er aanstonds drie andere, n.l. de beroe-

STATISTIEK 1937.

SCHOOLDIENST (Inlandsch Onderwijs).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen					
			Op gesubs. scholen			Op ongesubs. scholen		
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal
Maleisch-Chin. Scholen								
<i>Poerbolingo</i> Geref. Kerk van Rotterdam . . .	1	—	63	54	117	—	—	—
<i>Poerworedjo</i> Geref. Kerk van Utrecht	—	1	—	—	—	75	47	122
<i>Keboemen</i> Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	—	1	—	—	—	43	33	76
<i>Djokjakarta</i> Vereeniging „Scholen m/d Bijbel”	1	—	144	105	249	—	—	—
<i>Magelang</i> Geref. Kerk van Middelburg . . .	—	2	—	—	—	50	59	109
<i>Soerakarta</i> Geref. Kerk van Solo	1	—	103	115	218	—	—	—
	3	4	310	274	584	168	139	307

STATISTIEK 1937.

SCHOOLDIENST (Huishoudscholen).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Aantal leerlingen		Waarvan in Internaat	Aantal leerkrachten						Gemiddeld schoolgeld per leerling per maand	
	gesubs. gesubs.	ongesubs.	gesubs. gesubs.	ongesubs.		gesubsidieerd			ongesubsidieerd				
						Europ.	Chin.	Ind.	Europ.	Chin.	Ind.	gesubs. scholen	ongesubs. scholen
Huishoudscholen.													
Juliana van Stolbergschool Djokja	1	—	120	—	36	4	—	2	—	—	—	—	—
Mevrouw Grootschool Solo	—	1	—	94	—	—	—	—	2	1	2	—	—
Chr. Huishoudschool Magelang	—	1	—	70	—	—	—	—	4	—	1	—	—
Chr. Huishoudschool Poerworedjo	—	1	—	70	—	—	—	—	2	—	3	—	—
Mardi-Kenjo Poerwokerto	—	1	—	22	20	—	—	—	1	1	1	—	—
	1	4	120	256	56	4	—	2	9	2	7	—	—

STATISTIEK 1937. Jav. Huishoudscholen.

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Aantal leerlingen	Gemiddeld schoolgeld per leerling per maand:
	gesubs.	ongesubs.		
Jav. Huishoudscholen:				
<i>Jav. Huishoudschool „Pantirini”,</i> <i>Poerbolingo</i>	—	1	13	—
<i>Jav. Huishoudschool, Solo</i>	—	1	38	0.50
	—	2	51	

pen predikanten van Parakan (Magelang), Temon (Poerworedjo), en Pematang Siantar, voor den arbeid onder de Javanen in het gebied van Pematang Siantar. Wij doen ons best om het zoo te regelen, dat deze drie broeders tegelijk les kunnen hebben.

Voorts is daar dan nog allerlei arbeid, zooals de arbeid onder de Chinezen in Magelang en Djokja, die door ondergeteekende verricht wordt, en die ook aan geen ander overgedragen kan, omdat er bijna geen predikanten zijn, die Maleisch spreken. De arbeid van Dr. Bavinck in Semarang is thans weer geëindigd bij den terugkeer van Ds. Sillevius Smitt. Dr. Bavinck ontving in verband met dezen arbeid als consulente uit Semarang een gift van f 300.— voor de Theol. Opleidingsschool, die hoofdzakelijk in het fonds voor de uitgave van Damaring Gesang is gestort.

De school heeft in den loop van de maand Augustus visitatie gehad namens de Afz. Vergadering door Dr. Esser, over welke visitatie rapport zal worden uitgebracht op de a.s. November-vergadering.

Met heilbede en broedergroeten,

namens de docenten,

Djokja, 12 Sept. '38.

A. POS.

Een jonge Gemeente.

In December 1937 had ons werk in Tombolo (ruim 100 k.m. ten O. van Makassar) vastere basis gekregen door den doop van 5 volwassenen. Eigenaardig dat Tombolo.

We zijn er vanaf het begin van onze komst alhier mee in aanraking geweest, al was die aanraking dan ook zeer oppervlakkig.

Verschillende keeren hadden we ons voorgenomen om niet meer naar die zeer verre post te gaan.

We hielden ons zelf voor, dat wij eens wat meer met de economie moesten rekenen, en dat wij ook wat meer aan strategie moesten doen.

Onderwijl werkte Gods Geest door en stelde ons voor het feit, dat we Tombolo niet meer mochten negeren. Nu, al meer dan een jaar werken we daar vrij intensief door. Een stevige woning op palen werd door den goeroe en zijn gezin aldaar gebouwd. Een vlak daarnaast liggende loods werd ons welwillend door den Controleur afgestaan, welke we nu zullen opknappen en inrichten als gelegenheid voor een avondschoon en bijeenkomsten.

Dit laatste kost de Zending dan ongeveer niets.

Toen ik de vorige maand in Tombolo was, hebben we met elkaar voor het eerst Heilig Avondmaal gevierd.

Wat ging dat alles primitief!

Maar hier werd toch ook wel duidelijk, dat die teekenen van het Heilig Avondmaal universeel zijn.

Uit den aard der zaak zijn zulke mensen (naar ons menscheijk oordeel) nog lang niet rijp vóór al de gedachten, die verbonden zijn aan deze gedachtenismaaltijd, welke Jezus instelde.

Wel kwam in deze dagen de vraag heel sterk bij mij op, of wij onze Avondmaalsviering niet te gewichtig en te drukkend zwaar maken.

Des te meer komt deze vraag op, als je gedwongen bent om aan deze zeer eenvoudige bergbevolking uiteen te zetten, wat de instelling en bedoeling van het Heilig Avondmaal is en dit dan ook niet op-

bouwt uit dogmatische handboeken over dit onderwerp, doch alleen uit de verschillende bijbelgedeelten, die hierover handelen. Dit doet natuurlijk niets af van de diepe ernst en het zelf-ontdekkende, welke iedere avondmaalsdeelname moet uitwerken, zoowel daar, waar 't kerkelijk leven reeds lang bestaat als daar waar het pas ontstaat.

Vóórdat wij het Avondmaal vierden was er een vrouw, die met haar drie kinderen gedoopt zou worden.

Ze zat op een matje vóór mij op den grond.

Daarachter zat het groepje, dat een vorig maal reeds gedoopt was.

Op heel eenvoudige wijze zette ik nog eens de beteekenis van den doop uiteen.

Toen ik haar daarna enkele vragen stelde, was ze, tusschen de eerste en de tweede vraag, zeker bevreesd, dat de kleinste aan 't huilen zou slaan.

Om dit te voorkomen, maakte ze, terwijl ze toch zeer aandachtig naar mij bleef luisteren, haar jak los en gaf haar kind de borst.

Toch werd de ernst niet gebroken.

Daarna gingen wij rondom een tafel zitten.

Ik nam een stuk brood en brak dit in kleine gedeelten.

Toen vertelde ik nog eens over de instelling van het Heilig Avondmaal en de beteekenis er van.

Daarna gaf ik aan allen een stuk brood.

Evenzoo met de wijn, die ik natuurlijk sterk verdund had, daar anders de mensen zich altijd verslikken, omdat zij het niet gewend zijn en verder ook al hun aandacht afgeleid wordt door de ongewone branding er van in hun maag.

Zoo wordt zoo'n eerste keer de volle nadruk gelegd op het Avondmaal als gedachtenismaaltijd.

Andere elementen kunnen beter later weer eens uitgelegd worden.

De goeroe had natuurlijk de laatste weken steeds met de mensen over dit Heilig Avondmaal gesproken.

God geve Zijn beloofde zegen aan deze maaltijd.

Ja, de arbeid van den Goeroe alhier wordt wel gezegend.

Zeër jammer, dat hij het laatste half jaar zelf erge last heeft van een hartkwaal.

Ook was hun jongste kindje de laatste maanden nog al sukkelend.

Toen ik vlak voor de opening van ons ziekenhuisje in Tombolo was, besloot ik dan ook om het gezin van den goeroe voor een paar weken mee te nemen naar Makassar. Dan kon de dokter hen eens goed onderzoeken en zoo waren ze dan meteen bij de opening van het ziekenhuis aanwezig.

Het is echter geheel anders gelopen dan wij dachten.

Eerst ging het met hun kindje prachtig vooruit.

Op een nacht werden wij er echter bijgeroepen, ze logeerden namelijk op ons erf. Dr. Ong was juist voor twee dagen op tournee. Ik ging kijken en terwijl ik het polsje voelde, stierf de kleine.

Dat was een zware slag voor dit jonge goeroe-gezin.

Maar zij lieten zich als geloovige Christenen troosten en opbeuren.

Den volgende dag hielden we in de internaatskamer een korte dienst.

Ontroerend stil lag die kleine als een groote pop in het zwarte kistje.

Wat moet het toch zwaar zijn je eigen kind weer te moeten afstaan aan God.

Maar aan het graf kon de Goeroe toch met een eenvoudig woord er van getuigen, dat God hem en zijn vrouw de kracht gaf om dit alles geloovig over te geven.

Voor hem zelf was dit alles echter te zwaar geworden.

Dr. Ong oordeelde, dat hij minstens twee weken moet opgenomen worden om door algeheele rust zijn hartkwaal te genezen.

Maar ook daarna zal hij nog wel enkele maanden heel voorzichtig moeten leven.

Zoo zal onze eigen goeroe dan de eerste patiënt zijn, die in ons nieuwe ziekenhuis opgenomen wordt.

Gods wegen zijn anders dan onze wegen.

Gods gedachten zijn hooger dan onze gedachten.

Hooger, en daarom beter.

God beziet alles van boven.

En zoo bezien, zijn al onze levensleidingen noodzakelijke onderdeelen van dat groote geheel, van Gods Plan, waarvan de uitvoering noodig en goed is.

Dat inzicht alleen doet geloovig overgeven en volgen.

H. v. d. B.

Zendingsmomenten.

(Verslag van de Vergadering van missionaire Predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 9 en 10 Augustus te Djocja).

Een wissel op ons zestigste jaar.

In de ruime en mooie Javaansche kerk te Djocja werd aan den vooravond van onze vergadering eerst een bidstond gehouden. Veel belangstelling was er van Javaansche zijde. En geen wonder. Want de bidstond werd in het Javaansch gehouden. En zij werd geleid door Ds. van Dijk, die de niet-geringe prestatie leverde, uit het hoofd in de Javaansche taal een logisch-geordende predicatie te houden. Weinigen, die in hun moedertaal bij machte zijn, een goede preek uit het hoofd te houden. Maar onze voorganger van deze avond gaf het bewijs, dat oefening zelfs in een vreemde taal kunst baart. En, hoewel onze Javaansche broeders zoo voorkomend zijn, dat ze zelfs niet glimlachen, wanneer wij in onze preeken ons ontstellend bezondigen aan hun schoone, preciese taal, toch kwam ditmaal het uitblijven van een glimlach niet uit deze voorkomendheid voort. Het behoefde niet. Den jongeren collega's gaf dit hoop. We trokken een wissel op ons zestigste jaar. Beter laat dan nooit.

Geen persoonlijke liefhebberij?

Den volgende dag vergadering. We waren daar bezig met het kerkelijk vraagstuk. Evenwel niet in theoretischen zin, doch midden in de praktijk van het kerkelijk leven. Maar het was dan toch kerkelijk leven, dat ons bezig hield. Bij de zendingsarbeid komt dat als vanzelf nog veel directer naar voren dan bij de evangelisatiearbeid het geval is. De kwesties, welke onzen aandacht vroegen, houden schier alle verband met de Javaansche kerken. Het eenige gevaar waaraan wij daarbij blootstaan, is niet, dat we andere dan kerkelijke zaken behandelen, doch, enkel, dat we deze zaken onkerkelijk behandelen. Nu heeft

het jongste groote standaardwerk van Dr. Kraemer in zendingskringen, juist buiten die van onze kerken, het kerkelijk besef verlevendigd. En stellig zal dit niet nalaten, ook direct of indirect een weldadigen invloed in ons midden uit te oefenen, en ons versterken in onze overtuiging, dat de zendingsarbeid, verre van een persoonlijke liefhebberij van christenen, een wezenlijke functie van de institutionaire kerk van Christus is, en in de planting van kerken op het zendingssterrein z'n voorlaatste doel vindt.

De liturgie.

Onderwerp van discussie vormde o.a. de kerkelijke eeredienst. Dr. Bavinck gaf hierover een inleiding, welke aller aandacht had. Z'n ideeën hadden de volle instemming van de vergadering. Dr. Bavinck was van oordeel, dat de formulieren voor den volwassendoop en voor het Heilig Avondmaal te massief zijn, om den aandacht van onze meerendeels zeer eenvoudige Javaansche broeders blijvend te kunnen trekken. Tegelijkertijd achtte hij het een bezwaar, dat de gemeente zoo weinig actief deelneemt bij de viering van beide sacramenten. Zijn voorslag hield met het oog daarop voornamelijk in, dat de desbetreffende formulieren uiteengesteld zouden moeten worden: a.h.w. in stukken geknipt, terwijl op de aldus ontstane knooppunten gelegenheid moest worden gemaakt voor een actieve handeling van de zijde der gemeente b.v. door het zingen van een psalm of lied, dat op het voorgelezene betrekking had. Onze vergadering ging hierin met hem mede, en noodigde hem uit, om te zamen met Ds. Pos met den kerkeraad van Djocja hierover besprekingen te houden. Dit kwam juist daarom zoo gelegen, omdat de Javaansche synode van Keboemen, gehouden j.l. Juli 1938, dezen kerkeraad had aangewezen, om met voorstellen inzake de liturgie op de eerstvolgende synode te komen.

De onafhankelijke Javaansche Synode.

Nu we het toch over de Javaansche synode hebben, kunnen we meteen het rapport, dat Ds. Pos over deze synode uitbracht, behandelen. Onze Javaansche synode is een zelfstandig lichaam. De missionaire predikanten werden tot nu toe als adviseerende leden uitgenoodigd. Ditmaal veranderde de synode van gedragslijn. Zij had onze vergadering laten verzoeken, om enkele afgevaardigden aan te wijzen, welke dan als adviseerende leden aan de beraadslagingen konden deelnemen. Het geheel corps van miss. predikanten kan zich voortaan voor vertegenwoordigd houden, en met eere wegblijven. Men gevoelt, hoe onafhankelijk deze synode dusdoende van onze Hollandsche zendingskerken is geworden.

Op het terrein van de Oost-Java-zending is het blijkbaar nog niet zoo ver. Hoewel ook die kerken zelfstandig verklaard zijn, is nog steeds — hoewel niet verplicht — de praeses der synode een zendeling. De kerkelijke „ontvoogding” is daar derhalve iets minder ver gevorderd dan bij ons.

Dat de Javaansche kerken niet enkel onafhankelijk van onze zending zijn, doch ook reeds tot zelfstandige activiteit overgaan, bleek op deze synode duidelijk uit het met algemeene stemmen aanvaarde besluit, dat deze kerken de zending onder de Javaansche kolonisten in de Lampongsche districten voor haar rekening hebben genomen. Aan het criterium van zelfuitbreiding, dat gemeenlijk mede gesteld

vordt, om de zelfstandigheid eener inheemsche zendingkerk te beoordeelen, beginnen onze Javaansche kerken al aardig te voldoen. Zij zijn tot zuivere zendingarbeid overgegaan, wel onder eigen volksgenooten, maar dit laatste doet aan het zendingsskarakter niet af, wijl hun volksgenooten meerendeels nog nimmer met het evangelie in aanraking zijn gekomen.

Gebondenheid en vrijheid.

We hebben er een nieuw criterium bij gekregen. Of liever, het leefde wel onder ons, maar is nu eens duidelijk geformuleerd. En ik geloof, dat het ons aller instemming kan wegdagen. Ik bedoel één der stellingen achter het proefschrift van Dr. Bergema, waarin hij poneert, dat tot het criterium voor het tijdstip der institueering eener inheemsche gemeente vooral moet gelden het levend bewustzijn van het zich in alles gebonden te weten aan het Woord Gods. Deze gedachte vloeit wel onmiddellijk uit het schriftuurlijk zendingsbewustzijn voort. Het is ons uit ons hart gegrepen, dat de ware kerkelijke zelfstandigheid bestaat uit de ware overgave en gebondenheid aan het Woord van God.

Terecht wekt deze gedachte de nevengedachte, dat een kerk, welk dezen band aan Gods Woord mist of doorsneet, in waarheid onzelfstandig is. Zooals de vrijheid, welke de ongeloofige zich veroorlooft tegenover het Woord van God in wezen slaafsche gebondenheid aan het rijk en den vorst der duisternis is: diepe onzelfstandigheid. Eerder schreef ik al eens, dat juist dit bewustzijn van het zich in alles gebonden weten aan het Woord van God nog niet krachtig genoeg in onze Javaansche kerken leeft. Niet, dat het ontbreekt. Ik zou het niet graag durven beweren. Maar niet ontbreken is nog niet hetzelfde als volledig aanwezig zijn, en krachtig leven. In dit opzicht zouden we kunnen zeggen, dat onze inheemsche kerken op weg zijn naar de ware zelfstandigheid, en dat zij, zenzij er verkeerde motieven zouden indringen, deze zelfstandigheid zich ook wel binnen afzienbaren tijd zullen toeëigenen. In elk geval kwam de aanvaarding van eigen zendingswerk op Sumatra uit dit bewustzijn, dat hier naar Gods Woord een roeping lag voor de inheemsche kerken, voort

De Javaansche Kerken en de overheid.

Eén van de Javaansche broeders kreeg van de synode een niet ongeestige opdracht. Het was meer dan eens voorgekomen, dat overheidspersonen wel „de zending” als een zelfstandig lichaam kenden, doch van een Javaansche synode of van Javaansche kerken niet wisten. Wanneer men maar den naam van Dr. van Andel noemde, gingen de deuren open; maar die van Javaansche kerken had geen enkelen betooverenden invloed. Hieraan zag men gaarne een einde gemaakt, weshalve deze broeder tot taak kreeg, bij onze overheid meer bekendheid aan het bestaan der Javaansche kerken en synode te geven. Moge hij hierin gelukkig slagen.

Nog één ding over den groei der Javaansche kerken naar eigen zelfstandigheid. Verblijvend was de mededeeling, welke Dr. Esser ter vergadering deed, dat n.l. op het terrein van Banjoemas Javaansche kerken uit eigen beweging, zonder eenige stimulans of leiding der zending, een zaaiwerk hebben georganiseerd, en het evangelie op verschillende plaatsen hebben verkondigd.

Ds. Merkelijn op onze vergadering.

Ds. Merkelijn was nog niet weg, of hij kwam weer. Zijn werk althans in Holland werd op de vergadering ter sprake gebracht. Wij vernamen tot onze groote vreugde, dat de particuliere synodes van Zeeland, en Brabant en Limburg in beginsel besloten hadden tot het uitzenden van een tweeden missionairen predikant naar Magelang. Broodnoodig. Wij vermoedden, dat Ds. Merkelijn, die op die synodes aanwezig was, wel al z'n best zal hebben gedaan, om de broeders van de noodzakelijkheid dezer uitzending te overtuigen.

Politieke voorlichting van onze goeroe's.

Eén onderwerp, op onze vergadering behandeld, mag ik niet ongemerkt laten voorbijgaan. Dr. van Andel leidde n.l. de besprekingen in over de politieke voorlichting, welke we aan onze goeroe's en goeroe's indijl zullen hebben te geven. Dat zal sommigen in Holland wel een minder prettige gewaarwording geven. Terwijl daar tegenwoordig veel predikanten, al is 't niet uit onze kerken, de idee propageeren, dat de predikanten „neutraal” moeten staan tegenover alles, wat maar eenigszins op politiek zou kunnen betrekking hebben, zijn hier missionaire predikanten druk bezig, zich „te bezinnen” over politieke voorlichting aan jonge christenen. We troosten ons hier evenwel met de gedachte, dat de groote heidenapostel de jonge kerken ook politieke voorlichting heeft gegeven; en schamen ons niet, hem in dit spoor te volgen. We waren er allen van overtuigd, dat deze voorlichting niet mag achterwege blijven. Niet op het terrein der praktische politiek evenwel, doch enkel op het terrein der uiteenzetting van de beginselen (al weer zoo'n woord, waar zekere kringen in Holland en daarbuiten tegenwoordig kopschuif voor zijn). Een kleine verklaring der beginselen zou niet ongewenscht zijn. En de vergadering nam de noodige stappen, om deze zoo spoedig mogelijk het licht te doen zien.

Veel en mooi en belangrijk.

Solo heeft wat egenslag met z'n goeroe's indijl. Een van hen moest den dienst met pensioen verlaten; een ander moet een jaar lang rust nemen; een derde moest wegens wangedrag voor drie maanden geschorst. Een ander terrein kwam met de vraag, wat de zending moest doen met een verlaten vrouw van een ontslagen goeroe-indijl? Wat denken onze kerkrechtelijke specialisten wel van het antwoord, dat ons aan het ei van een zeker iemand deed denken, dat n.l. de diaconie hier een taak heeft?

Zeer hoopvolle en verblijvende mededeelingen kwamen van alle terreinen over de scholen. Groot was met 1 Augustus de toeloop naar onze scholen. Té klagen valt er in het minst niet, of het moest zijn over gebrek aan voldoende inheemsche leerkrachten; een klacht, om in Holland jaloersch op te worden. Zoo kreeg de M.U.L.O.-school te Solo maar even vijf eerste klassen! Op het terrein van Banjoemas werden vier nieuwe scholen succesvol opgericht. En van overal kwamen dergelijke gunstige berichten. Deze zegen brengt verantwoordelijkheid mee. Het groote probleem van onze zendingsscholen is het verband, dat tusschen school en kerk dient gelegd. Hoe brengen wij al die leerlingen indien het kon in duurzame aanraking met de institutaire kerk? Dit probleem groeit ons bijna boven onze macht.

Nog enkele kleine annonces. Dr. v. d. Linden kwam, als tweede miss. predikant voor Poerworedjo, op Java aan. Ds. Verkuyl nam het beroep naar Poerbolinggo aan; Dr. te Velde arriveerde als derde Hollandsche arts aan het ziekenhuis te Solo; Dr. F. L. Bakker ging met verlof; de predikanten Allaart en Kuiper zullen ons spoedig met verlof voor een tijd verlaten; te Wonosobo komt zr. Wiggers; te Keboemen zr. Klein; Magelang benoemde den heer Saagers tot administrateur. De inheemsche kerk te Wates beriep een eigen predikant; die van Temon en Palikan evenzoo; andere kerken zijn met beroepingswerk bezig; Ds. Wirjotenaja gaat van Tlepoh naar Koetoardjo. En — last not least — een nieuwe salarisregeling voor onze goeroe's indijl kwam tot stand, nadat veel wijze woorden gevallen waren over de vaststelling van de normen voor het loonpeil van onze inheemsche zendingsarbeiders. Zou men hiervan een graphische voorstelling willen maken, dan zou onze vergadering een hoogleeraar in de wiskunde als adviseur noodig hebben. Nu deden we het er, zonder eenig consciëntiebezwaar, zonder: zoowat op de tast af, en in benijdenswaardige homogeniteit.

De vergadering behoort al weer tot het verleden. Elk ging naar eigen arbeidsveld terug. Waar werk ons wacht. Veel en mooi en belangrijk.

Solo, 16 Augustus '38.

S. U. ZUIDEMA.

Korte berichten.

Dr. J. Offringa.

Dr. J. Offringa, Hoofd van den dienst der Volksgezondheid in Ned. Indië, weleer jaren lang directeur van het Petronella-hospitaal te Djokja, heeft eervol ontslag gevraagd. Tegen het eind van het jaar komt hij naar Holland en zal gaan wonen te Amsterdam.

Dr. D. Bakker.

Het adres van Dr. D. Bakker, Geneesheer-Directeur van het Zendingenziekenhuis te Klaten, die met verlof in Holland vertoeft, is thans P. C. Hooftstraat 157, Amsterdam.

Dr. J. v. d. Linden.

Dr. J. v. d. Linden is in welstand te Poerworedjo aangekomen, en werd Dinsdag 16 Augustus in een feestelijk samenzijn door Javanen, Chineezers en Hollanders hartelijk welkom geheeten.

Ds. J. A. C. Rullmann.

Het voornemen was, dat Ds. Rullmann den 14den dezer maand zou terugkeeren naar Poerwokerto. Wegens ernstige ongesteldheid van Mevrouw moest echter het vertrek uit Nederland voor onbepaalden tijd worden uitgesteld.

Mej. J. Prins.

De oudste verpleegster van het Petronella-hospitaal, die met verlof dit jaar in Nederland was, is 2 Sept. l.l. van Genua teruggekeerd naar Djokja.

Dr. J. C. Flach.

Het adres van den Oud-Geneesheer-Directeur van het Zendingenziekenhuis te Poerworedjo is thans Oud Arnhemsche weg 309, Zeist.

Wirjotenajo.

De begaafde Javaansche predikant van Tlepok op het Zendingsterrein van Utrecht, gaat zijn eerste standplaats verlaten. Hij had twee beroepen, n.l. van de Jav. Kerk te Poerwokerto en van de Jav. Kerk te Koeto Ardjo. Dat laatste beroep heeft hij aangenomen. Hij blijft dus toch op het terrein van Utrechts Kerk.

Mardaja Danoepranata.

De Holl. Geref. Kerk te Medan heeft Mardaja Danoepranata beroepen tot miss. predikant voor den arbeid onder de Javanen in Deli op Sumatra. Mardaja is in September naar Medan gegaan en daar in de Holl. Kerk bevestigd als miss. predikant van de Kerk te Medan.

18e Zendingssynode der Geref. Kerken in Utrecht en Gelderland.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Arnhem, aangevoerd om de 18e Zendingssynode der Geref. Kerken in Utrecht en Gelderland saam te roepen, maakt bekend, dat deze Synode zal gehouden worden **Woensdag 23 November a.s.**, te Arnhem.

Gaarne worden vóór 7 November punten voor het agendum, zoomede namen en adressen der afgevaardigden van de acht classes, aan het adres van Ds. H. L. Both, h. t. praeses, Utrechtscheweg 42, verwacht.

Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer.

„De Opwekker” deelt het volgende mede:

„De heer en mevrouw dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam vertoeven momenteel in Ned. Indië. Zooals wel algemeen bekend is, is dr. Van Boetzelaer oud-zendingsconsul, voorzitter van het Ned. Zendingen-Genootschap, voorzitter van den Nederlandschen Zendingraad en voorzitter van den Oecumenischen Raad in Nederland. Mevrouw Van Boetzelaer is vice-voorzitster van den Internationalen Zendingen-Raad. Reeds brachten beiden een uitvoerig bezoek aan de zendingenvelden in Sumatra. Daarna volgde van 20 Juli tot 12 September een reis naar Celebes, de Minahasa, Sangir- en Talaud-eilanden, Ambon en Bali. Thans vertoeven de heer en mevrouw Van Boetzelaer nog eenige weken op Java, om dan 9 October naar Indo-China en Siam door te reizen, een bezoek te brengen aan Ceylon en vervolgens deel te nemen aan de wereldzendingenconferentie te Madras. Het is thans voor de 5e maal dat dr. Van Boetzelaer in Indië vertoeft; in 1900 als secretaris van den toenmaligen zendingen-director dr. J. W. Gunning, van 1906—1912 als zendingenconsul, van 1913—1917 voor de tweede maal als zendingenconsul en in 1930 voor een bezoek aan verschillende zendingsterreinen. Beiden leven zoo van harte mede niet alleen met de zendingenvraagstukken, maar ook met de persoonlijke belangen van de zendingenarbeiders. Hun vriendschap en medeleven blijft bij zeer velen in voortdurende herinnering”.

Leestafel

Menigerlei genade. Wekelijksche predikaties onder redactie van Dr. K. Dijk en Dr. B. Wielinga met medewerking van vele Gere-

formeerde predikanten. Uitgave van N.V. J. H. Kok te Kampen; per jaargang f 8.—.

Goede preeken vinden onder ons volk nog steeds aftrek. Dat is een gunstig teeken. En de preeken van Menigerlei genade zijn doorgaans beste preeken.

De Spiegel aan de spits.

Dit is de titel van een zeer aardig boekje, waarin de redactie van het bekende Christelijk Nationale Weekblad „De Spiegel” te Wageningen, haar plannen bekend maakt van den nieuwen jaargang, die met October is begonnen.

Hieruit blijkt, dat er tal van interessante plannen in den loop van den jaargang uitgevoerd zullen worden. Zoo zal b.v. een plattelandsdokter in geestige stukjes van z'n ervaringen vertellen en Dr. J. H. Gunning, de man van Pniël, zal belangwekkende artikelen schrijven.

De fotopagina's van deze frissche en vooruitstrevende Christelijke illustratie, geven week aan week een keurcollectie van actueele gebeurtenissen in binnen- en buitenland. Boeiende verhalen en leerzame onderwerpen staan in ieder nummer. Interessante foto-reportages worden regelmatig opgenomen. De jeugd heeft een aparte pagina.

En dit alles en nog veel meer voor slechts f 1.— per kwartaal.

De N. C. R. V. kalender voor 1939.

Deze kalender is er al. Weer bijzonder mooi.

De zes groote gekleurde platen op het schild en de zes en twintig kleinere illustraties van het kalenderblok kunnen in het premieboek worden geplakt. Hierdoor verkrijgt men een prachtig geïllustreerd boek dat getiteld is: „Geknecht in eigen Land” en geschreven door Prof. Dr. Joh. de Groot en Prof. Dr. A. Noordt zij. Het vangt aan bij den dood van Jozua, den nationalen held. Het eindigt bij de vraag van Israël aan Samuël om een koning.

De prijs van Kalender en boek samen is weer f 1.25. Dit is zeer goedkoop.

De Civitate Dei, leerboek voor het Godsdiens- onderwijs in de hoogere klassen van Gymnasium, Lyceum en Hoogere Burgerschool door Dr. D. K. Wielenga Gz., Em. pred., leeraar aan het Chr. Lyceum te Bandoeng, bij Kok te Kampen. Eerste deel. f 2.25.

Met veel genoegen namen we kennis van dit boek, dat voor zijn doel ons zeer geschikt voorkomt. Kort, duidelijk, zonder overlading en toch voldoende, biedt de schrijver in positief Christelijke lijnen, wat de leerlingen dezer inrichtingen noodig hebben.

Het Kleine Schouwvenster.

Naast de bekende Chr. Illustratie „Het Schouwvenster” verschijnt de eerste en derde Vrijdag van de maand „Het Kleine Schouwvenster” (ook genoemd „Vrij en Blij”) onder redactie van P. de Zeeuw Gz.

Elk nummer heeft 16 bladzijden en geeft een bonte verscheidenheid van verhalen (voor ouderen en jongeren), versjes, knutselwerkjes, handwerkjes voor meisjes, puzzles, kunstjes, spelletjes, raadsels, rebusen enz. Het wordt rijk geïllustreerd met foto's en teekeningen.

Voor onze Christelijke jeugd zeer geschikt.

Met 1 October is de nieuwe jaargang begonnen. die slechts f 0.75 per kwartaal kost.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van H. B. f 10.—.

Castrium, 26 Sept. '38.

Giro No. 35811.

J. KRÜGER.

Van J. H. v. d. Waal te den Haag f 5.—. Door Ds. P. J. O. de Bruine, 1ste gedeelte der 10 pCt. van de ontvangsten in de classe Breukelen f 150.—.

Santpoort, 26 Sept. '38.

Postrekening No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Ondergeteekende bericht de inhoud der busjes te hebben ontvangen van Wim Burggraaf f 3.20; Jan, Rietje en Jopie Batelaan en Nelly Bareman f 11.59; Henk Bijkerk en Bertus Vreede f 1.78; Neeli en Richard Drexhage f 7.20; Ali Drexhage en Bas Nederhof f 10.22; Willy, Kees en Miep Karssen f 4.04½; Janny en Tony Vos f 5.42½; Marietje en Jopie Vlaanderen f 3.45½; Gee, Gerda en Bertje Wiegiers f 4.—; Corrie Bosma f 0.59½; van Gerrit Minekes 50 h. c. = f 0.25. Totaal f 51.76.

Namens de Kinder Zend. Vereeniging,
Mej. M. VAN NORREN.

Bussum, Spoorlaan 15.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

Met grooten dank ontvangen:

Mei 1938: Jeugdcentrale Nijkerk f 3.—; Contributies Wageningen f 39.75; Geref. Kerk Wageningen f 1.—; Contributie P. J. v. d. H., den Haag f 1.—; Geref. Zendingskrans Velp f 2.75.

Juni 1938: Zendingskrans Voorthuizen (contributie) f 2.50; Gift N. N., Voorthuizen f 1.—; Zendingskrans Wolfheze f 3.—.

Juli 1938: Zendingskrans Nunspeet f 2.40; Mevr. v. S., Zeist f 5.—; M. V. Ruth, Nijmegen f 6.—; Hr. v. d. S., Zeist f 2.50; A. L., Scherpenzeel f 2.50.

Augustus 1938: Geref. Kerk Utrecht f 10.—; door Mevr. Knol uit Aalten: Contributies f 28.10; uit busje zendingsnaaikrans f 4.08.

Met hartelijke aanbeveling

J. F. NETELENBOS—Chevallier.

Hilversum, 26 September 1938.

Postrekening 263829.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

56e verantwoording van 22 Juli—22 September 1938.

Met hartelijken dank ontvangen wij de volgende giften: Geref. Kerk te H. f 1.—; F. K. te B. f 14.10; Geref. Kerk te E. f 15.—; J. H. H. te 's-Gr. (j.l.) f 10.—; p. H. col. werkkampen f 4.52; Geref. Kerk te D. f 1.—; Ds. E. J. v. V. te K. f 2.—; Geref. Kerk te H. f 100.—; Zend. Com. te 's H. f 2.50; J. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.25; Leerl. Chr. Sch. te B. f 10.—; Mej. A. V. te A. A. f 2.50; Mevr. V. te E. f 0.25; Mevr. K. te E. f 1.—; Geref. Kerk te A. f 1.50; leerl. Dr. de Moorsch. te 's-Gr. f 3.50; Geref. Kerk te U. f 5.—; F. L. v. d. B. te A. f 25.—; Dr. N. N. te 's-Gr. f 1.67; Pinkst. col. N. H. Kerk te A. f 50.—; J. W. W. te D. (mnd.); Geref. Kerk te B. f 7.44; A. K. te E. f 3.—; Mej. A. R. te A. (j.l.) f 5.—; Geref. Zend. com. te E. f 2.50; Geref. Kerk te Z. B. f 1.50; Prof. Dr. N. te A. f 2.50; J. H. v. d. W. te 's-Gr. f 5.—; Dr. N. N. te 's-Gr. (mnd.) f 1.67; J. Th. P. te E. (j.l.) f 1.—; Mej. H. C. S.

te S. f 5.—; J. v. d. S. te R. (3 mnd.) f 5.—; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; J. M. B. te D. f 2.50; H. H. te H. f 2.—. Tezamen f 297.40.

Dit is een mooi bedrag voor 2 maanden, doch verreweg het meeste hiervan ontving ik in Augustus. Wij hopen dat nu de vakantie achter den rug is de giften weer ruimer zullen vloeien en dat vooral het aantal vaste contribuanten vermeerderd.

Voor Rotterdam heeft zich nu een correspondent aangemeld waarvoor wij dankbaar zijn. Het 12e boekje wordt spoedig verzonden. Wij bevelen dit in uw aller belangstelling aan.

Namens het steuncomité,
J. N. MUNNIK, penningm.

Den Haag, Galileistr. 139.
Postgiro 6104

Suriname.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 23 Augustus 1938 tot en met 20 September 1938.

Giften uit Delfzijl f 3.50; D. B. te R. f 1.—; W. M. de Br. te A. f 1.—; Afd. Wonsradeel van Chr. Onderwijzers f 18.80; giften uit Aalsmeer f 5.25; D. te H. f 3.—; Ds. F. B. te L. f 5.— (voor broeder Leerdam); K. L. K. te U. f 2.50; H. v. d. V. te 's-Gr. f 1.50; Geref Kerk van Enkhuizen f 25.52; giften uit De Glind f 4.—; Voorthuizen f 1.25; Apeldoorn f 1.50 en Barneveld f 17.50; J. D. V. te H. f 1.50; J. S. te G. f 20.— (voor broeder Leerdam); H. J. W. te R. f 1.—; door Ds. N. te A. van N. f 3.—.

Contributies uit: Zeist f 2.50; 's-Gravenhage f 4.25; Aalsmeer f 5.25; Steenwijk f 4.25; Amsterdam f 5.—; Haarlem f 1.—; Hilversum f 11.25; Lisse f 43.41; Zwolle f 3.50; 's-Heerenbroek f 0.50; De Glind f 10.25; Barneveld f 14.50; Voorthuizen f 2.—; Apeldoorn f 3.50 Zuidlaren f 1.—; Balk f 1.75; Drachten f 1.—; Naarden f 3.25; Huizen f 2.50 's-Graveland f 0.25; Muiden f 0.75; Bussum f 4.—; Weesp f 1.50; Nederhorst den Berg f 3.25 en Laren f 4.—.

Collecten van de Geref. Kerk te Surhuisterveen f 28.21, Een (Dr.) f 7.82 en Oosterwolde (Fr.) f 6.54.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: F. te P. f 0.50; J. H. v. d. W. te Den H. f 5.—; Halve collecte Geref. Kerk te N. f 32.—; J. C. v. S. te Den H. f 1.—.

Kampen, 22 September 1938.
Fernhoutstraat 24.

K. R. HUMMELEN,
Penningmeester van het Idenburgfonds.
Postrekening no. 196921.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba,
8e verantwoording van 25 Aug.—25 Sept. 1938.

Prov. Groningen:

H. Boer, Winschoten, busjes f 174; Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes den Andel f 16.15; Geref. Kerk, Ten Boer, busjes f 79.85; Grietje Gnodde, 2e Exlmond, busje f 5.92; L. Menninga, Delfzijl, gift f 1.—; M. J. Hopma, Bedum, coll.gift f 1.—; J. Jonkman, Baflo, f 50.—; J. Klok, Oude Pekela f 35.—; M. J. Hopma, Bedum, coll.gift f 2.50; A. Bosma, Sebaldeburen, Nikk. Chr. School f 12.—; H. Timmer, Niezijl f 30.—; Y. Groeneveld, Wagenborgen, Zend.comm. f 117.78; J. Meindertsma, Kommerzijl, Zend.comm. f 60.—; H. Witkop, Ter Apel, busjes f 34.38; idem, coll.gift f 3.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, kl. III en IV Chr. School f 7.—; G. Rozendal, Haren, busje Schoolkinderen f 2.—; M. Olijve, Nw. Weerdinge, coll. bruiloft fam. Hindriks f 2.35; E. Stamhuis, Loppersum, busjes

f 34.78; P. Kruizinga, Kantens, busje Schoolkinderen f 4.58; J. A. Vos, Oldemarkt, busje A. Posthumus f 33.56; K. H. Kieneker, Wets. Sauwerd f 0.48; Per J. Heemstra, Boerakker f 10.— H. en F. Wonderman, Gron. halve ct. f 0.50; Mej. G. Haan, Gron. kinderezend. Juli—Aug. f 220.—.

Prov. Drenthe:

Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, gift f 2.50; W. J. Polman, Zweelo, Nikk. Chr. School f 18.50; Per Ds. Drenth: huw.coll. J. de B. en H. O. Buinen f 2.36; idem, Zend.comm. Haulerwijk f 105.57; idem, busje A. en R. de W. Oosterwolde f 9.59; idem, Ida Sijbring, Zuidlaren f 0.50; idem, coll.gift Zuidlaren f 5.—; Geref. Kerk, Dwingelo, coll.gift f 1.50.

Prov. Overijsel:

G. Bolhuis, Vroomshoop, coll.gift f 5.—; idem, busjes f 52.57; H. J. Pierik, Berkum, Zend.comm. f 100.—; W. v. Zanten, Kampen, contrib. f 100.—; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes Juli—Aug. f 20.13; T. Oegema, Dedemsvaart, M.V. D. d. H. f 12.19; idem, M.V. Dorcas f 2.50; Ds. H. Post, St. Jansklooster, busjes f 38.55; J. Olthoff, Hardenberg, Zend.ver. f 50.—; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. School f 6.—.

H. Hofsink, Bergenheim f 50.—; J. A. Vos, Oldemarkt, busje A. Posthumus f 33.56; D. de Vries, Steenwijk, busjes f 92.94; J. Mulder, Marle (Hellendoorn) schoolbusje f 4.—; P. E. Visser, Zwolle, collecte f 175.11; vaste bijdr. f 100.—; tesamen f 275.11.

Pinkstercollecten Drenthe:

Borger, nagift f 4.—; Appelscha f 19.48.

Pinkstercollecten Overijsel:

IJsselmuiden f 19.—.

Soembaweken Groningen:

Zuidwolde f 226.70; Vlagtwedde f 9.68; Bedum f 421.—; Kantens f 75.75; Oldekerk f 69.35; Gerkeskl. Stroobos f 88.54; Houwerzijl f 176.10.

Soembaweken Drenthe:

Een f 22.88; Hollandscheveld f 51.50.

Algemeene Coll. Groningen:

Nieuwe Schans f 3.47; Lutjegast f 26.50; Siddeburen f 52.54; Ter Apel f 27.39; Marum f 24.79; Aduard f 106.05; Sappemeer f 49.05; Uithuizen f 69.18.

2e Algemeene Coll. Drenthe.

Zwartemeer f 6.39; Schoonoord f 13.92; Nieuwlande f 12.20; Schoonebeek f 32.92; Hoogeveen f 100.70; Zweelo; f 17.03.

2e Algemeene Coll. Overijsel:

Olst f 5.—; Dedemsvaart f 191.67; Rouveen f 107.—; Delden f 9.19.

Diverse ontvangsten:

D. te H. f 9.10; N.N. f 40.—; Mej. J. Visser, Zeist f 1.—.

Totaal 8e verantwoording f 3981.41.

Totaal tot en met 7e verantwoording f 56826.84.

Totaal tot op heden f 60808.25.

Met hartelijken dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor

Postrekening 138000.

Groningen, 24 Sept. 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: De bediening der verzoening. — Ds. W. Breukelaar. — Van Zendingssaangelegenheden: De eerste javaansche missionaire predikant; Een heuglijk feit; Onze Zendingenfilmen; Het uitzicht voor Nederlandsche leerkrachten bij het Christelijk Onderwijs in Ned. Indië. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende kerken: Mej. W. H. Velders; Mej. C. C. H. Esser; De Zendingencollectantjes te Papendrecht. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Verslag West-Soemba over 1e halfjaar 1938; De Zwolsche Zendingencollectantjes; Schetsen uit Soemba; De Zendingencollectantjes te Borger (Dr.). — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De nieuwe uitbreiding van het sanatorium te Pakem; Opening van de Poliklinieken te Baran en Legoendi op Dinsdag 4 October 1938; Brief van Dr. W. G. Harrenstein; Ds. J. Plomp en gezin; Statistieken Schooldienst W.L.O. 1937; De Zendingencollectantjes van de Geref. Kerk te Axel. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Zendingencommissie te Aalten. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De Salatiga-Zending; Een brief van J. P. Leynse. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

DE BEDIENING DER VERZOENING

God, die ons de bediening der verzoening gegeven heeft. 2 Cor. 5 :18b.

Welk een heerlijk evangelie toch, dat de Kerk van Christus de wereld mag in dragen, dat evangelie der verzoening met God door Jezus Christus.

Zij komt daarin tot alle menschen met de verzekering, dat voor haar het oude is voorbijgegaan en dat alles nieuw geworden is. Maar zij getuigt niet enkel van de zaligheid, die zij deelachtig is, neen zij voelt zich gedrongen ook aan de wereld dat evangelie der verzoening te moeten brengen. Zij spreekt als Paulus en is zich er diep van bewust, dat God haar de bediening der verzoening heeft gegeven, in haar het woord der verzoening heeft gelegd.

Zij is er zich van bewust en het is haar als een drang der liefde, evenals de apostel het schreef: de liefde van Christus dringt ons.

God heeft aan haar de bediening van het Evangelie der verzoening gegeven voor heel de wereld, en zij weet zich verplicht, uit liefde voor die wereld, dat Evangelie des vredes alom te prediken.

Zien de leden van Christus' kerk het nu werkelijk allen ook zoo? Want uit de waarheid, dat de Kerk van Christus zich bewust is in de wereld de taak van de bediening der verzoening te hebben, volgt niet, dat de leden van Christus' Kerk het allen zich bewust zijn.

En toch, daarvan zal het op den duur afhangen of de Kerk haar taak zal kunnen volbrengen.

Ware zendingsijver kan alleen uit deze bron voortkomen.

Alle ijver, die niet wortelt in de liefde, zooals Christus die heeft getoond, heeft slechts een kort bestaan en moet vroeg of laat uitdooven. Een goede kerkelijke organisatie kan nog geruimen tijd ten gevolge hebben, dat de innerlijke zwakte van zulk een ijver niet aan 't licht komt, doch zij kan op den duur niet voorkomen, dat hij inzinkt.

Wij hebben van God de bediening der verzoening ontvangen, maar wie niet evenals Paulus ook persoonlijk roemen kan in de verzoening met God door het geloof in Jezus Christus, zal niet in zijn hart mede de drang gewaar worden om mee te werken aan die bediening der verzoening in de wereld.

Wij, als leden van Christus' Kerk, behooren met elkaar die bediening der verzoening ook praktisch te dragen en mogelijk te maken.

Maar dan zal het noodig zijn ons persoonlijk te onderzoeken of we ook de vreugde kennen van dat: het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden.

En als gevraagd wordt, hoe we dan in die bediening der verzoening aan de wereld mee werk-

zaam kunnen zijn, is het antwoord drieledig.

Allereerst door elkaar voor te houden den rijkdom der genade, dat God ons met zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus en daarom aan ons de bediening der verzoening gegeven heeft.

Dan door persoonlijk het groote en verantwoordelijke werk van de missionaire Dienaren des Woords en al hun helpers te vergezellen met ons dagelijksch gebed.

En in de derde plaats door ook mild van de stoffelijke gaven, welke God ons heeft gegeven, af te zonderen voor het werk der zending, dat toch is het werk van de bediening der verzoening in de wereld.

Dit jaar is ontelbaar vele malen het koninklijk woord van onze geëerbiedigde Koningin herhaald: Oranje kan nooit, neen nooit genoeg voor Nederland doen. Maar in nog sterkere mate kan worden gezegd: de Kerk van Christus, dat zijn tenslotte wij, de leden van Christus' Kerk, kunnen nooit, neen nooit genoeg doen voor de zending.

Waar liefde is, daar houdt alle ongeloofvigen op.

Alle ongeloofvigen rekenen, 't zij over tijd, die we hebben, 't zij over geld, dat we kunnen geven.

Moge het meer en meer zoo worden in de zaken van de bediening der verzoening aan de wereld, dat we zeggen: de liefde van Christus dringt ons.

T.

J. d. V.

Van Zendingsaangelegenheden.

De eerste Javaansche missionaire predikant.

Het was een merkwaardige dag, toen Ds. Mardojo Danoepranata in het laatst van September in de Hollandsche Kerk te Medan bevestigd werd als missionaire predikant voor de Zending onder de Javanen in Deli.

Reeds sinds eenige jaren heeft de Holl. Geref. Kerk te Medan een eigen Zending onder de omstreeks 300.000 Javanen op Oost-Sumatra. Zij heeft voorheen die Zending gedreven in samenwerking met de Holl. Gemeente van Pemantan-Siantar. Het Zendingswerk werd gedaan door een Goeroe-Indijl, die van Java was gekomen en geholpen werd door een Colporteur.

Meermalen is in het Zendingsblad één en ander van deze Zending medegedeeld. Het werk was niet ongezegd. Met groote toewijding deden de Goeroe en de Colporteur hun werk.

Maar er was een groot bezwaar, Medan's Kerk had voor haar Zendingswerk geen dienaar des Woords, die de Javaansche taal kende en doop en avondmaal in de Javaansche Gemeente kon bedienen. Daaronder leed het Zendingswerk zeer. Meermalen was ten gevolge daarvan de Javaansche Gemeente een jaar lang, en soms nog langer, verstoken van den dienst der Sacramenten. De bediening van doop en avondmaal moest telkens wachten, totdat één der missionaire (Zie vervolg op pag. 228).

DS. W. BREUKELAAR

Ds. W. Breukelaar, emeritus-predikant van Zaan-dam, hoopt 18 November a.s. te gedenken, dat hij vijftig jaren geleden te Leek in den dienst des Woords werd bevestigd.

Buiten medeweten van den jubilaris wordt in Het Zendingsblad van November een photo opgenomen met bijbehorend bijschrift.

Naar den wensch van de Deputaten der Generale Synode voor de Zending, en zeker ook in den geest van alle lezers van Het Zendingsblad, moest er in dit nummer althans een kort woord aan Ds. Breukelaars 50-jarig amts-jubiläum worden gewijd.

Voor al om dankbaar te gedenken, hoe veel Ds. Breukelaar in die 50 jaren heeft mogen doen voor de Zending. Sedert 1899 is de jubilaris Deputaat der Generale Synode voor de Zending; als God hem de gezondheid en kracht, die hij op zijn jaren rijkelijk nog genieten mag, schenken blijft, zal hij in het volgend jaar het zeldzame voorrecht ontvangen, dat hij 40 jaren aan een dit deputaatschap heeft mogen waarnemen. In de kwaliteiten van penningmeester en tweeden scriba, daarna van scriba, en sinds 1922 ook van Redacteur van het Zendingsblad, heeft hij zich met zijn uitnemende kunde en trouwe toewijding aan de vervulling van zijn „Deputatelijke” taak gegeven.

Van al de andere functies, die Ds. W. Breukelaar in de Zending van Amsterdam, in „Het Christelijk Comité voor Indië”, in „Het Comité tot steun van het Christelijk Onderwijs in Djocjakarta en Soerakarta”, in „Het Comité voor Algemeene Zendingenconferenties”, in „den Nederlandschen Zendingraad” (vermoedelijk zouden er nog een paar bij moeten genoemd!) vervult, kan hier met het noemen alleen volstaan worden; alleen is wel afzonderlijk nog te vermelden, dat Ds. W. Breukelaar sinds 1923 óók zijn plaats heeft onder de Deputaten der Generale Synode voor het examineren in de missionaire vakken.

In al dat Zendingswerk groeide de jubilaris gaan-

deweg zóó in, dat hij altijd een voorname, en ook wel de vooraanstaande positie met eere inneemt, en ook steeds nog blijft innemen.

Dat geldt niet alleen voor de Zending onzer Gereformeerde Kerken, doch ook van de colleges, die de belangen onzer Nederlandsche Zending behartigen.

Wie „Zending” zegt, denkt als vanzelf ook aan Ds. W. Breukelaar; en wie Ds. W. Breukelaar noemt, gevoelt zich op eens in een sfeer van „Zendingssaangelegenheden”.

Het merkwaardige daarbij is, dat Ds. Breukelaar, hoewel hij zelf nooit in Indië geweest is, toch met de Zendingsterreinen zoo goed op de hoogte is; ja, sommige misschien nog beter kent, dan wie er jaren toefde.

In de vijftig dienstjaren besteedde Ds. Breukelaar zeker allereerst zijn krachten aan de Kerken hier te lande, maar daarnaast wijdde hij zijn rijke gaven aan de uitbreiding van Gods Koninkrijk in Ned. Indië.

Hij is een dominee, die een halve eeuw lang onverpoosd en onvermoeid meehielp, de aarde toe te bereiden tot de komst haars Heeren.

Dat willen wij blijde erkennen en gedenken.

Overvloedig reden is er dan ook, dat wij U, Ds. Breukelaar, niet alleen hartelijk gelukwenschen, doch U ook van harte danken voor al dat werk, zoovele jaren aan een, op verschillende manieren, en met zooveel kennis van zaken en vurigen ijver gedaan, namens uw mededeputaten

in de Zending, en mede namens al de lezers van Het Zendingsblad.

Waarbij wij weten, dat het ook naar uw begeeren is, dat wij, saam met U, Hem eeren, die de Bron van al deze jarenlange zegeningen is.

God spare U nog, óók voor het zich steeds meer uitbreidend Zendingswerk!

Namens Deputaten der Generale Synode voor de Zending,

D. POL.

A. H. VAN MINNEN.

DS. W. BREUKELAAR.

predikanten van Java op de doorreis naar of van Holland te Medan kwam of opzettelijk van Java naar Medan reisde, om doop en avondmaal te bedienen. Toen het vorige jaar Ds. A. Pos op zijn terugreis naar Java op daartoe strekkend verzoek enkele dagen te Medan vertoefde, was er in ruim een jaar lang geen gelegenheid geweest om de sacramenten te ontvangen. Onderscheidene kinderen moesten gedoopt en maanden lang was de Javaansche Gemeente verstoken geweest van de viering van het heilig avondmaal.

Het spreekt vanzelf, dat die toestand dringend om verandering riep. Er is wel over gedacht om een Hollandsche predikant te beroepen tot missionair dienaar des Woords. Maar dit stuitte af op de veel te hooge kosten, die daaraan zouden verbonden zijn. Later is daarom de gedachte opgekomen op Java om te zien naar een bekwaam Goeroe, die men zou kunnen beroepen tot missionair predikant. Thans is het zoover, dat hiervoor iemand gevonden is, die nu al enkele weken in dienst van de Holl. Geref. Kerk te Medan als missionair predikant onder de Javanen werkzaam is.

Enkele maanden geleden is één der bekwaamste Goeroe's Indij van Midden-Java, Mardojo Danoepinata, die daarvoor geschikt geacht werd, door de Holl. Geref. Kerk te Medan beroepen tot missionair predikant voor haar Zendingswerk onder de Javanen op Oost-Sumatra.

Mardojo spreekt behoorlijk Hollandsch, zoodat hij zich onderhouden kan met wie geen Javaansch of Maleisch, maar alleen Hollandsch verstaan. Hij is opgeleid tot Goeroe Indij aan de Opleidingsschool te Djokja. Nadat hij de beroeping had aangenomen heeft hij eerst nog eenig onderwijs genoten van de docenten der Opleidingsschool. Daarna heeft hij zich onderworpen aan de classicale examinatie door de Classis Batavia, die hiervoor de Kerken van Solo en Djokja aanwees. Na door de Classis Contracta te zijn toegelaten tot den dienst des Woords als missionair predikant, is Mardojo vertrokken naar Sumatra, waar hij in de Holl. Kerk te Medan door Ds. Mak is bevestigd als missionair predikant voor den dienst onder de Javanen op Oost-Sumatra.

Die bevestiging was een feit van bijzondere betekenis. Voor zoover we weten is dit de eerste maal, dat een Javaansch predikant is bevestigd als missionair dienaar des Woords in dienst van een Hollandsche Kerk. Voor den Zendingarbeid van Medan's Kerk is het van groot belang, dat zij nu een eigen predikant voor dat werk heeft, die Woord en sacrament in de Javaansche Gemeente te Medan bedienen kan en zich kan wijden aan het Zendingswerk onder de tienduizenden Javanen in Deli.

Maar ook voor de Zending onzer Kerken in het algemeen is het een zeer merkwaardige gebeurtenis, dat we nu onder onze missionaire predikanten ook een Javaansche dienaar des Woords mogen tellen. Enkele jaren geleden was dit nog geheel ondenkbaar. Ook dit feit teekent de ontwikkeling, die we op ons Zendingsterrein mogen aanschouwen.

Wellicht zal er weldra naast Mardojo nog een tweede Javaansche predikant worden bevestigd als missionair dienaar des Woords voor de Zending onder de Javanen in Deli op Sumatra.

Ook de Holl. Geref. Kerk te Pemantan Siantar heeft een Goeroe van Midden Java, Tjokio Soesito, beroe-

pen voor den missionaire dienst. Thans ontvangt hij nog les van de docenten der Opleidingsschool, om daarna examen te doen. Deze zal dan de tweede Javaansche predikant in dienst eener Holl. Kerk voor het werk der Zending zijn.

Beide Javaansche missionaire predikanten zullen op Oost-Sumatra onder de daarheen verhuisde Javanen werk in overvloed hebben. Men bedenke slechts, dat daar op dat uitgestrekte gebied omstreeks 300.000 Javanen wonen. Gelukkig, dat het Zendingswerk daar nu met meer kracht dan tot nu toe zal worden aangevat.

Een heuglijk feit.

Het is voorheen nog nooit gebeurd, dat een Christen-jongeling van ons Zendingsterrein op Java naar Holland kwam en zich hier liet inschrijven als student in de Theologie. Thans is dit voor het eerst geschied. De heer Soedarma, een Javaansch Christen-jongeling uit Solo, is naar Holland gekomen en heeft zich aan de Vrije Universiteit laten inschrijven als student in de Theologische faculteit.

Natuurlijk heeft hij in Indië reeds het onderwijs gevolgd en het diploma verworven, dat hem recht geeft tot de academische studie in Holland. Naar we vernamen is Soedarma een jongeling van zeer goeden aanleg en een nauwgezet, ernstig Christen. Het is zijn doel hier in Holland theologie te studeeren en voor het minst zich den graad van candidaat in de Theologie te verwerven.

Zoodra hij zijn studie voltooid heeft, hoopt hij naar Java terug te keeren om daar dan één der Inheemsche Kerken als predikant te dienen.

Wij achten dit een heuglijk feit.

Enkele jaren geleden was het nog ondenkbaar, dat een Inheemsch jongeling van ons Zendingsterrein naar Holland zou komen om Theologie te studeeren. Dat het nu zoover is, dat er een Christen-Javaan van ons Zendingsterrein hier in Holland het Theol. onderwijs aan de Vrije Universiteit gaat volgen, is één der tekenen, die ons laten zien van wat rijke ontwikkeling de Zending op Midden-Java getuigen mag.

Het zal, ook al is Soedarma voorspoedig in zijn studie, nog enkele jaren duren eer hij als candidaat in de Theologie naar Java kan terugkeeren. Maar het uitzicht is er nu toch, dat over eenige jaren een academisch gevormd Javaan in den dienst des Woords de Inheemsche Kerken op Midden-Java zal dienen. Het is te hopen, dat weldra meerderen mogen volgen, op dat binnen niet al te langen tijd naast de Holl. missionaire dienaren des Woords een steeds toenemend getal volledig gevormde, academisch opgeleide Inheemsche predikanten in de jonge Kerken op Midden-Java het Woord onzes Gods moge bedienen en allengs ook het werk, dat nu de missionaire predikanten doen, kunnen overnemen. En dan, aan de Opleidingsschool ook Inheemsche docenten! En de Opleidingsschool al meer uitgroeïend tot een Inheemsche school voor de wetenschappelijke beoefening der Theologie en tot volledige opleiding voor den dienst des Woords, totdat de Zending de school geheel kan overgeven aan de Inheemsche Christelijke Gemeenschap en zelf terugtreden kan.

Het spreekt vanzelf, dat het nog jaren lang zal duren eer het zoover is. Maar 't is, naar we hopen, geen toekomstdroom. In die richting moet het gaan. En het heuglijk feit, dat er een jonge Christen-Javaan

in Holland Theologie gaat studeeren is ons een teeken, zij het dan ook nog slechts een klein teeken, dat het in die richting begint te gaan.

Onze Zendingsfilmen.

Het comité Java-Soemba-Film beschikt over enkele mooie filmen betreffende het Zendingsterrein onzer Kerken. De Banjoemas-film, de Magelang-film en niet het minst de Keboemen-film zijn zeer mooi en nog geenszins verouderd. Onderscheidene malen hoorden we, dat men met veel genoegen één dezer filmen had gezien.

Meermalen hoorden we echter daarbij de opmerking: de film was metterdaad mooi, maar aan de toelichting, die er bij gegeven werd, haperde nog al wat. En het spreekt vanzelf, dat dit schade doet aan het resultaat, dat met de voorstelling beoogd wordt. Al is de film goed, dan is toch het effect, dat de vertooning bereikt, maar gering. Een goede, boeiende explicatie is noodig, zal de projecteering van een Zendingfilm de belangstelling voor de Zending belangrijk versterken.

Het comité heeft dit ook begrepen en heeft onderscheidene personen, die in de Zending hebben gewerkt of nog werkzaam zijn, gevraagd en bereid gevonden om bij een filmvertoning de noodige toelichting te geven.

De volgende personen verklaarden zich hiertoe bereid:

Dr. F. L. Bakker, docent te Djokja, thans met verlof in Holland.

Dr. D. Bakker, geneesheer-directeur van het ziekenhuis te Klaten.

P. Beukema, oud-Ind. schoolhoofd, te Den Haag.

J. Beumer, oud-Ind. schoolhoofd, te Arnhem.

J. Dubbeldam, oud-Ind. schoolhoofd, te Utrecht.

G. M. A. Harkema, oud-Ind. schoolhoofd, te Zeist.

P. de Koomen, oud-Leeraar Kweekschool Solo, te Heemstede.

G. H. A. Laernoës, oud-Ind. schoolhoofd, te Utrecht.

E. Laninga, oud-Ind. schoolhoofd, te Roodeschool.

Mevr. Hartman—Meinders, oud-Zendingsverpleegster, te Spijk.

Ds. A. Merkelijn, miss. predikant, te Leiden.

H. Meyering, oud-directeur Kweekschool Solo, te Arnhem.

Mevr. Mulder Hemmes, oud-Ind. schoolhoofd, te Leiden.

P. Offinga, oud-Inspecteur bij het Onderwijs in Indië, te Nijmegen.

J. In 't Veld, oud-leeraar Kweekschool Solo, te Zeist.

W. Vermolen, oud-leeraar Kweekschool, te den Haag.

Zoals men ziet, allen personen, die Indië kennen en met de Zending uitstekend op de hoogte zijn.

Laten de Kerken, de verenigingen of kringen, die een mooie Zendingavond begeeren, zich nu spoedig wenden tot het secretariaat van het Comité: Verl. Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Het uitzicht voor Hollandsche leerkrachten bij het Christelijk Onderwijs in Ned. Indië.

Gedurig vragen ons Christelijke onderwijzers of onderwijzeressen of er misschien voor hen ook plaats

is in den dienst der Zending of bij het Christelijk onderwijs in Ned. Indië. En dat is te begrijpen. Honderden en duizenden hier te lande wachten op een benoeming. Men solliciteert honderd uit. Maar bijna altoos te vergeefs. Sommigen wachten al jaren lang. Geen wonder daarom, dat velen vragen: Is er misschien voor ons ook plaats in Ned. Indië? Zou de Zending ons ook kunnen gebruiken?

Uit enkele berichten in de pers heeft men den indruk gekregen, dat men in Indië wel weer vraagt naar onderwyzend personeel en er daar dus wel kans is om aan den slag te raken.

Het doet ons leed te moeten zeggen, dat die kans nog maar zeer gering is.

Het is natuurlijk niet de vraag of er voor Christelijke onderwijzers geen werk wezen zou. Dat is er genoeg. Evenals in Holland menige school heel goed nog een paar leerkrachten kan gebruiken, wanneer er maar geld genoeg was om ze behoorlijk te salarieren, zoo is het ook in Indië. Maar het gaat er om of men in Indië tegenwoordig weer gemakkelijk een positie bij het onderwijs kan krijgen, die een redelijk levensonderhoud biedt. En dat is nog maar in geringe mate het geval.

Benoemingen bij het gewone Christ. Holl. Inheemsch onderwijs, onder genot van Rijkssubsidie voor uitrusting en overtocht, is nog geheel uitgesloten.

Vroeger — nu tien en meer jaren geleden — was er in Indië een schreeuwend gebrek aan leerkrachten. De salarissen waren flink en voor uitrusting en overtocht ontving men een groot bedrag. Het comité tot steun van Christelijk onderwijs in Djokjakara en Soerakarta, waarvan schrijver dezes secretaris is, heeft in den loop de jaren voor 1931 ruim 170 leerkrachten benoemd, die ook voor verreweg het grootste gedeelte naar Indië zijn gegaan. In dien tijd overtrof de vraag zeer verre het aanbod. Ten gevolge van de crisis zijn de toestanden echter geheel gewijzigd. Sinds 1931 heeft genoemd Comité geen enkele leerkracht meer benoemd.

Uitzicht, dat men, onder genot van subsidie uit 's Lands kas voor uitrusting en overtocht, in dienst van het gewone Christ. Holl. Inheemsch onderwijs naar Indië kan gaan, bestaat er, voorloopig althans, nog niet. En het is niet te verwachten, dat in de toekomst de gelegenheid daartoe weer evenals voorheen, in ruime mate zal worden opengesteld. De Regeering heeft als regel gesteld, dat in de behoefte aan onderwyzend personeel zooveel mogelijk moet voorzien worden door de benoeming van Inheemsch personeel.

Wanneer echter iemand zelf de kosten voor uitrusting en overtocht kan betalen, dan is er den laatsten tijd in Indië wel weer veel meer kans om bij het Christ. Onderwijs een matig gesalarieerde positie te vinden dan een paar jaar geleden.

Een vaststaande algemeen geldende salarisregeling bestaat hiervoor niet. Wanneer men aan een gesubsidieerde school een plaats krijgt, die anders door een Inheemsch onderwijzer moest worden bezet, geeft de Regeering daarvoor subsidie tot het bedrag, dat voor een Inheemsche leerkracht gegeven wordt. Voorts staat het dan bij het Bestuur der School, met welk bedrag het salaris zal worden aangevuld.

Natuurlijk kan een schoolbestuur, als de financiën het toelaten, ook wel een bedrag toekennen voor de reis. Maar dat gebeurt niet altijd. En soms is het

salaris, dat men aanbiedt, zoo gering, dat men er onmogelijk behoorlijk van leven kan, zooals dat hier te lande ook wel eens het geval is.

Wanneer een bekwaam onderwijzer het aandurft, ook zonder dat hij reeds een benoeming heeft, naar Indië te gaan en financieel krachtig genoeg is om daar desnoods eenigen tijd zonder salaris te leven, dan zal hij, wanneer hij van goede getuigschriften voorzien is, wellicht spoedig kans hebben een redelijk gesalarieerde positie te vinden.

Maar natuurlijk is het raadzamer eerst te trachten een benoeming te krijgen, om dan naar Indië te gaan.

Een benoeming aan te nemen op een al te laag salaris, b.v. beneden f100 per maand, durven we niet aan te raden, althans niet aan onderwijzers, wijl te vreezen is, dat dit op desillusie uitloopt. Voor onderwijzeressen staat het nog eenigszins anders.

Natuurlijk geldt wat we hierboven schreven, alleen van het Christ. Holl. Inl. onderwijs en niet van het M.U.L.O. en Middelbaar onderwijs.

Voorts merken we nog op, dat Indië heelemaal geen behoefte heeft aan menschen, die het alleen maar te doen is om een redelijk gesalarieerde positie.

De Zending, en evenzoo het Christelijk onderwijs in Indië, kan alleen menschen gebruiken van positief christelijke belijdenis, die warm voelen voor de komst van het koninkrijk Gods en gaarne zich zelf willen geven voor de zaak des Heeren. Dat moet steeds de hoofdzaak zijn. W. B.

Santpoort, 24 October 1938.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken.

Mej. W. H. Velders.

Stellig zal het Ds. Velders van Rotterdam een voorrecht wezen, dat hij weldra, zoo de Heere wil, één van zijn kinderen mag zien uitgaan in den dienst der zending.

Ds. Velders heeft zelf onderscheidene jaren de zending onder de joden gediend. En uit zijn publicaties blijkt hoe na hem de Joden zending nog aan het hart ligt.

En geen gering deel van zijn tijd en kracht geeft hij om hier te lande de zending onder de heidenen te dienen. Hij is voorzitter van de deputaten voor de zending onder de Chineezzen in Nederland, alsmede van de deputaten voor de zending onder de hier studeerende Oosterlingen.

En reeds sinds eenige jaren is hij scribe van de deputaten voor de Zending van Zuid-Holland Zuid in Banjoemas. Ds. Velders staat mede in het eerste gelid van onze zendingsmannen hier te lande.

En nu zal één van zijn kinderen de zending op Java gaan dienen. Wel zal hem en Mevrouw het afscheid nemen wel niet zoo gemakkelijk vallen. Maar het is hun toch zeker een voorrecht een van hunne kinderen daarvoor te mogen geven.

Het ziekenhuis te Trenggiling bij Poerbolingo moest iemand hebben, die de Apotheek kan bedienen, want de vroegere Apotheker Martin gaat met pensioen. De aandacht viel op Mej. W. H. Velders, die is gediplomeerd als Apothekers-assistente. Zij werd benoemd en nam gaarne die benoeming aan, want zij

Mej. W. H. Velders.

begeerde de Zending te dienen.

Mej. Wilhelmina Helena Velders is 6 Dec. 1912 geboren te Hoorn. Te Rottevalle (Fr.) en later in Amsterdam bracht zij haar eerste jeugdjaren door. Van Amsterdam vertrok Ds. Velders naar Rotterdam. Daar heeft Mej. Velders eerst een M.U.L.O. school doorloopen en twee jaren later haar diploma voor hulp in de huishouding gehaald. Voorts heeft zij inzonderheid om in de Engelsche taal zich te oefenen omstreeks een jaar in Engeland doorgebracht.

Na haar terugkomst ging zij in het Gemeenteziekenhuis aan den Bergweg te Rotterdam onder de leiding van Dr. Coppens studeeren voor Apothekers-Assistente. Toen zij hiervoor haar diploma had behaald heeft zij als assistente gewerkt in Den Haag en in Amsterdam.

D.V. gaat zij nu 23 Nov. a.s. met de Baloeran van Rotterdam naar Java, om in den dienst der Zending werkzaam te zijn.

Voor haar vertrek heeft zij nog eenigen tijd van Ds. L. Netelenbos te Hilversum onderwijs in de Javaansche taal genoten. Moge de Heere ook haar werken zegen stellen!

W. B.

Het volgende is overgenomen uit „Uit Poerbolingo”:

Mejuffrouw C. C. H. Esser.

Na voltooiing van haar schoolopvoeding in Indië en Holland heeft onze eenige Dochter nog eenige maanden gewerkt in Eudokia (Rotterdam). In December 1933 kwam zij tot ons om den Vader in de Zendingsarbeid en de Moeder in het huishouden bij te staan.

Nu is die periode van haar levenstijd beëindigd. Het bestuur van de C. J. V. F. (Christen Jonge Vrouwen Federatie) riep haar voor de hoofdstad van Nederlandsch-Indië, ter vervanging van de huidige Secretaresse Mejuffrouw Mr. Fransz, die eind November voor ruim een jaar op reis hoopt te gaan, o.a. naar de Internationale Zendingsconferentie, welke in December bij Madras gehouden wordt.

Onder Javaansche, maar vooral ook Chineesche Meisjes en Vrouwen, heeft zij met ijver gewerkt: te Poerbolingo, Poerwokerto (twee dagen per week), Poerworedjo (Klampok) en elders.

Haar arbeid is niet vruchteloos geweest. In die jaren zijn verschillende tot den Doop gekomen, die mede door haar onderwezen zijn en er zijn er nog hier en ginds van wie wij mogen verwachten dat zij binnenkort zullen toetreden.

Bizonder groot was de hartelijkheid bij jeugd en ouderdom, welke zij bij haar vertrek genieten mocht.

Haar nieuwe werkkring brengt veel contact met plaatsen over heel de archipel en vereenigingen en menschen van allerlei ras.

Het kan niet anders of de blik wordt daardoor ongemeen verruimd. Moge de Heere haar bij staan, zegenen en tot veel goeds gebruiken.

Zullen wij haar nog in het ouderlijk huis terug zien?

Zal zij, ook als wij hier in Poerbolingo niet meer mochten zijn, het begonnen zendingswerk onder de vrouwen en meisjes van Banjoemas weder opnemen en voortzetten?

Wij weten het niet. Leide de Heere hare schreden en gebruike Hij haar voor wat Hij op het oog heeft.

De Zendingscollectantjes te Papendrecht.

Het is maar een klein groepje, dat in Papendrecht's Kerk als zendingscollectantjes dienst doet. Slechts

De Zendingscollectantjes te Papendrecht.

vier meisjes. Maar zij doen hun werk uitstekend. Sinds zij met hun busjes rondgaan loopt de opbrengst voor de Zending steeds in stijgende lijn. Het spreekt dus ook van zelf, dat men over dit viertal, dat zoo echt kameraadschappelijk de armen in elkander heeft gestoken, zeer tevreden is.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het 1ste halfjaar 1938.

We mogen U ditmaal verschillende verblijdende mededeelingen doen, die ons tot groote dankbaarheid stemmen en die ook voor U een bewijs zullen zijn, dat de Heere ook hier Zijn Koninkrijk komen doet, en daarin onze gebeden verhooren wil.

Voor ik in 't kort U daarover iets vertel, geef ik U eerst een verklaring van bijgaande foto, genomen voor de pastorie tijdens een vergadering met de Helpers bij de Dienst des Woords van dit terrein.

U ziet van links naar rechts: de Goeroe-Indijl S. M. Jewangoe (Anakalang), B. Lakinaoe (Bolobokat), Th. Dj. Djawa (Memboroe), B. Ndjoeroemana (Langgaliroe), Dr. Sabakodi (hoofd der Volksschool te Anakalang en hulp-Goeroe-Indijl), M. Werqe (Wanoekaka), K. Sapoelaroeng (Parewa Tana).

Eens in de vijfweken hebben we een drie-daagsche vergadering met deze broeders, waar de verschillende gemeentezaken, de te behandelen teksten e.d. besproken worden. Deze vergaderingen zijn van 't grootste belang voor de leiding van ons werk.

(Op de foto staat geheel rechts Ds. Luyendijk. W.B.)

Wat de stand der gemeente aangaat, daarover valt het volgende op te merken:

In Februari j.l. werd in Wanoekaka een groep van 8 volwassenen en 13 kinderen gedoopt. De gemeente blijft dus groeien, niet alleen uiterlijk in getal, maar ook innerlijk. Het getal dergenen, die aan het Avondmaal deelnemen, is belangrijk toegenomen; er heerscht bij velen een opgewekt geloofsleven.

Verskillende leden, die jaren lang afgedwaald waren en verslapt, zijn weer teruggekeerd; daaronder bevinden zich enkele vooraanstaande personen, die ook in hun omgeving invloed uitoefenen.

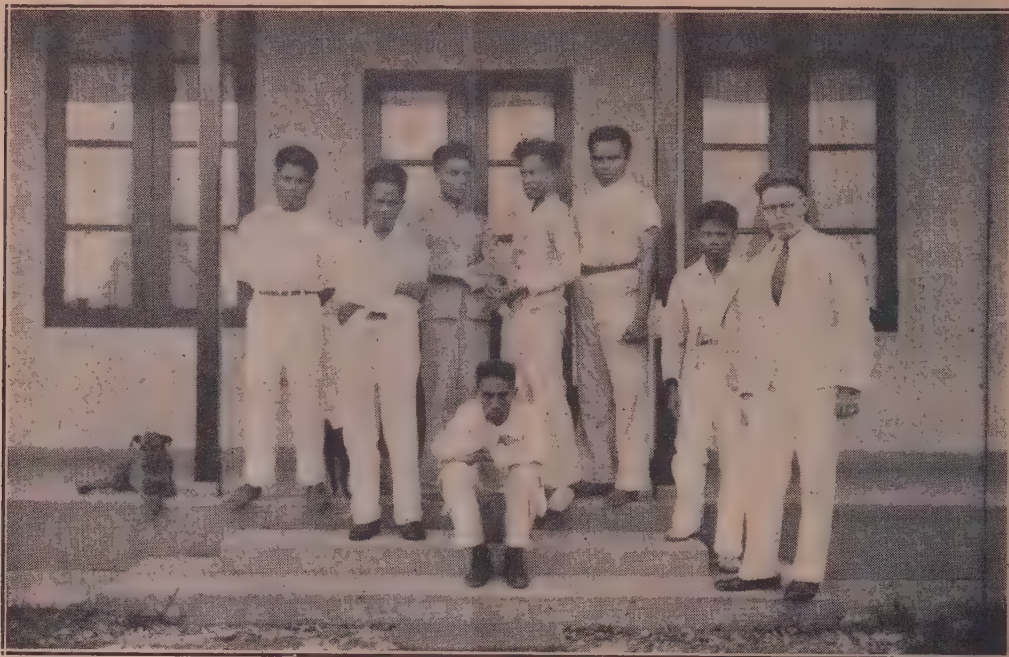
Voor de gemeente van Anakalang was het 25 Maart een belangrijke dag: in tegenwoordigheid van afgevaardigden van omliggende kringen en gemeenten werd een kerkje in gebruik genomen. Het is een eenvoudig gebouwtje, plaats biedend aan ruim 200 personen. We behoeven niet langer in de school te vergaderen; de kring heeft nu haar eigen gebouw.

Al zijn hier nog tal van moeilijkheden, toch heeft het ons verblijd, dat verschillende afgedwaalde leden zijn teruggekeerd. Eén van hen stond reeds onder de tweede trap van censuur. We bidden, dat de Heere hem getrouwheid geve!

Van heidensche zijde is er wel belangstelling, maar anderzijds ook vrees om voor het oog van allen 's Zondags naar de kerk te komen. Van de zijde der hoofden ondervindt de prediking nog veel tegenwerking.

Van Parewa Tana valt weinig mede te deelen: er zijn veel moeilijkheden in de kleine kring zelf. Enkele heidenen komen 's Zondags in de godsdienst oefening.

In Langgaliroe is gestadige groei. De eerste liefde is niet verkoeld, wat anders nog al eens voor wil komen; integendeel, de gemeente heeft groote belangstelling voor de zaken van Gods Woord. De leiding is er uitstekend.

Ds. P. J. Luyendijk met zijn Goeroes-Indjil.

In *Boloebokat* is de toestand (uiterlijk) onveranderd. In het begin van dit jaar moesten twee personen worden afgesneden. Desondanks blijft hier een groot deel van de kring onverschillig en lauw. Iedere keer, dat ik daar kom, word ik zeer teleurgesteld en het is voor de Goeroe, die deze kring leiden moet, zeer ontmoedigend. Toch zullen en mogen we niet wanhopig: ook daar zal God op zijn tijd Zijn volk tot openbaring brengen! Wil met ons in Uw gebed deze kring geregeld gedenken.

Van *Memboroe* kunnen we U verblijdende berichten melden. Begin April werd daar de eerste groep gedoopt, 11 volwassenen en 4 kinderen.

Omstreeks Nieuwjaar werd deze wordende kring door een groote verzoeking beproefd. In één van de groote kampongs — waar de meeste catechisanten woonden — werd een groot feest gehouden: verschillende doden, die tijdens de griep-epidemie van 1918 haastig en — naar heidensche opvatting — onvoldoende waren begraven, werden nu opgegraven en in steenen graven bijgezet.

Dat ging gepaard met heidensche offerhandelingen en het slachten van veel karbouwen. Nu is dit voor de Soembaneezen hier een zeer belangrijke kwestie, die de menschen dikwijls van Christen worden weerhoudt, omdat ze beloofd hebben, dat ze hun ouders (broers of zusters) ter gelegener tijd zullen opgraven om hun een „behoorlijke” begrafenis te geven. Het is onder meer een kwestie van eer en stand en dus beschamend om het niet te doen.

Natuurlijk heeft deze zaak veel beroering gewekt. Het heeft ons een oogenblik met vrees vervuld! Dat was kleingeloof, want God leidt Zijn gemeente. Zoo was de uitkomst goed: het heeft de getrouwen trouwer gemaakt en stelde de halfslachtigen voor de keuze. Daarom konden we ook met vrijmoedigheid in April de eerste groep doopen. Een aantal andere per-

sonen bereidt zich thans voor voor den doop. Al deze arbeid in Uw voorbede aanbevelend.

Uw dienaar in Christus,

P. J. LUIJENDIJK.

De Zwolsche Zendingscollectantjes.

Zwolle heeft een groote Gereformeerde Kerk, die omstreeks 5000 zielen telt. Natuurlijk wordt van haar verwacht, dat zij ook flink voor de Zending zal bijdragen, gelijk haar plicht is. Men heeft er het z.g.

De Zwolsche Zendingscollectantjes.

contributiesysteem. Maar dat brengt niet voldoende op om tot het noodige bedrag te komen.

Daarom heeft men ook eenige collectantjes, die onder de leiding van een Damescomité op verzoek van de plaatselijke Zendingsdeputaten met hun busjes geregeld rondgaan. Gerekend naar den omvang der gemeente is hun getal niet groot. Maar zij doen hun best en halen een mooi bedrag bijeen.

W. B.

Schetsen uit Soemba.

No. 46.

Op een hoogen berg, in de kampong Ramoek, was het Evangelie door een twintigtal volwassenen aanvaard; en daar hield de Goeroe Indjil iederen Zondag-morgen kerk.

Maar na de preek kon hij niet rustig een kopje koffie drinken en met de menschen gaan praten, maar moest hij zich onmiddellijk verkleeden, het paard zadelen en vertrekken. Want dan moest hij dien middag nog naar andere kampongs, welke aan de zeekust liggen. Daarvoor moest hij eerst 800 meter dalen en dan nog een lange weg door de bosschen volgen.

En iederen Donderdag legde hij diezelfde weg af om dooponderricht te gaan geven.

Op de punt van een uitlooper van den berg stond een huis; het was wel een groot huis, maar het stond toch alleen. Wel woonden er ongeveer twintig menschen in dat huis, maar ver in de omtrek was geen ander huis te bekennen.

De heer des huizes had opgemerkt, dat de goeroe iederen Zondag op het warmste deel van den dag te paard beneden langs zijn huis kwam en ergens naar toe reed. En hij vroeg zich af, waar hij toch naar toe ging, en waarom zoo regelmatig; en iederen Donderdag gebeurde hetzelfde.

Zijn nieuwsgierigheid werd opgewekt, en daarom ging hij informeren bij zijn kennissen in Ramoek.

Daar hoorde hij van het Evangelie; de goeroe kwam overal de blijde boodschap brengen.

„Maar”, dacht Oemboe nai Hina, de heer des huizes, „bij mij is hij dan toch nooit geweest”.

Terug in zijn huis, dacht hij diep na over wat hij gehoord had. Hij zou en moest daar meer van weten.

Maar hoe?

In zijn huis was een jongen, die vroeger twee jaar op de volksschool van Tawoei was geweest. Deze jongen, kon dus lezen. Daar zou hij gebruik van maken!

In den regentijd, als men zoo dikwijls thuis zit en niets doen kan, riep hij dien jongen, en die jongen moest hem de letters leeren. Daar Oemboe nai Hina erg zijn best deed, kende hij die in een paar dagen, en daarmee kon hij lezen. Hij was daar erg trotsch op.

Maar toen hij het evangelie van Lucas begon te lezen, dat zijn leermeester van de school had meegekregen, merkte hij, dat hij daar niets van begreep; want het was Maleisch en hij kende alleen maar Soembaneesch. Maar geen nood! Op die manier leerde hij ook wát Maleisch, want bij ieder woord vroeg hij wat het beteekende.

Hij wist zich nog meer te behelpen; want op een tocht naar Pajeti kocht hij het Bijbelsch verhalenboek in het Soembaneesch. En toen hij dat ging spellen beleefde hij een blijde dag, want dat begreep hij, zonder eerst te hoeven vragen.

En niet alleen, dat hij las; maar het trof hem ook. Och, wat zou hij graag meer weten van alles wat daarin verteld werd! Hij erkende, dat alleen God de wereld geschapen had; en hij voelde het als zonde, dat hij dien Almachtigen God nooit eer bewees, en nooit tot hem bad.

Iederen Zondag en iederen Donderdag reed de goeroe onder langs den berg voorbij, zonder te weten,

wat er daarboven in dat eenzame huis gebeurde. En ieder keer dacht Oemboe nai Hina: „zou hij misschien ook eens hier komen?”

Maar de goeroe kwam niet.

Tot op zekeren dag Oemboe nai Hina het niet meer uithouden kon, dat die goeroe altijd maar voorbijging, zonder ook bij hem eens aan te komen.

„Nu is het uit” riep hij op een Zondag middag, toen de goeroe weer voorbij gereden was; „allo Kaka” riep hij tot een van zijn ondergeschikten, „stijg te paard, en ga dien goeroe roepen”.

Kaka steeg gehoorzaam te paard en reed den goeroe achterop. Beleefd deelde hij mede, dat de Oemboe van dat huis daarboven hem noodzakelijk spreken moest.

De goeroe vond het jammer van het oponthoud, want hij moest naar de kampong, om daar kerk te houden. Wat zou zoo'n Oemboe nu weer hebben? Misschien had hij een kwestie over paarden of karbouwen! En dat op Zondag! De goeroe nam vast voor zich niet te mengen in paardenkwesties.

Bovengekomen werd hij met alle achting ontvangen, er werd een nieuw matje uitgespreid en sirihipang aangeboden. En toen men daarvan genoten had, kwam de Oemboe voor den dag met zijn gedachten. Hij had al zoo lang verlangd, dat de goeroe eens aankomen zou, maar de goeroe was nog nooit eens aangekomen. Hij had de Bijbel gelezen, en wilde zoo graag Christen worden, maar hij wist de weg niet goed. Hij wilde leeren bidden tot God. Hij had al lezen geleerd, maar dat was toch nog niet voldoende voor hem.

Buitengewoon verrast was de goeroe met wat hij hoorde; blijdschap lichtte op in zijn oogen; en hij had er graag een uur voor over om te praten. Het heele huisgezin stond er om heen te luisteren.

De kerk in de kampong bij de kust moest maar een uur later beginnen.

En iederen Zondag voortaan, als de goeroe langs kwam, hield hij eerst een uur hier stil om zijn preek van dien morgen te herhalen; en iederen Donderdag kwam hij een uur dooponderricht geven.

Met groote dorst werd het Evangelie opgenomen.

De goeroe moest beloven, dat als de pandeta in de buurt kwam, hij de pandeta ook meebrengen moest.

En zoo gebeurde het, dat ik, op een afstand van 140 kilometer te paard van Pajeti op een vooruit-springende berg in een huis zat op een nieuwe mat; en 25 menschen om mij heen, die vol begeerte waren naar het Evangelie. Ik deed navraag naar wat zij reeds wisten; en zij hadden allerlei vragen te doen.

Nog nooit was ik ergens geweest, waar zooveel begeerte en honger naar het Evangelie gevoeld werd.

Na een paar uur moest ik verder, maar ik mocht niet weg of ze moesten eerst een maaltijd voor mij klaar gemaakt hebben.

Ik moest verder naar een andere kleine berggemeente, waar het Avondmaal bediend moest worden; het was nog drie uur te paard. Maar de mannen van het huis gingen mede; want zij wilden hooren en zien, wat het was, het Avondmaal, en hoe dat ging.

Zoo kwam ik in die andere berggemeente met groot gevolg. Vol eerbied luisterden zij, en vol blijdschap gingen zij den volgende dag weer naar huis; terwijl ik weer verder ging, berg op; berg af.

F. J. LAMBOOY.

De Zendingscollectantjes te Borger (Dr.)

Samenkomst in de kerk te Karoeni.

In het vorige No. van het Zendingsblad is een verslag opgenomen van de viering van het 25-jarig Zendingsjubileum van West-Soemba. Gaarna hadden we daarbij een paar kiekjes geplaatst.

Eerst thans echter zijn we in de gelegenheid een foto op te nemen.

De foto toont ons de vergadering in de kerk, gezien vanaf het platform.

Dr. L. Onvlee was zoo vriendelijk ons deze foto te zenden. Wij zeggen hem daarvoor dank.

W. B.

De Zendingscollectantjes te Borger (Dr.).

Hier ziet u de bijna voltallige groep van zendingscollectantjes te Borger, gekiekt voor de pastorie der Gereformeerde kerk. Deze jongens en meisjes gaan in groote getrouwheid elke week de huizen langs en brengen jaarlijks de niet onbelangrijke som van ± f 135.— in hun busjes voor Soemba bijeen, terwijl zij zich ook 'verdienstelijk maken met het rondbrengen der zendingsbladen.

De zendingscommissie zelf staat niet op de foto. Daarom zij er van haar vermeld, dat zij bestaat uit acht leden, te weten predikant, twee leden van de kerkeraad en vijf leden uit de gemeente.

Het laatste jaar werd voor de zending opgebracht de som van ruim f 300.—, hetgeen iets minder was dan het quotatiebedrag. De commissie beijvert zich voor dit jaar een bedrag bijeen te brengen dat hooger is dan dit quotatiebedrag.

J. RIBBERINK.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De nieuwe uitbreiding van het Sanatorium te Pakem.

Reeds heeft de dagbladders een uitvoerig verslag gegeven van de ingebruikneming van het Volkssanatorium, dat is verbonden aan het Zendingssanatorium voor longlijders te Pakem.

Het is nog maar ruim twee jaar geleden dat dit Sanatorium, dat op bescheiden voet is begonnen, plechtig geopend is door den Sultan van Djokjakarta.

Reeds het vorige jaar moest het beduidend worden uitgebreid, omdat de aanvraag om opname de verwachting verre overtrof, zoodat er ruimte te kort was.

Het Sanatorium is begonnen met alleen betalende patiënten op te nemen, zij het ook dat in de laagste klas de prijs zeer gering is; voor patiënten die langer dan een maand blijven slechts f 0.35 per dag.

Nu werd echter in het begin van 1937 bekend, dat de Indische Regeering uit het 25 miljoenfonds f 400.000 beschikbaar zou stellen voor de oprichting van 8 Volkssanatoria.

De directeur van het Petronella-hospitaal, waarvan het sanatorium Pakem slechts een filiaal is, Dr. K. P. Groot, oordeelde, dat één van die 8 volkssanatoria zeer geschikt aan het sanatorium Pakem kon worden verbonden. Hij wendde zich daartoe tot de Ind. Regeering en na eenig overleg keurde deze goed, dat de zending te Pakem in verband met het bestaande sanatorium een volkssanatorium zou oprichten, dat plaats bieden zou voor kosteloze of zoo goed als kosteloze opname van 60 patiënten.

Natuurlijk zijn de plannen voor dit volkssanatorium ontworpen en is de bouw uitgevoerd in overleg

met den Regeeringsdienst voor de volksgezondheid.

Ook spreekt het van zelf, dat hiervoor subsidie genoten werd tot hetzelfde bedrag als voor de andere volkssanatoria zou worden besteed.

Dr. Groot is een voortvarend man. Eer nog elders een volkssanatorium is opgericht, was hij met den bouw van het volkssanatorium te Pakem klaar, zoodat dit het eerste volkssanatorium op Java is.

Er is nu een paviljoen bijgebouwd, dat plaats biedt voor 20 mannen en een vrouwenzaal voor 16 vrouwen. Bovendien zijn er huisjes gebouwd, bijengevoegd op de manier van een Javaansch dorp, voor 20 mannen en 4 vrouwen. Dit is gebeurd, omdat wellicht sommige patiënten liever in een afzonderlijk huisje hun intrek willen nemen. Het is echter uit de aard der zaak slechts een proef. Alles is, zooals wel vanzelf spreekt, ingericht naar de eischen eener goede hygiëne, zonder daarbij de noodige zuinigheid uit het oog te verliezen.

De opening van het volkssanatorium is op plechtige wijze geschied, 30 September. Onderscheidene autoriteiten uit de Inheemsche en Europeesche wereld waren tegenwoordig.

Dr. K. P. Groot heeft daarbij een rede gehouden, waarin hij de geschiedenis weergaf.

De sultan van Djokjakarta heeft het sanatorium geopend. Daarna hebben onderscheidene heeren gesproken.

De Gouverneur van Djokjakarta, de heer O. Bijleveld, roemde de energie en voortvarendheid van Dr. Groot, waaraan het te danken is, dat Jogja thans het eerste volkssanatorium van Java bezit.

Dr. Offringa, weleer jarenlang directeur van het Petronella hospitaal en later hoofd van den Volksgezondheidsdienst, bracht dank aan de regeering voor het in Dr. Groot en de organisatie van het Petronella-ziekenhuis gestelde vertrouwen.

Het was voor spr. een groot voorrecht, dat het hospitaal, waaraan hij zelf zoo nauw verbonden is geweest, dit werk mocht uitvoeren. Spr. hoopte, dat dit sanatorium een voorbeeld zal zijn voor de verdere ontwikkeling van de T.B.C.-bestrijding. Namens de regeering stelde hij dit sanatorium in handen van Dr. Groot.

Dr. Van Andel, miss. predikant te Solo, sprak namens de Gereformeerde zending de hoop uit, dat Gods zegen op dit werk moge rusten.

Het was daar te Pakem een mooie dag. W. B.

Opening van de Poliklinieken te Baran en Legoendi op Dinsdag 4 October 1938.

Het Zuidelijk deel van het gewest Jogjakarta is een arm land. De naam van deze streek goenoeng sewoe of duizendgebergte, is ontleend aan het voorkomen van talloos vele kale heuvels, die als reuzenmolshoopen overal in dit land verspreid liggen. In vroeger tijd waren deze grootendeels met bosch begroeid. Geleidelijk aan heeft de bevolking deze bosschen gekapt en daardoor de streek zeer waterarm gemaakt.

Slechts in enkele gebieden wordt door de beschermende hand van de regeering nog bosch in stand gehouden, daar zijn nog enkele rivieren, die door hun water sawaanaelg mogelijk maken en deze rijstvelden vormen een oase in dit land, dat dor en mat van droogte brandt.

Opening van de polikliniek te Baran. V.l.n.r.: Mevr. Verhoef, de regent van Wonosari Pangeran Poeroebojo, ass. Resident Abbenhuis, Pangeran Paboeningrak.

De bevolking van ruim 400.000 zielen maakt ongeveer een vierde deel van de totale bevolking van het gewest uit.

Tot voor kort was ook de geneeskundige verzorging van deze streek naar verhouding van het overige deel van Jogjakarta zeer stiefmoederlijk. Slechts één hulpziekenhuis op de hoofdplaats Wonosari, terwijl bij een evenredige verdeling drie hulpziekenhuizen en enkele poliklinieken daar zouden moeten zijn.

In 1934 werd in overleg met het sultanaat en de leiding van het „Petronella” hospitaal besloten een viertal poliklinieken rondom dit hulpziekenhuis als centrum te bouwen. In Semin werd in 1935 de eerste van deze poliklinieken geopend en nu in 1938 werden er weer twee bijgebouwd.

De polikliniek te Legoendi werd reeds in Maart in gebruik genomen, maar de officiële opening werd uitgesteld tot de droge tijd, daar in den Westmoesson de wegen onbegaanbaar zijn.

In den vroegen morgen van Dinsdag 4 October kropen eenige tientallen auto's den steilen weg op, die naar dit afgelegen bergland voert om de gasten naar de nieuwe poliklinieken te brengen.

Eerst ging de tocht naar Baran, dat ongeveer 62 K.M. van de hoofdplaats Djokja ligt. Door de goede zorgen van den regent van Wonosari en de onder hem dienende ambtenaren was er zoowel bij de polikliniek te Barab als die van Legoendi een groote feesttent opgericht om de gasten te ontvangen.

Tegen negen uur waren alle gasten aanwezig.

Z. H. de Sultan werd vertegenwoordigd door Pangeran Poeroebojo en de Rijksbestuurder door Pangeran Pakoeningrat. Verder was aanwezig de Assistent-Resident van Djokjakarta, de heer Abbenhuis; de controleurs Verhoef, Becht en Lijclama met hunne dames; de houtvester Ir. Bos; de onderdirecteur van Zelfbestuurswerken Ir. Maquin; de landbouwconsulent de heer Götz van de Vet en vele wedono's en ass. wedono's met lagere Inlandsche bestuursambtenaren. De zending werd vertegenwoordigd door den Geneesheer-directeur van het Petronella Hospitaal Dr. Groot, met de doktoren Muller, Zwaan, Lie en Picauly, Ds. Allaart, Mevrouw Bavinck, de zusters Bijl en Prins en Mej. van Veelen.

Om negen uur werd door Dr. Groot in het Javaansch een toespraak gehouden, waarin de wordingsgeschiedenis van deze poliklinieken werd uiteengezet en werd medegedeeld, dat de zending in het centrum van dit gebied Wonosari een arts zal plaatsen, Dr. Picauly, die de verzorging van het ziekenhuis en de poliklinieken op zich zal nemen.

Dr. Picauly zal zich eerst nog een jaar lang in het hoofdziekenhuis nader bekwalimen in de chirurgie en de verloskunde, zoodat in de toekomst de patiënten voor minder ernstige operaties niet langer naar Djokja zullen vervoerd moeten worden, maar in Wonosari zelf geholpen worden.

Voorts ligt het in de bedoeling door het plaatsen

Opening van de Polikliniek Leguendi. De duizenden belangstellenden. Op den achtergrond een van de vele heuvels van het land van Goenoeng Sewoe.

van vroedvrouwen en vroedmeesters dit gebied van betere verloskundige hulp te voorzien.

Ten slotte verzocht spreker Pangeran Poeroebojo de voordeur van de polikliniek te ontsluiten en daardoor deze ziekeninrichting officieel te openen.

Na deze opening bezichtigden de gasten het gebouw. Een ruime voorgalerij doet dienst als wachtkamer, daarachter is de apotheek tevens behandelkamer en voorts een kamer waar enkele patiënten kunnen worden opgenomen in afwachting van het vervoer naar het ziekenhuis te Wonosari of Djokja.

In het andere deel van het gebouw is de woning van den verpleger ondergebracht.

Nadat een koele dronk was rondgediend, sprak de regent van Wonosari namens de bevolking. Hij was verheugd, dat door de samenwerking van zending en Sultanaat deze inrichting was tot stand gekomen. Vervolgens sprak de controleur van Wonosari, de heer Becht, en Ds. Allaart.

Om tien uur werd weer ingestapt voor Legoendi. Langs een vrij lastige weg over heuvels en door dalen werd na anderhalf uur deze plaats bereikt.

Een dichte haag van vele duizenden belangstellende Javanen omringde het erf.

Hier werd na de openingsplechtigheid door Pangeran Poeroebojo, namens Z. H. den Sultan van Djokjakarta, eveneens in het Javaansch gewezen op de bedoeling van deze poliklinieken. De eenzijdige voe-

ding geeft vaak bij deze bevolking een tekort aan vitamine, waardoor ziekte kan optreden.

Met eenvoudige middelen is dit te bestrijden. Deze poliklinieken kunnen daarom van veel betekenis zijn.

De Ass. Resident wees er op hoe naar rust en orde de gezondheidstoestand van de bevolking een van de allereerste dingen is, die de aandacht vragen van den bestuursambtenaar. Door het initiatief van de zending is hier al veel in deze richting gedaan. Het beginsel van de zending is waarborg, dat hier met ernst zal worden gestreefd om het goede voor de zieken te zoeken.

De regent van Wonosari deelde mede, dat deze polikliniek reeds eenige maanden in bedrijf is. De ervaring leerde, dat het voor de bevolking vaak heel moeilijk is om elken dag de weg van hun woning tot de polikliniek af te leggen. De wegen zijn hier nog schaarsch en slecht.

De bevolking had daarom uit eigen middelen een eenvoudig hotel opgericht, waar de patiënten voor een luttel bedrag kunnen overnachten.

Hierdoor is het velen mogelijk zich zonder al te veel inspanning eenige dagen onder behandeling te stellen.

Ds. Allaart sprak zijn blijdschap uit namens de Christen-gemeenten van dit gebied over de oprichting van deze polikliniek.

Niet alleen het lichaam, ook de ziel zal hier hulp en bijstand vinden.

Nadat Dr. Groot den vertegenwoordiger van Z. H. den Sultan had bedankt voor zijn goede woorden en had verzocht zijn dank voor het vertrouwen, dat de medische zending van den Sultan steeds mocht ondervinden, aan Zijne Hoogheid over te brengen, sloot hij deze plichtigheid met een woord van dank aan alle gasten voor hun aanwezigheid.

Het medische zendingswerk in Djokja, dat p^{as} enkele dagen geleden door de opening van het volks-sanatorium te „Pakem” een groote uitbreiding had gekregen, heeft ook door de opening van deze poliklinieken de invloedssfeer weer uitgebreid.

Naar Europeesche maatstaf zou voor een bevolking van 400.000 menschen een aantal van 200 artsen noodig zijn. Hiermee vergeleken maakt één arts en een tiental verplegers en verpleegster nog een pover figuur. Evenwel, bij wat het geweest is, beteekent het een belangrijke stap vooruit. Bovenal, op deze plaatsen wordt het licht des evangelies, dat eenmaal volk bij volk in de oogen straalt, ontstoken.

Brief van Dr. W. G. Harrenstein.

Mijn reis door een deel van Sumatra bedoelde allereerst kennis te nemen van de stand van het verstrooidenwerk in dit uitgestrekte gebied, maar bracht mij ook een en andermaal in contact met de Zending, die, onder den zegen Gods, in deze gebieden haar heerlijk werk doet. Het was voor mij een feest na 15 jaar alles weer te mogen zien en te mogen genieten in de groei en de uitbouw van het werk, zooals die allerwege te bespeuren zijn.

Met vreugde heb ik mogen constateeren, dat er in het verstrooidenwerk, dat voor 20 jaar op Sumatra een aanvang nam, verdieping is gekomen. De lijnen, die toen met bevende hand getrokken werden op een terrein, dat zevenmaal zoo groot was als heel Nederland, zijn in die jaren al vaster geworden en beloven ook voor de toekomst rijken zegen.

Ik wilde wel, dat degenen, die sceptisch staan tegenover dit werk en die er maar niet toe kunnen komen voor dezen arbeid blijmoedig hun gave te geven; eens konden zien wat ik met eigen oogen gezien heb en konden hooren wat rijke vruchten door dit werk geoogst zijn voor het Koninkrijk Gods. Twee kerken hebben nu de verzorging van heel het gebied van Noord-Sumatra voor haar rekening. De kerk van Medan verzorgt een gedeelte van de Oostkust, de Riouw-archipel, Atjeh en de zoogenaamde Overwal, waar Singapore en Penang de voornaamste plaatsen zijn. Nog uitgestrekter is het gebied, dat de kerk van Pematang Siantar voor haar rekening heeft. De beide uiterste gebieden van deze gemeente liggen ruim 1300 K.M. van elkaar verwijderd. En 1300 K.M. beteekent een afstand van Amsterdam tot de grens van Frankrijk en Spanje. In het midden van dit geweldige gebied woont de predikant. Om geregeld de verspreide leden van zijn gemeente te kunnen bezoeken, moet hij minstens zes maanden van het jaar reizen. Het verstrooidengebied van deze kerk heeft vier plaatsen, waaromheen de verstrooide leden gegroepeerd zijn. In het Zuiden van de Oostkust ligt Marbau als centrum van een kring, verder is Siantar zoo'n centrum. En dan is Taroetoeng de centrale plaats voor de Residentie Tapanoei en Padang voor

de Westkust. Op die plaatsen wordt regelmatig gepreekt en worden dan tevens de Sacramenten bediend, terwijl vanuit die plaatsen de eenzamen worden bezocht in hun veraf gelegen woningen.

Dr. van Andel, die onlangs met zijn vrouw een reis door deze gebieden maakte, heeft op de vergadering van de Classis Batavia gezegd, dat als men op Java van verstrooiden sprak, men dan de op Sumatra wonende eenzamen noemen moest. En dat is inderdaad ook zoo.

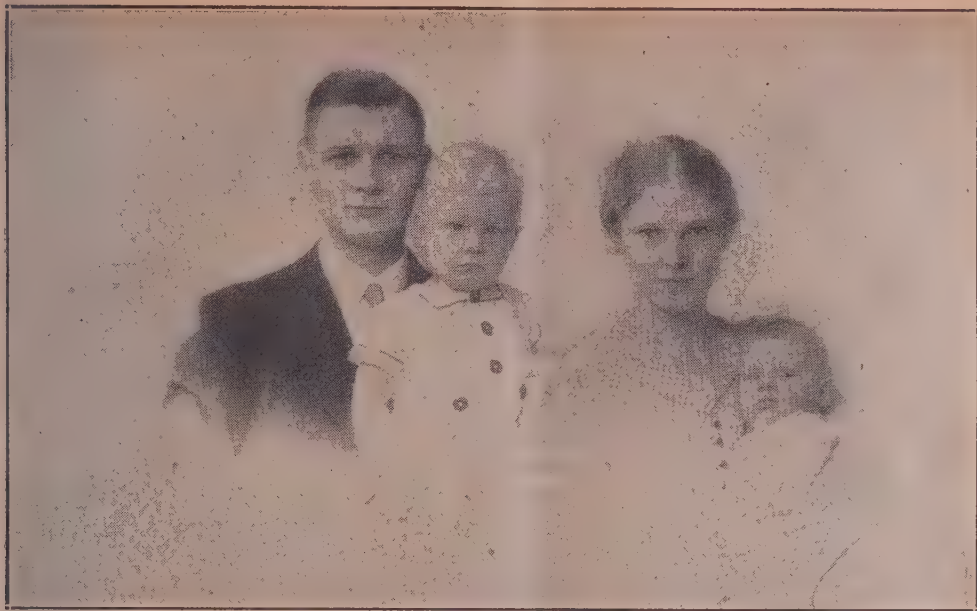
Maar dit is nu het mooie van het verstrooidenwerk in deze verstrooidenkerk, dat overal de geloovigen bijeenkomen om te genieten van de bediening der genademiddelen en dat er ambtsdragers zijn, die toezicht oefenen, terwijl ze ook, als de predikant in een ander deel van zijn ressort aan het werk is, de zieken bezoeken, de ongeregelde vermanen en de nieuw binnengekomenen welkom heeten.

Voor onze Nederlandsche begrippen is 't merkwaardig, dat, als de Kerkeraad vergadert, de ambtsdragers van heinde en verre komen aanzetten. Toen ik met den Kerkeraad vergaderde, trof mij dat wel heel sterk. Op een van de groote ondernemingen in de buurt van Siantar was de plaats van samenkomst. De predikant had de afstanden, die de broeders hadden moeten afleggen, voor mij uitgerekend in Hollandsche afstanden. Hij zei tegen mij, dat als we aannamen, dat deze vergadering in Haarlem werd gehouden, de situatie dan zoo was, dat er twee broeders uit Haarlem ter vergadering waren. Maar de derde kwam uit Enkhuizen, de vierde uit Enschede en de vijfde uit Groningen. Wie zich dat even waar maakt, begrijpt terstond, dat er van deze broeders in hun ambtelijken dienst veel wordt gevergd. Maar vooral wordt van de predikant en van zijn gezin veel geëischt, want hij moet ettelijke malen per jaar zijn vrouw en kinderen achterlaten en trekt van plaats naar plaats, weken lang, om alle leden der gemeente te bezoeken in hun woningen.

Toen ik jaren geleden zelf dit werk deed, wist ik niet beter of het hoorde zoo. Maar nu ik als belangstellend toeschouwer objectief kennis nam van de bearbeiding van zoo'n verstrooidengebied, werd ik ontroerd bij het zien van den zegen, dien de Heere gebiedt over dit werk. Maar ook werd ik stil bij het overdenken wat zulk werk van de predikanten vraagt aan uithoudingsvermogen, aan opoffering van het gezinsleven, aan geestelijke inspanning en aan voortdurende bereidheid om te geven, te troosten en te bemoeiden. En dan moet je oppassen, dat je niet kregel wordt, als je je waar maakt, dat er in het vaderland nog heel velen zijn, die van dit werk niets begrijpen, er niets voor over hebben en zelfs de ééne, door de Generale Synode voorgeschreven collecte niet houden, omdat ze meenen, dat ze voor eigen kerkelijk leven al meer dan genoeg te doen hebben.

God zet Zijn werk in Indië voort ondanks deze laksche houding van velen in Nederland. Maar zij berooven zich van den zegen ook in dat werk mede-arbeiders te mogen zijn in den weg van gebed en gaven.

Op enkele plaatsen kwam ik even in nauwer contact met de Zending. Allereerst in Medan zelf. Daar werd ik getroffen door het zien van de groote kerk, die Zondag aan Zondag overvol is van Bataksche Christenen, die in Medan gekomen zijn om daar hun brood te verdienen. Meer dan 800 Bataks waren in

Ds. J. Plomp en gezin.

hun kerkgebouw samen, toen ik Zondagsmorgens na den dienst in de Gereformeerde kerk nog even gelegenheid had daar binnen te gaan. Of eigenlijk mag ik van binnengaan niet spreken, omdat ik niet verder kwam dan de ingang van het kerkgebouw, dat meer dan vol was. Wat is dat een heerlijk gezicht!

En dan dat mooie zingen van de Bataksche Christenen! Iemand zeide tegen me, dat het der Rijsche Zending gelukt was het Evangelie in de Bataks door het geestelijk lied in te zingen. En daarin zit een heel stuk waarheid. De graag en goed zingende Batak heeft in de verre dorpen het Evangelie bekend gemaakt door het lied. En dat lied heeft in zijn eigen hart ook de heerlijkheid van het Evangelie vastgeklonken, zoodat hij, ver van zijn land en volk, in een vijandige omgeving levende, pal staat en niet wijkt.

In Medan zag ik ook het zendingskerkje van de Gereformeerde Kerk. Een heel bescheiden gebouwtje is het, maar netjes en aan het doel beantwoordend. Onder de duizenden Javaansche immigranten, die de Oostkust bevolken, hebben de kleine Kerken van Medan en Siantar het zendingswerk aangepakt. Feitelijk gaat dit werk haar krachten te boven. Maar met steun van de Generale Kas der Zending in Nederland zetten ze door. Twee Javaansche goeroes zijn uit Java overgekomen, van wie de eene pandita is en de ander het binnenkort hoopt te worden, zoodat te Word en Sacramenten bedienen mogen. Boven alle verwachting vindt het Evangelie ingang bij hun volksgenooten, terwijl er ook door den arbeid enkelen gewonnen zijn uit de Medansche bevolking. Het is, gezien het groote arbeidsveld, een onaanzienlijk en zwak begin. Maar als de Heere zegent, kan er iets groots uit groeien.

In Siantar, waar de eerste zending van de Rijsche Zending woont, was ik verbaasd over den groei van het werk, sinds ik het de laatste maal zag. Een geweldig complex van schoolgebouwen, door ruim 2000 leerlingen bezocht, is er in den loop der jaren ge-

komen. Ondanks alle moeilijkheden, waarmee de Rijsche Zending te worstelen heeft, gaat ze verder om het Batakvolk te dienen en het te bewegen tot het geloof.

Een bezoek aan de melaatschenkolonie Hoeta Salem in het centrum van het Batakland gelegen, riep oude herinneringen in mij wakker. Maar wat was ook hier alles veranderd. De primitieve behuizing der zieken, zooals ik mij die van vroeger herinnerde, zocht ik tevergeefs. Hoeta Salem is een vriendelijk dorp geworden, gebouwd om een mooi kerkje. Zeker, er wonen alleen maar melaatschen, die door een afzichtelijke ziekte zijn gegrepen. Maar in het dorp heerscht vrede, omdat haast alle zieken gevonden hebben den grooten Medicijnmeester, die Zich hunner heeft ontfenmd. Boven dit dorp der ellende glanst een open hemel. En de vrede Gods woont er in de huisjes en in de harten, zoodat Zijn lof gezongen wordt uit diepten van ellenden.

Hoeta Salem zien maakt klein. Maar doet ook juichen in de barmhartigheden des Heeren, die on-eindig zijn.

W. G. HARRENSTEIN.

Ds. J. Plomp en gezin.

Zoo de Heere wil zal de Geref. Kerk van Soerabaja, behalve Ds. H. v. d. Brink, die haar dient in het werk der Zending op Zuid-Celebes, nu weldra naast Ds. Meynen, een tweede dienaar des Woords ontvangen voor den arbeid in eigen kring en onder de verstrooide Gereformeerden, die aan hare verzorging zijn toevertrouwd. Ds. J. Plomp zal, als er geen verhindering komt, reeds zijn vertrokken zoodra dit nummer van het Zendingsblad verschijnt.

Ds. P. Veenhuizen, die Soerabaja's Kerk eenige jaren gediend heeft, moest bij het eindigen van zijn verlof op medisch advies afzien van terugkeer naar Indië. Hij nam het beroep aan naar de kerk te Den Helder.

Gelukkig zal de vacature te Soerabaja niet al te

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen				Aantal leerkrachten										
	gesubs.	ongesubs.	op gesubs. scholen		op ongesubs. scholen		gesubsidieerd			ongesubsidieerd							
			jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.				
									m	vr	m	vr		m	vr	m	vr
Holl. Inl. Scholen																	
Holl. Inl. School, <i>Poerwarkerto</i>	1	—	187	111	298	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Tjilatjap</i>	1	—	123	80	203	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Gombong</i>	1	—	125	76	201	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—
Holl. Inl. School (P. G. C.) <i>Keboemen</i>	—	1	—	—	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Poerworebo</i>	1	—	187	119	306	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School (P. G. C.) <i>Koetardjo</i>	—	1	—	—	—	127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
<i>Djokjakarta</i>																	
Holl. Jav. School (Wetan)	1	—	224	97	321	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School (Koelon)	1	—	181	96	277	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
K. W. S. (Holl. Inl. Meisjeschool)	1	—	3	99	102	64	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Holl. Inl. School (Sedjo Moeljo)	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School, <i>Wates</i>	1	—	136	72	208	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Magelang</i>																	
Holl. Jav. School (Gedjoeron)	1	—	185	122	307	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School (Diambon)	1	—	198	71	269	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Soerabakarta</i>																	
1e H. I. S. (Idenburgschool)	1	—	199	85	284	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2e H. I. S. (Leerschool)	1	—	182	50	232	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
K. E. S. (H. I. Meisjeschool)	1	—	10	158	168	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	—
H. I. S. (P. G. C.)	—	1	—	—	—	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H. I. S. <i>Klaten</i>	1	—	186	86	272	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
H. I. S. <i>Surabaya</i>	1	—	170	80	250	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
H. I. S. <i>Delangge</i>	—	1	—	—	—	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
	15	5	2296	1402	3698	340	93	433	15	4	1	—	65	14	—	16	—
Mulioscholen																	
Mulioschool, <i>Djokja</i>	1	—	168	104	272	—	—	—	8	1	—	—	1	—	—	—	—
Mulioschool, <i>Magelang</i>	1	—	93	74	167	—	—	—	6	1	—	—	1	—	—	—	—
Mulioschool, <i>Soerabakarta</i>	1	—	185	94	279	63	—	—	11	—	—	—	1	—	—	7 2)	—
Mulioschool (P. G. C.), <i>Soerabakarta</i>	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	1	446	272	718	63	—	63	25	2	—	—	3	—	—	7	—

1) gedeeltelijk gesubsidieerd. 2) waarvan 4 slechts voor eenige vakken.

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen	Totaal aantal leerlingen						Aantal leerkrachten					
		op gesubs. scholen			op ongesubs. scholen			gesubsidieerd			ongesubsidieerd		
		jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.	
								m	vr	m	vr	m	vr
Holl. Chin. Scholen													
Holl. Chin. School, <i>Poerbalingo</i>	1	191	126	317	—	42	—	3	4	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Soekaradja</i>	—	—	—	—	48	—	90	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Keboenen</i>	1	200	108	308	84	60	144	2	1	1	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Koetoardjo</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Poerworedjo</i>	1	123	94	217	—	—	—	2	2	3	2	—	—
Holl. Chin. School, <i>Djokjakarta</i>	1	152	115	267	—	—	—	1	3	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Magelang</i>	1	185	127	312	—	—	—	3	1	1	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Magelang</i>	—	—	—	—	40	20	60	—	—	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Grabag</i>	—	—	—	—	43	32	75	—	—	—	1	—	—
Holl. Chin. School, <i>Wonosobo</i>	—	—	—	—	106	87	193	—	—	2	1	1	2
Holl. Chin. School, <i>Temanggoeng</i>	1	137	108	245	—	—	—	2	2	—	—	—	—
1e Holl. Chin. School, <i>Soerakarta</i>	1	153	87	240	—	—	—	2	1	—	—	—	—
2e Holl. Chin. School, <i>Soerakarta</i>	1	51	185	236	—	—	—	3	3	—	—	—	—
Holl. Chin. School, <i>Klaten</i>	1 ¹⁾	86	67	153	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Holl. Chin. School, <i>Ngawi</i>	—	—	—	—	45	35	80	—	—	—	—	2	—
	9	1278	1017	2295	366	276	642	16	17	8	7	5	—
Schakelscholen													
Schakelschool, <i>Koetoardjo</i>	1	109	22	131	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Poerworedjo</i>	—	—	—	—	75	21	96	—	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Magelang</i>	1	207	23	230	32	7	39	—	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Magelang</i>	—	—	—	—	45	24	69	—	—	—	—	—	—
Schakelschool (Sedjo Moeljo) <i>Djokja</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schakelschool, <i>Soerakarta</i>	1 ²⁾	244	59	303	176	17	193	—	—	1	—	2	4
Schakelschool (P. G. C.), <i>Soerakarta</i>	—	—	—	—	21	—	21	—	—	—	—	5	—
Schakelschool, <i>Wonogiri</i>	—	—	—	—	19	2	21	—	—	—	—	1	—
Schakelschool, <i>Bojotali</i>	—	—	—	—	19	11	30	—	—	—	—	1	—
Schakelschool (Sedjo Moeljo) <i>Kartasora</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	560	104	664	387	82	469	3	—	1	—	14	—

1) gedeeltelijk gesubsidieerd.

2) met inbegrip van de ongesubs. klassen.

3) Deze school heeft een „voorschool” met 27 leerlingen en 1 leerkr.

Zendingcollectantjes der Geref. Kerk te Axel.

lang duren. Het werk in de kerk te Soerabaja is veel te veel voor een predikant. Niet omdat de Gemeente zoo groot is in zielental. Zij telt ongeveer 1000 leden. Maar van die 1000 leden woon' een aanmerkelijk deel verspreid over een terrein, dat eenige malen grooter is dan geheel Nederland.

De arbeid onder die verstrooiden is dringend noodig, maar neemt van den tijd en de arbeidskracht der predikanten een groot deel in beslag. Soerabaja heeft dus voor twee Tonaren des Woords overvloed van werk.

Ds. Johannes Plomp is 13 October 1911 te Rijswijk bij den Haag geboren. Na aldaar de lagere school te hebben bezocht volgde hij het onderwijs aan de Christ. H.B.S. te den Haag, waarvan destijds de heer J. van Andel directeur was. In 1929 deed hij eind-examen en in 1930 staatsexamen. Daarna liet hij zich in September 1930 inschrijven als student aan de Vrije Universiteit. In Mei 1935 deed hij cum laude zijn candidaatsexamen in de Theologie. Op een beroep heeft hij niet lang behoeven te wachten. Reeds in Juli beriep hem de Gemeente van Grijskerke, waar hij 20 October 1935 zijn intrede deed.

Grijskerke's gemeente heeft echter niet lang mogen genieten van de rijke gaven, waarmede de Heere Ds. Plomp heeft gesierd. Hoezeer gemeente en dienaar het best met elkander konden vinden, heeft Ds. Plomp, toen de kerk te Soerabaja den 22en Juni van dit jaar hem beriep, gemeend voor die roeping niet te mogen bedanken.

Den 2den October 1.1. heeft hij afscheid genomen van Grijskerke.

Ds. Plomp is 14 Oct. 1935 gehuwd met Mej. Cornelia Maaïke de Boer, geboren 25 Juni 1912. Mevrouw Plomp is gaarne bereid met haar man zich te geven voor het breede en belangrijke werk, dat hen te Soerabaja wacht.

Het huwelijk van Ds. en Mevr. Plomp—de Boer is gezegend met een tweetal schatten van kinderen; de oudste Cornelis geb. 29 Maart 1937 en de jongste Tjeerd, geb. 20 Juni 1938. Ds. Plomp is 3 Nov. 1.1. van den Haag vertrekken om 4 Nov. te Genua aan boord

te gaan van de J. P. Coen tot vertrek naar Java. Na op Java eerst een bezoek te hebben gebracht aan Ds. S. M. Zuidema te Solo, een neef van Mevrouw, denkt Ds. Plomp 4 Dec. a.s. te Soerabaja zijn intrede te doen na bevestigd te zijn door Ds. H. G. Meynen.

Ds. Plomp gaat niet uit in den rechtstreekschen dienst der zending. Maar het is voor de zending van geen gering belang, wanneer de Holl. Geref. Kerken in Indië behoorlijk van predikanten zijn voorzien.

W. B.

De Zendingcollectantjes van de Gereformeerde Kerk te Axel.

Het is een respectabel getal collectantjes, dat de hebben bezocht, volgde hij het onderwijs aan de 1ste Kerk te Axel in dienst heeft voor haar plaatselijk Zendingswerk. Als we goed geteld hebben zijn het er vier-en-twintig. Maar Axel's Kerk telt ook ruim 1800 zielen. Zij staat als de grootste aan de spits van de Gereformeerde Kerken in Zeeuwsch-Vlaanderen. En voor het werk der Zending moet Axel een beduidende som bijdragen. Zij heeft daarom een flink getal collectantjes noodig om de groote en uitgestrekte Gemeente af te loopen. En blijkbaar is men over hun werk bijzonder tevreden. Hoeveel zij bijeenbrengen weten we niet, Maar het is heel wat.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Zendings-Commissie te Aalten.

Aalten is één der grootste dorpen van Gelderland. En dat groote dorp heeft een grote Geref. Kerk, die ruim 4000 zielen telt, omstreeks 1/3 van de geheele

Zendingencommissie te Aalten.

bevolking. En natuurlijk heeft 'de groote' Kerk, de tweede in zielental van geheel Gelderland, ook een groote Zendingencommissie voor haar groote zendingswerk.

Men zond ons bijgaande foto, die ons deze Commissie laat zien bij het afscheid, dat zij moest nemen van haren voorzitter, onder wiens stevige, bezielende en actieve leiding de Zendingenactie in Aaltens Kerk zich zeer krachtig heeft ontwikkeld.

Elders gebruikt men vaak kinderen voor het praktisch werk der plaatselijke Zendingenactie. En dat loopt vaak heel goed. Maar in Aalten spannen tal van mannen er zich voor. En dat gaat uitstekend.

De Commissie bestaat uit een groote en een kleine Commissie, die men ook wel het moderamen of het bestuur zou kunnen noemen.

Op de foto zit de kleine Commissie in het midden op de eerste rij. No. 7 v. l. ziet men de door allen zeer gewaardeerde voorzitter Ds. Delleman. Rechts naast hem de penningmeester, br. te Bovelt en de b.b. H. Somsen en H. Navis en links de secretaris br. Tilbuscher en br. Hunink.

Die kleine Commissie regelt de loopende zaken, maakt plannen, bereidt ze voor en voert ze uit, waarbij met de groote Commissie overleg wordt gepleegd.

De leden der groote Commissie houden de jaarlijkse collecte-rondgang door de uitgestrekte Gemeente, bezorgen in alle gezinnen de programma's voor

den Zendingen dag en andere Zendingensamenkomsten, alsmede de Zendingenjaarboekjes. Ook bevorderen zij de verspreiding van het Zendingenblad.

Eénmaal 's jaars wordt een jaarvergadering gehouden waarbij ook de Evangelisatiecommissie tegenwoordig is en waar men iemand laat optreden, die zelf in de Zending werkzaam is.

Voorts is de Zendingencommissie te Aalten belast met de organisatie van den Classicalen Zendingen dag, die elk jaar te Aalten wordt gehouden en gewoonlijk door omstreeks 1000 menschen wordt bezocht.

De Zending heeft in de liefde en de belangstelling van Aaltens Kerk een ruime plaats, mede als vrucht van de actie harer Zendingencommissie. W. B.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Salatiga-Zending.

Midden-Java ten Noorden is het Zendingsterrein der Salatiga-Zending, gelijk Midden-Java ten Zuiden het Zendingsterrein der Gereformeerde Kerken is.

Beide terreinen grenzen aan elkander over de volle

lengte en zijn ook bijna even groot, maar midden-Java ten Zuiden is nog over het algemeen iets dichter bevolkt.

Op het groote terrein der Salatiga-Zending wonen \pm 7 miljoen menschen. Vanuit 12 hoofdsteden wordt op 70 plaatsen geregeld gewerkt. Behalve de Inheemsche medearbeiders, verwachten 20 gezinnen en 24 zusters de dagelijkse verzorging van God. 1 Evangelistenscholen, 3 ongesubsidieerde Holl. zendingsscholen en 24 Javaansche scholen worden onderhouden en in drie hoofd- en vier hulpziekenhuizen met bijbehorende poliklinieken worden dagelijks 2400 patiënten geholpen.

In het jaar 1854 werd dit zendingswerk begonnen door Mevrouw van Vollenhoven. In 1868 is de eerste zending R. de Boer, door de zendingsgemeente Ermelo, Ds. Witteveen, uitgezonden. In 1889 werd de Vereeniging tot ondersteuning van Zendingen der Salatiga-Zending opgericht.

De Salatiga-Zending organiseert geen collecten en richt geen vragen om steun tot personen, maar verwacht voorziening in alle persoonlijke behoeften en die van het werk, regelrecht van God, Die de gebeden hoort en de harten neigt.

De zendingen van de Salatiga Zending worden opgeleid op de Zendingsschool te Neukirchen in Duitschland.

Ofschoon we het beginsel dezer Zending niet juist achten, hebben we toch groote waardeering voor de rijke toewijding, waarmede allen, die deze Zending dienen, zich geven voor het werk, dat de Heere met Zijn zegen in rijke mate kroont.

De Salatiga-Zending leeft in zeer goede verhouding met onze Zending. De nieuwe Opleidingsschool voor Inheemsche Onderwijzers te Solo heeft ook van de Salatiga-Zending eenige leerlingen in opleiding.

Te Utrecht is de Vereeniging gevestigd, die voor de Salatiga-Zending gelden in ontvangst neemt en aan den „Bond van Zendingen der Salatiga-Zending op Java” overmaakt. Deze Bond is overigens geheel zelfstandig. Wat er inkomt wordt naar evenredigheid onder de zendingen en zusters en over het werk verdeeld.

Secretaris-penningmeester van de Vereeniging te Utrecht is de heer A. Heintze, Adm. v. Gentstr. 19, Utrecht, postrekening no. 84653.

Een brief van J. P. Leynse.

De heer J. P. Leynse, zending van de Presbyterian Mission te Peking in China, die bij velen in Nederland geen onbekende is, zond ons een schrijven, dat we hieronder laten volgen. W. B.

PEKING, 1 October 1938.

Presbyterian Mission.

Beste vrienden,

De droom van onzen verloftijd is vervlogen, een rots van werkelijkheid is in haar plaats gekomen. We zijn terug in China voor een zevenjarige periode van zendingsarbeid. Wederom vindt ons leven uitdrukking in de Chineesche, Engelsche en Hollandsche taal. Dadelijk reeds te Shanghai zagen wij straat aan straat verbrande huizen en verwoeste winkels. In

groepjes stonden de Chineezers er naar te staren, stil en stom geslagen. Te Peking is de atmosfeer gedrukt en nerveus. Er heerscht een gevoel van onrust, een sensatie van gevaar. In den omgang met de Chineezers gevoelt men, dat er iets ernstigs gebeurd is. Het is als een rouwstemming. Eigen grond is weggenomen. Tegelijk is het inspireerend om de zelfbeheersching van de ouderen, den moed van de jongeren en het aanpassingsvermogen van de noodlijdenden gade te slaan. Op het platteland heerscht groote verwarring. Vijf mijlen buiten de stadspoort en men is overgeleverd aan de willekeur van middeleeuwsche rooversbenden en rondtrekkende groepen van vrijbuiters. Niettegenstaande de chaos is het bemoedigend, dat de Chineezers zoo beheerscht blijven en in alle omstandigheden zoo helder van denken. Met een ontroerend vertrouwen blijven zij hopen op den dag van morgen. Meer dan ooit zoeken zij naar een innerlijke macht om bruto geweld paal en perk te stellen. Als gevolg daarvan zijn onze kerken aldoor geheel gevuld, onze Evangelisatiegebouwen meestal vol en de diverse huisbijeenkomsten goed bezet. De oorlog helpt mee aan de verdieping van het geestelijk leven.

Op onzen Zendingspost is sinds het uitbreken van den strijd de nadruk gelegd op de uitleving van het Christendom. Een van mijn Evangelisatiegebouwen werd gedeeltelijk veranderd in een vluchtelingenkamp. Een aantal van huis verdreven landbouwers ontvingen daar onderdak en iederen dag gratis een maaltijd. Van 400 tot 600 verwaarloosde kinderen, dakloos door den oorlog, kregen daar dagelijks een uitdeeling van boonenbrei. Gedurende de zomermaanden werd daarmede gestopt. Doch zoodra het koude weer begint hopen wij de verzorging voort te kunnen zetten. Velen van deze onschuldige slachtoffers leiden een leven, waarvan slechts weinigen in Holland zich een voorstelling kunnen vormen. Wij begrijpen vaak niet hoe deze kleinen in het leven blijven.

Altijd hongerig, verwaarloosd en vervuild, zwerven zij over de straten op zoek naar iets eetbaars. Te Paotingfu, één van onze buitenposten, is een vluchtelingenkamp waar reeds sedert een jaar een duizendtal vrouwen en kinderen zijn ondergebracht. In Shuntehfu, de volgende Zendingspost, kampeeren in en rondom de kerk 1300 vluchtelingen. Verspreid over de provincie zijn er in onze kerken meer dan honderd vluchtelingenkampen opgericht. De meeste daarvan zijn klein maar sommige vrij omvangrijk. Deze boodschap van naastenliefde dringt beter dan een preek tot de harten der Chineezers door.

Iederen dag wordt de economische horizon donkerder. Bij al de oorlogsellende heeft een felle regen-seizoen groote schade aangericht. Alleen reeds in onze provincie stonden twee maanden lang 540 dorpen half onder water. Te Peking zijn ongeveer 500 huisjes en krotten door de regens ingestort. Dezen winter zal de hongerdood menig gezin proberen binnen te dringen. Velen zullen den wreeden winter-vorst niet kunnen weerstaan. De prijzen van etenswaren klimmen gestadig. Sommige prijzen zooals van meel, de vogding van de Noord Chineezers, zijn vier maal hooger dan in normale tijden. Groenten zijn reeds buiten het bereik van den werkmans en naar men verwacht zullen dezen winter zelfs de gegoeden geen kolen meer kunnen bekomen. De werkeloosheid is schrikbarend. Ook bekwame vaklui hebben veelal niets te doen, Dat is de reden waarom de

menschen op straat er zoo bezorgd uitzien. Zelfs de kinderen verliezen hun jeugdigheid. De zorgen komen met rassche schreden nader. Men schijnt te begrijpen dat uitkomst haast niet meer mogelijk is.

In vergelijking met het nationale lijden zijn onze eigen zorgen wel heel miniem. Dat wij, ofschoon wij niets te declareeren hadden, drie weken lang moesten wachten om onze babage door de douane te krijgen, vervalt daarbij in het niet. Eveneens dat het dak van ons huis lek bleek te zijn, juist nadat wij al ons meubilair hadden laten opknappen. Een nacht van strooivende regen produceerde veertien „zondvloedden van kalkwater” over onze bedden en meubels. Ofschoon ik mij plechtig voorgenomen had wat meer „naar den leenze” te leven, een raad mij door een van Holland's meest bekende predikanten gegeven, verloor ik de eerste twee maanden, door een overstelpend aantal berekenen in de Chineesche taal, zestien pond in gewicht. Het is moeilijk te take life easy. In China zijn daarvoor te vele gelegenheden om het evangelie te verspreiden. Gedurende de herfst en winter heb ik mij voorgenomen verscheidene evangelisatie-campagnes en conferenties te houden in samenwerking met Ds. F. Siéh, een van onze Chineesche predikanten en Miss Kung, een bekende opwekkingspredikster in onze Zendingdienst. Ook zal ik een groot gedeelte van mijn tijd moeten besteden aan hulpverschaffing aan de noodlijdenden. Men kan nu eenmaal niet het evangelie verkondigen en de armen van honger later omtromen.

Korte berichten.

Ds. R. C. Harder.

Ds. R. C. Harder, predikant van de Holl. Geref. Kerk te Bandoeng, is met verlof in Holland. Zijn post-adres is: Ruysdaelstraat 4, Zaandam. D.V. keert hij in April '39 terug naar Java.

Dr. K. P. Groot.

De directeur van het Petronella-hospitaal, Dr. K. P. Groot, hoopt 23 Nov. a.s. scheep te gaan op de „Dempo”, om met verlof naar Holland te komen.

Ds. J. A. C. Rullmann.

Wegens ongesteldheid van Mevrouw moest, gelijk bericht is, Ds. J. A. C. Rullmann, die eerst dacht in October naar Java terug te keeren, de terugreis naar Poerwokerto voor onbepaalde tijd uitstellen. Tot onze blijdschap kunnen we thans melden, dat Mevrouw herstellende is en dat naar het oordeel der medici de terugkeer naar Indië, als de herstelling voortgaat, gelijk men verwacht, wel in het begin van 1939 zal kunnen plaats hebben.

Ds. J. G. Fernhout.

De oudste predikant van de Holl. Geref. Kerk te Bandoeng, Ds. J. G. Fernhout, denkt, naar we vernemen, in Juni 1939 voor de tweede maal met verlof naar Holland te komen.

Dr. F. L. Bakker.

De docent der Opleidingsschool te Djokja, Dr. F. L. Bakker, die met verlof in Holland is, denkt in Juni 1939 naar Java terug te keeren.

Ds. Wirjotoejo.

Donderdag 12 September deed bij de Javaansche gemeente te Koetoardjo haar eerste predikant ds. Wirjotoejo, overgekomen van Tlepek, na door ds. A. F. Keuchenius bevestigd te zijn, zijn intree. Velen voerden daarbij het woord. Van den kerkeraad der Gereformeerde kerk te Utrecht was een gelukwenschschrijven ingekomen, dat van den kansel voorgelezen werd.

Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap te Londen verkocht in het verlopen boekjaar 11.318.575 bijbels en bijbelgedeelten. Sinds haar stichting in 1804 zond het genootschap ongeveer 500 miljoen bijbels en bijbelgedeelten de wereld in. Onder de 12 nieuwe vertalingen die het genootschap dit jaar gaf, zijn alle 5 werelddeelen vertegenwoordigd (Afrika 8, Europa 1, Amerika 1, Azië 1, Oceanië 1). De Europeesche vertaling is er een voor de Zigeuners. Het budget wijst op een uitgavencijfer van 385.348 pond sterling een tekort aan van 7256 pond.

De Waldenzen.

De Waldenzen in Italië tellen volgens mededeelingen van hun jongste synode te Torre Pelice 19000 zielen met 29 predikanten.

Dr. Kagawa naar Madras.

De Japansche Christenen hebben besloten aan de wereldzendingconferentie te Tambaram bij Madras deel te nemen. Er gaat den 10den November een delegatie van 22 Japanners scheep. Een van hen is de bekende dr. Toyohiko Kagawa.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
 - b. Zendingbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
 - c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
 - d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10. Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks. (Toezending van de busjes, sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).
- Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Blijdschap te allen tijd, door Ds. D. J. Couvée, bij J. H. Kok te Kampen. f 1.25 geb. f 1.90.

Een bundel korte Schriftoverdenkingen, 27 in getal. Ds. Couvée heeft een scherpe blik en een eigen kijk, die hij frisch en raak weet weer te geven. Dat blijkt ook in dezen bundel, waarvan we met veel genoegen kennis namen, en die we gaarne aanbevelen.

Vier Kleuterboekjes, door Anne de Vries, bij Kok te Kampen.

Mozes. Het kindje in de kribbe. De Goede Herder. De verloren zoon.

Anne de Vries kan echt smakelijk vertellen, zoowel

voor grooten als voor kleinen. En in deze vier boekjes doet hij het heel echt voor de kleine kleuters. En bij elke bladzijde staat een kleurig plaatje. Net iets voor kleuters. En Kok zorgde voor een extra mooie uitgave.

Verbondsgeschiedenis. Schetsen voor de vertelling van de Bijbelsche Geschiedenis, door Ds. S. G. de Graaf, bij J. H. Kok te Kampen.

Dit breed uitgewerkte, uitnemende boek, waarop we meermalen de aandacht vestigden, is thans compleet. De laatste aflevering is verschenen. Het is een verrijking onzer literatuur over de Bijbelsche geschiedenis.

En Kok zorgde voor een mooien passenden band.

Groote romanprijsvraag.

De jury voor de groote romanprijsvraag, uitgeleverd door N.V. Gebr. Zomer en Keuning's Uitgeversmaatschappij te Wageningen, heeft thans rapport gegeven van haar bevindingen. Deze jury bestaat uit de volgende leden: Prof. Dr. F. C. Gerretson, Hendrika Kuyper—Van Oordt, Dr. C. Tazelaar. De beste der ingezonden christelijke Nederlandsche romans zou bekroond worden met een prijs van duizend gulden, maar de jury heeft zich het recht voorbehouden, den prijs niet toe te kennen, indien geen der inzendingen aan de door haar gestelde eischen zou voldoen.

Het rapport der jury luidt als volgt:

„De jury, na uitvoerige bespreking van oordeel zijnde, dat geen der ingezonden 61 manuscripten in den gegeven vorm in aanmerking kan komen voor den prijs, welken de uitgeefster beschikbaar heeft gesteld, adviseert:

een 5-tal manuscripten ter omwerking en verbetering opnieuw in handen te stellen van de auteurs. De jury hoopt dan uit dit vijftal t.z.t. de beslissende keuze te kunnen doen.

19 October 1938”

(w.g.) F. C. Gerretson.

(w.g.) H. Kuyper—Van Oordt.

(w.g.) C. Tazelaar.

Een nieuw tijdschrift.

Het bekende en veel geprezen tijdschrift „Op den Uitkijk” wil worden tot „de stem der wereld”.

Deskundigen op allerlei gebied staan voor U op den uitkijk. Zij speuren in bladen, tijdschriften en boeken, op zoek naar de belangrijkste en interessantste artikelen over onderwerpen, waarin de beschaafde Nederlander van nu belang stelt. Hun keuze is betrouwbaar, omdat zij christen en deskundig zijn. Zoo wordt het beste van het beste verkregen.

Zij lezen honderden bladen, tijdschriften en boeken van alle beschaafde landen voor U.

Het interessantste uit die honderden bladen, tijdschriften en boeken kiezen zij uit en *Op den Uitkijk* biedt het U aan in artikelen, die uitmunten door hun frischheid, hun verrassenden kijk op menschen, gebeurtenissen en toestanden, hun prettigen vorm.

Dit tijdschrift, dat aan de hoogste eischen voldoet, zal ook de belangstelling van de oudere jeugd opwekken. Het heeft een omvang van 80 pagina's en kost maar f 3.— per halfjaar.

Wie zich vóór 1 December als jaar-abonné opgeeft, mag gratis een boek kiezen uit de daarvoor besenikhaars gestelde fraaie boekwerken.

Op den Uitkijk.... De stem der wereld.

Giften

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.
Collecte van de Geref. Kerk te Uithuizermeeden voor het hosiptaal te Wonosobo f26.26.
Santpoort, 25 October 1938.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Chr. Perswerk Ned. Indië.

Onder vriendelijke dankzegging vermeld ik de ontvangst van onderstaande giften:
J. de J. te L. f2.50; H. A. te 's-Gr. f0.60; J. D. te L. f2.50; Geref. Kerk Wageningen f1; Idem Zuidwolde (Gr.) f2.

Voor het Zendingswerk te Makassar ontving ik:

F. J. v. E. te Z. f2.50; Mej. V. d. Z. f1.

Beleefdaanbevelend:

G. M. A. LAEPNOES.

Utrecht, H. Tollensstraat 4.

Giro 289929.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

57e verantwoording van 22 Sept.—22 Oct 1938.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften: Geref. Kerk te C. a. d. IJ. f1; idem te O. f27.85; Ds. T. de V. te 's-Gr. (j.l.) f2.50; Geref. Kerk te Z. f2.50; leerl. Visser Smitssch. te 's-Gr. f20; Mevr. S. v. d. B. te 's-Gr. (j.l.) f2.50; H. v. W. Jr. te L. (3 mnd.) f0.25; Geref. Kerk te Z. f2; A. Ch. A. te U f3.45; Geref. Kerk te U. f10; idem te N. f2.50; Dr. N. N. te 's-Gr. (mnd.) f1.67; Geref. Kerk te U f5; v. B. te A. a. d. R. f5; J. W. W. te D. (mnd.) f0.25; Geref. Kerk te A. (Z.) f25; Mej. M. H. de Gr te 's-Gr. f2.50; Mr. J. J. de V. te Z. f2.50. Tezamen f116.47.

Door dezen deelen wij mede, dat wij ten name van het comité een nieuwe postrekening hebben geopend namelijk No. 339337 penningm. van het Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden te 's-Gravenhage. Dit hebben wij gedaan tot betere scheiding van de persoonlijke aangelegenheden van de comitéleden met het werk van het comité en de daaruit voortvloeiende betere financiële controle.

Wij verzoeken vriendelijk voortaan bij het gireeren van de giften uitsluitend van dit nummer gebruik te maken, daar anders toch weer door ons moet overgegiereerd worden op dit nummer.

Het 12e propagandaboekje dat al is verzonden maakt van deze verandering nog geen melding. Wij hopen dat dit boekje weer aanleiding moge zijn dat een stroom van giften ons bereikt door de financiële nood op het Zendingsterrein zeer groot is, en het werk zich aldaar steeds meer uitbreidt.

Het comité zou gaarne van dezen winter evenals vorige jaren op verschillende plaatsen in ons land filmvertooningen geven. Wij hebben de mooie Suma-

trafilm en Niasfilm, beide onbrandbaar.

Gemeenten of verenigingen geven zich hiervoor op aan onzen secretaris, den heer H. IJdens, Wijtenbachweg 1, Oegstgeest.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 21 September 1938 tot en met 21 October 1938.

Giften. Mej. J. H. K. te 's-Gr. f10; gift uit Doorn f0.50; „Jacob" te 's-Gr. f3.25; J. K. te G. f1; Mej. G. G. te A. f2; familie B. te Z. f4.27; giften uit Zevenhuizen (Z.H.) f1.50; gift uit Z. f1; Wed. A. S. te St. A. f3 (voor zending Leerdam); Mevr. I. D. te 's-Gr. f50; J. R. te R. f1; leerlingen Chr. School te Aarlanderveen f2.50; idem van die te Oosterwolde (Fr.) f1.50; idem van de Chr. Nationale School te Anjum (Fr.) f14 — prachtig! — J. K. te B. f5; B. te R. f1; G. v. W. te D. f50; uit Leiderdorp f1; uit Wieren f2.75; uit Anjum f1; uit Lioenssens f11; uit Almelo f9.50; J. V. te A. f5; M. v. d. L. te S. f3; D. W. te O. f2; H. P. N. te W. f5; C. v. B. te R. f2; J. J. B. te den H. f2.

Contributies uit: Hasselt f2.25; Bilthoven f1.50; Doorn f3.50; Lopik f3.10; Zeist f13.50; Loosduinen f5; Driebergen f38.95; Zevenhuizen (Z.H.) f6.50; Nieuwkoop f1.50; Urk f49.75; 's-Gravenhage f2.50; Haarlem f0.25; Vlaardingen f17.50; Zoetermeer f2; Utrecht f1; Hilversum f0.50; Leiderdorp f1; Rijssen f7; Deventer f2; Wierden f16.80; Oldenzaal f3; Enschedé f18.50; Oudega (W.) f0.50; Kampen f14; Dokkum f6.50; Anjum f15.50; Badhoevedorp f5; Nieuw-dorp f2.50 Stadskanaal f1; Almelo f32.50; Sellinger f1; Amsterdam f2.50 en Oldehove f0.50.

Collecten van de Geref. Kerk van Gameren (ged.) f3.27; 's-Graveland f10.50; Veenhuizen f3.58; Schipluiden f11.03.

Giften van de Geref. Kerk van Oud-Beijerland f10; Schiermonnikoog f1; Oostwold (Oldbt) f2.50.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. B. F. te P. f0.50; B. J. v. M. te S. f3; P. M. v. d. S. te H. f1.25; Pers. Geref. School te H. f4.80; J. C. v. S. te Den H. f1.

Penningmeester van het Inenburgfonds.

K. R. HUMMELEN,

Fernhoutstraat 24.

Kampen, 21 October 1938.

Postrekening no. 196921.

De Herrnhutter-kerken worden zuinig bediend: Wanica, één der 6 gemeenten uit Paramaribo, telt ruim 4000 leden en heeft één predikant. De 7 districtgemeenten langs de Suriname-rivier, 120 km. uit elkaar (= 4 dagen roeien), moeten samen doen met één inlandschen leeraar. En dan hebben die ± 50 arme gemeentes samen nog een 4-dubbel zendingswerk, n.l.: a. een groote Stads-evangelisatie; b. zending onder de 40.000 Britsch-Indiërs, voornamelijk Hindoes; c. zending onder de 40.000 Javanen, Mohammedanen; d. zending onder de boschnegers. Vrienden, het Idenburgfonds wil met volle kracht dit geweldig werk steunen; u ook? Dan: gironummer 196921.

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

9e Verantwoording van 25 Sept.—25 October 1938. Prov. Groningen:

H. Lameijer, Westerlee, busjes f38.97; Ds. T. Klein,

Woldendorp f 24.17; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes f 25.—; per H. Blaak, Marum f 45.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busje G. v. d. Heide f 8.15; idem, J. Heidekamp f 12.—; idem, J.V. I f 6.98; idem, J.V. II f 5.95; Geref. Kerk, 2e Excloërmond, coll. giften f 7.50; idem, busje Kinie Roffel f 10.60; Geref. Kerk, Kornhorn, busjes f 14.75; M. van Esch, Grijskerk, Zend.comm. f 115.50; Geref. Kerk, Gerkesklooster-Stroobos, busjes kinderen langs de huizen f 37.70; K. ter Laan, Schildwolde, contributies f 200.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend.comm. f 35.—; K. Gunnink, Zevenhuizen, busjes kerk f 18.61; idem, kind. Zend. ver. Evertswijk f 5.54; idem, zusjes Fiat f 0.50; E. Warringa Jzn., Nw. Buinen, busje School H. Dijkstra f 4.54; idem, coll. gift f 1.—; P. Timmermans, Zuidhorn, Kl. 1 en 2 Chr. Sch. f 5.—; idem, Zendingsskring f 45.—; G. Rozendal, Haren, kinderen C. N. Sch. f 4.—; J. Knol, Overschild f 24.30; D. Smits, Zuidwolde, Gr. nagift P. C. f 1.—; idem, Lies Laning halve ct. f 0.22; Max Geersema, Veendam f 10.—; A. J. Huijzing, kinderen Chr. Sch. O. Pekela f 11.—; J. Pluister, Tolbert (Leek), busjes f 25.—; L. Menninga, Delfzijl, busjes f 85.—; B. G. Bolhuis, Garrelswaer, busjes f 20.—; H. Buurma, Pieterburen, busje Geref. Sch. f 6.48; A. van Hemmen, Onnen, busjes f 14.72; per Ds. Deddens, Groningen, centen en halve ct. f 2.—; per Ds. van Dijk, Groningen, halve ct. f 3.90.

Prov. Drenthe:

Hms. Rabbers, Emmen, vaste bijdr. f 70.—; Geref. Kerk, Assen, coll. gift f 5.—; J. Mulder, Emmercompasum, busjes f 19.—; idem, overschot kalenders f 6.77; L. Wietsma, Gees, Geref. Sch. f 20.—; A. Rave, Oud-Schoonebeek f 5.—; B. J. Scharft, Roden, busjes f 34.51; idem, h. ct. Tini Bolhuis f 0.50; L. Matter, Nijeveen, busjes f 28.86; W. van Veen, Beilen, giften 1 x 5 en 2 x 1 f 7.—; Mej. J. H. Mulders, Meppel, zend.kas f 40.—; idem, busjes Geref. Sch. f 19.05; idem, Bakkerij „De Eendracht” f 12.—; Mej. A. Klingenberg, Oud-Schoonebeek, busjes f 83.82; H. Katerberg, Sleen f 19.03; Ds. J. ten Hove, Gees, coll. gift f 2.50; G. Koops, Geref. M.V. te Berghuizen-Ruinerwold f 10.—; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, Zond.school Jachin f 27.79; idem, Gretha Spoelstra, h. ct. f 1.12½; idem, Zend.comm. f 146.08½; per Ds. D. Drenth, busje Chr. Sch. Oosterwolde f 3.—.

Prov. Overijsel:

S. Malda, Lutten, bijdr. Juli—Aug. f 50.—; N. N. te N. f 1.—; G. Gerding, Oldenzaal, busjes f 40.—; R. Fennema, Ommen, coll. giften f 12.50; J. F. Fleurke, De Krim, busjes van de collectantjes f 48.60; idem f 132.51; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdr. 3e kwart. f 44.—; L. Burger, Enschede f 500.—; Geref. Kerk, Blokzijl f 23.31; D. Ypma, Den Ham, Zend.comm. f 170.—; T. Oegema, Dedemsvaart, M.V. f 5.40; W. van Zanten, Kampen, Zend.kring f 175.—; J. J. Beukenkamp, Den Ham, voor het tweede-dokter-fonds f 20.—; J. Olthoff, Hardenberg, Catech.bus f 49.10; J. Vos, Staphorst, coll. busjes f 31.25.

Soembaweken Groningen:

Delfzijl, nagiften f 11.50; Onderdendam f 246.25; Nieuwolda f 59.50; Westeremden f 154.—.

Soembaweken Drenthe:

Alteveer f 80.45.

Soembaweken Overijsel:

Genemuiden f 30.—; Holten f 142.80; Nieuwleusen f 94.80; Marienberg f 114.85; Hardenberg f 112.24; Glanerbrug f 55.25.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Bierum f 33.78; Ten Post f 132.06; Leek f 73.18; Nieuw Buinen f 18.88; Warffum f 44.23; Zoutkamp f 24.11; Nieuw Weerdinge f 17.33; Garrelswaer f 67.82; Zuidwolde (Gr.) f 58.45; Wildervank f 69.27; Ten Boer f 51.80; Grijskerk f 65.98; Loppersum f 126.52; Thesinge f 72.11; Schildwolde f 45.50; Westerlee f 27.76; Pieterburen f 23.—; Houwerzijl f 33.70; Enumatil f 83.—.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Emmen f 68.30; Emmercompasum f 33.24; Nieuw-Amsterdam f 133.44; Gees f 14.44; Hijken f 9.06; Beilen f 30.11; Vries f 12.56; Borger f 26.02; Veenhuizen f 4.47; Haulerwijk f 12.96; Roden f 36.16; Gasselternijvevee f 46.40.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Genemuiden f 54.62; Haaksbergen f 10.72; Ommen f 119.20; Vriezenveen f 21.85; Lutten f 65.75; Borne f 9.70; Oldenzaal f 6.77; Dedemsvaart f 80.—.

Diverse ontvangsten:

Mej. S. Westerhof, collecte kringverg. M.V. Grijskerk e.o. f 6.70; N. N. f 10.—; N. N. f 40.—.

Totaal 9e verantwoording f 5761.38
1e tot en met de 8e verantwoording „ 60808.25

Totaal tot op heden f 66569.63

Ik ben blij, dat al enkele kerken de 2e Algemeene Collecte hebben willen zenden: ik hoop nu maar, dat ook de andere kerken deze collecte zoo spoedig mogelijk mij willen toezenden; het nog aanwezige weinige kasgeld is anders niet voldoende om de eerstvolgende geldzending naar het Zendingsveld te kunnen overmaken. Bij voorbaat dank voor aller medewerking ook in dit opzicht.

Met dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 October 1938.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

25.5. Carl. Jerga.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Het licht in de duisternis. — Van Zendingsaangelegenheden: Het zendingswerk onder vrouwen en meisjes; Nazorg; Een vriendelijk verzoek. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Kerkje te Anakalang (West-Soemba O.). — Schetsen uit Soemba No. 47; De Zendingscommissie te Leek. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Wonosobo; Maar wordt de last niet te zwaar?; Zendingscommissie en Meisjes-collectanten te Nijverdal. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Tlepok; Scholen voor Westersch Lager Onderwijs op ons Zendingsterrein; De busjesclub te Nijmegen; Beekbergen's Zendingscommissie met haar collectantjes. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezzen in ons land; Godsdienstig leven van de Chineezzen in ons land. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: Derde kwartaalsverslag van de Zending in Banjoemas. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De heer en Mevr. Scholten—Piccer; Een feestdag in Wates; De Zendingscollectantjes te Halfweg met hun leidsters. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Huisbezoek bij Chineesche vrouwen; De Zendingscollectantjes te Kootwijkerbroek. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften. — Register.

HET LICHT IN DE DUISTERNIS

„Om te verschijnen, dengenene, die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods.”
Lukas 1 : 79a.

Nu de Adventsklokken luiden, die ons de nadering van het Kerstfeest boodschappen, treden ons weer voor den geest de wondervolle gebeurtenissen, die kort vóór de geboorte van den Zaligmaker plaats grepen en waarvan toen „in het geheele gebergte van Juda” zooveel gesproken werd. Zacharias' ontmoeting met den engel Gabriël bij het reukaltaar. Gabriël's boodschap aan Maria. Maria's lofzang. Hoe boeien ze onze aandacht! En wie luistert niet met ontroering wanneer de oude priester Zacharias, overstelpt van blijdschap door de geboorte van zijn zoon — en welk een zoon! — bij diens naamgeving zingen gaat van de verlossing, die God Zijn volk teweeggebracht heeft?

Zijn lofzang geldt niet in de eerste plaats zijn kind — al zal dat kind straks de onvergelykelijke eer genieten de heraut te mogen zijn, die voor den Koning uitgaat — maar meer den naderenden Koning zelf! Vervuld met den Heiligen Geest ziet de priester-profeet over zijn eigen zoon heen naar den beloofden Zaligmaker, die nu weldra in het vleesch verschijnen zal. Hij schouwt Hem als „de Opgang uit de hoogte”, als het Licht der lichten, een Licht, zoo groot, zoo schoon, gedaald van 's hemels troon” met dit bepaalde en heerlijke doel: „om te verschijnen dengenene, die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods”.

* *

„Duisternis” en „Schaduw des doods” zijn de in de Schrift gebruikelijke aanduidingen van de ellende der zonde. Ze zijn de droeve zinnebeelden van het leven zonder God, van de vervreemding van Hem en van al den jammer, die daarvan het gevolg is.

En het „gezeten zijn” drukt uit de hopeloosheid, de onmacht van den mensch om in eigen kracht er aan te ontkomen.

Zoo was de toestand der wereld toen Zacharias zijn lofzang zong. Geestelijke duisternis was er over de gansche aarde. Over alle landen en volken lag de zwarte schaduw van den geestelijken dood. Beschaving en cultuur, wetenschap en kunst hadden in het eene, groote, alles omvattende wereldrijk een hoogte bereikt als nooit te voren. Maar in weerwil van dit alles werd de vrede der ziel gemist. Men zocht het geluk in natuuraanbidding en stofvergoding, in geheime eerediensten en in vereering van de Staatsmacht. Maar in plaats dat de dageraad, waarop zoo vurig gehoopt werd, aanbrak, werd de nacht steeds donkerder. Er was niemand, die het antwoord wist op de groote

levensvragen. En zoo ging men — vragens-moede en peinzensmoede — levenslang gekweld door vrees voor den dood, lichtzinnig of wanhopig den eeuwigen nacht tegemoet.

Ook onder Israël, het volk der heilsbelofte, was het niet veel beter. Ook daar was de geestelijke duisternis, de geestelijke onkunde ontzaglijk groot. Zeker, daar was een kleine kern, die met verlangen uitzag naar de dageraad der verlossing; wier bede het was: „Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij „nederkwaamt!” (Jez. 64). Maar bij de groote massa heerschten ongelooft en bijgeloof en wereldzin, gepaard gaande met een krampachtig vasthouden aan uiterlijke godsdienstvormen, een stipt zich houden aan gebod op gebod en regel op regel, meenende daardoor Gode te behagen.

En in die donkere wereld van Joden en Heidenen heeft God, in de volheid des tijds, Zacharias' profetie vervuld. In Bethlehems kribbe is het Licht der lichten opgegaan. En wie zal ze tellen, die sinds dien, uit Heidenen en Joden, door dat Licht hun ellende hebben leeren zien en belijden; die door het Licht gekomen zijn tot „kennis van de zaligheid in vergeving hunner zonden” en leerden roemen: „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus!”

* *

Het Licht der lichten, waarvan Zacharias profeteerde, schijnt ook in de wereld van onzen tijd. En indien het licht van Bethlehem's kribbe ooit geschenen heeft in een wereld vol „duisternis” en „schaduw des doods” dan zeker wel nu!

Dichte nevelen van geestelijke verwording, van onrecht en bedrog, van haat en naijver, van wantrouwen en wraakzucht hebben zich uitgebreid over de zoogenaamd Christenvolken. Men zoekt en peinst zonder verlossing der ellende te vinden, omdat men zich niet wil laten leiden door het waarachtig Licht.

Hoe ontzaglijk velen zijn er echter niet, tot wie dit Licht, het licht van Bethlehems kribbe, nog nimmer doorgedrongen is, die nog gezeten zijn in „duisternis” en „schaduw des doods”! Nabij en veraf!

En nu weten we wel, dat de Heere het licht van de Zon der gerechtigheid doet schijnen, naar Zijn vrijmacht, waar het Hem behaagt. De apostelen werden door den Heiligen Geest verhinderd het Woord in Azië te spreken „en aan Myzië gekomen zijnde, poogden ze naar Bithynië te reizen; en de Geest liet het hun niet toe”. Totdat in Troas de roepstem kwam: „Kom over in Macedonië en help ons!” (Hand. 16). Het is de Heere, die den gang van het Evangelie bepaalt. Maar aan Zijn kerk

heeft Hij de opdracht gegeven: „Predikt het Evangelie aan alle creaturen!” Zij heeft de eervolle en heerlijke taak alom de blijde boodschap te doen hooren:

Daar is uit 's werelds duistere wolken
Een licht der lichten opgegaan!

En met allen aandrang te noodigen:

Komt tot Zijn schijnsel *alle* volken!

Versta dan, Kerk des Heeren, uw dure roeping! Grijp de kansen door God u gegeven! Hij geeft u geopende deuren op Java en Soemba! Laat dat u prikkelen tot verhoogde Zendingsactiviteit, tot vermeerdering van uw gebed voor de Zending en tot blijmoedige offervaardigheid. Opdat het licht van het Evangelie helder schijne in de donkere wereld van Heidenen en Mohammedanen.

Opdat nog velen uit de duisternis getrokken mogen worden tot Gods wonderbaar licht en de blijde troost, waarvan Zacharias gezongen heeft, moge leeren kennen:

Voor elk die in het duister dwaalt,
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schaduw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt.

De Bilt.

G. VAN DER ZANDEN.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Zendingswerk onder vrouwen en meisjes.

Reeds gedurende eenige jaren heeft het Zendingsblad er meermalen op gewezen, dat er in onze overigen veelszins uitnemend georganiseerde zending een beduidend tekort is in het opzettelijk werk onder de vrouwen en meisjes op het zendingsterrein.

Reeds jaren geleden heeft Dr. H. Beets, de Zendingsdirector van de Chr. Geref. Kerk in N. Amerika, bij zijn bezoek aan ons zendingsterrein met nadruk op dit tekort gewezen.

Wel ontbreekt dit werk niet geheel.

Met groote waardeering denken we o.a. aan den gezegenden arbeid van Mej. Goemaat te Solo, van Mej. Baarbe te Magelang, van de dames Merwart en van Woerden te Djokja en van anderen. Maar er is toch een ernstig tekort, dat roept om met meer kracht dat werk onder de vrouwen en meisjes aan te vatten. Meermalen kwam uit Indië, ook uit de Inheemsche vrouwenwereld, een roepstem om hulp. Dit heeft gelukkig in Holland weerklank gevonden. Niet het minst bij den Gereformeerden Meisjesbond, die in zijn orgaan dit werk met warmte bepleit en dit voorjaar de kapitale jubileumgift van f 7000 bijeenbracht en voor dit werk ter beschikking van de zending stelde.

Breedvoerig is de zaak nu onlangs besproken in de vergadering van vertegenwoordigers der verschil-

lende Zendende Kerken en der onderscheidene deputaatschappen voor de zending.

Deze vergadering is 27 October l.l. te Amsterdam gehouden. Alle zendingen van de Gereformeerde Kerken in Nederland waren daar vertegenwoordigd.

Ook waren enkele dames aanwezig, alsmede bijna alle Zendingsarbeiders, die met verlof in Holland zijn.

Ds. A. Merkelijn, de warme pleitbezorger voor dit werk, hield een korte rede, waarin hij het belang en de noodzakelijkheid van dezen arbeid uiteen zette. Hij sprak kort samengevat, het volgende:

„Het is tegenwoordig een tijd, die bijzondere kansen biedt aan het Zendingswerk onder de vrouwen op Java. Allereerst om wat er omgaat in de Mohammedaansche wereld in 't algemeen. Het Reformisme, wat de achterstand zocht in te halen waarin het Mohammedanisme verkeert t.o. van de Westersche volkeren, moet erkennen, dat de positie van de vrouw in den Islam droevig is. Men verwacht verbetering indien de Mohammedanen zich maar streng houden aan de voorschriften van den Koran.

Ook in N.-Indië is de toestand van de vrouw droevig, er is echter een sterke vrouwenbeweging ontstaan, er zijn meer dan 20 vrouwenorganisaties, 7 bladen, die uitsluitend door vrouwen worden geredigeerd en de vooruitgang van de vrouw beoogen.

Andere bladen openen vrouwenrubrieken. Vele organisaties op politiek en godsdienstig gebied hebben vrouwenafdeelingen. Vrouwencongressen werden gehouden. Hoeveel goeds door die beweging voor de vrouw ook verkregen mag zijn, toch kwam op die congressen het verschil uit tusschen Mohammedaansche en andere vereenigingen. Dat de Islam de polygamie toestaat en een zeer gemakkelijk verstootingsrecht van de vrouw leert, valt niet te verdoezelen en wordt door velen met kracht bestreden.

Nu er zooveel te doen is in den strijd ten behoeve van de positie der vrouw, mag het christelijk geluid in al de besprekingen over deze onderwerpen niet ontbreken.

Maar bovendien is de vrouw in 't algemeen slechter onderwezen ook wat godsdienstige zaken betreft; daarom is de vrouw minder fanatiek, eerder toegankelijk voor het Evangelie. Maar dat Evangelie moet door de vrouw gebracht worden, want bij de Evangelieprediking aan de huizen trekt de vrouw zich terug, indien het Evangelie gebracht wordt door den man.

Onze hospitalen, die steeds meer vrouwen trekken uit beter gesitueerde Javaansche kringen, vragen om vrouwelijke krachten, die op de vrouwenzalen met de vrouwen kunnen praten. Wanneer de mannen de samenkomsten bezoeken, kost het wel eenige moeite ook de vrouwen tot het bijwonen ervan te bewegen en dit bewegen kan 't best door de vrouwen geschieden.

Ook voor den opbouw der gemeente is het van belang dat er vrouwenhulp komt. Op bijna alle terreinen is er reeds werk door de vrouwen verricht, maar hetgeen verricht werd laat zien hoeveel kansen er zijn om ingang te vinden onder de vrouwen, hoezeer dit werk flinker moet worden aangepakt, en roept om uitbreiding.

Met den gang van het werk in Indië loopt als 't ware parallel de ontwakende belangstelling voor dit

werk in Nederland. De meisjesbond heeft door een jubileumgift te verzamelen voor dit werk, in breede kringen er de aandacht op gevestigd. Wij moeten die ontwaakte belangstelling aangrijpen om ook in Nederland tot een organisatie te komen, die de noodige finantiën bij elkaar brengt, die de zusters, als zij met verlof komen, ontvangen en gelegenheden zoeken om ze van hun werk te laten vertellen. Alle uitzending en organisatie van dit werk behoort van de Zending Kerk uit te gaan, maar deze kan heel goed zich bedienen van de hulp van zustercomité's, die de Zending Kerk bijstaan en helpen in dit gedeelte van haar taak."

Na deze toespraak van Ds. A. Merkelijn volgde een geanimeerde bespreking, waaraan onderscheidene personen, zoowel uit Indië als uit Holland, deelnamen. Algemeen werd het hooge belang dezer zaak gevoeld.

Ten slotte werd er een Commissie benoemd, om te overwegen op welke manier dit belang het best kan worden bevorderd en om een rapport en advies te dezer zake te ontwerpen. Tot leden dezer Commissie werden aangewezen: Freule C. van Limburg Stirum, Mej. M. Parmentier, Ds. A. Merkelijn, Ds. D. Pol en Ds. W. Breukelaar.

Het verheugt ons, dat deze Zendingaangelegenheid in bespreking is gekomen en van nu aan naar we hopen met meer kracht zal worden behartigd, dan tot heden geschiedde.

Nazorg.

Op de agenda der vergadering van 27 October was door de Zending van de Kerk te Delft als punt van bespreking gebracht:

„De nazorg voor de oud-patienten van onze Zendingziekenhuizen en voor de abiturienten van onze Zendingsscholen."

Ds. H. Ph. Ingwersen, oud-missionair predikant, die om gezondheidsredenen van zijn gezin weleer zijn missionairen arbeid op Java neerleggen moest, maar steeds in zijn hart geheel zendingsman is gebleven, had op zich genomen dit eveneens zeer belangrijke onderwerp te behandelen.

In het kort weergegeven sprak hij als volgt:

„Wij gaan uit van het feit, dat de Med. Zending hulpdienst is. Dat zij ten doel heeft, langs den weg van med. behandeling de bevolking van een streek ontvankelijk te maken voor de aanvaarding van het Christendom. Daarom heeft van meetaf naast de lichamelijke verzorging een geestelijke bearbeiding plaats.

Nu hebben wij het voorrecht, dat onze ziekenhuizen al meer aanzienlijke getallen van de Inlandsche bevolking trekken. Die menschen zijn korter of langer onder de beademing van het Evangelie. Het meerendeel echter kort. Te kort dan dat het gehoorde kan bezinken en tot innerlijke werkzaamheid kan aanleiding geven. Wij spreken hier naar den mensch.

Maar op die manier wordt het eigenlijke doel van de medische Zending, zij het niet geheel, toch voor een aanmerkelijk deel gemist.

Uit ons zelf zijn wij te Delft niet op de gedachte gekomen; dat hier feitelijk wat hapert. Wij hebben het van onze arbeiders in de Med. Zending, van mannen en vrouwen. Dat zij zich op dit punt onbevredigd voelen.

Zij bejammeren het, dat de Med. Zending niet meer profijt oplevert voor de christianiseering van de bevolking. En als wij hen zoo hooren, dan kunnen wij daar in komen. Het verblijdt ons zelfs, dat ook bij de arbeiders in den Med. Dienst het Zendingshart spreekt, dat het Koninkrijk Gods het groote doel wordt geacht.

Uit het feit, dat deze zaak bij hen leeft en zij het voor ons niet verzwijgen, mag afgeleid worden, dat men er onderling, ook in brederen kring over gesproken heeft, maar dat men tot hertoe geen weg heeft gevonden tot een bevredigende oplossing.

Het zou ook kunnen zijn, dat de besommelingen van het zuiver Med. werk zoó beslag gelegd op alle aandacht, dat de vraag, of niet wat meer geestelijke winst uit den Med. dienst ware te halen, op den achtergrond is gebleven.

Maar genoeg om u duidelijk te maken, wat ons bewogen heeft, deze zaak op de dagorde van deze vergadering te brengen. Wordt het geen tijd, de zaak eens tot voorwerp van opzettelijke bespreking te maken? Want vermoedelijk is het op de andere terreinen niet anders gesteld dan op het onze.

De kwestie loopt dus over de nazorg. Is het ook mogelijk, in de organisatie van de Zending in te schakelen een speciale dienst, die tot taak heeft, contact te houden met de ontslagen patienten, en ze geestelijk te bearbeiden?

Een eenvoudige zaak zal dat niet zijn. Er behoort heel wat administratieve arbeid toe, ook zullen het bijzonder geïnstrueerde personen moeten zijn, die de vroegere zieken bezoeken.

Hier doet zich de vraag voor: zal deze dienst moeten uitgaan van het ziekenhuis of van den hoofddienst?

Voor het laten uitgaan van het ziekenhuis pleiten deze redenen: 1e. dat het ziekenhuis reeds bij de menschen bekend is, hier bestaat contact; en het ziekenhuis toont nog belangstelling te hebben voor de oud-patienten.

2e. Finantieel zal het voor de ziekenhuizen waarschijnlijk makkelijker zijn, de onkosten van de dienst te dragen dan van de hoofddienst.

Ook is het een vraag, of eerst de zaak van boven af dient geregeld te worden, om dan op de respectieve terreinen toegepast te worden, of dat een terrein maar eens met een eigen methode begint en bij practisch slagen de andere terreinen de organisatie navolgen.

Maar dit betreft de uitvoering van de nazorg.

Wat de nazorg voor de abiturienten onzer Zendingsscholen betreft, wij meenen, dat op dit gebied reeds iets gebeurt. Dat met name onder de afgestudeerden van de opleidingsscholen, een contact wordt onderhouden door speciaal daarvoor opgerichte verenigingen. Het zou o. i. goed zijn, navraag te doen in Indië, in hoeverre er nazorg voor de oud-leerlingen der Zendingsscholen bestaat.

En in het algemeen lijkt het ons wenschelijk, te onderzoeken, hoe men op Java denkt over de nazorg voor oud-patienten en oud-leerlingen.

Ook op deze inleiding volgde een breede bespreking, waarbij bleek, dat er op verschillende terreinen wel iets in die richting gedaan wordt, maar dat er toch ook in dit opzicht een ernstig tekort bestaat. De oorzaak daarvan ligt vooral in het groote gebrek aan geschikte arbeidskrachten.

Eenparig werd besloten ook te dezer zake een com-

De Kerk te Anakalang en de woning van Ds. Luyendijk met de Gemeente.

missie te benoemen, die een onderzoek zal instellen en die de Zending zal dienen met een rapport en gemotiveerd advies. Hiervoor werden aangewezen: Dr. F. L. Bakker, Ds. Dr. Bakker, Ds. H. Ph. Ingwersen, Ds. A. Merkelijn en de heer H. Meijering. We mogen dus verwachten, dat de zending weldra een duidelijk overwogen advies zal ontvangen, dat aan dit deel van het mooie werk der Zending zeer ten goede kan komen.

Een vriendelijk verzoek.

Zooals een ieder, die het Zendingsblad geregeld inzielt, kon opmerken, worden er in elk No. enkele foto's van Zendingscommissies en collectantjes opgenomen. De vraag is wel eens overwogen of het niet beter was dit achterwege te laten.

De deputaten der Generale Synode voor de Zending zijn echter van oordeel, dat het niet goed zou zijn plaatsing te weigeren, wanneer dit uit de eene of andere kerk gevraagd wordt. Een vriendelijk verzoek wijst men niet gaarne af. Bovendien is de opname van deze foto's voor de plaatselijke Zendingsactie wel terdege van waarde gelijk aan de redactie meermalen is gebleken; Wij wenschen dus voort te gaan met de plaatsing van de foto's, die ons daarvoor uit de kerken gezonden worden.

Maar het spreekt van zelf, dat ook hierbij maat moet worden gehouden. Het Zendingsblad kan niet in hoofdzaak met deze foto's worden gevuld. Meer dan omstreeks vijf of zes foto's in één No. opnemen, achten de deputaten niet gewenscht. De toevloed van foto's van Zendingscollectantjes en Commissies is echter den laatsten tijd zoo groot, dat er reeds een vrij groot getal op plaatsing ligt te wachten en het enkele maanden zal duren eer het laatst gezonden kiekje aan de beurt kan komen.

Het is daarom, dat de redactie vriendelijk wil verzoeken haar gedurende de eerste drie maanden geen foto's van Collectantjes en Commissies te zenden, omdat er voorloopig geen plaats is. De aanwezige voorraad is voor enkele maanden genoeg.

Later zal de redactie gaarne weer foto's ontvangen, om op daartoe strekkend verzoek in het Zendingsblad te worden opgenomen.

W. B.

Santpoort, 26 Nov. 1938.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Kerkje te Anakalang (West-Soemba O.).

Het eerste kerkje op ons terrein, dat, naar we hopen, spoedig door enkele andere zal worden gevolgd. 25 Maart j.l. werd het in gebruik genomen. De hoofden van de landschappen Anakalang en Lawonda waren ook uitgenodigd, maar waren door vergaderingen verhinderd. Afgevaardigden van de gemeenten te Wai-Kaboebak en Parewa Tana, de kring te Anakalang en een groot deel van de schooljeugd vulden het gebouwtje geheel.

Zelf ging ik voor met een prediking over I Petrus 2 : 4—5, waarna verschillende sprekers uit andere kringen het woord kregen. Alleen het feit al, dat wij, de kleine kring van Anakalang, daar samen waren met broeders en zusters uit andere gemeenten, was vertroostend en bemoedigend. Want onze kring is klein en het kerkje op de toekomst gebouwd. De Heere geve, dat er spoedig velen zijn, die hier met ons samen Gods Woord willen hooren.

Het gebouwtje is geplaatst aan de weg Wai Kaboebak—Waingapoe, tusschen het huis van de Evangelist en de pastorie; het is van eenvoudig materiaal opgetrokken. Ongeschaafd hout, wanden van bamboe, het dak gedekt met alang-alang (een soort gras); de banken van gespleten bamboe. We hebben getracht

het gebouwtje zóó op te trekken en in te richten, dat ook de eenvoudige kampong-Soembanees zich er thuis kan voelen.

Aan deze mededeelingen willen we nu nog een verzoek toevoegen. Tot nu toe missen we nog een instrument om de menschen 's Zondags samen te roepen; we gebruiken daarvoor een gong, die echter niet ver klinkt.

Toch is zooiets noodig, want de menschen hebben geen klok. Ze moeten de tijd schatten naar de zónne-stand, maar zijn daardoor vanzelfsprekend nogal eens een half uur in de war!

We zouden daarom een luidklok willen hebben, zoo- wel voor de kerk te Anakalang als voor die te Wanoekaka, die D.V. spoedig gereed zal zijn.

Voorloopig kunnen de kringen dat echter niet bekostigen, want dat kost, volgens inlichtingen van een klokkengieterij in Nederland, met invoerrechten en vrachtkosten, wel ongeveer f 80.- per stuk. Daarom leg ik het U voor!

Wie van U wil de kring te Anakalang aan een luidklok helpen?

Bij voorbaat brengen we U onze zeer hartelijke dank.

Wai Bakoel (West-Soemba).

P. J. LUIJENDIJK.

Schetsen uit Soemba

No. 47.

Men weet, dat de Europeanen in Indië de hulp van bediendes hebben, welke voor eenige guldens in de week gaarne werken in huis; dat is een mooi bestaan vergeleken met de losse arbeiders, welke al blij zijn als zij 15 cent per dag verdienen. In de hitte kan men onmogelijk zelf de open, bewerkelijke huizen schoonhouden; door de hitte ook moet men dagelijks (soms meerdere malen per dag) geheel schoone kleeren aantrekken; en de gebruikte moeten iederen dag gewasschen worden. Geen huisvrouw zou dit gedaan kunnen krijgen, als zij geen hulp had.

Op Soemba zou dit nog onmogelijker zijn, als wij bedenken, dat daar geen scholen zijn voor Europeesche kinderen en de moeders hun kinderen zelf school moeten geven, soms twee, drie klassen tegelijk.

Maar op Soemba zijn bij de Zendingsarbeiders geen bedienden. Daar wordt een ander stelsel toegepast. Op Soemba bestaan jongensinternaten, waar jongens uit de kampongs opgenomen worden voor de scholen, en aldus eenige jaren een Christelijke opvoeding krijgen. Voor vijf gulden in de maand wordt dit op heel eenvoudige wijze gedaan.

Maar bepaalde meisjesinternaten hebben wij hier niet. Daarom helpt de Zending om in ieder gezin vijf kampongmeisjes op te nemen, welke op school gaan of allerlei huishoudelijke arbeid verrichten. Maar behalve deze meisjes (die op school zijn) moet het zendingsgezin nog een stuk of acht andere meisjes in huis nemen voor het werk.

Acht? Maar dat is toch veel te veel! Wat een weelde!

Ja acht! En dat is nog niets te veel!

Want het zijn geen ontwikkelde meisjes, die komen. Zij moeten van het begin af alles leeren. Ach, wat geeft dat dikwijls een moeite, om die meisjes die nog nooit wat gezien hebben, iets te leeren. Vooral in het eerste jaar zijn zij meer last dan lust. Alleen de oudsten zijn wat ingeschoten op het werk.

Daar komt een meisje, nieuw, uit de kampong om opgenomen te worden. Zij heeft alleen een saroeng aan, de haren verward om het hoofd, met vele medebewoners, vuile, ongewasschen handen, snuit de neus met de handen en veegt haar handen dan aan je deuren af.

Ze moet eerst maar eens baden, en het hoofd wasschen, liefst met wat petroleum, anders helpt het toch niet. En dan eerst maar eens een paar dagen rondkijken om te wennen.

Maar dan moet ze wat mee gaan aanpakken. Och, wat kost dat een geduld. Als ze probeert kopjes te wasschen, dan gaat de helft naar de grond, en omdat de grond in Indië in de huizen van cement of tegels is, blijft er niet veel van heel. Men moet in Indië rekenen op meer dan eenmaal aanschaffen van een servies; en dan niet al te mooi; want dat is te kostbaar.

Als het nog maar bij breken blijft. Maar erger wordt het als je er een op betrapt (die gezien heeft dat sommigen een zakdoek gebruiken) als ze de droogdoek voor zakdoek gebruikt. Je moet hier niet al te kieskeurig uitgevallen zijn, dan heb je geen leven.

De afgewasschen vaten moeten weer in de kast opgeborgen worden; en de jongedame meent, dat het beter is om maar veel tegelijk mee te nemen, waardoor het nog al eens voorkomt, dat een gedeelte te pletter valt.

In de kast wordt alles kris-kras door elkaar gezet, want orde kent ze niet; en de huisvrouw moet het weer over en voordoen. Maar morgen is ze het weer totaal vergeten, en moet het opnieuw voorgedaan worden, enz.

En dan moet alles nog even gecontroleerd worden, of het wel schoon is. Want Soembaneesch schoon of Hollandsch schoon maakt nog wel eenig verschil. De jonge dame vindt het allang mooi, als het ergste er maar af is en het verwondert haar te hooren, dat wij liever geen rand vet of eten op ons bord hebben, als wij beginnen. Zoo is het met de drinkglazen. Haar handen zijn eenigszins fettig en als wij liever een drinkglas gebruiken dat doorzichtig is en niet vertroebeld door vette vingers, dan is zij zeer verwonderd.

P. J. LAMBOOY.

(Wordt vervolgd).

De Zendingscommissie te Leek.

Zoals op zoo tal van plaatsen is men ook in de Geref. Kerk te Leek er toe overgegaan een Zendingscommissie aan te stellen, die onder meer ook eenige meisjes geregeld met de Zendingsbusjes door de Gemeente laat gaan om gelden voor de Zending te verzamelen.

Behalve de meisjes, die op de foto staan, behooren tot de Commissie ook twee mannen, die voorzitter en secretaris zijn.

Het resultaat, dat de arbeid der meisjes heeft,

De Zendingscommissie te Leek.

stemt tot dankbaarheid. Zij brengen een flink bedrag bijeen. Natuurlijk hopen zij dat de opbrengst voldoende zal zijn om het bedrag te kunnen afdragen, dat van de Kerk te Leek voor de Zending op Soemba verwacht wordt. W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Wonosobo.

Aan een schrijven van Ds. K. v. Dijk is het volgende ontleend:

„De Heere maakt het inderdaad wel met het Zendingswerk te Wonosobo.

In September zijn onze Helpers weer een paar weken op stap geweest naar de dessa's, die zij anders niet bereiken. Uit ontmoetingen, die zij gehad hebben, is duidelijk gebleken van hoe groote beteekenis een ziekenhuis is voor de verbreiding van het Evangelie.

Menschen, die hier eenige dagen in behandeling zijn, hooren herhaaldelijk de vriendelijke roepstem des Heeren, die van vergeving en redding spreekt; en het gebeurt, dat die prediking toch dieperen indruk maakt, dan men aan de houding van de menschen kan waarnemen. Zij nemen van wat zij gehoord hebben iets mee. Het maakt hen soms meer beslist afkeerig. Maar het gebeurt ook, dat zij later meer toegankelijk zijn en de predikers van het Evangelie zelfs gaarne ontvangen. Ditmaal is dit op verschillende plaatsen gebleken.

Zeer opmerkelijke ervaring, die de helpers opdeden, was ook, dat men begon met een afwijzende houding aan te nemen, niet zoozeer omdat men van het Christendom niets wou weten, maar omdat men vermoedde, dat predikers van het Evangelie er wel

dezelfde-praktijken op na zouden houden als Islamische godsdienstleeraren, die zich voor hun onderwijs en hunne voorbedding gaarne laten betalen met geld of met rijst of mais. Dat iemand komt uitsluitend om iets te brengen, zonder daarvoor behoorlijk vergoeding te ontvangen, dat kan men zich niet voorstellen. En op bezoeken, die de menschen verplichten in de beurs te tasten, of hun met moeite gewonnen oogst aan te spreken ten behoeve van een ongeroepen geestelijken adviseur, zijn zij niet erg gesteld. Het gebeurt, dat de afwijzende houding van de menschen verandert, wanneer blijkt dat het Evangelie kosteloos gesteld wordt.”

Met hartelijke instemming lazen we in „Uit Ke-bomen” het volgende stukje, dat we graag willen doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad.

W. B.

Maar wordt de last niet te zwaar?

Die vraag is gewettigd. Want het moet wel erkend, niet het Gouvernement en niet onze Zendingsartsen en verpleegsters, maar de Kerken drijven Zending. Zij zijn dus aansprakelijk voor de kosten en zullen dien last nooit af kunnen wentelen op het Gouvernement of het personeel in Medischen Dienst. Maar daar staat tegenover, dat het dan toch ook maar moet kunnen. Want wanneer eenzijdig de subsidies zoo sterk worden ingekrompen, en anderzijds de opbrengst van de particuliere praktijk dermate daalt, als dat in de laatste jaren het geval was, dan is het toch niet onmogelijk, dat de Kerken met recht kunnen zeggen: die last wordt ons te zwaar!

Daarom dan nu de vraag: of wij met onze Zending, hier in Friesland, gekomen zijn tot een kostenbedrag, dat de draaïkracht onzer Kerken te boven gaat. Wij zullen de cijfers laten spreken en het oordeel aan U

De Zendingmeisjes te Nijverdal.

laten. De Zendingbegroting dan, gelijk die door de laatstgehouden Zendingssynode voor het loopende boekjaar werd vastgesteld, bedraagt een van de Kerken te vragen totaal van f 54485.—. Dat is geen kleinigheid! Ik wil het gaarne erkennen. En toch! laat ons eens rekenen. Het zielental van onze Gereformeerde Kerken in Friesland bedraagt, volgens het Jaarboek 1938, aan leden en doopleden 83837. En wanneer gij nu eens een eenvoudig rekensommetje gaat opzetten, en die 54485 guldens gaat deelen door dat zielenantal van 83837, dan blijkt u, dat wij thans, in 1938, voor de Zending 65 cents per hoofd hebben op te brengen, of m.a.w. $1\frac{1}{4}$ cent per week. En zou dat nu een last zijn, te zwaar om te dragen, welke de telken jare terugkeerend klacht over te hooge begrotingen wettigt, en de Kerken rechtvaardigt, die meedeelden, dat zij de van haar gevraagde bedragen niet bijeen kunnen brengen?

Natuurlijk zal men mij hier tegen voeren, dat er óók nog andere dingen zijn, waarvoor men zijn penningen moet offeren, dat het nooit stil staat, en wat dies meer zij. Ik wil het al weer gaarne erkennen; weet daar zelf ook wel een beetje van mee te spreken. Maar toch!... Och ja, laat mij het maar eens mogen zeggen: ik ben geen bewonderaar van het z.g.n. tabak- en sigarenargument, nog al eens aangevoerd, ook ter bepleiting van de offervaardigheid voor de Zending. Voor zoover ik weet, heb ik mij daarvan nog nooit bediend. En ik zal dat ook nu niet doen. Ik gun graag ieder zijn pijpje. God gaf óók dingen ter veraangenaming van het leven. Maar toch, als ik denk aan wat wij uitgeven voor weelde, voor ons genoegens, ter veraangenaming van het leven, en dan mijn oog laat vallen op die 65 cents per jaar, of die $1\frac{1}{4}$ cents per week voor de Zending, dan mis ik

den moed om te zeggen, dat die last ons te zwaar is. En weet ge, wat ik dan ook nu nog niet durf? Niet doen, wat ik aan 't eind van onze Zendingssynode ook niet durfde. Eén onzer Zusters, met verlof in het land, was mee ter Synode. Zij keerde 's avonds met mij terug. En toen kwam het er uit: zij was onder den indruk van de gevoerde discussie, van die mededeeling der Classis Leeuwarden, dat twee harer Kerken de last te zwaar werd, van dat besluit inzake die school, waarvoor geen gelden konden worden toegestaan! En onder dien indruk zei ze tegen mij: „Dominé, als Friesland het niet doen kan, dan zullen wij nog meer doen”. En toen heb ik niet meer durven zeggen, dat Friesland niet meer kon, en dat het goed was, dat zij nog meer deden. Want die zuster laat reeds, gelijk al onze Zendingarbeiders en arbeidsters, 20 % van haar salaris vallen voor de Zending. Waarlijk, ik durfde het niet en durf het nog niet. Bij een op te brengen bedrag van $1\frac{1}{4}$ cents per week, schaam ik mij om een dergelijke vraag anders te durven beantwoorden. Wie het wel durft, doe het. Ik zal hem niet benijden. Mij ontbreekt daarvoor de moed.

Of 65 cent per jaar, d.w.z. $1\frac{1}{4}$ cents per week, dan voor niemand te veel is? Och ja, er zijn nu ook broeders en zusters van wien naar waarheid nog wel kan zeggen: „gij hebt kleine kracht”. Maar onder hen zijn er gelukkig ook nog velen van wien de Heiland* eveneens kan getuigen: „gij hebt Mijn Woord bewaard en Mijn naam niet verloochend”. Doch er zijn ook, rijkeren en met goederen bedeeld. En als er nu onder dezen mochten zijn, die meenen met een gulden of een rijksdaalder, benevens een of ander klein geldstukje zoo nu en dan eens in het Zendingsbujsje, naar vermogen te hebben bijgedragen voor den arbeid der Zending, dan hebben zij het mis.

De Zendingcommissie te Nijverdal.

Ook in dezen toch geldt de regel, zoo kostelijk weergegeven door Jakobus Revius:

„'t Is niet de vraag: **hoeveel**,
maar **van hoeveel** men geeft”.

En als wij dan geven, óók voor het werk der Zending, blijmoedig en naar vermogen, dan lijkt mij die last, bestaande in 65 cents per jaar of 1¼ cents per week, niet te zwaar. Wij kunnen dien, als wij onze roeping verstaan, zeer wel dragen. Reden, waarom ik meen, dat de klacht van den Nederlandschen Zendingraad ook ons geldt: te weinig bewust van onze taak om het Evangelie te prediken in Oost en West, en te weinig bewust ook van de blijdschap des geloofs ons daarin weggelegd!

Mijn lezer en lezeres! moet dat zoo blijven? Ik hoop, dat gij, ziende op onzen God, die mildelijk geeft en niet verwijt, zeggen zult:

„**dit** scil oars!”

De Heere geve het!

W. H. Hk.

Zendingcommissie en Meisjes-collectanten te Nijverdal.

De Zendingcommissie, benoemd door den kerke-raad, bezorgt elke maand Het Zendingsblad in alle gezinnen der gemeente en verkoop der Zendingskalender. Zij haalt, op geregelde tijden, de vaste bijdragen op en houdt de Soembaweek-collecte langs de huizen, terwijl des Zondags te voren een „Zendingspreek” wordt gehouden. Vier keer per jaar vergadert ze en eens per jaar houdt ze een openbare vergadering, waar de leden der commissie (telkens twee) een inleiding houden over Zendingsonderwerpen, meest over Soemba, waarop dan gewoonlijk een aangename bespreking volgt. Ook wordt daar een finantieel verslag uitgebracht. Zij brengt schriftelijk rapport van haar arbeid uit aan den kerke-raad.

Leden van de Meisjesvereniging gaan met busjes rond en halen een flink bedrag op. Ze doen een zeer verdienstelijk werk.

Op deze wijze (plus de gewone kerkcollecte) komt de kerk van Nijverdal heel gemakkelijk aan het bedrag, dat de Soemba-deputaten van haar verwachten, ja, gewoonlijk zelfs aanmerkelijk daarboven.

J. VÖLKERS, Secretaris.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samen- werkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Tlepok.

Deze week werd ik zeer verrast door de ontvangst van een gift van f 100.— voor Tlepok. Br. v. L. te N. had gelezen, dat de gemeente van T. gebukt gaat onder een schuldenlast van f 800.—, in verband met den bouw van een kerkje te Tlepok en te Redjosari. Het laatste, omdat ze te Redjosari (dochtergemeente van T.) niet langer in het vervallen bamboehuisje konden vergaderen; het eerste, omdat hun kerkgebouw hun door een aardbeving binnen enkele minuten ontnomen werd.

Nu gaf de Heere aan br. v. L. in het hart om de Tlepokkers hun last te helpen verlichten. Daarvoor hartelijk dank. Direct na de ontvangst van zijn gift heb ik aan Ds. Wiriatenaja geschreven. Het was een dag van goede boodschap; en die moet men ten spoedigste doorgeven.

Men zegt wel eens: „zendingsberichten zijn er om niet gelezen te worden”. Maar we hebben hier weer een bewijs, dat die bewering gelukkig sterk overdreven is. Trouwens, al de jaren van mijn zendings-

loopbaan heb ik in ruime mate de vruchten genoten van wat ik over den arbeid aan de kerken te melden had.

Onlangs vroeg iemand me, (ook al in verband met die schuld van f 800.—) hoeveel er in Holland voor Tlepok bijeengebracht was. Hierover kan ik U uit een brief van Ds. Wirjatanaja zelf alle inlichtingen geven. Tevens stelt deze broeder, die een goed boekhouder blijkt te zijn, ons in staat, precies te hooren, hoeveel, of hoe weinig dorpskerkjes ginds kosten.

Hij schrijft dan:

I. Overzicht kerkbouw Redjosari.

Kapitaal uit Tlepok zelf	f 112.10
Bijdr. uit verschillende gem. „	49.96
	<hr/>
	f 162.06
Bouwkosten kerk Redjosari	„ 546.74
Tekort (waarvoor geleend)	„ 384.68

II. Overzicht kerkbouw Tlepok.

Kapitaal uit Tlepok zelf	f 171.49
Bijdragen uit Holland	„ 1597.17
Bijdragen uit Indië	„ 615.99
	<hr/>
	f 2384.65
Bouwkosten kerk Tlepok	f 2791.70 ⁵
Reparatie pastorie Tlepok	„ 79.87
	<hr/>
	„ 2871.57 ⁵
Tekort (waarvoor geleend)	„ 486.92 ⁵

In totaal dus een schuld van f 384.68 + f 486.92⁵ = f 871.60⁵.

Aangezien er nog enkele bouwmaterialen over zijn, die teruggenomen worden door den verkooper, wordt het schuldbedrag daarmee verminderd, zoodat de schuld netto pl.m. f 800.- beloopt.

Ziehier de volledige openlegging van de zaak.

L. NETELENBOS.

Hilversum, 21 November 1938.

Postrekening 166605.

Scholen voor Westersch Lager Onderwijs op ons Zendingsterrein.

Vijf van dergelijke scholen zonden hun jaarverslag bij de Zendings-Synode in. Vermoedelijk hoort er nog een zesde bij, (n.l. de Schakelschool tevens H. J. S. te Koetoardjo, onder leiding van den heer Kamisa, zie jaarboekje 1938, bladz. 52). Mogelijk is, dat deze school in den loop van dit jaar bezweken is. Maar — dan zouden we daar wel iets van vernomen hebben. Liever onderstellen we, dat ze in den besten welstand verkeert, maar vergat ons een levensteeken te geven.

Wat zijn we toch bevoorrecht met die scholen! We behoeven er geen offers voor te brengen; drie bestaan van subsidie plus schoolgelden; de andere twee moeten het zonder subsidie redden, en er alleen van de schoolgelden zien te komen. (Wie onzer denkt wel eens aan al de moeite, die het kosten moet om, waar de schoolgelden nu eenmaal laag gehouden dienen te worden, toch het hoofd boven water te houden?)

We behoeven voor die scholen geen onderwijzers te zoeken. Ze vragen van ons geen tijdroovende vergaderingen noch ook uitvoerig correspondentie. Ze verzwaren onze zorgen op geenerlei wijze.

En toch stellen ze zich geheel ten dienste van het zelfde groote doel, waaraan onze kerken hun krachten geven: de prediking van het Evangelie, de komst van het Koninkrijk Gods in die landen; de toebren- ging van het Javaansche en Chinesche volk tot den eenigen Heiland. Blijmoedig en trouw werken ze daarin met ons mee, van dag tot dag en van jaar tot jaar.

Wat ze van ons hopen te ontvangen, is: onze liefde- volle belangstelling, een plaats in de harten van onze menschen. Waar ze recht op hebben, is dat we met hen strijden in onze gebeden om den zegen Gods over het door hen uitgestrooide zaad. Dat we ons met hen verheugen in hun vreugden en hun de over- tuiging schenken dat hun moeite ons niet onbewogen laten,

Om ons daarbij te hulp te komen, zenden ze ons hun jaarverslagen. Met dankbaarheid ontvangen we ze en verwachten dat ze in onze kerken veel belang- stelling zullen vinden.

Zeer sterk is de verleiding om uit ieder rapport het voornaamste met U door te lezen. Maar dan zouden we heel wat meer ruimte ter beschikking moeten hebben dan ons hier toegestaan kan worden.

Poerworedjo.

Laten we U in het kort mogen rapporteeren, dat we in de stad Poerworedjo zelf 3 Christelijke Scholen voor Westersch Lager Onderwijs hebben en wel:

1. **de Holl. Jav. School** onder leiding van den Heer Kranenburg. Binnen haar lokalen herbergt ze ruim 300 leerlingen; en 47 kleintjes bezoeken de 2 voorklassen. Een ruim arbeidsveld dus; en op zijn tijd brengt het zijn vruchten voort. Onder de jongelui, die dit jaar met goed gevolg eindexamen deden, waren er meerderen, die verder gingen leeren aan andere Chr. onderwijs-inrichtingen. We hopen, dat zij het aantal vermeederen zullen van die oud-leerlingen, die in den loop der jaren tot de goede belijdenis mochten komen.
2. In de tweede plaats **de Holl. Chin. School**, die met allerlei tegenstroomingen te worstelen heeft. Toch houdt de Heer Hooijsma met zijn staf moedig vol. Zij hebben 203 leerlingen voor hun verantwoor- ding; en weten met hun zessen aan de school te geven wat deze behoeft.
3. Ten derde de ons welbekende **Huishoudschool**, die van de Koningin toestemming ontving, zich voortaan „**Prinses Beatrix School**” te noemen; een onderscheiding, die gewoonlijk niet aan ongesub- sidieerde inrichtingen verleend wordt. In haar nieuwe gebouw heeft ze ruim 80 meisjes in opleiding, waarvan 12 in het internaat. Wij kennen deze school onder meer vanwege den finantieelen nood, die haar telkens een beroep op onzen bijstand doet uitbrengen. Hierin onderscheidt ze zich van haar lotgenooten te Poerwo- redjo, die zich althans redden kunnen. Dankbaar voor wat zij dit jaar uit het vaderland mocht ont- vangen, blijft ze zich dringend in den steun onzer kerken aanbevelen.

De busjesclub uit Nijmegen „Jong gewend, oud gekend”.

Koeto-Ardjo.

4. Te Koeto-Ardjo ontmoeten we den Heer Hartman, dien we o.a. kennen uit de energieke hulp, door hem aan Tlepok bewezen toen het kerkje daar door een aardbeving verwoest werd. Hij is hoofd van de **Schakelschool** en meldt ons een sterke uitbreiding van zijn schoolbevolking, zoodat er tot de inrichting van twee parallel-eersteklassen moest worden overgegaan, waarvan één voorloopig in een speelloods ondergebracht werd, de andere in een huurlokaal.

Ze willen nu 3 lokalen gaan bijbouwen. De resultaten zijn verheugend. Meerdere oud-leerlingen verkiezen in Christelijken kring te blijven. De Heer Hartman is een gelukkig man. God maakt zijn weg zeer voorspoedig.

5. Ten slotte leidt de Heer Gouw loe Liong ons rond in zijn **Holl. Chin. School**. In deze Westersch georiënteerde school treffen we geen enkele Hollandsche leerkracht aan. Toch is het Hollandsch hier de voertaal. Doet dit thans nog wat vreemd aan, in de nabije toekomst zal het wel zoo de regel worden. En het kan ook wel. We maken kennis met 6 leerkrachten, die voor 199 kinderen te zorgen hebben. Een respectabel getal. Ze tobben meer met het op peil houden van het noodige aantal onderwijzers(essen), dan met het werven van leerlingen. We vereenigen ons met den wensch van lingen. We vereenigen ons met den wensch van den hoofdonderwijzer: de Heere geve ons sterkte en wijsheid, opdat wij onze leerlingen op het pad naar Christus kunnen leiden.

Jeugdwerk.

Aan al deze scholen wordt veel tijd en liefde besteed aan het jeugdwerk. Zondagsscholen, Kerstfeestviering, kampeeren, Bijbelclubjes, Driehoekswerk onder meisjes, Tridharmawerk onder jongens, zangclubjes, vacantie-uitstapjes, alle gelegenheden om met de kinderen intiemer aanraking te krijgen, worden benut om toegang tot de harten te winnen. Aan enkele

scholen geven onze mission. predikanten catechetisch onderwijs. Het is te verstaan, dat dergelijke arbeid van de zijde der ouders nog al eens tegenwerking ondervindt. Het Evangelie heeft ontzaglijk veel te overwinnen in deze wereld, doordrenkt van Mohammedanisme en heidendom. Dóen de ouders vaak slechts noodgedrongen hun kinderen op de dagschool, dit jeugdwerk, als vallend buiten het eigenlijk schoolprogramma, is niet noodzakelijk voor het einddiploma, en moet het hebben van de gunst der ouders en den goeden wil der kinderen. Twee factoren, die niet makkelijk, slechts met wijs beleid, tot medewerking te brengen zijn.

Ziehier een en ander uit de 5 jaarrapporten.

Vele honderden kinderen uit Javaansche en Chineesche gezinnen hooren hier de blijde Boodschap. Dag in, dag uit brengen gebed en dankzegging hen vóór den troon van God, Die hen in Christus tot Zich roept om Zijn eigendom te zijn.

Danken we den Koning der Zending, dat Hij ons in die breede schaar onderwijzers en onderwijzeressen zulke trouwe, moedige medearbeiders wil schenken.

We bezitten in hen een krachtigen, we mogen wel zeggen onwaardeerbaren steun.

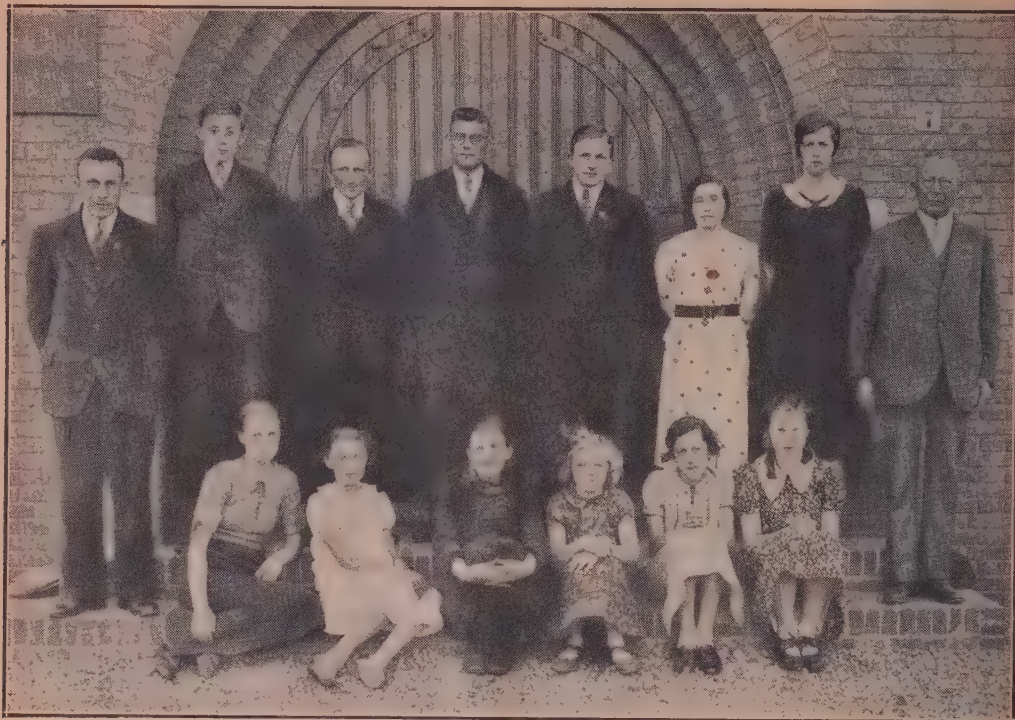
Hij zegene al die gemeenschappen van onderwijzers en leerlingen, en plante ook daardoor Zijn kerk op Midden-Java.

- De busjesclub te Nijmegen.

Bij dit kiekje behoeft men niet te vragen waarom deze meisjes en jongens zoo met elkaar op deze foto staan.

Elk heeft een busje in de hand. Zij vormen te zamen de busjesclub. En natuurlijk is het voor de zending, wat zij met die busjes ophalen. Anders stonden zij niet in het Zendingsblad. En zij hebben schik in hun werk. Dat zegt ons wel de vriendelijke lach op aller gezicht en de manier waarop zij allen hun busje laten zien. En de Zendingscommissie te Nijmegen is zeer content over hun werk.

W. B.

De Zendingcommissie Beekbergen.

Beekbergen's Zendingcommissie met haar collectantjes.

De Gereformeerde Kerk te Beekbergen is niet groot. Zij telt nog geen 400 zielen. Maar in kleine kerken zijn de dingen soms zoo uitnemend geregeld, dat groote kerken er wel een voorbeeld aan kunnen nemen. Zoo is het ook te Beekbergen wat de Zending onder de Joden en onder de Heidenen en Mohammedanen betreft. De Kerkeraad heeft haar Zendingcommissie opgedragen te zorgen, dat in elk gezin der Gemeente gratis beide Zendingsbladen worden bezorgd. En de commissie voert dit uit door haar collectantjes, die bij de bezorging der bladen het busje presenteren. Zij doen dat met ijver en trouw. En alles loopt best. Er is kennis van en liefde voor de Zending. En de busjes brengen goed wat op.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Zending onder de Chineezzen in Nederland.

De lezeressen en lezers van ons Zendingsblad, verlangen er naar om weer eens wat van Ds. Pieron te hooren over zijn werk onder de Chineezzen. Er zijn zoovele zonen van het groote Rijk, waaraan Japan zich gewaagd heeft, uit Rotterdam vertrokken, maar er zijn vele Noord-Chineezzen in Amsterdam komen wonen, zoodat het werk voor onzen Missionaris niet

vermindert, maar zich verplaatst.

Herhaaldelijk werd Ds. P. gevraagd of de Chineezzen, die onder ons wonen, ook hun godsdienstig leven handhaven. Daarop geeft Ds. P. antwoord in onderstaand stukje.

Over het godsdienstig leven der Chineezzen zou heel wat te zeggen of te schrijven zijn. Verleden jaar hebben in „de Opwekker” vervolgartikelen over de Chineesche feesten en ceremoniën gestaan. Er is practisch geen dag zonder eenige feestelijkheid voor het godsdienstig leven. Heel beknopt wil Ds. P. er wel eens wat over schrijven in ons Zendingsblad. De godsdiensten in de wereld hebben ons zooveel te zeggen en zij maken toch de eigenlijke wereldbeweging uit.

Nog even geduld hebben, want de voorbereiding voor verschillende Kerstfeesten is begonnen en daarvan krijgt onze Missionaris een flinke portie.

Wij blijven het werk hartelijk aanbevelen in Uw gebed.

Het adres van onzen Penningm. Ds. H. Popma, Strevelsweg, Rotterdam (Zuid) is U bekend. Giro: 92886.

V.

Godsdienstig leven van de Chineezzen in ons land.

Een vraag, die me vaak wordt gesteld, is deze, of de Chineezzen in ons land iets aan hun godsdienst „doen”. En het antwoord, dat ik op deze vraag moet geven, is steeds: „Nee, daar merk je heel weinig van”. Uit boeken over China weet je, dat in bijna elk Chineesch huis een „altaar” is, gewijd aan de voorouders. Daar worden door den oudsten zoon de offers gebracht aan de geest van zijn vader. Voor dit altaar

worden alle belangrijke gebeurtenissen in het familie-leven gevierd, als het ware in gemeenschap met de geesten der voorouders.

Maar nu is het een wonderlijke ervaring, dat je in de Chineesche verblijven hier in Nederland nergens zoo'n altaar" aantreft. Op één uitzondering na: In een oud logement ergens in een slobje van Oud-Amsterdam heb ik een geïmproviseerd altaartje aangetroffen. 'n Oud pindamantje had van rood-gekleurd bordpapier, garenklosjes en kerstkaarsjes er zelf een gefabriceerd. Maar dit is dan ook het eenige, dat ik op mijn tochten door de Chineesche kolonies heb gezien.

En als je dan aan een Chinees de vraag stelt, hoe dit te verklaren is, dan antwoordt hij je, dat de vereering van de geest der voorouders in een vreemd land geen zin heeft. Ja, hij zal ook hier vol piëteit zijn voorouders gedenken, maar de religieuze plechtigheden van offer en herdenking hebben alleen betekenis in de kring van eigen familie en op den voorvaderlijken bodem.

In dit antwoord is duidelijker dan in menig lang betoog den diepen zin maar ook de diepe armoede van den Chineeschen godsdienst geteekend. 't Is een religie, die niet veel meer is dan een adoratie van de heilige opeenvolging der geslachten, de bijna mystiek opgevatte lijn van het bloed die het van nu verbindt met den gelukkigen oertijd. Maar hiermee is tegelijkertijd haar beperktheid en haar armoede geteekend. Want zoo blijft deze godsdienst dan ook gebonden aan de warme vertrouwdeheid van eigen familie, aan de bijna mystieke gemeenschap met eigen bodem. **Daar-buiten geeft ze haar vermeende troost en haar vermeende rust niet. *)**

Hier is nu een aanknoopingspunt voor onze Evangelieverkondiging. Wij mogen dezen Chineezzen in den vreemde vertellen van een God en Vader, die niet gebonden is aan familie of voorvaderlijken grond, maar die in Jezus Christus overal aangebeden kan worden in geest en in waarheid. Een God, wiens nabijheid en wiens troost ons wil begeleiden op al onze wegen.

PIERON.

*) In dit licht moet U het moderne heidendom eens bezien. Denk eens aan zijn adoratie van de eeuwige klachten van eigen bloed en bodem!

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Derde kwartaalsverslag van de Zending in Banjoemas.

De dames W. Dreckmeier en C. C. H. Esser.

De maand Juli is de vakantie-maand. D.w.z. de schoolcursus voor de scholen met Westersch, d.i. Holl.-Onderwijs loopt af eind Juni, die van de Inlandsche scholen in het midden der maand. In alle geval met 1 Augustus begint de nieuwe cursus voor alle scholen en daarmee van zelf de nieuwe jaarkring voor aller-

lei werk dat zijdelings met het onderwijs verband houdt.

Zoo namen dan met 1 Juli twee huisgenooten van ons afscheid, die beiden in Batavia een nieuwe werkkring zouden aanvaarden.

Allereerst denk ik aan Mejuffrouw W. Dreckmeier, een zuster van de directrice van het Zendingssiekenhuis te Magelang.

Zij was onderwijzeres aan de „Holl. Chineesche Zendingsschool" te Poerbolingo. Gedurende twee jaar (1931—1933) heeft zij tevens het internaat van den toen nog in Poerbolingo gevestigde Huishoudschool „Mardi Kenja" geleid. Sedert Januari 1934 is deze school (directrice Mej. H. M. King) in Poerwokerto gevestigd.

Ook had het evangelisatiewerk onder de Chineezzen haar bijzondere belangstelling. Aangezien zij Secretaresse-penningmeesteres van het Comité van de Chineezenzending, uitgaande van de Hollandsche Gereformeerde kringen in Poerwokerto en Poerbolingo was, lag dezen arbeid bepaald op den weg van haar, die bovendien door dagelijkschen arbeid op school doorlopend met Chineesche kinderen en hun ouders in contact gebracht werd.

Hoe warm heeft zij er steeds voor gepleit, dat de zoo hoopvolle zending onder de Chineezzen meer systematisch zou aangepakt worden. Ze verlaat Poerbolingo in het vertrouwen, dat dat door de beroeping van een eigen predikant voor de Chineezzen in de naaste toekomst zal verwezenlijkt worden.

In Batavia is haar als Directrice van de daar bestaande Christelijke Fröbelkweekschool een belangrijke taak toevertrouwd. Moge zij door 's Heeren zegen in die nieuwe functie tot een rijken zegen gesteld worden.

Haar plaats op de school in Poerbolingo werd met ingang van 1 Augustus vervuld door den Heer Ko Bie Tjai, gekomen van de H. I. Kweekschool te Solo.

De tweede huisgenoot, die ons verliet, was onze Dochter.

Sedert December 1933 was zij bij ons. In die 4½ jaar heeft zij zich allereerst op de bestudeering van het Maleisch en Javaansch toegelegd. Haar werk gold de vrouwen en meisjes van Poerbolingo en omstreken en van Poerwokerto. Vooral op de laatste plaats wordt zij gemist. Hier heeft zij het jeugdwerk onder de meisjes opgezet. Het is de vraag of er voldoende krachten zijn om dit werk voort te zetten, zooals het begonnen was.

Ook had zij met een paar vóóranstaande Chineesche families contact gekregen, dat wel naar wij hopen vastgehouden, maar moeilijk uitgebreid zal worden.

Haar bijbellessen op de Europeesche School te Poerbolingo werden overgenomen door de echtgenoot van Dr. Bosch, den tijdelijken tweeden arts van Trenggiling (gedurende het verlof van Dr. Miedema).

Het onderricht aan twee Chineesche onderwijzeressen te Klampok wordt voortgezet door Mejuffrouw C. Zuidema, onderwijzers aan de H.C.Z.S. te Poerbolingo.

Onze huisgenoot Moertinah, de Javaasche evangelist, mist zeer haar hulp en leiding.

Moge zij als waarnemend Secretaresse van de Christen Jonge Vrouwen Federatie te Batavia tot een zegen en in wijdere kring gesteld worden dan dit in Poerbolingo het geval kon zijn.

Intusschen ziet het arbeidsveld alhier ten zeerste uit naar een daartoe opgeleide vrouwelijke zendeling, die de zoo breede akker in Banjoemas met volle kracht en jeugdig enthousiasme bewerken moge.

Cursus te Adiredja.

Door het hoofd der Zendingsschool te Adiredja, de heer Soeparman Martatenaja, is in 1936 een cursus tot opleiding van Volksonderwijs opgezet. Eind Juni werd door den Schoolopziener van Kroja in opdracht van de Schoolinspectie aldaar het eindexamen afgenomen.

Alle acht cursisten slaagden met bijzonder goede cijfers, waaronder één meisje.

Zes vonden voorlooping in Solo plaatsing en twee konden wij zelf gebruiken.

Voor onzen Martatenaja, die midden Juli herdacht, dat hem zelf vóór 25 jaar het diploma als onderwijzer, opgeleid op de normaalschool, de Keucheniuschool te Jogjakarta, werd uitgereikt, waren het blijde dagen van dank en wij verheugen ons met hem.

Accountant Wielenga.

In dienzelfden tijd viel het bezoek van den accountant, den heer G. Ph. Wielenga, aan ons arbeidsveld. Over en weer heeft het veel meegewerkt tot een onderling verstaan. Jammer, dat de zoo heel krap toegemeten tijd niet gelegenheid gaf tot een meer intense kennismaking.

1 Augustus.

In de maand Juli bereidt men zich op schoolterrein vóór tot den nieuwen cursus. Dit had ditmaal wel voor ons een heel bijzondere beteekenis.

Immers: een verdere uitbouw van het onderwijs was, niettegenstaande den critieken financieelen toestand, niet langer te keeren.

Schoolopening en reorganisatie stonden op het program. Zoo moesten dan onderwijzers gezocht, leerlingen verzameld, localiteiten ingericht worden.

Het resultaat was, dat 1 Augustus voor het arbeidsveld in Banjoemas een gedenkwaardige dag op schoolgebied zal blijven.

De Schoolvereniging opende onder veel meewerking der bevolking haar Schakelschool in Poerbolingo: een inrichting, die de schakel wil zijn tusschen het Inheemsche volksonderwijs en het meer uitgebreid lager onderwijs op Westerschen grondslag.

Op aandringen van het onderwijsdepartement werd de Inheemsche zendingsschool te Poerbolingo gesplitst in een Maleische School voor de Chineesche leerlingen en een Javaansche voor Inlandsche. Als tijdelijk hoofd van de Maleisch-Chineesche School benoemen wij Mejuffrouw Tan, een onderwijzeres in Februari door ons gedoopt.

Aan het verlangen van het personeel van het Zendingziekenhuis Trenggiling werd voldaan door in de omgeving een driejarige volksschool te openen.

Poerwokerto bleef niet achter. Vlak bij de Kliniek van Dr. Zwaan werd een volksschool ingericht. De reeds bestaande M.C.S. aldaar werd gereorganiseerd door de drie laagste klassen aan twee Chineesche normalisten toe te vertrouwen en voor de beide hoogste klassen een Amboneeschen onderwijzer van de Solosche Kweekschool aan te stellen.

Ds. J. A. C. Rullmann.

Als wij onze gedachten laten gaan over wat er in

het derde kwartaal zich heeft afgespeeld, dan richten zij zich vanzelf allermeeft op den collega, die in Holland is. Voor hem en om zijnentwil voor ons arbeidsveld was het wel een uiterst belangrijk tijdperk.

Allereerst de benoeming (en aanneming daarvan) als docent aan de Theologische School.

Wij zijn blij en dankbaar, dat „onze” Rullmann tot zulk een belangrijke taak geroepen werd. Maar de keerzijde van die blijdschap is er niet minder bitter om: wij zullen hem voortaan moeten missen voor Banjoemas, n dat is wel een heel groot gemis. Gelukkig, dat niet dadelijk het vonnis wordt uitgevoerd. Er is groote waarschijnlijkheid, dat hij nog wel 1½ jaar tot ons zal terugkeeren, alvorens zijn taak in de Sultanstad te aanvaarden.

Of die waarschijnlijkheid, werkelijkheid zal worden, hangt ten nauwste samen met de vraag, of de gezondheidstoestand van Mevrouw Rullmann een spoedige terugkeer naar Indië toestaat.

Ik behoeft niet te zeggen, dat het in September spannende dagen ook voor den Zendingskring in Indië waren, toen de berichten van doodelijke ongesteldheid binnen kwamen.

Ons aller gebed ging toen op. Moge door algeheel herstel blijken, hoe heerlijk het verhoord is!

Ds. Wirjatenaja.

Onze gemeente te Poerwokerto werd teleurgesteld, doordat de beroepen predikant Ds. Wirjatenaja van Tlepok heeft meenen te moeten bedanken voor de beroeping, die hem op ons arbeidsveld terug zou brengen.

Pengaloesan.

Naar de wensch van de Classis werd de kring te Pengaloesan bij de geïnstitueerde kerk van Poerbolingo gevoegd. In Augustus kreeg het nog hooger op de helling van den Slamet gelegen Katelklawoe een eigen plaats van saamkomst. Tot dusver kerkten ze te Pengaloesan, waar ze ook voortaan nog wel de sacramenten zullen gebruiken. De onderlinge afstand — vrij steile bergweg — is ongeveer 5 kwartier loopen.

Een broeder uit Pengaloesan werd als ouderling en één uit Katelklawoe als diaken tot den Kerkeraad van Poerbolingo toegelaten.

Als zij naar beneden komen om de maandelijksche kerkeraadsvergaderingen bij te wonen, blijven ze een etmaal over om met de courantrondbrengers en leekepredikers nog verder onderricht van mij te krijgen.

Kandangwangi en Bandjarmangoe.

Wegens misgedrag moest aan den courantenrondbrenger Ajoeb ontslag worden verleend. Dit bracht moeilijkheid voor de verzorging van de afgelegen gezinnen in Kandangwangi en Bandjarmangoe (Oostelijk gelegen, in het Bandjarnegarasche), die voor een groot deel aan hem was toevertrouwd.

Hoe dáár voortaan in voorzien zal worden, is nog niet duidelijk.

Zendingsavond.

Memoreeren wij tenslotte, dat op den avond van 20 Augustus een bijzonder goed geslaagden Zendingavond te Poerwokerto gehouden is, dan is het voornaamste der memorialia van het derde kwartaal opgesomd.

De heer en Mevrouw Scholten—Piccer.

Moge dit schematisch verhaal zoowel de Zending-leiders als de gemeente, die haar bijstaat, opnieuw overtuigen, dat een onverflauwde ijver en een volhardende trouw noodig blijft om de zaken van 's Heeren Koninkrijk in Indië zóó te behartigen, dat wij er met goede consciëntie rekenschap van zullen kunnen geven en de hoop mogen vasthouden, dat onze arbeid niet ijdel zal blijken te zijn, wijl zij „in 'en Heere" geschiedt: gehoorzamend aan Zijn bevel, steunend op Zijn hulp, geheiligd door Zijn gemeenschap en zeker rekenend op Zijn zegen.

P.

E.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De heer en Mevr. Scholten—Piccer.

Donderdag 24 November l.l. is de heer H. H. Scholten voor de derde maal uitgegaan naar Indië.

De eerste maal ging hij uit in dienst van het Gouvernement. Dat was in 1920.

Op voorstel van Dr. J. Offringa, die toen directeur was van het Petronella-hospitaal, is hij omstreeks 5 jaar later benoemd tot administrateur van dit ziekenhuis. Sinds is de heer Scholten als administrateur werkzaam in dienst der Zending te Djokja. Zijn eerste verlof genoot hij in 1931.

In April van dit jaar kwam hij voor de tweede maal met verlof naar Holland. Om gezondheidsredenen was Mevrouw reeds een paar maandén vroeger hierheen gekomen.

Gelukkig heeft de Heere het verblijf in Holland willen zegenen tot herstel van Mevrouw, zoodat zij nu met haar man naar Java kon terugkeeren. Maar van de vijf kinderen hebben zij er vier in Holland moeten achterlaten. Zooals vaak de menschen, die de Zending dienen, moeten doen. Het is één van de donkerste schaduwzijden in het leven der Zendingsmenschen.

De oudste zoon van den heer en mevrouw Scholten heeft een positie in Indië. Hij is thans als arts in dienst der Zending te Sibolangit op Sumatra.

Het echtpaar Scholten-Piccer hoopt hem op te zoeken en op de reis naar Java een week op Sumatra te blijven, om daarna de reis weer voort te zetten naar Djokja.

Moge de zegen des Heeren ook dit echtpaar vergezellen.

W. B.

Een feestdag in Wates.

Op weg van Poerbolinggo naar Soerakarta stapte ik Woensdag, den 26en October, in Djokja uit den trein, omdat ik uitgenoodigd was de bevestiging en intrede bij te wonen van den Mas Pandita Hardjosowojo, die aan den avond van dien dag plaats zou vinden in Wates. Ofschoon ik de Zending van Noord-Holland niet officieel kon vertegenwoordigen, daar ik al jaren niet meer als deputaat zitting heb, meende ik toch de uitnoodiging te mogen aanvaarden, omdat ik als predikant van een der Noord-Hollandsche Kerken zeer nauw met het werk in Djokja verbonden ben.

Men had mij van te voren gezegd, dat het een lange dienst zou worden in een warm kerkgebouw en dat ik van al het gesprokene geen woord zou kunnen verstaan. Inderdaad, dat is uitgekomen. Meer dan drie uur heeft de dienst geduurd en meer dan drie woorden heb ik niet kunnen thuis brengen. En toch draag ik met me mee de herinnering aan een van de mooiste

kerkdiensten, die ik ooit heb bijgewoond.

Er zijn heel wat jaren verlopen sinds Ds. Sopater aan de Kerk van Gondokoesoeman, in Djokja zelf, als eerste Javaansche predikant verbonden werd. De hoop, dat op deze eerste bevestiging spoedig een tweede volgen zou, is niet bewaarheid. Maar na jaren van voorbereiding was nu het oogenblik gekomen, waarop het aantal Javaansche predikanten in het Djokjasche tot twee zou worden opgevoerd.

Hoe dikwijls had ik op vergaderingen in Amsterdam den naam Wates al niet gehoord. Ik wist, dat er een mooi kerkgebouw verzeen was; ik wist ook, dat het zendingswerk in het Koelon Progosche gestadigen voortgang had en dat vooral in Wates zelf in de laatste jaren groei verblijvend was.

Maar nu mocht ik dat alles met eigen oogen aanschouwen. En ik mocht een van de hoogtepunten meemaken van het zendingswerk in die streek. Wie kan zich dan vervelen, al duurt de dienst wat extra lang en al is het gesprokene voor hem onbegrijpelijk? Mijn ooren hoorden klanken, maar mijn oogen zagen menschen, Christenen, die door de prediking van het Evangelie bereikt waren, die Christus beleiden hadden en die door den Doop in de strijdende Kerk waren ingelijfd. Ik werd niet moe naar die gezichten te kijken, gezichten van ouderen en jongeren, ik genoot van de mooie Javaansche kleederdrachten en bemerkte, dat ook hier de Westersche mode haar intree al gedaan heeft en sommigen er toe heeft gebracht maar ten deele nog vast te houden aan een kleeding, die zoo volkomen past bij dit volk en bij dit land. Alle aanwezigen waren in hun beste gewaad ter kerk gegaan. De mannen droegen de kris in den gordel op den rug, de enkele vrouwen, die aanwezig waren, zagen er in haar Javaansche kleederdracht zoo sierlijk uit. Dat trof me wel even, dat het kerkgebouw gevuld was met mannen, terwijl de vrouwen bijna geheel ontbraken. Ze waren wel in de buurt, ook kinderen, want door de open vensters hoorde je af en toe de stemmen roezen. Maar het zal wel zijn oorzaak gevonden hebben in het feit, dat ze bang geweest zijn, dat het kerkgebouw de schare niet zou hebben kunnen bevatten, als ook zij in grooten getale mee waren binnengegaan.

Ds. Hardjosiswojo, die al meerdere jaren in het Koelon Progosche als goeroe indijl heeft gewerkt, is als predikant beroepen door de kerken van Wates, Kalipenten en Ngoelakan, zoodat hij drie gemeenten te verzorgen krijgt. In de ouderlingenbank zaten dan ook naast de ambtsdragers van Wates vertegenwoordigers van de twee andere kerkjes, die in zielental bij die van Wates achterstaan. Het mooie is, dat deze drie kerken samen, alle gelegen in Koelon Progo, ook de verzorging zich zien toegewezen van de nog niet geïnstitueerde gemeenten in dit aparte gebied, zoodat nu voortaan heel deze streek tot algeheele zelfstandigheid is gekomen. Het Zendingswerk heeft hier dus het einddoel bereikt. Deze zelfstandige kerkjes, die hun eigen predikant hebben en op zich genomen hebben te zorgen, dat hij zonder zorg van het Evangelie leven kan, staan in de groote Mohammedaansche omgeving als kaarsen op den kandelaar. Zij hebben de roeping in haar omgeving het Evangelie te prediken en op te roepen tot bekeering. Het werk, dat de Kerken van Noord-Holland deden in Christus' Naam, nemen zij nu over van die Kerken, omdat ze zelf gekomen zijn tot vollen wasdom.

En die richting moet het steeds meer uit. Zoo bereikt de Zending het haar van Christus gestelde doel.

Dat beteekent natuurlijk niet, dat er nu voor de Kerken van Noord-Holland minder te doen valt. Want ze mogen dan op dit terrein van Koelon Progo gekomen zijn tot het uiteindelijke doel, er blijft in Djokja met zijn geweldig dichte bevolking nog ontzaglijk veel te doen. We staan pas aan het begin, al geeft het moed, dat hier het werk gelegd kon worden in de handen van de Javaansche Kerken, die bereid zijn in Christus' Naam en naar Zijn bevel dit gedeelte van het groote Vorstenland voor haar rekening te nemen, Zondag aan Zondag gesterkt door de bediening der genademiddelen, die ze ontvangen van den Heiland in den hemel door den dienst van een van de zonen van het eigen volk.

Ik zat in de kerk temidden van mijn Hollandsche en Javaansche collega's. Aanwezig waren met mij van de Hollandsche predikanten Ds. van Reenen, die den dienst leidde, Ds. Allaart en de docenten Dr. Bavinck en Ds. Pos. Maar naast ons zaten zeven Javaansche predikanten, Sopater van Djokja, Wirjotenojo van Koetahardjo, Darmohatmodjo van Poerworedjo, Atmowidjono van Solo, Soempanahardjo van Solo, Reksdihardjo van Keboemen en Soemardjono van Semarang.

Om 6 uur in den avond ving de dienst aan. Vooraf was door een der ouderlingen van Wates een kort welkomstwoord gesproken: Ds. van Reenen beklom den kansel, preekte over Openb. 3 : 8. Na de bevestiging preekte Ds. Hardjosiswojo over Joh. 3 : 29 en 30. Daar ik van het gesprokene niets verstaan kon, ben ik ook niet in staat te vertellen wat ze gezegd hebben.

Voor mij was het geweldige en aangrijpende moment in heel dezen dienst de bevestiging zelf. Voor de preekstoel lag gekniel op een kussen Ds. Hardjosiswojo. Rondom hem stonden de vijf Hollandsche en de zeven Javaansche predikanten, allen deelnemende aan de handoplegging. In het Javaansch werd gezongen de zegenbede uit Psalm 134. Ik keek maar naar die 12 uitgestrekte handen boven het hoofd van den geknielden predikant. Ik kan niet uitspreken wat er op dat oogenblik in mijn ziel omging. Maar een groote ontroering maakte zich van mij meester. Ik bleef maar kijken, 7 bruine en 5 blanke handen boven dat gebogen hoofd. Het was onbeschrijfelijk heerlijk. We stonden in een kring, naast mij stond een van de Javaansche predikanten, naast dien nog een, dan kwam Dr. Bavinck. In een bonte rij stonden we naast elkaar. De bruine hand lag uitgestrekt naast de blanke, het was een gewirwar van bruin en blank boven dat hoofd van den man, die het groote uur van zijn leven doormaakte.

En deze broeders ziende en achter hen de gemeente, dankte ik God en greep moed.

Och, wat zijn deze weinigen in zoo'n groote wereld?

Wat zijn deze zwakke krachten tegenover zoo'n sterken vijand?

Wat bereiken deze enkele stemmen als de orkaan van de tegenstand loeit?

In dat uur heb ik die vragen van ongeloof niet voelen opkomen. Ik zag ze en wil ze blijven zien als gezanten van Christus' wege door wie God laat uitgaan de bede tot het Javaansche volk: Laat u met God verzoenen.

Na een korte pauze, die volgde op de intrepreek

De leidsters met de jongens en meisjes voor de Zendingsbusjes te Halfweg.

van Ds. Hardjosiswojo, heeft een kinderkoortje van de Chr. school te Wates heel mooi gezongen.

Daarna volgde een heele rij van sprekers, die gelukwensen aanboden namens den kerkeraad, de Zending, de Javaansche Synode, de Classis, het Inlandsch Bestuur, de collega's en de goeroes indjil. Ook daarvan verstond ik geen woord, behalve dan het door mij zelf in het Hollandsch gesprokene, dat door Dr. Bavinck in het Javaansch vertaald werd.

Maar ik verveelde me ook daarbij geen oogenblik. Want het bleef daar binnen in mij maar zingen. De Heere had mij heerlijke dingen doen zien.

Er moet in het Djokjasche nog veel strijd gestreden worden.

Maar de Heere, de God der legerscharen, is met ons en met onze Javaansche broeders en zusters.

W. G. HARRENSTEIN.

De Zendingscollectantjes te Halfweg met hun leidsters.

Voor de Zending van Noord-Holland moet Halfweg's Kerk een flink bedrag opbrengen. Maar men doet het trouw en op tijd. En het gaat goed, want er leeft warme liefde voor de zaak der Zending. En onder de goede leiding van een paar dames doen de jongens en meisjes, die met de busjes rondgaan, ijverig hun best om goed wat bijeen te brengen. En dat gelukt hun. Men is over hun ijver zeer tevreden.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Huisbezoek bij Chineesche vrouwen.

Menschen in het Oostersche land hebben behoefte aan beelden. Het is in dezen tijd al niet anders dan toen de Heere Jezus nog op aarde was. De godsdienstige waarheden moeten in concreten vorm aan de eenvoudigen worden gebracht.

De Chineesche bijbelvrouw, die mij zoo goed als altijd vergezelt, weet dat en houdt er rekening mee. Wat heb ik veel van haar geleerd in de twee jaren, dat wij het Evangelie brengen in de Chineesche kampongs! In kennis en inzicht van den bijbel moet ik het wel van haar winnen, maar zij kan Gods Woord toepassen op het leven van de vrouwen, zoodat niemand zich aan den klem ervan kan onttrekken.

Ik zal haar eens aan het woord laten.

„Ons leven is een reis. Hier op aarde zijn we niet lang, eigenlijk o, zoo'n kort poosje maar. Hebben jullie er wel eens over nagedacht, hoe kort ons leven wel is? Je kunt het vergelijken met een wandelaar, die langs een huis komt en aangeroepen wordt door den bewoner van dat huis, die toevallig in de deur staat.

U gaat toch niet voorbij, zonder hier even uit te rusten? Kom, trêe binnen, al is het maar een ogen-

blikje.... ik zal u wat te drinken geven. Daarna kunt u verder gaan!

Wij loopen hier maar even aan, en drinken een teug. Tijd om te gaan zitten is er haast niet, en dan... is het uit met ons verblijf op aarde!"

„Als je op reis gaat, dan moet je van spoor of bus gebruik maken, is het niet? En in trein of bus laten ze je niet toe, of je moet een kaartje kunnen betalen. Om de onkosten voor de reis bijeen te krijgen, moet je van te voren elken dag wat weggelegd hebben. (Het zijn doorgaans heel arme mensen, tegen wie de bijbelvrouw spreekt). Als je vergeet te sparen, dan krijg je het reisgeld niet bij mekaar en dan kom je nooit waar je wezen moet." Mijn helpster behoeft de uitleg niet te geven: iedereen weet, dat met de reis ons leven bedoeld is, met het eindpunt de Eeuwigheid; met het verzamelen van reisgeld: het bedenken van de geestelijke dingen, het gebruik maken van de middelen der genade. Hieronder nog een beeld van ongeveer dezelfde duiding.

„Zeg, Tante, als je naar de markt gaat, neem je dan een lege beurs mee? Natuurlijk niet, hè, hoe zou je anders het noodige kunnen koopen? De mensen zouden je uitlachen! Neen, wie naar de passer gaat, moet geld bij zich hebben en deugdelijk geld ook. Pas op, als het vals is, dan heb je er nog niets aan! Die koopvrouwen op de markt zijn zoo gewiekst, die laten zich niet foppen. Goed, deugdelijk, waardevol geld moet je ze kunnen toonen, anders krijg je koopwaar niet!"

Tegen een oude man:

„Nietwaar, vadertje, een vogeltje mag den heelen dag nog zoo in de weer geweest zijn, om voedsel voor zich en zijn jongen te zoeken,.... 's avonds zoekt het een plekje om zijn pootjes neer te zetten...."

Tegen een vrouw van 71 jaar:

„We willen allen gaarne in den hemel komen, nietwaar moedertje? Jij ook en ik ook. Dat willen alle menschen wel. De hemel is het huis van God. Kijk nu eens, als we hier op aarde een huis willen binnen gaan, dan dienen wij den eigenaar of den bewoner eerst te kennen. En omgekeerd moet hij weten wie wij zijn, anders ontvangt hij ons niet, dat spreekt van zelf.¹⁾ Of er moet iemand meekomen, die de vreemde voorstelt en een goed woord voor hem doet."

Je haren zijn al wit Moedertje, en het duurt misschien niet lang meer, dat God je roept.... Als je nu Daarboven een plaatsje wilt ontvangen en aanklopt aan de poort, ben je dan zeker, dat God je in Zijn Huis toelaten zal?

Begrijp je nu, wien wij noodig hebben om onze voorspraak te zijn bij God? Ja, dat is de Heere Jezus. Als Hij zegt: „Vader, deze vrouw ken Ik, zij heeft de toevlucht tot Mij genomen, en Ik heb haar verlost, haar een plaats in Uw Huis beloofd!" dan is alles in orde. Dan heb je niets meer te vreezen. Hoe

verschrikkelijk daarentegen zou het zijn, wanneer Jezus van je zou moeten zeggen: „Ga weg, Ik ken u niet!"

We kwamen onlangs bij een Christen-Chinees, een oud man, die een doekoen gehaald had, om van zijn ziekte af te komen. We schrokken, toen we het merkten, want de man stond als een trouw Christen te boek. U weet toch wat het halen van een doekoen wil zeggen? De doekoen is de man, die met toovermiddelen, met bezweringen, de ziekte probeert te verdrijven²⁾. Puur Heidendom, al neemt zoo'n doekoen, als het een Ambonnees is, wel Christelijke termen in den mond. Het is een der eerste zaken, die de jonge Christenen moeten afleggen — dit raadplegen van doekoens — en dat voelt de Inheemsche Christengemeenschap op ons terrein doorgaans wel heel zuiver aan. Dit is niet Gods hulp vragen, maar hulp van den Satan inroepen. Het is lijnrecht in strijd met het: „Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben." Het is heil verwachten van een anderen kant dan van God. We stonden voor het geval, de vrouwen duidelijk te maken, hoe verkeerd dit is.

„Maar", zei een van de vrouwen op de samenkomst, „al mag het dan niet, 't is toch gek, dat je heel vaak geneest bij een doekoen. Hoe kan dat?"

Ik wou juist een redeneering gaan opzetten over het verschrikkelijke, aan den duivel je genezing te danken te hebben, en dat de booze geest niets voor niets geeft, maar zich later dubbel laat betalen voor zijn „gunst", toen de bijbelvrouw mij vóórkam:

„Een hengelaar doet een worm aan de haak, hè, anders bijt de visch niet".

Het geheele gezelschap was absoluut bevredigd door dit beeld. Er behoefde niets meer bijgevoegd te worden. Ik dankte God, die de Bijbelvrouw gegeven had, het juiste woord op den juiste tijd te spreken. Het was beter en duidelijker dan ik het had gekund. Magelang, 20 October '38.

C. BAARBÉ.

2) Behalve de doekoens, die van „stille kracht" of „zwarte kunst" gebruik maken, zijn er ook ongevaarlijke, z.a. een doekoen beranak of vroedvrouw, een doekoen pijet of mas-seuse. Deze kunnen de bevolking zelfs veel goed doen.

De Zendingscollectantjes te Kootwijkerbroek.

Het is nog geen twee jaar geleden, dat de Gereformeerde Kerk te Kootwijkerbroek tot institueering kwam. Maar het gaat goed met deze jonge Kerk. Ook de Zen-

Zendingscollectantjes te Kootwijkerbroek.

1) Chinezen denken zich een 5-tal verhoudingen, waarin zij plichten te vervullen hebben: die van zoon tot vader, van onderdaan tot vorst, van een vrouw tot haar man, van een jongeren tegenover zijn ouderen broeder, die van vriend tot vriend.

Ten opzichte van vreemden kent men geen plichten.

ding wordt niet vergeten. Zij heeft een vijftal bijzonder ijverige collectantjes, die elke veertien dagen met hun busjes door heel de uitgestrekte Gemeente gaan en daardoor een mooi bedrag voor de Zending bijeenbrengen, zoodat Kootwijkerbroek zijn aandeel in de kosten van het Zendingswerk behoorlijk kan afdragen. Men is over de collectantjes, die met lust hun werk doen, zeer tevreden.

W. B.

Korte berichten.

Ds. S. Oegema.

Ds. S. Oegema, predikant van de Geref. Kerk te Langeslag, is benoemd tot vlootpredikant te Soerabaja en nam die benoeming aan.

Dr. W. G. Harrenstein.

Naar het voornemen is zal Dr. W. G. Harrenstein, die een reis door Indië maakt en de Zendingsconferentie te Pamboran bij Madias bezocht, 4 Januari weer van Colombo terugkeeren naar Europa. Hij denkt eind Januari weer in Holland te zijn.

Ds. C. Mak.

De predikant van de Holl. Geref. Kerk te Medan op Sumatra denkt 28 Juni met verlof naar Holland te vertrekken.

Hij heeft plaats besproken op de „Poela Pella”.

Men overweegt tijdens zijn afwezigheid een hulp-prediker aan te stellen.

Ds. D. J. B. Allaart.

Indien er zich geen onvoorziene verhindering voordoet, is Ds. D. J. B. Allaart, één der missionaire predikanten te Amsterdam, 8 Dec. met verlof in Holland aangekomen.

Voorloopig is zijn adres: Kempenaerstraat 85, Oegstgeest.

Leestafel

Handboek van de Gereformeerde Dogmatiek, door Dr. A. G. Honig; bij Kok te Kampen, f 7.50, geb. f 9.—.

Het dogmatisch handboek van Prof. Dr. A. G. Honig, waarnaar reeds geruimen tijd verlangend werd uitgezien, is er nu.

Beknopt en tegelijk glashelder, biedt de geleerde schrijver in dit veelzins voortreffelijk werk, dat vrucht is van jarenlangen arbeid, een betrouwbaar Handboek van de Gereformeerde Dogmatiek. Het is bijgewerkt tot op onzen tijd, gelijk te verwachten was. En zeer goed ook voor niet-theologen bruikbaar.

Gaarne zeggen wij Prof. Honig dank voor dit werk.

Kok' zorgde, zooals we dit van hem gewoon zijn, voor een prachtige uitgave.

Tot hun verstand gekomen, door Th. van Urk Sr.; bij Kok te Kampen, f 1.20, geb. f 1.90.

De ondertitel van dit boek luidt „Christelijk psychologische paedagogiek.”

Wij achten ons tot beoordeeling niet bevoegd, maar dat de schrijver tracht zich nauw aan te sluiten bij de Heilige Schrift, strekt stellig tot krachtige aanbeveling van zijn werk.

Een diagnose van de hedendaagsche schoolziekte, door L. van Klinken; bij Kok te Kampen, f 1.60.

In dit helder geschreven boek is een gereformeerd paedagoog aan het woord, die, naar het ons voorkomt, de diagnose zuiver stelt bij het licht van Gods Woord.

Voor wie is de verzoening met God door Christus?, door Ds. J. G. Feenstra; bij Kok te Kampen, f 0.40.

Goed gereformeerd. Zeer lezenswaard.

Toja Firta (Heilig Water). De roman van een Baliër, door H. v. d. Hilst; bij Bottenburg te Amsterdam, f 2.25, geb. f 2.40.

Een boeiend verhaal, dat speelt op het bekende Bali. Het teekent een heiden, wiens dochter tot bekeering komt en den doop (het heilig water) ontvangt. Een mooi zendingsboek.

De Doeve, door J. K. v. Eerbeek; bij D. A. Daamen te den Haag, f 2.25.

Onder de nalatenschap van dezen vroeg ontslapen auteur is het manuscript van dit humoristisch verhaal gevonden. Het laat ons zien een echte achterbuurtjongen met al zijn guitige streken.

Het Kerst-Evangelie, door Maarten Luther. Nederlandsch van Roel Houwink; bij D. A. Daamen, f 0.60.

Een oud geschrift van Luther, weergegeven in mooi Nederlandsch. Zeer waard ook in de 20ste eeuw gelezen te worden.

Rondom het land van morgen. Een reportage van land en volk rondom de Zuiderzee. Verlucht met 56 kunstfoto's. Tekst van K. Norel.

Dit groote werk verschijnt als eerste deel van de nieuwe jaargang van de Spiegel-Serie en kost f 4.90. Abonné's van de Spiegel-Serie betalen hiervoor maar f 1.40. Dit mooie boek maakt opgang. De eerste druk is al uitverkocht.

Gipsy Smith De Zigeuner Evangelist, door Dr. J. van Lonkhuizen. Afl. 3 in de bekende serie: Lichtstralen op den akker der wereld.

Een bijzonder mooi Zendings- en Evangelisatieboekje, dat ons de interessante figuur van Gipsy Smith laat zien.

Sem en Jafeth, Uitgegeven door den missionairen kring voor Zending onder de Joden in Nederland, f 0.25.

Een kostelijk boekje, dat ons een achttal opstellen biedt van de Zendingsarbeiders onder de Joden in ons land. Zeer geschikt om de liefde voor deze Zending te sterken. Gaarne bevelen we het aan.

Verkrijgbaar bij Hirsch Blum, Adriesskade 3, Amsterdam C.

Scheurkalender Maranatha 1939, bewerkt door Ds. J. G. Knap, bij Kok te Kampen, f 0.85, met Premieboek f 1.35.

Een fijn schild; een deugdelijke inhoud; een mooi premieboek! Wat wil men meer?

Meinema's Kerstboeken.

Een stil Kerstfeest, door Johanna de Waal, f0.08.

Het kruis in den Kerstnacht, door Jan Knappe, f0.12.

Hansje, door K. S. Pomp, f0.12.

Een Hollandsch Meisje in een Zwitsersch dorp, door H. Christina Koster f0.12.

De club van de Kat, door Agni v. d. Torre, f0.20.

Het Kerstfeest van den Bunzingjager, door Jan van Groningen, f0.15.

Met een nieuwe ford, door J. Roelink, f0.30.

De trompetter van Papa, door P. de Zeeuw, f0.40.

Toen de honger kwam, door A. Duyzer, f0.40.

Margie wil een fiets, door G. Mulder, f0.40.

Jong Batakbloed, door H. Kaal, f0.40.

Lambon, door Fine Schoonevelt, f0.50.

Met van Riebeek naar de Kaap, door Hugo Kingmans, f0.75.

Al deze boekjes zijn door bevoegden vooraf gekeurd. Zij zijn voor uitdeeling aan jongere en oudere kinderen zeer geschikt. Ook heel mooi uitgegeven. En, wat ook wat zegt, zeer goedkoop.

Uitgaven van J. N. Voorhoeve te Den Haag.**Kalenders voor 1939.**

Het licht te gemoet. Een maandkalender. Iets zeer fijns. Elk blad biedt een mooi plaatje met een treffende spreuk.

De dagkalender. Een mooi schild en goede inhoud. Steeds evangeliseerend.

De weekkalender. Met een aardige voorstelling, f0.35.

12 traktaten op gekleurd papier, per 100 ex. f0.70, voor evangelisatie-arbeid zeer geschikt.

Het leven als daad, door G. Bos, f0.45.

Dit boekje wil den weg wijzen, waarop het leven waard is geleefd te worden.

Maar de Heere denkt aan mij, door Dr. Joh. de Groot, f0.45. Een mooi woord voor de Oudejaarsavond.

God weet het, door Ir. P. Telder, f0.45.

Het motto van dit boekje is de uitspraak. „Het heeal is geen machine, maar een gedachte”.

Weest daders van het Woord, door Sören Kierkengarde, f0.40.

Nog steeds is het de moeite waard eens te luisteren naar wat Kierkengarde zegt, ook al denkt men wel eens anders dan hij.

De liefde, die mij niet loslaat, door G. F. Dempster; f1.45. Vertaald uit het Engelsch door H. de Boer.

De schrijver van „Christus langs de haven” biedt ons een nieuw boek, dat het lezen zeer waard is.

Giften**Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.**

Van N. N. te R. f50. Uit de nalatenschap van wijlen Mej. A. Baron te De Wilp f1935.80. Uit het huisbusje van L. T. Schalkwijk te Bloemendaal f1.50. Van N. N. via de Ned. Hand. Mij. f25.—. Van de Geref. Kerk te

Rijswijk, collecte voor het Ziekenhuis te Wonosobo f27.62.

Santpoort, 23 Nov. '38.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Van de Familie Verschoor te Voorburg voor het werk onder de vrouwen en meisjes f7.—.

Van N.N. te Deinum voqr het Christ. Perswerk f3.—.

W. BREUKELAAR.

Voor de Zending van Noord-Holland:

Door H. de Waal te St. Pancras voor de scholen

f10.—. Door B. M. Bulten, Koningin Wilhelminaschool Haarlem f15.—.

W. BREUKELAAR.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

(Thans „Prinses-Beatrix-School”).

September 1938: Geref. Kerk Heerde (collecte) f25.09. Baarn (contributies) f13.—. Apeldoorn (contributies) f14.—. Apeldoorn (giften) f2.—.

October 1938: Ds. P. v. A. (dankoffer behoud vrede) f5.—. Mevr. F., Hilversum (contributie) f1.—. Hr. B., Hilversum (contributie) f2.—. Fam. N., Hilversum (contributie) f2.—.

Voor dit alles hartelijk dank.

De gelegenheid om tot correspondenten voor de Huishoudschool benoemd te worden, staat nog steeds open. Zoo'n correspondenten tracht contribuanten voor de school te winnen. Want aan een groeienden kring heeft de school bovenal behoefte. We hebben thans correspondenten in Aalten, Baarn, Tiel, Wageningen, Bennekom, Driebergen en Apeldoorn. U ziet, er valt nog heel wat te doen. Wie lust heeft om mede te werken, melde zich bij mij aan. Gaarne geef ik, desgewenscht, de noodige inlichtingen.

Als steeds

Uw dw.

J. F. NETELENBOS, Chevalier.

Hilversum, 21 Nov. 1938 (Heuvellaan 10).

Postrekening 263829.

Kerstfeestviering Solo.

In dank ontvangen van de Zend. Comm. te V. f20. Postrek. 245952.

H. DE LANGE.

Zwanenlaan 17, Den Haag.

Onder vriendelijke dankzegging meld ik de goede ontvangst van onderstaande giften:

Voor het Chr. Perswerk in Ned.-Indië.

Geref. Kerk Nieuw Weerdinge f1.—. Geref. Kerk Zwartsluis f2.50. Geref. Kerk Scheveningen f10.—.

Voor het Zendingswerk te Makassar.

N.N. De Lier Z.H. f3.—. Verder f10.— van de kinderen der Chr. School te Rodeschool uit hun busje „De Maandagcent” door tusschenkomst van den Heer E. Laninga, Hoofd der school.

Met vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES,

H. Tollensstraat 4.

Utrecht. Giro 289929.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

10e Verantwoording van 25 October—
25 November 1938.

Prov. Groningen:

D. A. Koebrugge, Onstwedde, busje G. v. d. Heide f7.02½; idem, busje T. Johannes f11.30; idem, busje A. Bruining f12.18½; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busje School Kl. I en II f2.70; Ds. M. Stadig, Ezinge, gift M. W. f1.—; idem, Zend. ver. f125.—; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f70.—; idem, coll. gift m/bij-schrift f2.50; J. v. Dijken, Winsum, Nikk. Geref.

School f20.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busje J. Siebring f12.21; F. Klaassens, Sappemeer, collecte f51.95; P. Pilon, Pzn. Stedum, M.V. M. & M. f25.—; idem, Gebr. Pot, h.ct. f2.48½; C. Munk Jr., Oldekerk, busjes Geref. School f19.34; G. Rozendal, Haren, kinderen Sch. Kerkstraat f5.—; C. Kroeske, den Anel, busje School f12.80; G. Bos, Houwerzijl, Zend.ver. f65.—; J. Jonkman, Baflo, Zend.comm. f100.—; H. Pilon, Uithuizermeeden, leerl. Chr. School f3.50; idem, Knapenver. f5.—; idem, Coll. gift f10.—; idem, N. N. f5.—; idem, Coll. gift f1.—; idem, Kinderen Geref. School f0.95; K. Meijer, Munnekezijl, busjes School-kinderen f47.30; B. Th. Mulder, Schouwerzijl, Nikk. Geref. School f14.—; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, Knapenver. f2.50; idem, busje Lena Warris f9.01; idem, Jantje Moesker f7.68; E. Stamhuis, Loppersum, busjes Gerda Hilhorst, Hilda Kadijk, Gr. Berghuis, en Rika v. Weerden f21.66; J. A. Roukema, Harkstede, saldo kalenders f7.80; L. Menninga, Delfzijl, ged. opbr. bazar Geref. Vrouwenveren. f30.—; O. v. d. Wal, Groningen, contributies f1885.—; Mej. Tr. Bos, Spijk, busjes Spijk en Losdorp f35.28; idem, busjes Meisjesver. Losdorp f2.60; A. Algra, Stadskanaal, J.V. Imman., Afdraai f9.—; idem, Zend. kas f113.35; B. G. Bolhuis, Garrelswaer, zend. comm. f35.—; B. Vrolijk, Vlagtwedde, f9.50; J. Klok, Oude Pekela f58.50; A. Visscher, Bierum, busje School f4.98; J. Emaar, Siddeburen, Zend. comm. f105.—; Ds. M. Stadig, Ezinge, gift M. W. f1.—; idem, Jav. Bijz. L. O. f4.—; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, gev. in de pastoriebus f7.—; idem, coll. giften 1 x 10 en 4 x 1 f14; J. Jonkman, Baflo, Zend. Comm. f105.—; N. E. Helder, Siddeburen, Nikk. Geref. Sch. f26.80; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busje A. Bodewits f17.60; Ds. P. Deddens, Gron. h. ct. f1.22½; Ds. D. v. Dijk, Gron. h. ct. f0.75; idem M. V. O. en O. Ulrum f36.05; Mej. G. Haan, Gron. Kinderzend. Sept.—Oct. f300.—; Gertie Westra, Gron. h. ct. f0.50; Dr. L. v. d. Zonden, Gron. h. ct. f1.75; K. Eisses, Haren, bijdrage f85.52; idem, coll. bruiloft W. H. f2.—; idem, coll. bruiloft J. H. V. f4.26; idem, kind. O. H. h. ct. f0.32; idem, Gr. E. h. ct. f0.60; Chr. Kleuterschool, H. W. Mesdagstr. Gron. f2.25; O. v. d. Wal, Gron. div. giften f203.50.

Prov. Drenthe.

N. N. Zweelo, dankoffert f5.—; B. Nijmeijer, Nieuwerd, busje Juni-Oct. f53.94; Mej. H. J. Krans, Coevorden, busjes f46.10; idem, voor bijbelverspr. op Soemba f5.—; Ds. D. Vreugdenhil, Appelscha, busjes f18.35; Geref. Kerk, Assen, coll. g. f12.50; Geref. Kerk, Coevorden f44.65; A. Wildeman, Nikk. Geref. School, Berghuizen f5.31; W. v. Veen Beilen, Coll. Drijber f3.27; Mej. J. H. Mulders, Meppel, gift f1.50; idem, van een zuster f0.50; idem, 13-jarig meisje h. ct. f0.75; idem, 4 giften f1.—; idem, coll. giften f5.—; R. Maat, Ruinerwold, Penn. M. en M. f4.—; Per Ds. D. Drenth, busjes Zuidlaren f114.35; idem, coll. gift Borger f5.—; B. Roosjen, Diever, overschot Zend. kal. f6.41; Per Ds. Drenth huwel. W. R. t. V. en G. E. te Buinen f1.95; idem, bijdra. zend. comm. f96.90; idem, busje A. R. de W. Oosterwolde f9.47; Ds. J. H. v. Arkel, Diever, Catech. busj f11.85; H. Beekman, Emmererfsch.veen, zend. busje f23.76; idem, Nikk. Geref. School f3.80; J. Wassens, Zuidwolde, Dr. nag. Pinkst. coll. f0.50.

Prov. Overijssel.

Geref. School, Wierden, f3.61; R. Fennema, Ommen, Zend. comm. f100.—; D. de Vries, Steenwijk, Zend. comm. f60.—; H. Bolhuis, Vroomshoop, giften f2.30; W. Eugster, Hengelo, bijdr. 3e Kwart. f56.50; idem, busjes f26.87; idem, gift f10.—; Geref. Kerk, Cadoele, busjes f20.22; idem, Zendingsbladen f15.70; J. F. Fleurke, De Krim, busje Nw. Krim f10.35; idem, nagekomen f5.—; J. Kassies, Daarlerveen, busjes f35.—;

J. v. Mulligen, Hasselt, zend. comm. f110.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend. comm. f150.—; Ds. J. H. Meuleman, Den Ham, 1/3 deel coll. dankstond f10.90; J. Kassies Azn., Daarlerveen, coll. dankoffert f2.50; A. Schoonhoven, Kampervveen, busjes 1e halfjr. f24.87; E. Leenders Pzn., collectantjes Nieuwleuzen; N. Boers f14.38; idem, A. Kleen, E. Gerritsen f7.40; idem, F. v. Dorsten, Jd. en F. v. Dorsten Hdr. f15.85; idem, H. Snijder f9.24½; idem, R. Hof en A. Hof f6.70½; idem, G. Pierik, R. Timmerman f7.47½; idem, E. Katgert, H. Harke f6.71½; idem, H. J. Stolte f4.08; idem, Kl. de Boer, H. de Boer f13.97; idem, M. Talen f17.25; idem, H. Visscher f8.02½; Geref. Kerk, Blokzijl, dankoffert wegens geen ziekte onder 't vee f10.—; R. Fennema, Ommen, M. v. „Talitha” f1.—; idem, coll. gift f5.—; Geref. Kerk, Lemelerveld, gift f10.—; W. van Zanten, Kampen, Jonge Garde f89.60; J. A. Vos, Oldemarkt, busje K. v. Dijk f6.12; idem, busje A. Los f9.72; P. E. Visser, Zwolle, vaste bijdragen f185.—; H. A. Beukenkamp, Den Ham, gift N. N. f10.—; J. Klumpje, Ysselmuideren, 1e deel contr. f15.50; idem, Zendingsbusje f2.91; idem, Zendingsbladen f10.—; P. Yspeert, Vollenhove, kerkbusje f5.40.

Soembaweken Groningen:

Midwolda f155.80; Ezinge f72.—; Onstwedde f107.70; Hornhuizen f58.—; Oude Pekela f61.25; Scheemda plus nagift f99.20; Veendam f222.31; Uithuizermeeden f649.05; Ulrum f225.40; Leens plus nagift f413.90; Middelstum f217.80.

Soembaweken Drenthe:

Ruinerwold-Koekange f197.65; Meppel plus nagiften f429.10.

Soembaweken Overijssel:

Hengelo f149.10; Den Ham f247.85; Oldenzaal f53.05; Wierden f25.44; Genemuiden f20.—; Kampen f610.40; Bergeheim f54.35; Oldemarkt f46.75; Stad Vollenhove f34.20.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Hoogkerk f203.42; Helpman f43.12; Westeremden f17.87; Zuidwolde Gr. f14.25; Kantens f18.76; Verscheld f13.25; Woldendorp f13.77; Ezinge f36.51; Stedum f44.78½; Zuidhorn f54.65; Pekelderweg-Stadskanaal f11.83; Onderdendam f74.95; Harkstede f28.—; Oldehove f38.80; Musselkanaal f19.87; Uithuizermeeden f108.21; Roodeschool f65.69; Scheemda f29.32; 2e Exloërmond f38.64; Bllingwolde f7.94; Stadskanaal f107.65; Spijk f196.76; Bedum f142.38; Selligen f19.51; Valthermond f18.—; Leens f25.—; Boerakker f9.74; Munnekezijl f93.07; Ulrum f78.10; Appingedam f81.32; Onstwedde f38.15; Nieuwe Pekela f46.05; Haren f62.13½; Onnen f15.46½.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Westerbork f27.34; Een f8.68; Nieuwerd f17.33; Appelscha f31.65; Vledder f12.62; Zuidwolde (Dr.) f98.71; Assen f132.93; Diever f35.70; Emmererfsch.veen f25.41; Dwingelo f50.19; Oosterwolde f10.12; Haulerwijk f3.—; Hoogersmilde f8.14; Zuidlaren f43.68; Smilde f35.42.

2e Algemeene Collecte Overijssel:

Wierden f13.30; Steenwijk f65.25; Hengelo f54.66; Zwartsluis f109.08; Wierden f39.80; Kampervveen f1.03; Nijverdal f65.48; Blekzijl f27.—; Wijhe f14.47; Lemelerveld f7.50; Oldemarkt f22.78; Bergeheim f95.65; Daarlerveen f13.56; Ysselmuideren f18.62; Kampervveen f7.28.

Diverse ontvangsten:

Ged. uitk. nalatenschap wijlen Mw. Wed. H. de Groot f56.—; N. N. f40.—.

Totaal 10e verantwoording f 12.538.89
1e tot en met 9e verantwoording „ 66.569.63

Totaal tot op heden f 79.108.52

Nog niet alle kerken zonden de 2e Algemeene Collecte; mag ik op spoedige toezending aandringen? Hartelijk dank voor de toezending van het bovenstaande; het eind-cijfer van deze verantwoording wijst er op, dat de actie die in verschillende classes gevoerd wordt om te komen tot verhoogde bijdragen voor de Zending, resultaat begint af te werpen. De hoop begint zelfs te gloren, dat met inspanning van vereenigde krachten gedurende de weken die nog resten in 1938, de f100.000.— vol zal worden. Dit is het bedrag dat als minimum van de kerken voor den hoofddienst gevraagd wordt.

Met veel dank voor aller medewerking,
JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 25 Nov. 1938.

HET ZENDINGSBLAD IN 1938.

Register. Meditaties.

Januari. *Op den berg des Heeren zal het voorzten worden*, Gen. 22 : 14, door Ds. W. Breukelaar.
Februari. *Zendingszegen en Zendingsroeping*, Matth. 5 : 14, door Ds. P. C. de Bruyn.
Maart. *Door verzoening vergeving*, Lev. 4 : 26b, door Ds. N. Duursema.
April. *Opstanding en Zendingwerk*, 1 Cor. 15 : 58, door Ds. R. Hamming.
Mei. *Houd in Gedachtenis*, 2 Tim. 2 : 8, door Ds. A. C. Heij.
Juni. *Alle gij volken klapt in de hand*, Psalm 47 : 2—5, door Ds. H. Hangelbroek.
Juli. *Alle de Heidenen*, Ps. 86 : 9, door Ds. M. Meijering.
Augustus. *Breng Markus mede*, 2 Tim. 4 : 11b, door Ds. A. H. v. Minnen.
September. *Christus alles en in allen*, Coll. 3 : 11, door Ds. D. Pol.
October. *De deur des geloofs geopend*, Hand. 14 : 27, door Ds. G. M. van Rennes.
November. *De bediening der verzoening*, 2 Cor. 5 : 18b, door J. de Vries.
December. *Het licht in de duisternis*, Luk. 1 : 79a, door Ds. G. v. d. Zanden.

Foto's.

Dr. en Mevr. Zuidema—v. d. Kooi, blz. 3.
Zendingscommissie te Weesp, blz. 5.
Mej. P. v. d. Kruit, blz. 10.
De meisjes te Blondo, blz. 12.
De weverij te Blondo, blz. 12.
Zendingscommissie en collectantjes te 's-Gravenmoer, blz. 13.
De zendingscollectantjes te Wezep, blz. 15.
Conferentie van Helpers op Soemba, blz. 16.
Zendingscommissie en collectantjes te Grijskerk, blz. 17.
Ter Apel's collectantjes voor de Soemba Zending, blz. 18.
De zendingscollectantjes met hun leider te Oudehorne, blz. 19.
Kerstfeestviering met de Chineezers te Dordrecht, blz. 30.
Zendingscommissie te Nijeveen, blz. 32.
Plattegrond van de school te Lewa, blz. 34.
De collectantjes voor de Zending te De Krim, blz. 35.
De meisjes-collectanten van de Zending te Oppenhuizen, blz. 36.
De zendingscollectanten met hun leider te Apeldoorn, blz. 40.
De zendingscollectantjes te Elburg, blz. 40.
Mej. M. Looyenga, blz. 41.
De drielingen te Djokja, blz. 41 en 42.
De Zoetermeersche zendingscollectantjes, blz. 42.
De zendingscollectantjes te Schoonrewoerd, blz.
Ds. C. Zwaan †, blz. 51.
Ds. A. H. van Minnen, blz. 52.
De zendingscollectantjes te Dedemsvaart, blz. 56.
De zendingsmeisjes te Kornhuizen en Kloosterburen, blz. 58.
De zendingscommissie met haar collectantjes te Holandscheveld, blz. 60.
De zendingscollectantjes te Zuidland, blz. 61.
De zendingscommissie te Workum, blz. 70.
De zendingscommissie te Pieterburen, blz. 72.
Willem Barend de Bruin †, blz. 73.
De zendingscommissie te Renkum met haar collectantjes, blz. 76.
Doorn's zendingscollectantjes, blz. 77.
De zendingscollectantjes te Giessendam, blz. 78.
Oranje-feest te Solo, blz. 80.
Dr. J. H. Bavinck, blz. 92.
De zendingscommissie te Soest, blz. 99.
De zendingsmeisjes te Spijk, blz. 102.
De Gemeente te Sanggalisoe (Soemba), blz. 104.
De collectantjes te Loppersum, blz. 104.
Paaschreunie van I. C. J. te Woudschoten, blz. 106.
De heer en mevr. Erkelens-van Wageningen, blz. 117.
De Gemeente te Bolobokat (Samba), blz. 118.
Zendingscommissie met de meisjes te Veenwoudsterwal, blz. 120.
Dr. J. v. d. Linden en gezin, blz. 121.
De kinderzendingsvereniging te Utrecht, blz. 122.
De zendingscommissie te Nieuw-Vennep met haar collectantjes, blz. 124.
Dr. en Mevr. te Velde met hun kind, blz. 127.
De zendingscommissie te Oostburg met haar collectantjes, blz. 130.
Dr. H. Bergema en gezin, blz. 142.
De zendingsmeisjes te Emmer Compascuum, blz. 143.
De kinderzendingsvereniging te Halle, blz. 146.
De zendingscommissie en de helpende Dames te Gouda, blz. 148.
De continentale zendingsconferentie, blz. 149.
De zendingscommissie en collectantjes te Maasland, blz. 151.
Het ontbijt in het kamp, blz. 153.
Dr. W. G. Harrenstein, blz. 161.
De zendingscollectantjes te Oudega, blz. 167.
De zendingsmeisjes te Kommerzijl, blz. 169.
Familie Dr. W. H. Pruys, blz. 171.
Groep deelnemers jeugddag te Djokja, blz. 171.
Meerkerk's zendingscollectantjes, blz. 173.
Ds. J. H. Sillevius Smitt en gezin, blz. 174.
Dr. H. Kroeskamp en gezin, blz. 176.
De heer en mevrouw Tober-Koene, blz. 177.
Mej. A. A. de Graaf, blz. 188.
Het echtpaar R. Nitisoewirjo met zoon en dochter, blz. 189.
Interieur van het kerkje te Soendi, blz. 189.
Geslaagde vroedmeester, blz. 191.
Mej. B. G. Wiggers, blz. 191.
Ziekenhuis te Wonosobo, blz. 192.
Dr. D. Verveen en twee genezen patiënten, blz. 193.
Het zendingsziekenhuis te Makassar, blz. 196.
Mej. P. Spijker, blz. 205.
De Kerk te Tlepok, blz. 206.
De zendingscommissie met de meisjes te Zonnemaire, blz. 208.
De jongedames Dijkshoorn te Delft, blz. 210.
De zendingscollectantjes te Zweeloo, blz. 212.
Mej. G. de Jong, blz. 213.
De zendingscommissie te Huizen, blz. 215.
De bijna ingestorte school Bitowa, blz. 215.
De zendingscommissie te Harmelen, blz. 217.
W. Breukelaar, blz. 227.
Mej. W. H. Velders, blz. 230.
De zendingscollectantjes te Papendrecht, blz. 231.
Ds. P. J. Luijendijk met zijn Goeroes Indijl, blz. 232.

De Zwolsche zendingscollectantjes, blz. 232.
 De zendingscollectantjes te Borger, blz. 234.
 Samenkomst in de kerk te Karoeni, blz. 234.
 Opening van de Polikliniek te Basar, blz. 236.
 Opening van de Polikliniek te Legoendi, blz. 237.
 Ds. J. Plomp en gezin, blz. 234.
 De zendingscollectantjes van de Geref. Kerk te Axel, blz. 242.
 Zendingscommissie te Aalten, blz. 243.
 De Kerk te Anakalang, blz. 253.
 De zendingscommissie te Leek, blz. 255.
 De zendingsmeisjes te Nijverdal, blz. 256.
 De zendingscommissie te Nijverdal, blz. 257.
 De busjesclub te Nijmegen, blz. 259.
 De zendingscommissie te Beekbergen, blz. 260.
 De heer en Mevrouw Scholten—Piccer, blz. 263.
 De leidsters en collectanten te Halfweg, blz. 265.
 De zendingscollectantjes te Kootwijkerbroek, blz. 266.

A.

Afscheid Ds. A. F. Keuchenius, blz. 15.
 Aanvulling Catalogus Zendingsbibliotheek, blz. 61.
 Anakalang, blz. 103, 253.
 Arrest van den Hoogen Raad, blz. 115.
 Afscheid Ds. A. Merkelijn, blz. 144.
 Allaart, Ds. D. J. B., blz. 180, 267.
 Algemeene Zendingsconferentie, blz. 198.

B.

Brief van Dr. S. U. Zuidema, blz. 9.
 Blondo, blz. 11.
 Bijbel-tekort, blz. 19, 116.
 Bergema, Ds. H., blz. 20, 43, 84, 108, 133, 141.
 Benoeming Zendingshoogleraar, blz. 28, 53, 84.
 Brief van Ds. L. Korvinus, blz. 36.
 Brief van Ds. K. Dijk, blz. 37.
 Berg, Dr. J., blz. 43, 62, 135.
 Bomas, W., blz. 43.
 Bruin, W. B. de f, blz. 73.
 Brief van Nidiah, blz. 73.
 Bosch, Dr. D., blz. 84.
 Bavinck, Dr. J. H., blz. 91, 135, 186.
 Brief van Ds. A. Merkelijn, blz. 99, 128.
 Bakker, Dr. F. L., blz. 108, 180, 245.
 Bakker, Dr. D., blz. 108, 180, 222.
 Belangrijk arrest, blz. 115.
 Bijbelnood in Indië, blz. 116.
 Bolobokat, blz. 118.
 Brief van Mevr. Groot Aldeboorn, blz. 148.
 Beets, Dr. H., blz. 135.
 Benoeming Ds. J. A. C. Rullmann, blz. 164.
 Brief uit Solo, blz. 177.
 Brief van Ds. D. Verveen, blz. 192.
 Bijbelvertalingen, blz. 198.
 Bevolking van Brisch Indië, blz. 198.
 Brief van J. D. Wolterbeek, blz. 216.
 Baron van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam, blz. 222.
 Baran, blz. 235.
 Brief van Ds. W. G. Harrenstein, blz. 238.
 Brief van J. P. Sejinse, blz. 244.
 Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap, blz. 245.

C.

Christelijke boeken in het Javaansch, blz. 3.
 China, blz. 20, 83, 84, 156.
 Christelijk Holl. Inl. Kweekschool te Solo, blz. 28, 152, 176.
 ChineezenZending hier te lande, blz. 29, 82, 104, 196.
 Chineesche Kerk op Java, blz. 34.
 Contact Schooldienst en Medische dienst, blz. 58.
 Continentale Zendingsconferentie, blz. 148.
 Christendom in Japan, blz. 178.

D.

De drielingen te Djokja, blz. 41.
 Dankbetuiging van D. Lancopronata, blz. 42.

De deputaten van den Makassar Zending, blz. 43.
 De vloed komt op, blz. 69.
 Doop in Klampok, blz. 77.

E.

Erkelens, blz. 108, 117.
 Eerstelingen, blz. 209.
 Een jonge Gemeente, blz. 219.
 Eerste Javaansche miss. predikant, blz. 226.
 Esser, Mej. C. C. H., blz. 230.

F.

Feest voor Prinses Beatrix, blz. 57.
 Flach, Dr. J. C., blz. 222.
 Fernhout, Ds. J. G., blz. 245.
 Feestdag te Wates, blz. 263.

G.

Goenoeng Kidoel, blz. 5.
 Groot, Dr. K. P., blz. 20, 98, 245.
 Getal der Mohammedanen, blz. 20.
 Gereformeerde Kerk te Curacao, blz. 61.
 Gereformeerde Meisjesbond, blz. 67.
 G.O.Z.E., blz. 83.
 Graaf, Mej. A. A., blz. 133, 188.
 Groei der Zending op Midden-Java, blz. 139.
 Groei Medische dienst op Java, blz. 186.
 Grabog, blz. 207.
 Groei Medische dienst te Djokja, blz. 209.

H.

„Hinderlijk”, blz. 11.
 Helpers-conferentie op Soemba, blz. 16.
 Herrnhutter-Zending, blz. 20.
 Hoogleraar in de zendingsvakken, blz. 28.
 Huishoudschool te Poerworedjo, blz. 59.
 Hardjosiswoja, blz. 123.
 Harder, Ds. R. C., blz. 133, 245.
 Harrenstein, Dr. W. G., blz. 163, 267.
 Herrnhutters, blz. 198.
 Heugelijk feit, blz. 228.
 Huisbezoek bij Chineesche vrouwen, blz. 265.

I.

Indische ontmoetingen, blz. 42.
 Indië roept, blz. 67.
 Iets uit het vrouwenwerk te Solo, blz. 80.
 Internationale Zendingsconferentie, blz. 156, 202.

J.

Javaansche boeken, blz. 3.
 Jubileumfeest te Solo, blz. 7.
 Jaarvergadering Jav. Kerk te Djokja, blz. 57.
 Jaarverslag Midden-Soemba, blz. 71.
 Jaarverslag Hoofddienst Djokjakarta, blz. 97.
 Jaaroverzicht Petronella-Hospitaal, blz. 98.
 Jaarverslag Ver. v. Med. dienst te Poerworedjo, blz. 144.
 Jong, Mej. G., blz. 136, 213.
 Jeugddag, blz. 171.

K.

Kruit, Mej. P., blz. 10.
 Korea, blz. 19.
 Keuchenius, Ds. A. F., blz. 15.
 Kuiper, Ds. G. D., blz. 43, 97.
 Kroeze, Ds. W. H., blz. 108.
 Kerkbouw Tlepak, blz. 145.
 Kroeskamp, Dr. H., blz. 176.
 Kerkinstituering, blz. 180.
 Kagawa, blz. 245.

L.

Lichtpunt in de tegenwoordige zendingsbeweging, blz. 3.
 Looijenga, Mej. M., blz. 20, 41.
 Linden, Dr. J. v. d., blz. 77, 108, 121, 222.
 Langgaliroo, blz. 103.
 Lunteren, blz. 132.
 Legoendi, blz. 235.

M.

Medan, blz. 17.
 Minnen, A. H., blz. 52.
 Miedema, Ds. J. J., blz. 62.
 Mamboroe, blz. 118.
 Merkelijn, Ds. A., blz. 132, 156, 180.
 Makassar-Zending, blz. 139, 194, 215, 219.
 Mooi voorbeeld, blz. 166.
 Mardaja Danoe pranata, blz. 222.
 Maar wordt de last niet te zwaar? blz. 255.
 Mak, Ds. C., blz. 267.

N.

Nederlandsche Zendingsraad, blz. 4.
 Nagedachtenis Jan Zwart, blz. 62.
 Nidich, blz. 73.
 Nieuwe kernenvorming, blz. 169.
 Nitisoewirjo, blz. 189.
 Nazorg, blz. 252.

O.

Oegstgeest, blz. 61.
 Opmerkelijke offers, blz. 79.
 Oranje-feest te Solo, blz. 79.
 Overzicht van het Zendingswerk op Midden-Java, blz. 106, 123.
 Opleiding van vroedmeesters, blz. 190.
 Opleidingsschool te Karoeni, blz. 203.
 Opleidingsschool te Djokja, blz. 217.
 Offringa, Dr. J., blz. 222.
 Opening poliklinieken Baran en Legoendi, blz. 235.
 Oegema, Ds. S., blz. 267.

P.

Pos, Ds. A., blz. 7.
 Prins, Mej. J., blz. 20, 222.
 Pieron, Ds., blz. 30.
 Poerbolinggo, blz. 84.
 Parawa-Tana, blz. 103.
 Pruys, Dr. W., blz. 133, 170.
 Plomp, Ds. J., blz. 180, 239.
 Poerwokerto, blz. 180.

R.

Roomsche Zending op Flores, blz. 20.
 Rullmann, Ds. J. A. C., blz. 43, 165, 198, 222, 245.
 Rectificatie, blz. 43.
 Religies der wereld, blz. 85.
 Rijsche Zending, blz. 156.
 Roomsche Zending in Ned. Indië, blz. 178.
 Raden Soedarma, blz. 198.

S.

Schetsen uit Soemba, blz. 15, 30, 55, 72, 100, 143, 167, 193, 233, 254.
 Siogvan, Ds. I., blz. 20.
 Sillevs Smitt, Dr. J. H., blz. 20, 173.
 Slettenaar, Dr. H., blz. 43, 77.
 Strijker, Mej. P., blz. 43.
 Simavi, blz. 54.
 Statistiek Wonosobo, blz. 71.
 Solo in 1937, blz. 95.
 Scholten, H. H., blz. 108, 133, 263.
 Sybenga, Mej. Tj. J., blz. 133.
 Statistiek Midden Java Hoofddienst, blz. 155.
 Synode van de Javaansche Kerken, blz. 174.
 Statistiek Midden-Java Med. dienst, blz. 178.
 Soendi, blz. 189.
 Statistiek Inlandsche scholen op Midden-Java, blz. 197.
 Strijker, Mej. P., blz. 205.
 Statistiek Holl. Chin. scholen en Huishoudschool op Java, blz. 218.
 Soedarma, blz. 228.
 Sanatorium Pakem, blz. 235.
 Statistiek Scholen W.L.O. op Java, blz. 240, 258.
 Salatiga Zending, blz. 243.

T.

Terug in Djokja, blz. 7.
 Tlepok, blz. 144, 205, 257.
 Tober-Koene, de Heer en Mevr., blz. 177.
 Tentoonstellingsmateriaal, blz. 179.

U.

Uitzicht voor Hollandsche leerkrachten in Indië, blz. 229.

V.

Verslag Zending Poerworedjo, blz. 13.
 Vervolgschool te Lewa, blz. 32.
 Verslag van de Verg. van Miss. pred. op Java, blz. 38, 129, 220.
 Velde, Dr. H. te, blz. 62, 126.
 Verslag Zendingsziekenhuis „Soerakarta”, blz. 78.
 Verslag West-Soemba Oostelijk deel, blz. 101, 231.
 Vereeniging Indonesische Christenen, blz. 105.
 Verkuyl, Ds. J., blz. 108, 133.
 Verslag Zending in Banjoemas, blz. 127, 207.
 Verslag van de Javaansche Synode, blz. 174.
 Vijf en twintigjarige Zending op West-Soemba, blz. 211.
 Velders, Mej. W. H., blz. 230.
 Vriendelijk verzoek, blz. 253.

W.

W. B. O. S., Mej. C. B., blz. 43.
 Welkom in Poerworedjo, blz. 59.
 Wonosobo, blz. 71, 119, 255.
 Wales, blz. 81.
 Wanoekaka, blz. 103.
 Wereld-Zendingsconferentie te Tambaran, blz. 108.
 Wolterbeek, J. D., blz. 35.
 Wiggers, Mej. C. B., blz. 180, 191.
 Wirjotenaja, blz. 180, 222, 245.
 Woldenun, blz. 245.

Z.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam c.a., blz. 5, 40, 57, 81, 97, 117, 148, 170, 188, 108, 208, 263.
 Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft c.a., blz. 7, 42, 78, 95, 126, 146, 171.
 Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam c.a., blz. 11, 77, 127, 206, 230, 261.
 Zending van de Gereformeerde Kerk te Middelburg c.a., blz. 11, 99, 128, 144, 207, 265.
 Zending van de Gereformeerde Kerk te Utrecht c.a., blz. 13, 59, 93, 144, 167, 205, 242, 257.
 Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland, blz. 15, 30, 55, 71, 100, 117, 141, 167, 193, 211, 231, 253.
 Zending van de Gereformeerde Kerk te Heeg, blz. 36, 69, 119, 166, 191, 210.
 Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam-Zuid, blz. 29, 82, 104, 196, 260.
 Zendingszegen en Zendingsroeping, blz. 21.
 Zwaan, Ds. C., blz. 51.
 Zendingsbibliotheek, blz. 61.
 Zending van de Holl. Geref. Kerk te Medan, blz. 68, 151.
 Zendingskalender, blz. 93, 156.
 Zendingsblad, blz. 93.
 Zendingsstudie-Raad, blz. 108, 109.
 Zendingsconferentie Tambaran, blz. 108.
 Zendingsziekenhuis Wonosobo, blz. 119.
 Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja c.a., blz. 139, 194, 215, 219.
 Zendingsarbeid onder Vrouwen en Meisjes, blz. 140, 251.
 Zending van de Geref. Kerk te Batavia, blz. 150.
 Zaaier, De, blz. 180.
 Zendingsfilmen, blz. 187, 229.
 Zendingsweek, blz. 204.

DATE DUE

Temporarily circulated from
Pacific School of Religion

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

313229

Gereformeerde Kerken in
Nederland.
Het zendingsblad
1938 CBPac

1938

343229

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 0150

